

Coll C

Landwehr Low Countries 299
Complete copy with portrait of the author and containing all parts.
In an attractive Dutch-binding gold stamped with two doves and flowers, indicating a wedding present.

John Landwehr.

85

EERLYCKE TYTKORTING

Bestaende
In verscheyde Rymen
Gemaeckt door
IAN HERMANSZ. KRVL

TOT. HAERLEM
Door Hendrick van Marcke: End Theunis Jansen Boeckverk

Lusit aves ZEVXIS, ZEVXIM PARRHASIVS, *at tu*
Pictorem, et qui te sculpsit in ære virum.
Exprimit iste stijlo, depingit et \ is penicillo
Effigiem, neuter cum genio ingenium.
Laus vtriq; tamen, qui quod tractabile tangunt,
Quod non hoc linquunt, Judicio inuidiæ.

BER *Fontanus*
M.D.

Op het wel ghesneden Figuer van ons vloeyende POËT,

JAN HARMANSZ. KRUL.

HOE wacker dat hier heeft den Schilder met 't Penceel,
En met sijn stale Pen de Plaet-snijder ghe schreven
't Lichaems ghestaltenis, sijn Lof, en Roemen veel,
't Verstant, en wetenschap zijn hier niet by ghegeven:
Nochtans ghy eer bevecht. Maer hy een Lauren Croon,
Die sijn slapen bekleedt, voor dit sijn Arbeyts-loon.

EPIGRAMMA.

KOmt Nymphjens, SATYRS *komt, krult* MYRTHUS, *vlecht* LAVRIEREN,
En met PARNASSY GROEN, *kroont dees* POËT *sijn hooft:*
VVilt het ghekrulde Breyn, vol POËSY *vercieren:*
Dat ZOËLS *boos ghekrul, ons* KRVLS *Roem niet en rooft.*

IST *Plautus, Seneca, Tibullus, Martiael,*
Die in dees Kop're-plaet ghesneden is door 't Stael?
Van desen is hy geen, maer meerder moet hy wesen,
Terwijl zijn soet ghesangh, van Goden wert ghepresen.
Ist *Maro, Naso* dan, oft *Homerus* in schijn?
Dees, en de *Musen* al in hem besloten zijn.

B. F.
Fons Gratiæ Christus.

EPIGRAMMA.

AEnschout het BEELDT *'t gheen* LAU'REN *past,*
Schoon MOMUS *schatert, tiert en bast;*
Het groent daerom, em groenent groeyt,
Gh'lijck d'EGLENTIER *in* LIEFDE BLOEYT.

ARN. FONTEYN.
V.D.M.

GHEDICHT

Ter Eeren den Soet-vloeyenden Rijmer,

IAN HARMANSZ. KRUL.

Op ſijn Boeck, Eerlijcke TYDT-KORTINGH.

DE langh verwachte tijt met Arrebeyt verkreghen,
Tot roem van dijnen naem, en mach niet zijn verſweghen,
Mits glori van haer Lof, en glinſterende deuchd,
Verweckt het *Muſen C'Hoor*, tot een volkomen vreuchd
Door 't Goddelijcke ſap dat ghy hebt in geſoghen
Wt P*egaſi Fonteyn*, doch hier weer uyt-gheſpogen
Met open lippen van u vol ghedroncken pluym
Op 't wit papier, dat het bruyſt van het ſwarte ſchuym,
Tot een verwonderingh van die dit ſullen leſen,
't Welck door de geeſt van een *Gekrult Breyn* is ghereſen,
En voort ghedronghen (uyt het *VVonderbaerlijck Net*)
Door al de deckſels waert rontom met is beſet
In dit verſamelt pack van ſnoo verworpen doecken,
Met naerſticheyd gheſuyvert, waer in ghy ſult ſoecken
Ia vinden tot u luſt, en harſens ſoet gherijf,
Dees vloeyende P*oëts' Vermak'lijck Tijdt-verdrijf:*
Wiens recht vermaeck'lijckheydt 't vermaeck u niet ſal weyg'ren,
Maer door haer ſoete geur doen in de wolck'ren ſteyg'ren
V op-ghetogen Ziel, by 't onſterff'lijck geſlacht
Der Goden, om te ſien hoe in hem is ghebracht
Dees langh gewijde Conſt van Maet, Rijm, en ghedichten,

Niet

Niet min vermaeckelijck, als Goddelijck te ſtichten.
Aenvaert dan dees ſijn gift,en neemt haer in de hant
Met aendacht, leeſt,her-leeſt, want het ſal u verſtant
Door 't queel-vloyent geſangh ſo rijckelijck vernoegen,
Dat ghy met alle vlijt u ſinnen weer ſult voegen
Om te her kauwen ſtaegh het ingenomen ſap,
Wt dees gheçierde Bloempjens, van ſijn wetenſchap.
De prickelende Geeſt, *Lees-ſucht*, ſal u ſteedts terghen
Om meer, en meer dit Rijm, door-ſnuff'lende te verghen
In 't hand'len van dit Boeck, te keeren blat voor blat,
Tot dat ghy in u breyn gheplant hebt dees ſijn ſchat
Wt *d'Oudē Eg'lentier*, wiens bloem ſoo lief om ſuyghen
Is, dat ick 't niet te recht, maer voor mijn ſal getuyghen
Dat onverſtorven beelt, en *Amſtels Oude Maeght*
Lief-Bloyende, wiens lof noch al de werl't behaeght;
Hoe wel ſy niet en leeft, nochtans niet is gheſtorven,
Maer met een *Slaep'rich nat* ten delen is bedorven:
Of ſoo ick het recht ſegh volkomen is ghe-*Bolt*
Van *Midas* vuyl ghebroet, die haer hebben gheſolt
Soo ſeer, dat ſy waenden haer ſou begeven 't leven,
Der-halven hebben haer, uyt vrees ſlaep-kruyt gegeven
Om ruſten in haer pijn; doch nu dit lootjen ſchiet,
Wt d'*Oude Eg'lentiers Stam*, en 't Rooſ jen keurich, biet
Aen d'oorſpronck van het Rijm, beſcherm-heer van de konſten,
En Goddelijcke licht, *Apollo* ſal zijn gonſten
Toe-draghen deſe *Maeght*, en door zijn Medecijn
Wt d' *Hypocrenen Stroom*, ſal ſy ontſlapent zijn
Wt haren diepen ſlaep; en als een trou *Voorſprake*
Sal ſy het bits geſnap van haer ſchempers doen ſtake,

En al

En al wat dat beſtaet aen *Momi*, *Zoili*, bloet,
Met een welſpreeckentheydt vertrede met de voet :
En nemen onder haer beſcherrem-rijcke vleuch'len
Dees waerde *Poëſy*, om laſteraers te teuch'len ;
Haer ſnel beweeghlijck lidt, en ſpits drie kante tongh,
Die noyt noch menſch, noch Dier, noch eenich dingh bedwongh
Dan d'opper-*Goon* alleen, d'welck ſullen voor u ſtryen
Lief-Bloyend' teere Maecht, op dat ghy moocht bevryen
Dit *Rijck Gecierde Boeck* van ons begaeft *Poëet*,
Die met een goede gunſt zijn Kunſt aen u beſteet :
Op dat het onder u beſchermingh mach zijn groyende ;
By d'*Heliconides*, u Suſters, *In Liefd' Bloeynde* :
By wien 't ghebonde ſtof van *Redens Rijcken* aert,
En ed'le wetenſchap, is van ſoo grooten waert ;
Dat ſy ſullen u ſchrift, met Hemels melodyen
Den *Gelaurierden Godt*, *Apollo*, toe gaen wyen,
Hoogh op *Pernaſſi* top, al waer dijn grooten naem,
En *Tijtel* van dit *Boeck* ſal eeuwich blijven ſtaen :
Tot een gheheuchgenis, hoe dat ghy in u leven
Met liefde tot dees Konſt geſtadich zijt gedreven :
Om 't alderminſte deel gheſchreven door u hant,
Op 't off'ren met den reuck van wil'ghe offer-brant :
Op d'*Altaer* van ons lief en waerde *Konſt-Godinnen*,
Die 't alder kleynſte Rijm van u, alſt grootſt beminnen ;
Dit thoonent met der daet tot glory van dyn naem,
En lof, het welck ſy doen uyt-roepen door de *Faem* :
Hoe ghy voor uwen loon van 't *VVerck* hier eerſt ſult erven
Een onſterff'lijcken naem, daer na : *Gedenckt te ſterven.*

Fons G. C.

In Carmina
Elegantissimi Poëtæ
Johannis Krullii.

MVlciber Æthneis medius dum fervet in antris
Excudens Batavis fortia tela suis,
Dumq; truces Fredericus amans Patriæq; Patrisq;
Castra in Aithonam Martis amore movet:
Tu Veneris ludos celebras dulcissime vates,
Et quid agat cantas lumine captus Amor.
Sic quondam Æacides, recubans in littore ponti
Dum gladium Hectoreum Græcia mæsta videt;
Plectra movens, veteresque canens Briseidos ignes,
Traxit ponticolas in sua vota Deas.
Sic quoque Tyrtheus positis requievit ab armis,
Vt caneret Spartæ fortia facta suæ.
Vatem bella juvant, Veneris sed bella petulcæ.
Cingitur & lauro pulchre Poëta canens
Fulmina, nec tonitru nec terrent bella canentem,
Quæ Mars sanguineo pulvere fœdus amat.
Carmina qui pangit cygnus quoque dicitur inde
Quod cantet moriens cygnus amœnus aquis.
Nil Equidem ad vatem belli trepidantis imago
Celsior est animo namque Poëta suo.
Celsior est terrâ, magnum conscendit Olympum,
Cum gladio terras Mars truculentus arat.
Et nos attoniti te cernimus aëre cygnum,
Dulcia mi Krulli cum tua plectra moves.
Dicimus est solus Vates, cui candida currunt
Tempora, qui felix sòlus & ante rogos.

Q. V. ÆS.

LAVRIER-CRANS

aen de soet-vloeyende Poët

JAN HARMENZ. KRVL.

HEeft oyt den schrand're *Grieck*, of *Cicero* geschreven,
Ovidius ghedicht, of yemant van haer tijdt,
Die niet vant grove breyn (door wangunst) zijn benijt,
Ia sonder dat men sach op Kunst, Deucht, Eer of Leven.

Hoe souden die u lof ô KRUL dan kunnen gheven
De haters van u glans, die u t'onrecht verwijst,
Dat blinden yver teelt, gheveynsden schijn-deucht prijst,
Hoe wel nochtans u eer, en Vaersen zijn verheven

By yeder van ons Eeuw, oock bralt noch op't Thooneel
Waer van de Musen steets noch juyghen met haer keel
Van u onsterffelijck lof daer sy u mee Laurieren,

Die heden om de gunst der Goden offer vieren,
Om dat ghy *Midas* hadt ghekluystert en gheboeyt
Die d'Oude Maeght verschoof, maer noch in *Liefde bloeyt*.

M. I. D. Block.

KLINCK-DICHT.

Ter Eeren den Soet-Vloeyende Poët
J. H. Krul.

GHy die PARNASSI Top ſo mildich hebt beladen
Met Konſten Negen-werf, het ſterff'lick toege-wijt:
Hoe wel dat MOMVS ſpot, en SOYLVS barſt van ſpijt,
Vlecht MVSEN ons Poët, een Krans van Lauwer-bladen.

Vergadert voort by een, ghy NIMPHEN en NAIADEN
Die AMSTELS Stadt bewoont, u op het hooghſt verblijt
Krult *Mirth!* een *Krul* ter Eer, beſchrijver van u tijdt
O Maeghden, om u luſt, in Rijm-Kunſt te verſaden.

Hier wort u voorgeſtelt Soet-vloeyent in Ghedicht
Het Beelt van ware deught, tot elcks vermaeck gheſticht,
Het welck ſiju Naem ſal doen een groote Lof verwerven,

Want *Redenrijck* hier bloeyt, dees Blaed'ren blijvē groen
Gelijck de Reghel tuycht, *Je Blijft in Eelen doen*,
Want Salich is hy die altijdt *Ghedenckt te ſterven.*

J. V. A.

De Tijdt Leert.

LOF-RYM,
over
d'EER-LYCKE TYDT-KORTINGH,
en Konſt-rijcke Luſts-Oeffeningh, van
J. HARMANSZ. KRVL.

GH'lijck *Nijls* ſpringh-ader was *Egiptens* vruchtbaerheyt
Is 't konſtrijck *Amſterdam* deur wijſheyt wijt verſpreyt:
Belgica u *Atheen* vol van bedaerde luyſter
Die weetheyts borſten ſuycht, en breeckt door't domme duyſter
Als *Phœbus* helder licht verweent den dagheraet,
Siet hier Leer-luſtent volck, door reden, en ſangh-maet
Gheſchoncken dit Iuweel vol aenghenaem verander,
Waer *Reden-rijck*, *Muſijck*, twee Suſters met malkander
Sijn tot vermaert eerlot, Thoonelijck afghebeelt,
Daer ons Vrients *Hypocreen* ſoo Krullende inſpeelt
Dat d'hartjens van de Ieucht doet ſnackent bly uytſchat'ren,
Ia ſelfs, de minne vrou, al rijdent komt aen klat'ren
Van Roem, merckt noch hier by, veel Rijmen ſoo bedeſt
Dattet in t'wijſe ſoet, veel and'ren overtreft.
Vloeyende Amſtels-Geeſt, Lof ſy u werck en luſten
Blijft langh in Eelen doen, en laet geen *Muſa* ruſten
Tot nut, tot Lof, tot Roem, en veel eerlijck vermaeck
Dat Reedens Liefde bloeyt, onder het Gult ghedaeck
Van wijſheyt, daer dees Stadts, Conſt-grage Borgeryen
Haer mogen u ten danck, in grooten en verblyen.

Bemint de VVaerheydt.

ODE

Tot den Konst-lievende, Soet-vloeyende , ende seer vermaeckelijcken Rymer IAN HARMANSZ. KRVL.

APOL der Cruyden Godt
Daelt van den Hemel neer, brenght *Mirt*, en met *Laurieren*
Besteeckt het wijse breyn, KRUL sal voor dit ghenot
V Godheyt stedich vieren.

Ghy Susters dry mael dry,
Wien dat hy heeft ghedient steedts van sijn jonghe jaren;
Verlaēt u Wijsheydts stoel, vervoeght u aen sijn zy
Met Hemels Rey, en snaren.

Lief-bloeyent lieve Maecht
Heeft oyt sijn Pen ghetracht als tot u roem te schrijven ?
Brenght *Hypocreenen* nat, soo u sijn dicht behaecht,
Om KRULS verstant te stijven.

Poëtens zielen t'saem
Van *Maro, Marciael, Propertius, Tibullus*,
Ons soeten KRUL bekroont, in Dichten aenghenaem
Ghelijck als was *Catullus*.

Laet vry de schrale Nijt
Wtspouwen vyer, en vlam, met hare mag're kaecken;
KRUL blijft ons Dichters hooft, wy trotsen Nijt en Spijt,
Op KRUL ken Nijt niet raecken.

ARN. FONTEYN,
vander Mey.

AD IOHANNEM KRVL:
Harmanni Filium *Poëtam* Solertiſſimum.

QUid tibi liuor edax ignauos obijcit annos
Ingenijq; vocat carmen inertis opus.
Non te more patrum, dum ſtrenua ſuſtinet ætas,
Præmia militiæ pulueruIenta ſequi,
Mortale eſt quod quærit opus, tibi fama perennis
Quæritur, vt toto ſemper in orbe fluas,
Et nomen vigeat, TENEDOS dum ſtabit & IDA,
dum rapidas SIMOIS in mare voluet aquas.
Pandite nunc *Muſæ* præſentia numina vatum,
nunc aliam Citharam, te ipſus *Apollo* docet,
Ipſe liquor docuit voces inflectere cantu,
Movit & ad certos Neſcia membra modos,
Hos primum veniens plectro modulatus eburno
Perſuaues cantus, ore ſonante dabas.
Ergo, cum ſilices, cum dens patientis aratri
Depereant æuo carmina morte carent.
Sedant KRULLIADO reges, regumq; Triumphi,
Sedat & auriferi ripa beata Tagi,
Vilia miretur Populus, tibi KRULLIE, APOLLO
Pocula caſtalea plena miniſtret aqua.

In honorem Krullij *Poëtæ facundissimi Amicus Amico Cecinit.*

HÆret vt interdum, comfusa mente viator
Ignorans triuio quo via quæq; ferat.
Sic me nunc stimulat dubiæ sententia mentis,
Atq; ipsis opibus (res nova) reddor inops.
Quid de te primum dicam? quid carmine pandam?
Et quod erit medium? quis mihi finis erit?
Nam mihi tanta tuæ se pandit copia laudis,
Tanta stat ob vultum materiesq; meum,
Vt neq; principium, nec finem viuida sumat
Virtus, & fines ardua facta negent.

F. G. C.

KLINCK-DICHT.

HEeft oyt de gulde Son by onse eeuw' beschenen
Den Amstel of het Y, soo schijnt hy nu ter tijdt:
En weer licht met sijn glans, en schiet sijn stralen wijt
Op die, die noyt besocht 't Bataefs of 't Griecks Atheenen,

Als *Krul* die *Pallas* heeft gaen van de Memme speenen
Doe sy hem heeft ontfaen, uyt *Iupijns* breyn gheteelt,
't Gheen steedts gebleken heeft, als sijn jeucht heeft ghedeelt
Wt sijn ghewijde Veer, der *Musen Hypocrene* :

Waer van den Ystroom vloeyt, tot Ieucht, in Deuchts vermaeck,
Vermidts *Apollo* schijnt met hem te houden spraeck :
Daerom hy d' Nimphjens al, ghebiedt om hem te krullen

Een Kranse van Lauw'rier, om 't Ieuchdich hooft te hullen:
Ghelijck men heeft wel eer ghedaen die Konst ginck voen,
Op dat hy blijven mocht noch langh in *Eelen doen*.

M. I. D. Block.

DIt Lomp ghediert de MUSEN schelt,
APOLLO dreyghden met ghewelt:
Maer PALLAS dwinghtse met haer Lans,
Dies schenckt APOL de Lauwer-Crans.

M. J. D. BLOCK.

LOF-RYMPIEN.
Op
dit boven-staende Vaersjen.

LIEF-HEBBER van APOLS gheslacht
Seer Gheestich hebt ghy voortghebracht
Een SINNE-BEELDT, ghemaelt op Glas
Waer in dat afgheschildert was
APOLLO die sijn Rijck besit
Waer hem de Kunst-Goddin aenbidt;
Dat hy gheen MYDAS, maer haer Lans
Met Lauwer vlecht, en gheeft een Krans
Tot eer van haer ghewapent hooft,
Om dat zy MYDAS heeft berooft
Sijn Ezels-lust, en domme kracht
Van Varckens aert, en Bocks gheslacht:
Wanneer ick eerstmael dit aensach
Ick kreegh een vreucht, en gaf een lach;
Ick druckten u EMBLEMA in
En docht vast in mijn eyghen sin,
Dit SINNE-BEELDT is wel ghemaeckt
Om dattet menich Ezel raeckt
Stil-swijghent sonder spreecken seydt
Dit beeldt des Ezels beesticheyt:
Gheen Ezel, ofte sijns ghelijck
En past (docht ick) APOLLOS Rijck
Met dienst te eeren, om een gunst
Midts beesticheyt niet voeght by kunst:
Hier by kreech ick in mijn ghedacht
Wat Ezels aert, wat Bocks gheslacht,
Wat slaven (om een handt vol gunst)
Rabraecken nu de Eed'le kunst:
Dat Eel in Beesticheyt verkeert,
Midts d'EZEL nu de kunst Regeert.

JAN HARMANSZ. KRUL.

J. H. kruls

De eerste uytkomst.

APOLLO, en MERCEVR.

VLiegt dan geswinde Godt uyt hooge Hemels wolcken
Naer Mijterlijcke hoocht; daer bid de lieve volcken:
Ick meen de *Musen*, die steets tot mijn diensten staen,
(Om datse houden mijn alst hooft van haer) se gaen
Tot eener die besproeyt is met het *Hypocrene*
Nat, op wiens breyn rijc hooft mijn stralen eertijts schene:
By wien berust een Rijm ter eeren die *Poët*
Die staegh in *Liefde bloeyt*, Waer mede dat hy treet
Alleen niet tot de vloed van *Pegasus* gheslaghen,
Oft steylste van 't gebercht, maer tot mijn Hemel-magen;
Als *Iupiter*, die gheen mijn selven heeft gheport
Dat sijn gheswinde breyn met nat sou zijn bestort:
Waer mee *Homeer*, *Virgiel*, en *Naso* zijn begooten,
Om dat sy achten hem, niet min als dese grooten:
Hem segh ick, die het hoogh met al de gonsten dreyght,
Hem segh ick, waer naer dat de hooghe Hemel neyght:
Hem segh ick, die het hooft vol van vergifte slanghen
Gaet jaghen over *Sticx*, en laet de Adders hanghen
Benevens *Cerber*, in de *Acherontsche* Poel,
En doet den *Momus* gaen aen *Plutoos* rechter stoel,
Waer dat hy sit en trilt, om wachten wat tot voordeel
Sal spreken *Radamant*, naer het gheduchte oordeel:
Hem segh ick, die alleen maeckt dat de Liefd' weer bloeyt,
Die door blind-yveraer waer eer te vast gheboeyt:
Hem segh ick, die haer gaet seer hooch verhev en planten,
Als in het Maechde Choor, end' in de Rey der Sancten:
Hem segh ick, die daer is een stut, en vaste borgh

Van Reden,en *Musijck*: Hem ſegh ick die draeght ſorgh
Voor oeffeningh van eer,en welſtand van de palen
Van 't roem-rijck *Amſteldam*, waer op veel nijders ſmalen:
Botmuylen,langh oort volck,groot ſprekers ſonder breyn
O! Mannelijcke *Krul*! u krullen heeft alleyn
Mijn God'lijck Hart ontroert. Ick door uw' daed bewoge
Heb u *Mercuer* ghedaeght: op dat ghy uyt het hooghe
Sout vliegen naer 't ghebercht,waer dat de rijmer ſit
By al zijn wijſe Schaer,aen wien ſijn hoocheydt bidt
Dat hy het Eer Sonnet wil willich over gheven
Op dat dees *Krul* hier mach,als mee op Aerde leven:
Verciert met Glorie,en onſterffelijcke Eer.
Merceur *Apol* ick vliegh,en doe op ſpoedighſt u begeer,
Ick ben Nieus-gierigh deſe Helt beleeft 'tontmoeten
Die *Jupiter* ghebood eerbiedelijck te groeten;
Dees Helt ick ſegh,die is gheboren in Moeras,
En Broeck-landt,waer wel eer noch rijm, noch regel was,
Maer arme viſſcherlien,toch deuchdich,eerlijck,ſedich
Wiens woort hun Segel was,ghetrou,beleeft,en vredigh,
Met kleyntje wel te vreen,af ſonderigh van haet
Van groote Schatten,en van vuyle overdaedt.
Deugt ſat dees lie in 'thart, 'twas deugt waer na ſy doelde,
De deught het was waer na hun ſinnen,dier tijdt woelde;
De deught ick weder ſegh,met Godts-dienſt vaſt geſtelt
Die doen ſijn wech gegaen;wanneer de kracht van't Geldt
Der deuchden lieve volck'rens herten heeft gaen breken,
Heel teghens wil,en danck : maer als de vreemde ſtreken
Der vreemdelinghen ſijn van deſe Lie gheſien,
Vlooch ſtrack de deughd om hooch liet hun te ſaem betiē
En dees,die volchde na,Helaes! tot hun verdommen,
'tGheen

'tGeen ſy eerſt ſaghen, als ſe was in 't hooghſt geklommen
By al de Hemel-lien, waer datſe ſit, en beydt
Soo langh, tot haer de tijdt, een beter wegh bereydt,
Die veylich is voor ſoo een *Phœnix* Vrou te wand'len
Bequaem weerom met Eer, en trou met hun te hand'len:
Het 'tgheen ſy nou vertrout, om datſe heeft ghekrult
Een Klim-op kranſelijn, 't gheen naer de harſens ſult,
Van een die ſtichtich krult zijn bloemjes, en vermaecklijc
Waer door yets fraeyts gewert ſeer aengenaē en ſmaeclijc
Dies hem de Lauwer ſy (ſy ſeyd') na 't nauſte recht
Van Nimphen handen in ſijn Goud-geel hayr gevlecht:
Hem zeyd'ſe die mijn eert, en ſtelt tot een exempel
Mijn beelt ſoo in ſijn hart, als in de Amſtels Tempel
Daer by mijn Suſter hooch verheft; de Liefd' ick meen,
Die naer haer langh ghebiedt te nedrigh is ghetreen.
O! Liefd' hoe bloeyden ghy verr' over hondert jaren?
Als Keyſeren u Hooft, en u Pylaren waren?
Als ſelf de Hemel neyghde om u dienſt te doen
Met al de Sterren, en de Son, recht op de noen.
Als heynd', en verre lien u pronck Altaer vercierde
Met wieroock, en ghebeen, als d'Amſtel om u ſwierde,
Het golvich Y, daer by Nepthuyn met *Theet* bekrooſt
Met water Nimphjes, die de Gryſert nu behooſt:
Hoe ſat ghy doe ten toon in een verheven zeghel?
Het heught my waerde Vrou, hoe nedrich, niet vermetel
Ghy handen kuſten van die, die u eer aen deen.
Ick kan met *Palles* tongh de glory niet verbreen
Die u waer aenghedaen, en die ghy weer ſult hebben
Eer dat het golvigh Y, de vloed brenght tot het ebben
Door Krul een Amstels kind', een liever van u naem

 Gaet

Apollo. Gaet dan mijn Heer, aey gaet, op dat de vlugghe faem
Sijn trou, sijn deucht, sijn Liefd' de werelt gaet ontdecken.
Merceur V Dienaer vlieght, die ghy ghebiedt nu te vertrecken.

Binnen.

De tweede VVtkomst.

De Neghen MUSEN sitten om 't Gheberght, met den *Rijmer vant Liedtjen, en 't Sonnet.*

Rijmer. DIt is het, *Nimphjes*, dat ick op hem heb bedocht:
Musen. Dat dat dan sy ghehoort.
Rijmer. Dewijl ick wordt versocht
Van so soet lieven Rey, ick 'tselfde niet kan weyg'ren,
Maer so niet dat ick meen tot spits *Pernas* te steyg'ren
Hier door: O neen, mijn Gonst ick dese *Krul* toe-wy
Niet met de daed'lijckheyt, die niet berust in my
Om loven dese Man, een Rijmer hoogh verheven
By u Goddinnekens:
Musen. Ay! wilt het Lof-Lied gheven.
Op dat dit Heylich Dal, met Stemmen wordt vervult
En het Ghekrulde Breyn, van *Krul* te deegh door krult,

De MUSEN Singhen, en Speelen met allerley Instrumenten, dit Liedeken,

Op de Voys:
Si tanto Gratiosa.

VVAer brenght ghy Lauwerieren
Nu heynd' en wijt, ô *Nimphjes* van de dalen?
Waer heen soo gaet ghy swieren
O Water-Lien? komt binnen d'Amstel palen,
Breyd' daer u Lof,
Spreydt daer het stof

Van

Van Roosjes, en Vyoelen,
Als dan wy ſullen
Kruls krulde breyn omkrullen,
En door woelen.

2. KRUL ſegh ick die de Goden
Ja Son, en Maen, doet om ſijn rijmen deyſen,
Tot wien dat zijn ghevloden
De *Nimphjes*, die ſteets niet doen dan bepeyſen
Wat deucht, en eer,
Sy ſullen weer
Voor ſijn weldaden gheven,
Die Goon, en menſchen
Dat naer hun hartens wenſchen
Leeren leven.

3. Soo leeren, dat wy ſchricken
Het quaet te planten in onſe ghedachten,
Mits hy op deucht gaet micken,
Die yeder menſch behoorden 't grooſt te achten,
Iae zijn gheluck,
Om buyten druck
Het s'Werelts quaedt te mijden:
Dat ons by vlaghen
Haer Schoonheyt voor komt draghen,
Vol van ſtrijden.

4. KRUL ſegh ick der *Poëten*,
En Neerlans glans, gebaert uyt *Jupijns* harſe,
Op *Helicon* gheſeten
Komt d'Amſtel-jeucht met ſtichtich rijm ververſe,
Sent *Momum* tot
Apoll' ſijn Godt,

 Die

Die hem gheeft *Mydas* ooren,
Op dat hier souden
Soo jonghe lien, als ouden
Hem bespooren.

5. Vraeght ghy naer KRUL sijn zeden?
De deuchd', en eerbaerheyd' in hem berusten,
De Gods-vrucht, en de vrede
In al sijn doent vermaeckelijck verlusten
Der vreuchden Schaer,
Dies in sijn hayr
Gaet streng'len groene spruytjes,
Met al de Reyen
Des Hemels, voor hem breyen
Bloem, en kruytjes.

6. Dies wilt doch niet vertoeven
Dit Krullend' breyn t'omsingh'len met laurieren,
Laet hy u gonsten proeven
O Nimphjes! die door Y, en Amstel swieren,
Soo sal hy weer,
Dat u ter eer,
Tot vloeyend' rijm sich spoeyen,
Waer door ghy mede
Sult soo hier, als benede
In LIEED' BLOEYEN.

MERCEVR.

Dat dit u hart beweeght, dat kan ick wel besporen;
Dat KRUL een rijmer is van deucht, en eer wy hooren:
Dat hy is sulcken man als *Pallas* van hem roemt
Is waer, en dat sijn hooft omswier het soet ghebloemt

Ick met mijn handen help,ſo ghy my wilt ontdecken
't SONNET,waerom *Apoll'* mijn heeft tot u doen trecken
Alleen maer om dat hy ſou hooch verheven ſtaen
So hier op s'Werelts rondt,als tuſſchen Son,en Maen.
Al waer *Apollo* hem een Setel heeft doen ſtichten
Wt Karmoſy Fluweel,uyt welck Borduyrſel lichten
De Diamant,Granaet,Saphyr, Agaat,Robijn,
Turkois,en Kriſolijt,die daer ſoo cierlijck zijn
Van *Iuno* inghewrocht,dat ghy alleen niet gheven
Sout dit de Goon; maer wis u jongh en lieve leven
Dat tot gheen ander eynd',als om d'onſterflickheyt
Van hem t'ontnemen, waer de menſch bedoove in leydt,
Die niet begaeft en is met ſulcke wetenſchappen
Die eeuwich dueren,oft naer Godes Tijtel ſtappen:
Lijt dan mijn Heer en vrient ick dit de Goden gheef
Waer mee ick inder yl,weer na de wolcken ſweef,
Op dat int blaeu gheſpan u rijm met goude letter
Op't ſchoonſt ghetrocken wort, veel ſinlijcker,en netter
Als immermeer *Apel* dit maelden met Pinceel.

Rijmer. Ick danck de Godheyt voor dees deucht. Maer te oneel
Is al mijn ſchryven,om de Goden datte draghen.

Merceur Alſt hun behaeght,ick hoop dat het u ſal behaghen;

Rijmer. Noyt kan het ſterffelijck 't onſterffelijck voldoen.

Mercuer Dats mits, want wy ons vreucht mee uyt u deucht bevroẽ

Rijmer. Iſt ſoo dan als ghy ſeght,ſo volgh ick u ghebieden.

Mercuer Dats wel dat ghy u wil laet naer ons ſin gheſchieden.
Dan toch eer dat ick vliegh verr' boven wolcken heen
Ick bidde ghy dit ſelf my voor leeſt; en met een
Weer uytſchrijft,en beſchickt dat ſoo ſtaet in de blaren
Van ſijn ſin-rijcke Boeck,alſt u ſal openbaren

Aen

Aen Hemels daacken, waer ghy dit ſult brallend' ſien.

Rijmer. Al wat ghy ons ghebiedt, dat ſelſde ſal gheſchien:
En wat het ſchrijven weer belanght, het is gheſchreven.

Merceur Soo hoop ick dat hy ſal hier, en daer boven leven.

SONNET.

O Hooghe Godt, ick weet dat ghy veel hayren vlechten
Van kloecke Gheeſten, daer de werelt noch van roemt:
Ick weet, ick wederſeg hoe 't hayr hangt met gebloemt
Van 't blinde Griecken-hooft, 't gheen ghy daer ſelf in hechten.
Ick weet Atheen, wat ghy om dit volck op-ginght rechten
Dat wijſheydt lievend' was, en ſoete Poëſy:
Ick weet hoe ſeer de Eeuw' van ouds om MAAR was bly
Als hy hier mee het Landt, en Oorlogh ſwaer beſlechten.
Ick weet wat Room daer na om hare NASO dee;
Tis waer dat hy hier voor weer druck en droef heyt lee
Als hy uyt ſijn Fonteyn liet lieve Vaerſjes ſullen.
Deed' ghy't doe, met dees die daer waren in het Land?
VVaerom dees niet, niet min verrijckt met kloeck verſtand?
Aey komt, en hellept ons KRVLS hooft met LAVREN Krullen.

Mercuer Ick danck u ſeer; glooſt dat ick *Goons* geeſt ſal vullen
Met dees u Vaerſjes, die int Hemels blaeu int kort
Staen ſullen, ick moet voort. Vaert wel, die zijt beſtort
Met *'t Hypocreenen* nat. Ghy *Muſen* wilt hem çieren
Ick bid met *Mirthe* Lof, *Rooſlaer*, en *Lauwerieren.*

MERCEVR binnen.

Muſen. Dat loven wy te doen. Komt gaet mee na 't Ghebercht
Waer ghy ons vreucht geniet. Te langh zijt ghy gevercht
Van ons, en van de Goon.

Rijmer, Ick mijn ſal willich ſpoeyen
Naar u believen.

Muſen. Komt wilt weer in *Liefde bloeyen.*

E. F. B.

VOOR-REDEN.

Erlijck wordt die ghene ghereeckent (Kunſt-lievende Leſer) die eerlijcke wercken oeffent; deuchtſaem ſoodanighe, die de deuchde doet.

Aenghesien dan, dat Eer ende Deuchde moeten blijcken, eer men yemand' eerlijck mach noemen, ſo iſt dat ick betracht hebbe, eenighe mijnder lediger Vyren, in een eerlijcke Tijdt-kortinge te beſteden, van de welcke ick V. E. deſe mijne onwaerdighe Rijmpjes ben op-offerende, met een vertrouwende hope, dat zy eenighe tot een eerlijcke Tijd'-kortinge ſullen verſtrecken; derhalven haer de naem van EERLIJCKE TIJT-KORTINGHE gegeven: heb ickſe meerder ver-eert, als ſy verdienen, hooger getituleert als haer ſtaet ver-eyſt, wilt nochtans (kunſt-lievende Leſer) ſulcx door reden ten beſten duyden, verſoeckende de beſcherminge uwer diſcrete Oordeelen, teghen de al te nau keurige bet-weters ende te vieſe reden-ſifters, die haer de naem, ofte

Tijtel niet te recht waerdich ſullen reeckenen, aenghesien eenighe van deſe mijne Rijmpjes (in mijn onrijpe Lenten aen den dach gebrocht) lichtelijck meer oorſaeck ſullen geven aen de lievende Ionckheyt tot vrolijcke Minne-luſten, als wel tot Gheeſtelijcke beweginghe, ſoo nochtans dat de ſelvighe (mijns oordeels) eerlijck ghenoemt moghen werden.

Seer wel ſeydt den Wijſe-man, hebben alle dingen hare tijdt, waer by verſtaen moet werden, dat by de eerlijcke Ionckheydt eerlijcke vrolijck-heden zijn gheoorloft, doch ick vertrouwe waer mijn lievende luſten in voorighe tijden, wat te ver ghedwaelt hebben, dat daer den recht-ſinnighen Leſer nu wat blijven ſtaen ſal, ende met een Recht-matighe bedenckinghe, eenighe mijner Rijmpjes (wat te minnelick voorgeſtelt) nochtans de Naem van Eerlijck ſullen waerdigh kennen, oft ick in mijn meningh mochte bedrogen werde, ende het oordeel van eenighe Leſers met het mijne mochte vinden te verſchillen, wil ick ſoodanighe verby gaen, ende my dienſt-willich voeghen tot de Eerlicke Ionckheyt die ick voor eerſt midts deſen op Offer, verſcheyde Minnelicke Sangh-rijmpjes, niet ſo ſoet, en goet als ick die wel wenſte, maer ſoodanich als ick die heb kunnen krijghe, verhopende daer mede eenige oorſaeck, van eerlijcke vreuchde, onder de vrolijcke

Ionck-

Ionckheydt te verwecken, die ick niet alle mijne Rijmpjes,maer eenighe voor wat nieus aenbiede.

Nopende de tweede materi van dit werck gaet wat verder,ende raeckt meest die gene, die uyt een eerlijcke beweginghtot liefde soude moghen aenghedreven werde, leerende, ende aenwijsende op wat manier de Liefde moet beginnen, begost zijnde, hoedanich dan volvoert, in het volvoeren bequamelijcke middelen voorstellende, om alle schadelijcke misbruycken recht te leeren mijden.

Aengaende de derde Materi, wert meest toegheeyghent die ghene, wiens gheneghentheden soude moghen strecken eenighe Comedien speel-wijs te sien vertoonen,niet op eenige Rhetorijck Kamers, maer in dit Boeck alleen,tot welcken eynde, wy alle de principaelste Acten der Comedien, recht nae het leven,ende op de sin van de reden hebben waerghenomen, ende in verscheyde Figuyren hebben afghebeeldt,sulckx dat den Leser dese wercken (als nae 't leven verthoont) sal daer in kunnen vinden.

Belanghende de vierde, ende laeste Materi,mach (mijns oordeels) met recht Eerlijcke Tijt-kortingh ghenoemt werden, derhalven die selfde niet alleen ghepast en is op de bejaerde Ouderdom,maer wert oock opghedragen,aen alle die ghene,die een Eerlijcke Tijdt-kortingh soude moghen soecken.

Rijm-lievende Leser, ghene van mijn Rijmpjes

 pre-

presenteer ick V. E. soo waerdich, als mijn laetste Boeckje, ghenaemt Nootsakelick Wereldt-haten; aenghesien die haet ons op het hoochst van nooden is.

Meer hebben mijne ooghen my int hart ghebracht, als de tonghe daer uyt soude kunnen halen, meer heb ick (in dese Wereldt zijnde) ghesien, als ick wel soude kunnen segghen, meer, jae veel meer heb ick daer in bevonden als ick hier verhale, k'heb verhaelt 't ghene my de memory heeft te vooren ghebracht, dat is, dat ick van mijn teere kindtsheydt af tot heden dese mijne daghen, noyt en heb ghesien de Wereldt sonder strijdt: de goeden sonder van de boosen vervolcht te werden. De vrome van de onvrome benijdt, de eenvoudighe sonder van de loose verkort te werden: ô werelt wel te recht Nootsakelick te haten; dese, ende dierghelijcken heb ick so gheweldich in u ghevonden, dat ick mijn verscheyden male hebbe inghebeeldt, dat het meeste deel der menschen met dese Pest ende Kancker zijn inghenomen, dat ick door dien my selfs beweeght ghevoelt hebbe, de Pen in de handt te nemen, eenighe van dien, als met de vingher aen te wysen, hoe seer ons edelst ende waerste pandt (van Godt verleent) werdt aenghestreden, ende bevochten van de listen ende laghen deses wereldts, dat in dien wy de wapenen niet ter hant en slaen, een nood'sakelicke haet, ende

ende teghen-ſtandt zijn biedende: het is ſeker dat wy ons onderworpen eeuwighe verderffeniſſe, nae ziel, ende lichaem: Eyndelick willen wy den Leſer midts deſen ghebeden hebben, by ſoo verre deſe mijne Rijmpjes mochten ghebreken het ghene ſy wel behoorden te hebben, dat ſulcks met conſide-rati mach werden opghenomen, dat het yeder ſijn ſtaet niet en vermach daghelicx Bancquet te ſchaf-fen, om de al te vieſe, ende kieſſche lecker-tanden, te ghenoeghen, ſulcks is in mijn vermoghen niet, maer in ghevalle yemant mochte ghevonden wer-de, die niet al te vies zijnde, deſe voor een Pot-ſpijs wilde aennemen, ben ick wel verſekert daer noch yets ſmakelijcks uyt te ſullen trecken.

Dies komende tot u, ick ſegghe u, keurighe Rijm Lievers, vergheleken by de teere Schaepjes, die veel liever de korte Klaver, als de ruygh begraeſde Vel-de ſoecken te beweyden: Ghy Amſteldamſche Conſt-lievers: die ghewent zijt te ontfanghen op V.E.E. waerdicheydts Altare, uytmuntende Offer-hande van ſoo veel Deftighe, Treftighe, Aerdighe, als waerdige Rijmen, wiens Deftighe waerdigheyt, uyt ſoo vele gheleerde Herſenen voort ghecomen, van kloecke Gheeſten, en Deftighe Poëten, door wiens Soetigheden ghy ſoo ſeer verleckert zijnde, my ten hooghſten doet ſchroomen, V. E. E. op deſe mijne Pot-ſpijs veel te noodigen: Edoch luſt tot de

kunſt, Liefde tot Eerlicke Tijdt-kortingh hebben my ſoo aenghedreven, dat ick niet heb kunnen achter laten, deſe mijne Pot-ſpijs, ruym-hertich op te diſſchen, ſchaffende 't gheen ick heb ghekoockt, verſmaet mijn koſt niet, die ick in verſcheyde deelen hebbe aengherecht, volghende de oude Amſteldamſche wijſe, maer proeft, ick bidde V. E. E. oft daer yets is dat u ſmaeckt, tis ſeecker dattet my ten hoochſten ſal ghevallen, met betrachtinghe V. E. E. ende alle Kunſt-lievende Leſers na deſen, met wat meerder als Pot-ſpijs te ſullen verghenoeghen, eyndelijck neemt dit in danck, met groeteniſſe van my V. E. E. D.

J. H. KRVL.

MINNE-BEELDEN:

TOE-GHEPAST,

de

LIEVENDE IONCKHEYT.

t'AMSTELREDAM,

hedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

VOOR-REDEN.

Lievende Ionckheydt: 't gebeurt niet weynich, niet alleen onder de Ionckheyt, maer oock onder de bejaerden, dat met weynich onderſcheyt (tuſſchen vleeſchelijcke minne, begeerlijcke minne, ofte rechte kracht van Liefde) den ſtaet des Houwelijcx betracht wert; ſo at ick (my derhalven verbonden vindende) voorghenomen ebbe yets van dien hier aen te roeren, ende het onderſcheyt uſſchen Minne, ende Liefde aen die geene, die ſulcx ſoude mohen onbekent ſijn, te ontdecken, als een behulp middel tot dit ns wercxken ghenaemt MINNE-BEELDEN.

Nopende het onderſcheyt, is ſoodanich; dat de Liefde yets odlijcx, Vleeſchelijcke Minne, yets Godtloos; begeerlijcke Iinne yets oneerlijcks kunnen ghenoemt werden: ſulcks dat lle Verſtandighe, ende Wijſe ſullen Oordelen dat de Liefde, nde niet de Minne ('t ſy Vleeſchelijck, ofte begheerlijck) in betrachten vanden Houwelijcken Staedt behoort voorgheelt te worden, als een nootſakelijcke middel tot een goedt hriſtelijck, ende deuchdſaem Houw'lijck.

Belanghende de eyghenſchap van vleeſchelijcke minne ſal k in het kort hier over-loopen, doch het tweede (zijnde beheerlijcke Minne) wat breeder aenwijſen, zijnde het Fondament

ment

ment waer op meeſt alle onſe MINNE-BEELDEN te recht ſijn aengheleyt.

Voor ſoo veel wy willen ſegghen van Vleeſchelijcke Minne, moet den Leſer ſich voorſtellen ſoodanighe, die de voldoeninghe van Vleeſchelijcke luſten, (met alle duyſtere middelen van bedrogh) ſoecken, ende beminne, welcke midd'len (ſpruytende uyt Vleeſchelijcke minne) veroorſaken die ſelvighe, inder waerheydt den naem van godloos te moghen gheven.

Wat begheerlijcke Minne ſy, bewijſen ons die geene, die den Huwelijcken Staet aenvaerden, meer uyt begheerte tot Rijckdommen, ofte groote Schatten, ende midd'len te behylicken, als uyt natuerlijcke beweginghe van Liefde, dit is begeerlijcke minne, ende wat ſoodanighe minne veel tijts werckt, kunnen ons vele exempelen van dien ghetuyghen: hoe veele vintmer heden, die niet uyt rechte Liefde, maer alleen om de Schatten, die ſy beſitten, ende de Rijckdommen die ſy beheerſchen, ten Huwelijck verſocht werden; ſonder datter ghelet wert op Eer, Deucht, wel leven, goede Zeeden, oprechte gheneghentheden, ende ghetrouwe Liefde; ſulcx dat niet ſonder reden, nochte waerheydt, de ſoodanighe minne oneerlijck, mach ghenoemt werden, derhalven mijne MINNE-BEELDEN daer op aengheleyt, om met die ſelvighe te moghen aenwijſen de ghebreecken, ende de ſwaricheden, die de Huw'lijcken (op ſulcker wijs begonnen) leyder, onderworpen moeten weſen, op dat den Leſer door dien gheleert, ende ghewaerſchouwt mochte werden ſoodanighe minne te mijden, om in de ghebreken, ende Ellenden (uyt die ſelvighe volghende) niet te moghen vervallen: maer indien yemant tot dien waerde, ende Chriſtelijcken Staet des Huw'lijcx mochte gheſint ſijn, die ghelieve voor al te

let-

letten, op de ware, ende oprechte Liefde, welcke als een onverbrek'lijck Fondement des Huw'lijcken Staets mach gherekent werde, ende als een Wijngaert-Rancxken dat niet alleen sijn telghjens is cierende met lieffelijcke groente van aenghename Bladeren, maer boven dien haer lieve Wijn-Vrucht ten bequamen tijden is voort-brenghende.

O lieve Liefde, wel te recht soodanigh vergheleecken, aenghesien u goeden aert, door welcke by alle verstandighen ken afghemeten werden wat aenghename vreughde(door u, ô Liefde,) den Huw'lijcken Staet ken voort-brenghen, door u, (ô Liefde) werdt onder Echte-Lieden gheplant die aenghename, ende Lieffelijcke vrede, door welcke vrede men ghewaer wort die aenghename, ende Lieffelijcke Bloeysels van minnelijcke Vruntschappen, ende uyt die Bloeysels wederom de Vruchten van ware Godt-Salicheydt, welcke Vruchten u doen smaecken, de lieffelijcke soeticheden van Goddelijcke zeghenen, tijdelijcke Rijckdommen, boven dien de waerdichste schatten des eeuwighe wellusts, welcke alle lievende toeghewenst, ende ghegunt werden van haren gheheelen Dienst-willighen.

J. Krul.

AL ZYT GHY VERT,, NOYT UYT HET HART.

DE onghebaende Zee, vol ſpooreloose baren
Doet tuſſchen hoop en vrees, mijn lievend' harte varen:
De liefd' is als een Zee, een Minnaer als een ſchip,
V gonſt de haven lief, u af keer is een klip;
Indien het ſchip vervalt (door af keer) comt te ſtranden,
Soo is de hoop te niet van veylich te belanden:
De haven uwes gonſt, my toont by liefdens baeck,
Op dat ick uyt de Zee van liefdens vreeſe raeck.

WEl te recht mach Liefde by de Zee vergeleken werden, aengesien hare veranderinghe, die d'eene uyr hoop, d'ander uyr vreese doet veroorsaecken: even gaet het met een Minnaer, als het doet een Schipper, de welcke sich op Zee begevende, d'eene dach goet we'er, d'ander dach storm en bulderende winde ghewaer wort: drijft met hoop, en vreese, daer d'onstuymige en op-geswollen Baarē hem vervoeren, ende dat niet sonder perijckel, de gewenste haven nimmer te becomen; den Minnaer (nu hoop hebbende zijn geliefde te verkrijghen, dan vreese ghevoelende van te derven) sweeft inde Baren van mistroosticheyt, drijft (door de Stormende winden van nijdighe achterklappers) op de Strandt van afkeer, en op klippen van misgonsticheyt, alwaer hy (van zijn hoop berooft) Schip-breuck sijns Liefde heeft te lijden.

Lief! al zijt ghy vert ghescheyde;
Liefde sal mijn hert gheleyde:
Liefde (Lief) die drijft mijn voort;
Liefde compt u Liefd' aen boort:
Lief is liefde, soet is minne:
Liefde doet my dit beginne:
't Is al Liefde, Liefd' ist al,
Die ick u betoonen sal.
Door de Liefde lijd' ick vreese:
Liefde soeckt uyt vrees te wese,
Even als den Schipper doet,
Als hem treft een teghenspoet,
Vande woeste storm Winde,
Tracht hy goede ree te vinde:
Veyle Haven, ancker-strandt,
Daer hy schadeloos belandt:
Even gaet het my in't minne,
Ick soeck uwe gonst te winne.
Die my vande bitse nijdt,
In mijn Liefdens vrees bevrijdt.

Hebt

t'DIENT WEL GHEVAT,, VAN DIE'T NOYT HADT.

HEbt ghy noyt liefd' ghepleeght, ghevoelde ghy noyt minne,
Maer wilt voor d' eerstemael het vryen nu beginne?
Soo leert van my dees Les.: ghy siet hoe door de tangh,
Gantsch onbeschadight wert gehouden 't vuyr in dwangh;
De Min (gelijck ghy weet) wert by het vuyr geleecken
Hy brant sich die in 't vuyr sijn handt bestaet te steecken:
Maer wilt ghy vande brant en smert ontslagen sijn:
Gebruyckt voorsichticheydt, soo blijft ghy vry van pijn.

Men

MEn seydt voor een gemeen spreeck-woort, voorsichticheydt is de Moeder van alle wijsheydt, om dan wijsselijck te vryen, komt het alle Lievers toe voorsichticheyt te pleghen: Dit werck (met voorsicht begonnen) ken seer lichtelijck tot een goede, ende gheluckige uytcomste gebracht werden: So yemant wilde weten waer in dese voorsichticheyt soude moghen bestaen: Sy bestaet hier in, dat soo wanneer men sich tot Liefdens oeffeningh wil begheven, datmen als dan eerstelijck wel bedachte beradinghe neemt, waer; en aen wien men zijn Liefde soeckt te besteden: De natuyr, ende humeurẽ sijns Geliefde wel te leeren kennen, die wel kennende, sich daer na te voeghen.

Steurt u Lief haer licht int minne,
Leert u buyghen nae haer sinne;
't Gheen sy wil, ghewillich doet,
Is sy quaet, toont ghy u goedt:
Liefd' heeft dickmaels vreemde treken
't Hart is anders als het spreken:
Voeght u nae dat sy 't begeert,
Tot der tijdt, de tijdt verkeert.
Tis als eyghen aen de Maeghden
Dat haer veel tijdts wel behaechden,
Dat in saecken van de Min
Baerden yder weer een sin:
Yder sin dient waer ghenomen
Wilt ghy in haer gunste komen:
Yeder sin die 't Meysjen hadt
Ionghe Minnaer dient ghevat:
Soo ghevat, dat ghy (int vryen
Wat sy niet en wil) moet myen:
Wat sy wil, en niet en seydt
Leeren door voorsichticheydt.

INDE VREUCHT,,ONGHENEUCHT.

AL ben ick by mijn Lief, de oorsaeck van mijn vreuchde,
Nochtans spruyt uyt die vreucht, mijn grootste ongheneuchde:
Sy is al mijn vermaeck, om dat ick haer bemin:
Sy is die mijn bedroeft, als ick in vreuchde bin:
Mijn Vreughde is de Min, als ick Min soeck te pleghen,
Soo is sy (die ick Min) tot Minne niet gheneghen:
O minne! ghy zijt soet, ja't soetste datmen vint;
Gheen pijn die meerder smert, als sy niet weder Mint.

T Is ſo gemeen, als wonder, datmen ſoodanige menſchen vindt, die in haer ſchade haer voordeel willen ſoecken: Gaet met deſe als die, die minnen: en Minnaer Liefde geſtelt hebben e op al-ſulck een Perſoon daer hy et dat voor hem niet ten beſten is, ls een yd'leſchijn vreucht voor ſijn erkrijginghs hope; niet tegenſtaene dat hy met vrindelijcke lachjes, minnelijcke lonckjes, lieffelijcke kusjes, van zijn gheliefde wert bejegent, ten aenſien haer geveynſtheyt: niet te min, deſe bedrieghelijcke lock-lusjes, de oogē des Verliefde ſo verblindende, doen hem in zijnſoete ſmerte, en pijnelijcke vreuchde, met vreuchde in ſijn pijn, gewillich in ſijn onwillicheydt, door yd'le hoop volherdē: tot vermeerderingh ſijns quelle, en eyndelijcke miſſingh van ſijn verhoopte blijtſchap.

Wie is de oorſaeck mijns verdriet,
Mijn Lief, of ick? Neen; ſy is 't niet:
Nochtans ſoo moet ick om haer lyen,
Doch d'oorſaeck legh ick op mijn vryen:
Had ick mijn Liefd' haer niet ghetoont:
Liefd' waer met geen verdriet beloont.
Nochtans, mijn Lief, moet ick mijn plagen,
Door eyghen ſchult alleen niet draghen:
V lonckjes, lachjes, Minne-konſt,
Bedroghen my met ſchijn van gonſt,
Had ick ghekent recht Liefdens treecken,
Ick had haer ſchalck bedrogh ontweecken:
Had ick in 't eerſt mijn wel beraen;
En in mijn hert niet laten gaen:
De lachjes die my vriend'lijck dochte,
En dickmaels voor u ooghjes brochte,
Die lonckjes ſchooten in mijn hert,
Wt deſe vreucht, onſtondt mijn ſmert,
Hierom, ô onbedreven Ieught,
Baerd' uwe blijtſchap ongheneught.

HOE LAGER DATMENT DVVINGHT,, HOE HOOGER DAT HET SPRINGHT,

HEt bovenst staet om laegh, het laeghst comt op gesprongen,
De vlammende Flambë dwinght VENVS kleene jongen
Al brandend' na de Aerd' : doch hoe hy 't laeger dwinght,
Hoe dat de lichte vlam (al brandend') hooger springht:
't Gaet even soo met die, die 't minnen somtijts pleghen;
Hoe meerder in bedwangh, hoe grooter in 't genegen:
't Is even inder daedt, gelijck CVPIDO wijst,
Hoe men de min meer dwinght, hoe dat sy hooger rijst.

Dage-

DAgelijckse Ervarentheyt is genoechsaem ghetuyghenisse van 't geen wy door dese Figuyr voor-ghestelt ebben, soo wanneer de Minne laets neemt inde herten van de lieende Ionckheydt, die seer lichteijck een oorsaeck haerder qualickaren ken veroorsaecken, 't welck e veel laerighe, door beter kennis ickmaels soecken voor te comen, soo met alle middelen van goede vermaninghen, als af-beeldinghe van navolghende swaricheden, en Ellenden: Dit al vruchteloos, ghebruyckende manier van dwangh, is al mede te vergheefs, sulcx dat het inder daet bevonden wert, hoe de Minne meerder wert ghedwonghen, hoe sy minder wert vernieticht, soo datmen wel te recht mach seggen, hoe meerder dwangh hoe grooter Liefde.

Ghy (die tot Liefde wert beweeght,
En buyten raedt Liefd's handel pleeght,)
Ick wenste dat ghy inde Minne,
Voordachtich waert met raedt, en sinne,
En u van Ouders raden liet;
Soo hadt ghy toevlucht in verdriet:
Volght Ouders raedt in Liefdens saecke,
Soo kunt ghy 't nimmer qualick maecke.
Dat is, soo 't u in d'Eghte staet,
Niet nae u welghevallen gaet,
Of dat *Fortuna* schijnt te vliede,
En weyghert u haer gonst te biede:
Ghy vindt (o Ieught) onthout dit vry,
V Ouders gonst, en hulp daer by,
Maer in het teghen-deel, sult vinde
Noch Ouders hulp, noch gonst van Vrinde,
Wat volghter? ach! een droef ellent,
Voor die geen Ouders raedt en kent.

CUPIDO lockt de Maeght om met een Lanst te paren,
In't eelste van haer jeucht, in't bloeyen van haer jaren:
Haer Vader die seyt neen, en stelt een ander VVet,
Door dien hy op't vervolgh, meer als sijn Dochter let:
De onervaren quant (ghewent een weeligh leven)
Die is in handelingh van winsten onbedreven:
Paert soo ghy paren wilt, en trouwt met sulck een Man,
Diens eerlijck ghewin, u onderhouden kan.

Ghe-

GHeluckigh zijn die Kinderen, die na raedt haers Ouders leven, namentlijck in sooda-nige saecken, daer haer de raedt op 't hooghst van noode sy; de Ieught wert licht beweeght tot Liefde, Liefde ken licht oorsaeck gheven tot 's Levens qualick-varen, 't welck veel tijts door Oudeliens raedt (voorkomen) kan worden. Aenghesien sy met wijs-heydt te rade gaet, daer de Ionck-heydt niet en volght als de raet van haer verblinde genegentheyden, en lust der Minne, d'een, ofte d'ander volghende, is het wel-varen, ofte het qualick-vaeren der Ionghe-liens gheleghen: volght men mins ghe-neghentheyden, soo let-men wey-nigh op het geen daer 't meest aen hanght, dat is, de Ionckheyt denckt soo ver niet, dat by de Liefde ver-eyscht wert, een eerlijck ghewin tot op-voedinghe, ende onderhout der nacomelinghen, 't welck spruy-ten moet uyt een deughdelijcken handel, en wel-leven van die gene, met wien een Dochter haer in Lief-de soeckt te verbinden.

Waer Ionckheydt Lieft met Ouders raet,
Daer blijft de Liefd' in goede staet;
Waer raedt verstooten wert in 't Minne,
Daer sal Liefd' selden welvaert vinne:
Hierom, ô Ieught, als Liefd' u prest,
Volght Ouders raedt het is u best:
'T is niet genoch een Man te trouwe
Daer dient ghelet op 't onderhouwe,
Van Wijf, van Kinders, Huys-ghesin;
Door kloeck beleyt, en goedt ghewin:
Dit sijn (ô Ieught) des Ouders wetten,
Waer op u naerstich staet te letten,
Op dat ghy niet en slaet ter hant,
Wt sotte lust een Gheestich quant,
Die onbedreven is in saecken,
Die ghetroude lieden raecken:
Dit's te segghen dat ghy troudt
Een, die u in eeren houdt.

'T IS HAEST GHETROUT,, DAT LANGH BEROUT.

HY die GOD BACCHVS dient, en ſtort de maegh vol VVijn,
Gevoelt uyt deſe kracht, een ſoete VENVS pijn:
De VVijn teelt Minnens luſt, en dwinght de ſwacke ſinne,
Met ongetoomde Liefd' tot onverſichtigh Minne:
De tongh geraeckt ſoo ver, dwaelt buyten voorſichts wet,
Dat ſy haer meeſter vanght, eer hy daer ſelfs op let:
De luſt doet onbedacht vaeck menich Minnaer trouwen,
Daer 't ſpoedige begin hem teelt een langh berouwen.

Men

MEn bevindt veeltijdts, dat BACCHVS en VENVS garen by eē ſijn, te wetēdat uyt de wijn, Min sluſt veel eē oorſpronck neemt, alſoo e kennis door den dranck vermeeert wert, doet de tongh onverſichch voorſtellen 't geen de luſt ghe-iet: Maer de Liefde ſchadelijck, aenghesien ſy haer te ſpoedich oot geeft, aen die gene waer geen çk aen ghevanghen is: Soo dat de tongh door de luſt, de luſt door de VVijn, de Min veroorſaecken, en leyder, ſodanighen Fondament van Minne ken qualick goedt werck doen maecke, door dien haer begin ſonder kennis is, haer oorſpronck, ſonder Liefde, haer werckingh ſonder deuchde, haer vervolgingh ſonder beleydt, in 't kort de Min met dronckenſchap begonnen, ſal meeſt met quellingh, en vruchteloose nae-klagingh gheeyndicht werden.

Wert ghy vermeeſtert vande wijn,
Ick raed' u wilt gheen Minnaer zijn:
Wie by den dronck, de min wil pleghen,
Raeckt licht op verkeerde weghen:
Het Minnen eyſcht een rijp verſtant:
Onwijſe Min den Minnaer brandt,
Met langhe ſmert (door 't haeſt verkieſen,)
Doet berouw de vreught verlieſen:
Om voor te comen 't gheen u ſchaet
Schouwt dronckenſchap, daer 't uyt ontſtaet,
De dronck (een wortel aller quade)
Wijſt de Min verkeerde pade,
Drijft de ſotte luſt al voort,
Daer ſy (leyder!) niet behoort:
Luſt gheraeckt aen 't wenſch ghenieten,
Teelt eylacy, veel verdrieten:
Luſt (door dronckenſchap voldaen,)
Doet Sinjeur, met Sloery gaen.

HET KLEINST IS 't GROOST,, AL ACHT MENT SNOOTST.

ALs DAPHNE voor een GODT, ten Boſwaert in gingh vluchten,
Heeft hy het Lommer-VVout vervult met nare ſuchten;
Koom ick mijn Lief na-by, 't is oorſaeck mijns gheklagh,
Sy vlucht als DAPHNE deed', doe ſy APOLLO ſach:
Ghy Maechden, leert hier uyt aendachtelijck bemercken,
Geen Vryers af te ſlaen, of let eerſt op haer wercken:
Verkieſt niet na de ſchijn, die 't beſt doet ſchijnen 't ſnootſt,
Het kleynſt is dickmaels beſt, hoe wel ghy 't ſoeckt in 't grooſt.

Allſo

Lsoo men dickwils bespeurt, dat de Liefde selden verselt is met achterdocht, is het seecker dat de Liefde veel-tijts de Ionckheydt doet doolen, ter oorsaeck sy het oogh slaet op de uyterlijcke schijn van hoogheydt, door de bekoorlijcke valscheydt van yd'le pracht, gaet alleen na de sotte sinnelijcheyt, in Liefde, ende niet met achterdocht te rade, men denckt op gheen deucht, men ooght op geen leven, in 't kort, men heeft geen insicht by de Liefde, tot wat eynde sy ons soude moghen brenghen, Liefde volght begheerlijckheyt; Begeerte wert vande gierlcheydt verleyt tot sodanige Liefde die de schijn dickmaels boven de daedt bemint, die het sleghst het best, en 't best het sleghste doet schijnen: Ofte duydelijcker te seggen menigē Vogel wert bemint, niet om zijn goeden aert, maer om zijn schoone vederen: Menich deuchtsaem Ionghman (om zijn wijse nedricheydt) wert somwijl verstoten: Vele om haer uytwendige prachtē, werden sottelijck daer-en-tegē bemint, also pracht eē getuyge schijnt vā gelt en goet te sijn, maer door haer valscheyt bedrieghter vele.

Ghy Dochters, sonder kennis vliedt,
Als u de Liefd' haer gonste biedt:
Die ghy onwaerdelijck versmaet,
Als trouwe Liefd' (in deughdens staet)
V soeckt te toonen, rechte trouw,
Ghy vlucht, en baerdt u eyghen rouw,
Om dat die gheen die u bemint
Niet weyts, noch prachtich is ghesint,
Maer pracht (een schijn van gelt, en goet,)
V gierich hert verlieven doet:
Wanneer een Ioncker wel ghekleet
Als opgheblasen proncker treedt,
Vol hoverdy, en sotte pracht
Soo hy u lieft, hy wort gheacht,
Op hoop dat by zijn rijcke schijn,
Oock Rijckdom inder daet moght zijn.

DE OVERDAET,, EN DOET GHEEN BAET.

BY TANTALVS *mach ick in 't Minnen mijn gelijcken,*
Mits ghy u gonsten my in overvloet laet blijcken:
V vriendtschap voed' mijn Min, soo dat ick tot de borst,
Sta midden inde voght, en nochtans lijd' ick dorst:
VVaer toe? Iuffrouw! waer toe my langer op-gehouwen,
Indien ick uwe gonst vind' tegens mijn vertrouwen?
Soo ghy my niet en meent, waer toe veel vryicheyt?
't Is u de beste eer, my datelijck afghefeyt.

B Eurt het niet daghelijcx onder die genedie de Lief-de pleghen, datter groot bedrogh in dien handel omme gaet, sietmen niet hoe lichtveerdich, ende ulps, de luften tot soodanighe oeffe-inghen de Ionckheyt weten te vervoe-en? jae so, dat mennich Minnaer sulcx nder daet meer bevint, als ick daer van oude kunnen verhalen: hoe liftelijck door veynsery) weet menigh Dochter aer hert te vervalschen, ende met een chijn-gonst het geheym der Minnaers ghemoederen uytte locken, om sijn hert ende meningh te verspieden, zijn grond wetende, haer als dan in sulck be-drogh te verheughen: Hoe menigh Dochter kender door haer ghemoet o-vertuyght werden, haer in dese saeck misgaen te hebben: jae so verre, dat de eerbaerheyt dickmaels ter syden gestelt is, om hier door Ionghmans aen te hou-wen, op hoope, dat sy door dien, ande-ren moghten bewegen, ende haer also in valsche glory verheugen, dat haer de eere ghegheven wert, datter een blaeu-we-scheen ghehaelt is.

Wanneer een dochter, ofte Maeght,
Het lof van deught, en eer behaeght:
Ick wil haer dit voor 't beste raen
Geen stoet van Vryers toe te staen;
Veel min (uyt lusten vande keur)
De Vryers locken voor de deur:
Helt ghy na 't Huwen, wijs'lijck vryt,
Een is ghenoch, veel op-spraeck lijt.
Waer toe, ey! segh eens Ionghe Maeght,
V eer, soo lichtelijck ghewaeght?
Dat ghy in vryheydt verder gaet,
Als eerbaer Liefde u toelaet?
Daer ghy van herten niet en meent
Die geen die ghy verlof verleent,
Dat hy (na lust) u kust, en streeldt,
In 't kort zijn Minne rancke speelt;
Denckt vry (o Maeght) als dit ghefchiet,
V Maeghdom glydt al weet ghy 't niet.

MEN GHEEFT „ DATMEN NIET HEEFT.

D Oet ÆSCVLAPIVS, *de doode weer ontwaecke ,*
En door sijn krachtich kruydt, gestorven, levend' maecke ?
Soo ken u mogentheydt mijn in het Minne voen ,
En levende thien doo'n, (al levend') sterven doen ;
V strafheydt is mijn doodt, u gonsten doen mijn leven ,
Ick sterve, mits ghy my u gonste niet wilt geven:
V veynsen toont aen my een vriendelijck gelaet ,
Maer 't hart en meent het niet, waer uyt mijn doodt ontstaet.

Kend

KEnder wel meerder smaet, pijn, ofte ellenden een oprecht Minnaer aenghedaen worden? Soo wanneer hem (na langhe verkeringh) van sijnbeminde, af-keericheyt oont wert? Hoe swaer het selfde valt, ten die gene, die 't beproeft hebben: Vaer toe vrintschap ghetoont, en niet emeent? VVaer toe vryicheydt ghe-ıyckt, sonder liefde? Inder waerheyt en sodanighe Dochters blijcken hoe ynich sy de eer beminnen, ende geghen alsoo met de wercken de valheyt haerder herten om de redelijcke hare onredelijckheyt aen te wijsen: O glory sonder eere, ô wellust sonder vermaeck niet sonder nadeel, ofte laster, sal eē Dochter dit werck kunnen uytvoeren, sulcx datmen te recht mach seggen, sy geeft 't geen sy niet en heeft, ende wat is gevē sonder datment heeft? 't is sodanig, wanneer eē Dochter van een Ionghman in eer, en deuchde versocht wert; waer op sy alle vrientschap hem betoont, langē tijt verkeringh met hem gehad heeft, sonderhem te menē, eyndelijc haer weder-liefde hem ontreckende, heeft haer glory daer in, datde valscheyt haers veynsingh, oprechte Liefde heeft bedrogen.

Hierom, ghy Dochters die bemint,
Soo ghy te Huwen zijt ghesint:
Wilt, eer ghy Mint, u wel beraen,
Die ghy niet meent, en hout niet aen:
Maer, soo ghy lust in 't vryen schept,
En gheeft niet, 't geen ghy niet en hebt.
Dat is, en toont gheen schoon ghelaet,
Of doet het blijcken met der daet:
Het eerbaer veynsen, acht ick goet;
Maer 't dijt tot schandt die 't vals'lijck doet.
Hier om (ghy Vrysters) leert van mijn
Hoe ghy (mijns oordeels) behoort te sijn,
Indien ghy 't eerbaer Vryen Mint
Soo moet ghy wesen dus ghesint,
Niet al te soet, niet al te suer,
Niet al te vry, niet al te stuer:
Niet al te kort in u beraet,
Niet al te langh eer ghy 't bestaet;
Te segghen, of ghy weder Mint,
Of tot gheen trouwe noch ghesint.

GEEN WARE DAET ,, IN SCHIIN BESTAET.

ALs PHAETON de Koets der Sonnen wilde mennen,
Liet hy exempel na, yder ſich ſelfs te kennen;
'De Min ſit my in 't hert, de Liefde in 't gemoet,
't Exempel beeldt my in, ſiet voor u watje doet:
De Iuffrouw dien ick Min munt uyt in ſchoone leede,
Niet min in Hooffche ſtaet, en pracht van weytſe kleede:
Doch! iſſer niet als pracht, ſpeelt hovaerdy moy-weer?
Soo pronck de Iuffrouw maeckt, ſoo is ſy 't nimmermeer.

DEse ellendighe, ende verdorvē Eeuwe, verblint (Godt-betert) de oogen der Ionckheydt soo seer, dat sy iet en kennen 't geen dat sy sien, villens doen 't gheen haer schadeıck is, de opgheblasentheydt, en del glory van uythemsche pracht, ronckerije, betoveren hun welbeagen so seer dat sy de Godt-salige otmoedicheydt voor oneerlijck ouden, en versmaden, ende de hoaerdicheydt Rechter ende Raetseer maken over haer begeerte die aer het goet quaet, ende het quaet oet, wijs-maeckt te wesen: Dese Leytsman voerdt onse begeerte met PHAETON na de hooghte daer meenigh niet kennende de kracht der Sonne, tot een Eeuwich verderf, ende ruwyne ghebracht wert; O verblinde Ionckheydt, die u ooghen meer slaet na de hooghte van bedrieghelijcke prachten, als na de vasticheyt vande onbedrieghelijcke ootmoedicheyt, leert aen 't exempel van PHAETON, 't exempel ICARI; Hoe hoogher begeert, hoe lagher verneert: Ghy die de pracht meer als 't vermoghen doet blijckē, sult u onderwerpen eē jammerlijcke val, en droevige ellende.

Soo wie wil vryen, wijs bedacht,
Mint niemant om haer groote pracht:
Meest als de pracht de macht onbreeckt,
Die Iuffrouw inde kleere steeckt:
Want na dat ick bespeuren kan,
Een prachtich Wijf, een droevich Man;
Pracht (sonder macht) is groote last,
De Hovaerdy is veel aen vast;
't Sy Vryer, Vryster wie ghy zijt?
Dickwils is 't kleyn het best profijt,
Die hoogh wil vlieghen sonder macht,
Wert schielijck tot een val ghebracht:
Waer uyt niet volght als ellent,
Die eer, en goede name schent.

TE HOOGH,, BEDROOGH.

VV *Anneer dat* ICARVS *ten Hemel wilde vlieghen,*
De hette vande Son vermoght hem te bedrieghen:
Heft my de Minne hoogh, ick dool in mijn begeer,
Eer ick te deegh begin, smijt mijn haer kracht ter neer;
Ghy Vryers? wie ghy sijt, stelt u dit les voor oogen,
Indien dat u de Min, heft boven u vermoghen:
Het is een vaste saeck, soo hier, als over al,
VVie sich te hoogh begeeft, loopt prijckel vande val.

Eve

EVen alſoo gaet het met een Minnaer, als het doet een-der die een waghen ment, ſiende voor hem het ſpoor aen d'eene kant veel hoo-ner, als aen d'ander ſyde, 't ſelfde niet ijdende, is het om-vallen onderwor-en : VVaer uyt hem ſchade, ende nae-eel ſtaet te verwachten, van ghelijcken aet het met een Minnaer zijn affecti, ment hy na de hooghte, dat is, hy ſtelt ijn Liefde op ſulck een Perſoon, die in oedt en middelen hem verr' is over-treffende, loopt groot perijckel van ſchade, aengheſien, de begeerte ghe-woonten ghebaert heeft, door de welc-ke het aen de Menſchen als eyghen ſchijnt te ſijn, meer op het gelt en goedt als yet anders te ooghen, ſulcx dat door deſe een Minnaer die boven ſijne Staet ſoeckt te Vryen, lichtelijck kan worden af-gheſlaghen, waer over hy de ſchade zijns verloren arbeydt be-klagende, ghenootſaeckt is, om lagher te dalen.

Wie ſeecker wil in 't Minne gaen,
Die moet na ſijns ghelijcke ſtaen:
Of die hem 't weygeren niet ontſiet
Die moet beminnen met verdriet,
„ Wanneer een Boom met Vrucht belaen,
„ Het ſoetſt, heeft by de hooghſte blaen,
„ En ſoo daer nochtans eenigh hert,
„ Wt luſt wert tot ghenot ghetert;
„ En klimt hy na de hooghe tack,
„ Soo krijght die lichtelijck een knack,
„ In 't klimmen na een ſchoone Peer,
„ Den klimmer valt van boven neer:
„ Schoon, hy hem ſe'er door 't vallen doet;
„ Beſwijckt noch geenſins inde moet:
„ Maer klimt weer met een nieuwe vondt,
„ Na 't gheen hem gaf de eerſte wondt;
Wie hem niet ſteurt aen 't veel afſlaen,
Verkrijght wel door langh aen te ſtaen.

 EEN

EEN QVAEDT BEGEER,,DAT SCHAEDT ZYN HEER.

FORTVNA hadt weleer PERILLO gonst bewesen,
Maer uyt die gonst is hem zijn droeve Doodt gheresen;
Sy, die ick Min, thoont my een vriendelijck ghelaet,
Doch! 't hert en is niet goedt, dies noem ick het verraet;
Juffrouwen? leert hier uyt gheveynsde gonste mye.
VVaer gonst de daedt ontbreeckt, sal't werck tot schand' gedye,
Het is een Iuffrouw schandt, en haer gemoedt een pijn,
Dat de geveynsde gonst, haer eyghen Beul moet zijn.

Is meer te beklagen, als te prijſen, datmen hedens-daeghs, de Ieught ſo grooten gevallen, ende wel-behaghen ſiet ſcheppen, in ſaeckẽ die (mijns oordeels) van eerlijcke Perſonen behoorden gheſchuwt te worden. De dertele grootſheydt weet ſodanige manieren van gheveynſde Minnen te pleghen, dat ſy mennich Minnaer daer mede aen-locken: Die ſy met een gheveynſde vriendtſchap in zijn Liefde weten te voedẽ, ſulcx dat hy in de ſtricken van ſchijn-gonſt ghevangen, wort gelijckerwijs een vogeltgen dat in handen vande kinderen zijnde, moet de handelinge der kinderen lijden. Even alſo gaet het met die gene die de ſchijn-gonſt tot een voedſel van haer Minne genieten, ô ellendighe, die in't eynde Liefd's beloningh verhoopte; maer met laſterlijcke af-keer wert vergolden, ô beklagelijcke glory, dat men blijtſchap heeft in een ander zijn verdriet.

Wie Minnen wil, en niemant ſchaen,
Die dient dit korte padt te gaen;
Of zijt ten minſten wel bedacht
Dat ghy u van dees dinghen wacht:
Die ghy niet meent, en houdt niet aen;
Die ghy niet Vrydt, daer blijft van daen:
't Sy Vryſter, Vryer, volght mijn raedt,
Een quaet begeer ſijn Meeſter ſchaedt;
Een eerbaer komen laeck ick niet
En ſchoon daer ſoete praet gheſchiet,
By Ionghe luyden hier of daer,
Dat gaet de eere niet te naer:
Maer 't gheen ick u ſoeck af te raen,
Is 't gheen u eer, en Liefd' ken ſchaen:
Dat is, als ghy van Vryen ſpreeckt,
Daer u nochtans de ſin ontbreeckt,
Oft, in u praten verder gaet,
Als 't goedt gheneghen, Liefd', toe-laet.

 KONST,

KONST,, VOOR GONST.

IVffrouw; u soete gonst, en vriendelijcke oogen
Die hebben mijne Ziel (in Liefden) op getogen,
Ghy Mint, en Mint oock niet, ô wonderlijck bedrijf,
Bedrogen sal ick zijn, soo'k in de Liefde blijf;
Ghy thoont de Minne gonst; die hastich is geweecken,
VVanneer een Jonghmans staet, en midd'len sijn gebleecken;
Soo u genoegen wert van zijne staet voldaen,
Ghy Mint hem, en soo niet, laet ghy de Vryer gaen.

Ten

TEn is niet misprijselijck, dat soo wanneer een Dochter tot Liefde versocht wert, sy als dan, gheoorlofde Vriendtschap weet te ghebruycken, tot der tijdt dat sy de gheleghentheydt van die ghene, die haer versoeckt, sal vernomen hebben, die wel ende goedt bevindende, hem met weder-liefde te beloonen, daer-en-teghen, misnoegen vindende, sal kunnen bespeuren, dat het wijselijck ghedaen sal wesen, dat sy de Liefde, niet ghestelt en heeft boven de voorsichticheydt, sulcx dat sy noch ghemint, nochte de Min ontseyt te hebben, een goede ghelegentheyt versuymt, nochte een quade, aengenomen sal hebben. So wanneer, 't sy Dochter, ofte Ionghman, haer Liefde nimmer hooger lieten gaen, als de beradingh; inder waerheyt, men soude soo veel onheyls inden Huwelijcken staet niet vinden: Ten aensien dat de bedenckingh, ofte voorberadingh de Liefde, (eer dat sy ghestelt wert) voor ooghen houdt, oft de ghelegentheydt goet is, ofte niet, ofter goede middelen sijn, of niet, dit eerst wel bedacht, doet veel onheyl, achter blijven.

'tIs wijsselijck in Liefd' ghedaen,
Te Minnen, dat Min niet kan schaen,
Die Vryen kan, en niet en Vrijt,
Is seecker dat hy wel bedijt:
En wie soo Vryen wil, die let
Te achtervolghen dese Wet:
Vertrouwt geen uyterlijcke schijn,
Waer door men kan bedroghen zijn:
Maer wel beraedt, eer ghy yets doet,
Soo valt in 't eynd', u werckingh goet:
En zijt niet al te milt, maer houdt wat in het vat,
Al schijnt de Pels vaeck nieu, s'heeft dickwils noch een gat.

MINST

MINST GHEACHT,, MEESTE KRACHT.

VV *Anneer gelegentheydt een Juffrouw ſtelt te veure,*
De Rijckdom, ofte deucht, uyt Liefdens luſt te keure:
Haer wijſ heydt acht ick groot, indien met onderſcheydt,
En wijſe kennis, ſy, haer Liefd's keur wel beleydt:
En ooght op het Ballans, om niet te mogen dwalen,
Als ſy de deuchde ſiet de Rijckdom over-halen;
De deuchd' gaet boven goedt, alſt goedt is buyten deucht,
Gheluckigh zijt ghy, die met deuchde Trouwen meucht.

Het

HEt pleegh van Oudts (meer als heden) een ghebruyck te sijn, na 't getuyge van vele Oude-lieden, dat so wanneer de Ouders hare Kinderen ten Huwelijck besteden wilde, dat sy als dan hare principale oogh-merck namen op de deucht, vroome Afkomste, en eerlijcke gheslachte, alwaer men (Godt betert) huydendaeghs niet soo seer na en siet, als wel, na gelt, en goedt, sonder onderscheyt te maecken, van wie dat het gelt ende goedt beseten wert, of het rechvaerdelijck verkreghen is, ende hoe dat ghebruyckt wort, dit (segh ick) wert hedendaeghs luttel bedacht, en eylaes, wat volghter veeltijts na? d' exempelen ghetuyghent hoe die gene, die de Rijckdom besitten sonder deuchde, diese ghebruycken in oneerlijcke wellusten, diese verkreghen hebben sonder rechtvaerdicheydt, dat sodanighe Rijckdommen, gheweest zijn oorsaecke van ellendighe ghebreken: Gheluckigh sijn die gene, de welcke de Deucht, Eer, ende goede Faem, stellen boven sodanige Rijckdommen, geluckich soude ick haer achtē, die verstonden dat de deucht, en eer behooren voor te gaen, ende dat alle Menschen daer op dienden te letten, in 't besteden van haer Kinderen, aengesien de deucht een oorspronck is van alle geluck, daeren-tegende boven verhaelde Rijckdommen, een oorsaeck van alle ellenden.

Wie boven al het best betracht,
De deuchde boven Rijckdom acht,
Want Rijckdom is van sulcker aert,
Dat door haer macht, sy sonden baert:
Daer deuchde meest de sonde mijt,
Vermeerdert Zeghen, en profijt,
Want Rijckdom by een welich Mensch,
Die geeft de lust haer volle wensch;
Of Rijckdom by een gierich bloedt,
Door quae begeerte woecker voedt:
Hoe wel dit weynich wort bedacht,
Heeft nochtans 't minst, de meeste kracht.

DOOR LIEFD, EN TROU, WERT VRYSTER VROU

HEeft niet, heeft ORPHEUS niet (uyt Liefde) met gequel
Sijn tweede Ziel vervolght tot inde nare Hel?
'k Doe van gelijcken soo, wanneer mijn Lief haer sinne
Thoont ongeneyght tot my, hoe seer ick haer beminne,
Jck volge ORPHEUS nae, door Liefd's gewil'ge smert,
Als u afkeerigheydt aen mijn bewesen wert:
Juffrouw, 't is my een Hel, u lieve gonst te derven,
Die ick (door trouwheydt) hoop te krijgen, of te sterven.

H

HOe verblint sijn veel tijts de oogen der veel-jarigen, hoe groot van begrijp, en hoe kleyn van achter-docht, so wanneer sy hare ochters, in alle ghetrouwicheyt ghe-eft, als lievende sien, 't selfde weder-ouden, om datter niet ghenoch en is er de begeerlijckheyt mede ghepayt n worden, voorghevende, dat den ensch in dit leven veel behoeft, hier is haer begrijp groot, maer de achter-ocht kleyn, aenghesien sy de seecker-eyt des Doods, ende d'onseeckerheydt aers komste niet en dencken, en dat dit orte, ende Sterffelijcke leven met een eynich ken onderhouden werden, oor dien de Natuer met luttel te vre-en is, die ons leert dat de opechte ijckdom, in 't ghenoegen, ende niet in vervloedt bestaet, soo dat de mensch (door onnutte sorge verblint) dickwils, en menichmael, een oorsaeck is van sijn kinders qualick varen, ten aensien haer vertrouwen meerder staet op gelt, en goet, dat maer distelen, en doornen is voor de Ziele, als op de zegen die Godt kan geven aen die gene, die in oprechte Liefde, haer met een kleyn genoegen, hoegetrouw, en eerlijck menich Jongh-man en Dochter Lieft, ende door sijn ghetrouwicheydt tot wederliefde beweeght, wert nochtans menichmael, om zijn kleyne midd'len van de Ouders verstoten, die niet aensiende de affectien van beyde syden, willē sulcx verhinderē, maer te vergeefs, sulcx dat de verliefde (buyten wil des Ouders) Liefd's wetten volgen, ende alsoo om 't goets wille van Ouders verstooten, ende van anderen, geen hulp hebbende, komen dickmaels in ellende te vervallen.

Als deuchd' u Kinders lieven doet,
Weer-houdt het niet om gelt of goet:
Maer siet de deuchdt, en trouw'heydt an,
Die geven wel een Rijcker man:
Ghy Ouders, smaelt niet op mijn reen,
Soo ghy u Dochter wilt besteen,
Voor al dient u hier op ghelet,
Te sien waer sy haer Liefde set:
Mint sy door deucht, een trouw ghemoet
En laet het om geen gelt oft goet;
't Is al vergeefs, is Liefd' ghetrouw,
Die Vrysters was, die wort een Vrouw.

ONERVAREN,, TEELT BESWAREN.

ACTEON *wert een Hart, en roof zijn eygen honden,*
Als hy (onwetend') heeft DIANAM *naeckt gevonden,*
So gaet het (Leyder!) my, op heden desen dagh,
Ick ben de selfde niet, die ick te wesen plagh;
O Min! ô soete smert! die niet en is ervaren,
Die is u soeticheyt een oorsaeck van beswaren,
Mits d'onervarentheyt, de Min met smerte vult:
Ist niet een vremde saeck? onwetend' heeft men schult.

IS het niet seecker, dat het roer aen 't Schip te vergeefs is, ten sy dat het door een ervaren verstant ghebruyckt wert? ende hoe veel gebeurt het in sulcker egen, met de Minnende Ionckheydt, te (na 't gemene seggen) met Vryers n hare eerste wambuys, soo wanneer haer ghewont voelen met de schichn van CVPIDO, volghen de leytsman n hare verblinde ghenegentheden, de elcke, haer lichtelijck weet te vervoen buyten de palen van eē goet insicht, te wijse achterdocht: Somma, men kent geen Raedts-heer als de Min, men volght geen Leydsman als de lust, in 't kort, men gaet met vreught sijn droefheyt soecken, komende, daer sy is, men heeft ghen rust, voor en al eer dat sy eyghen is; eyndelijck dat met vreuchde ghesocht is, wert met verdriet ghevonden, overmits de onghelijckheydt van partuer, veel twist, verdriet, en oneenicheydt is inbrenghende, twelck niet bedacht en wort, eer datmen sich tot Minnen begeeft; waer uyt volght de sekerheyt van 't spreeck-woort, eerst ghedaen, en na bedacht, heeft menich in 't verdriet ghebracht.

Ghy Vryers van u eerste Min,
Ghy Slaven van u sotte sin:
Ghy dienaers van een soete lust,
Die in de Minne soeckt u rust;
Ick raed' u, neemt mijn raedt ten goet,
De Minne smert, al is sy soet:
Hierom bedenckt, eer ghy begint,
Waer dat ghy Vrijdt, en wie ghy mint,
Op dat (onwetend') ghy niet raeckt
Een, die van u een ander maeckt:
Dat is ghy met geen losse praet,
V hert, en meningh blijcken laet,
Een, die met graeghe lust verlanght,
Dat sy u in haer stricken vanght:
In 't kort gheseyt, ick meen een Maeght,
Die 't eerder meent, als ghy 't haer vraeght.

HOE HOOGHER LUST,, HOE MINDER RUST.

DAt Koninckrijck en Kroon, geen vreuchd' in 't Minnen geve,
Tuyght ARIADNE *wel, verlaten (in haer leve)*
Van THESEUS, *Konincx Soon: de vreucht van Min bestaet*
In 't Lievende gemoedt, dat sich genoegen laet:
Juffrouwen leert hier uyt, dat Schatten niet en baten,
Maer dat de Liefd' met Liefd' sich moet vernoegen laten,
In kleynheydt onbenijt, heeft Liefd' veel meerder soet
Als hoogheydt, die meer dienst aen Staet als Liefde doet.

HEt is inderdaet seecker, dat alle dinghen hare eyghenschappen hebben, de eyghen-
[s]happen van alle dinghen sijn vele
[o]nbekent, sulcx datter vele menschen,
['t]eene dit, d'ander dat verkiesende, niet
[e]n weten wat sy Minnen; hoe menich
[s]leeghter Liefde, niet om dat hy door
[L]iefds krachten daer toe beweeght
[w]ert, maer om dat hy door het deck-
[s]el van Liefde, zijn begeerlijckheyt tot
[g]elt-luft soude kunnen voldoen, ofte
[o]m duydelijcker te seggen, menich
[J]onghman Vrijdt een Dochter meer
[o]m haer Rijckdom, als uyt rechte Liefd's ghenegentheydt, hier met te kennen gevende dat hy de eyghenschap van Liefde niet en kent, en inder waerheydt, daer en kan niet uyt volghen als onlust, aenghesien dat zijn begeerlijckheydt door 't verkrijghen voldaen wert, die ghepayt zijnde, de Liefde, die niet oprecht maer in schijn was, ter zijde stelt, daer in tegendeel, de eyghenschap van Liefde niet als alle lust, Liefde ende Vrientschap veroorsaeckt, so dat alleenich hier uyt staet te trecken, datmen Liefde met Liefde behoort te lonen, en Liefde uyt Liefde (maer niet uyt begeerte tot hoogheyt) te pleghen.

Als gelt-sucht Liefde over-wint,
Wanneer een Ionghman Vrijdt, of Mint,
Oft, als een Dochter, meer op Staet,
Als rechte Liefd' haer ooghen slaet:
Oft Trout aen Hoogheydt om de pracht,
Die sy meer als de Liefde acht:
't Ghebeurt, wie maer om gelt bemint,
Dat sy in 't hoogh veel onrust vint.
Den Leser moet dit soo verstaen,
Het gelt en wil ick niet versmaen,
Soo vroom, en deuchdelijck vaeck leeft,
Die gelt, als die het niet en heeft:
Dan dit dient hier weer by gheseyt,
Het gelt bedrieght ghenegentheyt:
In overdaet hy nimmer at,
Die maer tot noodruft spijs en hat;
Een lutgen, by een vroom ghemoet,
Geeft meerder rust als d'overvloet.

Liet JUPYN 't Aertrijck niet met duyster overdecken,
Als hy een Herders kint socht in zijn lust te trecken?
Dits (Ouders) u een les, als ghy (om dit of dat,)
U Dochter niet en gundt het geen sy garen hadt:
De Minne schuwt het licht, en volght het soet genegen,
En met het blinde hert, vind duystere ommewegen:
Daer Min, de Min voldoet, uyt vrees van Ouders dwanck,
Dit Leert, hoe menigh Maecht, een Vrouw wert tegens danck.

DAt het seecker is, Leert de daghelijckse ervarentheyt, hoe dat vele Ouders genegen siende hare Kinderen, ofte Dochters tot en Huwelijcken Staet, het selfde met de midd'len sullen soecken te beletten, ende dat door oorsaeck, dat haer herten so inghenomen zijn van de werltsche, ende verganckelijcke goederen, op het welck sy haer sinnen, ende ghenegentheden soo gestelt hebben, dat sy niet en willen, in 't besteden van hare Kinderen, yets van hare middelen mede gheven, ofte missen, waer uyt volght dat de Dochters van sodanigen, niet versocht en werden, na haer verdiensten, eyndelijck, de natuerlijcke beweginghe haer kracht in Minne thoonende, stelt verkeerde midd'len voor, dewelcke, meer te beclaghen, als te verhalen zijn, ende doet menich Dochter in duysterheyt van onbehoorlijcke lusten dwal en ende vervallen, waer uyt eyndelijck de noot een wet maeckt, dat de Kinderen met schanden moeten onwaerdiger by de handt nemen, als sy anders met Eere wel waerdiger (tot haerder wel-varen) souden ghedaen hebben.

De Min die is een soete pijn,
Wanneer sy moet bedwonghen zijn:
Meest als de Vader wetten stelt,
(Wanneer tot Min sijn Dochter helt;)
Te buyghen haer ghenegentheydt,
Op dat hy niet van 't grootje scheydt:
't Schijnt baet dat ghy u Geltje spaert,
O Vader, door u sotten aert,
Sult ghy bevinden, dat u Kint
Tot hare pijn, een hulper vint:
Die haer met sulcke wetten Vrijt,
Dat goet, en eer daer heenen glijt:
Dewijl u Dochter Trout een Man,
Niet soo sy wil, maer soo sy kan:
Hadt ghy u Geltje niet ghespaert,
Sy hadt met Rijcker wel ghepaert:
Dies men de waerheydt ondervijnt,
't Is dickwils schae, dat voordeel schijnt.

Hy doet profyt „ die niet bedyt.

Myns Oordels, kan verloren arbeydt voordeel geve,
Gelijck Penelope *getuyght in 't VVebben VVeve;*
Het Minnen is vergeefs indien men langen tijt
De Juffrou bidden moet, alwaer men niet bedijt:
Ghy Vryers steurt u niet, hebt ghy vergeefs geloopen,
Beter gelegentheydt, kan beter doen verhoopen:
Slaet u de eerste af, de tweede neemt u aen,
Soo 't tweede beter is, wat kan u 't weygeren schaen.

MOeyelijck schijnt het, ofte't is het inder daet, so wanneer een Iongman Liefde tot een Dochter ghestelt, ende die selfde langhen ijdt aen haer bewesen heeft, eyndelijck geen hoop siende van ghewenste uytkomste, ghenoot saeckt zijnde van haer af te scheyden: Kan seer lichtelijck hulp voor sodanige moeyelijckheydt verkrijghen.

Ick neem hy heeft ghevrijt op hoope van een goet Huw'lick te doen, dat is geldt, ende goet, want dat huydendaeghs, een goet Hylick ghenoemt wert, maer inder waerheydt kan dit gheen goet Hylick maken, soo daer deughde, wetenschappen, ende meer andere gaven ontbreecken: Voorders van zijn Gheliefde af-ghescheyden, komt tot de tweede, sijn haer middelen en Rijckdommẽ minder als d'eerste, en haer gaven van deucht, en wetenschap meerder, hy sal lichtelijck aengangh by die selfde krijgen ende tot zijn voornemen gheraecken, so dat hy, al hoewel, zijn eerste vryen misluckt is, hy niet bedyende, nochtans, profijt gedaen heeft, door dien, dat het twede beter is, hoe dickmaels gebeurt het, dat een Vryer veel moeytẽ om een Dochter doet die niet meer dan zijns gelijcken is, nochtans van haer af-geschaft wert, ende daer na op een ander zijn Liefde stellende, sal met de laetste ongelijck meer, als met de eerste bekomen, so dat het seecker gaet datmen profijt kan doen, daermen niet bedijt.

Men noemt dickwils een Hylick goet,
Alleen om snoode overvloet:
Ghy, die van dat ghevoelen bint,
Ghy komt wel daer ghy anders vint;
Wanneer ghy 't ondervint in daet,
Als 't segghen u niet aen en gaet:
Maer, als men raedt wel achten sou,
Dan komter al te laet berou:
Hierom (ghy Vryers) leert met mijn,
Dat voordeel dickwils schae kan zijn:
En schade weder voordeel geeft,
Wanneer ghy na de reden leeft.

ONGHESIEN „ KAN GHESCHIEN.

NAe dat ARION was (dwers door de VVoeste baren)
Gevoert met sulck een Schip, wiens Seylen vinnen waren,
Quam veylich wel te landt, van daer hy was gedwaelt,
En met een soet gespel heeft hy sijn vracht betaelt:
Soo gaet het met de Min, s' is van gelijcke treken,
VVanneer een Dochter haer bewegen laet door smeken:
Als Liefd' (uyt Liefd') betoont bedroefde Minnaers staet,
Op 't alder ongesienst, comt vaeck 't geluck te baet.

NIet schijnter ongesiender in het Minne, dan datter vereeniging soude kunnen geschieden tusschē twee Personen, den een begaeft met overvloet van tijtelijck geluck, gelt, ende goet, niet min met bevallighe gaven des Natuers verrijckt, daer in teghendeel een Longhman alle dese dervende, niet en heeft als een goet beleydt, sal door 't selfde soo veel te wege brengen, dat hy door een goet beleyt in Liefde, die tot hem sal weten te trecken, aengesien hy sich te voeghen weet na gelegentheyt der saecke, vint hy af-keericheydt in sijn gheliefde, sijn beleyt stelt daer tegen een ootmoedich gevley, blijft sy onbeweghelijck, veynsen is zijn troost, die hem lijf, en leven aen sijn geliefde met hertgrondighe klachten weet te doen op-offeren: dat de gheduericheyt veranderingh schijnt te wercken, ende allenghskens de bedroefde lasten, op haer ten dele wat te laden, het beleydt weet hier sodanige middelen van danckbaerheyt te thoonen, mins gebeden, soo weemoedich uyt te storten, Liefd's bewegingh so blydelijck te loven, dat hy met die selvige het herte van zijn geliefde so weet te bewegē, dat hy in 't ellendichste sijns staets schijnende, op 't aller heughelijckst vertroost, ende verblijdt wert.

Hy die de Rol van Minne speelt,
(Al heeft hem 't luck niet hoogh bedeelt:)
Sal nochtans wel na Hoogheydt sien,
Schoon dat sy van hem schijnt te vlien;
Dan doch (door zijn beleyt) sal hy
Verkrijghen 't luck, met Minnery:
Een Linckert (die de Min verstaet,
En met Mins treecken omme gaet)
Is sober, rijck, en droevich bly,
Waer door hem luckt zijn Vryery:
In 't kort, een wel bedreven quant
Ghebruyckt de Liefde met verstant:
Soo dat hy door sijn kloeck beleyt,
Wint schat, en goet, en oock de Meyt.

EEN GIERICH HERT,, BEMINT SYN SMERT.

OM dat d'een ooghde REUS verscheyde mael quam quelle,
(Om boeten hongers lust.) VLISSIS met gesellen,
Verloor zijn eene oogh, soo gaet het inde Min,
Men let alleen op 't goet, men siet de Liefd' niet in:
Juffrouwen wie ghy zijt, die Minnen wilt om 't goetje,
Een half-backen knecht, een weet niet, of een bloetje:
Leert (bid ick) dit van mijn, indien u schort een Man,
Veel goet is niet genoech, daer hanght wat meerder an.

Onde

ONder het Sterffelijck gheslachte der Menschen vintmen veelderleye opinien, ende by yder opiny besond're ghebreecken, wederom verscheyde deuchden; een gulsich Mensch, kan qualick zijn gulsicheydt bedwinghen, ja al waer 't schoon saecke dat zijn Eere daer door soude verlooren werde, is sijn gulsicheydt ten diensten. Een gierighe Vryster, die geen Persoon, Staet ofte Eere aen en siet, maer alleen om 't gelt ende goet bemint, veroorsaeckt haer eyghen strijdt, verderf, en ellende; waer 't saecke dat de leeringhe om sulcx te schuwen, aenghenomen werde; 'k soude my (na mijn vermoghen) daer in quyten vele exempelen aen te wijsen, doch aenghesien soodanighe aenwijsinghe voor Fabels by vele ghehouden werde, is 't vruchteloose arbeydt, ghelijckerwijs het kloppen voor een doof-mans deur, evenwel ist dienstich tot ons propoost om den Leser mis desen te kennen te geven, dat hy, ofte sy die lieven, ofte ghelieft werden, haer behooren te mijden voor een gulsighe giericheydt in 't minnen, dat is; datmen sich so seer niet binden moet aen de verganckelijcke ydelheyden der tijtelijcke goederen, datmen een deuchtsaem Persoon soude verachten, ende om 't Geldt ofte Goedt, een Opsnapper, ofte Gecks-kap soude by de handt nemen.

Een die met Munten is versien,
Dat is geen geck, al waer ter ien:
De Wijsheyt achtmen heden geck,
Indien sy Munten heeft gebreck:
O Sot, die wijse sott'lijck schelt,
Om 't derven van het snode Gelt:
O sotte wijsheyt, die bemint
Een Geck, om datjer geltje vint:
Ey, denckt dat het verkeeren kan,
Hoe Rijcker Geck, hoe armer Man:
Dat is, als 't luck eens teghen gaet,
En dat ghy soeckt een wijsen raet;
Maer vindt dan niet als droeffenis,
Om dat ghy soeckt daer niet en is:
Ick prijs veel meer een sulcken Man,
Wiens wijs beleyt wel raden kan.

LIEFD'S

LIEFD'S BESTE LOON„ IS DE PERSOON.

PYTHIAS *goede gonst (uyt trouwicheydt geresen)*
VVert borge voor de Doodt, als DAMON *was verwesen,*
Door wiens getrouwicheyt, den wrevelen Tyran
(Op't alderhooghtst beweeght) geen strafheyt thoonen kan:
't Gaet even inde Min, een Minnaer af-geslagen,
Neemt hoop tot Liefdens borgh in Liefd's bedroefde plagen:
Is zijn Geliefde wreedt; de hoop vol-hert in Min,
Sy (door sijn trouwicheydt) bethoont een sachter sin.

Nder alle deuchden is de getrouwicheyt eene vande Lofwaerdichste, namentlijck in 't minne, ist saecke dat een Minnaer niet als alle versmaetheyt, af keer, en isgonsticheyt is vindende in sijn beminde, wert zijn Liefde met haet ghe-ont, sijn Minsaemheydt met stuerseyt bejegent, hy (evenwel) hout niet in Liefd's diensten te volherden; eemt zijn hoop tot een Schilt, 't volerden tot een troost, om met die self- sijn party te vermesteren; 't welck el, maer selden so gheluckt, dat hy de ictori aen sijn syde is krygende, soo ist chtans (mijns oordeels) dat daer op gelet behoort te werden, dat so wanneer een Minnaer zijn Liefde is Fonderende met een vaste hoop op sijn getrouwicheyt, datmen sodanighe Liefde om eenige kleyne vie se vasen, niet en behoort vander hant te slaen, aenghesien dat het by vele bevonden wert, van wat vermogen dat sodanige Liefde is, 't gater mede ghelijck eender die met geen kleyne moeyten een seer waerdich Iuweel bekomen heeft, ende also hy 't met sware moeyten heeft verkregen, 't selfde in grooter waerden is houdende: Gheluckighe Vrysters; wiens waerdye soo getrouwe Liefde veroorsaecken, datse niet als met ghetrouwe moeyten moet verkreghen werden.

Wijse Vrijsters, wilje Minne?
Datje lust in Liefd' kunt vinne:
Wilje Minne, dat de Min,
Wellust geeft aen Ziel, en sin?
Let op deuchd', en goede sede:
Kloeck verstant, en wyse rede,
Let soo seer niet op het goet,
Als wel op een trou ghemoet;
Deuchd', en trouheydt konnen geve,
Dat de Liefde u doet leve,
In een volle overvloet,
Van een on-uytspreeck'lijck soet;
Dat om gelt niet is te koopen,
Laet, ey laet den gelt-sack loopen:
Wilje 't soetst dat Liefde geeft?
Trout die trouw, en Liefde heeft.

OM EEN SCHYN,, LYDT HET PYN.

Quam FIRMUS *niet soo verr', door krachts laet dunckentheden,*
Dat hy zijn Lichaem maeckt een Ambeelt voor de Smeeden?
Den KEYSER *onbedacht, van Leden fors, en grof,*
Betoont met dese daet, een roem van ydel lof:
Veel Minnaers zijn (als hy) een oorsaeck van haer pijnen,
Om dat sy niet en zijn, het geen sy willen schijnen:
VVant ydel pronckery, de geck jaeght uyt de mou,
VVat dienter meer geseyt, daer schort een Rijcke Vrou.

Se

SEer qualijck zijnder die geen aen, die van die sieck-te inghenomen zijn, dat sy meerder als sy bennen, willen wesen, ofte schijnen: Om de ooghen van pracht-suchtighe, Rijcken te verblinden, ende die selvighe door haer schijn, de ware daet van Rijckdom soecken, wijs te maken: Hoe vele zijnder, en wordender noch huyden-daeghs, door dese Toverye bestrickt, en overwonnen? Hoe menich isser te vinden, die zijn hoovaerdighe geest den breydel soo los geeft, dat hy hem, ofte haer bedwinght, en Meester wert, soo dat hy, ofte sy, door te grooten Pracht en stinckende Hovaerdicheydt, meerder wil, en ruymte geven, als de macht vermach, ofte toe kan laten, dickmaels uyt oorsaeck, om een Rijcker tot Minnen te beweghen, ofte door die middel een goet Hylick te moghen doen, ô ellendighe, hoe pijnicht ghy u eyghen selven, met een ydel schijn die u in u voorneem weet te bedrieghen; ghedenckt met den Schip-lieden, soo wanneer het Zeyl in onweer niet ghereeft, ofte ingh enomen wert, dat ghy u onderwerpt groote schade, nadeel, en ellende, door jammerlijcke Schip-breucke, die u door Storm, en quaet weder staet te verwachten, der halven, ghebruyckt voorsichticheydt, hout oogh in 't Zeyl, in teghenspoet, vermijt de Pracht, ghedachtich zijnde dese Vaersjes.

Een groot Zeyl op een kleyne Schuyt,
Dat voerter menich schoontjes uyt:
Hy is verdoolt, en seer verblint,
Die niet en reeft in harde wint:
Hy is een Sot die prachtich gaet,
Met kleyne macht voert groote Staet;
Oft, om te zijn gheacht voor Rijck,
En meer ghesien als zijns ghelijck:
Oft, om door zijn ghevalste schijn,
Tot Eer, en Staet ghebrocht te zijn;
Voorwaer, ick sie van dach, aen dach,
Ghy wert bespot met sot ghelach:
Den Rijckert acht geen rijcke schijn,
De daet wil by de wercken sijn.

HOE GROOTER HOOP,, HOE QUADER KOOP.

GElijck HIPPOMENES (in 't rennen, en in 't loopen)
Most d'eer van ATALANT om gouden Appels koopen:
Soo gaet het in de Min, de Liefde is te koop,
En daer het meeste sit, daer is de grootste loop;
Juffrouwen, leert hier uyt u sottelijck bedrijven,
Dat ghy een Molick Mint om overvloet van schijven:
En ooght maer op het Gelt, al komter veel te kort,
't Is huydendaeghs genoech alst aen geen goedt en schort.

T'Is so waerlijck, als reed'lijck, dat de goet koop niet en bestaet in over-loedige waren voor een kleyne prijs, hy n doet geen voordeel, die eē Doetje, om aer goetje neēt, ofte die eē soete vaer, ist gorten-telder, om zijn gelt ende goet enslaet, ofte by de handt neemt, want at kant baten, datmen veel Appelen m de waerdy van een stuyver weet te oopen, indien sy verrot zijn? Immer o schadelijck ist datmen Gecken om gelt Mint: VVant een Hallef-backen Kijckert laet hem voorstaē dat hy VVijs moet zijn, en in verdoolde VVijsheyt, sal hy alles na sijn sin willen hebben, sijt so wijs als ghy wilt, bewijst een Geck eens dat hy qualijck doet, veel hier van te verhalen is onnodich, de wercken sijn getuygen, die met den Droes gescheept is moeter met over, eñ om al sijn Kijck-dom, sulje geen wijsheyt te koop vinden, eyndelijck, met verlof geseyt, waer-je met malle Luy bent, ghy komter be-scheten me uyt, en 't maeckt het spreec-woort waerachtich Uylen broen Uy-len, 't is al mal datter van mal komt, somma sommarum, hoe grooter hoop, hoe quader koop.

Mint ghy Molick om sijn goetje;
Vrijt ghy om het gelt een Doetje?
Hoort wat u ghebeuren kan,
Wijse Vrouw, en malle Man:
Wijse Man, en malle Vrouwe,
Die beyd' om het geltje trouwe:
Die en vinden anders niet
Als een huys vol swaer verdriet,
Hy, die 't alles hoort te stieren
Met goe zeden, en manieren,
Dient selfs beter aengheleyt,
Tot een goede zedicheyt:
Sneghe Vrouw, wat ist u herte,
Sware quel, en droeve smerte,
Dat u wijsheydt niet en kan,
Wijsheydt planten in de Man:
Wijse Man, wat lijdt ghy plaghe
Als een Doetje niet kan draghe
Lasten die sy draghen moet,
Soo verselt u teghenspoet.

DOOR QVAE BEGEERT,, DE KEUR VERKEERT.

SOo haest als NESSUS was met DIANIER gevlooden,
Soo heeft sy HERCULES doen sterven duysent Dooden:
Een Minnaer, die in Min zijn Juffrous gonst verweckt,
Js Doodt, (schoon dat hy leeft) soo sy s' hemweer ontreckt:
Juffrouwen speurt hier uyt, een valsheyt uwes keure,
Soo ghy verwisselt als u beter mach gebeure:
Maer sy't vaeck inder daet bedrogen door de hoop,
En vind' u na der hant wel aende quaetste koop.

SOo wanneer een Ionghman zijn (goede meningh in) ſaken vande Liefde, aen een Doch-r ontdeckt heeft, ende daer op le gonſt, en Vriendtſchap ghe-oten, vindende naderhant haer onſt in haer verandert, om dat ier het gheluck beter (na haer oet-duncken) ſchijnt te verlee-en, ſoo en weet ick ſoodanighe Dochter bequamer niet te verghe-icken, als met eender die blindt, de welcke in handen gheghe-en wert twee ſtucken Geldt, het ene Silver het ander Gout, om n beyde te keurē dat hem dunckt

beſt te ſijn, 't gheſichte dervende, kieſt na 't beſt ghevalle zijnder handelingh, ſonder ſeecker kennis te hebben, het ſleghſte voor 't beſte, even alſoo gaet het veel tijts toe in 't Minnen, een Dochter van eene Ghelieft zijnde, wert ondertuſſchen van de tweede wel verſocht, die haer aengenamer ſchijnt als d'eerſte, ſulcx dat ſy met een blinde ghenegentheyt, dat is, ſonder ſeeckerheyt, of het inder daet alſoo is, de eerſte af-ſlaet, ende de tweede aen neemt, niet tegenſtaende met de eerſte groote vryicheydt ghepleeght te hebben.

Iuffrouwen, ſoo ghy wort ghemint,
Van eender die ghy weer beſint:
En op een kort u ſin verkeert,
Wt oorſpronck van een quae begeert:
Oft om een dit, oft om een dat,
V gonſte treckt van die s' eerſt hat:
Om dat de tweede meerder ſchijnt,
Als ghy wel an de eerſte vijnt:
Schoon ghy met d'eerſte waert ſoo vert,
Dat ghy hem gaeſt de gonſt uw's-hert:
't Geen ghy om yet, oft niet verkeert,
Wt mijn onwaerde Rijmpjes leert:
Hoe dat ghy door die loſſe daet,
Gantſch buyten Eer, en reden gaet.

BETEMT GHY 't NIET ,, HET TEELT VERDRIET.

DIANA (*vanden* PRINS FLORENTIUS *aen gestrede)*
Stelt met een soete Min zijn geyle lust te vrede:
Hy (na het Lief genot) vlucht trouloos over Zee,
En neemt haer kuysheyt wech, en voert haer Maeghdom mee;
Juffrouwen, die de Min wilt na behooren plegen,
Strijdt watje strijen kunt oneghte Mins-lust tegen:
Vertrout beloft, noch Eedt, neemt vleyery niet an,
Ghy raeckt u Maeghdom quijt, blijft efter sonder Man.

Lieven

LIevende Ionckheyt, zijt ge-dachtich in 't ſtuck van u Vryagie, ongheoorloofde luſten uyt te bannen, dat is, ſoo wanneer ghy in Vrya- ſijnde, van u gheliefde tot Mins lu- verſocht wert, met belofte van ouwe, met Eede van ſtant-vaſt te bly- , doet ghelijckerwijs het Sarpent, nneer het eenich lieffelijck gheſpel, e ſoet gheluyt komt te hooren, 't ge- yckt deſe voorſichticheydt, 't ſtopt t zijn ſtaert ſijn Ooren toe, om alſo ghehoor verdovende, door 't gheluyt t beweeght te worde, tot zijn nadeel, e ſchade: Van ghelijcken ſtaet een ochter haer ghehoor te ſluyten, wan- er ſy tot de luſt van Minne aenghe-vochten wert, om door gheen Lief ge-vley, in ſoodanighe vuylicheyt te ver-vallen, die doch niet anders als ſchan-de, en ſchade kan veroorſaecken: niet tegenſtaende, ghy met Eede van Trous-belofte ſijt verſeeckert, door oorſaeck, datter niemant ter werelt een uyr levens verſeeckert is, ſoo de luſt voor de Trou voldaen wert, dat is, ſoo ghy Vrou ge-maeckt wort, eer ghy VVettelijck ghe-trout zijt, kant licht Moeder worden ſonder Vader, aengheſien d'onſeeckere komſte des Doodts, wat ſtaet hier uyt te verwachten, anders als ſchandt, ſchade ende verdriet, waer uyt iſt gheſproten? uyt ongheoorlofde luſten, die men niet in dwangh ghehouden heeft.

Ghy Maeghden, die de Liefde pleeght,
En door Liefd' wert tot Min beweeght:
Ey hoort, ick bid u Maeghden hoort,
Soo u de luſt tot Min bekoort:
En ſonder ghy die weer wilt ſtaen,
Het ſal u Eer, en kuyſheydt ſchaen:
En die u Vryde, wert ghevrijt,
O Maeghde ſchant, ô eere ſpijt;
Ghy ſoeckt met ſchant u eyghen ſchae,
Schoon, 't is u ſpijt, ghy loopt hem nae:
Ghy bidt die u te ſmeecken plach,
Hy geeft u oorſaeck van gheklach:
Sijn luſt is al met Min verſaet,
Om dat u Maeghdom met hem gaet.

GHELIEFDENS STRYT „ SPRUYT VEEL UYT NYT.

VAn PHOEBO *werden eens twee Dochters voor gehouwen*
Te kiesen op der Aerdt, al wat sy selver wouwen:
't Geen d'eene wenschen mocht, soud' d'ander van JUPYN,
Verdubbelt, na haer lust, uyt gonst gegeven zijn:
Den een vergift met nijt, wenst een oogh te verliesen,
Op dat de ander twee, mocht derven door 't verkiesen:
't Gaet oock soo inde Min, de nijt is vaeck soo groot,
Dat sy om Liefd's verderf, haer selve brenght in noot.

VEel tijts ghebeurt het onder de Menschen, dat als yemant van Gode met tijtelijck gheluck en welvaren gesegent wert, dat als dan de nijdicheydt haer vergif (als een Pest) weet uyt te spouwen, om haer Even-naestens wel-varen daer door te verhinderen: Van ghelijcken worter menighen Vryagie verhindert, door laster, ende logentael, van nijdighe Klappayen, die doch gemenelijck in sulcke saecken besich ghevonden worden, om goede saecken te verhinderen, Liefde in haet te veranderen, goe Lieven op te hitsen door spijt, ende nijdicheyt, haer eyghen verderf, dubbelt begeeren om een ander te beschadighen, qualick doen sy, die in sulcke saecken quade tonghen gheloof gheven, ende alsoo een goede wortel van Liefde tot de gront uyt-royen, so wanneer sy (sonder te bestraffen, ofte de saeck wel ende recht te ondertasten) soodanighe Llabbe-kacken aen houden, die menich met een schoone ghelijckenis van waerheyt, groote leughens weten in de handt te steecken, waer door men eyndelijck sich (tot nadeel) al te laet bedroghen vinden.

Niet, dat een Vryer meerder schaet,
Als tonghen vals, met schoone praet:
Niet, dat meer smert in 't Vryen teelt,
Als daer de nijdt de waerheydt steelt:
Niet isser, dat eer Liefde rooft,
Als daermen klappers tonghen looft:
Wel aen (ô Ieucht) die 't Vryen pleeght,
Wanneer dat u de nijdt beweeght:
Om u in uwe Min te schaen,
Wilt nijdt, met nijdt, doch teghen staen:
Want weert ghy haer niet in 't begin,
Sy kruypt, en sluypt, vast dieper in:
Breeckt Liefdens wet, ghewenste vreucht,
Tot nadeel van verliefde Ieucht.

HOE NAU MEN 'tSLVYT „ HET BREECKTER UYT

XENOPHON *verhaelt, datmen niet kan besteden*
In soeter vreucht den tijdt, als in Liefd's bescheden:
En dat het waerlijck schijnt, PYRAMUS *blijcken deedt,*
VVanneer hy THISBE *quam snachts vryen door de spleedt*
Van een gheborsten muer; ô wonderlijcke saecke,
VVat is Liefd's oeffeningh een aenghenaem vermaecke?
Geen dwangh beneemt haer kracht, geen kracht beneemt haer soet,
Geen vreucht geeft sulcken soet, als wel de Liefde doet.

TGeen XENOPHON verhaelt ghetuyghen ons de dagelijckse wercken, hoe datter niet soeter als Liefde is, niet korswyligher als in Liefd's oeffeningh bezich te zijn, de seeckerheydt van dien bewysen ons vele, die in soodanighen handel negotieren: VVederom, hoe verdrietich, ende moeyelijck dat het is in soodanighe oeffeninghe belet te werden, kunnen die ghene wel af-meten die sulcx wedervaren is, niet te min de Liefde is van soodanighe krachten dat sy (na het oude spreeck-woort ghetuycht) alles overwint, 't wert bevonden, datter niet en is dat Liefde te boven gaet, daer de Liefd' oprecht is, sal sy om geen Rijckdommen, ghebroken werde, om gheen straf heydt verhindert, om geen Doodt ghescheyden werde, somma Liefde blijft onveranderlijck, daer haer wortel in een oprecht hert, en trou ghemoet bedolven staet, daer en is niet op Aerde dat listigher is als Liefde, niet ghetrouwer als Liefde, niet soeter als Liefde, sulcx dat met dese drie de Liefde verselt zijnde, niet moghelijck en is van yemant overwonnen te werden, want Liefde ist al, 't is al Liefde, Liefde ist begin, het midden, ende het eynde van alle dinghen, vermits door Liefde, en uyt Liefde alle dinghen haer begin, voortganck, ende eynde zijn krijghende.

Het is vergeefs, wanneer u Kint,
V Dochter wert ghevrijt, ghemint:
Wanneer haer Liefde wert bethoont,
Die sy met weder Liefde loont:
't Is al vergeefs, indien sy helt,
Na 't gheen een Maeght te vrede stelt:
Dat Vader, Moeder, Vriendt, of Maegh:
Haer bidden, smeecken alle daegh,
Oft dreyghen, met een wrede straf,
Haer hert, en sin te trecken af:
Van dien, op wien haer Liefde leyt,
Door trouwe Liefd's ghenegentheyt:
't Is al vergeefs, wat datje doet,
Gheen straf soo straf, Liefd' heeft meer soet.

SCHYN BEDRIEGHT.

Zeuxis (door Schilder lust) 't gevogelt heeft bedrogen:
Alst na zijn Schildery, uyt lust, is neer gevlogen,
Om Druyven (met Pinceel gemaelt) te picken af,
't Geen aen 'tgevogelt niet als hout, en verwe gaf;
De schijn bedrieght (door lust) en lust bedrieghter vele,
Een Maeght heeft dickwils niet 't geen sy behoort te dele:
In 't kort, en tot besluyt, 't is waerdigh datment laeckt,
Veel Maeghden Vrouwen zijn, eer men haer Vrouwen maeckt.

ZEU

ZEuxis, op een tijdt seeckere Druyven geschildert hebbende, heeft die selvighe soo naturel gemaelt, dat de Vogeltjens daer na ghevloghen zijn, om die af te picken, maer hebben haer door schijn bedroghen ghevonden : Alsoo gaet het heden inde VVerelt, in 't stuck van Vryagie, de Vromen niet te na ghesproken : Hoe menigen Dochter schijnter te wesen het gene dat sy niet en is, te wetē Maeght, welcke naem ofte de eygenschap van dien, een Eerlijck Dochter toe behoort, maer aenghesien de Maeghdom dickmaels langh verlooren is gheweest, werter menigh door schijn bedroghen, inder waerheydt zijn soodanighe Dochters ZEUXIS verr' overtreffende, ende veel eerder PARRASIUS gelijck, die niet de Voghelen, maer de Menschen, ja selfs ZEUXIS met zijn konst bedroghen heeft, als hy in een seecker Schildery, een gordijn ghemaeckt hadde, 't welck ZEUXIS wilden op schuyven, menende daer de Schildery achter te vinden, maer bevont dat het gardijn, de Schildery selfs was.

Ghy die u handel drijst in Min,
Leest dit voor't laest, let op de sin:
Het sal u Leeren, hoe en wat
In 't Minnen dient te zijn ghevat:
En watter (inde Vryery)
De Ieucht somtijts van noode sy:
Een heusche mont, een kloeck verstant,
Een soete tongh, een kuysche hant,
Een eerbaer hert; een vrome Geest,
Een Reyn ghemoet dat Sonden vreest,
Patienti die soo menich strijdt
Weet uyt te voeren, tot de tijdt
(Door het gheluck) bequaemheyt geest:
Dat trouheyt als ver winster leest.

2

MINNELYCKE
SANGH-RYMPIES,
Vermenght met eenighe
SONNETTEN,
ende and're
GHEDICHIES.

t'AMSTELREDAM,
Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

Groetenis
ghedaen
Aen de E.E. Achtbare Heeren, de Heeren Burgemeesteren deser Stede Amstel-dam, op hare E.E. komste over het Spel Diana, verthoont den 7. Februarij. 1623. ter Kamer

In lief d' Bloeyende.

Mercurius *dalende uyt den Hemel.*

WAt Eer, wat dienst, wat groet, wat heusheyt in het eeren
Der *Amstel-Goden*, 'k meen ons wijt beroemder Heeren,
Mijn Heeren groot geacht; sal ick na Lofs-waerdy
Beth onen, nu u Achtbaerheyt verschijnt voor my?
Sal ick tot uwe lof uyt-blasen wint van woorden,
Al of de wijsheyt gaern 't lof haers wijsheyts hoorden?
Sal ick met viese pronck van op-ghecierde reen,
Met vleyen lof begaen (in 't by sijn) 'k sorghe neen:
De gantsche werelt weet der Heeren lofs-waerdye,
In loffelijck bestier van wijse Heerschappye:
't Is yder wel bekent, hoe dat de vlugge Faem
Wt-bralt het lofbaer lof uw's zegen rijcke naem;
Ha! welich' *Amsteldam*: uytmuntend' boven alle,
V Aerdtsche *Goden* doen, u *Amstel* glory bralle:
Thoont aen de *Godtheydt* danck, lucksalighe gemeent,
Dat u den Hemel heeft dees *Amstel-Goon* verleent.
,,Hoe deftigh in sich selfs, hoe waerdt in waerdichede
,,Dien waerden Hemel is, die d'Aerde doet beklede
,,Met waerde waerdicheydt, met alderhande goet,
,,Dat uyt een Hemels kracht sijn krachten hebben moet;
,,De Aerde geeft haer vrucht, Voet-velden, ende Bomen,
,,Doet lieffelijck ghewas van Bloem, en kruydt voort-komen;
,,Queeckt geurich kruydens reuck, der siecken Medecijn,
,,Doch Aerde sonder Son die mott onvruchtbaer zijn;
,,De Aerde sonder Son kost Bloem, noch kruyden geve,
,,Was d'Aerde sonder Son, de Mensch waer sonder leve:
Waer d'*Amstel* sonder *Goon*, die *Goden* die sy heeft,
Men gaf haer noyt het lof, lof dat nu yder geeft:
Ha! welich *Amsteldam*, ghezegent met veel zeghen,
(Door 't wijsselijck beleyt) der *Amstel-Goon* verkregen:
Ha! *Amstel*, wijt vermaert van rijcke Burgery,
Van schat, en van gheluck uytmuntend' in waerdy:
Ha! *Amstel*, door 't beleyt van u luck-rijcke *Goden*,
O *Goden!* door wiens wet, en wettighe geboden
Dijn waerde Burgery, in luck, en zegen leeft,
Soo dat dijn Burger plicht haer danck ten offer geeft.
De oorsaeck mijns ghespreck, Achtbare, wijse Heeren
Gheschiedt alleenlijck, om eerbiedelijck te eeren
De wellecome komst mijns Heeren, die ick groet,
En vrund'lijck welkom heet voor d'eer die men ons doet,

Eynde.

Schoonheyts Minne-voedsel.

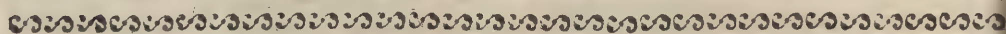
a 3. CANTUS.

Lief Rosette, 'kben ghevanghen van de Min, Ziele

voesteres goddin, Schoone wanghen, Wel behanghen,

Ach! waer mee, Zijn u kaeck----jens wit als snee, Haartjens

blont, Han------ghen wemelent om u mont.

a 3 ALTUS.

Lief Rosette, 'kben ghevanghen van de Min, Ziele

voe-steres Goddin, Schoone wanghen, Wel behanghen,

Ach

a 3. ALTUS.

Ach! waer mee, Zijn u kaeck------jens wit als ſnee,

Haartjes blont, Hanghen we-----me-lent om u mont.

a 3. BASSUS.

Lief Roſette, 'kben ghevanghen van de Min, Ziele

voeſteres Goddin, Schoone wanghen, Wel behanghen,

Ach! waer mee, Zijn u kaeckjens wit als ſnee, Haartjes

blont, Han----ghen wemelent om u mont.

Schoonheyts Minne-voedsel.

LIef Rosette, 'k ben gevangen
Van de Min,
Siele Voedsteres Goddin,
Schoone wanghen, wel behangen,
Ach! waer mee
Sijn u kaeckjens wit als snee?

Haartjens blont,
Hanghen wemelent om u mont.
In u ooghjes ſijn twee Goodtjes,
Die de min
Schieten tot mijn boeſem in:
't Sijn (Rozette) Cupidootjes
Die haer brant
Stoocken in mijn ingewant;
Ach! hoe ſoet,
Gaen u lonckjens door mijn bloet.
Roode lipjes, ſchoone bloosjes,
Staen ſoo wel,
(Op u wit en blancke vel)
Als de çierelijckſte Roosjes,
Die na wens
Bloeyden oyt aen ſchoon provens;
Bloosjes, ach!
Die gheen roos beſchamen mach.
Ach! wat ſijn u kleene tantjes?
Wit Yvoor:
Blaeuwe Aders ſpeelen door
't Blancke vel, en witte hantjes;
Korte kin,
Daer een geeſtich kloofjen in:
Noch al meer,
Soete min, dwaelt niet te veer.

FINIS.

MINNELYCKE *VOLDOENINGH,*

Op 't verſoeck van

IVFFROVW AMIRA:

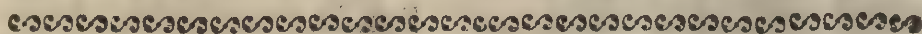
Geſchreven in haer RYM-BOECK.

GAet Letterdrager, gae, draeght bootſchap aen dij
Vrou,
(Naeſt heuſche groetenis) hoe garen dat ick ſou
Voldoen haer lieve wenſch, wel eertijts mijn vermaken,
Maer nu verandert door verſcheydenheyt der ſaken:

Indie

Indien de tijdt my gaf bequaemheyt, als wel eer,
Gae, seght *Amyra* ick volbracht haer lief begeer;
'k Heb nu niet dat ick had, 'k had, 't geen ick heb gegeven,
'k Geef dat ick niet en had, 'k schrijf 't geen noyt was ghe-
schreven.
Gae, Letter-drager gae, en bootschapt aen dyn Vrou,
Dat ick soo niet en ken, als ick wel garen sou
Beschrijven Roem met Rijm, of boeten lust met dichte,
Die (soo sy sulcx weer ter hand neemt) wenscht te stichte
Met stof, ghelijck met reen: best doet hy die 't best keurt.
Die wint daer hy verliest, is vrolijck, schoon hy treurt.
Wens gunt de wens haer wens, ick thoon de daet ten leste,
Het blijckt, mijn Geest, en Pen zijn voor *Amyr* ten beste,
Om 't spraeckeloose Boeck doen spreecken op zijn maet,
Boeck dat de lust weer voed, hoe wel de lust vergaet:
Hou op mijn Rijm-Godes, te veel, mocht licht verveelen,
Rijm op ghevoysde maet, soo mach *Amyra* queelen
Rijm, soo dat Rijm, en voys, haer tot behagen zy,
Op dat mijn dienst voldoe *Amyra*, 'k meen *Mary*.

Stemme:

Keurighe Kruytjes.

A*MYRA*, sult ghy sonder Minne
De Bloem uw's jeucht
Verslijten, overschoon Goddinne,
Gantsch sonder vreucht,
En soete plicht van *Venus* handel? 't is al te vreemt,
Dat ghy *Naturaes* hooghste gaven, haer eysch beneemt.

Wat luſt iſt, dat u Zieltjen eenigh
Dus luſt-loos leeft ?
Iſt dat u harde hartje ſteenich
Sijn hartheydt heeft,
Wt vreeſe van een quaedt vertrouwen, 't geen onluſt teelt
Van wiens bedrogh ghy 't alder-quaetſte u licht inbeelt.
Begingh u dienaer faut in 't Minne
't Was Minnens ſchult,
Ick hoop niet dat ghy u Godinne
Soo thoonen ſult,
Dat Minnaer hebben ſal te klaghen van Mins verraet,
Ghelijck als ſy (die ick beminne) mijn blijcken laet.
Gheen quaet ſoo quaet is als de ſaecke
Daer 't quaet uyt rijſt,
Goe Liefde, ken goe Minnaers maecke,
't Gheen daet bewijſt,
Op-rechte dienſt van liefd' is waerdich met danck geloon
Maer 't is verraen, daer ſchijn van Minne haer valſcheyd
thoont.

Eynde.

Stemme:

Verheft u diep gheſucht.

VVEch ſchichten van de Min,
Die ick ontworſtelt bin,
't Gheheugen (door de tijd) vernieuw't met nieuwe ſmert
Hoe ghy u loos verraet wel eer ſchoot in mijn hert.

O Mi

O Min, vol ſoet verdriet
Ick koſt u treecken niet,
V ſoetheydt docht my ſuur,u ſuurheydt weder ſoet,
Waer door vaeck Minnaer doolt,en niet weet hy miſdoet.
Ick kent, ick heb miſdaen
Amyra ſalt wel raen,
Wech ſotte malle Min,wech ſoete dievery,
Ick ben u handel moe, ghy heerſt gheen meer in my.
Wech, wech verloopen tijdt,
Ick ben nu langh al quijt
Die malle ſoeticheydt,die ſotte malle Min
Vermits ick by mijn Lief,liefd's rechte looningh vin.
Ick vond' het gheen ick ſocht
En kreegh meer als ick docht
Voor valſche trotſheydt ſchoon, wiens Ziel mijn Zieltje ſtreelt,
Soo dat het door de liefde plotſt,en ſwemt in weelt.
'k Acht meer de Zuyder-Strandt,
Als 't *Amſtel* Rijcke Landt,
Daer 't Iufferen ghemoet,ſtelt reen,en eer ter ſy,
'k Acht Eer, en Liefde,meer als geyle Minnery.

Eynde.

Neemt dit (AMYR) op u verſoeck,
Jck ſchreef het daerom in u boeck,
Op dat, als ghy dees vaersjes leeſt,
Denckt wie ick ben,en heb gheweeſt;
Een ſlaef van Min, nu Liefdens Heer
Midts Liefd' my dient in Min,door d'Eer.

Stemme:

LA VOLAGE.

1.

IUffrouw, u jeucht (begaeft met hooghe deucht)
Ontsteeckt mijn ziel dickmael met vreucht;
Als ick aenschou,,de schoonheydt van Me-vrou,
Soo ben ick weer in sware rou,
Midts ghy,,op my te trots, u soet ghelaet
Met wreetheydt slaet,, Godin,
Daer ick u ongeveynst met goeder herten min.

2.

En u altijt,,ghedient heb en ghevrijt,
Ey schoone! waer toe dese spijt?
Eylaes! voor my,,dus obstinatigh ghy
V strafheydt thoont met heerschappy,
Wat quaet,, wat smaet, heb ick bethoont aen u
Dat ghy soo schuw,voor mijn
Soo bitter,en soo wreedt kundt op u dienaer zijn?

3.

Of ist (Godin) dat u verkeerde sin
De rijckdom meer acht als de Min?
Om werelts staet,,ghetrouwe liefd' verlaet
Die alle schat te boven gaet
Neemt acht,,wat macht getrouwe Liefde heest

Wat vreuchd ſy geeft op aerdt
En hoe haer lieve luſt veel ſoetigheden baert.

4.

Maer d'overvloet, van werelts ſchat, oft goet,
Dickmaels veel ellenden voedt:
Want rijckdoms kracht,, voedt trotſheydt op haer macht,
Niemant dienſten waerdigh acht
Iuffrouw,,ick hou het alder ongheſienſt
Bequaemſt ten dienſt,, dunckt mijn
De Rijcke ſijn ghewent gheen dienſt; ghedient te zijn.

5.

Maer liefd in deught,,teelt d'alder-ſoetſte vreught
Die ghy (Nimph) bedencken meught:
En machtigh goedt,,gaet boven overvloedt
't Ghenoeghen maeckt een rijck ghemoedt,
De Min, Godin, vol ſoete ſoeticheyt
Als de Ziel ſcheyt; het goet
Hier op der Aerden blijft, en gantſch geen voordeel doet.

Stemme:

LA ORANGE.

HET lodderlijcke licht,
Van u verweent ghesicht
Iuffrou, heeft in mijn droevigh hert
Ghevoedt, ghebaert, een wrede smert;
'k beklaghe, de daghe, ô schoon Godin,

Dat ick verwonnen bin,
Nu heden,,ghebeden,
V niet bewegen kunnen tot de Min.

2.

Laet varen ſchoone Maeght
De ſorghen die ghy draeght,
En twijffelt niet aen *Tyters* Min;
Die u ſtandvaſtigh blijſt Godin:
Want *Tyter*,,die myter ſoo menigh Maeght
Nu hy u Liefde draeght:
Door reden,, my heden,
Ter werelt niet als u by-zijn behaeght.

3.

Ick Min u ſchoone Son,
Waer 't dat ick meerder kon
Doen blijcken van mijn trouwicheydt:
Ick ſoud't bewijſen ſoete Meydt.
Op Aerde,,gheen waerde ſoo lief voor mijn
Als uwe deughden zijn;
O ſchoone,,tot loone
Wenſch ick het lieve licht van u aenſchijn.

4.

't Is *Tyter* (ſchoone Vrou)
Die garen boeten ſou
Sijn luſjes aen u jonghe jeught,
En kuſſen eens met ſoete vreught
De tipjes,uw's lipjes; bevocht Iuffrou

Met

Met ſoete aſems dou,
De blooſjes,, als Rooſjes
Ick van u lieve kaeckjens plucken ſou.

5.

Ey Schoone! ſlaet eens op
De Venſters, die in in 't top
Van 't hooghe voor-hooft ſchoon ontdaen,
Al flickerend' als twee Sterren ſtaen;
Met Booghjes,pas hooghjes,het brandend licht
Van u lonckend' gheſicht,
't Vermooghen,,uw's ooghen
De brandt der Minne in mijn boeſem ſticht.

Eynde.

Stemme:

Si tanto gratioſa.

O Soete brandt van minne
Die in mijn hert u vonckjes hebt ontſteecken
Voert mijn by mijn Godinne,
Daer ick met haer in eenſaemheyt mach ſpreecken
Hoe mijn de tijdt,,van 't af-zijn ſpijt
Wanneer ick haer moet derven;
Ongunſt der goden,
Doet my wel duyſent dooden
Om haer ſterven.

Ist Aerdtrijck overtooghen:
Met wolcken swert en dicke duysterhede;
Mijn Engel sluyt haer ooghen,
En slaept gerust, ach! (leyder) mijn gebede,
En minne-klacht,,zijn niet gheacht:
Ha! wreede moorderinne;
Moet ick verliesen
Mijn leven, door het kiesen
V te minne?

Voegh ick mijn geest tot slapen,
Soo seydt de Min, wech soete dieverye,
Daer is geen rust gheschapen
Voor die, die haer begeven om te vrye;
Nu ick begin,,met soete min
Te voeden mijn ghedachten;
Voel ick (mijn eyghen)
't Gemoed, en sinnen neyghen
Tot veel klachten.

Door oorsaeck datter wetten
Zijn, wiens verbond my doen van wreetheyt klagen,
En soecken te beletten
Mijn liefde die ick u soo langh sal draghen,
Als op dit Dal,,mijn Ziele sal
In 't lievend' lichaem swerven,
Hoop sal mijn peye,
Tot Ziel en Lichaem scheye,
Door het sterven.

Eynde.

Kracht der Liefde, vergheleken met de Son.

a 2. SUPERIUS.

MOet de Maen haer bleke ſtra------len, Wt de

gul--------de fac--kel halen, Wt de ſackel, uyt dat licht,

Van des Hemels aenghesicht: 'k Meen de Son, van wie de

Maen, 't Licht moet genieten, En door ſijn kracht, In 't duyſte

van de nacht, Haer flauwe ſtraelt--jens op het Aerdtrijck

ſchie-------ten.

Mo

Kracht der Liefde, verghbleken met de Son.

a 2. BASSUS.

MOet de Maen haer bleke ſtra--------len, Wt de
gulde fac---kel ha---len, Wt de fackel, uyt dat licht, Van des
Hemels aen-gheſicht : 'k Meen de Son, van wie de Maen,
't Licht moet genie------ten, En door ſijn kracht in't duyſter
van de nacht, Haer flauwe ſtraelt----jens op het Aerdtrijck
ſchie------ten.

KRACHT DER LIEFDE

Vergheleecken met de Son.

I.

MOet de Maen haer bleecke ſtralen,
Wt de gulde Fackel halen,
Wt de Fackel uyt dat licht

Van des Hemels aenghesicht:
'k Meen de Son, van wie de Maen 'tlicht moet genietẽ
En door zijn kracht,
In 't duyster van de nacht
Haer flaeuwe straeltjens op het Aerdrijck schieten.

2.

Rosemond' mijn tweede leven,
Ghy moet my mijn voedsel geven,
Even als de Son de Maen
Doet ten Hemel omme gaen,
Moet van u (ghelijck mijn Son) mijn luyster-dalen:
Laet uyt het licht,
Van *Rosemond's* ghesicht
Mijn moedelose Ziel dan asem halen.

3.

Ooghen die mijn Ziel kunt voeden,
En door 't derven water-vloeden
Distileren: ooghen ach!
Die men Fackels noemen mach
Door de brand, (eylaes!) wat brand? u lieve loncken
Ach! *Rosemondt*
Ick voelden my ghewondt
Soo haest u sterren voor mijn ooghen bloncken.

Finis.

Drinck-Liedt.

HEt Wijntje maeckt de vreuchd,
Het Wijntje maeckt de vreuchd,
Het Wijntje maeckt de vreuchd:
Laet ſien een reys van 't juck, 't juck, 't juck,
Laet ſien een reys van 't juck, 't juck, 't juck,
Laet ſien of jyſe meught.

Sic

Sie daer me dat'sje veur,
Sie daer me dat'sje veur,
Sie daer me dat'sje veur:
Ey! doet mijn na van 't juck,'t juck,'t juck,
Ey! doet mijn na van 't juck,'t juck,'t juck,
En gaeter ſoo me deur.
Duyck wijſheydt, duyck, ey! duyck,
Duyck wijſheydt,duyck,ey! duyck,
Duyck wijſheydt,duyck, ey! duyck:
Sie daer me komt van 't juck,'t juck,'t juck,
Sie daer me komt van 't juck,'t juck,'t juck,
Stof regen in mijn buyck.
Was dat niet met een veegh?
Was dat niet met een veegh?
Was dat niet met een veegh?
Het glaesjen uyt van 't juck,'t juck,'t juck,
Het glaesjen uyt van 't juck,'t juck,'t juck,
Het volle glaesje leegh.
Nou Lanſje, nou moet jey,
Nou Lanſje, nou moet jey.
Nou Lanſje, nou moet jey,
Die Franſman is van 't juck, 't juck,'t juck,
Die Franſman is van 't juck,'t juck,'t juck,
Soo ſoet als rijſen bry.
Wel nou doe mijn beſcheyt,
Wel nou doe mijn beſcheyt,
Wel nou doe mijn beſcheyt;
En drinckt het uyt van 't juck,'t juck, 't juck,
En drinckt het uyt van 't juck,'t juck, 't juck,
't Is ummers ſoo eſeyt.

Stemme

Stemme:

Ick schouw de VVereld aen, &c.

ICK weet niet wat mijn schort
En wat mijn steed's verport
Tot dit wee-moedigh suchten.
Waer dat ick ga, of sta,
De droefheyt volght my na,
Doet blijdschap van mijn vluchten.
Eylaes! de nare nacht
Die voedt mijn geest met klacht:
In plaets van rustigh slapen:
Gheniet ick slapens-lust,
Soo seyt de Min: de rust
Is voor u niet gheschapen.
't Ghedacht dat stelt mijn veur,
De schoon gheblooſde kleur
Van haer Roos-roode Kaecken:
Die de natuur met kunst,
Door Goddelijcke gunst
Gingh in mijn Nimph volmaecken.
't Albaster voor-hoofd wit,
Daer 't krullend' hayr om sit,
Haer Roos-rood-bloosde wangen
Staen op een silv're grond,
Waer goude Lockjes blond
Krullende over hanghen.

Al

Als ick u heusche reen,
Met minsaemheydt ghemeen
In mijn ghedacht laet komen:
De hoop die port mijn aen,
Dan tot mijn Lief te gaen;
Maer vrees doet mijn weer schromen.
t'Ontdecken u mijn hert,
En d'oorsprongh van mijn smert
Met klachtighe ghebeden.
't Schaep dat de Wollef siet,
Verbaest en anghstigh vliet;
Soo doet mijn Nimphje mede.
Ick kniele voor u Beelt,
'tGheen 't af-sijn my ontsteelt,
Doch Nimph door u begeeren.
Waerom dus schuw voor mijn?
Sal 't niet eens anders zijn?
Sal 't (Lief) niet eens verkeeren?
Dat onse zieltjes haer,
Vereenen met malkaer?
Die nu on-eenigh swerven;
On-eenigh, om het goet,
Dat liefde scheyen doet.
Goddin; *Gedenckt te sterven.*

EYNDE.

Ghetrouwe Liefdens Offer.

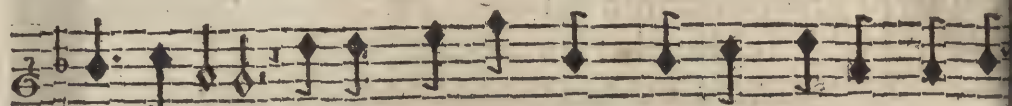
a 2. SUPERIUS.

SPoeydt vluchtigh vlugge voetjes, Na mijn moorderinne,
Ach! al te traegh en ſoetjes, Om mijn ziel(uyt minne,

Door trouw, Die vrouw, Wiens hert, Mijn ſmert, Niet ghe-

voelt)te gevẽ:Sy,die mijn ziel, Voor wiẽ ick kniel, Sy,die mij

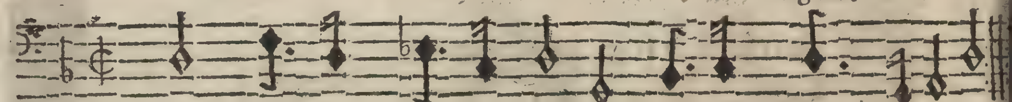

ziel doet leven, Heeft, eylaes! mijn doodt beſchreven.

Dit mach men oock wel een octave hooger ſinghen.

a 2. BASSUS.

SPoeydt vluchtigh vlugge voetjes, Na mijn moorderinne,
Ach! al te traegh en ſoetjes, Om mijn ziel(uyt minne,

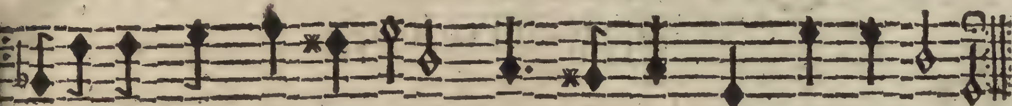
Door trouw, Die vrouw, Wiens hert, Mijn ſmert, Niet ghe-

voel

a 2. BASSUS.

voelt)te geven:Sy,die mijn ziel,Voor wien ick kniel, :/:

Sy,die mijn ziel doet levẽ,Heeft,eylaes!mijn doot beſchrevẽ

Ghetrouwe Liefdens Offer.

SPoeydt vluchtigh vlugge voetjes,
Na mijn moorderinne:
Ach! al te traegh en ſoetjes,
Om mijn ziel (uyt minne,
Door trouw, die vrouw, wiens hert, mijn ſmert, nie
gevoelt)te geven:
Sy, die mijn ziel, voor wien ick kniel, ſy, die mijn zie
doet leven,
Heeft, eylaes! mijn doodt beſchreven.
Stoockt (*Venus*) u Altare,
Laet tot Offerhande
Mijn ziel ten Hemel vare,
't Lievend' lichaem brande:
Godin die ick Min, thoont recht, u knecht, die (uy
Liefd') wil ſterven,
Om dat de min, ach! Aertſch Godin, om dat de mi
moet derven,
't Geen de min ſocht te verwerven.
Eylaes! ick my bereyde
Mits ick mins-luck derve,
Van u (mijn Lief) te ſcheyde:
Liefde doet mijn ſterve,
Vaert wel, ick ſel, dit hert, vol ſmert, gaen ten Off
draghen,
De liefd' Godin, ſal ick uyt min, ſal ick uyt min, do
't klagen,
Eynden doen mijn 's levens dagen.

VRYAG

VRYAGE-LIEDT,

Van de Koninginne CECILIA, *aen den Herder* FLORIAEN.

Stemme:

Spoeydt vlughtigh vlugge voetjes.

Cecilia
O Liefde, wiens vermogen
Doet mijn keurigh kiesen;
O keur, gevoedt door d'oogen,
Ghy doet mijn verliesen
Mijn Troon,, en Croon, ja 't Hof, vol lof wil ick gaen versake,
Ach! *Floriaen*,, liefd' pord my aen, ach! *Floriaen* ic hake
Koninghs schat u deel te make.

Eloriaen
Hoe! Hoofsche Koninginne,
Dat ghy 't Herders leve
Soudt (boven 't Hof) beminne,
Goude Kroon begeve?
Mijn staet,, vol smaet, oprecht, maer slecht, niet gheacht op Aerde:
Daer 't Hof, en Troon,, de Koninghs Croon, daer 't Hof, en Troon vol waerde,
Sijn te Eel mijn staet t'aenvaerde.

Cecilia
Hoe Edel dese schijnen
Kunnen sy wel geven,
Het geen men weet te vijnen
In een Herders leven?
Dats lust,, vol rust,, daer min, na sin, *Floriaen* moet minne,

Floriaen
Cecilia,, siet hoe ick sta, *Cecilia* mijn sinne,
Vallen op u Koninginne.

Cecilia Vaert wel dan Hoofſche ſtaten
Met u veynſend' vleye,
Ick wil het Hof verlaten,
En de Schaepjens weye,
In ruſt,,met luſt,, ick hou, door trou, my aen 't kleyn
gebonden,
So haeſt de min,,mijn ziel, en ſin, ſo haeſt de min my
wonden,
Heeſt in 't kleyn 't hert ruſt gevonden.

EYNDE.

Stemme:

Verdwaelde Coninginne.

Herder BAtaefſche Veldt-Goddinne
Om wien ick met geklagh,
En Vruchtelooſe minne,
Verſlijt ſoo menigen dagh.

Herderi. Ey! Herder ſwijght,,mijn aenſchijn krijght
Een blooſje door u boerte,
Mijn hert ontſteeckt,,door 't geen ghy ſpreeckt,
Mijn Zieltje met ontroerte.

Herder Hoe kunnen u gedachjes
Vermoeden ſulcx op mijn?
Dat ick in minne klachjes
Beveynſt, en valſch ſoud' zijn.

Herderi, Ten waer niet vreemt,, want men verneemt

V loo

V loosheyt alle daghe,
't Is maer in schijn,,dat ghy aen mijn
Om weder-min komt vraghe.

Herder
Wanneer hebt ghy 't bevonden
(Verdoolde Herderin)
Dat ick tot eenigher stonden
Gheveynst heb in mijn min,
Ooght op mijn Vee,,mijn Geytjes mee,
Die om haer Herder treuren.

Herderi.
Soo (Herder) ghy,,niet geckt met my,
Sal u mijn troost gebeuren.

Herder
Soo laet my dan de tipjes,
(Die 't hert hebben gewont,)
Van u korale lipjes
Bedrucken met mijn mont.

Herderi.
Sacht, Herder, hout,,niet al te stout.
Te veel laet 't hert sijn rust, niet.

Herder
Ick bender veur,,en moeter deur,
Te weynich boet de lust niet.

Herderi.
Wie soudt ghy door het vleye
Van u beleefde tongh,
Niet weten te verleye?
Hoe seer haer strafheydt dwongh,
V Geest verweckt,,tot liefde treckt,
Met soete brandt der minne.

Herder
Soo veynst geen meer,,boet mijn begeer,
Wtmuntend' Herderinne.

FINIS.

Herders Droom.

EEr 't daegh--je dael-----den, Viel ten Hemel uyt, Op bloempjes en op kruydt, Een geu---rich nat, Al eer de roode Roosen, (Ontloken) çierlijck bloo—sen, Voor d'opgangh van de Son, en 'tmorgen-da----gen, Dreef mijn de soe—-te Min, In 't groene bosch te kla--------------ghen.

Harders-Droom.

I.

EErt daeghje daelden, viel ten Hemel uyt,
Op Bloempjes, en op Kruyt,
Een geurigh nat, al eer de roode Roosen
(Ontloocken) çierlijck bloosen

Voor d' opgangh van de Zon, en 't morghen-dagen,
Dreef mijn de ſoete Min, in 't groene Boſch te klaghen.

2.

Eer ick mijn klaghjes, noch te deegh aen vingh,
Kreegh ick veranderingh;
Mijn Leden mat (tot ruſten heel ghenegen)
Sijn ſchielijck neer gheſeghen:
Natuur verkracht mijn geeſt, de Ziel ghedoocken
In 't diepſte van 't ghemoet met ooghen toe gheloocken.

3.

In 't doode leven doght my dat ick ſagh
Een vriendelijcke lagh,
Van *Amaril*, die neffens my ghelegen
Heeſt Bloem, en Kruyt ghekreghen:
Mijn lijf beſtroyt met nat bedoude Rooſen
Wiens geur haer ſchaemte ſcheen te tuyghen door he[t]
bblooſen.

4.

Dus in mijn ſlape (van de Min ghewont)
Ick my bedroghen vont:
Ach! *Amaril*, ach! *Amaril*, mijn leve,
Waer is die vreughd ghebleve?
O vreuchd'! ô vreughd' waer heen zijt ghy ghevlogen,
O droom! ô ſoete droom, 'k ben in mijn vreuchd' bedro-
ghen.

Eynde.

Jaer-Liedt.

Stemme:

Si tanto gratiosa.

MEn ſiet hoe dat een woningh,
Op 't çierlijckſt werdt gheçiert in Princen Hove;
En hoe een Aerdſche Koningh
Palleyſen pronckt van onderen tot bove:
't Goud-laecken ſchoon,,blinckt in ſijn Troon,
Daer d'Hovelinghen moeten
Met grooter waerden,,haer Princen op der Aerden
Dienſtich groeten.
Godts Soon ghedaelt ter Aerden,
Niet in 't Palleys daer groote Princen woonen;
Of daer met grooter waerden
Men is ghewent een Koninck Eer te thoonen;
Maer naeckt, en bloot,,in armoedt groot
Is d' Opper-Prins ghebooren,
Ach! Hemels Koningh,,die 't Hutjen tot u woningh
Hebt verkooren.
Laet ons ootmoedigh buyghen
In alle dienſt voor d'Opper-God, der Goden,
Godt Vader, u ghetuyghen
De liefde van Godts Soon, door Liefd's geboden:
Den Heyl'ghen Geeſt,, met wien gheweeſt
Sijn Vader, Soon te ſamen;
Die al de wonden,,gheſprooten uyt de ſonden,
Op haer namen.

O liefde, waert om loven,
O liefde! wiens ghelijck noyt is ghevonden;
O liefde! hoe verschoven
Zijt ghy gheweest, en dat om onse sonden;
Naeckt in een Stal, hier op dit Dal,
O liefde! wout ghy lijden,
Om onse herten,, van sond's verdiende smerten
Te bevrijden.
Lucksaligh Arrem leven,
Lucksaligh die, die willigh met u lijden;
En willigh haer begeven
Tot kleynheydt, die in grootheyt doet verblijden:
V sonden swaer,, in 't nieuwe Iaer,
O Menschen! wilt besnoeyen,
Vernieuw't in deuchden,, en laet u Ziel met vreuchden
In LIEFD' BLOEYEN.

Eynde.

Stemme:

PERIOSTA.

I.

HA! vyandin, die lust in 't moorden schept;
Met pijnen wreet te martelen mijn hert:
Ist (ô Goddin!) dat ghy daer lust in hebt,
Soo spruyt u vreuchd uyt mijn bedroefde smert:
Ick Offer op de tranen, die 't ghemoet
Ghelijck een stroom door d' ooghen vlieten doet.

2.

Ick biggel uyt een bracke tranens vliet,
Mijn hert ghepijnt, beklaeght u ſtraf heyt wreet:
O Moorderres! is u vreuchd' mijn verdriet?
Soo wenſch ick dat ghy my doet ſoo veel leet
Als ghy wel kundt; om dat u wreede hert,
Door mijn verdriet in vreuchd verſadight wert.

3.

Is pijn u vreuchd, ſoo ben ick oorſaeck dan
Dat u ſtraf-lievend' hert luſt boet na wenſch;
En dat u wraeck haer luſten krijghen kan,
Dat maeckt (Goddin) my een ellendigh menſch;
Het valt mijn ſwaer, dat mijn begonnen min,
Weer Min verſocht aen ſulck een Moorderin.

4.

Hoe! noem ick u Moord'res, mijn Af-godin?
Die dickmaels ſaeght de dienſten van u ſlaef;
Miſdoen ick yets? verſchoont my door de Min,
Slaet niet het oogh op overvloet van haef;
Beweeght door trou in mijn oprecht ghemoedt
't Gheen om u Min op-offert Lijf, en Bloedt.

5.

Ick acht gheen ſchat, als ſchat van ware trou,
Wiens waerdigheydt het al te boven gaet;
Dan doch ſy werdt van u verſmaet Iuffrou,
Ghy kieſt voor 't beſt des Rijckdoms yd'le ſtaet;
En acht geen trou, hoe trou die is gheſtelt,
Maer met de reſt draeght Liefde tot het gelt.

HARDERS-KLACHT.

Stemme:

Yets moet ick u LAURA vraghen.

YEts moet ick u Boompjes vraghe,
Mits dat ghy siet alle daghe
Wat hier in dit Bosch gheschiet:

Of de geen, die mijn doet quellen
Nimmermeer u komt vertellen,
Of ſy Liefde draeght of niet.
    Lieve Telghjes koſt ghy ſpreecken,
't Weten ſoud' my niet ontbreecken:
Midts ick trouwe Minne draegh.
Waerom ick veel droeve ſmerte,
Lyd' verborghen in mijn herte
Met ghequijnigh alle daegh.
    Ick ſie vaeck de Beeckjes ſtroomen:
Ick vraegh vaeck de ſtomme Boomen
Die betreurt zijn alle beyd:
Wie tot treuringh haer verporre:
Dat haer groene Telghjes dorre?
Maer ick krijghe gheen beſcheyd.
    Gaen ick by de ſoete dieren
(Die ſeer vrolijck tierelieren)
Klaegh ick aen haer mijn verdriet,
En de oorſaeck van mijn weenen.
Meer gheluyt ghelijck de ſteenen
Geeft het ſoet Ghevogelt niet.
    Staen de Bloempjes ſchoon van kleuren,
Hoort het groene Gras mijn treuren,
En het Vee dat daer in weyd
Is bedroeſt van mijnen 't weghen.
Ia 't is al met mijn verleghen,
Om te trooſten mijn bereyd.
    Soo ick by de Beeckjes kome,
Sien ick droevigh na haer ſtrome;
Stracx is hare loop ghedaen.

Vraegh ick waerom ſy die ſtaecken?
Om dat u bedroefde kaecken
Sijn ontçiert met brack ghetraen.
Winden (die 't gheboomt doet buyghen)
Woudt ghy *Amaril* ghetuyghen
Eens de oorſaeck mijn's verdriet:
Het verdriet dat mijn doet klaghen,
Suchten, weenen alle daghen,
Dat het al om haer gheſchiet.
Koom ick met mijn Schaepjes weyde
Aen de Beverwijcker Heyde:
Yeder Schaepje ſchrickt bevreeſt
Voor 't ghevaer dat mijn de Minne
Daer doet komen in mijn ſinne,
Door 't vernieuwen van mijn Gheeſt.
Hoe mijn *Amaril* ſagh dwalen
Hier in deſe graſe-dalen
Eenigh met mijn teere Vee:
Ick begon mijn droeve ſuchten,
Maer mijn *Amaril* gingh vluchten
Duynwaert in, op Strand, na Zee.
Ick gingh voort mijn Schaepjes drijven,
'k Lietſe ſonder Harder blyven
Alſſe waren by de Bron:
'k Heb mijn gang door Duyn genomen
Tot aen Strand, daer ick ſagh komen
Amaril met *Coridon*.
Daer by ſagh ick noch vergaren
Twee of drie, van die Steedſe paren,
Groeten daer op haer manier;
Ama

Amaril, na Harders wijſe
Die manier begon te prijſe:
't Was wat ſullen wy maecken hier?
Men ſtemde daer na duyn te loopen:
Om de graesjes vaſt te knoopen:
Coridon teegh eerſt voor uyt,
Die ſou d' eerſte graeſ jes binde;
Yeder liep met ſijn beminde,
Sien wie eerſt ſoud' ſijn de Bruyt.
Wat ſagh ick al vreemde treecken,
'k Hoorden *Amarillis* ſpreecken:
Hoe ſit *Coridon* dus ſtil?
Amaril (na haer behaghen)
Deed' met deſe Letters vraghen.
W. W. W. 't Hert W. Wil?
Dat ghedaen, ginght op een ſcheyen,
Yeder gingh ſijn Lief geleyen:
Doch voor het vertreck genoot
Yeder Minnaer eerſt ſijn luſten:
Yeder ſijn beminde kuſten.
't Leven baerde my de doot.
Wat ſaeght ghy bedroefde ooghen?
Koſt mijn herte dit ghedoogen
Deſe trotſheydt, en de ſpijt?
Dus ſat ick in mijn gedachten,
Deed' vaſt mijn bedroefde klachten;
Klaghende, gingh ick haer quijt.
Daer ſat ick alleen verſchoven,
Suchtend' ſagh ick eens na boven
Daer de Zon hem had verſchuylt.

Schreyend' ſagh ick na de Aerde,
Aerde die mijn droefheyd baerde,
Waerom is het dat ghy pruylt?
Waerom blijf ick hier alleene
Op de ſtrand? daer ick ſteed's weene:
Om dat ſtrand de wreede ſtraf.
Niet de ſtrand, maer hier gheſchiedend,
Dat my *Amaril* (al vliedend)
Oorſaeck tot mijn weenen gaf.
Sy is d'oorſaeck dat ick ſuchte:
Sy is d'oorſaeck door haer vluchte.
Amaril, hoe ken 't gheſchien?
Daer u ooghen noyt haer daghen
Eenigh ontrou in my ſaghen,
Noch oock nimmer ſullen ſien.
Ben ick u te ſlecht van kleden?
Ben ick u te plomp van leden?
Ben ick Boerigh op-ghevoedt?
Ben ick onbequaem van weſen?
Werdt mijn ommegangh miſpreſen?
Of ghebreeckt het mijn aen 't goedt?
Wilt ghy na mijn ſchaepjes kijcken
Die by d'uwe niet ghelijcken,
Amaril mijn Veld-Goddin;
Wilt het minſt voor 't meeſt niet kieſen,
't Meeſte voor het minſt verlieſen,
Wat ſchaed u een Schaepje min?
Wilt u gunſten hem verlienen
Die u dienſtigh ſoeckt te dienen,
En te vieren uwe Ieught.

Tracht met ſulcken een te paren
Daer ghy uwe jonghe Iaren
Vrolijck meed' verſlyten meught.
Laet die lichte Linckers loopen,
Die ſoo ſchoon in 't oogh by hoopen
Vleyen, ſmeecken, met ghebeen:
Schoone Woorden veel verlienen
Daer zy ſchoon mee keunen dienen
Al en meenenſer niet een.
Acht haer niet hoe ſchoon zy ſmeecken,
Wacht jou voor die Hooſſche treecken,
Door de ſchijn ſchoon voor-ghedaen.
't Is bedrogh (wilt my ghelooven)
De Harders gaen haer verr' te boven,
Neemt mijn gulle trouheyd aen.

Eynde.

Stemme:

Bayſe moy ma Janneton.

SOete Nimph, hoe komt het by,
Dat ick moet verlaten
Al de kuſjes, al 't ghevry,
Al de ſoete praten,
Al de lachjes, al 't gelonck,
Al 't gheçierſel, al 't ghepronck,
Al de lieve luſjes,
Van u ſoete kuſjes.

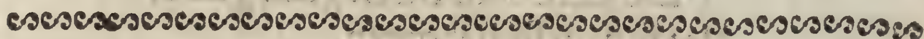
Kusjes, ja noch boven dien,
Al de lieve gluurtjes
Die ghy mijn soo vaeck liet sien,
Met veel Minne-kuurtjes;
Ia u wesen soete Meyd,
Heeft mijn duydend vaeck ghesеyd
Dat ick soud' mijn sinnen,
Stellen tot het Minnen.

Pronck van alle Nimphjes braef,
Nu ick heb verkooren
Vind' ick mijn u eyghen slaef,
Al mijn lust verlooren:
Al de straeltjes, al het licht
Van u Goddelijck ghesicht,
Die mijn brand ontsteecken,
Zijn my af-gheweecken.

Is het om dat *Tyter* ken
Soeter met u vleyen?
Denckt dat ick weer trouwer ben,
Waerom wilt ghy scheyen?
Of hy schoone woordjes geeft,
Dat ist oock al dat hy heeft.
Tyter soeckt maer kussen:
Om zijn brand te blussen.

Maer ick soeck mijn Engel staegh
(Door *Cupidoos* krachjes)
V te dienen alle daegh
Met veel lieve nachjes;
Minnelijck (met soete vreught)
Te voldoen u jonghe Ieught.

Hierom A*marillis*,
Mint my ſoo 't u wil is.
Moght ick eens mijn Lipjes weer
Met u mond bedouwen,
En woud ghy u Lipjes teer
Aen de mijne houwen,
Hemels vreughde ſoudt my zijn.
Ick vertrou dat ſelfs *Jupijn*
Sou van d'Hemel dalen:
Om die vreughd' te halen.

Stemme:

Hanſje ſneed, het Kooren,&c.

HEER Aeltje-buur,,wat avontuur:
Deynck Teun die heeft een Vryertje.
Iſt niet ondieft: Sy is verlieſt
Op een wilt-weyigh Snyertje.
Een Huppel-klinck,,een lichte-vinck,
Daer niet en is ten beſten;
En weetje 't niet,, hoe dat hy hiet?
't Is puyckjen aen de Veſten.
Wat maghſe doen: 't Is gien fatſoen.
Ia wel! ick ſeght jou Aeltje
Dat teere Wicht,, valt veel te licht:
Zy ſmijt hem uyt het Zaeltje.
't Is wel een Lanſt,,hy ſpeult en danſt;
Ia alle nieuwe wijſ jes,

Of niet een quack,, hy weetse strack:
Dat hoord' ick laetst tot Tijsjes.
  Waer op dat pas,, 't ghesellschap was
Van al de jonghe Maetjes:
Daer hy alleen,, het geesje scheen
In kluchjes, en in praetjes.
  Dat langhe Teun,, en Iaep en Seun
Noch seyden dat's een giesje;
Ia soo ontdieft,, dat ick verlieft
Hem Minne moet, seyd' Niesje.
  Die soete sloof,, heeft goed geloof
Dat sy hem sel bekooren.
O lieven Heer! Komt morghen weer
Ghy sult wat anders hooren.

Stemme:

ROGIER BON TEMPS.

NOord-weste windt verheft dus niet:
Hoort na 't ghebiet
Van een Godinne, wiens hertje door-wont,
Wenscht dat u buyen
Weder na 't Zuyen
Keeren terstont.
  Æole eens u krachten stelt
In haer ghewelt:
Op dat sy mach haer liefste vrindt,
't Zy wat voor baren
Hy komt door-varen,
Gheven voor windt.

He

Het Scheepje daer u Lief in ſweeft
Gheen noodt en heeſt,
Dewijl dat hy beſorghde Vrou
Voor buyighe winden
Wel Haven ſal vinden
Met Ancker en Tou.
Waer mede 't Iacht is ſoo ick mien
Seer wel verſien;
Dan doch natuur thoont liefdens-aert
Dat ghy Godinne
Met trouwe Minne
Bekommert waert.
Æolus hoort na u ghebiet
Ey! ſorght niet:
Hy gheeft ſijn Winden ſoeter keer;
Hy voeghtſe ten beſten,
Van het Noord-Weſte
Na 't Zuyen weer.
Ick ſagh dat hy door yver graegh,
Sijn ooghjes ſtaegh
Deed' loncken na den Noorden, doe
Hy quam ghevaren
Door Minne-baren,
Na ſijn Lief toe.
Ick bidde u Princeſſe ſoet,
Neemt dit in 't goet;
Mijn feylingh duyd ten beſten doch.
Verſchoont Goddinne,
Mijn ſoet beginne
Sonder bedroch.

Stemme:

Stemme:

VVeest Nimph gegroet, &c.

SOo dra de Zon, sijn hooft begon
Te steecken uyt het hoogh ghebou
Daer hy Aurora çieren wou:
Nam ick voor mijn,, Al eer de Zonne-schijn

Sij

Zijn ſtraeltjes op de Lommer ſpreyd,
Te gaen daer Lerinde Schaepjes weyd:
Mijn ooghjes die ſaghen niet als ellent
So haeſt ick het Boſchje maer quam ontrent;
Dicht by het Beeckje (ô droevighen dagh!)
Al ſuchtende daer Lerinde lagh.
En riep vaſt uyt, Met naer geluyt:
Waer vlucht mijn Lief Amyntas heen?
't Is teghen wet, tegen Eer, tegen reen.
d' Onnooſ'le Blaen,
Die aen de Lommer ſtaen,
Die ſullen zijn tot een verwijt
Van u ontrouw'heydt t' mijnder ſpijt.
Amyntas, Amyntas (was al dat ſy riep)
Vermoght ghy te vluchten wanneer ick ſliep?
Omringelt, becingelt met Telghjes groen;
Hoe meught ghy Lerinde die ontrou doen?
Na dit gheklagh, Amyntas ſagh
Zijn Veld-Godin met vrees belaen,
Is weder by haer ſitten gaen:
En heeft met luſt,
Geſoent, ghekuſt,
Ghewentelt in het ruyghe gras;
't Scheen dat het ſpel op 't ſoetſte was.
Ey! moordme niet, moordme niet (riepſe) mijn Lief,
't Salje niet ſchade; 'k ben ſchelm, noch dief.
Lerinde, Lerinde (Amyntas zey)
Mijn Lammertjes graſen in Klaver-wey.

EYNDE.

Stemme:

Rogier bon Temps.

VLieght ſnelle Winden haeſt voor heen
Na Charileen,
Bruyſt, ſchommelt ſoetjes bracke ſtroom
Met Zuyer vlaeghjes,
Dan hoogh, dan laeghjes;

Tuygh

Tuyght dat ick koom.
Ey ! ſotte golfjes van de Meer
Springht op en neer.
Ey ! blaeuwe tyen, drijſt u vloet
Met ſnelle Stroomen,
De Eycke Boomen
Eens ruyſſchen doet.
Slaet ſachjes teghen 't ſwacke Riet
Tot dat ſy ziet
Mijn uyt-gheſpannen Zeyltjes ſtaen,
Door gunſt der ſtromen
Voor wind af-komen,
Met Min belaen.
Wanneer ick kom ter plaets daer ſy
Sal ſien na my,
Soo ſtiert mijn tongh (ô Godt Iupijn)
Dat ſy met reden,
Mach aen-ghebeden
Werden van mijn.
Eerbiedigh vallen haer te voet
Met heuſche groet:
En klaghen van mijn ſware pijn,
Op dat met luſjes,
Drie ſoete kuſjes,
Mijn wellekomſt zijn.

Trouw-Liedt.

a 2. CANTUS.

VV Yl' Cipria de reys aenvaert, Eer 't morghen-roodt beſchijnt de Aerd: De bruyne Wolckjes al ontrolt, om voeren heen, Op't vrolijckſt na beneen, Op vrolijckſt na beneen. De Moeder Cithere met haer gewieck---te Ionghe. Op wiens vertreck de Goon, In 's Hemels gulde Throon, Met uyt-ghelaten vreucht, tot af-ſcheydt ſonghe.

a 2. BASSUS.

VV Yl' Cipria de reys aen-vaert, Eer 't morghen-

roodt beſchijnt de Aerdt: De bruyne Wolckjes al ontrolt,

om voeren heen, Op 't vrolijckſt na beneen, Op 't vrolijckſt

na beneen. De Moeder Cithere met haer gewieck----te Ion-

ghe, Op wiens vertreck de Goon, In 's Hemels gul-----de

Throon, Met uyt-ghelaten vreucht tot af-ſcheydt ſonghe.

Trouw-Liedt.

VVYl' Cipria de reys aen-vaerdt
Eer 't Morghen root beſchijnt de Aerdt:
De bruyne Wolckjes al ontrolt, om voeren heen
Op 't vrolijckſt na beneen;
Op 't vrolijckſt na beneen.
De Moeder Cythere met haer gewieckte Ionge,
Op wiens vertreck de Goon
In 's Hemels gulde Troon
Met uyt-ghelaten vreuchd' tot af-ſcheyd ſonge.
Haer laghe Tempel werdt begroet,
Daer men met Offer valt te voet,
Altaren pronckt met Blom, en Kruyd, tot Offerhand
De Maeghden-Pallem brand;
De Maeghden-Pallem brand.
De Min, de ſoete min om hebben gunſt der Goden
Doet knielen voor 't Altaer,
Het wel-vereende paer,
Wiens Offer werdt den Hemel aengeboden.
Ghezegent luck ſtort d' Hemel uyt
En maeckt (na wenſch) van Maget Bruyt:
Van Bruyt eẽ Vrou, van Minnaer Man, vereende twe
Leef, leef, ey! leef in vre:
Leef, leef, ey! leef in vre:
De Kruytjes die hier zijn gebracht ten Offerhande
Die beelden af dees ſin,
Dat ghy in Liefd', en Min
V herten moet ten eynde laten brande.

EYNDE.

Minne-Klacht.

IU ffrouw, hoe menig-mael heb ick mijn ſelfs beklaeght,
Dat mijn begonnē ſmert mijn drie Iaer heeft behaeght.
Drie Iaren zijn 't geleen; drie Iaren, ô Godinne!
Dat ick de eerſte-mael u ſchoonheydt dacht te minne:
Als u beleeft onthael in 't by-zijn ick genoot,
Mijn ziel van blijdſchap ſprong; al levend' was ic doot.
V ooghjes boeyden (Lief) mijn hert en Ziel te ſamen.
V ooghjes waren 't (Nimph) die my gevangen namen;
Ghevangen in de ſtrick, daer Veneris gewelt
(Die noyt en heeft miſdaen) dickwils ghevangen ſtelt:
Dat's in een Boeyen (Lief) gebouwt van hoop en vreſen,
Waer ick drie Iaren langh moſt u gevangen weſen;
Want eerſt-mael als ghy mijn in 't by-weſen verſcheent,
Heeft u beleeftheydt ſelfs mijn groot geluck verleent:
Als ick een deeltjen u van mijn begeerte thoonde
't Scheen dat u goede gunſt my met begeerte loonde.
Mijn vryheyd groeyde aen. V vryheyd heeft gejont
Te ſnoepen ſchoone Vrou een kuſje van u mont;
Een kuſjen dat voor mijn meer ſoeticheyd koſt baren
Of 's werelds vreughden al in een geſmolten waren.
Duyſend-mael op een dagh dacht ick (ſchoone Godin)
T'ondecken u mijn ſmert, en mijn verborgen Min.
Ach! ſeyd' de ſoete hoop: wie ſoud' ſijn ſmert verſwijgen
Daer hy door bidden ken ſoo veele vreuchd' verkrijgen?
Staegh had ick op mijn tongh te ſeggen: ſchoone Vrou,
Reyckt mijn u ſuyv're hand: ontſanght mijn trouwe trou.

Maer

Maer ach! een ſtrenge vrees is mijn aen-boort gekomen,
En heeft mijn al de hoop van mijn geluck benomen.
'tVerlies van mijn geluck drijft mijn ſoo vaeck, eylaes
Met vruchteloofe hoop na de gewenſchte plaets:
Daer d'uyt-geleſen Zon mijn eerſt-mael quam beſchijnen,
Op hoop dat mijn geſicht daer weder trooſt moght vijnen.
Maer als ic ſie de plaets waer 't hert ſijn luſt eerſt kreegh.
't Geſicht baert mijn verdriet: ic vind' de plaetſe leegh.
Vernieuwing (door 't gedacht) voed' d'oude luſten weder.
Ick denck ſo menigh-mael, hier zat ſy by mijn neder.
Dit Klaver-rijcke gras heeft ſy wel eer betreen:
Doen was't vol vrolijcheyt; Nu klaegt het met geween.
Als ick bedroeft aen-ſie dees Gallery van Bomen,
Die ons genarremt deed' daer eertijds onder komen,
Twee reyſen, twee-mael twee, by 't ſchijnſel van de
Maen,
Zijn wy het Elſen-Boſch, de Beemden door gegaen;
Die met een nare ſtem nu ſchijnen my te vragen
Waer is de ſchoon, die wy hier eertijds met u ſagen?
Haer deert mijn eenicheyt; het ſpraeckeloofe Wout
Had u (mijn lieve Nimph) dat nimmer toe vertrout.
Gaen ick van daer voor 't bedd'; mijn tuygẽ d'oude luſten
Hier ſagh ick eens mijn Lief, mijn lieve Engel ruſten.
Dus ſit ick in 't gedacht, met diepe ſuchten ſwaer:
Immers is dit de plaets daer ick eerſt quam by haer.
Immers is dit de plaets, daer ick alleen hier boven
In ſlechte Rijmery u hoogheyd wilde loven;
Daer ſy in korten ſtond, als ick nau had gedaen,
Mijn blijdelijck verſcheen, quam voor mijn oogen ſtaen
Mijn hert was heel ontroert; ick twiſten met mijn oogen

He

Het geen my waerlijck ſcheen, of dat niet waer geloogen?
Bevreeſt met bevings-ſchrick ontſonck my ſtracx de moet:
Ick voelde (waerde Vrou) een grillingh in mijn bloet.
De Pen zeegh uyt de hand; 't geen hallef was beſchreven
Is door u ſoete komſt voort in de loop gebleven.
Natuur ghebood my wel mijn armen uyt te ſlaen,
Eerbiedelijck Me-vrou te groeten en t'ontfaen;
De liefde porden my te knielen voor u voeten,
Met ſoete kuſjes u t'ontſanghen en te groeten.
V ooghjes trocken my met aengename loncken:
De blooſjes, die 't ſneeu-wit van uwe kaeckjes proncken
Locten mijn hert tot vreugd. Maer ach! wanneer de Maen
Met Wolcken wert bedeckt, haer ſchijnſel is ghedaen.
Wt-heemſche ſchoone Vrou, u glans hadt my verovert,
Door d'onverſiene komſt, ſtond' ick gelijck betovert.
De tong verloor haer ſpraeck: Ick wiſt niet (waerde Vrou)
Op wat manier dat ick u heuſcheyd loonen ſou.
Al levend' ſcheen ic dood. Mijn ſinnen doolend' waren:
Dat ick ſoo quackeloos u wederom liet varen;
Godin, eylaes! Godin, ſonder genot van vreught,
Met ſoete Minnery te ſtreelen uwe Ieught:
V Ieught, die my 't ghedacht noch dag'lijcx ſtelt voor ooghen:
Trooſt mijn benaud ghemoed weer met een nieu vermoghen,
't Vermogen ſtaet aen u, te geven 't gene dat
Ick over drie Iaer van u gaerne hadt gehadt.
Bataeſſche Veld-Godin, en ſal 't nu niet gheſchieden?
Soo ſal u droeve ſlaef in eenſaemheyd gaen vlieden

Daer hy ſijn Ziel Godt jont, door hope, en geloof,
Het lichaem voor een ſpijs, de Dieren tot een roof.
Wat meld ghy ſtomme Pen? wat wenſch ick te betrach
ten?
Een yeder ſal mijn doen voor zotte dwaeſheyd achten:
Dat ick om een Godin lijd' ſoo veel ſtraf en pijn,
Door dien daer and're Nimphjes meer te vinden zijn.
Wat baet my d'overvloed, in dien dat ick mijn leven
Graegh om dees eene Nimph verlaten wil, en geven?
Het baet, om dat mijn dienſt haer niet behagen ken,
En dat ick met mijn dienſt weer nut voor and'ren ben.
Adieu dan ſchoon lichaem, gepronckt met weytſe prach
Adieu roem-waerde Maeght, puyck van 't Hollands gh
ſlacht.
Adieu pracht onſes eeuw, çieraet van onſe tye.
Adieu Nimph, dien ick noem d'Amſtelſche hovaerdy
Adieu ſchoonheyd volmaeckt, die mijn u wil onthout.
Adieu corale mondt, met Nectar nat bedout.
Adieu Albaſter glans, gemarmert met twee blooſjes
Adieu wangetjes wit, ghepronckt met roode Rooſjes.
Adieu Yvooren Beeldt, van glans gelijck de Maen.
Adieu Hemel, adieu, waer in twee ſtarren ſtaen.
Adieu git-ſwarte glans, in forme als twee Booghjes.
Adieu ſneeu-wit aenſchijn met tintel-bruyne ooghjes
Adieu ſneeu-witte hals met aders blaeu geçiert.
Adieu ſin-rijcke gheeſt met deughden gemaniert.
Adieu Godin, adieu, die met u brave zeden
Sult brallen tot een pronck van nu tot eeuwigheden.
Adieu Godin, adieu, adieu Lief, tot dien dagh
Dat ick onſterffelijck u Zieltje groeten magh.

Stemm

Stemme:

O ſchoone Chariclea.

DE blonde dagheraet
Verſpreyd haer glans de Telgjes door en door;
Het Morghen-ſterretje ſtaet
En flickert met haer ſtraeltjes lieff lijck voor
De venſters, van mijn Nimphjes Tent,
Alwaer ick niemand ſie omtrent.
't Ghevogelt in het Wout
Van blijdtſchap dertel ſpeelt en tiereliert,
De Telghjes nat bedout
Met Blader, Loof, en Bloeyſeltjes verçiert:
Getuyghen al de ſoete Min
Van mijn verliefde Veld-Goddin.
Wiens Leden af-gheſlooſt
(Door 't vryen van de lieve langhe nacht,)
Legghen door ſlaep berooft
Van ſoete Min, en minnelijcke macht.
Sy ronckt met ſoete ſuchjes uyt:
Komt Thyrſus by u lieve Bruyt.
Wat ſoete droomen zijnt
Die ghy ſoo ſoetjes premelt binnens monds?
Eylaci! ſoo het ſchijnt
Acht ghy Philander niet, die ſoo goet ronds
Hier onder deſe groene Tack
Lerinde eerſt van Min aen-ſprack?
Ghy weet Lerinde dat
V Lipjes ſoet bedoude rooder mont

Soo dickmael zijn bespat
Met Nectar, die Iupijn mijn heeft gejont
Te drucken aen u lipjes teer,
Als ick u kusten, en ghy mijn weer.
Wat soete vryigheydt,
Is in ons vryerage niet gheschiet?
Philander droevigh schreyt
Nu dat Lerinde Thyrsus Minne biet;
En slaet Philander voor het hooft
Nu ghy sijn sinnetjes hebt gherooft.
't Gaet by de Harders om,
En by de Harderinnetjes ist ghemeen;
Soo 'k in 't gheselschap kom:
't Is al, Philander heeft een blaeuwe-scheen.
Philander leeft in swaer ghetreur:
Lerinde gaet met Thyrsus deur.

Eynde.

Stemme:

SI CESTE MALHEUREUSE.

LAet u teere Telghjes buyghen
Spraeckeloos gheboomt:
Beeckjes, wilt mijn droefheyt tuyghen
Als ghy ruysschend' stroomt,
Door Duyn, door Zand,
Door Bergh, door Land,
Met groene Linde dicht beplant.

Als Dorilea hier komt weyen
Eenſaem met haer Vee:
Tuyght dan al het droevich ſchr eyen
Dat ick om haer dee.
Ach! Boompjes treurt.
Ey! Telghjes ſcheurt:
Tuyght haer het gheen hier is gebeurt.
Wanneer ſy de ſachte treedtjes
Herwaerts heene ſtiert,
Met haer fiere flucxſe Leedtjes
Door de Lommer ſwiert:
Stort van u blaen,
Dan al 't ghetraen
Dat ghy (ô Telghjes) hebt ghelaen.
Druypt ſachjes op haer roode kaecken,
Dringht in haer ghemoedt,
Glijdt ſoetjes van de gladde daecken,
Menght u in haer bloedt:
Dat ſy beproeſt,
Hoe 't hert bedroeſt,
Door trouwe Minne trooſt behoeft.

STEMME:

En fin celle qui j'aymé tant, &c.

ALS ick Laſurigh blaeu het Veld
Met dau ſagh overgooten;
En door een Goddelijck gheweld
Den Hemel op-gheſlooten;

Daer 't ſchitt'ren van de Zon,
Speelt in de Bron.
Bron, daer een ſtroom van Nectar vloeyt,
Tot aen Yvoren palen;
Waer by een Purper Roſjen bloeyt,
Om voedſel uyt te halen,
Op u Albaſter vel,
Mijn Lief Grucel.
Het flick'ren van den dageraet:
Iſt ſchijnſel uwes ooghjes;
De glans die aen den Hemel ſtaet,
Schuylt onder ſwerte booghjes;
De ſchijn van dageraet
Is u ghelaet.
Het veld dat ſich met dau ververſt
Dat zijn mijn blye ſinne;
Als 't hert door d'ooghen traentjes perſt
Wt Goddelijcke minne:
Vernieu ick (door de Min)
Mijn oude ſin.
Hoe dickmaels placht ick aen de Beeck
't Ghedacht met min te voeden:
Alwaer ick in de ſtroompjes keeck,
Grucella Schaepjes hoeden,
Wiens ſchaduw' ick by dagh,
In 't Beeckje ſagh.
Alwaer haer ſtem 't getierelier
Der Vogeltjes na-bootſte;
Wiens held're kropjes ſcheenen ſchier
(Vermenght met d'aldergrootſte

Vreught

Vreught) een ſoet gheluyt,
Te kroppen uyt.
  Soo menigh blaetje alſſer ſtaet
Aen dicht bewaſſen Linde;
Soo menigh ſtroompje alſſer ſlaet
Door 't ſchomm'len van de winde,
De dicht beboomde wal,
Ghetuygen 't al.
  Hoe vaeck dat ick in 't eenſaem wout,
Al eer de Zon ſijn ſtralen
Op 't groen bekleede blader-hout,
Met ſchijnſel neer liet dalen,
Die vreughden heb verwacht,
In mijn ghedacht.
  Maer vruchteloos was 't na die tijt,
Als ick van Minne klaeghde,
Na ſy mijn meningh wiſt, met ſpijt
Sy menighmael my plaeghde,
Waer door mijn Liefdens vlam,
Ten eynde quam.

STEMME:

De ſtille Nacht ghenaeckt, &c.

AL het uyt-muntend' hoogh
Hoe ſterck in het oogh,
Loopt p'rijckel van 't onweder.
De ſtercke ſtorrem ſlaet,

't Gheen hoogh verheven ſtaet
Ter Aerden ſchielijck neder.
Hoe menigh Schip verſlint
De felle Noorde-wint,
En rooſt den Schipper 't leven:
Als met een dulle Kop,
Hy 't zeyl treckt in den top;
Wil voor gheen buyen reven.
Berou 't ghemoedt dan ſlaet:
Als 't dickwils is te laet;
Dies wil men 't p'rijckel derven,
Reeſt voor de wellust ras;
En neemt tot u Compas
De Spreuck: *GEDENCKT TE STERVEN.*
V ſinnen obſtinaet,
De Wereldt boos, en quaet
Wilt niet te veel vertrouwen;
En eyghen wijſheydt vals
Ontſlaet u van den hals,
Wilt op gheen rijckdom bouwen.
Soeckt ghy vermaeck en ruſt:
Schept in de Deughd u luſt,
Met nood-druft zijt te vreden:
De overvloed verlaet,
Kieſt een ghemeene ſtaet,
Die geeſt gheruſtigheden.

Eynde.

Minne

Minne-Klaght.

ICK klaegh, ick ween,, ick ſucht, ick ſteen,
Ick mijmer met ghedachte:
Ick ſuf, ick ſchrey,, ick ſmeeck, ick vley;
Mijn hert leeft ſonder krachte.
Van vreuchd' berooft,, d'hand onder 't hooft,
De ſinnen treurigh dwalen.
Berooft van hoop. 't Hooft opter loop.
De geeſt aen 't ſuffigh malen.
't Benaude hert,, vol druck en ſmert
Barſt uyt veel banghe ſuchten:
Mijn hert gepijnt,, van droefheyt ſchijnt
Het lichaem uyt te vluchten.
Het grootſt' verdriet,, datter geſchiet
Schijnt my nu op-gelade:
Wie heeft de ſchult? mijn onghedult
Is oorſaeck van mijn ſchade.
Ick ben alleen,, van mijn gheween,
En van mijn treurigh lyen,
De oorſaeck Heer: mijn ſwackheydt teer
En kan 't niet tegen-ſtryen.
De wreede ſpijt, en ſchand're nijt
Die zijn mijn Vyandinnen.
Een valſche haet,, een looſe ſmaet
Benyen mijn het minnen.
O leugen-tael! Hoe menigh-mael
Komt mijn u laſter ſchelden?
O ſchoone ſchijn! O valſch fenijn!

Ick moet u boosheydt melden.
Een vuyl ghemoedt,, mijn quellingh voedt
Zijn vuyl met mijn te uyten:
Maer (Heer) wie lieght,, sijn selfs bedrieght;
Dies sluyt ick laster buyten.
ô! Opper-Vooght,, die 't al be-ooght,
Door-siet, en ken't door-gronden;
Die 't goedt beloont,, en strafheydt thoont
Die schuldigh werdt bevonden.
De leugen snel,, ken waerheydt wel
Een wijl-tijds doen verdrijven
Door valsch verraet,, met schoon gelaet;
Doch niet bestandigh blijven.
Laet valsche schijn,, het hert van mijn
Heer nimmermeer bedecken:
Maer laet u Knecht,, voort-gaen oprecht:
En wilt mijn hert af-trecken
Van 't schijn-schoon soet,, dat dicwils doet
't Begeerlijck hert bekooren:
Ick denck om 't lest,, en kies het best:
Eeuwich is veel verlooren.
O Majesteyt! gheduldicheyt
Wilt in mijn herte voeghen:
Mijn wil ô Heer! met u begeer
Laet danckbaerlijck vernoeghen.
'k Heb u ghebeen (niet sonder reen)
Mijn Godt, en Heer der Heeren:
Dat ick mijn moght (soo 't u goedt doght)
Van dit verdriet af-keeren.
Soo 'k liefden haet: Twist ick verlaet

Die uyt Liefd' is ghesprooten.
En heb (door nijt) voor Liefde spijt
(Gelijck ghy weet) genooten.
Nu Heer ghy weet,, waerom ghy 't deet,
Dus troost mijn hert, door reden,
Mach 't anders niet. Wech dan verdriet:
Mijn ziele leeft in vreden.
Acht achterklap,, noch vuyl ghesnap,
Maer troost u in u lyen:
Wie duldigh lijdt,, verwint zijn strijdt:
Na lyen komt verblyen.
Nu ghy mijn dreyght: en zijt geneyght
Mijn Lief van mijn te keeren;
Hoe-wel 't is waer,, het valt my swaer,
Dat weet ghy Heer der Heeren.
Maer ick (door reen,) stel my te vreen
Mijn voornemen te derven:
Op dat mijn twist (Lief) werd' geslist
Sal ick mijn Liefde sterven.
Doch daerom niet: dat mijn verdriet
Om u verdriet te lyen;
Maer om dat ghy (na u waerdy)
Soudt met een liever vryen.
Ick sterf mijn vreught: om dat u Ieught
Gherust na lust mach leven:
Of dat Me-Vrou,, met meerder trou
Liefd's-diensten werdt gegeven.
Godt ist ghetuygh: hoe vaeck ick buygh
Met neer-gebogen knienen;
Nu ick niet kan: dat hy u dan

Wil waerdiger vernielen.
Ick heb volbrocht,, 't geen ick vermocht
In dienſt te preſenteeren:
Mijn trouwicheyd,,werd af-geſeyd
Te derven haer begeeren.
De vrees(door dwangh) heeft my dus langh
Wel vinnigh aen-geſtreden,
Met hoop gevoedt: Dat u ghemoedt
Soud' ſachten door ghebeden.
Vrees is geſliſt; Mijn hoop gemiſt,
Soo 'k woorden moet ghelooven:
Een woord te ſtraf,, mijn oorſaeck gaf
Mijn Liefden uyt te dooven.
Mijn Godt, mijn Heer: Iſt u begeer
V wille moet gheſchieden:
't Wt-wendigh vyer,, dat doof ick hier
Door ſtraf van haer gebieden.
Dit is dan nu,, voor een adieu:
Voor een adieu Godinne.
Voor alle eer,, danck ick u ſeer
Met hert,met ziel,met ſinne.
Adieu mijn hert,,mijn trooſt,mijn ſmert:
Adieu mijn tweede leven,
Adieu mijn Ziel; Voor wien ick kniel
Nu ick u moet begeven.
Adieu Matres: Adieu Vooghdes.
Adieu pronck aller Vrouwen:
Is dit mijn loon? Adieu dan ſchoon;
Ick ſal op God vertrouwen.
O goede Godt! V neem ick tot

Een leydtſman in de baren
Van tegenſpoet: Daer mijn ghemoet.
Nu trooſteloos moet varen.
Adieu dan Min,,verliefde ſin,
Adieu nu 's Werelds luſten:
Adieu mijn vreught,,Adieu gheneught:
Mijn ziele wenſcht te ruſten.
Adieu voor 't leſt,,doolt met de reſt
Die trouheydt niet en achten;
Niet in en ſien,, (eylaes!) met wien
Zy ſoecken te benachten.
Maer ſlaen het oogh,,ſlechts na het hoogh
Daer 't al me ſchijnt ghewonnen;
Maer 't oogh dat lieght,,en ſchijn bedrieght
Ghelijck het werdt bevonnen.
Adieu Matres. Adieu Vooghdes.
Adieu pronck aller Vrouwen.
Is dit mijn loon? Adieu dan ſchoon;
Ick ſal op God vertrouwen.

Lauraes Droom-Liedt.

a 2. CANTUS.

L*Aura* ſat laeſt by de Beeck, Onder 't ſchauw van Elſen

Boomen, Sachjes ſy in't wa---------ter keeck, Is daer na in

ſlaep ghekomen, En begoſt heel ſoet te droo-

men, Van de Liefde, van de Min, Slapend' is ſy neer gheſe-

ghen , Met haer Boeſem los ghereghen , Lagh mijn

ſchoone Veldt-godin.

a 2. BASSUS.

L*Au-ra* sat laeſt by de Beeck, Onder 't ſchauw van Elſen

Boomen, Sachjes ſy in't wa------ter keeck, Is daer nae in

ſlaep gekomen, En begoſt heel ſoet te droo---men, Van de

Liefde van de Min, Slapend' is ſy neer gheſeghen, Met haer

Boeſem los ghereghen, Lagh mijn ſchoone Veldt-godin.

Of een Octave hoogher in't ſinghen als in't ſpelen.

Lauraes

Lauraes Droom-Liedt.

I.

L*Aura* ſat laeſt by de Beeck,
Onder 't ſchauw van Elſen Bomen,
Sachjes ſy in 't water keeck,
Is daer na in ſlaep ghekomen:

En begoſt heel ſoet te droomen,
Van de liefde van de Min,
Slapend' is ſy neer gheſeghen
Met haer boeſem los gheregen,
Lagh mijn ſchoone Veldt-goddin.

2.

Wijl ſy daer alleenigh ſat
Gingh ick by haer neder ſitte:
Mits ick na haer borſjes vat,
Roept mijn *Laura*, wat is ditte?
Ach! mijn boeſem brandt van hitte,
Hier me ſijght ſy weder neer,
En begint op nieu te dromen:
So je wilt, ſoo meughje komen:
Neen, ô neen! het krenckt mijn eer.

3.

Midts neem ick een handt vol groen,
'tGheen door-menghelt was met Rooſen:
Laura roept, wat wilje doen?
Ick begin van ſchaemt te blooſen,
Daer gaet ſy een ſuchje looſen:
Valt weer ſoetjes neer in 't gras,
Och! ick ben door droom bedrooghen
Riep ſy met beſlooten ooghen,
'k Meend, ick ſonder Maeghdom was.

Eynde.

STEMME:

Pronckje van de Maeghden.

Dit's ghemaeckt (om ons-verblijden)
Als wy voeren Speelen-Rijden.

Tyter

O Orsaeck van mijn vreughde,
Is mijn brand te bluſſen.
Spieghel aller Deughden:

Weyge

Weyghert ghy te kussen?
Mach ick ondertussen
Mijn straffe Galathè
Met pronckjes, van lonckjes,
Niet kijcken, jou prijcken?
Wat doeje dan me?
Waer toe soo af-keerigh?
Ken 't u niet vermaecken?
Daer ick soo begeerigh,
V ghebloosde kaecken
Gaerne eens soud' raecken
Mijn straffe Galathè:
Wat lijckt-het, j'ontwijcktet,
Met muylen, en pruylen,
Wat doeye doch me?
Kijckt eens uyt u ooghen,
Die ghy met u sluyer
Dicht hebt over-tooghen,
Nu ick met u kuyer.
Eu hoe langher hoe luyer,
Mijn straffe Galathè:
Wat bedrijf je? wel kijf je:
Om lusjes,, van kusjes?
Wat doeje dan me?
Tyter sit doch stille,
Wat beduyt dit quellen?
Dese malle grille,
Die jou 't hooft ontstellen.
Waer toe al dit lellen?
Gaet wech, laet mijn met vre.

Tyter
Nou Troosje: een poosje,
Weeſt groentjes, geeft ſoentjes,
Soo ſelje weer me.
Hemelſche Bancketjes,
Suycker-ſoete vleyſje.
Hey! noch even netjes
Soete lieve Meyſje;
Troosje noch een reyſje,
Soo laet ick jou met vree;
Wat ſoo ſiet, die noo vliet:
Voor luſjes, van kuſjes,
Die ſel weer me.

Stemme:

Si tanto Gratiosa.

De ſoete dertelheden
(Met ſchijn van luſt) begoochelen de ooghen;
En gheven ſmaeckelijckheden
De Ieught, die door die ſchijn-luſt wert bedroghen.
Men weet nau ſchier,, hoe dat men hier
Op prachtigher manieren
Langher de leden,, met hovaerdy van kleden
Wil verçieren.
Men weet niet op wat wijſe
Men trotſheyd wil thoonen in overdade.
Men weet niet met wat Spijſe
De leckere Tongh 't herts luſten wil verſade:
Wat mal ghelaet, wat ſotter praet,
Onnutte ydelhede,
Yder in het ſijne,, den tijdt wil doen verdwijne,

En be

En besteden.
Broodt-dronckenschap wanlatigh,
Door onghebondentheydt van wufte sinnen
Ghebruyckt men nu onmatigh:
De losse Tongh en houdt gheen reden binne.
Neemt overhand,,van het verstand,
En hold van redens-paden:
Met watte grille,, siet men broodt-droncken wille
Lust versaden.
Siet toe, siet toe in weelde,
Ach! minst ghe-acht, werd dickwils meest verlooren;
Het meest verlies, meest teelde
De grootste smert,uyt het verlies ghebooren.
Bind niet te seer,, 't gulsigh begeer
Aen onversade lusten.
Denckt waer u ziele,, na doodes wreed verniele
Denckt te rusten.

KLAEGH-LIEDT.

Stemme:

Si tanto Gratiosa.

NAtuur door Liefd's vermoghen,
Deed' u, mijn hert op-offeren met waerde
V die door 't licht dijns ooghen
Veel meer vermooght,als eenigh schat op Aerde;
O stercke kracht,,ô Vrouwe-macht!
Wie heeftse u gegeven?
V schoonheyds soetsel,,de welcke is het voetsel
Van mijn leven;

Maer ach! wat macht mijn baten,
Nu dat ghy my mijn voedtſel gaet ontrecken;
Sal ick Vrou Venus laten
Een Altaer (Lief) met brandend' vyer bedecken:
Op dat ick kniel,,mijn droeve Ziel
Mach offeren de Goden.
Ick ſal mijn herte,,door onverdiende ſmerte
Selleſs dooden.

Soo ghy niet wilt verkeeren
V op-ſet wreedt, dat ghy hebt voor-ghenomen,
Mijn dienſten accepteeren
Waer door ick ſoeck mijn Lief by u te komen.
Eylaci, och! Wat wil ick doch?
'tIs al moyten verlooren:
Want mijn Goddinne,,een ander tot haer Minne
Heeft verkooren.

Waerom ick droevigh weene
Met naer ghepeyns verſlijt mijn Ionghe daghen;
Met ſuchten en met ſteene,
Met droef ghetreur,en innerlijck gheknaghen,
De duyſt're nacht,,de meeſte klacht
Brenght in mijn droeve ſinne:
Dat ghy met luſten,,ſult by een ander ruſten
O Goddinne!

Ick denck bedroeſt ſoo vaecke
Als ghy met vreught u luſten ſult ghenieten;
En op het ſoetſt' vermaecke,
Soo ſal ick zijn in 't midden mijn's verdrieten;
En nemen dan,,het bedd'; waer an
Ick dencken ſal miſmoedigh:

Dat

Dat mijn Goddinne,,gheniet de luſt der Minne
Overvloedigh.
Princes ghy meught verkieſen
't Gheen in u ſin het meeſte ſchijnt te weſen;
Maer 't meeſt ſult ghy verlieſen,
Mitſdien het meeſt is uyt het minſt ghereſen;
Dat is Godin: Mijn trouwe Min,
Wiens trou,de trouſte herten
Om u te Eeren,, de alder-grooſte Heeren
Wel wil terten.

Stemme:

Sal ick noch langher met heete, &c.

MYN geeſt (ô Heer) ſoeckt u te loven,
Tot heyl,en vreughd' van mijn gemoet.
Het Hemels gaet het Aerds te boven:
Van 't Aerdts my 't Hemels walghen doet;
Niet met gelaet,,maer in der daet.
Niet in het oogh,met een bedrogh van ſchijn,
Om heyligh voor den Menſch ge-acht te zijn.
De glory van een Deughdſaem leven
Beſtaet in 't doen, maer woorden niet.
Miſdeed' ick yets,wilt mijn vergheven
Wat in mijn leven is gheſchiet.
Ghy weet het Heer: het doet my ſeer
Heb ick te buyten u gheboon gegaen,
't Berouwigh hert wilt in ghenaed' ontfaen.

Wie

Wie is ter Wereld oyt bevonden,
't Sy in wat ſtaet van Heyligheydt:
Die niet ghevallen is in zonden,
Och! Goddelijcke Majeſteyt:
Dies was u dood,,den Menſch van nood,
Om door u dood te vryen ons van pijn
Woud ghy (ô Godt!) aen 't kruys ghenagelt zijn.

Exempel hebt ghy ons ghelaten
Te volghen u voetſtappen nae,
V lijden ken den Menſch niet baten,
Ten ſy men willigh met u gae;
En abſtineert,, van qua begeert
De wil, het vleeſch, en 't ydele gedacht,
Door waer berou, na zielens welvaert tracht.

O liefde Godts! tot ons ghedreven,
O Vaderlijcke ſorgh! tot loon
Hebt ghy voor onſe zond' gegeven
V eenighen ghebooren Zoon;
Sijn vleeſch en bloet,,ons ſchuld' voldoet.
Sijn vleeſch en bloet, tot ſpijs en dranck, na wenſch,
Om te bevryen den verlooren Menſch.

Ghy hebt ons (Heer) ghebaent de weghen
Waer onſe Zielen moeten gaen;
Waer 't eeuwigh leven werd verkreghen,
Waer alle zonden werden uyt-ghedaen,
Door rechte Trou,,van waer berou,
Door rechte Trou, en af-ſtand vande zond
Wert onſe ziel bevrijd van doodes wond.

Eynde.

Paſto-

PASTOREL.

PHilida onlanghs verleden
(Als de Zon quam na beneden,
Met een Nevelighe roock
Inde groene baren doock,
Als den avond quam op handen)

Doolden op de vochte ſtranden:
Quam de blonde ſchoon *Diaen*
Weder aen den Hemel ſtaen;
Liet haer tintel-ooghen ſtaaren
Op de bracke Water-baaren:
Korts daer na ſo hoogh getreen
Dat ſy 't Noorder-Boſch beſcheen.
Na het ſinghen van een Liedtje
Nam mijn *Philida* een Riedtje,
Dat ſy met haer rechter hand
Druckten in het natte zand:
Schreef vier letters met een ſtreeckje,
Tot bewijs, dat ſy aen 't Beeckje
Tavond in de Mane-ſchijn
Soud' met Bloempjes beſigh zijn.
Daer na gingh ſy vorder dwalen:
Al haer Vee te ſamen halen;
Veele Schaepjes in 't ghetal
Hoeden na de luwe ſtal.
Al 't ghevogelt, al de Boomen,
Al de Beeckjes, al de ſtroomen,
Al de Blaedtjes, al het Woudt,
Al wat ſich in 't Boſch verhoudt
(Door de ſtilte) aſem ſchepte,
Niet een Blaedtje dat ſich repte.
't Boſchje was vol ſoete luſt,
't Pluym-ghediert in ſtille ruſt.
Niet een Blaedtje dat men hoorde
Ritſ'len aen de groene boorde
By de lieve lodders-Beeck,

Daer ick in het Water keeck:
Daer de Maen haer bleecke ſtralen
Van den Hemel neer liet dalen,
't Beeckje ſtil en effen lagh
Datmer niet een rimpel ſagh.
Korts daer na ſagh ick de Boomen
Ritſ'len in de Water-ſtroomen,
Ruyſſchen hoorden ick de Blaen
Die daer aen de Linde ſtaen:
Midts hoord' ick een Tackje breecken;
Midts hoord' ick een woordje ſpreecken;
Midts ſien ick een licht (dunckt mijn)
Klaerder als de Mane-ſchijn.
Phylida (riep ick) wat ſeghje?
Soete beckje, och! waer leghje?
Och! wat doeje by de ſloot?
Ick pluck Bloempjes in mijn ſchoot:
Cloris (riepſe) komt hier byme.
Cloris och! ick ſchijn te ſwyme:
Midts dat ick het ſoet e licht
Sie van u ſchoon aengheſicht.
Na dit ſuchten, na dit karmen,
Vatten ick haer in mijn armen.
Cloris (ſeydſe) och! wat raet?
Voelt eens hoe mijn hertje ſlaet.
Voelt eens hoe mijn leden trillen:
Wat mach dit beduyen willen?
Cloris, och! ick ſterf van pijn
Wilt ghy niet mijn hulper zijn.
Daer na quam ſy tot bedaren

 'k Wiſt

'k Wist niet waer mijn sinnen waren
Als ick flusjes mijn ontreegh
(Seydse) doen ick neder-zeegh.
Cloris Cloris voelt mijn handen:
Voelt eens (seydse) hoese branden.
't Hooghste woordt dat quammer uyt:
Cloris, wat of dit beduyt?
Soud' dit wel een Koortse wesen,
Die uyt Liefden is ghetesen?
Cloris, och! ick houd' ghewis
Dat het sulcken Koorsjen is:
Herders Kind, oprecht in 't minnen;
Niet gheveynst, noch valsch van sinnen,
Niet ghelijck het Steeds ghebroet,
Wispeltuurigh van ghemoet,
Loos en valsch in Minne-treecken,
Anders meenen als sy spreecken,
Anders loven als sy doen,
't Gheen men nimmer soud' vermoen:
Valsch van herten, schoon voor d'oogen,
Trotsen op haer groot vermogen,
Proncken op haer weytse pracht,
Snorcken op haer Adels-dracht:
Op haer af-komst moedigh pralen,
Op haer Tytels, die sy halen
Ick en weet niet waer van daen;
't Is te vreemt om te verstaen.
't Steeds ghebroet is niet met allen:
't Gaeter altijdt op een kallen
Met een schamper schots verwijt

Menigh Vryer tot ſijn ſpijt;
Menigh moet daer 't quellen lyen
Van ſijn Minnen, van ſijn vryen,
Heeft hy wat te hoogh geſien,
Stracks verwijt 't hem ellick ien:
Is men ſlechjes in de kleeren,
Niemand ſelje trouheyt Eeren;
Pronckje niet met zyde pracht,
So en benjer niet ge-acht:
Soud' men daer een Meyſjen ſoecken,
En niet letten op de Doecken:
Offe met een kantje fijn
Net geployt, gheſteven zijn.
Soud' men daer niet na de Boortjes
Na de Strickjes, na de Koortjes
Kijcken, die daer dick en ſtijf,
Proncken aen het Steedſche Lijf:
Daer en geld gheen trou in 't Minnen;
Maer als Liefde gelt ken winnen,
Maeckt men ſtracx een Hylick klaer
Met het onghelijckſte Paer.
Iſt mijn ſelven niet ervaren,
Als ick in mijn eerſte Iaren,
Als ick in mijn eerſte Min
Stelden op een Meydt mijn ſin?
Op een Stee-Meydt, trots van Leeden,
Maer als ick in pracht van Kleeden
Niet met haer quam over een:
Heb ick groot verwijt geleen.
't Landt dat kies ick voor de Steden:

Daer men Minnen mach met vreden;
Daer men niemand om ſijn pracht,
Maer om zijn ghetrouheydt acht;
Harderinnen (rijck van Schaepjes)
Achten rijck de Harders-knaepjes,
Die in trouwicheydt van Min
Dienſtigh zijn haer Harderin.
Phylida mijn uyt-gheleſen,
Phylida waſt, die ſal 't weſen;
Phylida en mint gheen goedt,
Als een trou oprecht ghemoedt:
Dat in *Cloris* is te vinde.
Phylida, mijn wel-beminde,
Och! wat doen ick menigh-mael
Aen dit Beeckje mijn verhael:
Hoe dat wy onlanghs te ſamen
In het Elſen-Boſchjen quamen,
Als ick dichte by een ſloot
Ruſten in u lieve ſchoot.
Als de nacht begon te naecken,
Als ick 't Boſchje hoorde kraecken,
Als ick noch denck om die tijdt,
Ben ick duyſend-mael verblijdt;
Duyſend reyſen duyſend-malen
Gaen ick met mijn Schaepjens dwalen,
Op de plaets, daer ick en ghy
Pleeghden onſe vryery:
't Schijnt dat al de ſoete ſtroomen,
't Schijnt dat al de groene Boomen,
't Schijnt dat al het Klaver-gras

Doe ſoo blijd' en vrolijck was;
Dat nu al de Pluymde Dieren
Niet en doen dan tierelieren:
't Schijnt het gras dat ſy gheraeckt
Heeft: mijn Schaepjes ſoeter ſmaeckt.
Door 't herdencken heb ick vreughde,
Door het miſſen ongheneughde:
Dat mijn *Phylida* niet ſiet
Is mijn duyſend-mael verdriet.
Loop ick doolen door de Heyden,
Loop ick dwalen door de Weyden:
Waer ick loop, of waer ick ga,
Nimmer vind' ick *Phylida*:
't Rechte vonckje van mijn Minne.
Wech met Steedſche pronck-Godinne;
Noyt by *Phylida* en hadt
Eenigh Iuffrouw van de Stad:
Trots van Lichaem, ſchoon van Leden,
Soet van praet; Gheen Hooffche reden
Sal ſy brenghen voor den dagh,
Maer de oude Harders ſlagh:
Niet laet-dunckend', niet hovaerdigh,
Open-hertigh, en goedt-aerdigh,
Onghevalſcht in al haer reen,
Minſaem teghen yeder een.
Phylida, als mijn ghedachten
d'Oude vrolijckheydt betrachten:
Die wy dan ſoo hier ſoo daer
Dickwils hadden met malkaer.
Denck ick om het vrolijck ſpeelen,

Om het ſingen,om het queelen,
Om dat Deuntjen, om dat Liedt
Dat ick neuryden op mijn Riedt;
Als wy Kranſjes gingen vlechten,
Als wy na de oude Rechten,
Na de wijſe van het Lant
Hadden d'Harders Mey gheplant,
d'Harderinnen Kranſjes boden
d'Harders aen den dans te noden:
Philida om *Cloris* docht:
Heeft haer Kransje mijn ghebrocht;
Waer meed' ick ten danſſe quam,
Daer ick *Philida* vernam,
Die mijn handen grijpen dorſt,
Drucktens' aen haer ſlincker borſt,
Of ſy daer meed' ſeggen wou,
Dit 's ghetuyghe van mijn Trou;
Waer by op dat ſelfde pas
Noch een Steedtſche Vryer was,
Die u daer van Lof bewees,
Ia ten Hemel hoogh toe prees:
Is men hier ſoo rondt van aert
Is men hier ſoo lief en waert
Als men trou bemindt (ſeyd' hy)
Wech dan Steedſche veynſery.
Na dit ſeggen, ſeyd' hy mijn:
'k Segh dat zy geluckigh zijn
Die haer nieuwers anders mee
En bekomm'ren als het Vee,
Die oprechte trouwe Min

Thoonen aen een Herderin.
Onlanghs heb ick in de Stadt
Liefde tot een Meydt ghehadt,
Die ick vry een langhen tijdt
Oprecht (ſeyd' hy) heb gevrijdt:
Maer door looſe veynſery
Thoondens' haer geneyght tot my,
Tot dat ſy van mijn verſtondt
Al mijn wenſch, en al mijn grondt;
Neffens dien noch ſoo veel meer
Dat zy toe-liet mijn begeer;
Soo veel luſt en vryigheyd,
Die nu niet en dient geſeyd.
Och! hoe vreemt ſcheen dat voor mijn;
Souden ſoo de Iuffrouws zijn,
Docht ick dickmaels in min ſin,
Lof zy dan een Herderin.
Wat ſijn ſulcke Meyſjes doch?
't Sijn Serpenten vol bedrogh;
Ia wat ſal ick ſeggen meer:
Moorderinnen van de Eer.
Doch dat ick dit varen liet,
Want die ſaeck en raeckt my niet;
Maer kies voor een prachtigh Huys
Een oprechte Herders-kluys.
Phylida, ick kies de wol
Van u vette Lammers bol:
Voor de Syd', die 't Lichaem deckt
Dat met ſchanden is bevleckt.
Wiſt mijn ſoete Phylida

Dat ick hier dus eenigh ſta,
('k Weet ſoo wis, of ick het ſagh)
Sy quam daed'lijck voor den dach,
Sy quam daed'lijck hier in 't groen,
Om haer tierigh Vee te voen.
Wiſt ſy dat ick hier dus zat;
Om haer af-ſijn droefheydt hadt.
Wiſt ſy dat ick met geween
Hier dus doolen gingh alleen;
Wiſt ſy dat ick menigh-reys
Om haer ſoete by-ſijn peys:
Wiſt ſy dat ick met geklagh
Hier ga doolen dagh aen dagh;
Wiſt ſy dat ick op mijn Veel
Daegh'lijcx droeve deuntjes ſpeel.
Wiſt ſy dat ick met mijn Riet,
Met mijn Fluytje by de Vliet
Neury, al de voyſjes jongh
Dien ick leſt-mael met haer ſongh.
Wiſt ſy: als ick hier wat eet,
Dat ick nimmer ſoete beet,
Nimmermeer een dronckje doe
Of ick wenſch 't haer hallef toe:
Heb ick een verſnaperingh
Van het een oft ander dingh;
Wiſt ſy hoe dat ick dan ſta:
Och! hadt dit mijn Phylida.
Wiſt ſy hoe ick trou, en graegh,
's Morghens voor den dou, en daegh,
Dicht ontrent haer wooningh blijf:

Als ick eerst het Vee uyt-drijf
Al mijn Schaepjes blijven staen,
Willen qualijck verder gaen.
Wist sy hoe mijn hertje jaeght:
Wist sy hoe het mijn behaeght:
Dat sy al de Steedsche pracht
Min als niet met allen acht:
Dat sy voor een kantigh Kap,
Voor een weytse Doeck, of Slab,
Kiest een Krans van Roosjes soet
Om haer geele stroyen Hoet.
Wist mijn Phylida dat ick
Thien-mael in een ooghenblick,
Thien-mael in een korten tijd
Ben bedroest, en weer verblijd.
Wist sy hoe ick op het Zand
Van de Duynen, van de strand,
Twee, of driemael alle daegh
Om het droeve af-zijn klaegh.
Dickmaels klim ick 't hooghste top
Van de zand'ge Duynen op:
Maer ick sie om heynd noch veer
(Phylida) u nimmermeer.
Dickmael denck ick in mijn sin,
Phylida mijn Herderin:
Wist ghy wat ick om u ly,
'k Weet ghy quaemt terstond by my;
Doch ist nu niet Phylida,
Soo geschied' het eens daer na:
Of het moght zijn dat ghy waert

Met een ſieckt' of Koorts beſwaert,
En dat u de ſieckt op 't Bedt
Om te komen hier belet.
Och! het leyt mijn op de Leen.
Ick en ben niet eer te vreen,
Ick en ben niet eer gheruſt
Voor ick daer van ben bewuſt;
En het valt my in met pijn
Dat het ſulcken dingh ſal zijn.
Is het ſoo: wat gaet mijn an?
Philida, ick ſterve dan.
Om te weten ſeeckerheyd
Om te weten vaſt beſcheyd:
Sal ick ſpoedigh heene vlien,
Of het ſoo zy, gaen beſien.

De Gheeſt des Vriendſchaps is ghelijck een Goude Keeten.

VV Anneer de Geeſt my dwongh mijn vriendſchap t
verbijne
Wat ſchakels ſijnder doe geſtrengelt aen de mijne?
'tZijn Schakels, wiens waerdy de geeſt meer als het go
(Hoe hoogh het is van waerd) in hooger waerden hou
Wiens pracht, wiens ſchat, wiens glans, mijn eygen welb
haghen
Bequamer niet en weet als in het hert te dragen.
In 't hert. Waerom in 't hert? Om dat ick ſoude toon
Dat vriendſchap niet in 't oogh, maer in het hert mo
woonen:
Dat is, dat men voor 't oogh niet thoone ſchoon gelaet,
Maer in 't af-weſen, rechte vriendſchap metter daet.

JAE

*J*AER-*L*IEDT.

Stemme:

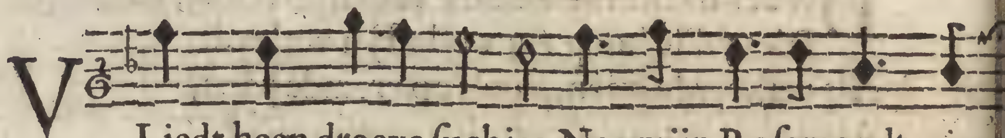
*VV*ANNEER ICK SLAEP.

DWael-ſiecke menſch die ſelfs u ſelven vleydt;
Dies yd'le hoop (in welluſt) u verleydt
Als verkeerde waen,, doolt op vremde paen,
Als de luſt betracht,, werelts eer, oft macht
Als de luſt betracht de ſonden,
Hout ghy u aen hoop gebonden.
Vervloeckte hoop, daer ſond' op wert ghebout;
Ellendich menſch die op ſond's hoop vertrout:
Beter hoop heeft hy,, die de heerſchappy,
Die des welluſt's macht,, niet ſoo ſeer en acht,
Als de hoop, op 's Hemels vreughde
Door 't gheloof, in liefd', en deughde.
Gebooren menſch: God Hemels Majeſteyt,
Bloot, arm, kout in ſnoode doecxkens leyt;
Niet met grooter waerdt,, Komt Godt op der Aerdt,
Niet met ſtaet, en lof,, in Palleys oft Hof,
Maer in kleynheydt, om te leeren
Dat wy 't kleyn met hem begeeren.
Legh af, legh af dyn grootsheyt, dijn begeert
Dwael-ſiecke-menſch van uwe dolingh keert,
Blijft uyt ſond's gevaer,, in het nieuwe Iaer,
Thoont God's Soon de Wondt,, van u booſe ſondt,
Neemt voor u in deught te groeye,
Yvert om *in Liefd' te bloeyen.*

Eynde.

Cypriaens Minne-Klaght
van
Roſemondt.

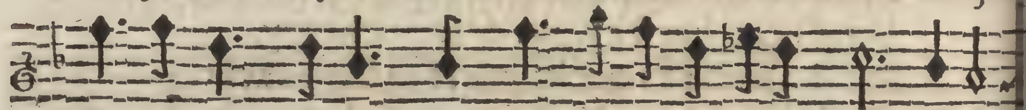
a 2. SUPERIUS.

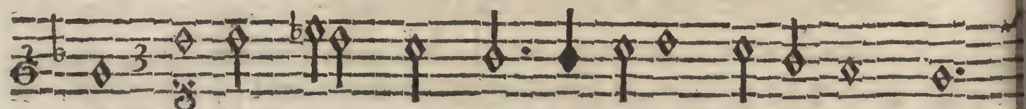
VLiedt heen droeve ſuchjes, Nae mijn Roſemondt, wien

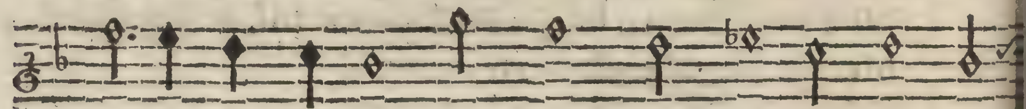
hertje brandt, eylaes! van ſoete minne: Venus uwe vruchjes

Wortelt ghy in't hert van mijn verliefde lieve Moorderin-

ne: Droeve Traentjes mocht ick u mengen in haer bloedt,

Roſemondt ick weet, Mijn ſmert, mijn leedt, Beweeghden

u ghemoedt.

a 2. BASSUS.

VLiedt heen droeve ſuchjes, Na mijn Roſemondt, wiens hertje brandt, eylaes! van ſoete minne: Venus uwe vruchjes, Wortelt ghy in't hert van mijn verliefde lieve Moorderinne: Droeve Traentjes, mocht ick u mengen in haer bloet, *Ro-ſe-mondt* ick weet, Mijn ſmert, mijn leedt, Beweeghden u ghemoedt.

Cypriaens Minne-Klacht.

aen

Rosemodt.

VLiedt heen droeve ſuchjes
Na mijn *Roſemondt*, wiens hertje brandt (eylaes!) van
ſoete minne,
Venus uwe vruchjes,
Wortelt ghy in't hert van mijn verliefde lieve moorderinn
Droeve traentjes mocht ick u mengen in haer bloedt,
Roſemond' ick weet,, mijn ſmert, mijn leet,
Beweeghden u ghemoedt.
Maer wat iſt ô Goden,
Oft ick klaghjes, traentjes, ſuchjes offer aen mijn *Roſemond*
Ghy (door u gheboden)
Hebt haer in de Min met trous beloftẽ waerdiger verbond
Vlieght ten Hemel droevige ſuchjes, tuyght aen de Goon
Dat ick om de Min,, van mijn Godin
Moet ſterven duyſent doon.
Ach! hoe ken ick leven?
Als ic (*Roſemond'*) bedenck hoe ghy in luſjes van de minne
Sult ten offer geven,
Lipjes, Borſjes, Hertje, Zieltje, ja u ſelfs Aerdſch Godinne
Droeve gedachjes ſullen mijn tuygen wat u geſchiet,
Lieve minne vreucht,, de lent mijn's jeucht
Moet ſmooren in verdriet.

Eynde.

Op

Op 't af-wesen van mijn ghe-
liefde Vriendt.

SChatert, queelt met ſoete vreught,
En gheneught,
Soet gevogelt, pluymde Dieren:
Drijſt de droeve fantaſy
Wat uyt my,
Door u vrolijck tierelieren.
Huppelt, ſpringht, en ſchatert uyt
Soet ghefluyt:
Om mijn fantaſtijcke ſinnen
(Door het heughelijck ghequeel,
Van u keel)
Met vermaeck te overwinnen.
Nu ick hier het Wout alleen,
Gae betreen,
Loopen mijn ghedachten ſpeelen,
Daer de eenſaemheydt (mijn Vrindt)
My in bindt,
Hoe de tijdt mijn vreughd' ken ſteelen.
Dat hy eenigh mijn verdruckt,
En ontruckt
Al mijn vreught, mijn luſt, mijn leven.
Wreeder ſtraf heydt (ſnelle tijt)
t' Mijnder ſpijt
Soudt ghy nimmer keunen geven.
Hier den een, en daer den aer,
Van malkaer

Afgesondert en verscheyde,
D'eene wijckt,den ander vliet,
Waerom niet
In 't vertrecken met ons beyde ?
Dies klaegh ick mijn ongheluck
Met veel druck,
Ruysschend' Beeckjen, water-stromen;
Doch versoet het wederom,
Nu ick kom
Rusten by u Wijcker-bomen.
Bralt Apollo aen de Bron,
Met u Zon,
Moedicht het ghediert om singhen.
Laet de Fackel van u licht,
Met sijn schicht
Door de groene Telgen dringhen.
Beeckjes,Boompjes,Bloempjes mee,
Tierigh Vee
Heughelijck om aen te schouwen :
Tuyght doch eens,hoe komt het by
Dat ghy my
Meught mijn soetste vreught onthouwen.
Had ick hier, die ick soo vaeck
Het vermaeck
Van u vreughde gaf te kennen:
Hy soud' sien dat in de daet,
Meer bestaet,
Als ick oyt beschreef met Pennen.
Noyt heb ick soo seer geroemt
Van 't ghebloemt,

Van 't gheboomt, of Wijcker-beecken,
Als de tijdt nu metter daet
Blijcken laet;
Daer ick eensaem uyt moet spreecken.
Al de quellingh, al de smert
Van mijn hert,
Al de stuere, seure vlaghen,
Die ick om u af-zijn ly,
Sullen my
(Tot ick u weer sie) doen klaghen.
Schouw' ick met mijn ooghen aen
Al de blaen
Die de Wijcker-Telghen çieren;
Will'ghen tackjes, die belonckt,
En bepronckt
Werden op soo veel manieren.
Al u lieve lusten zijn
Soet voor mijn;
Doch mijn vreughde zy ontstelen:
Om dat ick mijn vrundt daer van
Niet en kan,
Eenigh vreughde mede-deelen.
Of deelt LEYDEN soeter kruyt
(Denck ick) uyt.
't Zy van Roos, ofst Violetten?
Of ist om dat daer een Maeght
Die u haeght,
Aen de Vliet haer neder zetten.
Lust u LEYDEN aen de Vliet:
Daerom liet

Ghy mijn wijcken. Ick u ſcheyde;
Scheyden voor een korten tijt,
Tot profijt
Van u lieve ſinn'lijckheyde.

JAER-LIEDT.

Stemme:

O Zaligh Heyligh Bethlehem.

O Menſch! vernieuwt in 't Nieuwe Iaer:
Legh af, legh af het pack der zonden.
Na Bethlem keert; begeeſt u daer;
De Soone Gods Menſch wert bevonden.
Waerom een Menſch? Een teder Kint?
Waerom ſoo arremlijck ghebooren?
Om dat ſijn Godtheydt ons bemint,
En door ſijn Menſcheyd heeft verkooren.
Waerom ſoo naeckt, ſo bloot, ſo koud,
In 't Schuurtje by de ſtomme Beeſten?
Om dat ſijn Menſcheyd leeren ſoud
Verſmaden, dat hier ſchijnt het meeſte.
Dat's Rijckdom, Eer, Welluſt, en Pracht,
Staet Goude Kroonen, rijck beperelt;
Om datſe Godt de Heer kleyn acht,
Zendt hy ſijn Zoon naeckt in de Werelt.
Als een onnooſel Lam of Kindt:
Sachtſinnigh, en heel goedertieren;

Die ons van alle laſt ontbindt,
Soo wy hem als ons Heyland vieren.
Vernieuwt in 't nieu, ô Menſch! 't is tijt.
Ey! opent u verblinde ooghen:
Denckt wie hier is, en wie ghy zijt;
't Is langh ghenoegh u ſelfs bedrogen.
't Is langh genoegh gewroet in 't ſlijck,
In 't vuyle ſlijck van uwe zonden:
Gheen Gout, geen Gelt, en maeckt ons rijck,
Dies blijft aen 't Werelds niet verbonden.
Godts Soon komt naeckt in arremoed
Hier op dit droevigh Dal der tranen:
Tot af-ſtand van de overvloed
De zotte Menſchen te vermanen.
Hy wil dat wy ons offerhand
Sijn Godtheyd ſullen komen bieden:
Hy wil dat onſe herte brand
In liefd' tot Godt, de Wereld vlieden.
En thoonen Schat van ware deught,
Ootmoedigheyd voor alle ſaecken,
Om in het nieuwe Iaer met vreught
Ons Ziel in Gode te vermaecken.

SONNET.

HET herde wreede Stael vermurruwt door het vyer,
Maer 't herde hert mijn's Liefd's en is niet te bewe-
ghen;
Wat dienſten ick haer doe, noch is het niet te deghen.

 Cupido

Cupido ſtoockt niet meer, u vlam verſmacht my ſchier.
Pluymighe Vogeltjes, ſchrilt uyt met naer getier
Een droeve galm, die 't geboomde Boſch door-klatert;
Staeckt al u vrolijckheyd, en droeve Deuntjes ſchatert
Om mijnent wil, in plaets van ſoet getierelier.
Ghy Veld-Goddinnetjes, die 't vrolijck Boſch bewoont,
Ey! vraegt mijn Nimphje eens als ſy haer hier verthoont;
Wat oorſaeck dat ſy heeft mijn dienſten te verſmaden?
En ſo ſy vraeght, waerom dat ghy dus treurigh zijt?
Seght dat haer ſtraf heydt u van mijnent-wege ſpijt:
Om dat ſy al te trots mijn weygert haer ghenade.

Stemme:

Perioſta, die met traghe ſtromen, &c.

GRUCELLA, die gekroonde teepels tooght,
Waer door de Lent uw's Ieught is op-ghequeeckt;
Als ghy de Borſten van u Moeder ſooght,
Aen wiens volmaeckte ſchoonheydt niet ontbreeckt:
Heeft u Natuur met graeghten ſoo begaeft,
Dat ſchoonheydt heeft u dorſten ſelfs ghelaeft.
Ha! ſchoone, die met u verweent ghelaet
(Door heus beſtier) mijn koele borſt ontſonckt;
Als ghy de glans van u bruyn ooghjens ſlaet
Op mijn, en my eens lodderlijck toe-lonckt:
Dan denck ick, ach! wat of de Nimph verweckt,
Dat ſy mijn tot haer tergend' lockt, en treckt?

Maer als ick mijn dan weer te recht bedenck,
En dat de vrees mijn krancke hoop bestrijt:
Dunckt my dat ick mijn hert in tranen drenck,
Om dat ick denck, Goddin, ghy veynsend'zijt.
Veynst niet voor mijn, die 't veynsen niet verstaet:
Ist dat ghy 't meent, u meeningh blijcken laet.
So sal ick u (Goddin) met alle deught
Doen blijcken, dat ick niet ter Wereld acht
Soo aenghenaem als uwe jonghe Ieught,
Wiens Lenten bloeyt stadigh in mijn ghedacht.
Ghy soud voorwaer, bevinden mijn (Goddin)
Trou in u dienst, standt vastigh door de Min.
Minne die ick tot mijn beminde draegh,
Maer sonder hoop, (eylaes!) van weder-min.
Beweeght ghy niet door 't klaghen dat ick klaegh?
Hoe of ick dus teghen mijn selven bin?
Dat ick bemin, die, die mijn Min versmaet,
En niet en meent het gheen sy blijcken laet?

Stemme:

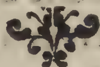
Schoonste Nimphe in het VVout, &c.

DIe de Wereldt wel in-siet
Sy is niet,
Als een woeste Zee vol baren.
Ach! de Wereld is een klip,
Die het Schip
Na de duyst're grondt doet varen.

'tSchip

't Schip gelijck ick by de Mensch
Die sijn wensch
Gaet in 's Werelds lust ghebruycken.
's Werelds wellust is de klip
Die het Schip
Na de duyst're grond doet duycken.
'tP'rijckel dat sijn ziele wond
Is de zond.
Zonde zijn de woeste baren.
Rijckdom is haer ebb', en vloet,
Die 't ghemoet
Met haer golven komt beswaren.
Hoe verkeerlijck is den Mensch
In sijn wensch?
Soeckt op Aerden 's Werelds lusten;
Maer de wisse doodt ons leert:
Het verkeert
Als de Ziele soeckt te rusten.
Hemels-Prins, gunt my alleen
Te betreen
Weghen, die my moghen leyden
(Door 't ghefelschap van de Deught)
Na de vreught
Van des Hemels eeuwigheyde.

Eynde.

t' Samen-

t'Samen-ghesangh,

Tusschen LAVRA *ende* TYTER.

Stemme:

VAN CATRYNTIE.

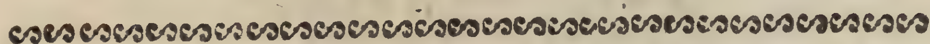

[La]ura VVAs ick een Koninginne
Hier op der Aerd':
Soud' ghy my dan u Minne
Wel achten waerd?

O Soud'

Soud ghy my dan wel willen, ſegh *Tyter?*
Tyter Trouwe min heeft ſulcken kracht:
Dat ſy Hoogheydt niet en acht.
Waerder is mijn u perſoon
Als Koninckrijck, of Keyſers Kroon.
Laura 2. *Tyter* het zijne maer praetjes,
Ick achtſe niet.
Tyter Laura, d'Elſen-blaetjes,
Die ghy hier ſiet
Ritſelend' aen de Telghjes, ghetuygent.
Laura *Tyter*, ſwijght. Ey! ſwijght doch ſtil:
Laura weet niet hoeſe wil.
Tyter Set u lieve *Laura* neer:
En boet met *Tyter* u begeer.
Laura 3. Ick weet niet of het ſou voegen.
Tyter Och! ja 't mijn Lief.
Laura Dat ick door mijn vernoeghen
V maeckten een dief:
Wat ſoud' men dan ſeggen, ſegh *Tyter?*
Tyter *Laura*, ſchoone Veld-Godin:
Tyter ſal door trouwe min
V verlaten nimmermeer;
Dus draeght gheen ſorghe voor u Eer.
Laura 4. *Tyter*, of het dan faelde:
Wat ginger mijn an?
Tyter Offer den Hemel daelde,
't Gheen niet zijn kan.
Dus *Laura* laet vry varen u ſorghe.
Laura *Tyter*, och! ick ben begaen.
Tyter *Laura* laet het ſorgen ſtaen,

En boet met *Tyter* u begheer:
Die ſorgh ſal draghen voor u Eer.

Stemme:

Hansje ſneed, het Coorn, &c.

ICK gae ſoo vaeck,, tot mijn vermaeck
Aen 't Beeckje by de Linde;
En dat alleen; Om dat ick meen
Mijn Nymphje daer te vinde.
'T Gebergh en top,, dat klim ick op,
En gae door het Boſſchage,
Waer Echo melt,, en mijn vertelt
Soo menigh vryerage.
Doch 't is verdriet,, als 't oogh niet ſiet
Waer hert en ziel na haecken,
Dat is het ſchoon,, van u perſoon
En rood gebloosde kaecken.
V lipjes teer,, vermogen meer
Als Phœbi gulde ſtralen,
Dewijl Me-vrou,, des Hemels dou
Komt op u lipjes dalen.
Ach! Herderin,, mocht ick mijn Min
Eens door u lipjes bluſſen,
Een kleyne ſaeck,, is mijn vermaeck
Mijn Nymphjen eens te kuſſen.

Finis.

Minne-Klaght.

a 3. CANTUS.

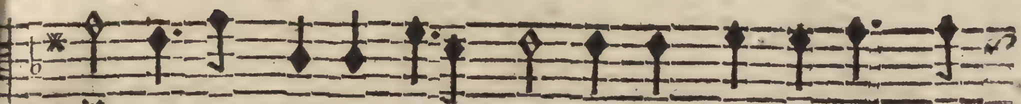
ACh! blinde Benghel, Waer om mijn ghewondt?
Midts ick mijn Enghel, Sonder weer-min vondt:
Ey! kleene wreede Minne-good--je, ey! martelt mijn geen
meer, Ach! Ach! u pijltjens doen mijn hertje zeer.

a 3. ALTUS.

ACh blinde Benghel, Waer om mijn gewondt?
Midts ick mijn Enghel, Sonder weer-min vondt:

Ey

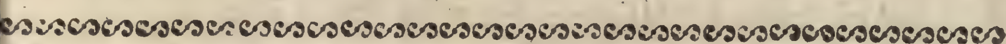
a 3. ALTUS.

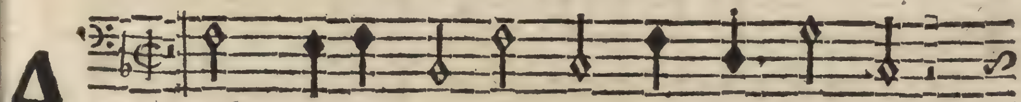
Ey! kleene wreede Minne-goodtje, ey! martelt mijn geen

meer, Ach! ach! u pijltjes doen mijn hertje zeer.

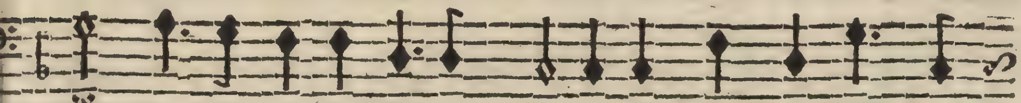
a 3. BASSUS.

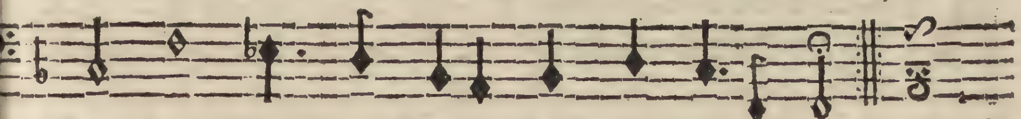
ACh! blinde Benghel, Waer om mijn ghewondt?

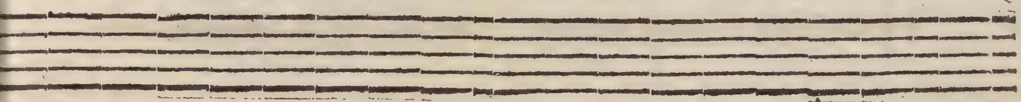
Midts ick mijn Enghel, Sonder weer-min vondt:

Ey! kleene wreede Minne-goodje, ey! martelt mijn gheen

meer, Ach! ach! u pijltjes doen mijn hertje zeer.

Minne-Klacht.

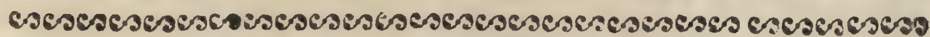
ACH !blinde Bengel,
Waer om mijn ghewondt ?
Mids ick mijn Engel,
Sonder weer-min vondt:
Ey ! kleene wreede minne-Goodje ey ! martelt mijn geen
meer:
Ach ! ach ! u Pijltjens doen mijn hartje ſeer.
Ick voel u vonckjes
In mijn borſt gheprent,
Haer ſoete lonckjes
Van mijn af-ghewent;
Ach ! overſchoone Herte-boeyſter, voor u ick neder kniel
Steelt ghy mijn hertje, waerom niet mijn Ziel.
Aerdſche Godinne
Hemel van mijn hert,
Son van mijn minne
Voedſter van mijn ſmert:
Hoe meugje ſo mijn minne loonẽ, ach ! al te wreden Vrou
't Hert ſmelt in traentjes, en de Ziel in rou.
Ey ! flaeuwe ſuchjes
(Sluypt haer boeſem in)
Offert de vruchjes
Van mijn trouwe min:
Zieltje, wilje van mijn ſcheyden, uyt liefde gaen ter doodt
Soo ſtort met traentjes u in mijn liefd's ſchoot.

Eynde.

SON

SONNET.

CLaeght, treurt, en droevigh weent veld-Goden, die in 't Wout
(Als heerſchers van het Boſch, waer ſuyv're Beeckjens ſtromen)
Hier dus lang hebt gewacht: op hoop dat ick ſoud' komen
By 't Beeckje, daer ghy mijn Godin verthonen ſoudt.
Runſt Veld-Godinnetjes, ey! u gelaten houdt.
Ick bid (gheen moeyten doet) wilt uwe gunſten ſtaken:
Na tijds gelegentheydt ſal ick mijn vaerdigh maken.
Ach! ſtort nu tranen uyt en 't groene gras bedout.
Barſt uyt bedroefde ſtem: op dat mijn Nimph mach hoorē
Al het verdriet dat my dus ſchielijck comt te vooren:
Eylaes! door 't bitſigh weer van de Noord-Ooſte Wind,
Koud, guur, en wreed van aert; wiens buyen my beletten
(Door bulderende kracht) mijn Zeyltjes op te ſetten;
Maer wachten doet, tot tijd beter bequaemheyd vind.

DANCK-RYMPIE;

Aen den ſcherp-ſinnigen Rymer

Sr. CORNELIS VLACK.

EEL is u hert, u gunſt
V gaven en u kunſt,
V kloecke ſtijl van ſchrijven:
Vlack is de wegh te treen
Tot kloecke ſchranderheen;
In ſoete tijdt-verdrijven.

't Scherp-

'tScherpsinnigh eel vernuft
Mijn swacke gheest verbluft;
Door reden aen-ghedreven:
Dat gunst aen my bethoont
Van u, van my geloont,
Behoort sulcx weer te gheven.
Maer Eelherts pronckers (Vlack)
Maecken mijn gheest te swack
Met sulcke pronck te çieren.
Ick offer, soo ick ken;
Want meer ick schuldigh ben:
Comt Nimphjes vlecht Laurieren.
Laurier, tot sijn waerdy,
Als danckbaerheyd voor my,
Voor Lof aen my bewesen:
Ick danckbaerheydt bethoon,
Dat ick u vriendschap loon,
Wt vriendtschap is geresen.
Wt vriendschap, en uyt gunst,
Eel is u hert, u Kunst,
V kloecke Geest bedrijven;
Door vriend-schap onbekent
Ghy meerder waerdigh bent
Als ick soud' kunnen schrijven.
Dit weynigh neemt in danck,
Schreum had my in bedwanck
Om u met meer te loonen.
Verschoont 't geen vrundschap doet
Mijn falingh neemt in 't goet,
'k Most danckbaerheydt bethoonen.

Stemme:

Schoonste Nimphe van het VVoud.

OCH! wat pord mijn jonger hert,, tot de smert:
Die mijn menich-mael komt plagen.
Hooge Goden (hoe dus wreedt?) 't Is mijn leedt:
Waerom hebt ghy mijn ontdraghen
D' Afgod? die mijn hert en sin,, door de Min
Heeft gheboeyt aen sijn begheeren:
Vlucht, nu dat ick ben gereet,, om sijn leet
In vermaeck te doen verkeeren.
Ach! bedroefde Eeuw, en tijt: Wat een spijt
Thoont ghy nu aen my, door 't scheyden.
Waerom buyten Liefd's-besteck,, in 't vertreck
Lieve Lief niet met ons beyden?
Daer ick met mijn hert en sin,, u bemin,
En beminnen sal als eyghen.
Hoop en Vrees die voeren strijd,, tot de tijd
Het gheluck tot ons wil neyghen.
Soo ick 's nachts (door 't slapen) koom,, in een droom,
d'Oude vreuchden my in-beelde;
Ia ick schijn met soete lust, in mijn rust
Swemmend' in een Zee van weelde.
En ick roep met luyder stem,, dan na hem
't Schijnt een Echo weer te roepen:
Moght ick van mijn lieve mond,, die mijn wond
Steels-wijs nou een kusje snoepen.

FINIS.

Coridon en Amarillis 't Samen-sangh.

a 2. CANTUS.

A Marillis, ach! waer heen? Mijn waerde Nymph vlug

niet, ey! blijft een weynich staen, Soo 't u wil is, Spoedt u

treen, Schoon Herderin, nae 't koelste van de lom're blaen

Ick mijn Veel, Ghy u keel, O soete vreugt, Pronck van de

jeucht, Is Amarillis door hare deught.

Amarillis

a 2. BASSUS.

AMarillis, ach ! waer heen? Mijn waerde Nymph vlugt niet, ey blijſt een wey---nich ſtaen: Soo 't u wil is, Spoeydt u treen, Schoon Herderin, nae 't koelſte van de lom--'- re blaen: Ick mijn Veel, Ghy u Keel, O ſoe-----te vreucht, Pronck van de jeucht, Is Amarillis, door hare deucht.

CORIDON, en AMARILLIS,

t'Samen-sangh.

Coridon A *Marillis*, ach! waer heen,
Mijn waerde Nymph, vlucht niet ey! blijft een wey
nich staen,
Soo 't u wil is, spoeydt u treen,

Schoo

Schoon Herderin, na 't koelste van de Lomm're-blaen,
Ick mijn Veel,, ghy u keel,
O soete vreucht,, pronck van de Ieucht
Is *Amarillis* door hare deught.

2.

Soete snickjes,, lief ghequeel,
Schoon *Amarillis*, blaest ghy uyt u lieve mondt.
Amarillis En de stickjes,, die u Veel
Soo soetjes (*Coridon*) mijn graege lusjes jondt,
Zijn heel schoon,, door de thoon
Die ghy verstaet,, als ghy de maet
Speelende met uwe voeten slaet.

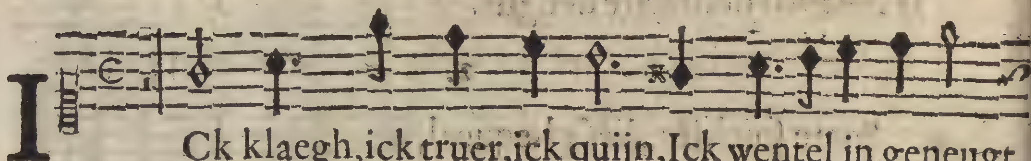
3.

Coridon Soeter soetheyt,, isser niet,
Als daer mijn Veel vermenght is met u lieve stem.
Wat in 't bloed leyt,, dat verschiet,
En snackt met graeghte na u sangh vol pit, en klem:
Aerdich dier,, u gheswier
Is (soete Meydt),, vol geestigheyt.
Amarillis *Coridon* swijght het is ghevleyt.

Liefdens hoop, en vreese.

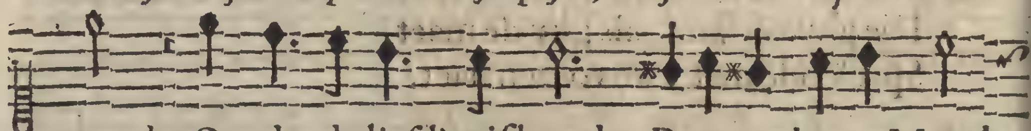
a 2. SUPERIUS.
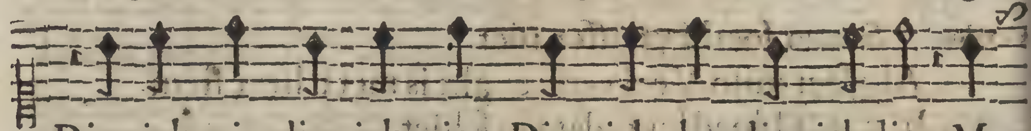

ICk klaegh, ick truer, ick quijn, Ick wentel in geneugt,
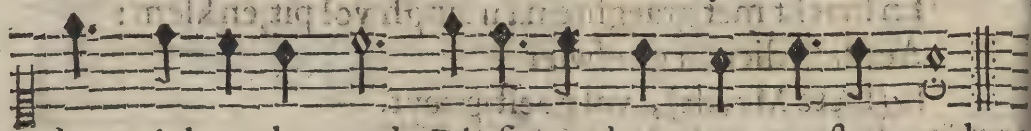

Mijn blijdschap teelt mijn pijn, Mijn droefheydt weder

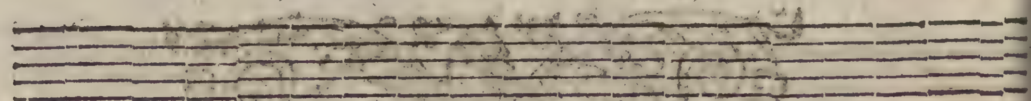
vreught, Om dat de liefd' mishaeght, De over-brave Maeght,

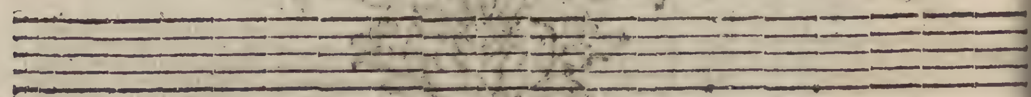

Dien ick min, dien ick mien, Dien ick vley, dien ick dien, Met

hert, ziel, en ghemoedt, Die sy met hoop van gunsten voedt.

a 2. BASSUS.

ICk klaegh, ick truer, ick quijn, Ick wentel in geneugt,
Mijn blijdschap teelt mijn pijn, Mijn droef heydt weder
vreught, Om dat de liefd' mishaeght, De over-brave Maeght,
Dien ick min, dien ick mien, Dien ick vley, dien ick dien, Met
hert, ziel, en gemoedt, Die sy met hoop van gunsten voedt.

Liefdens

Liefdens hoop, en vreese.

1.

ICK klaegh, ick treur, ick quijn,
Ick wentel in gheneught,
Mijn blijdſchap teelt mijn pijn,
Mijn droefheydt weder vreught,
Om dat de liefd' miſhaeght
De over-brave Maeght,
Dien ick min, die ick mien,
Die ick vley, die ick dien,
Met hert, ziel, en ghemoedt,
Die ſy met hoop van gunſten voedt.

2.

Met droefheydt ick bedenck
Dat *Roſemond'* haer veynſt,
Door 't lonckende ghewenck
't Gedacht weer blijdſchap peynſt,
Dat ſy van herten meent
't Gheen 't weſen my verleent;
Maer wat iſt? ach! ghy miſt
Tijdt, en ſtondt, *Roſemondt*
Te ſmeecken om haer gunſt,
En ſoete minnens tover-kunſt.

3.

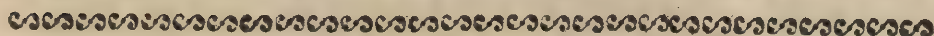
V Goude lockjes blond,
En ſchoon ghekrulde haer,

Krult (ô mijn *Rosemond*)
Als of het Goudt-draedt waer,
Mijn overschoon Princes,
Ziels keurighe Vooghdes,
Die ick acht, die ick eer
Die ick wensch met begeer,
Waerom ontseght ghy (schoon)
Mijn gaven (u lief) aengheboon?

4.

Mijn trouwe dienst, als schat
Ick offer aen 't Altaer
Daer menich Minnaer badt,
Boots ick al klagend' naer:
Na klagende 't hert weent
Dat ghy my gunst verleent,
Die de min,, (ô Godin,)
My bethoont,, sal gheloont
Werden brave Maeght,
Na dat u eygen lust behaeght.

Eynde.

Stemme:

De Engelsche Fortuyn.

LAest als ick quam, Gedreven door de Min;
't Gheen ick vernam, Speelt my noch in den sin:
Van vreuchd berooft, ick een Godinne sagh,

d'Hand onder 't hooft, vol fantasye lagh.
Door Mede-ly, Ghedwonghen om te gaen,
Tradt icker by, En sprack dees Iuffrouw aen:
Vooghdes mijn's hert: Wat isser dat u quelt,
En u met smert, 't gedacht soo seer ontstelt?
Haer wijse tongh (Met reden gesondeert)
Wijsselijck dwongh, Mijn sinnen overheert
Te staecken 't gheen, Cupido in mijn bracht;
Dies haer geween, Is oorsaeck van mijn klaght.
's Werelds geneught (Hoe schoon vermomt met schijn
Kent voor mijn Ieught, Anders als droefheyd zijn?
't Schijn-schoon gelaet, En soete lust bereyd;
Maer in der daet, Ist niet als bitterheyd.
Bitter (seyd' sy) Sehijnt my al 't Werelds soet;
Eensaem voor my, Te leven sal 't gemoet,
Met hert en sin, Na-speuren: om dat mijn
De soete Min, Niet ken als bitter zijn.
Wat tegenheydt, De zotte Min verblindt,
De Ieught op-leyd: Men daghelijcks bevindt.
Soet is 't begin; Maer als men is ghepaert
Maeckt ons de min, 't Gemoed met sorgh beswaert.
Ghy doolt Iuffrouw: Want ramp en ongeval,
De Liefde trou, Voor goed op-nemen sal:
Soo een te teer, Te swaerlijck werdt belast:
Twee vermogen meer; Dat spreeck-woort dat gaet va
Eensaem te zijn, 't Gedacht met sorghen quelt;
Droefheydt en pijn, De eensaemheydt verselt.
Is men gepaert, En valt het soet of suur
Hier op der Aerd': Men klaeght het zijn portuur.
Wie klaeght men 't, als Men eensaem is belaen?

M

Men buyght den hals, De ooghen vol getraen:
't Ghekropt gemoet, Biggelt met tranen uyt;
Maer wat men doet, 't Loopt soo langh dat het stuyt.
Maer als de Min, Door trouwicheyds verbondt,
Brenght sorgen in, Gheluckigh tijdt en stondt:
Daer men soo mint (Hoe-wel met sorgh belaen)
Die soo begint, Sal 't selden qualijck gaen.

Gheboorten-Vermaninghs

SONNET.

AY! Goddelijck gheslacht, ghy drie-mael drie Godinnen:
Neyght uwe goede gunst tot dit mijn soet bedrijf,
Terwijl ic aen mijn Vrund (uyt goede vrundschap) schrijf.
O! moght ick, als ick wensch, ick soud' wat vreemd's beginnen.
Nu dan, daer komt my yets dwerrelen door de sinnen:
Ick hoor een soet ghejuych. Ick hoor een bly ghelagh.
V Zalen zijn vol vreught (ô Goon) op desen dagh.
So, so, dat is mijn lief, uyt vrund'lijcke minne,
Schenckt, plengt, met milde gunst, het Sap van Hypocreen.
Ha! Goden, dat mijn hert en sinnen blijdschap wanen.
En 's Hemels Zalen, op-gevult met alle vreught,
Laet blijdschap barsten uyt Bataessche jongen Ieught
Laet ons gaen desen Helds geboorten-dagh vermanen.

Na de voys van *Doulands Lachrimæ.*

a 2. SUPERIUS.

K Laegh, oogen klaegh, tuyght mijn verdrieten, Doo

tranens vlie------ten, Aemloose ziel ontlast u borst, Van

'tgeen sy torst, Van't geen sy torst, en steeds moet dragẽ: Wat

doch? liesd's pla---gen. Vlugt ziel, nu Rosemond mijn haet,

Ia gantsch verlaet. Laet ick my selven, Een rust-plaets delven

daer mijn lichaem leydt, ziel-loos, ach! Op dat mach, Met ge-

klach, Yeder een mijn sterref-dach, Recht beweenẽ, mits me

sach, Mijn ter doodt bereydt.

Keert om.

Na de voys van *Doulands Lachrimæ.*

a 2. BASSUS.

KLaegh, oogen klaegh, tuyght mijn verdrieten, Door

tranens vlie---ten, Aemloose ziel ontlast u borst, Van

'tgeen sy torst, Van't geen sy torst, en steeds moet dragē: Wat

doch? liefd's pla---gen. Vlught ziel, nu Rosemond mijn haet,

Ia gantsch verlaet. Laet ick mijn selven, Een rust-plaets del-

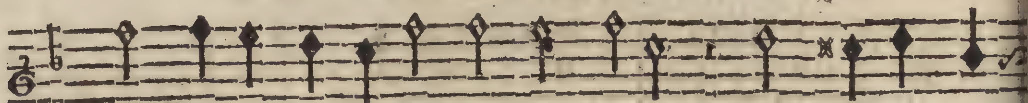
ven, daer mijn lichaem, mijn lichaem leydt, ziel-loos, ach!

Op dat mach, Met gheklagh, Yeder een mijn steref-dach,

Keert om.

Recht beweenen, mits men sach, Mijn ter doodt bereydt.

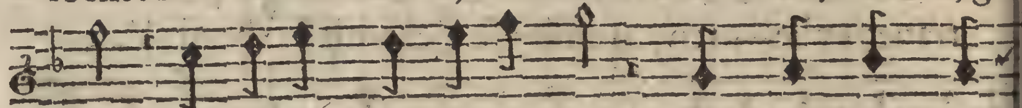
a 2. CANTUS.

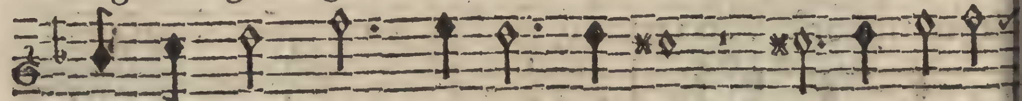
Midts ick beminde, En niet kost vinde, 't Gheen de Minne

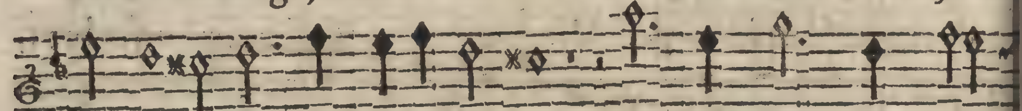
socht: Min socht vreucht, Vreucht liefds deucht, Deucht, ge-

neugt, Een geneugt, die 't al verheugt, 't Geen ghy (Lief) uyt

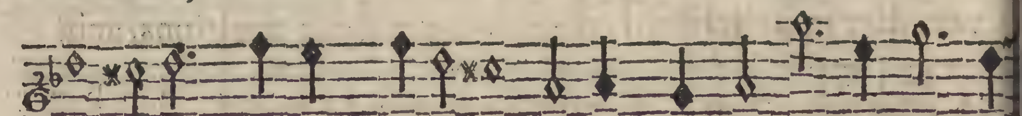
liefd' vermeugt, Maer noch niet volbrocht: Dies ick mijn wi

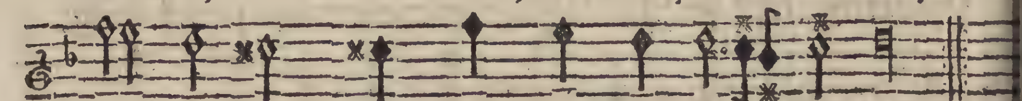
gaen bereyen, Om af te scheyen, Scheyden van mijn Roo-

semond, Die ick sonder weer——min vond. Adieu minneloo

se minne, Aerdsche Godinne, Liefde leydt u, Liefde leydt u

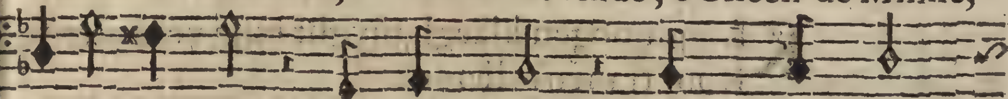
slaef ter doodt Mocht mijn graf-stee zijn u schoot.

Mid

a 2. BASSUS.

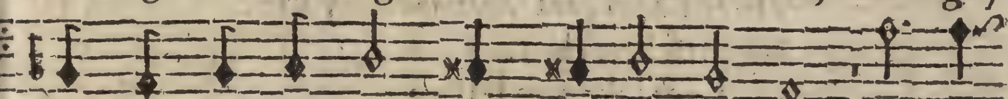
Midts ick beminde, En niet koſt vinde, 't Gheen de Minne,

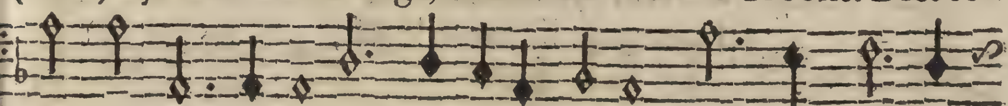
de Minne ſocht, Min ſocht vreucht, Vreucht liefds deucht,

Deucht geneucht, Een geneucht die 't al verheucht, 't Geen ghy

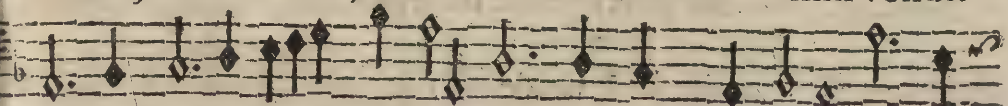
(Lief) uyt liefd' vermeugt, Maer noch niet volbrocht. Dies ick

mijn wil gaen bereyen, Om af te ſcheyen, Scheyen, ſcheyen

van mijn Roſemond, Die ick ſonder weer——min vondt.

Adieu minne-loo——ſe min-ne, Aerdſche Godinne, Liefde,

liefde leyt u ſlaef ter doot, Mocht mijn graf-ſtee zijn u ſchoot.

MINNE-KLACHT.

Op de voys,

van Doelands Lachrimæ.

KLaegh, oogen klaegh, tuyght mijn verdrieten
Door tranens vlieten:
Aemloose Ziel, (ontlast u borst)
Van 't geen sy torst,
Van 't geen sy torst, en steed's moet dragen:
Wat doch? liefd's plaghen:
Vlucht Ziel, nu *Rosemond* my haet
Ia gantsch verlaet.
Laet ick mijn selven
Een rust-plaets delven,
Daer mijn lichaem leydt,
Ziel-loos, ach!
Op dat mach
Met gheklagh
Yder een mijn sterref-dagh
Recht beweenen: mits men sagh
Mijn ter doodt bereydt.
Mits ick beminde
En niet kost vinde
't Gheen de minne socht:
Min soght vreuchd,
Vreuchd liefd's deucht,
Deucht gheneucht,
Een gheneucht, Die 't al verheught,
't Gheen ghy (lief) uyt liefd' vermeught,

Maer noch niet volbrocht:
Dies ick mijn wil gaen bereyen
Om af te ſcheyen;
Scheyen van mijn *Roſemondt*
Die ick ſonder weer-min vondt:
Adieu minnelooſe minne
Aerdtſche Godinne
Liefde leydt u ſlaef ter doot
Mocht mijn grafſte zijn u ſchoot.

Eynde.

Stemme:

Om een die ick bemin, leef ick in rouwe.

BErſt bracke traentjes uyt
Met ſnelle ſtroomen,
Doet mijn ghewenſchte Bruyt
Eens by my koomen,
Ach! *Venus*, (door u macht) doet haer verſchijne,
Op dat ſy een-mael ſiet
't Onlijdelijck verdriet
't Gheen mijn van haer gheſchiet,
Om wien ick quijne.
Ey! laet mijn bracke dou
Het hert eens raecke,
Het hert van die Iuffrou
Die mijn doet braecke
In bittere treuricheyt getraen, en klachten:

Of ſoo het niet mach zijn,
Dat ſy haer voeght by mijn,
Soo ſtiert (ô Godt) *Jupijn*
In haer ghedachten.
De volle overvloedt
Van al de plaghen,
Die ick in mijn ghemoedt
Om haer moet draghen:
Ey! voert een traentjen aen de roode tipjes
Neemt (*Jupijn*) tot een Bô
De kleene *Cupido*,
En ſprenckt ſe dan alſo
Tot op haer lipjes.
Van daer tot op haer hert,
Dat ſy mach proeve
De over-groote ſmert
Van mijn bedroeve:
Bedroeft uyt min, en dat om haer af-weſen.
't Af-weſen is voor mijn
In 't hert een ſware pijn,
't By-weſens Medicijn
Kan 't al gheneſen.

Eynde.

Stemme:

Fortuyn eylaes! bedroeft.

ACH! liefde-looſe Maegt, wiens geeſt te ſlapen ſtreckt,
Nu dat de bruyne nacht het Aerdrijck over-deckt;
Nu 't pluymigh bedt (geſpreed) ſijn Iuffrouw wil ontfaen,
Kom ick hier voor u deur, en voor u Venſter ſtaen:

 V min-

V Minneloose Ziel, gevoelt geen Liefdens brant,
De ſtraeltjes die de Maen ſchiet op u Ledicant
Ghetuyghen my (eylaes!) u geeſ je ſonder luſt,
V hartje ſonder min, mijn Zieltje ſonder ruſt.
O ruſteloose Ziel, ô Ziel vol ſoete Min,
Hoe joockt, en haeckt ghy na de gunſt van die Godin:
Die leyder, die Godin, die ſonder minne leeft,
Die 't lichaem, 't bed alleen, en niet haer minnaer geeft.
Het tintelende licht van d' held're Mane-ſchijn
Bewijſt hoe gunſtigh ſy my wil in 't minne zijn,
Ick ſie, maer meld doch niet, ach! *Venus* wat ick doe:
Daer zijght ſy neer in 't Bed, en deckt haer Borſ jes toe.
Daer ſien ick ach! wat doch? haer blancke Borſjes ron
Daer ſien ick, wat noch meer? haer roo korale mond,
Die ſien ick door een ſpeelt, van het gheborſten glas,
Ach! dat ick deſe nacht by haer ghebannen was.
Maer 't derven doet mijn hert nu wenſchen om de doo
Of met een bly onthael te ruſten in u ſchoot:
V ſchoot die al mijn vreucht beſlooten heeft, Iuffrou
Indien ick mocht, denckt vry hoe garen dat ick ſou.

Eynde.

Stemme:

VVeet yemant beter ſaus.

I.

VVEl eer had ick by my, Godinne voor genomen
Te roepen u voor 't recht, daer *Cypria* gebiet:

Do

Door de over-ſware ſtraf, die mijn is op-gekomen,
En d'onverdiende pijn die my van u gheſchiet.

2.

De ſtralen uw's gheſicht die in den Hemel proncken,
Van 't hooge voorhooft wit, die hebben 't hert ghewond,
Dat zijn u ooghjens, en u lodderlijcke loncken,
Die branden mijn het hert, ach! ſchoone *Roſemond.*

3.

Ick ben, door 't aenſien (Lief) van u gebloosde wangen
Ontſteecken inde brandt, in ſoete brand van min;
V ooghjens hebben my gekluyſtert, en ghevangen,
V lonckjens branden in mijn boeſem, Aertſch Godin.

4.

Wanneer ick koom voor 't recht, ſal dit de vrage weſe,
(Ten aenſien dat mijn luſt uyt u haer oorſprongh nam,
Die ghy (te wreedelijck) hout tuſſchen hoop, en vreſe,)
En of de de ſchult by my, of eerſt by u toe quam.

5.

Indien men vonnis ſtrijckt dat ick de ſchult moet dra-
ghen,
Ach! Poeſelige Nimph, dit ſal mijn antwoort zijn;
De oorſaeck is mijn Lief, de ſchult is mijn behagen,
Wat ſtraffe dat haer luſt laet komen over mijn.

Eynde.

Veldt-

a 2. CANTUS.

Veldt-ghesangh.

MEldt lommere Bloempjes, die de groene Bemden çiert, Tuyght stomme Beeckjes door u soet gemurmureer: Pluymige Vogeltjes tie---------reliert; Zephyre buygt de Tackjes door u koele winden neer; En spreydt de Telghjes van het dicht beboomde Woudt, D'een voor d'ander, Van malkander, Om sien of daer Grucel haer niet verborghen houdt.

Meldt

a 2. BASSUS.

MEldt, meldt lommere Bloempjes, die de groene Bemden çiert, Tuyght ſtomme Beeckjes door u ſoet gemurmureer: Pluymige Vogeltjes tie-----reliert; Zephyre buyght de Tackjes door de koele winden neer; En ſpreydt de Telghjes van het dicht beboomde Woudt, D'een voor d'ander, Van malkander, Om ſien of daer Grucel haer niet verborghen houdt.

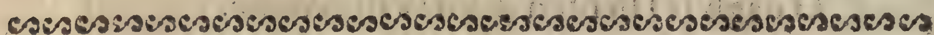
Veldt-ghesangh.

MEldt Lomm're Bloempjes, die u groene Beemdẽ çiert;
Tuyght Stomme Beeckjes door u soet gemurmureer;
Pluymighe Vogeltjes, tiereliert,
Zephyre buyght de Telghjes door u koele winden neer,
En spreydt de tackjes van het dicht beboomde Wout,
d'Een voor d'ander,, van malkander:
Om sien of daer mijn Nimph haer niet verborgen hout.
Klapt lieve beeckjes, door het vlieten van u stroom,
Ey! koele winden, drijft de bladers ruyssend' voort.
Hoe zijt ghy in u loopen soo loom?
Of rust mijn Nymphje wat in u gras-rijcke oort?
Ach! neen. Waer vind' ick dan de voedster van mijn Min?
Lieve Tackjes,, zijt mijn Brackjes.
Ey! Beeckjes stroomt noch verder Boschwaert in.
Wat let u golfjes, Cristalijne borrens-vliet:
Dat uwe stroompjes silv'righ vlietend' niet en gaen?
Datmense nu niet schommelen siet
Al ruysschend' op en neder, maer treurend' stille staen?
En dat u suyv're stroompjes trubligh zijn vermenght?
Soo ick waene,, doen 't mijn traene,
Die 't hert door d'ooghen in u klare Borne plenght.
Ha! Keur-Vorstinne, om u ist dat mijn gesucht
En flaeuwe klachten zijn bekent de hooghe Goon:
Om dat ghy te wreveligh van mijn vlucht,
Soo zijn mijn klachten aen de Goden mijne Boon:
Om te getuygen haer mijn onverdinde smert
Die door d'ooghen,, uw's vermooghen,
Wt de Borren-vliet van mijn bedroefde hert.

Hoe

Hoe ken het herte datter in een lichaem woont,
Noch blijven onbeweeght? aensiende dat een helt,
Sijn tranen tot ghetuyghen u thoont:
Hoe 't hert uyt liefde,om sijn Lief lijdt liefd's ghewelt,
Om dat ick my (Godin) niet derf onderstaen
V te spreecken,,u te smeecken,
Moet ick in dese brandt stil-swygende vergaen.

Eynde.

Stemme: *Als 't begint.*

VV At mach ick mijn,, Vertrouwen op de schijn
Die ymmers lieght,en menigh Mensch bedrieght:
Is mijn Godin,,Veynsend' met schijn haer Min:
Beveynstheydt dan,, Ick nimmer schuwen kan.
Ist soo? Ey wat! Qualijck gheloof ick dat:
Ick hebt voorwaer,, Bevonden noyt in haer.
Nochtans het is,,Verseecker en ghewis:
Schijn mijn gunst verleent; Maer 't hert een ander meent.
Want men verstaet (Waer dat men komt of gaet)
Mompelen gheluyt: Dat Meysjen is de Bruyt.
Dan denck ick vaeck: Ach! wat een droeven saeck,
En wat een smert,, Is dit voor mijn jonck hert.

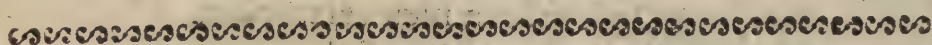
Finis.

Stemme:

VVanneer ick slaep.

RYst uyt den slaep. Rijst op Aurora soet,
Op dat u komst de nacht verdwijnen doet;
Slaet u Paerden aen,, dwinght de bleecke Maen
Dat sy voort vertreckt,, en den dagh op-weckt,
Na wiens komste dat ick haecke;
O dagh! O lichten dagh! wilt naecke.
Steeckt uyt u hooft des Hemels hooghe top
O gulde Zon! En sluyt u Zalen op.
Seght dat Flora komt,, plucken het geblomt.
Zendt de Nymphjes uyt,, om Laurieren kruyt,
Om 't Lauriere Kruyt te vinden:
Ick sal mijn Lief een Kransje binden.
Met Roosjes rood, en Bloempjes soet door-breyd,
Waer op den Dau noch vers en suyver leyd,
Die hier neer-ghestort,, uyt den Hemel wort
Op dit groene Lof,, daer ick plucke of
Bloempjens schoon, die ick vast hechte
Aen een Kransje, dat ick vlechte.
Het Schaepjen teer gaet weyden door het gras:
't Hardertje wou hy by sijn Schaepje was.
't Ruyghe Geytje teer, loopt vast heen en weer;
Klimt het spitste top,, van 't Geberghte op:
't Loopt heen en weer deur alle hoecken
Om sijn weder-paer te soecken.
Den Harder soet, met sijne Harderin
De lust voldeedt, van sijn volwenschte Min:

Legghen mond aen mond, in den morgen-ſtond
Als de Schaepjes gaen, hare luſt verſaen
In de Klaver-rijcke dalen,
Als de gulde Son komt ſtralen.

Stemme:

Phyllis quam Phylander teghen.

DOor 't verloopen van de tijden
Keert de droef heydt weer in vreucht:
Roſemond, het droevigh lijden
Dat ick leed om u Ieught;
Door een ſoete Minne-brand,
Slaen ick willigh van der hand.
Phyllis was het eerſte vonckje
't Welck mijn jonghe borſt ontſtack
Wanneer een lieff'lijck lonckje
Wt hare ooghjes brack,
Op-gepronckt van de natuur
Met een tintelend' gegluur.
Met twee purpur-roode Rooſjes
Bloeyden 't ſnee-wit kaecke-vel,
Schaemt-root vermenghde bloosjes,
Die ick niet vergeten ſel,
Stonden als een pronck ten thoon
Op u witte wangetjes ſchoon.
Phyllis, als ick mijn ghedachjes
Op ons oude Minne voe,

Zend' ick wel duysend lachjes
V lieve ooghjes toe:
Dat sy sien de vriendelijckheyt
Die daer in mijn hertje leyt.
'tOude sal een nieu verwecken.
Phyllis vlecht een Roose-krans:
Laet my ten dienst verstrecken
Te leyden aen den dans,
Phyllis aen *Amynthas* hant,
Die met vreught de Meye plant.
Voor de pracht van van Hoofsche zye
Kies ick nu een Boere-py,
Voor Steedse pronckerye
De keurighe waerdy
Van de Roosjes, van 't ghebloemt,
Daer een Harderin op roemt.

Stemme:

VVackere voetjes, &c.

EYlaes! wat dwinght mijn swack ghemoedt
Tot tranens-vloedt?
Wat port mijn hertje tot gheween?
Wat droeve plaghen,, doen my dus klaghen?
't Is buyten reen:
Dat ghy (door 't af-zijn) mijn bedroest,
Soo langh vertoeft
Eylaes! wat isser in de weegh?

W

Waer dat ick kome,,ick ben vol ſchrome,
't En is gheen deegh.
Steed's komt my droevigh in de ſin
De ſoete Min,
Die ghy en ick (met ſoet vermaeck)
Van lieve luſjes,,en ſoete kuſjes
Ghebruyckten vaeck.
Het ſchijnt een Engels ſoete aert
My 't hert beſwaert:
Om dat hem daer verborghen hout
Die ick mijn leven (door 't over-geven)
Heb toe-vertrout.
Wanneer,wanneer ſal 't doch eens zijn
Dat hy by mijn
Hem neder ſtellen ſal te ruſt:
Eerbiedigh groeten,,en vrolijck boeten
Mijn lieve luſt.
Cupido thoont u gunſt aen mijn;
Ontſlaet van pijn
Mijn hertje, dat ſoo vaeck bedroeſt
Door Liefd's-toe-neygen, Om dat mijn eygen
Soo langh vertoeſt.

Finis.

a 2. SUPERIUS.

ON langs geledẽ, eer dat de Son, Van 's Hemels top ſijn

gulde ſtra - - - - - - - - len, Liet over 't vochtich Aerdtrijck

da - - - - - len, Sach ick mijn beminde Galathé, Komen drij-

ven met haer Vee, Van de kouwe dorre ſtrandt, Barre-

voets door 't natte zand, Na de Heyden, Om te weyden, Hare

Schaepjes nae't begraeſde landt. Ick ging haer groeten, en

ſy my weer: Maer wat ic deed', 'twas al verloren, Ic koſt haer

tot gheen Min bekoren.

Onlan

a 2. BASSUS.

ON langs geledẽ, eer dat de Son, Van 's Hemels top ſijn gulde ſtra - - - - - - - - len, Liet over 't vochtich Aerdtrijck dalen, Sach ick mijn beminde Galathé, Komen drijven met haer Vee, Van de kouwe dorre ſtrandt, Barrevoets door 't natte zand, Na de Heyden, Om te weyden, Hare Schaepjes nae't begraeſde landt. Ick gingh haer groeten, en ſy my weer: Maer wat ick deed', 'twas al verloren, Ick koſt haer tot geen Min bekoren.

Stemme:

Stemme: *Als't begint.*

ONlanghs geleden, eer dat de Zon
Van's Hemels-top zijn gulde ſtralen
Liet over't vochtigh Aerdrijck dalen:
Sagh ick mijn beminde Galathee
Komen drijven met haer Vee
Van de kouwe dorre ſtrand,

Barre

Barrevoets door 't natte zand,
Na de heyden, om te weyden
Hare Schaepjes, na 't begraesde Land.
2. Ick gingh haer groeten, en zy mijn weer;
Maer wat ick deed 't was al verlooren,
Ick kost haer tot geen Min bekooren.
Galathea, hoe dus straf
Macher niet een kusjen af?
Daer ick (Harderin) wel eer
V bedoude Lipjes teer
Na mijn lusten, dickmaels kusten;
Sal dat nu niet eens ghelchieden weer?
3. Wat sal ick segghe; Coridon veynst;
Men mach u woorden niet vertrouwen,
Noch op gheen Minnaers klaghten bouwen.
Galathea, dat was 't niet:
Soo ghy Coridon recht besiet,
Sult van al de Harders ghy
Gheen ghetrouwer sien als my:
V te Eeren, na begeeren,
V te Eeren Nimph, na u waerdy.
4. Kijckt na mijn Schaepjes, kijckt na mijn Vee,
Kijckt na mijn Klaver-rijcke weyde,
Die sullen wesen voor ons beyde.
Coridon 't gheen ghy mijn biet
Sal in minste my bekooren niet;
Liever een knaepje na mijn sin,
En een Schaepje vijf ses min.
Ach! u scheyen, doet mijn schreyen,
Vaert wel te wreeden Harderin.

MINNELYCKE LIEFDENS-STRYDT

Tusschen een JONGHMAN *ende* DOCHTER.

Stemme:

Vaert wel Scepters, &c.

HIer koom ick voor u deur, Goddin, door hoop gh
dreven,
Nu dat de ſtille nacht de bruyne Aerd' bedeckt;
Nu dat een yeder ſich tot ruſten gaet begheven,
Begheef ick mijn ter plaets daer mijn u ſchoonheyd trec
Waeckt op, Goddin, waeckt op, ey! ſtaeckt u ſluym'ri
ſlapen;
Ontſluyt de Hemelen, daer u ooghjes binnen zijn,
V ooghjes, die (eylaes!) tot quellingh ſijn geſchapen.
Gheſchapen tot verdriet, voor niemand, dan voor mijn.
Waer meed' heb ick verdient de ſtraf heyd ende plag
Die ick (Goddin) door u af-keerigheydt geniet?
Hoe laſtigh valt het mijn, dat ghy na u behagen
Een Pijl van ſtraf heyd in mijn teere boeſem ſchiet.
Doet op, Iuffrou, doet op, de venſters van u ooghen.
Goddin, ey! kijckt eens uyt, ſiet wie hier buyten ſtaet.
Ontfonct u koele borſt dan gantſch door geen medoog
Dat ick dus eenigh hier ga doolen achter ſtraet?
Ga waren voor u deur met klachtighe gebeden
Waer ick de ſteenen meed' beweghe tot gheween;
Die ſpraeckeloos, (eylaes!) getuygen de droef heden
Die ick om uwent wil tot dus langh heb geleen.

H

Hoe menighmael, Goddin, heb ick wel voor-genomen
Te knielen voor de Godtheydt van u ooghens glans;
Maer ach! ſoo dra ick ſie een ander by u komen
Soo gaen ick deur, en denck; hier is voor mijn geen kans.
Hoe menigh reys ſien ick u lieffelijck lief kooſen
Als ick verby u deur by avond (Lief) kom gaen:
Het bloet ſtijght my na 't hooft, en doet my ſchaemroot
bbooſen
Als ick u ſien omhelſt, vaeck by een ander ſtaen.
Soo gaen ick hoopeloos mijn ongheluck beweenen,
Alwaer 't vertrouwen mijn, door re'en, te vreden ſtelt:
Dat u Godt (ô Goddin!) wil waerdiger verleenen
Tot meerder droefheyd van, mijn, al te droeven Helt.

Stemme:

VVech derteloose Min, &c.

VVT-buldert woeſte Wint
In 't Noorden eerſt begint
V ſtrafheydt, door bedwangh,
Vertoeft niet langh:
Dewijl dat ick in 't Schip der Min
Te varen meen na mijn Goddin.
Ick zet mijn zeyl in top.
Ey! Noorde-wind weyt op,
En blaeſt met uwe mondt
Mijn zeyltjes rondt:
Op dat ghy door uwe gunſten mijn
Doet tavond by mijn Liefje zijn.

Cupido sit te roer
Van 't Scheepje dat ick voer:
Hy stiert het door de Min
Na mijn Goddin,
En schiet voor uyt een Pijltje ras,
Het welleck zijn sal mijn Compas.
Wat sien ick Venus Kindt?
Wy krijghen teghen windt;
Wel hoe of dit noch wil?
't Wordt oock stock stil;
V schoot en gaert haelt bey strack aen;
Wy moeten eens laveeren gaen.
Wel dit valt groot verdriet:
Laveeren ken me niet,
Het schijnt my schier een droom:
't Is teghen stroom:
Cupido leght het roer aen ly;
Ick strijck het zeyl: kom roeyen wy.
Neen, laet het zeyl vry staen,
Voor stroom weeromme gaen;
Het sal zijn teghen Wint,
Wat ghy begint:
Dat is te segghen: oock sult ghy
Gheen luck hebben in vryery.
Wendt dan het Scheepjen om,
Op dat ick weder kom
Ter plaets, waer door haer straf,
Ick my begaf;
Waer ick (door 't derven haer's ghesicht)
Van droeve quellingh ben verlicht.

Stemm

Stemme:

Si cest pour mon pucellage.

TYTER gingh onlanghs vermeyen
In het kriecken van den dagh;
Daer sijn droeve Laura lagh,
Sagh d'onnosele Schaepjes weyen;

Die bekommert met de Min
Waren van haer Herderin.
Laura droevigh van gedachten
Voeden vast op het verdriet,
Hoe dat Tyter haer verliet;
Sprack in 't end' met droeve klaghten:
Tyter ontrou, ghy mijn dient
Nu u hert een ander mient.
Berst benaude tranens-beecken
Tot mijn droeve ooghjens uyt:
Stomme traentjes maeckt geluyt.
Banghe suchjes, kost ghy spreecken,
Tot ghetuyghe, dat mijn hert
Om mijn Tyter lijdt veel smert.
Ach! eylaes! 't is al verlooren,
Teere Schaepjes, treurt van rou
Tyter is sijn Lief ontrou,
Tyter die en wil niet hooren
Na de klaghten van mijn Min,
Daer ick soo bedroeft om bin.
Tyter, Tyter, stelt u ooren
Na de stemme van mijn klacht:
Doet het geen ick heb betracht.
Tyter ken ick niet bekooren
(Door mijn trouwe Minne-smert)
V versteende Herders hert?
Ken mijn klaghen u niet deeren?
Soo beweeght dan door de vliet
Die ick uyt mijn ooghen giet,
Siet mijn hert in druck uyt-teeren,

Om dat Laura voelt de pijn
Tyter van u wreedt af-zijn.
Tyter mocht ick met u doolen
Door 't gheberghte, Bosch, en Dal,
Ick verliet mijn klaghten al;
't Gheen mijn hertje draeght verhoolen
Soud' ick brenghen aen den dagh
Soo ick eens mijn Tyter sagh.
Maer dewijl 't ghesicht moet derven
Tyter, daer ick soo om sucht.
Tyter, die van Laura vlucht:
Tyter, ach! *Gedenckt te sterven.*
Tyter, ach! wat ist mijn pijn
Tyter, sonder u te zijn.

Stemme:

Om een die ick bemin, &c.

MYn soete Silvia
Montsluyt u deure,
En laet mijn u ghena
Doch eens ghebeure:
Waerom ick voor u stort al mijn ghebeden.
Ick bid u siet eens aen,
De sterretjes vergaen,
En scheyden van de Maen,
Vol treurigheden.
Den Hemel is bekleedt
Met rou-ghewade,

d'Aerd'

d'Aerd' die u slaef betreedt ?
Treurt om zijn schade,
De Goddelijcke glans van Lunaes ooghen
Is met veel Wolcken swert ;
Alsoo is oock mijn hert
Met onverdiende smert
Lief overtoghen.
Waerom kijckt ghy niet uyt ?
Ay ! seght Goddinne,
En hoort na mijn gheluyt,
Maer blijfter binne ;
Eylaes ! 't gesicht getuyght mijn uwe lusjes ;
Ick sie dat ghy u tijdt
Met soete Min verslijt.
Hoe Silvia ghy vrijt,
Met duysend kusjes,
Ist wonder dat de Maen
Niet ken ghedooghen
De luycken op te slaen
Van hare ooghen :
Op dat de duysterheydt my soud' onthouwen
Het licht, om niet te sien,
My gheen verdriet sou schien,
Soo ried sy mijn te vlien
Sonder t'aenschouwen
Wie datter by u stond,
Die na sijn lusten
V rood Corale mond,
Soo soetjes kusten,
Dat ick het buyten deur by na kost hooren.

Ick docht, ô Silvia!
Siet een reys waer ick ſta,
Of kijckt mijn doch eens na
Mijn uyt-verkooren.
Maer neen; 't moght al niet zijn,
't Mocht niet ghebeuren,
V Coridon vol pijn
Gingh droevigh treuren,
En voeden ſijn gedacht met veel gepeynſen.
En ick dacht in het endt,
Dit ben ick onghewendt,
O Silvia! wie kent
V liſtigh veynſen?

Eynde.

Stemme:

Si tanto Gratiosa.

I.

CVPIDO Godt der Minne
V pijlen wreedt mijn jongher hert door-wonde;
Ick bidd' u, ô Goddinne!
Maeckt mijn ghemoedt van ſlaverny ontbonde:
Dewijl u kracht,, heeſt ſulcke macht
Dat machteloos ick ſwerve:
Midts ick Me-vrouwe,, u nimmer mach aenſchouwen,
Maer moet derve.

2.

V ooghjes, die als ſterren
Mijn brandend' hertje brandende door-ſtralen,
Doen mijn in Liefd' verwerren,
Ia in de Liefde dwalende verdwalen;
Soo dat ick ſweef,, ick ſterf,ick leef,
De Ziel is mijn ontvloghen.
Hebt ghy u dorſten,,uyt wreede Tyghers borſten
(Lief) gheſoghen.

3.

Dat ghy dus obſtinatigh
Van mijn (Lief) vlucht, Kan u ghemoedt dat lijden?
Ick bid Princes zijt matigh
In ſtraf ghebruyckt medoogingh t'allen tijden;
Acht geld, noch goedt, noch hooghe moedt,
Noch 'sWerelds-pracht,noch prale:
Want een onweder,, kan hoogh-moet ſmijten neder,
En doen dalen.

4.

Adieu Princeſſe moedigh
Mijn danckbaerheydt laet ick u tot ghetuyghe;
En bloeyt in Liefd' voorſpoedigh:
Adieu Matres,met danckbaerheyd ick buyghe;
Ick wenſch ghy meught,,elders met vreught
V Liefde Lief beſteden:
Want ick bevijne,,twalef in een doſijne
Vindtmer heden.

ARS NON HABET INIMICUM, NISI IGNORANTEM.

LIEFD' BLOEYENDE geknielt, op-offert haer ghebede,
Om hulp, om gunst der *Goon*, nu dat sy is versmaet:
Apollo sy beweeght: hy thoondt medoghenthede:
Dies, sy den *Amstel* (om *Pernassi* vreught) verlaet.

Een

Een Vyandt vande Kunſt (by *d'Eſel* vergeleecken
 Om dat hy Rijm, noch niets van Rijmery verſtaet)
Door blinden yver, ſoeckt met onghewoone ſtreecken,
 Te brengen *d'Oude Maeght*, oock inder *Gooden* haet:

Treedt *Pallas* met de voet, en thoont een Beurs met ſchyven
 Al waer het gelt door druypt; let op dees Eſels gril:
't Schijnt dat het Eſels zijn, en Eſels willen blijven,
 Die 't houden met het gheen, dees Eſel ſegghen wil:

De Kunſt geeft geen profijt, ſoo hoortmer veele ſpreecken:
 Doch; meeſt van die, die Kunſt, in 't minſte niet verſtaen
Soo dat by dit ghediert, die menſch wert vergheleecken
 Die Kunſt beminnaers ſoeckt, om 't gelt Kunſt af teraen.

GHEDENCKT TE STERVEN

EENIGHE
[B]RVYLOFTS-GHEDICHTEN,

Gherijmt door

IAN HARMANSZ. KRUL.

t'AMSTELREDAM,
[G]hedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker
op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

ECHTS-TRIVMPH,

TER EEREN

Den Vroomen, Deughd-lievende

CORNELIS PEKEL,

ENDE

De Eerbare, Deughden-rijcke

MARIA de LANGHE

Vergadert in den Houwelijcken Staedt. desen 18 *September* 1633.

HOe langh, ach! *Langhe* heeft verlanght met ſoet
verlange
De Vooghd-Heer van dijn Ziel; om blydelijck
t'ontfange
(Na langh geleden druck, na langh geleden rou,
Na langh bethoonde Liefd', na langh bethoonde trou)
De ſchat van uwe gunſt: Liefd's lieve minne lucken
(Wt goede genegentheyt) in zijne Ziel te drucken?
't Luck heeft ſijn wenſch gedient, als oogh op oogh verviel
(Door kraghten vande min) in haer beweeghde Ziel:
Nu ick de Ziele roer, ſoeck ick de Ziel te raecken,
Ten deele van de Ziel mijn Rijmery te maecken:
Mijn Pen (met inckt gevult) maelt op Papiere bladt,
Der Menſchen hooghſte roem, der Menſchen waerdtſte
ſchadt:
Heer *Bruydegom*, Vrou *Bruydt*: de Ziel van Godt gegeven,

Ist Edelst dat men heeft: want Ziel is 's menschen leven:
Wijl Ziel dan mensche maeckt alleen door Godes kracht,
Soo ist de Ziel al een wiens edelheyt ick acht
Het edelst datter oyt ter werelt is gevonden:
O Ziele, (door natuur) aen vlees, en bloet gebonden:
O Ziel! die door natuur, der menschen hert, en sin
(Wt soete liefdt) beweeght, waer toe? ick segh, tot min:
Wijl dijne zielen dan (ô twee! tot een genegen)
Volkomentlijck haer wensch in soete min verkregen:
O min! (uyt liefd' geteelt) ô liefde die min voet,
En die na wet des Ziels, liefd's minne lust voldoet,
Diens vreughd' geheylicht is: gezegent zijn die lusten,
Een heughelijck gejuygh vervult d'Hollantsche Kusten;
Hoe minne (door de liefd') hoe liefde, door de min,
Twee Zielen eenich maeckt, een hertich, eens van sin:
Ick speur een blijd' gewoel, en merck een goet genoegen,
Men seyd de Vrunden haer eendrachtich t'samen voegen,
En uyten met geneught de volle overvloedt
Van haer geneyghde gunst, en toegedaen gemoedt,
Luck *Bruydegom* en *Bruyt*: luckwensching hoor ic schat'ren,
Wiens weerklanck d'Echo doet tot aen dẽ *Amstel* klat'ren:
Waer oude gunst, en liefd', haer lof Trompetten steeckt,
Hoe deughdsaem dat daer is dijn *Bruygom* op-gequeeckt;
Dijn *Bruygom*; waerdé *Bruyt*: u meen ick *Juffrou Langhe*,
Die u besloten deel van d'Hemel hebt ontfange;
Die door de liefd' verkrijght een deel, een waerdich Man,
Wiens lof, wiens deught, wiens eer ick niet uytroemen can,
't Is menich Mensch bekent hoe dat sijn Vaders leven
Tot alle deughden hem een Voor-Beelt heeft gegeven:
Hoe zedigh, hoe bequaem, hoe eerbaer van gemoedt

Sijn

Sijn Vader was, en is die hem heeft op-ghevoedt:
Op dat ick niets verswijgh: geleertheyts herten ader
Die heeft hy met een lust gesoogen uyt zijn Vader:
In 't kort, hy is geleert, wijs, deuchdsaem, vroom van geest,
Sijn leven is het boeck, waer in men 't alles leest:
En ghy *Juffrou* de *Langh*, een Voor-beelt aller deuchde:
Als ick u Goudtsche Stam herdenck, ist my een vreuchde:
Dat yder eert, en prijst aen d'*Amstel* u gheslacht
Dat waerdich dient geroemt, en heerelijck geacht:
Van yder een gelieft, van alle man gepresen:
O *Langhe*! langh moet u geslacht gesegent wesen.
Vaerd wel met dese groet, voor 't laest wensch ick u toe,
Dat ick met wenschen u op 't alderhooghst voldoe.
Eerwaerde B*ruydegom*; Eerbare B*ruyt*; voor 't leste
Geef ick mijn goede gunst goetwillich u ten beste.
Mijn laeste wensch is dees: ghy twee zijt gheen meer twee,
Maer eenich (door de Min) volherdende door Vree,
Lieft liefde, wie liefd' lieft, die lieft het best op Aerde:
Want sonder liefde blijft geen ding (hoe waert) in waerde.
In dien ghy neemt in acht mijn wenschingh, en voldoet,
Ick weet d'*Echts* bitterheyt verkeeren sal in soet:
De bitterheyt waer van dat ick hier schijn te spreecken,
Dat is de *Echts* staet self by bitterheyt geleecken:
Oft dat ick beter segh, 't is eyghen aen dees Staet,
Dat sy van last, van sorgh, van onrust, swanghbaer gaet.
'k Wensch u daer van bevrijdt, lieft liefde t'allen tijde:
Want liefde die ken u (van 't geen ick segh) bevrijde.
Mint liefde, lieft de min, want min (met liefd' vermenght)
Veel soetheyt onder twee geliefde lieven brenght.
Mijn dunckt de tijt genaeckt, dat min na mins lust hengelt,

En dat ſich Ziel met Ziel genarmt, t'ſamen ſtrengelt.
Mijn dunct dat oogh uyt oogh, een ſoete herts toght treckt
Mijn dunckt dat luſt uyt luſt, een nieuwe luſt verweckt,
Wel aen verliefde twee, uyt gunſt wenſch ick dijn beyde
Lichamelijcke vreught; Ziels luck in eeuwicheyde.

SANGH-RYM,

Stemme:

Die Mint die lijdt veel pijn.

GHeluckich is de Menſch,
Gheluckigh, en te recht geluckigh die geacht:
Die liefde heeft (na wenſch,
Door ſoete vryery) tot ſulck een eyndt gebracht,
Dat yder een met volle vreughden uyt
Geluck, geluck, geluck ſy de BRUYDEGOM, *en* BRUYT.
O twee, vereende twee,
Luck wenſchingh vloey u toe, geſegent ſy dijn ſtaet,
Leeft langh in liefd' en vree,
Door vrede meerdert luck, door liefd' verdwijnt de haet
Dies yder een met volle vreughden uyt
Geluck, geluck, geluck ſy de BRUYDEGOM, *en* BRVYT.
De vreede wenſchen wy
De liefde nevens dien, het wel vereende Paer:
En dat geſegent ſy
Dijn Liefde: ſoo dat twee drie werden 't naeſte Jaer:
Dies yder een met volle vreughden uyt
Geluck, geluck, geluck ſy de BRVYDEGOM, *en* BRVYT.

Gedenckt te ſterven.

EYNDE.

EER-

EER-RYM,

OP

de Echt-versamingh

Van den Vroomen IONGHMAN

IOANNES MINEVVIET,

ENDE

d'Eerbare deughd'-rijcke IONGHE-DOCHTER

SARA PIEMAN.

Vergadert in den Houwelijcken Staet den 13. *Augustij*, *Anno* 1633. *In Amstelredam.*

AL wat het Aertsch gheslacht, de sterffelijcke
menschen,
(Wt neygingh des natuurs, oft uyt begheerte)
wenschen,
In dryen meest bestaet: voor eerst neyght onse sin,
Door wetten des natuurs, tot liefd', vermenght met min.
Ten tweeden; tot geluck, geluck en min. Ten derde;
Die wenschen wederom in desen te volherde;
O wensch, in dit gheval houd' ick u goet en quaet,
Goet zijt ghy in u selfs, in 't misbruyck 't quaet bestaet.
Ken dan de mensch het goet (door misbruyck) qualijck
maecken?
Soo staet het misbruyck dan op 't hooghste te versaecken:
Om te volharden in 't geluck, en liefdens min,
Soo wert (vereende twee) met my dan eens van sin,

Ten

Ten aenſien dat de min dyn herten heeſt beſtreden,
Wenſcht ghy geluck daer toe, en dat niet ſonder reden.
Ghy wenſcht om min, om luck, niet voor een korten tijt :
Maer ſoo langh als ghy twee in 't leven eenich zijt.
Indien daer yemant vraeght hoe ick dit wil beleggen :
Ick antwoord, de natuur die ſal 't haer ſelver ſeggen ;
't Is eyghen aen natuur, te hellen na de min ;
Doch, is min ſonder liefd', ſoo iſſer miſbruyck in.
Wenſcht yemant om geluck, om minne te gebruycke,
En ſoeckt alleen door min de liefde 't haer t'ontſluycke,
Soo kender min noch luck volherden : maer in 't kort
Bevint de ſotte min dat haer 't ghebruycken ſchort.
Min ſonder liefd' is quaedt, 't luck wil gheen min verſel-
len,
Ten ſy men min by liefd', en liefd' by minne ſtellen,
Dan dient het luck de min, daer 't anders raeckt ten val ;
Want in het kort gheſeyt, hebt liefd', ſoo hebjet al.
Wat heb ick beter dan te wenſchen aen u beyde,
Heer *Bruydegom*, Vrou *Bruydt*, als dat liefd' u geleyde ?
Als dat ghy liefde pleeght in al 't geen ghy beſtaet ;
Want liefde (ſeyt de ſpreuck) het al te boven gaet ;
Liefd' maeck de minne ſoet, in liefd' is min gelegen,
Door liefde wert gheluck, door 't luck de min verkre-
ghen,
't Luck dat de liefde geeſt, is min die vreughde teelt,
Soo dat de rechte min niet ſonder liefde ſpeelt.
Mint liefd', verliefde twe, liefd' min, door liefd' en minne
Kunt ghy in d'Echte ſtaet geluck en zegen winne.
Dies ick noch eenmael wenſch, Heer *Bruydegom*, Vrou
Bruyt

Da

Dat ghy in minnens luſt de liefd'niet buyten ſluyt.
Min-luckige *Minwiet*, hoe heeft u't luck verkoren,
V luck is uyt u dienſt,u dienſt uyt luck geboren;
Ghezegent ſy de uur,geglorieert dien dach,
Op welck men (door u dienſt) verliefde *Sara* ſach,
Danckt gunſtigh *Cithere*, ô *Minewiet*, ten ende
Dat ſy haer milde gunſt u minne waerdich kende:
Dat ghy in duyſter niet,oft koude nare nacht,
In regen, ofte wint hebt buyten deur gewacht:
Oft met een hert vol vrees voor *Piemans* deur gelopen,
Op hoop, ghy die mocht ſien tot uwen voordeel open.
Dit hebt ghy niet behoeft, dies thoont u danckbaer dan:
Dat binnens huys ghy wordt, Bruygom, Huyſ-heer, en
    Man.
O zegen vol geluck, ô luck vol liefd' en minne;
Godt geve dat ghy 't eyndt mooght vinden alſt beginne:
Iuyght uyt met volle vreught Genooden al te gaer,
Dit Liedtjen tot een vreught van 't wel vereende Paer.

STEMME:

Si tanto gratioſa, &c.

I.

DAel Moeder vande minne,
Dael naer beneen,alwaer met ſoet verlange,
Nu veel vereende ſinne
Wt liefde ſtaen gereet om u t'ontſanghe:
Met Bloem, en Kruyt,, om voor de *Bruyt*
Te doen Liefd's offeranden,

Dael,dael beneden,,daer ghy wort aengebeden
Om te branden.

II.

De Cruyden, Bloemen, Roosen
Die u verweende Tempels Altaer çieren:
En op het çierlijcst bloosen,
Diens geur met vlam,ten Hemel wy op stieren.
Blaeck, brand,en stoockt,,ey smeult,en smoockt
Met reuck van Roos,en Bloemen,
Op dat wy 't branden,,een heylich offeranden
Moghen noemen.

III.

Bepronckt u Aerdtsche Tempel
Met blakerende vlam, en flonckerich stoocke,
Daer de bestroyde drempel
Dicht onder Maeghde-Pallem leyt gedoocke;
Kniel,kniel doch neer,,de Liefd' ter eer,
Met vreughd' van sangh,en speelen,
Dat u de Goden,,door 't eeren haers geboden
Zeghen deelen.

Ghedenckt te sterven

EYNDE.

ECHTS-EER-RYM,

Op de vereenigingh

VAN DEN

Eersamen IONGHMAN

LAMBERT FLOOS,

ENDE

de Achtbare IONGHE-DOCHTER

AELTIEN MAES.

Vereenightin den Houwelijcken Staet den 23. *Iuny Anno* 1630.

URORA nauw'lijcx was (bedoven in de Roo-
sen)
Ghestegen uyt haer Koets; oft 't lieffelijck lief-
koosen
Van lieve *Lambert Floos*, wiert *Aldegund'* ghe-
waer,
En 't aengenaem ghesmeeck (soo't bleeck) behaeghden
haer;
Twee witte wolckjes treckt sy van haer Bruyne ooghen
Hoe wel met slaep vervult, geen slapen woud' gedoogen:
Het loose CYPRIS wicht, dat listich inder yl
Op schoof het bedt gordijn, en nam sijn Boogh en Pyl
Op 't heftichst by der hant: en seyd, dit sijn geboden
Die my mijn Moeder geeft; sy weer, ick sal 't de Goden
Aenklagen, dat ghy my wilt doen kracht, en gewelt:
Het lachter om, en seyd, u klaghen daer niet gelt;

Ghy ſult (hoe ſoet ghy ſmeeckt) de Goden niet af-pracchen
Die (ſoo ghy 't onderſtaet) verſeecker u uyt lacchen,
Dat ghy (die 't Minnen voeght) het Minnen woud ver-
ſmaen,
De Goden ſullen u eer tot het minnen raen:
Sy deckt haer blancke borſt, rijſt ſachjes over ende;
'k Schaem my, dat ic hier eē ſie, een die ick noyt en kende
Hoe quaemt ghy guytjen hier? wat doet ghy doch by
mijn?
Al eer AVROOR op ſchuyſt haer gulde Koets gordijn
Gae Minne-Goodtje, gae, vertrect flucx uyt mijn oogen,
Eer 't woort was uyt de mont, het pijltjen heen gevloogen
Betreft haer blancke Borſt, ſy ſyght (door ſchootē) neer
En voelde na die tijt, in haer een nieu begeer.
CVPIDO gaet van vreucht vaſt klappen in ſijn handen
Dat hy ſoo lieven beelt ſijn vuyr in 't hert deed branden:
Het vuyr, dat ſoete vuyr, het vuyr wiens ſoete gloet,
Het vuyr van *Lambert Floos*, met weer liefd' bluſſen doe
Soo dat de liefd' uyt liefd', door liefde wert gedreven,
Met langh beraet, wat naem lief lievert beſt ſal geven;
Sy neemt het lieve woort van *Floos* in hare mondt,
Floos, ſeyd' ſy, lieve F*loos*, een letter min, ick vondt,
V naem ſo aengenaem, als ick oyt naem mocht wenſche
V naem waer Bloem geſeyt, een luſt voor alle menſchen
'k Verander *Floos* in *Flos*: ô Bloem wiens ſoete geur,
Ick voor de Lely aller lievers houd, en keur;
O keur, die keurich ſoeckt u liefd' ſoo te beſtede,
Dat liefdens keur voldoet mijn Ziels genegenthede,
Wt had ſy, en terſtont nam 't VENVS wicht ſijn boog
Het ſet ſijn vleugels ſchrap, vliegt ylichweer om hoog

Ko

Komt in sijn Moeders Troon al lacchende te singhen,
Ey! Moeder, Moeder lief, ey! watte nieuwe dinghen;
Ey wat een nieuwe tijngh, riep VENVS Soontjen uyt,
De schoonste Maeght die 'k weet, is *Vrijster*, *Maeght*, en *Bruyt*.
Het moyste Meysje dat men oyt met oogen sage,
Dat sal nu op een kort haer soete Maeghdom wage:
Ach! Moeder, datjet wist, 't is sulck een brave tas
Die my doet wenschen dat ick eens haer *Bruygom* was,
Daer kreegh de boef een grauw, hy komt sijn noodt mijn klaghen,
Dat hem zijn Moeder had bekeven, schier gheslagen:
Dat ick nou (seyd hy) wist een *Rijmer*, oft *Poët*,
Die my in mijn versoeck, een kleyne dienste deet;
'k Woud hem van stonden aen een Bruylofts-Dicht doen maken,
Daer in hy met sijn Pen verdedichde mijn saken:
Ick moet eens op de been, licht dat ick yemant vin,
Die my dit Bruylofts-Dicht eens Ryme na mijn sin:
Daer komt de Boef by my, en set zijn mont te lacchen,
Begint (het best hy ken) te vleyen, en te pracchen;
Dat ick (hem te geval) my willich stellen soud
Te maecken een gedicht; waer in hy hebben woud
Dat ick het onrecht van sijn Moeder soud aenklage,
En al het Bruylofts-Volck van sijnent wege vrage,
Of hem zijn Moeder niet groot ongelijck aen deed
Dat sy soo keef, om dat hy voor de schoonheyt streed
Van onse lieve *Bruyt*: die *Bruyt* wiens bruyne oogen,
De Goden tot de lust te trecken, wel vermogen,
Hy wil dat PALLAS eerst wert antwoort af-gevraeght,

Om dat haer wijſheyt weet wat antwoord hem behaegt,
Wel aen *Speelnootjes* dan (by uwe *Bruyt* geſeten)
Ey! hoor wat gaern ſoud CUPIDO van u weten,
Hy vraeght oft wonder waer (let op die looſe guyt)
Dat hy een minne luſt kreegh tot de lieve *Bruyt*:
Bruyt die ſijn Moedet ſwijmt, *Bruyt* die niet ſonder rede,
De ſoete min ontſteeckt in Goddelijcke lede:
Hoor wat het Boeſje vraegt, oft vreemt waer dat hy koos
Voor d'eerſte nacht de B*ruyt* (in plaets van *Lambert Floos*,)
Nu wil hy deſe ſaeck *Speelnootjes*, u verblyve,
Of hem ſijn Moeder recht deed hier om te bekyve;
Ick oordeel neffens u, ſtilſwygend' in mijn hert,
En wenſche tot beſluyt u Staet gezegent wert:
Na Vrundelijcke groet wil ick u beyde wenſchen,
Der Goden hooghſte luck, en vrede met de Menſchen:
Ghy twee, vereende twee, ontfangh dees wens van mijn,
Dat nimmer twee, maer een de twee ſteedts mogen ſijn.

Bruylofs-Liedt.

Stemme:

Verheft u diep gheſucht.

HOe ſit de BRUYT en prijckt,
Siet hoe de BRUYGOM kijckt:
Het ſchijnt of hy aen haer, en ſy aen hem beduyt
Het uurtje loopt na 't eijnd, en 't glaeſjen is haeſt uyt;
O nacht, ô lieve nacht.
V loop is haeſt volbracht,
De vreughde loopt na 't leſt van die hier ſijn vergaert,
't Verloop van deſe vreugd, de BRUYT haer vreugde baert.

Speel-

Speelnootjes ruymt de baen,
Om met de BRUYT *te gaen*
En danſt haer doch na 't bed, ey! pord een lutjen an,
Het ſchijnt de BRUYDEGOM, *niet langer waken kan.*
Nu PALLAS, *tree wat voort,*
Ghy weet wel hoe 't behoort,
De Eer *die komt u toe dat ghy de* BRUYT *geleyt*
En na de ouwe wet, tranen met tuyte ſchreyt.
Speelnootjes *alle bey*
Ey! doet de BRVYT *geley,*
Geeſt haer de laeſte kus in hare Maeghden ſtaet,
Be*veelt de* BRVYDEGOM *de reſt wanneer ghy gaet.*

FINIS.

SSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSSS

ECHTS-EER-DICHT
Over de vereeninghe
vanden Eerſamen JONGHMAN
ARENT HARMANS KRVL:
ENDE
d'Eerbare JONGHE-DOCHTER
ANSKIE BANNIER.

Vergadert in den Houwelijcken Staet. deſen 22 *Iuny Anno* 1631.

ONlanghs was 't CYPRIS wicht uyt IOVIS THROON gecomen,
En heeft van hier ſijn reys op Leuwerden ghenomen;
Daer ſijnde, vond verſuſt, en moedeloos ontſtelt
Een

Een Minnaer gantsch ontmant van gunsteloos gewelt;
Het kleyne GOODTIE gaet en druckt hem aen de handen,
Ick sweer u by het vuyr dat u het hert doet branden;
Ick sweer u by de macht die mijn mijn Moeder gaf,
Dat ick u dese quel, en pijn sal nemen af.
Daer kreegh de tonge spraeck, daer gingh het op een klaghen
CUPIDO, ach! ick ken, ick ken het niet verdragen,
De Min sit my in 't hert, en 't hert met Min gewondt,
Heb ick geoffert haer, die ick medogend vondt:
Maer (leyder!) 't is vergheefs, hoe vinnigh brandt mach blaecken,
Men siet het water ken de brandt ten eynde maecken:
Men siet waer liefden heerst, is ongunst veel tijt by
En blust der liefden brandt, soo gaet het (leyder!) my:
Mijn hert (met liefd' ghewond) is soo oprecht gebleecken,
Dat mijn geliefde my, gaf wel-genoegens teecken;
Maer (laes!) de bitse nijdt soo seer gehanthaaft wert,
Dat my een ongedult de min bandt uyt het hert:
Ick wil (CUPIDO) gaen weer na d'Hollantsche kusten,
En voortaen minneloos gaen leven sonder lusten,
Ia voeren 't eenemael de Min uyt mijn gedacht,
Die my in 't Dool-hof heeft van veel ellent gebracht;
Neen, seydt CVPIDO, neen, ô neen: Ick salt soo maken
Dat ghy geluckelijck sult voort gaen in u saken:
Gheen af-gunst, noch gheen nijdt vermoghen yets, dae ick
Tot Minnaers diensten my bereyt, en willich schick.
Stelt hert en sin te werck, mijn eyghen Cammeraetje,

E

En geeft de Frieſſche Maeght noch eens een Hollants
praetje:
Ey! kom,en gaet met mijn,ick ſal het ſoete dier,
En Frieſſche NIMPHIE doen gevoelē 't Hollants vier:
Het vuyr, het ſoete vuyr dat u het hert doet ſengen
Dat ſal ick onder 't Fries te ſamen gaen vermengen,
Sie daer me, dat is gangh,hier ſijn wy voor haer deur,
Nu *ANSKIE* doet eens op; CUPIDO ſtater veur
Om u geley te doen tot aen d'Hollantſche palen,
Daer men met vreughde ſal op 't blijd'lijckſt u in halen;
Daer men met groot verlangh, het Schip wacht aen de
Wal,
En daer men al gelijck welkoom uytroepen ſal:
Treedt aen dan lieve NIMPH, en voeghd u om te varen
Daer ghy (met die u mindt) geluckelijck ſult paren,
Daer ghy (van die u mint) in dienſt,beſorgh,en trou
Verſorght werden ſult deughd-lievende *Juffrou*,
Brengt (wat ghy hebt) by een, de reys dient aengenomen
Op dat u Minnaer mach tot ſijnen dienſte komen;
Gelegentheyt ons dient,de winden zijn ons mee,
Om 't Scheepjen (wel gelaen) te voeren over Zee,
De Baaren,en de ſtroom die ſchijnen't te behagen
Dat ſy ſoo ſoeten vracht na Holland ſullen dragen:
Na Holland, daer 't vermaeck van vrundelijck vergaer,
Verſelſchapt ſullen ſijn ter eeren van dit paer:
Nu dan ick ſie ghy wilt ghy wilt u minne thoonen,
Op Amſtellantſche Ieught, en wilt de *Bruyt* nu Croonen,
Roept al te ſamen uyt, (na langh geleden druck)
Heer *Bruydegom*, en *Bruyd*, God geef u veel geluck;
Heer *Bruydegom*,en *Bruyd*, nu is mijn tijdt verloopen

Dies ick u beyde wensch 't geluck, dat ick soud' hoopen
d'Algever mildelijck u gunnen sal op aert,
Dat is geluck, wiens vreught u d'Eeuwige vreugde baert,
Haet twist, mint deughd', lieft vree, soeckt eendracht tot
vermaecken,
Soo vindt ghy altijdt rust, in onrustige saecken:
Om korticheyt des tijts, en segh ick nu geen meer,
Maer wensch, en gun u luck gezegent vanden Heer.

EYNDE.

Bruylofs-Liedt.

Stemme:

PAVANE LACHRIME.

ACh! soete min, 't luck lievend' hert
Teelt soetheyt die begeerte voedt:
V soete pijn, en smerteloose smert
Mins wel geval (deur keur voldoet,
Keur die de min een soet begeren baerdt
Als min de keur gebiedt
Ist soo,, dat noo
Om straf, verdriet noch pijn,
Keur liefdens hoop ontvliedt,
Maer hout stantvast de hope soo verselt
Ter tijt de tijt besluyt
En 't eynde brenght, gheluck den Helt
De *Bruydegom*, en *Bruyt*.

Misluckt

Misluckt de Min,de min,de hoop,de keur
Sijn gantsch te niet,de min teelt pijn
Teelt minne min,min gaet met minne deur
Wat kender soeter als min sijn ?
Daer Ziel uyt Ziel,een nieuwe blijtschap haelt,
Daer 't hertje vreucht geniet
En wroet,,in 't bloet,
Soo soet,soo soet,ach ! lief,
Die uyt u ooghjens schiet
Tot inde Ziel, u schicht,u brandt,u vlam
Dat minnaer (levend doodt)
Wt u, uyt u weer leven nam
Door 't spartelen in u schoot.
Lof Minne,lof met soet gesanck
Vlieght op-waerts uyt-gelaten vreught,
Ick singh met lof de Goon ten danck
Over u luck,vereende Ieught ;
Bruydegom Heer,luckwenschingh vloey u toe,
Luck sy u waerde *Bruydt* :
Ach ! Ieught,,met vreught,
Met vreught,met vreughde singht
Ter Eeren mins besluyt :
Min die nu heeft van 't Vryen eyndt gemaeckt
En blijtschapts oorsaeck geeft,
Dewijl de wensch aen wensch geraeckt
Wenschick (in heyl) u leven leeft.

EYNDE.

ECHTS-EER-DICHT,

OVER

de vereeningh van

den Vroomen JONGHMAN

IOOST IANSZ:

ENDE

d'Eerbare JONGHE-DOCHTER

MARGRIETA de HAES.

En Schipper die en had kloeckmoedigh noyt door varen
De onghebaende Zee, vol ſpooreloose baren
So hem alleenig had ontbroken het Compas
Dat by den nacht ſoo wel, als dagh, ſijn Leydſman was;
Even ſoo gaet het me in ſaecken van de Minne:
Den Minnaer kan ſijn Lief ſonder Compas niet vinne.
Waer ſonder hy hem oock ter Zee-vaert niet begeeft,
In 't Scheepje van de Min, dat vaeck ſo tob'ligh ſweeſt
In baren van verdriet, en ſware moey'lijckhede,
Voor dat men daer in is, en heeft men ruſt noch vrede.
Eer-waerde *Bruydegom*, en Deughd-lievende *Bruyt*,
Soo haeſt iſmer niet in, men waerder gaerne uyt:
Men ſet het zeyl in top, om ſnelle gangh te maken,
Men viert het Schootjen uyt, om aen het Land te raken.
Men viert het Schootjen uyt vaeck eer men wel verſint,
Oft

Oſt niet beſt weſen ſoud' te zeylen by de wint.
Te zeylen by de Wint, dat is, dat men doet duycken
Beveynſtheyt onder liefd', veynſen by liefd' gebruycken.
Het een dat iſt Compas, het ander is het Schip,
Het een een Haven is, en 't ander is een Clip.
Een Clip de Liefde is, die 't Scheepje door haer krachten
Van 't bulderend' onweer ſtoot op Klipp'ge gedachten.
De baren van de Min haer ſtercke Eb, oft vloet,
Het Scheepje van de Liefd' al hobb'lend' drijven doet
In 't midden van de Zee; den Minnaer denckt te ſcheyen
Soo hem 't Compas gheen hoop geeft voorder te geleyen.
Maer ſoo het onweer ſliſt, der baren loop wat ſtuyt,
Den Schipper grijpt weer moet, en ſmijt ſijn Ancker uyt:
Soo doet een minnaer mee, die Schipper is van deſe,
Die 't Ancker is ſijn hoop in 't onweer van de vreſe;
Sijn Liefd' is ſijn Compas, zijn Scheepje is de Min,
Het geen den Minnaer voert alleen by ſijn Godin.
Heer *Bruydegom*, ghy hebt u nu van Zee begeven,
En een gewenſchte ſtaet verkooren, te beleven.
't Is nu met u gedaen, verſoet u bitt're pijn,
Laet door 't verkregen ſoet, 't bitter vergeten zijn:
Voorgaenden arbeyt ſal den Iager niet verdrieten,
Soo hy maer eynd'lijck mach 't gewenſchte Wild genieten,
Want wat gheen arbeydt koſt, dat acht men kleen van waert
Maer groot 't genot voor die geẽ arbeyd heeft geſpaert:
't Wild dat ghy hebt gejaegt heeft u vaeck doẽ wanhoopen.
Waerom? om dat den Haes ſoo ſnel is in het loopen.
Maer ſnelder in u Iacht van ſoete vryery,

En lieffelijck gesmeeck, Heer *Bruydegom* waërt ghy
Wanneer u *Haesje* gau Veld-vluchtigh scheen te vluchten,
Stracks volghden ghy het spoor, en liet u nare suchten
Als Bracken van de Min op-snuffelen het Wilt,
Daer ghy soo menn'gen dagh vergeefs om hebt verspilt.
Wanneer u *Haesje* was in 't Bosch van haer gedachte,
Ghy dreeft het daer weer uyt. Ghy offerden u klachte
Aen 't hooge Altaer van de schoon Godin Diaen;
Diana niet, maer 't was *Margriet*, die u sagh staen:
Het was u lieve *Bruyt*, die langer niet verdragen
't Ootmoedigh smeecken kost, noch u weemoedig clagen.
Eerwaerde *Bruydegom*, ghy hebt haer trou gemoet
Door u lief-kosery en trouwe klacht versoet.
Ghy hebt alleen gehoedt de Schaepjes hares sinne,
En trouwelijck geweyd in 't Klaver van u Minne.
Ghy hebt haer soo gedient, dat zy in 't eynd' verspreyd
Een lieve gallemt heeft uyt haer medogentheyd,
Dat ghy haer hebt beweeght tot mee-ly en erbarmen,
Soo dat zy heeft om-helst, om-cingelt in haer armen
De Ziele van haer Ziel. En sprack: Ick ben u *Bruyt*
Het glas van u verdriet is nu geloopen uyt;
Ia 't deerd my langher Lief u droeve klaght te hooren,
't Is tijt dat ick met vreught nu eens vervul u ooren.
Heer *Bruydegom* hoe haest, hoe haest verdween u smert,
Ach! als dat soete woord drongh in het diepst' uw's hert.
Wanneer dien Echo liet soo lieven gallemt klincken
Deed' u CUPIDO stracx uyt sijne Schalen drincken:
Het NECTAR soete nat de natte vochtigheydt
Die op het purper-root van uwe lipjes leydt.
V lipjes, ach! Vrou *Bruyt*, u lipjes sijn de Schalen,

Waer

Waer uyt u *Bruydegom* ſijn laeffenis quam halen.
  Waer mede ghy ſijn hert deed' dorſten na u deught,
  Deught, daer ghy ſchoonſte ſchoon de trotſt me trotſen
    meught.
Geluckigh *Bruydegom*, die wijſlijck hebt verkooren
Deughds ſchat, die eeuwigh ſtreckt als rijckdom gaet ver-
    looren,
  Waer in mijn wenſch u gunt dat ghy volharden meught,
  Op dat u jonge ſtam teelt lootjes van de deught.
Nu 't Boompjen is geplant, nu dat ghy hebt gegeven
Tot een waer-teecken, om vereenight beyd' te leven.
  Den een des anders hand geſtrengelt beyd' in een,
  Als dat ghy eenigh beyd' u zielen maeckt gemeen.
Iſt dat ghy wilt den Hof van d'Echte ſtaet voltoyen,
Soo moet ghy naerſtigh daer het onkruyd wel uyt-royen,
  En houden ſuyver 't padt (dat ghy nu ſult betreen)
  Van gramſchap, haet, en nijdt, op dat de ſtam alleen
Van uwe liefde bloeyd, in Godſalige Minne,
Op dat het eynd' mach ſijn ſoo goed als het beginne:
  Queeckt in u Luſt-Hof op de Spruytjes van de deught,
  Op dat hier na-mael ghy haer Vruchten ſmaken meugt.
Ent op u jonge ſtam een Goddelijck behagen,
Godt ſal de goede Boom doen goede vruchten dragen.
  Hy ſal u ſpruytjes teer doen waſſchen na u ſin,
  So ghyſe meſt en queeckt met Liefde, Vreed' en Min.
Godt ſal u Telghjes doen rondſom u Hof verſpreyen,
Wilt als voorgangers haer op 't ſpoor der Deughden leyen.
  Bruydegom, en Vrou *Bruyt*, ſoo 't God, en u behaeght,
  Wenſch ick het naeſte Iaer u Lootje vruchten draeght.

Bruy-

BRUYLOFS-LIEDT.

Stemme:

Schoonste Nimphe van het VVout, &c.

GOddelijcke Hemellaer: Gunt dit Paer
(Door u Godheyds milde zegen)
Deuchdens-paden te betreen. Maeckt alleen
Tot de Deughd' haer hert genegen.
Mits dat *Bruydegom* en B*ruyd*,, welvaert ſpruyt
Wt de Telghjes van de Deughde,
Als haer knopjen haer ontſpreyt,, daer in leyt
Soete ſmaeck van alle vreughde.
Waer van dat de Vree gewis,, 't voedſel is;
Mint dees twee als u vriendinne;
Soo ghy dees in u gemoet,, Huyſ-veſt doet:
Kent door haer u welvaert winne.
Drijft des twee-drachts ſnood' geſpuys,, Wt u huys
Wilt ghy God en Menſch behagen;
Overvalt u eenigh gevaer,, wilt malkaer
Vwe laſten helpen draghen.
Soo ſal 't luck na wenſch u graegh,, dienen ſtaegh
Bruydegom en *Bruyt* gepreſen,
Leeft met vreuchd in deſen ſtaet: Tweedracht haet,
Wilt weldoen, en vrolijck weſen.
Nu de zieltjes ſijn gepaert: Lief en waert
Moet ghy s'onverſcheyden houwen,
Niet als twee, meer onghemeen,, maer als een,
Vaſt vereenight door de trouwe.

ECHTS-

ECHTS-EER-DICHT,

Over de vereenigingh

Van den Vroomen

VVILLEM DOBBESSEN:

ENDE

d'Eerbare Deucht-rijcke

CORNELIA HERMANS KRVL.

ONlanghs als Phœbus, in het kriecken van den daghe
Sijn Paerden had getoomt, ghespannen voor de Waghe:
Nam hy AVRORA op; Vrou *Venus* aen haer zy,
CVPIDOOS boogh, en pijl, en al sijn Cramery.
Soo haest en sijn zy niet ter Aerden neer gekomen,
Of hebben daer een Rey van *Juffertjes* vernomen.
CUPIDO, 't loose wicht, terstont veel kuurtjes sagh:
Vrou Moeder, ey! kijck hier; dit is de rechte slagh,
Daer soo een Krans ghevlecht van Dochters, en Ionghmannen.
Dit is bequamen tijd mijn Booghjen op te spannen.
Wat Ionghman staet daer gins soo treurigh aen d'een zy?
Vrou Moeder kijck eens toe, en siet hy niet na my?
Als of hy seggen wou: dat ick het soo sou maecken

Dat hy mocht by ſijn Lief in dit geſelſchap raecken:
Ick treed' wat nader by, en moet eens tot hem gaen,
En vragen, wat hem hier alleen bedroeſt doet ſtaen?
De oorſaeck gis ick wel: de Ionghman is vol vreſen
Dat hy te komen ſchreumt daer gaerne hy ſoud' weſen:
Dat's by dees ſoete Rey, daer 't minnen wert ge-eert.
Dit is verſeecker 't geen dat deſen Ionghman deert.
Laet varen quaed vermoen. Hebt ghy yets voor-genomen
By u voornemen blijft, en trachter toe te komen,
Begeeſt u by den hoop, en kieſter eender uyt,
Die ghy van herten wenſcht te weſen uwe *Bruyt*;
Ick loof u dat, ick ſal (met al mijn macht in deſen
Na u believen) u in 't minnen dienſtigh weſen.
Het groote woordt quam uyt: Dat ick dus treurigh ſta
Dat is om een Godin, een ſoete CORNELIA:
Een pijn-banck van mijn hert, die my verſcheyden nach-
ten
De ſinnen heeft ontſtelt met minnende gedachten.
CUPIDO (Minne-Godt) ick vreſe voor haer ſtraf,
En dat zy mijn verſoeck ſal weygerigh ſlaen af.
Waer op CUPIDO ſeyd': Laet bloode vreſe glyen,
Die in het Minnen ſchreumt, ſal niet met al bedyen.
Dit gaf den Minnaer moet: Dit dreef ſijn vreſe uyt,
En hy trad onbeſchroomt na ſijn gewenſchte *Bruyt*;
Godinne zijt gegroet: ſult nimmer ghy verkeeren
V wreede weygeringh, u weygerigh begeeren?
Sult ghy Godin niet eens ontfangen in genae
My, die hier hallef dood voor u verweſen ſtae?
Wat haet belet mijn ruſt? Wat nijdt belet mijn vreughde
O Spieghel van de Eer. Sanctin van alle Deughde:
Ho

Hoe komt het by, dat uyt de Beecke van u hert
Niet ſtroomt als bitterheyd, en wreede Minnaers ſmert?
Hoe lange ſult ghy mijn, Lief, my, en mijn gebeen
Verwinnen met de kracht van u vermogen Neen?
CVPIDO deſe twee dus t'ſamen ſtrijdend' ſiende,
Die ſtelden hem ter weer, gelijcken of hy 't miende:
Hy trock ſijn Booghjen op, en ſchoot twee Pijltjes uyt,
En maecten met zijn ſchicht hem *Bruydegom*, haer *Bruyt*:
Sy ſloegh haer ooghjes op, met lieffelijcke ſtralen,
En lietſe lonckend' neer op uwen boeſem dalen.
Eer-waerde *Bruydegom*, door u lief-koſery
Bracht ghy ſoo veel te weegh, dat zy kreegh medely.
Doen ſprack die lieve Maeght: Mijn deert u droef beſwa-
ren.
Ey! DOBBES, dobbert nu geen meer in woeſte baren,
In golven van de Min, in ſtroomen van verdriet,
Mijn overwonnen hert vermach het langer niet.
Ey! laet voorgaende ſmert u ſinnen niet meer quellen,
Maer 't wenſchelijck genot u hert te vreden ſtellen;
Mijn hert vermach niet meer (door u geleden pijn)
Daer langher, met mijn macht, een oorſaeck van te
zijn.
Zet nu u Schip te Land in d'Haven van de luſjes,
En laed' het met een vracht van minnelijcke kuſjes:
Het onweer van de nijdt en ſal u deeren niet;
Strijct voor de ſtormen wreedt u lang-geboogen ſpriet.
Door overlaſt van haet, ende ſtormende Winde
V koers ſtelt na de baeck, de baeck van u beminde.
Beminde ſprack hy weer: O! oorſaeck van mijn pijn,
Ghy ſult de oorſaeck nu van al mijn vreughde ſijn.

Speelnootjes, om die vreught met vreughde te vernuwen,
Stelt u gelaten eens, en wilt geen kusjes schuwen.
Nu *Bruydegom* gaet voor: Kust u CORNELIA,
Wy sullen u al t'samen lustigh volgen na:
Ey! wijst ons hoe men in het Minnen moeten stryen:
Dat's met een kusje (sien ick wel) aen beyde zyen.
Speelnootjes, seght nu eens: wat isser voor de Ieught
Een aengenamer lust, of lieffelijcker vreught?
Het Kussen is seer soet; doch 't soetste moet ick swijgen:
Want als 't u beurt eens word, sult ghy u deel wel krijgen.
Dies wensch ick voor het laetst' Speelnootjes, dat ghy dra
Gebruyct u jonge Ieught, en volght de *Bruyt* eens na.
Heer *Bruydegom* voor 't laest (Vrou *Bruyt* u van gelijcken)
Wensch ick in Deught voor al u schatten te verrijcken;
Te leven na u lust, in blijdschap, Vreed', en Deught,
Op dat ghy (door de Deught) u lust vermeeren meught.
Na mijn vermogen swack, wensch ick u neffens dese
Te Eeren d'Echte-staet met Goddelijcke vrese.
Laet Deught u leyd-sterr' sijn in al wat ghy bestaet.
Vlieght niet met ICARO, maer houdt de middel-maet.
Gedenckt in al u doen het goddelijck vermogen,
En datter niet en is verborgen voor Gods ooghen;
Wiens macht den Hemel heerst; wiens oogh op d'aerde siet;
Dus doet een yeder soo ghy wilt dat u gheschiet.
Quijt altijt u gemoedt, so hebdy niet te schromen
Wat swaricheden dat u mogen over-komen,
Het sy door haet, of nijdt; Houdt suyver uwe Eer,
So schaed de achterklap niemand meer als haer Heer.

Ist

Ist dat u overvalt eenigh verdriet, of plaghen:
Zijt willich d'een des anders last te helpen dragen.
Ent op u jonge stam een Goddelijcke vreught,
Op dat ghy na u wensch goe vruchten teelen meught.
Bruydegom, en Vrou *Bruyt*, ick wensche dat ghy beyde
V leven (na u wensch) veel Iaren langh mooght leyde
Tot ware salicheyt; dat gun Godt te gheschien,
Wiens milde zegen u Kinds-kinderen doet sien.
Voorts streckt mijn wensch (na macht) u staet soo te beleven
Dat yeder een ghy meught een goedt Exempel geven.
Voor 's levens lust sorght niet te veel op 't Aerdtsche Dal:
Draeght sorge voor de ziel, want die gaet boven al.
Soeckt voor al 't rijcke Gods, en sijn gerechtighede.
Vernoeght met maticheyd in kost, in dranck, in klede.
Van herten wensch ick u, na gunsten van 't gedacht,
't Geen ick niet schrijven ken, door dien 't my schort aen macht,
Dies offer ick u op (met korte simp'le reden)
Mijn opghestapelt hert met goede gunstigheden.
Heer *Bruydegom*, en *Bruyd*, gheneyght met gunst tot dy,
Het gheen' ick niet vermach, houdt dat te goed' aen my
d'Algever ('t geen ick wensch) wil geven u te samen
Geluck tot salicheyt, in alle voorspoed, *Amen.*

Bruylofs-Liedt.

Stemme:

Sal ick noch langher met heete. &c.

GOD heeft in den begin geschapen
Den Hemel, en de Aerd' gemaeckt,
Als Adam hy alleen sagh slapen
Is Godt in een gedacht geraeckt:
Dat hy een Vrou,,hem maecken wou:
Dat hy een Vrou woud' maecken van sijn been,
Op dat twee Zielen souden wesen een.
O! Echten-staet van hooge waerde:
Wanneer men u te recht beleest,
Zijt ghy een Hemel op der Aerde,
Die Godt vol vreughd' gezegent heeft;
Als Man en Vrou,, door vaste trou,
In vreed' beleven desen staet:
Gheen Aerdsche vreughd' diese te boven gaet.
V lusten zijn Godts-wel-behagen,
Soo ghy u lust met Godt begint,
Wat tegenheyd dat u mach plagen,
Tot hulpe d'een den ander vint.
Is d'een verheught: 't Is d'anders vreught.
Is d'eene vrolijck,d'ander blijt:
Geluckigh die na wensch vereenight zijt.
Heer *Bruydegom*, en *Bruyd*,u beyde
Wenschen al t'samen wy geluck;
Den Hemel wil u weghen leyde:

Bevryen

Bevryen u van ramp, en druck;
Dat in dees ſtaet,, het u ſoo gaet:
Dat ghy vernoeght meught leven op dit Dal
Dat hopen wy dat Godt u geven ſal.

SOeckt by de VVijn, vrolijck te ſijn,
Hoe maller, hoe beter, de wijſheyd mijt,
VVant alle dinghen hebben haer tijt:
Dus jonghe Jeught,, en ſchuwt gheen vreught
Alſſe beſtaet in Eer en Deught.
VVilt met malkander, ſoo d'een als d'ander
(Tot vermaeck en ſoete dinghen)
Dit na-volghend' Liedje ſinghen.

Bruyloſs-Liedt.

Stemme:

Tiereliere dertele diere.

BRUYDEGOM Heer, den tijdt ſal genaecken
Van u luſt.
Speelnootjes wilter een eynd' af maecken,
De *Bruyd* ſoeckt ruſt.
Siet hoeſe kijckt. Siet hoeſe prijckt
En lonckt den *Bruydegom* toe.
't Sitten is zy moe.
't Is vroegh genoegh; wy willen noch niet ſcheyden,
Bruytje-maet

Denck-

Dencktet eens om u Speelnootjes beyde,
Als 't u wel-gaet,
Doet een ghebed: Als dat ſy met
Den eerſten haer wat ſpoen
V na te doen.

Ey! Gaſten, laet het ſuffigh treuren varen,
Queelt eens om;
Wilter geen vreuchde, noch vrolijckheydt ſparen.
T'ſa *Bruydegom*,
Dat eens uyt: Ter eeren van de *Bruyd*,
Nu Vryers ſet eens aen:
Laet rond-om gaen.

Sou daer niet wel een kuſjen op ſmaecken?
Oft ſoo ghevil;
Wilje jou Lubbetjes niet kreuckerigh maecken,
Zit dan wat ſtil.
Laet het jou doen: 't Is Maer een ſoen.
Sijt Iuffertjes te vreen;
Het kuſſen is gemeen.

DIANA

BLY-EYNDEND-SPEL,

OP DE SIN.

Ghedenckt te Sterven.

t'AMSTELREDAM,

Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

MOMO.

VVAt bruyſt, wat brieſt, wat raeſt, wat blaeſt verkeerde winden
In ongheſtuyme maet, door deſe groene Linden?
Iſt *Æoli* ghedruys, een ſlerper van een wint?
Neen, neen, het is wat aers: 't is *Momus*, die men vint
Inſuyghen het Fenijn, getrocken tot de Longen,
Die uytblaeſt met een wint, op ſcherp-geſpitſte tongen;
Door-ſneden, en door-jaeght, door-drongen met gewelt,
Een tongh die nauw'lijcks had yet quaets by hem verſelt:
Vermeerdert ſoo 't geſlacht, omgort met ſlange-draden,
Wijckt hy den rechten wegh, en gaet verkeerde paden:
Wech, wech, met u gheſpuys, in laſteraers verbondt:
,, Gheen waerheyt is ſoo kleyn, of zy beſnoert u mondt,
De Nimphjes ſien alreed' oprecht Herders bedrijven;
Men acht hier trouheydt meer, als hoocheydts ronde ſchijven,
Fenijnigh booſwicht temt, begrijnſt, en gaet vermomt,
Door arge looſ-heyt aen, die licht-gheloof verſtomt,
't Oogh; *Lucifers* gelonckt, Tongen, *Plutonis* koorden,
Schijn waerheydt opghepronckt, met goudt vercierde woorden:
,, Een ſchoon vergulde pil, ſchijnt ſchoon, die 't niet en weet,
,, Wel ſchoon; maer dieſe proeſt, is bitter in de beet,
So ſijn u woorden meed', ghy *Mome*, ſwicht: Wy erven
Een, die ons beter leert, en ſeydt: *Ghedenckt te ſterven:*

't Spijt *Mome*, 't ſpijt u wel *Momiſten*, al 't ghewoel:
Ons vriendt, (hoewel 't u ſpijt;) betreedt *Apolloos* ſtoel,
Een ſtralend' helle licht. V flick'rich oogh beſcheenen,
Des morghens *Ozeaen*; komt licht van ſijn licht leenen:
Gheen licht uyt eyghen aert is u: V licht verkeert:
Maer 't groote wort voor 't kleyn by vele meeſt ghe-eert:
Voort *Mome*, roept vry t'huys u knechten ſtijf vermomt,
Speelt hier gheen meer den beeſt, die licht-gheloof ver-
ſtomt,
Lof roepen wy ons Vriendt: Vlecht een Krans van Lau-
rieren,
Ghy *Nimphjes* al ghelijck wilt die wel ſchoon vercieren:
Ghy Muſen ſtaet niet ſtil, beſprenght dees Krans met een
Op 't hoogh *Pernaſſi-Top*, met 't vochtigh *Hypocreen*.
Jdalium breeckt op, gaet *Helicon* door-kijcken,
Komt *Cythere* treet voort, u Soontjen laet niet wijcken,
Van deſen grooten Ry: Soo kroonen wy ons Vrindt,
Die *Momum* heel veracht, en ware trou bemindt.

SIC SOLET AMICOS.

Of hy u queſt ter zy, u Fauten wat aen-wijſt,
Het is u beſte Vrieudt, hoe-wel ghy hem miſprijſt.

A. S.

Op het Spel van den kloeck-ſchrijvenden Dichter.

I. H. KRVL.

KLoecke ſchrijver, ſoete Dichten,
Soete Minne-koſery,
En u ſoete boertery,
Kunnen met vermaecken ſtichten.
Lieve Vryers, Ionghe Maetjes,
Nieu-ghebacken in de Min,
Glibber-gladde loſſe ſin,
In u ſoete Vryſters praetjes.
Hoort en leeſt dit Spel van binnen,
Hier is ſoetheyt naer u wens;
Hier is Peper op de Pens,
In het geyle broſche minnen.
Ghy ſult aen dees tafel vinden
Goede ſautſe op de ſpijs,
Naer de oude beſte wijs:
Om u wulpſheydt in te binden.
Pronck en Perrel aller lichten
Amſteldamſche Iuffrou-Ry.
Vwe lof gaet niet verby,
Onſe Dichter in ſijn Dichten.
Trouheydt is hier in te ſoecken,
Van het ſoete Doeck-ghediert.
Loſſe min wort hier beſtiert,
In het aertjen van de broecken.
Iongmans in u eerſte Vryen,
Niet te hoogh, noch niet te laegh,

Niet te radt, noch niet te traegh,
Leert u voor de weer-ſlagh myen.
Seecker die ſijn trou wil ſchencken,
Aen eens anders trouwe min,
Weyſelachtigh in de ſin;
Wech: leert hier een naer-bedencken.
Prins Florentius beſeten
Met een Liefd', door geyle brandt,
Biedt Diana, door zijn handt,
Trouheyd. Nimmer trou gheheten.
In de golven, in de baren,
In het op en neder gaen:
Schuwt hier uyt een ſtout beſtaen;
Om niet in de grondt te varen.
Treedt hier in en loopt niet verder,
Cecilia neemt hier by dy
Hoogheydt kieſt een Boere-py,
Door ghetrouheyt van den Herder.
Volght den ſlechten Herders gangen,
Schuw't den heerſen grootſen quant,
Liever voor de trouwe bant:
Beyd' gheſlooten en ghevanghen.
Plompert ſal in Liefde bloeyen,
Pronckert niet te min bedacht,
Lieve Vryſters een en acht,
Helpt mijn ſtramme rijm aen 't vloeyen.
Niet ghenoech en kan ick roemen,
Van het kloecke leerſaem Dicht,
Dat ghy hebt ghebracht in 't licht:
Wel gheluckich mach ick noemen.

Amſtel

Amsteldamsche groene Linden,
    Ruysend' blaetjen, weeld'rich hout:
    Menich Maetjen jongh en out
Soo, ghelijck ghy, wy hier vinden.
Al kan Son noch Maen uyt-breecken,
    Door een dicke nevel Mist,
    Noch sal niemant (door de list)
My berooven van het spreecken.
Al verstyven alle stromen
    Op een koude winters-nacht:
    Noch sal uwe lof volbracht,
Door mijn pen in 't licht te komen.
Hier mocht noch een vies-hart wesen
    By Vrou Nieus-gier op-ghesockt,
    Door de min wat aenghelockt,
Segghen; wat 's my dit te lesen?
Ick segh, spijs die kan behagen
    Hem, die hongert, niet en eet,
    Noch, segh ick, hy hem vergeet:
't Is een luye leege waghen.
Wilt oock Leser hier bedencken
    't Schaepjens ingeboren aert,
    Soo bedocht, en soo bewaert;
't Sal u een ryp oordeel schencken.
Dit sijn dan Naturaes giften;
    Even als het Schaepjen eet.
    't Swelght eerst na de tweede beet:
Wilt hier uyt een oordeel siften.
Woorden moet men hier erkauwen:
    Reden oock hier by bedacht:

Harsens

Harsens breyn : en sinnens macht.
Sult ghy styven, niet verslauwen.
Soo sult ghy een oordeel vinden,
In dees soete vryery.
Vryers komt wat neffens my,
Onder dese groene Linden.

A. S.

SONNET.

TAl-siend' een-oogigh-licht, straelt wakend' op de Swanen,
Sijn heyligeên gewijdt; dat niemants wangelaet,
Haer smyd'ghe halsen blanck, bekranst, in 't swemmen schaet;
Wiens vleyen *Jovi* wist tot *Lædam* 't padt te baenen.
Trompetten, Trommels, noch *Mavortis* standaert-vaenen,
V moed-wil streckten noyt, ô ! *Capaneu* ! tot baet,
Die sich niet murwen liet door 's Priesters beed' en raet,
't Ontsien de stadt, die vingh veel Goden eerste traenen:
V stont door 't woeden derfell' blixems, dond'ren duur,
Ter heylicheden trots, storm leder op de muur
Te setten, opgebout door snaren van *Amphion*.
'tWerck *Phæbo* toe-ghewijt: en duld' geen smaetheyt, tot
Verachters nydig heeft noyt straf ontbroocken. 't Lot
Redd' door Godlooser haet op een *Dolphijn Arion*.

C. I. V

V O O R - S P E L,

Eerste Vytkomste.

L I E F D'- B L O E Y E N D E

Met

R E Y van Liefd'-bloeyende.

Eeft Romen oyt gheroemt op lof van kloecke
daden ?
Soo Roem ick heden dan met lof van u ghena-
de:

Ha goedertieren Goon! die Romen gaeft het luck.
En my tot dus langh hebt verloſt uyt alle druck:
Wanneer de ſchrale Nyt met opgeſpalckte kaken
Spooch bitter laſter uyt mijn glory dor te maken,
De Bloeyſel van mijn ſtam: en 't welich Eg'lentier.
Te ſengen met de brant vant hatend' blixem vier:
Maer lof, en danckbaer lof. O goon! die als een regen:
Apolloos Hipocreen, verleenden daer en tegen:
Dat haet noch ſchrand're nijd ſoo veel brachten te weegh,
Dat oyt mijn groene ſtam verwelckte telge kreegh:
Tot danck van dien (O goon!) met neer gebogen voeten
Sal ick mijn offerhandt, bethoonen in het groeten
Aen u almogentheen: wiens gunſten dat ick eer,
Waer door mijn glory bralt, vermeerdert meer, en meer:
De ſpruytjens dien ick voed met aengenaem vermaken,
Die waſſen op met luſt, door welſtandt van mijn ſaken.
De Lent, de lieve Lent, de Lenten van de gunſt
Die voed mijn Egelentier in 't bloeyen vande kunſt.
Lief-Bloeyendt, bloeydt in liefd', en liefd' doet liefde
Groeyen:
Soo dat de liefde ſteedts, door liefd' in liefd' ſal bloeyen.
Door gunſt der Goden, als door Burgher, Vaders min,
Soo dat van Eeuw tot Eeuw, ſal dueren mijn begin.
Dies wegen Hemels Rey: ghy driemael drie godinnen,
Sal ick mijn Offerhand aenvaerden en beginnen?
Mijn ootmoedich verſoeck, met Offer van ghebeen
Te dringen naer u troon: op dat ghy eens beneen
Apollo, daelt ter Aerd': uyt luſt van Kunſt getergh,
Voldoet aen my een bee, die 'k u uyt liefde vergh.
Kom blakert, brand en ſmeult, vangt aen dijn Offer-vieren,

Met

Met Bloemen, Cruyden en ghedrooghde populieren,
Den God Apoll' ter eer: op dat hy dees mijn ſtaet
Die dus langh heeft geduert, geduerich dueren laet.
Vanght aen mijn ſang Godes in 't midden van het branden
Een lieffelijck gheluyt; ter eeren d'offerhanden:
Beweeght de Goden ſelfs met ſpel en ſangh vermaeck;
Tot voordeel van mijn wens, en welſtandt vande ſaeck.

Daer wert Brandt-offer ghedaen van Bloemen, en Kruyden, ter eeren APOLLO: ondertuſſchen wert dit navolghende gheſonghen: ende dalen APOLLO, en PALLAS neder uyt den Hemel.

Stemme.

KEurighe kruytjes, geurige vruchjes,
Smeult en ſmoockt,
Soo dat u brandt met ſoete Lughjes
Ten Hemel roockt.
Opent de wolckjes, doetſe dalen,
Hier op aerdt,
Dat ick de Goden, mach onthalen
Nae haer waerdt.

't Offeren dat ghy ſiet gheſchieden;
Hemels Goon.
Js om ons u gunſt te bieden,
Dies tot loon
Van uwe weldaedt wy doen branden,
Met ons ſchaer:

Roos en bloem tot Offerhanden
Op 't Altaer.

'k Sie den Hemel neder-dalen,
PALLAS staen,
En Godt APOLLO uyt zijn salen
Neder gaen.
VVellekoom, wellekoom, God, Godinne,
Die uyt gunst,
Thoont LIEFD'-BLOEYEND' uwe minne
Inde kunst.

APOLLO.

L*Iefd'-Bloeyend'* Eed'le Maecht, die hondert dertich Iaer,
V spruytjens hebt ghequeeckt, met hulpe van u schaer
Die in voorleden Eeuw' hant-reyckingh u bethoonde,
En boven alle kunst, u kunst met lof bekroonde,
Bekroonde soo dat d'eer die u gegeven wert
Wrocht jalousy, wangunst, in 't lof mishagent hert:
Dies van u groene struyck een lootjen af-genomen,
Een nieuwe spruytsel deed', of Bloem te voorschijn komen,
Wt wiens beslooten knop door d'yver van de kunst,
Ghesproten is op nieu een lust van nieuwe gunst.
Gewortelt staet u Stam die 't *Eglentier* doet groeyen,
En spreyt zijn telghjens uyt, en blijft in *Liefde-Bloeyen*:
Liefd'-Bloeyend' Eed'le Maecht, in Liefde bloeyen sal,

Alwaert

Alwaert dat haet en nijt uytſpogen bittere gal.
Ghy hebt door d'Offerhandt, beweeght het hert der Goden,
Dies wert u onſe gunſt,en hulpe aengeboden:
Siet hier de kunſt Godin: ſiet *Pallas* ſelver ſtaen,
Ghewillich om haer dienſt te bien *Lief-bloeyend'* aen.
llas. Voedſtres van Reden-rijck, *Liefd'-bloeyend'* Eedele Maeght
Vertrout *Minerva*, die haer gunſten t'uwaerts draecht,
Soo yemandt van u ſtam een telghje ſoeckt te ſnoeyen,
Of door Wangunſticheyt u wortel uyt te roeyen:
Die ſal beſpeuren,dat ſijn arbeyts loon is wint,
Door dien ghy wetlijck wert van wetgevers bemint.
iefd'b. *Minerva* die men mach Godin der wijſheyt noemen,
Niet min Godin van kunſt,als oock der wapens roemen;
Ick buygh my voor u neer,en bid u beyde aen,
Dat door u ſegen mach mijn ſtruyckjen blijven ſtaen,
En op bequame tijt, bequame vruchten dragen,
Voor d'arme ouderdom, een ſtudt in d'oude dagen.
llas. *Liefd'-Bloeyende*, mijn gunſt, mijn hulpe, en mijn macht
Sal ick bethoonen u,en 't nacomend' geſlacht.
pollo. Ick ſal de *Hypocreen* uyt *Pernaſſo* doen ſprenghen,
En met een volle vloet op 't *Egelentiertje* brenghen:
Op dat *Liefd'-Bloeyent* bloeyt, en kunſt in Liefd' vermeert,
En liefde door de kunſt, en kunſt door liefde leert:
efd'b. Verbonden vind' ick my, nae alle recht en reden,
Te thoonen voor u gunſt een hert vol danckbaerheden;
Godt, en Godinne beyd: door wien ick werd' gevoet
De ſelfde dien ick ben, door u oock blijven moet.
pollo. Wy zijn door tijts verloop geſint ons reys t'aenvaerden.
*** Den

Pallas. Den Hemel al ghereet te voeren ons van d' Aerde.
Apollo. Voor afscheyt wenschen wy *Liefd'-Bloeyend'* Heyl en vree:
Pallas. Dies wegen voeren wy u Offerhande mee.
Liefd'b. Lof sy u, danckbaer lof, die 't *Egelentier* doet groeyen,
En door u milde gunst in waere *Liefde Bloeyen.*

APOLLO en PALLAS, werden ten Hemel ghevoert:
Rey van LIEFD'-BLOEYENDE singht.

T'Heughelijck vertreck der Goon
Na de Throon,
(Vanden Hemel*) is voor handen,*
Dies wy met ons REY*, en schaer,*
Op 't Altaer,
Roos en Bloem ten Offer branden.

Styght, ey! styght ten Hemel op,
Na den top,
Daer de Nimphjes en Cireenen
Plenghen, sprenghen, met de vliet
Die ghy giet,
Uyt de beeck van d' Hypocrenen,

Soo langh stieren wy het ooch
Naer om hooch,
Tot ghy zijt in uwe Salen,
Daer de Nimphjens met verlangh
U ontfangh
Statich soecken in te halen.

Liefd'b. Kunst lievers hier vergaert ghy Amstel Nimphjens mede,
Aen wien ick Offer op mijn vrundelijcke bede
Om Stilstant en gehoor: Hier mede treed ick in,
Op dat men 't voorgenomen Spels aenvangh begin.

EYNDE.

PERSONAGIEN

van't

VOOR-SPEL.

LIEFD'-BLOEYENDE.

REY *van Liefd'-Bloeyende,*

APOLLO.

PALLAS.

KLINCKERT.

ICk hoor een ſoet ghejuygh, ick hoor' een levend' ſchat'ren,
En ſpeur' een blijd' ghewoel, dat langhs de hoofden ſult,
En door 't verhemelt rolt, en al de Zale vult,
Jck ſie hoe al de Jeught weerſchoolt in ons Theatren:
't Js om u Spelen KRUL, *u Spelen die daer klat'ren*
En klincken van 't Tooneel; dies met Lauw'rieren hult,
V al de Juffer-Rey, en KRUL, *u hooft bekrult:*
V hooft, daer uyt met drangh de ſoete Rijmen wat'ren.
De Najaden alreed', en Nimphen van het Y
Die draghen in haer hooft u Veerſen op een ry,
En ſtameren u na, en quelen uwe klachten,
Dus wat hier aen u roem ghebleven is ter zy,
Dat legg' d'onſterff'lijckheydt in haren Hemel by:
Daer al 't vergode volck, der Dichters op u wachten.

C. V.

SPELS-INHOVDT.

Diana van Coninckliјcke ſtam gheſproten ; door den Oorlog(ende ongunſt des Fortuyns,)als balling ſwervende binnen Athenen: wert in Minne-luſten vervolght, ende aen gheſtreden van een Griecx Prins genaemt *Florentius*: welcke door beloſten van ghetrouwicheydt, *Diana* tot ſijn luſten verkrijght, ende na 't ghenodt van dien ; niet aen en ſiet beloften, Eer, noch Eeden, begeeft ſich in 't kriecken des daeghs ter Zee, ende ontvlucht alſoo ſijn ghetroude *Diana*: *Diana* ontwakende rijſt uyt haer Koets, miſſende *Florentius*, begheeft haer na een waerſeghſter om te weten, waer heenen hy ſigh begevẽ mochte hebben:hier van onderrecht ſijnde van eenige Helſche geeſten : begeeft haer na Griecken in Herders kleedingh, alwaer ſy den Prins tot haere liefde beweght: na dat hy de GriecxſcheConinginne *Cecilia* ten Huwelijck verſocht hadde, doch ſonder eenigh teecken van weder minne, wert hem de liefde des Princes ontſeyt: *Cecilia* door een wel ghevalle van 't Herders leven, begheeft haer dickmaels te Lande, aldaer verlievende op een Herder ghenaemt *Floriaen*, de Broeder van *Diana*, in

wiens liefde ſy ſoo ſeer ontſteecken is, dat ſy haer begeerte meldende (door een brief,) ſoeckt met hem te vereenen, en in Herderinne kleedingh 't Hoff, Rijck, en Croon te verlaten, ende met haer geliefde te vertrecken: dewelcke na veel vreeſe, aengheſien de Heerſchappy haers Vaders, met haer beſluyt, haer begheerte te voldoen:

Florentius dit verſpiedende, leyt liſtighe laghen, haer beyde, namentlijck den Herder in 't verdriet te brenghen: hem beklaghende voor den Koninck, met ſijn dochter (de Princes) gheboeleert te hebben, ſoeckende door deſe middel *Floriaen* van kant te helpen; ende alſoo *Cecilia*, tot ſijn believen te verkrijgen.

Den *Koninck* dit verſtaen hebbende, maeckt den *Prins* machtich, de *Princes* met den Herder op alle weghen na te ſpooren, ende in Hechtenis te ſtellen: *Cecilia* in Herderinne kleedingh begheeft haer alleen, (om alle quade ſuſpicy te verhoeden) na 't Boſch, haer verſchuylende by een *Kluyſenaer*: verbeydende aldaer haer gheliefde *Floriaen*: komt: *Allerdus* (welcke haer door de veranderingh van kleedingh niet en kent) vraghen, oft ſy niet en heeſt vernomen den Griexſchen *Princes* vluchtende met een Herder, ondertuſſchen komt *Floriaen* ſeer verbaeſt vluchten door het Boſch, vervolcht werdende van den *Prins* en andere Hovelinghen, maeckt groot rumoer, *Cecilia* dit hoorende, thoont haer ghetrouwicheydt, begheeft haer tot hulpe van haer gheliefde in ghenade, en handen des *Prince*, welcke haer beyde ghevanckelijck ten Hove brenght. Voort recht ghekomen zijnde, wert *Cecilia* met eeuwighe ghevanckenis belaſt, en *Floriaen* met den Swaerde ter doodt veroordeelt.

Diana (in Herders ghewaedt) komende binnen Griecken, verſtaet aldaer deſe gheruchten, begheeft haer ter plaetſe der Iuſtitie, vint *Floriaen* knielende voort Swaert, doet het recht op houden,

den, den *Prins* in ſijn ghewiſſe ræckende, verthoont hem een Doots hooft, waer uyt hy inwendich ſich ſelven leert kennen; gedachtich wordende, zijn valſheydt aen *Diana*, als oock aen den Herder bedreven, ſulcx dat *Diana*, haer bekend' maeckende van hem om vergiffenis wert aenghebeden, ende wert eyndelijck by F*loriaen* ghekent voor ſijn Suſter: wiens onſchult ſy getuyght, en des Princen miſdaet aen den dach brenght, die ſigh overtuyght in 't ghemoet bevindende, goetwilligh, als boetvaerdigh op-offert in de ghenade, en handen des *Konincx*, om na verdienſte zijn valſcheyt te beſtraffen.

Den *Koninck* grootelijcx verwonderende, over des Princen valſheyt, wil hem in hande der Rechteren ſtellen. F*loriaen* achtervolgende, zijn aengebooren goetaerdicheyt: verſacht des *Konincx* gramſchap, verbiddende den *Prins* genade, mits condity, dat hy (achter-volgende) de beloften, aen ſijn Suſter *Diana* ghedaen, ſal houden, ende haer echtelijck wederom eeren: dit geſchiedende, wert den *Prins* weder in ſijn voorige ſtaet geſtelt, trout met *Diana*, ende F*loriaen* met de *Princes*, wert alſoo Erfgenaem des Rijcks.

EYNDE.

Het THOONEEL *Beeldt af 't* GRIECKSCHE *Hof, en* ATHENEN.

PERSONAGIEN.

DIANA *Een vervallen Coninghs Dochter.*

FLORENTIUS, *Een Griecxe Prins.*

KONINCK, *Van Griecken.*

ALLERDUS, *Griecx Hovelingh.*

C'HOOR.

FLORIAEN, *Een vervallen Koninghs Soon, in Herders kledingh.*

WAERSEGSTER.

PLUTO.

CECILIA, *Princes van Griecken, verlieft op Floriaen.*

CORIDON, *Een Herder.*

LAURA, *Een Herderin.*

CLUYSENAER.

PAGY.

DIANA
BLY-EYNDEND-SPEL.

Eerste Handelingh,

Eerste uytkomst.

DIANA.

Ot eensaemheydt dwinght my een soete kracht
des Mins,
Om voeden mijn ghedacht, op mijn lief-waer-
de Prins:
Prins die mijn Ziel gebiedt; Prins, dien ick heb
ghesvvooren
Te houden voor mijn Lief, en hertsen uytverkooren:
Steedts flickert voor mijn oogh dat lieffelijcke licht,
Met een uytheemsche brandt van u starend' ghesicht,
Steedts dunckt my dat ick sie tot my-waerts komen treden
Twee beenen trots van stal, onder dijn flucxe leden;
Volmaeckt, en moedich Heldt, de tijdt is langh verby
Dat ghy besloten had te komen hier by my,
Florentius uyt. Waer toefdy doch soo langh? en laet my eenigh wachten
Met sware fantasy, becommert van ghedachten:
Zijt wellecoom mijn Lief.

Florent. En ghy Princes gegroet.

Diana. Met danckbaerheyt ick weer u wensch vergelden moet;
Waer bleef mijn Lief so langh?

Florent. Hoe langh? mijn uytgelesen,

De tijdt die dunckt u langh, Princesse, door 't af-wesen,
Gelijck ghy, schoonste schoon, mijn vaeck getuygen doet,
Elck uur een Iaer te zijn, als ick u derven moet.
Voldoet mijn waerde Lief, mijn langh gewenste lusjens,

Diana. Waer meed' ? mijn tweede Ziel.

Florent. Maer met u soete kusjes.

Diana. Met kusjes waerde Prins ?

Florent. Met kusjes, lieve Vrou,
Van uwe Lipjes root, bedout met Hemels-dou.

Diana. 't En aensien dat de Liefd' u lust so hoog doet steyg'ren,
Doch onder dwang van Eer, soo kan ick dat niet weyg'ren,
Dies boet u lieve lust met wenschelijcke vreught.

Florent. 'tIs mijn de soetste vreugt die ghy mijn toonen meught,
Dan doch Princesse Vrou, ghy doet mijn lusten schae.

Diana. Waer me ?

Florent. Dat ghy die soete mondt my nu ontreckt, soo drae.

Diana. Wel zijt ghy niet te vreen ?
Prins, neemter twee voor een,
't Gevogelt inde Boomen,
Noch soete Waterstroomen
Verklicken nimmer 't soet
Dat lief, aen lievert doet.

Florent. 'k Voel in mijn ingewant
Een grilling, en een brant
Die ick alleen door 't kussen,
Mijn Engel: niet kan blussen,
Die niet ten eynden raeckt,
Voor Min, Mins lusten smaeckt.

Diana. Mijn Lief, ghy wert gebeden:

Te dwingen, door de reden,
Die Passy, die u quelt,
Met minnelijck gewelt.
Tot u mijn sinnen neygen,
't Lichaem sal zijn u eygen,
Maer tijt en wil noch niet
Dat u die gunst geschiet.

Florent. Mijn Engel; wat voor wetten
Zijn 't, die ons lust beletten?
Sijn door belost, en trou
Wy niet als Man, en Vrou?

Diana. Wel door beloften, maer niet wettelijck verbonden;
Dus soo wy lust voldoen, vervallen wy in sonden.
Florent. Soo lust, (Lief,) sonden teelt, wat baet dan d'Echte Trou?
Diana. Om dat door d'Echte lust, vry staet aen Man en Vrou.
Florent. Kan lust door d'Echt, de Mensch bevryen van sonts-plagen?
Diana. Och! jae; soo hy sijn lust, voldoet na Godts behagen.
Florent. Op wat manier kan lust, na Godts behagen schien?
Diana. Dat wy in kinder-telingh onkuysche geylheyt vlien.
Florent. Kan dan de Echt den Mensch voor geyle lust bevryen?
Diana. De Echt die stelt de straf (die lust verdient) ter syen.
Florent. Was het der Goden wil te voegen u met mijn,
Waerom soud' onse lust haer niet behaegh'lijck zijn?
Diana. Om dat wy in 't ghebodt van Gode zijn gehouwe
Tot Kinder-teelingh, na de wettelijcke trouwe.
Florent. En is ons trou verbont niet wettelijck geschiet?
Diana. Wel tusschen u, en mijn, maer voor de Werelt niet.

Wat

Florent. Wat tusschen ons ghe∫chiet, de Werelt niet ∫al weten.
Diana. Voor Godt die alles ∫iet, verborchtmen gheen ∫ecreten.
Florent. Wy zijn voor Godt ghetrout, dies macht voor Godt be∫taen.
Diana. Niet eer (∫egh ick) voor men de Werelt heeft voldaen.
Florent. Gelijck ick ∫eecker hou, ge∫chiet het alle dagen.
Diana. Om datter ∫onden ∫ijn, ∫tuert Godt den Heer de plagen.
Florent. 't Is vie∫eva∫ery die u (mijn Engel quelt.)
Diana. Hoe acht ghy dan vergeefs, de wetten die Godt ∫telt?
Florent. Wat moogdy Ziels-voogdes, de gront van u gepeyn∫en,
Soo li∫telijck voor mijn met kloecke reden veyn∫en:
V Ionckheyt voeght het niet, mijn lief, ick heb geen ru∫t,
Voor dat ghy 't brandent vuer van mijn begeerte blu∫t:
Ick loof, en ∫weer u trou, ∫oo langh de bleecke Maen,
Met haer Staet-dochters ∫al tot pronck aen d'Hemel ∫taen,
Dat ghy noyt ontrou ∫ult aen uwen Prins bevinde,
Dit ∫weer ick u mijn lief, mijn waerde wel beminde.
Diana. Was 't hert ghelijck de tongh, wat liet ick u niet toe.
Florent. De moort die moet mijn ∫laen, lief, ∫oo ick anders doe.
Diana. 'k Vertrou u waerde Prins, die eden niet te breecken.
Florent. De ∫praeckeloo∫e ∫teenen ∫ullen eerder ∫preecken,
Eer ick verlaten ∫ou mijn lieve Af-godin.
Diana. Soo gaen wy binnen dan, om boeten on∫e min.

Binnen.

KONINCK *met al zijn ∫taet.*

VVIe woonter min∫t op Aerd', die Goden mee∫t behaeght?
Die, die in lief en leet hem even danckbaer draeght,

En

En die de gaven van Gods milde hant ghesonden
Behoorelijck ghebruyckt, die werter minst ghevonden:
Wat schepsel heeft natuer ter Werelt oyt gheteelt?
Wat gaven heeft Fortuyn de Menschen oyt ghedeelt?
Wat luck heeft het gheluck den mensch toe kunnen voe-
ghen,
Daer hy sich danckbaerlijck heeft laten me ghenoegen?
't Zy Keyser, Koningh, Prins, Monarch, Vorst, of Heer,
Hoe hooger in 't gheluck, hoe grooter in 't begheer:
Besit hy Rijck, en Kroon, beheerst hy Land', en Lieden,
Heeft hy zijn wil tot wet, doet wellust hem ghebieden,
Noch is het niet genoegh, soo ick bewijs betracht,
Behoef ick anders niet als Alexanders macht:
De overheerschingh van sijn onversade sinnen
Was d'Werelt niet ghenoech, hy wilde meerder winnen:
Ey! dwase sotterny, ghetuyghen dat bestaet,
De Rijckdom in 't vernoeghen, niet in overdaet:
Mijn Schepter, en mijn Croon, mijn Rijck en mijn ghe-
bieden,
Beswaren my veel meer met sorgen en verdriet,
Alst sober leven, van ghemeene slechte Lieden.
Wiens arbeyt geeft de Kost en sorghe verder niet.
Wiens sorge d'honger steelt, wiens stadelijck genieten.
Verliesen doet in 't endt (door d'overvloet) de smaeck:
Want door ghewoonten zijn de lusten mijn verdrieten,
Mits ick door lust tot lust, in d'onlust dieper raeck.
Wel waer toe dit verhael? een Vorst die is ghebooren
Tot diensten van zijn volck, soo wel als tot haer Heer,
Hoe; suft mijn moedigh hert? heb ick de lust verlooren,
Betracht een heus ghemoet, dan geen bekroonde eer?

Mijn glory ſteyghert op, 't geluck verheft mijn daden,
En climt van dagh tot dagh, vaſt na den Hemel toe,
Het liſtelijck beleydt mijns Vyants is verraden,
Helden; u vroomheyt ick daer van bedancken doe.
V danck ick hooge Goon voor u ghenadigheden,
Dat ick mijn Rijck beſit, in ſtille ruſt en vreden,
En veyligh draegh de Croon: mijn Scepter inde hant,
En hebbe tot mijn wil de Vorſten van het Lant,
In ſtille ruſt, en vreed' zijn al mijn onderſaten,
Die met de vreede haer ſeer wel ghenoegen laten:
Allerde: treet voor uyt, ten Hove mijn verwacht,
Maeckt alle dingh bequaem, en vaerdigh tot de jacht.

Allerdus 'k Volbrengh gehoorſaemlijck, ſijn Majeſteyts begere
Doch: mijn verſoecken is, al eer ick derwaerts kere,
Wat Honden dat ick beſt daer toe beſtellen ga?

Koninck Twee Winden met een brack, gaet heen ick volgh u na
Voort watter by behoort wilt alles wel verſorgen,
Om boeten jagens luſt, ſoo haeck ick na de morghen.
Al t'ſamen binnen.

Trompetter blaeſt het daghet inden etc. FLORENTIUS *(neffen* DIANA *inde Koets legghende,) rijſt op, ende vertreckt van haer.*

FLORENTIVS.

AVrora pronckt het ſchoon van haer gebloofde kae-
ken,
En flickert met haer glans over de bruyne daecken
Æolus blaeſt met kracht een ſnelle weſte wint,

E

En met een ſtyve loop de vloet van 't Y begint:
Tot Ionſt, en dienſt van my: adieu Atheenſche Boomen,
Met al u Rijck gheweſt, en ſoet vloeyende ſtroomen:
Adieu! mijn Lief, adieu! geçiert met waerde deught,
Adieu Diaen, adieu pronck van d'Atheenſche jeught:
Ick ben door noodt gheperſt van u mijn lief te ſcheyen,
De Schepen ſijn ghereet, met alle de Galleyen
Om gaen na Griecken toe, hoe Prins? verlaet ghy dan
V Eedt, u lief, u trou? wel ja; wat leyt daer an,

Mijn tijt die loopt verby: wil ick van hier gheraecke,
Soo is het dubbel tijt, dat ick mijn vaerdigh maecke.
Binnen.

DIANA, *droomende op haer Koets.*

MYn Lief, mijn waerde Prins, ick ben eylaes bevreest;
Wat heb ick doch bestaen? ey me! vervloeckte gheest:
Treurt niet, ach! droeve slaep, besluymerend' mijn oogen,
Ach! Droom, benaude droom, hoe hebt ghy my bedrogen:
Bedroogen? neen, ach! neen, verheft u naer gesucht,
De plaetse leegh? eylaes! mijn lief, zijt ghy gevlucht?
Aensiende Trou, noch Eedt, ach Hemel! kent geschieden?
Met snood' verraet mijn Eer te steelen, en te vlieden
Van my, eylaes! van my, my die ghy hebt vervoert,
En tot u lust ghebrocht, als ghy mijn trouheyt swoert:
Zijn dat beloften die ghy loofde aen u handen
Als wy soo menichmael betraden de Zee-stranden?
Waer by ghy swoert u trou, met een geveynsde schijn,
En seyde, dese Zee sal sonder water zijn,
Eer ick mijn vast verbont (aen u gedaen) soud' breecken,
De spraeckeloose steenen sullen eerder spreecken:
Eer ick aen u mijn lief soeck valscheyt te begaen,
Soo moet my (seyde ghy) die wreede moort wel slaen:
Florentius, ach! Prins, immers sijn dit de woorden
Die ick met Eeden swaer u selver spreecken hoorden,
Wat vlucht ghy (laes!) van mijn, door d'ongebaende Zee,
Voert ghy mijn kuyscheydt wegh, waerom 't lichaem niet
Mee?
Ach! winden voert mijn na de stemme van mijn klage,
Neptune

Neptune keert de loop van 't ſnelle ſpoedigh Iage,
Der winden, die ghy jondt Florentius in de Zee,
Keert Prins, ey ! keert weerom, en neemt Diana mee.

Florentius mijn Prins
Oorſaeck van mijn klachte,
Waer toe toe dus eenrins
Voetſel mijns ghedachten ?
Hoe komt dat ghy vliet
Seght mijn uytverkooren,
Waerom wilt ghy niet
Na mijn klachten hooren ?

Ach! droeve hertens-wee, ghy zijt niet uyt te ſpreecken,
Benaude tranens vloet wilt uyt mijn oogen breecken,
En ſtroomen ruyſſend' langes mijne kaecken neer,
Op dat een yder traen ghetuyght mijn droef hertſeer,
Als mijn 't gedacht vernieut verlooren vrolickheden,
Dunckt my dat haer de Aerd' van mijnent wegen ſchaemt,
Om dat ick heb de plicht der Maeghden overtreden,
En ghy (ô Prins) ghedaen het geen, geen Prins betaemt :
Waer door ick nu bevin het ſpreeck-woort niet gelogen,
Wie lichtelijck gheloooft, wert lichtelijck bedrogen :
Dies kniel ick voor u neer, ach ! al-beheerſcher groot,
En voor dijn Godtheydt ſtort ghebeden in mijn noot,
Om uytcomſt in mijn pijn, daer ick me ben beladen :
Ach ! al-beſiende Goon, wilt my ten beſten raden,
Benaude tranens vloet ontlaſt mijn droevigh hert,
Stroomt tot mijn ooghen uyt, getuyght mijn bittere ſmert,
Ey my ! bedruckte Maeght, verlaten, en verſchoven,

Wraeck roep ick over hem, aen het gheslacht hierboven:
Sacht sinneloose Maeght betemt u gram gemoet,
En thoont gheduldigheyt in uwe teghenspoet:
Ten is gheen kunst een Maeght met schijn-deught te bedriegen,
Maer 't is een kunst de straf der Goden te ontvliegen,
Ontvlieden meught ghy my, maer nimmer Godes wraeck,
Die ick de straf beveel van dese boose saeck.

Binnen.

C'HOOR.

DIana met een naer gheklagh,
Beweent vast bitter dagh aen dagh,
Het ongheval en teghenspoet,
d'Welck haer den Griecxschen Prins aendoet.
Die (na beloften, eedt en trou,)
Vlucht van zijn lief, zijn waerde Vrou,
Die nu in treurigheyt alleen,
Beklaeght haer rampspoet met gheween.
Beklaeghelijck is het geen wy sien,
Onder die gheene die ghebien,
Dat sy dickmaels meer faut begaen,
Als die onder 't gebieden staen.
Den Rijckaert groots, en trots van moet,
Verlaet hem op zijn Gelt, en goet,
Al is hy Schelm, Fielt, of Dief,
Den Rechter heeft zijn munten lief.
Bedrogh vermont met loose schijn
Doet menich Fielt in achtingh zijn,

Die vaeck sijn valſheyt ſoo bedeckt
Dat ſchijn-deucht hem tot hoogheyt treckt.
Soo hem zijn ſchijn-deught brenght tot ſtaet,
Hy ſoeckt 's Lants nut met eygen baet,
En onder ſoo een heylige ſchijn
Kan al ſijn valſcheyt deuchde zijn.
Als ſulck een Rijckert heeft ghebiet
Soo valt hy alle Mans verdriet,
En waent door zijn verwaentheyt ſot
Hem ſelfs te ſijn een Aertſchen Godt.
Een die van ſtaet, en van gheſlacht
Is op-ghequeeckt, en voort ghebracht,
Bethoont ſoo lief ſich als gevreeſt
Soo wel de minſten, als de meeſt.
Hoe aengenaem de ſtaet-ſucht ſchijnt,
S'en is niet anders dan de wijnt,
Wiens buyen in de zeylen ſlaen,
Het ſterckſte Schip te grondt doen gaen.
En 't beſte dat de Rijckdom gheeft,
Is dat men hier welluſtigh leeft,
Na wil en wens de korten tijt
Die ghy ach! Menſch op aerden ſlijt.
Leeft na u luſt in overdaet,
Soo langh u Godt het leven laet,
Eert, viert, en dient u jonge jeught,
Ghebruyckt welluſt ſoo langh ghy meught.
De leckere tongh geeft vry haer eys,
Leeft na begeerte van het vleys,
In ſachte pluymen 't lichaem ruſt
En achtervolght (door 't goet) u luſt.

V trotſ-

V trotſheyt thoont in hoverdy,
V Lichaem pronckt met pracht van Sy
En thoont met trotſe hooghe moet
De machten van u ghelt, en goet.
Rooſt, ſlooſt, en leeſt na u begeert
Het op-gheſtapelt Gout vermeert,
't Welck u behagen ſoo verſot,
Dat ghy het Gelt acht voor u Godt.
Dit is nu al de luſt en 't ſoet,
Die ſpruyten uyt het Gelt en Goet,
Doch wat loon dat het geven kan,
Bewijſt het aen de Rijckeman.
Als nu de Ziel 't Lichaem verlaet
Wat nut doet dan de overdaet?
Gantſch geen, dus alſt al is geſeyt
Streckt Rijckdom tot gheen ſalicheydt.

Binnen.

DIANA: WAER-SEGHSTER.

BEjaerde Moeder, die u daghen hebt verſleten
In duyſtere Kunſten, om veel vreemdicheydt te weten;
Soud' u ervarentheydt wel brengen aen den dagh
Yets, dat ick nauwelijcks (door ſchaemte) ſegghen magh?
Mijn hert belaen met druck, ſoeckt looſingh van zijn laſte,
Doch vreeſe hout my (laes!) gheboyt, want noyt en paſte
Door d'eerbaerheyt een Maeght, met Duyvels ſpokery
Te trachten na het gheen, dat haer tot nadeel zy:
O wel ghegronde ſpreuck, wel waerdigh overdacht,

Te

Te doen eermen bedenckt, heeft veel ellent ghewracht,
Rampſalighe Diaen, ellendighſt aller maeghden,
Dat ick mijn ſtaet verloor, en ballingh ben miſ-haeghden,
(In 't duyſenſte) my niet ſoo ſeer, als 't ongheval,
Dat my mijn hooghſte roem, en waerſte glory ſtal:
Ont eert? ha! ſnoot bedrogh, och! waer ick noyt ghebo-
ren,
Of had ick voor mijn eer, mijn goedt, en bloet verloren:
Treurt Hemel: aerde barſt: thoont mely in mijn rou,
'Hart ſcheurt als ick de plaets van my verdriet aenſchou,
De plaetſe die wel eer, een plaetſe was van vreughde,
Is nu vernieuwingh van mijn bittere ongheneughde,
Mijn ſuyvere Bed bevleckt, mijn kuyſche ſchoot geſchent,
Mijn waerde eer bemorſt, mijn Zieltje vol ellent,
Ey! diepe af-gront ſplijt en ſwelght my in u kaken,
En in u donck're rijck wilt my een ruſt-plaets maken,
Baent my de laetſte wegh die ick betreden magh,
En ſluyt mijn aenſchijn af van 't licht des held'ren dagh:
Ghy die de kuyſheyt mint, 't zy hoogh, of laegh geboren,
Medoogende ick bid wilt na mijn beden horen;
Grijpt Schop, en Spa ter hant, (om mijn verdiende ſtraf)
De bruyne aerde wroet en delſt my daer een graf:
Een graf, een graf, (eylaes!) daer ick met droevigh wee-
nen
Mijn Lichaem dale doe, met ongeſturve beenen:
Tot ſtraffe van mijn daet, en aller Maeghden leer,
Te ſchuwen geyle Min, te ſtrijden voor de eer.

Waerſe. Diana jonghe Maeght, ick heb met u medoogen,
V treurigh treuren ſtaeckt, drooght u betraende oogen,
Indien de wetenſchap van ware prophecy,

Nu of tot eenigher tijt ghebleecken is in my,
Soo ſal in deſe ſaeck niet minder zijn bevonden,
Dat ick ontdecken ſal, de plaets, perſoon, de ſtonden,
Waer, wie, en oock wanneer, hy op die plaetſe quam,
Die u door valſch beleyt, u eer en kuyſheyt nam,
Om op gelegen tijt hem vluchtigh na te ſpeuren,
Verandert van ghewaet, al veynſende met treuren,
Sult ghy hem ſpreecken aen, en taſten in 't ghemoet,
Waerom, en door wat reen hy deſe valſcheydt doet:

Diana. Waer vind' ick (laes!) den Prins, om dit in 't werck te ſtellen?

Waerſeg. Ick hebſe die ick dwingh, en die 't my ſeggen ſellen.

Diana. Maer is in deſe ſaeck, (ach! leyder) geen gevaer?

Waerſeg. In 't minſte niet, vertoeft, ick maeck mijn dingen klaer.

De VVaerſeghſter ontſteeckt een weynich Vuyr op het THOONEEL, *daer by knielende ſpreeckt.*

Dit mergh uyt menſchen been, geoffert moet ick branden,
Mijn ſwart en glinſtrigh hayr uytrucken met mijn handen,
En ſmeulent gantſch tot as: noch moet daer by gedaen
Een bloedigh hert geruckt, uyt een pick ſwerte Haen,
Die 't lichaem levend' is geſtroopt en op-geſneden,
Offer ick d'helſen Godt, met vloeckende gebeden.

Sy Staet op, ende gaet ronts om het vuyr, daer na ſpreeckt.

Alecto, Hecate, Thiſiphon en Megeer,
Die 'k by Plutonis macht den helſchen Godt beſweer,
Dat ghy terſtont verſchijnt en opent u af-gronden,

Ghy

Ghy ſult my datelick een nieuwe maer verkonden,
Rijſt Ungjers, rijſt geſwind, geſwindelijck en ras;
Of komt het (denck ick noch) u hoocheyt niet te pas?
Rijſt onder aertſch ghedroch, bewoonders vander hellen,
Hoe, zijt ghy beſich om 't verdoemt gedrocht te quellen?
Laet die voor ditmal ruſt, van nare helſche pijn,
Ick wil Prins Pluto, dat ghy u verſchijnt voor mijn,
Rijſt onder aertſch ghedrocht, ghy helſchen Godt der Goden.

Pluto. Door wiens macht werd' ick uyt dit duyst're Rijck ontboden?
Daer het verdoemt gedrocht des Ziels beschadigers,
Is besich met den brandt te pijnen de misdadigers.

Waerseg. Ghy helschen Godt en Prins, ons is op't hooghst van noden,
Te weten waer de Prins Florentius is ghevloden;
Eer laet ick u geen rust, voor dat ghy mijn vermaen,
Hebt na mijn wil, en wensch, in dese saeck voldaen.

Pluto. Weet dat den Griecxschen Prins op't spoedichst is gheteghen
Na't Landt van Griecken, door de sporeloose wegen
Van d'ongebaende Zee, ghetrocken door de Min,
Eens Eedele Princes en Griecxsche Koningin:
Wiens weer-liefd' hy betracht, doch kense niet verwecken;
Hier hebdy 't geen ick weet, dies laet my weer vertrecken.

Waerseg. Gaet daer 't u lust gelieft, mijn bevaert is gedaen,
'k Ondeck u alles, komt wilt met my binnen gaen.

Binnen.

Tweede Handelingh.

Eerste Vytkomst.

FLORENTIVS *binnen Griecken.*

VAn't Suyden tot het Noort, van't Oosten tot den Westen,
Na vele periculen geraeckten ick ten lesten
Binnen de Griecxsche stadt, daer ick behouden quam,

E

En my een nieuwe luſt ontſtack met minne vlam,
Een vlam, van 't brandent vuyr, ontſteken uyt de minne,
En 't lieve oogs gelonck mijns ſuyvere Godinne:
Wiens ooghjens, oogen niet (door Goddelijcke ſchijn,)
Maer eerder, na mijn dunckt, twee morghen ſterren zijn:
't Goudt geel ghekrulde hayr, ſoud' yder een doen raden,
Te zijn geen hayren, maer veel eerder Goude draden:
Het hooghe Voor-hooft daer 't ghekrulde hayr om ſweeft,
Recht een gelijckenis na d'hooge Hemel heeft:
't Sne witte Silv'rich vel, waer op twee roode rooſjes
Haer kaeckjes bloeyen doen, met goddelijcke blooſjes,
Den minnaer terght en dwinght met grage minne luſt,
Na d'uytwendighe brant die 't vuer van binnen bluſt:
Wtheemſche pronck en pracht, ghy dwinght mijn Ziels begeeren,
Dat ick u om u deucht als een goddin moet eeren,
In 't C'hoor van mijn gedacht: Vroe-Vrouwe van de min,
Daer wert ghy aenghebeen alleen voor mijn Santin,
Beleefde heuſheyts wet, die ghy my ſtelt te vooren,
Die heeft natuer in u, Godin volmaeckt gebooren,
Wat heuſheydt, en wat deught zijnder Cecilia niet,
Die men volmaecktelijck in u geſchapen ſiet:
Vooghdes eens Princens-Ziel, die met u ſoete krachten
Betovert hebt mijn hert: de ſinnen, en ghedachten
Na ſpeuren ſteets met vlijt de ſaus van 't ſmaeck'lijck ſoet,
Cecil.wt. Daer ghy de hongher van mijn grage min me boet,
Daer rijſt mijn Morghen-ſtar, en bralt met haer ſchoonheden,
Ghelijck een Sonne ſtrael, de fiere flucxe treden,
Van haer geſwinde gangh tot mywaerts aengeleyt,

Hy treet by haer, en knielt. Een Prins voor 't Altaer knielt van uwe Majesteyt:
Wtmuntende princes, van af-komst en van staten,
Soo ghy u vergenoeght met mijne dienst woud' laten,
Ick achte my als slaef van uwe Majesteyt,
Ghewilligh na u wil, in alle dienstbaerheyt:

Cecilia. V Hoogheyt sy ghedanckt voor de bewesen eere,
Die ghy vermogen Prins aen my comt presenteere:
Tot looningh uwes dienst, ick niet meer thoonen ken,
Als dat ick na ghewoont u daer voor danckbaer ben:
Niet dat het my behaeght, dat ghy u dienst comt thoonen,
(Op hoop) dat ick u dienst met weder-min soud' loonen:
In gheenderleye wijs.

Florent. Princesse door wat reen?
Beweeght u door mijn klacht, en bitterlijck gheween;
Ey! soete Moorderes, hoe kan u hert ghedogen
Te pijnige mijn Ziel, door kracht van u vermogen:
Met een te wrede straf, die ghy bethoont aen my,
Gantsch onghetempert, ach! met eenigh medely.

Cecilia. Wanneer 't hertneckich Paert den Ryer niet wil horen,
Noch luysteren na 't bidt, soo gheeft hy 't dan de sporen;
Voor desen heb ick u soo dickmaels af-geseyt,
V aengeboden dienst, met alle goedicheyt:
En siende dat het my niet magh, noch ken verstrecken,
Doet ghy met reden my, tot toornicheyt verwecken.

Florent. Verschoont my, ach! Princes, soo ick u oyt misdeedt,
Almachtighe Godin, 't is mijn van herten leedt,
Denckt dat de kracht des mins, heeft krachtelijck vermoghen,
Waer door my dickwils werdt mijn redens kracht ontoghen,

Mijn

Cecilia. Mijn dunckt ick hoor gerucht, ey! Prins, toeft langer niet.

Florent. 't Is vruchteloos Princes, dat ghy so vluchtich vliet,
Leght af mijn Ziels vooghdes, u Maeghdelijcke schromen,
't Sijn Herders, die door 't Bosch al singhend' herwaerts comen. Binnen.

CORIDON, LAURA met eenigh ghesellschap van Herders en Herderinnen, singhende.

Voyse:

Het Meysjen hadder een Ruyter lief &c.

VV*Anner de gulde dagheraet*
In 't Oosten smorghens vroegh op gaet,
VVat kender meer behagen
Alst kriecken vanden daghe?
De gulde glans des Hemels Son,
De stroompjes vande suyvere bron,
Het *ruysschen door de bladen,*
Met koele dou beladen.
Den dau die gras, en Bloempjes deckt,
VVeer opwaerts na den Hemel treckt
Alst 't Sonnetje comt rijsen
Sijn Godtheyt ons bewysen.
Als dan het pluymighe Ghediert
Met soet verheughen tiereliert,
In 't kriecke vanden daghe

VVat

VVat ken ons bet behage.

Het tierigh vee sigh grasen gaet,
Daer 't beeckjes ruysschend' water slaet,
De tackjes van de Linden,
Door 't schommele vande winden.

Sien ick het Elsen Boschjen aen
Of koom ick na het Beeckjen gaen,
Soo schijn ick door 't vernuwen,
S'ons schaduw' noch te schuwen.

Het Bosjen melt noch van 't geluyt,
Hoe CORIDON *gingh op zijn* Fluyt
Dit nieuwe deuntje blasen,
En liet zijn Schaepjes *grasen.*

Hy sagh van verr' zijn Herderin,
Hy dreef sijn Schaepjes Boschwaert in,
Sy lieten onverscheyen,
't Vee door malcander weyen.

Mijn overschoone Veldt-Godin,
VVaren wy beyd' oock eens van sin,
Dat onse Schaepjes quamen,
En haer vereenden t'samen.

Soo vlocht ick u een roosen-hoet
Van Lauwerier, *en Bloempjes soet,*
Die ghy na u behagen,
Sout tot een glory dragen.

FLORIAEN.

'tGhesëlschap sy van my eerbiedelijck ghegroet,
De vreught uw's jeught ick eer na loon bewysen moet,

Vrolijc

Vrolijcke Laura.

Laura. 't Is onverdient dit prijſen,
Ick ken u hooge lof met daden niet bewyſen.
Floriaen. Ach! Laura: my ontbreeckt 't vermogen, en de macht,
V eer te prijſen na dat ickſe waerdigh acht.
Laura. Het ſpreeckwoort Floriaen dat komt my daer te vooren,
Men prijſt gemenelijck de Gecken dat ſy 't hooren.
Floriaen. Neen Laura, neen, ô neen, dat ſpreeckwoort gaet niet wis,
Dan doch het zy hoe 't zy, en wat dat daer van is,
Dat laet ick voor het gheen het is in eygen weſen,
En ſoo u 't lof miſhaeght, ick laet u ongepreſen
Met woorden; maer in 't hert, doen ick na 't my gevalt.
Coridon. Sy lieft hem na ick ſie, te byſter ſoet hy kalt,
Hy weet te euvel by de Meyſjes hem te voegen,
En met zijn vrolickheydt een yder te genoegen.
Floriaen. Stemt Laura wat u luſt, te ſpeelen hantje ſlagh,
Of yet wat anders dat u bet vermaecken magh?
Laura. Laet ons wat ſitten gaen gins onder ghene Linde,
Op dat ick Floriaen met u eens graesjes binde.
Floriaen. Met my?
Laura. Met u.
Floriaen. Met my, wel Laura 'k ben te vreen,
'k Sal u met Coridon eerſt binden.
Laura. Neen, ô neen,
Bint eerſt u ſelfs met haer, die ick weet, en ghy kent.

CECILIA uyt.

Floriaen. Ick weet niet wie ghy meent.

Laura. Hoe ſlecht dat ghy noch bent;
Ghy weet niet wie ick meen, en doet ghy Floriaen?
't Is Silvia? die ick meen, en flus met u ſach gaen.

Floriaen. Iſt Silvia ſoo meught ghy Laura vry vertrouwen,
Soo 't binden daer van weet, en ſal de knoop niet hou-
wen.

Coridon. Niet houwen Floriaen?

Floriaen. O neen.

Laura. Wel waerom dat?

Floriaen. Om dat ick noyt met haer van vryen reden hadt,
Sie daer ick tyer aen, ghy ſult het ſoo bevinden,
'k Sal Coridon met u.

Laura. Ick u met Silvia binden.

Binnen.

CECILIA.

Is dit dien Floriaen daer men ſoo veel van ſeydt?
Is dit dien Iongelingh vol brave geeſtigheydt?
Is dit dien helt in alle wetenſchap ervaren?
Is dit dien Herder, die hem in zijn jonghe jaren
Soo mannelijcke draeght: in deught zijn jeught beſteet?
Dat yder niet genoegh van hem te ſegghen weet:
Het weſen wyſt het uyt, beleeftheden bethoonen,
Dat in zijn vroom gemoet veel heuſche deughde woonen
Een Herder naer het kleet, maer na 't gemoet een Prins,
Ick ſchuyl my wat ter ſijd': ick ſie hem (dunckt my) gins
Al herwaerts comen aen, gelijck de Son in 't ryſen,
De gantſche Werrelt door ſijn ſchoonheydt komt bewy-
ſen.

FLORI

FLORIAEN.

Ghy die palleysen sticht, en hooge huysen bout,
Ghy die u op 't geluck,en swerrelts schat vertrout:
Ghy die met macht gebiet de Princen vande Lande,
Ghy die de Croone draeght, en Scepter voert in d'hande,
Wat is dijn glory meer, als d'alderminste mensch,
Die in het minste deel vernoegelijck heeft sijn wensch:
Ha! Princen, die na lust bewoont de rijcke Hoven,
En Salen op gepronckt van onderen tot boven,
Met goude laken schoon: wat is al u çieraet?
Dat metter tijt verslentst,en door de doot vergaet:
Wat sal den gouden Croon,wat sal den Scepter baten,
Wanneer de Ziele moet des lichaems kluys verlaten?
't Gheen door de overvloet begeertens lust geniet
Soo seer, dat selfs natuur de overvloet verdriet:
Ghy gever alles goets dijn milde rijcke gave,
Door 't misbruyck menich Ziel der Princen, maeckt tot slave:
Ia 't Princen leven meer met sware sorge plaeght,
Als die, die 't Rijck, en Croon,min als het Vee behaeght:
Die 't leven na haer lust in rusten vrolijck leyden,
Zijn niet die in haer handt een gouden Scepter sweyden,
Hoe wel dat menich mensch dat oordeelt na de schijn
Die moet bedrogen in sijn eygen oordeel zijn:
Want een rechtvaerdigh Prins die is de wacht bevolen
Te sorgen, dat zijn ondersaten niet en dolen:
Daer is vry veel aen vast, veel meerder hanght hier an,
Als menigh mensch met zijn gedacht begrijpen kan,

Cecilia. Schaep-herder goeden dagh: de ſtouticheyt verſchoont,
Die (door vrypoſticheyt) een Maeght aen u bethoont:
'k Heb in mijn eenicheyt hier al een wijl gheſtaen,
En my u redenen ter herten laten gaen,
'k Verwonder dat ghy ſoo de Werelt gaet miſprijſen,
Ten voeght u jonckheyt niet, maer beter oude grijſen:
Die gantſch zijn af-gheleeft, heel moedeloos, en laff,
En gaen (ſoo 't ſpreeckwoort ſeydt) met een been in het graf.

Iuffrou:

Floriaen. Iuffrou: de feeckerheyt van 't fterffelijcke leven,
En heeft ons uur, noch tijdts verfeeckeringh gegeven;
Dies hy onwijflijck doet die op fijn jeught vertrout,
De doodt, fpaert kleyn, noch groot, rijck, arm, Ionck, noch out,
Iuffrou leeft eens de fin die ghy daer fiet gefchreven,
Ick meene, dat met recht my die ghelijck fal geven.

Cecilia. Daer ftaet, *ghedenckt te Sterven.*

Floriaen. Waert datment meer bedacht, men foudt meer fonden derven,
't Gaet langher niet alft hoort, buyten Godts Wet men leeft,
En fnood' begeerlijckheyt men ruyme teugel geeft:
Het vleefch leeft fonder dwangh, 't ghemoedt is overwonnen,
En van de giericheyt wert menich Ziel verflonnen:
Men rooft, men flooft, men wroet gantfch buyten Wet van eer,
De mogentheyt is recht, den rechter valfch begeer,
Men leeft na de begeert, en niet na de gewis,
Om dat de mogentheydt, heden rechtvaerdigh is.

Cecilia. 't Is Herder foo ghy feght, u reden moet ick prijfen,
Want ick geen tegendeel met reden kan bewijfen;
Maer heufelijck verfoeck dat ghy die reden ftaeckt,
En van ander proproft eens nieuwe reden maeckt:
Een yverige luft verport mijn wel behagen,
Soo ick verfchoont mocht zijn, foudt gaerne u yets vraghen.

Floriaen. Ghebruyckt my als u flaef, wat u gelieft gefchiet.

Cecilia. Ick neem u dienft in danck; zijt ghy getrout of niet?

Floriaen. O neen Princes, 't geluck dat is my daer in tegen,
Of 't is dat ick noch niet tot minnen ben genegen.

Cecilia. Dat gheeft mijn wonder vreemt, ten aensien dat ghy zijt
In 't Bloeyen van u jeught, in 't soetste van u tijt,
In 't krachtighst van u lust, in 't eelste van u jaren,
Dat ghy u niet begeeft om echtelijck te paren;
Wat is de schortingh doch seght, my daer oorsaeck van?

Floriaen. Ick die u niet en ken, dat niet wel seggen kan.

Cecilia. Ghy kent in dien ghy wilt, maer 't schort u aen 't vertrouwen.

Floriaen. Heb ick een misverstant wilt het ten goeden houwen.

Cecilia. V redens kloeck beleyt drijft mijn bedencken verder
Dat onder dese schijn wat meer schuylt als een Herder:
Het veynsen vaeck ontdeckt het gheen wy gaeren weten,

Floriaen. Hoe seght ghy Iuffrou?

Cecilia. Niet; 'k vraegh hoe ghy zijt gheheten?

Floriaen. De kennis mijnes naem geef ick u te verstaen,
Als dat ick ben genaemt den Herder Floriaen.

Cecilia. En in wat lant gheboren?

Floriaen. In Vranckrijck, daer ick langh mijn Ouders heb verloren,
Waer door als ballingh ick in vremde Lande swerf,
Daer ick mijn moeders liefd' en Vaders sorge derf.

Cecilia. Mijn deert u ongheval, voorwaer u ongeluck,
Dompelt mijn teder hert (door medely) in druck,
Onluckige Floriaen, 'k heb in het boeck uw's wesen,
De droefheyt van u hert volcomentlijck gelesen:
Beleefde Iongelingh, begeert ghy yets op mijn,
Waer dat ick kan of magh wil 'k u behulp'lijck zijn,
Ist dat ghy dienst begeert ten hove van mijn Vader.

Lof

Floriaen. Lofwaerdighe Princes, ick koom u hoogheydt nader,
En kniel voor 't altaer neer van u volmaeckte deucht,
Met alle danckbaerheydt soo ghy aenschouwen meucht,
En offer voor de gunst van u goedaerdigheden,
Een danckbaer hert, en heb niet anders te besteden;
Dat my gebeuren mocht de grootste staet in 't Hof,
Ick sloeght met danckbaerheyt, alwaer de Iuffrou of:
'k ben met mijn staet vernoeght, en 't onervaren leven,
Soud' sigh ten dienst van 't Hof niet wel kunnen begeven:
Veel soeter is voor mijn dees kleene heerschappy,
Als met verbont in 't hof de dienst van slaverny.

Cecilia. Beleefde Ionghelingh: u redens kloeck beleyt
Maeckt waerdigh dat u hant een gulden Scepter sweyt,
Te oordelen na recht soo wel als welbehagen,
V wysheydt die verdient een gouden kroon te dragen:
Ia u manhaft gemoet dat acht ick neffens dien,
Soo heus, dat het behoort de Volck'ren te ghebien.

Floriaen. Beleefde Koningin is 't spotten u behagen,
V onderdaen en slaef ist willigh te verdragen,
Of soo u hoogheyt veynst, en door het veynsen tracht
Te kennen mijn begeert, te weten mijn ghedacht:
Door uyterlijcke schijn, het binnenst te bewysen,
Gelijck de dwasen doen alsmen haer sotheyt prijsen:
De Lof en prijs Iuffrou, die ghy u slaef verlient,
Die ken ick my onwaert, en hebse noyt verdient;
Princes mijn tijt verloopt, tijt eyst my te vertrecken
Laet u mijn danckbaerheyt tot een vergeldingh strecken.

Cecilia. Wel Floriaen, vaert wel, den Hemel u geleyt.

Floriaen. V wenschingh wert beloont, Princes met danckbaerheyt.

Binnen.

Vaert

Cecilia. Vaert wel beleeſt ghemoedt dat my veel doet bedencken,
Ach! waerd ghy niet te verd', ick ſoud' u weder wencken:
'k Draegh noch yets in mijn hert 't geen ick door ſchaemte ſweegh,
Doch daer ick na der hant, al weer berou van kreegh:
V ſtrengh ghebodt (ô ſchaemt) valt voor de ſwacke Vrouwen
Te laſtich, en te wreet ghehoorſaem t'onderhouwen,
De wet de liefd' ons ſtelt, ſeght waerom zijne wy
Soo wel niet als de Mans in het verkieſen vry?
Maer doet ons meer als haer onſe begeerte ſtaken,
Staet wetten breken vry, 't ſtaet vry die oock te maken:
Ick volge na mijn ſin en ſinnelijckheyt de wet,
Die my natuer ghebiedt, en die de liefde ſet.

Binnen.

Derde handelingh,

Derde uytcomſt.

DIANA.

DRoeve Ziel beweent u druck
Klaeght de Goon u ongeluck,
Al u ramp, en al u lijen,
Al u quellingh, al u ſmert,
Al de droefheyt van u hert,
Al u ongheluckigh ſtrijen.
Hemel vooght, die 't al ghebiedt,
En verborghe dinghen ſiet,

Herte

Herte kenner van de menſchen,
Gunt, al wat ghy my toe voeght
Mijn wil, met u wil ghenoeght,
Wat u wille wil te wenſchen.
Valt mijn lijden my wat ſwaer,
Is mijn Zieltje vol ghevaer,
Angſt, en vrees door val der ſonden,
't Berou in mijn (ghy weet,) is groot,
En wilt heer niet des ſondaers doot,
Alſt hert berouwigh wert ghevonden.
Met walgingh ick de werelt haet,
En al haer valſheydt varen laet,
Met al haer ſnoode daden,
Die ſtricken van de menſchen zijn,
En kunnen met een ſchoone ſchijn
Ons liſtelijck verraden.
De werelt is ghelijck een klip,
De menſch niet anders als een Schip,
Ghedreven door de woeſte winden,
Het ſchip drijft daer de wint het treckt
De klip met water overdeckt
Doet Schip, en Schipper beyd' verſlinden.
Soo mede gaet het met den menſch,
Die al ſijn luſten heeft na wenſch,
Veel prijckel loopt zijn Ziel te wonden,
Zijn welluſt, ach! dat is zijn wint,
Die drijft hem daer hy 't prijckel vint,
Op klippen 't welck zijn de ſonden.
Als het gheluck zijn moet verhooght
En hy 't verand'ren niet beooght,

Maer op 't geluck ſtelt zijn vertrouwen,
Treft hem dan eens de tegenſpoet,
Terſtont ontvalt hem al de moet,
Hy ken hem in ſijn druck niet houwen.
Soo hoogh als hem 't geluck verheſt,
De teghenſpoet weer ſchielijck treft,
Werckt in de menſch veel vreemde kueren,
Dan iſt hoe dus ? wel hey, wel hoe,
Hierom in weelde ſiet wel toe,
Licht went het Rat van avontueren.
Leert Dochters doch aen mijn verdriet
En nimmer op u meerder ſiet,
Wiens ſchatten boven liefd' bekooren,
't Valt ſwaerder als ick had gedocht,
Dies leert aen my, die 't heeft verſocht,
Hoe meerder winſt, hoe meer verlooren.
Ghy maeghden van ghemene ſtaet
Voogh op uw's gelijcken ſlaet,
Al is zijn ſchat min als u machten,
Indien hy ongevalſt bemint,
En ghy hem vroom van leven vint,
Wilt hem vry boven rijckdom achten.
Want rijckdom is van ſulcken aert
Haer macht veel vreemde luſten baert,
Die macht gheenſins kan weder houwen,
Den dert'le wulpſen Ionghelingh,
Na luſten ſoeckt veranderingh,
Stelt op zijn rijckdom ſijn vertrouwen.

Kluyſenaer uyt.

Gins ick een Kluyſenaer ſie, dat hy my ſoo veel deedt,
En leenden mijn zijn Kap, of dierghelijcke kleedt,

On

Om niet bekent te zijn, mijn Lichaem te bedecken,
En in een vreemde ſchijn na Griecken toe te trecken:
Na Griecken; daer ick ſal (in onbekent gewaet)
Mijn wreecken valſche Prins, aen u vervloeckte daedt:
Ach! rover van mijn eer, die 't ſuyvere wit mijns Borſten
Noch meer, mijn ted're ſchoot, oneerelijck bemorſten;
Bemorſten ſoo, dat ick my van de vuylheyt ſchaem;
Doch; tot mijn voorneem acht ick het niet onbequaem
Te vraghen om het kleedt: hou! Vader goeden dagh,

Ick wensch u al 't gheluck dat yemant wenschen magh.

Kluysen. Godt loon u wenschingh, en wil u voor quaet behoen.

Diana. Soo 't u believen waer ghy kost mijn vrientschap doen.

Kluysen. 'k Doe garen t'uwen dienst, Iuffrou wat ick vermagh.

Diana. 't Is dienstigh om te slissen, d'oorsaeck mijns geklagh.

Kluysen. Seght my u wil, die 'k met de mijne sal vereenen.

Diana. Sout ghy my voor een tijt dees Py wat kunnen leenen?
Ick acht het geest u vreemt: en hoort seer wonder toe,
Maer soo ick u verklaer waerom ick sulcks doe,
En u met reden hier de oorsaeck van bethoone,
Ick twijfel niet of ghy sult mijn bedrijf verschoone:
't Is noch onlanghs verleen, ach! dat my is ontvlucht
De Ziele van mijn Ziel, om wien ick droevigh sucht,
En borrel traen op traen, eylaes! uyt dese oogen,
Om dat ick (leyder!) ben soo deerlijck bedroogen:
Florentius Grieckſche Prins, die na sijn langh gevry,
En vast verbonden trou be-eedight, vlught van my,
Is oorsaeck dat ick sal door Bergen en door Dalen
Bedroeft, en eenigh in een Herders schijn gaen dwalen,
Heel troosteloos vol rou, na Griecken, daer ick mien,
Mijn ongetrouwe Prins op dese wijs te sien:
Als onbekent met hem vrypostelijck te spreecken,
Wat reden dat hy heeft gesworen trou te breecken:
Tot dees middel alleen, Heer Kluysenaer ick deedt,
Versoecken, dat ghy my wout helpen met dit kleedt.

Kluysenaer. Bedroefde Ionghe Maeght, voorwaer mijn deert u schade,
En 't geen natuerlijck is, ben hier in seer beladen,
Door sorge dat u yets mocht op de wegh geschien,
De reys is al te verr' voor soo een Vrou allien,

D

De wegen onbekent, onveyligh om te reysen.

Diana. Mijn eenicheyt sal ick versellen met gepeysen,
Op hoop van Godts ghena, en dragen in mijn hert
Godts groote mogentheyt, mijn onverdiende smert,
Gedachten Godlijck ghevoed in 's Heeren vresen
Die sullen op den wegh my tot ghesels chap wesen,
En houden steedts mijn oogh op deughdens sek're baeck,
Soo langh tot dat ick in behoude haven raeck:
Of tot de doot mijn Ziel een and're wegh doet kere,
En soo Godt met my is, en ken my niemant dere;
En soo mijn Ziel op God' een vast vertrouwen set,
En hy mijn wegen stiert, wie isser die my let?
En of ick (na veel druck) 't gewenste niet geniete,
Maer smoorden op den wegh mijn leven, door verdriete,
Soo ick te moeyelijck belast met dese pijn
Mocht werden: sal 't mijn Ziel noch meerder vreughde zijn,
Dus Vader, hoe 't my gaet ick hebbe niet te vresen,
Het sy hoe Godt het voeght, ick sal hem danckbaer wesen:

Kluysen. Voorwaer, ach! jonghe Maeght, verstandigh, als volmaeckt,
V goddelijcke reen (my innerlijck gheraeckt)
Ghetuygen u gemoet van deught en goede seden,
Het is een goede hoop, met Godes schick te vreden
Te zijn in ongeval, waer aen het lichaem lijdt
Dat met een soete hoop van vreuchd' de Ziel verblijdt,
't Gheloof in u is groot: op God een vast vertrouwe,
Dies ick verwondert ben, ach! edele jonge vrouwe,
Dat ghy in ongeval u selver troost door reen,
En met der Goden wil, u wille stelt te vreen:

V wercken die zijn goet, beleyt met Godes vrese,
En al die soo begint sal Godt behulp'lijck wese:
Maer wie met domme kracht op eygen wijsheyt steunt,
En met begeert (door wil) op 's werrelts schijn-deugt leunt,
Die doolt, al waent hy 't niet: hoe schoon haer schijn vermomt,
En sal 't bevinden als den dagh van rekeningh komt,
Voorts streckt mijn wensch soo veer als ghy hebt voorgenomen,
't Sy by u lief, of Godt, in 't Hemelrijck te komen,
Het u na wensch geluck, en sult ghy neffens dien
Na u believen in 't volbrenghen willigh sien:
Treet tot mijn kluysjen in, op dat ick u in desen
Na mijn vermogen magh, in als behulp'lijck wesen.

Diana. Gheluckigh die 't geluck steets voor een onluck hout,
En even gelijck ghy (ach! Vader) niet vertrout
't Aentreckelijck bedroch, van wereltsche Cieraden,
Maer stelt zijn hoop alleen op Godt, en Godts genaden:
Ghy die de overvloet en weelden soo versaeckt,
Dat ghy in soberheyt met blyschap u vermaeckt,
En in u kleene Cel, met nootdruft zijt te vreden,
Soo wel, als die ten Hoof, een Godt schijnt aengebeden:
Ghy die u jaren kort, en die de dagen slyt,
De Goden te geval, de menschen tot een spyt:
Van haer baldaed'ge lust, die 't lichaem (laes!) so strelet
Dat sy de waerde Ziel, haer hooghste lust ontstelet:
Ghy die tot dranck en spijs van 't lichaem onderhout,
De geurige kruytjes keurt uyt dit begraesde wout,
En schrale water-beeck u drooge tongh doet laven,
Ach! dat de Goden my om soo te leven gaven,

Ghene-

Ghenegentheyt, en ſin, gelijck ghy Vader doet;
Soo had ick ummers dan een ruſtelijck gemoet.

Kluyſen. Wie ruſt inwendich ſoeckt, die moet inwendigh ſtrij-
den,
En 't ſtrijden ſelden geeft een ruſtelijck verblijden,
Dus iſſer niet op aert dat ruſte geven kan,
Want yder ſtaet die brenght ſijn eygen onruſt an:
Sie daer, daer is mijn kleet, al is het ſlecht van waerden,
Wilt het niet na zijn waerd', maer nae mijn gunſt aenvaer-
den,
'k Gaf beter ſoo 'k het hadt.

Diana. 't Is meer als ick ken loonen,
Dan ter gelegen tijt, ſoo ſal ick Vader thoonen
Wat aengename gunſt dat my van u geſchiet,
Ick thoon een danckbaer hert, en heb nu anders niet,
d' Al gever mildelijck u goetheyt wil beloonen.

Kluyſen. Seer noodigh dient u dit om aen den Prins te thoonen,
Wanneer ghy komen mooght alwaer dat ghy hem vont,
Soo ſeght dat dit Iuweel, zijn waerde vrient hem ſont:
Ick twijffel niet, hy ſal uyt deſe ſpiegel leeren
Van zijn vervloeckt opſet, te vlieden, en te keeren
Tot zijn voorgaende trou, die hy u hadt belooft,
Sie daer en draeght met u dies wegen dan dit hooft;
Dit hooft dat ghy bedeckt van buyten çieren ſult,
Daer het inwendich hem tuygen ſal tot ſijn ſchult.

Diana. Ey! Goddelijcke raet, ô middel wel bedacht,
God loon u Vader, die door u bethoont zijn macht;
Ick treck aen dit ghewaet, en ſal mijn voorder ſpoeden:
Wie ſoude Vader nu, in 't minſt kunnen vermoeden
Dat ick (in dit gewaet, oft kleet) Diana ben?

Kluysen. Onmogelijck dat yemandt nu Diana ken;
Dees middel is seer goet om tot u wensch te raken:
Godt vorder u Iuffrou, in u voor-neem, en saken.

Diana. De tijt eyst mijn vertreck, 't gheluck dient nu bequaem,
Adieu tot weder siens.

Kluysen, Gaet kint in Godes naem,
God wil u leytsman zijn, ick wensch na mijn vermoogen,
Schickt altijt (waer ghy zijt) te houden Godt voor ooghen,
Op dat sijn Godtheydt u geluck na wensch verlien,
Wel-vaert tot salicheyt, wensch ick u neffens dien.

Diana. Godt loon u wenschingh.

Kluysen. En die wil u leytsman wesen,
Vertrout in hem, soo staet u geen gevaer te vresen.

Binnen.

FLORENTIVS.

HA! soete Vyandin, een al te wreede maeght,
Mijn plaghen soo veel zijn, als d'Hemel sterren draeght.
Ach! wilt eens over my,
Pruysse Goddinne dy,
Ghenadelijck erbarmen:
Soo snel niet vlucht
Voor mijn ghesucht,
Ontsluyt u ooren voor mijn al te droevich karmen,
Cecilia, hoe dus wreet? pronck per'le aller Vrouwen,
Hoe langh sal haer in u de wreede strafheyt houwen?
Hoe langhe sult ghy my Lief, my, en mijn gebeen,
Verwinnen met de kracht van u vermogen neen?

Godinne ſal u ſtraf mijn trouwe hoop doen liegen,
En ſal de hoop mijn wenſch(door u ſtraf heyt) bedriegen?
Dat laet ghy ymmiers (O rechtvaerde Goon) niet toe,
Want ick te trouwe dienſt om mijn Goddinne doe.

Allerdus. Vindt ick zijn hoogheyt hier geſcheyden van de menſchen?
'k Wenſch u gheluck, en al wat men een vrund' magh wenſchen,
Hoe dus verſuft? ach! Prins, u weſen my bethoont,
Dat droeve fantaſy in u ghedachten woont,
Dit ben ick ongewoon, hoe dus verſuft van ſinnen?

Florent. Allerde vrundt ick ſwerf in 't doolhof vande minne,
Ick dwael van redens ſpoor, ick loop ick weet niet hoe,
Ick ben niet dien ick waer, ick weet niet wat ick doe,
't Ghedacht is op de hol, de ſinnen zijn aen 't rennen,
Mijn dunckt met Phæton der Sonnen loop te mennen:
Allerde lieve vrundt, waer dat ick com, of ga,
De droefheydt volght my ſteets (ghelijck mijn ſchaduw') na,
En ſtelt my ſtadich voor haer ſtraf heyt, en genade,
'k Vertrou de hoop te veel, dies doet haer ſtraf mijn ſchade,
Ghenade voed mijn hoop, maer ſtrafheyt hoop ſo loont,
Datter voortaen gheen hoop meer in mijn boeſem woont.

Allerdus. Mijn Prins en waerde vrunt, van rechte vruntſchaps wegen,
Ben ick met u veel meer, als met mijn ſelfs verlegen,
Mijn redeloos gedacht drijft in een woeſte Zee,
En 't geen u ſchort (ô Prins) het ſelfde ſchort mijn mee:
Het geene dat u ſchort, het ſelfde doet mijn plagen,

Ick kent niet melden, 't gheen mijn droevich hert moet dragen.

Florent. Wie is d'oorſaeck uw's quel? wie hindert u, u wens?

Allerdus. De alderwreetſte Vrou mijn lieve Emmerens,
Die met een ſoet onthael van lieffelijcke woorden,
My (die noyt ſulcx docht) tot liefden eerſt bekoorden:
't Aentreckelijcke ſoet van haer robyne mont,
Heeft met de pylen van haer kuſ jes my gewont;
Haer aengenaem by zijn ſoo minnelijck ſy my thoonde,
Dat ick noyt dencken koſt beveynſtheyt daer by woonde:
Soo openhertich en goet ronts quam ſy by my,
Voor d'alder eerſte reys, en ſprack van vryery
Met ſulck een deſticheyt, met ſulcke ſoete reden,
Dat ſy my maeckten ſlaeſ van haer uytmuntentheden;
Elck woortjen dat ſy ſprack, had een volcomen ſin,
De Maegt ſcheen mijn geen aerts, maer hemelſche Godin,
Haer vriendelijck gelaet in't ſprekẽ kloeck, maer matich,
Weynich van woorden, en daer by van weſen ſtatich;
In't ſpreken ſoo begaeft, dat ſy op veel manieren,
Beleefdelijck haer tongh wiſt na haer wil te ſtieren:
Ia 't ſcheen recht uyt gheſeyt, oft weſen duyden wou,
Iſt dat ghy minnen wilt verkieſt my tot u Vrou;
Waer door ick ongeveynſt mijn meningh haer ontdeckten,
Bevond' ick nader hant, dat ſy my, (laes!) begeckten,
Ach! Vrund men mach voortaen op menſchen niet betrouwen:

Florent. Allerde lieve vrundt vernamentlijck de vrouwen,
Die met een looſe ſchijn ſien wat een minnaer peynſt,
En wetende ſijn hart, is haer vrundtſchap geveynſt;

Ha

Ha! ſchalcke Mommery, fy valſcheyt onder Vrouwen,
Is mijn Cecilia valſch, wie ſal men dan vertrouwen?
Soo in ſoo lieven Beelt d'oprechticheyt niet woont,
Soo kender niet een Vrou ter werrelt zijn verſchoont.

Allerdus. Soo ſcheen oock Emmerens, dan ick heb voorghenomen,
In ſulcke voegen, (Heer,) niet meer by haer te komen;
En voor het beſt ſoud' ick (gelijck een Vrund) u raen,
V liefd' t'ontrecken haer, eer dat het u mocht ſchaen.

Florent. Allerdus hoe; wats dit? my ken geẽ vruntſchap ſchieden
Van haer, die 't minne my (in 't minſte deel) af-rieden,
Ick min, ja min haer ſoo, dat eer ick 't minne ſtaeck,
Ick my eer vyant vande gantſche werrelt maeck:
En ſtel my in 't gevaer, alwaert dat reden, wetten,
Ia ſelfs de gantſche werrelt my 't minnen woud' beletten,
't Sal nochtans niet geſchien, indien ick ben de man,
Die ick te weſen plach, dies ſpreeckter my niet van:
Cecilia die moet, en ſal Florentius trouwen,
Of 't ſal gantſch Griecken-landt, doch meeſt die 't let berouwen.

Allerdus. Beſadight Vorſt en Prins, heb ick u door mijn raet
In 't minſte deel verkort, en duyt dat niet te quaet.

Florent. Allerdus, neen, ô neen, het op recht ware teken,
Van uwe vruntſchap is genoechſaem my gebleken,
En van u gunſt tot my ick wel verſeeckert ben,
Soo dat ick, dat (mijn Vrundt) niet qualick nemen ken.

Allerdus. Lofwaerdich is den menſch, en meeſt die menſch te roemen,
Die ſelfs de redelijckheydt, een reed'lijck menſch magh noemen:

Ten waer de redelijckheyt in 't Princelijck gemoet
Huys-vesten: dickmaels loonden hy met quaet het goet,
Ick weet niet wat, of hoe de reedlijckheyt mach wesen,
Waer voor, en oock hoe hoogh dat sy behoort gepresen
Te sijn: van my die haer soo hoogh stel in waerdy,
Dat ick niet weet wat lofs voldoeningh voor haer sy,
De redelijckheyt is soo, sy ken in alle saecken
(Hoe quaet sy kunnen zijn) een goet verschoningh maec-
ken,
De reed'lijckheyt is soo, dat sy tot straf van 't quaet,
Niet op de wegh van wraeck, maer wijse kennis gaet:
De redelijckheydt die ken, door reed'lijck onder scheyden
Een saeck, die dickmaels schijnt een mensch tot quaet te
leyden,
Ghetuygen, dat zy niet tot quaetheyt streckt, maer deucht,
En leert uyt bitterheyt te smaecken soete vreucht:
Ach! Edel' Prins, en Vorst, indient u lust te wandelen
Met my hier door het Bosch, wy sullen breder handelen
In 't stuck van dese saeck, oft yet, waer in dat ghy
V lusten hebben meught, te handelen met my.

Binnen.

Vierde Handelingh.

FLORIAEN.

ICk dacht vast by mijn selfs alsoo ick herwaerts gingh,
't Verloopen van de tijt verandert alle dingh,
Tot wat geluck (soo 't scheen) had my de tijt verkooren,
Het geen ick door de tijdt weer quackeloos heb verlooren.

'tVerlie

'tVerlies van mijn gheluck ist af-zijn vande maeght,
Voor wiens bewesen deught mijn hert danckbaerheydt draeght:
Cecilia Princes,als ick noch met mijn ooghen
Aenschou de plaets,waer my de krachten uw's vermoogen
Dryven met hert, met sin, met Ziel,ja met gemoet,
Ghelijck de Zeyl-steen 't yser na hem trecken doet,
Ter plaets,daer ick geknielt (almogende Godinne,)
De Goden offer inde Tempel mijnes sinne,
Op 't Autaer uw's waerdy, verdiensten van u deught,
Hoe wel dat ghy door dien(Princes) veel meer vermeught
Als ick vergelden kan: niet tegenstaende dese,
Doen (nae vermogen) my voor dees tijt danckbaer wese:
Waer was doch mijn gedacht? ha! doen ick heb versmaet
V aengeboden gunst, die 'k wensch,maer al te laet:
Waer waert ghy domme geest, doen ick my liet ontvliedẽ,
Soo onbedacht de gunst,die ghy my aen quaemt bieden?
V aengeboden gunst, u vriendelijcke reen,
Die sloech ick vander hant met sulck een plompe neen;
Berou, eylaes berou, hoe plaeght ghy mijn ghedachten,
Die door 't geheugenis verlooren luck betrachten,
Geheugen van u deucht herwenst verloope lust,
Mijn ongherustich hert voed op versmade rust,
Mijn wenschen te vergeefs,gelegentheyt verloopen,
Versuymenis belet mijn eenich troost te hoopen:
Die kans die is versien, ervarentheyt die leert,
Hoe de verloopen tijt zijn gangen niet en keert;
Doch Cicero seyt recht,'t is wijsheyt te vergeten,
't Verloopen te gedencken,is maer tijt versleten;
Onnut ist dat ick klaegh van mijn verloren luck,

Onnut ist dat ick nu beween 't verlies met druck,
Licht dat het hert verscheelt met woorden en gedachten,
Om met een loose schijn mijn meningh te betrachten,
Soud' sulcke veynsery wel heerschen inde Maecht?
Om sien wat kennis dat een plompen Herder draecht;
Gewisselijck 't is soo,en ick vind' best geraen,
Te stellen uyt mijn sin,haer vruntschap my gedaen,
't Was haer beleefden aerdt die my de vruntschap deed',
Heb ick 't anders gheduyt 't is my van herten leet,
Doch isser eenich kans soo bootst my (Echo) na,
En schatert uyt door 't bosch een heughelijcke Ia.

Echo. Ia.

Floriaen. Ia, Echo seght ghy ja? mach ick u woort vertrouwen?

Echo. trouwen.

Floriaen. Trouwen Echo, sal mijn trouwen niet berouwen?

Echo. rouwen.

Floriaen. Sal trouwen rouwen mijn, hoe sal dat (Echo) schien?

Fcho. vlien.

Floriaen. Vlien, sal ick vlieden,wel wat meer boet mijn verlangen?

Echo. gevangen.

Floriaen. Ghevangen Echo, hoe; gevangen om een Vrou?

Echo. trou.

Floriaen. Gevangen om de trou van mijn stantvaste min?

Echo. Coningin.

Floriaen. Mijn Coningin ghetrou, soo trou dat ick mijn leven
De Phœnix mijnes Ziel om straf noch doot begeven,
Sal nu noch nimmermeer; niet liever voor een Maeght,
Als dat men totter doot ghetrouwe liefde draeght;
Daer komt sy selver aen,hier moet ick wat verwachten,
Om sien of ick eens ken haer rechte gront betrachten:

Ick

Ick ſchuyl my wat ter ſy om aen haer te beſpien,
Of ick oock eenich treck van ware liefd' ken ſien.

CECILIA.

Mijn hertje brant van ſoete min
Soo ſeer, dat ick die hette
Niet uyt mijn Zieltje, noch mijn ſin,
In 't minſte deel kan ſette.
Ach! rover die mijn vryheyt ſteelt:
Ghy maeckt my een ſlaeſlinne,
Ick gae, ick ſtae, geſtadigh ſpeelt,
V heuſheyt in mijn ſinne.
Slaefin (door willighe ſlaverny)
Ben ick van liefdens wetten,
Ach! herder ick ken u waerdy:
Niet uyt mijn ſinnen ſetten.
Hoe ſoet is minnen als men mint,
Daer Ziel en ſinnen neyghen,
Als Liefd' een goet ghenoegen vint,
Soo krijghtmen haeſt een eyghen.
Ach! ſpraeckeloos geboomt, dat al mijn treurigh klagen,
Nu na een korten tijdt gehoort hebt alle dagen:
V iſt bekent hoe vaeck dat ick met veel getraen
Hier by dit Beeckjen al mijn klachten heb gedaen:
Alſt lod're wintje koel quam door de Boompjes ruyſchen,
En deed' de golfjes vande klare beeckjes bruyſſchen,
Al ſchommelend' op en neer, werden ick vaeck beſtreen,
En tot de liefd' verſocht, van Princen aengebeen,
Van Vorſten hooch geeert, met ſmekende gebeden,

Die

Die ick doot tegenheyt ſteeds tegen heb geſtreden,
Mits ick lantſdouwe ſo et verçiert met bloempjes ſchoon ,
Kies voor het Konincx Hof, en Keyſerlijcke Kroon,
Dies drijſt mijn eenigheyt verſelt met de gedachten,
Nae 't gheen ick boven 't Hofs wellusten hoogh moet achten,
Na dien ick metter daet meer acht het vrolijck wout,
Om dat de Son mijns Ziels hem daer verborgen hout:
Ach! Boomen, bloemen, vee, ghy klaver-rijcke weyde,
Vernieuwers van mijn luſt en ſoete vrolijckheyde,
O aengename plaets, daer mijn verliefde ooch,
Ziels voetſel uyt het ſchoon, eens ſchonen Herder tooch;
Sacht ſinneloose Maecht, verſot ſo lichtlijck niet,
Want door de wulpſche min quam menich in 't verdriet,
Raetſlaecht met d'achterdocht, wat ſou my die doch raden
Mijn liefd' te ſtaken? neen, veel eer wil ick verſmaden
Een Scepter, en een Kroon, ja Koninckliick bevel,
Eer ick mijn tweede Ziel uyt mijn gedachten ſtel:
Hoe; ſal ick dan een ſtock (in plaets van Scepter) ſweyen,
Verſchoven in het velt de ſlechte Schapen weyen?
Soud' dat mijn Vader wel gedogen? neen, geenſins,
Dat ick een Herder ſoud' verkieſen voor een Prins:
Nochtans ick liever wil de Kroon en 't Rijck verlieſen,
Als te haten die 'k min, en dien ick haet te kieſen,
Dit oorſaeckt mijn geween met bitterlijcke ſmert,
De ooghen vol getraen, met droefheyt in het hert:
Eylaes! bedruckt gemoet, wat iſt een ſwaer verdriet,
Alſt eerbaer herte wenſt, na 't geen de ſchaemt verbiet?
De Keur-Vorſt van mijn Ziel dien ick heb uytverkoren,
Is van een kleyne ſtaet, en lage ſtam geboren,

Hoe; ſtaet het dan niet vry dat d'hoogheyt ſich verneert,
En 't eerlijck kleyn verkieſt om ſtillen de begeert?
Of moetmen dan alleen (om achterklappers rede,)
Breken de willekeur van onſe ſinnelijckhede?
Alſt eerbaer hertje wenſcht na zijn beſloten deel,
Dat waer te wreet (dunckt my,) en voor een Maeght te veel,
Daer rijſt de Son mijns Ziels, veynſt nu Cecilia veynſt,
En melt door deſe Brief al 't gene dat ghy peynſt;
Laet vruchteloose ſchaemt onder begeerte buygen,
En wilt vrypoſtich hem u Hertens wenſch getuygen,
Ach! Herder Floriaen, ick wenſch u goeden dach.

Floriaen. En ick u al 't geluck dat yemandt wenſchen mach,
Princes dus eenich hier?

Cecilia. Sout ghy my eenich achten?

Floriaen. Mits ick u eenich vant.

Cecilia. Verſelt met mijn gedachten.

Floriaen. Gedachten die miſſchien op u beminde voen.

Cecilia. Soo acht ick Floriaen dat dickmaels d'uwe doen.

Floriaen. De mijne (Iuffrou) zijn als, al des Herders knaepjes,
Becommert en begaen met ſorge voor de ſchaepjes,
Om houden oogh in 't zeyl, gelijck ons plicht gebiet,
Of men de Wolf oock na de Schaepjes komen ſiet.

Cecilia. Seer konſtich iſt geveynſt; dan ick ſoud' Floriaen,
V reden (na my dunckt) op deſe ſin verſtaen:
De Schaepjes die ghy ſegt, dat acht ick zijn de Maechden,
Wiens ſinnen uwe liefd', wiens weerliefd' u behaechden,
Dat ghy becommert zijt met ſorge voor u Vee,
'k Verſtae alleenich u getrouwe min daer mee.

Floriaen. Vergeeſt my dat Princes, 'k ben ſoo geluckigh niet,

Dat my van eenich Maecht eenige gunſt geſchiet,
Oock heb ick noch mijn tijt in 't minnen niet verſleten.

Cecilia. Soo moet ghy Floriaen, dan door u reden weten
Dat ghy niet oord'len kunt, dat u geen gunſt geſchiet;
Dan ſchoon of ghy 't al ſeght, ick kent gelooven niet.

Floriaen. Het ſeggen ſtaet aen my, aen u Princes, 't geloven.

Cecilia. Ick meen, dat mijn geloof u ſeggen gáet te boven.

Floriaen. Dat niet u kloeckheyt my verwint in dit verſchil,
Dewyle ghy u tongh Princes hebt tot u wil:
Had my natuer begaeft met kunſt van wel te ſpreken
'k Soud' my verſtouten licht, een Maeght om gunſt te ſmeken;
Smeecken met ſoet gevley, om lieve weder min,
Soud' ick Princeſſe Vrou, die daer ick ſlaef van bin.

Cecilia. Ten ſchort u daer niet aen, dies ſtelt u door de rede
In alles vry vernoeght, en reed'lijck te vrede:
't Is wonder Floriaen, ja wonder geeft het mijn,
Dat ſulcken braven Helt ken ſonder minne zijn,
Volmaeckte ſchoonheyts lof u aenſchijn braef verçiert
V lieſtalige tongh met reden ghemaniert,
Soud' d'alderbraefſte Maeght tot minnen wel beweghen,
Indien ghy Floriaen tot minnen waert genegen.

Floriaen. Ghenegentheyt tot min, Princes, wel was geſint,
Maer mits genegentheyt, gelegentheyt niet vint,
Is mins begeert te niet? dies moet ick 't minnen ſtaken,
Tot dat genegentheyt gelegentheyt ken raken;
Doch dat ick by geval aen eenigh Maeght mocht ſien,
Dat ſy my gunſt toedroegh, 'k ſoud' haer mijn dienſt aen bien.

Cecilia. Ick twyffel Floriaen of ghy u woort ſout houwen.

Mijn

Floriaen. Mijn woort mijn ſegel is, daer meugt ghy op vertrouwen.
Cecilia. Wie al te haeſt vertrout, wel licht bedrogen wert.
Floriaen. Bedriegen ken hy niet, die trou is in zijn hert.
Cecilia. Een hert ſonder bedrogh, is heden quaet te vinden.
Floriaen Princes voor andere, wil ick my niet verbinden,
Ick ſpreeck alleen van 't mijn.
Cecilia. De woorden zijn wel goet.
Floriaen. En 't hert niet minder als de tonghe blijcken doet.
Cecilia. Soo ſoud' ick u wel licht yets heymelijckx vertrouwen.
Floriaen. Van mijn getrouwicheyt meught ghy u ſeecker houwen.
Cecilia. Mijn dunckt ick weſen ſoud' d'alder-vernoeghſte menſch
Dat ick in kleynicheyt mocht leven na mijn wenſch,
De weelden van het Rijck die zijn my ſoo ſeer teghen
Dat ick in de Ballans mijns oordeels dickwils wegen,
Met ſware achterdocht de vruchten vande weelt,
Bevind' ick dat haer luſt my alle vreucht ontſteelt:
'k Heb inde luſt gheen luſt, door 't ſtadelijck genieten
In 't kort geſeyt, het Rijck, en Kroon zijn mijn verdrieten,
Soo de ghewoont (door ſchaemt) mijn eerbaer voorneem breeckt,
Dat nochtans vol ghevaer, en ſware ſorge ſteeckt:
Niet tegenſtaende is ſoo groot op u 't vertrouwen,
Dat ick niet langer ken mijn hert verborgen houwen;
Ja u beleeftheyt die betrou ick ſoo veel toe,
Ghy my verſchoonen ſult, iſt ſaeck dat ick miſdoe;
Wanneer ick u ontdeck mijn ſin en welbehagen,
Miſhagens u (ick bid,) wilt dan geen roem gaen dragen,
Dat ghy een ted're maeght haer ſinnen hebt verſot,
En maecken mijn 't ghemeene volck tot een ſpot.

Floriaen. Princes, den Hemel ſal eer op der Aerden dalen
Eer ick met valſcheyt u ſoud' ſoecken t' achterhalen,
Eer ſal het ſchob-gediert, neſtelen in het Wout
Eer ick niet na en kom al 't geen ghy my vertrout:
Eer ſal ſich 't pluymgediert in woeſte zee geneeren,
Eer ick niet en volbrengh u edel heus begeeren:
Eer ſult ghy in een zee verkeeren ſien de Landen,
En ſelfs de zee ghelijck een heete koole branden;
Eer van my niet en wert u wil na wenſch voldaen,
Al waert dat ghy geboot my in mijn doodt te gaen.

Cecilia. Onmog'lijck dat ick ken 't verhoolen langer ſwygen,
Mijn hallef doode Ziel moet uyt u leven krygen;
Florentius uyt. Ghy zijt het Floriaen, ghy zijt het die my doet
Verſmaden Rijck, en Kroon, en minne na 't gemoet;
Siet hier een Konincx kint van liefden overwonnen,
Hoe ſoud' ick langher voor mijn Herder veynſen konnen?
Mijn Herder, dien ick min, en minne ſal de tijt
Tot dat de doodt mijn ſcheyt, trots alle die 't benijt.

Floriaen. Princes, Mevrou, wats dit? ick bid u overleght,
V ſaecken wyſſelijck, en zijt wel onderrecht,
Dat ghy in keur van min, niet al te verr' mocht doolen.

Cecilia. Laet Floriaen aen my die ſorge zijn bevoolen,
Miſhaeght mijn minne u? de waerom my verklaert.

Floriaen. Miſhagen; neen Princes, ick kniel voor u ter aert,
En acht ſoo grooten luck onwaerdich my te weſen.

Cecilia. Hou daer een Brief, waer in ghy duydelijck ſult leſen,
Mijn meningh, wil en wenſch, wilt u daer op beraen,
En tegen t'avont my u meningh doen verſtaen. binnen,

Floriaen. Vaert wel Princeſſe Vrou, u eerlijck ghebieden

Sal van u onderdaen, dienstwillichlijck ghe∫chieden.

Hy leest den Brief.

Ick acht de heus∫heyt meer, die ghy my Herder doet,
Als al de diensten van een Hoof∫che Adels stoet:
Tot teken van mijn trou ∫al ick de Hoof∫che staten
Alleenich om de min van Floriaen verlaten,
En weyden liever 't Vee, door Bergen, Bo∫ch en Dal,
En wat ick niet en ∫chreef, hier na u ∫egghen ∫al.

V. E. Verliefde Cecilia, Princes van Griecken.

Ha! goedertieren Goon; soud' ick dien dach wel leven,
Dat ick weer van 't gheluck, soo hoogh soud' zijn verheven?
Ick hoop en vrees nochtans, gunt goede Goden ach!
Dat ick in dese saeck, mijn wel beraden mach.
Binnen.

FLORENTIVS.

VVAt laet ghy Goden toe, kent goede Goon gheschien,
Dat ick die trots en spijt moet met mijn oogen sien?
Fy u Cecilia, fy u schandael der Vrouwen,
Dat ghy ach! Konincks kint een Herder soeckt te trouwen:
Cecilia dus valsch, Cecilia dus licht?
Ist oogh betovert, of begoogelt my 't gesicht?
Ick weet niet wat het doet, 't veroorsaeckt my veel klachten,
Ick twist met mijn ghesicht, en kijf met de gedachten,
Oft droom, oft beuselen zijn, oft Duyvels spoockery
Soud' sy hem minnen, dat gheloof komt niet in my,
Ghelooven moet ick ymmer 't gheen mijn ooghen saghen,
Ha Hemel! moet ick dan die spijt gheduldigh dragen,
De trotsheyt is te groot, ha! Griecxsche Koningin
Dat ghy een lompe Boer betoont u hoofsche min:
O onrechtvaerde Goon, ick sal het niet gedogen,
Is anders mijne haet niet minder alst vermogen.
Binnen.

Vijfde

Vijfde Handelingh.

FLORIAEN, CECILIA.

ALs ick Hemel, ende Aerdt
Ongelijck van lof en waerdt,
Elck na waerdy aenſchou,
Denck ick om mijn waerde Vrou.
Princes die mijn Ziel gebiet,
d'Aerde heeſt ſoo waerdigh niet,
Dat ick Koninckrijck of Croon
Ruylden, als aen u perſoon.
Had ick Keyſerlijcke macht,
Waerdich u uytheemſche pracht,
Niemant (als mijn ſchoone Vrou,)
Kroon, Rijck, Scepter hebben ſou.
Maer eylacy, ſchoone maeght,
Soo u hoogheyt wel behaeght,
Eerſucht, pracht, gebied en ſtaet:
Koom ick aen u veel te quaet.
Schoone maget trots van leen,
En van lichaem braef beſneen,
Niet voor een gemeene bloet,
Maer voor Princen op gevoet.

Cecilia. De liefd en heeſt gheen Wet, maer kieſt na liefd's vermogen,
Soo dat liefd' niet op't goet, maer op de keur moet ooghen,
Die door genegentheyt van liefden wert gevoet,

Dats

Dats rechte liefdens aert,ſoo ghy bekennen moet.

Floriaen. Princes; het is alſoo ick hebber gantſch niet tegen,
De rijckdom waer niet waert, ten waer door het ghene-
ghen,
Genegentheyt die maeckt waerdy,daer men haer voet,
Soo dat mijns oordeels niet rijckdom beſtaet in 't goet:
Maer oock in kleynicheydt daer men toe is genegen,
En ſich vernoegh'lijck hout wanneer het is verkregen,
Groot goet gheen rijckdom maeckt mijns oordeels houd'
ick wis,
Dat het vernoegen d'alderbeſte rijckdom is;
Princes, na dat ick heb u trouwe Brief door-leſen,
Heb ick mijn hoop gevoet met hondert duyſent vreſen,
En kniel eerbiedelijck voor uwe hoogheyt neer,
Of is 't tot proef Mevrou, of ernſtich u begeer.

Cecilia. Koſt ick met hert en Ziel, het ſelfde getuygen,
Ick ſoud' gedienſtelijck ter aerden neder buygen,
En offeren u op mijn hert, mijn Ziel, 't gemoet,
Dat u mijn tweede Ziel ſoo ſeer beminne doet.

Floriaen. Godin, 't is mijn genoech de oorſaeck van mijn vreſen,
Sal d'oorſaeck (ſoo mijn dunckt) oock van mijn ſterven
weſen,
Ten aenſien het gebiedt, en Koninckljjcke macht,
V vaders heerſchappy, u Princelijck geſlacht:
V vrunden rijck van haef,als machtigh van vermogen,
Sullen Princeſſe Vrou, in geenderwijs gedogen,
Dat een onedel hert, de heuſ heyt ongewent,
V hoogh gebooren vrou en u geſlachte ſchent;
Dat ghy verlaten ſoud' u wel gewenſte leven,
En om een Herders ſlaet het Koninckrijck ſout geven,

Te

Te groot is u waerdy, u voeght geen haeſ'ren ſtock,
Een ſlechte Herders Py, of Herderinne rock:
Ick hebbe niet Princes het geen mijn magh verſchoonen,
En op 't duyſenſte deel u trouwe deughde loonen;
Een arrem Herders ſoon, bot, plomp, en ſlecht van ſtaet,
Die met een kleen getal, van Schaepjes omme gaet:
Een vreemt verſchovelingh die nietigh is van machten,
Niet waerdigh datmen hem ſo waerdigh ſoude achten;
Wtmuntende Princes, ick hebbe macht noch goet,
Maer ben in ſoberheyt (by d'Herders) opgevoet,
Ick bid u waerde Vrou verſtandige Godin,
Let wichtigh op de zaeck, en ſiet het verder in;
Laet wyſe achterdocht met ſorge overwegen,
Wat ſwaricheden in dit ſtuck al zijn gelegen,
Miſſchien dat u Me-vrou de reden ſoo veel leert,
Dat uwe hoocheyt licht haer gunſten van my keert.

Cecilia. Mijn onverkeerlijck hert onmogelijck te verkeeren,
Blijft Floriaen ſtantvaſt by 't eerlijck begeeren:
Kent ghy recht Liefdens aert, ſoo weet ick wel dat ghy
Niet ſonder reden ſult hier in verſchonen my,
Mits ick lichtveerdich niet, maer met voordachte ſinnen,
En rypelick beraed dit ſelfde gae beginnen:
Soo weet dat ick mijn oogh ſloegh op u kleene ſtaet,
En u vernoegingh die het Hof te boven gaet,
Wiens overvloedigheen, haer geen genoegingh dele,
Maer door begheert tot meer vernoegingh haer ontſtele:
Ten anderen ſo heeft my neffens dien behaeght
V deught-lievende Ziel, die ghy in 't lichaem draeght:
V trouwe nedricheyt my teelden boven allen,
Een gunſtich hert tot u, dat met een wel gevallen,

Van 't Herders leven in vermaeck en kleene lust,
Socht een met u te zijn, in aengename rust;
Ick kies voor 't Hof het velt, soo ick gerust mijn leven
Mach onbekommert in een Herders dienst begeven:
Het staet mijn Vader vry ('t is waer) my te gebien,
En na gehoorsaemheyt so moet zijn wil geschien.
Maer 'k ben in Liefde vry
Van al zijn Heerschappy;
Liefd' wil na liefd's behagen
't Gebieden zijn ontslagen,
En acht meer als het goet,
De rijckdom van 't gemoet,
Dats willigh na te treden
De keur der sinnelijckheden:
En soo mijn Vaders wet
Het selfde nu belet,
Wil ick door Bergh en Heyde,
Met u de Schaepjes weyde.
Veel liever als met dwanck
Te trouwen tegens danck:
Dies Floriaen laet varen
V sorgen vol beswaren;
En maeckt u selver Heer
Van my; door mijn begeer,
Die 'k naer u wil sal voegen
En met u staet genoegen.

Floriaen. Godin; ick segh Godin, ghy dwinght my ô Godinne
Met hert en ziel Me-vrou, tot u beleefde minne:
Dan 't alder meest dat my in dese saeck beswaert,
Dat ick u trouwe deucht na haer verdienst end' waert

Geensin

Gheenſins beloonen kan : doch ſoo ick ken betreffen
Mijn voorgaende geluck, ſal u mijn ſtaet verheffen
Verr' boven eenich Vorſt : of eenich Konincx kint.
Door trouwe liefde daer u ſlaef u mee bemint.

Cecilia. V trouwicheyt die iſt, waer op mijn Ziel vertrout.

Floriaen. Door u getrouwicheyt mijn trou verſeeckert hout.

Cecilia. Wat ken den Hemel aen de menſchen meer verleenen,
Als dat twee Zielen trou, door trouwicheyt vereenen ?
Wat aengename vreucht te minne na begeert.

Floriaen. 't Iſt aengenaemſte dat natuer den menſch vereert,
't Is rechte liefdens aert, te volgen liefdens wetten.

Cecilia. 't Is rechte liefd', de ſin, daer 't keur gebiet te ſetten,
Ach ! daer men ſoo ver-eent voorcomtmen twiſt en haet.

Floriaen. Door dien oprechte min het al te boven gaet,
De liefd' vermach het al, dies min ick ſonder ſchromen.

Cecilia. De liefd' verſoet het al, wat yemant op magh komen :
Mijn dunckt geraden lief, dat wy dit laten ſteken,
En dat ghy mijn bewijſt met eenich ſeecker teken,
Dat mijn oprechte liefd' in trouheyt u behaeght.

Floriaen. Princes aenſiet u ſlaef, die in zijn handen draeght
Een dorre haeſ' re ſtock, en ſlechte hoet by deſe,
Niet met gheſteente braef, noch Perlen uytgheleſen
Omcinghelt en verçiert : geen gaven meer by my,
Dit lichaem overdeckt met deſe ſlechte py :
Draeght yets dat ick u tot verſeeckeringh wil jonnen,
Iſt ſaeck dat ick daer mee u ſal vernoeghen konnen ;
Al hoe wel dat het is mijn alderwaerſte pant,
Te thoonen u mijn trou, ſoo reyckt mijn toe u hant :
Princes het is mijn Ziel tot uwen dienſt gebooren,

En ſoo 'k u niet bemin, ſoo ga die ſelfs verlooren,
Princes het is mijn Ziel, mijn leven die in noodt,
Sullen zijn tot een pant ghetrou tot inder doodt:
Princes, voor wien ick kniel, ootmoedigh nederbuyge,
Laet ick het met een kus u lieve lipjes tuyghe,
En u bedoude mont druckt weder aen de mijn,
En laet dit het verbondt van onſe trouwe ſijn.

Cecilia. Nu dunckt het my genoegh, wy dienen te beraen
Hoe wy met ſtil beleyt beſt trecken hier van daen;
Daer dient wel opghelet, en ſonder langh te wachten.

Floriaen. Mijn alderwaerſte lief, daer comt in mijn gedachten
En middel, dien ick hou bequaem tot ons beleyt.

Cecilia. Wat middel ach! mijn lief?

Floriaen. Maer datmen u bereyt,
Een Herderinne kleet: waer me ghy u ſult klede,
En tegen morgen vroegh, na 't eycken Boſch toe trede:
Aen geen zijt vande beeck dicht by een Kluyſenaers Cel,
Alwaer ick u mijn lief dan volgen ſal.

Cecilia. 't Is wel;
Ick gae en maeck mijn reedt, om na mijn welbehagen
Te wandelen na 't Boſch, voor 't kriecken vanden dagen,
En op beſtemde plaets ick u verbeyden ſal.

Floriaen. De Goon verhoeden u mijn lief voor ongeval.

Binnen.

FLORENTIVS.

NU dat den Koninck haer te vangen heeft belaſt
Dient my wel naerſtelijck op deſe ſaeck gepaſt:
Ha! Plompert 't gene ghy hebt liſtigh voorgenomen,
Daer ſweer ick ſult ghy nu, noch nimmermeer toe komen:
De tijt eyſt geen vertreck, men heeft ten hoof verſtaen,

Als

Als dat ſy beyde ſijn beſtemt om deur te gaen:

Allerdus uyt. Daer comt Allerdus aen; die ick deſe ſecreten
Als een getrouwe vrient, ſal heymelijck doen weten:
Mijn vrient ſeer wel te pas, de tijt van u af-ſijn
Die ſcheen mijn duyſent jaer; door oorſaeck dat ick mijn
In nare eenſaemheyt, heb langhe tijt begheven,
En acht mijn ſonder u (mijn vrient) als ſonder leven.
Alſo ick van u deucht en trou verſekert ben;
Soo iſſer niet dat ick voor u verborgen ken:
Dies wilt aendachtelijck wel letten op mijn woorden,
Ick weet u leven ghy noyt vreemder dingh en hoorden,
Als 't geen ick ſelver hier vande Princeſſe ſach,
Dat ſy in geyle luſt met den ſchaep-herder lach:
Op een verborge plaets in dichſte van 't Boſchagie
In vuyl oneerbaerheyt, en dertele boelagie:
Dit dreeft my voor 't naet hof, ick gaft den Konick aen,
Die voort belaſten datmen haer ſoud' vangen gaen:
Dies bid ick Allerd' u dat in de noorder hoecken,
Ghy ſpoedich vluchten wilt om hem, en haer te ſoecken:
Ick ſal door 't Eycken Boſch gaen rennen met der vaert,
En ſorgen dat met wacht de wech wel wort bewaert;
'k Sal alle paſſen doen met ſtercke wacht beſetten,
En op het vluchten van haer beyde neerſtich letten:
Ick gae, en doet ghy 't oock, op dat geen tijt en ſpilt,
Ick bid u ſpoedich doch.

Allerdus. Daer niet voor ſorgen wilt,
Ick gae door Bergh, en Boſch, door lommer, en door linden
Ghy ſult mijn waerde Prins, u trouwe vrunt bevinden.

Page. Genadich Prins, en Heer, het hof is vol gheſucht,
Den Herder heden is met de Princes gelvucht:

Al 't Hof is vol erroers, zijn Majesteyt och! hermen,
Doet niet dan weenen met een overdroevich kermen:
Prins; zijn Genaden heeft op 't spoedighst my belast,
Om u Genaden aen te seggen, dat ghy vast
En stercke wachten stelt, om 't vluchten voor te komen.

Florent. Gaet Page, seght de saeck is by der hant genomen.

Allerdus. Den Prins en ick te saem op 't spoedichst henen gaen,
Op dat in dese saeck wert alle vlijt gedaen.

Binnen.

CECILIA,

In Herderinne kleedingh.

ADieu verheven throon,
Vaert wel Scepter en Kroon,
Ick laetse, diese minne
Wat isser meer aen vast?
Als moeyten, sorgh en last,
't Is best een Herderinne.
Wie kent my in dit kleet?
Ey vlugge voetjes treet
Eert daeghje neert komt dalen;
Eer yemant my verspiet,
Of door de telghjes siet,
Om my te achterhalen.
Wat neem ick voor een spoor?
Ick gae dit weghje door
Tot ginder aen het beeckje,
Stapt voetjes, noch wat aen,
Waer toeft ghy Floriaen?
Ey! volght my op dit streeckje.

Dit

Dit is de beeck, de kluys, alwaer mijn lief my ſeyde
Dat ick uyt liefden hem, een weynich ſoud' verbeyde
Om niet verſpiet te zijn, ſoo ſoud' ick eerſt alleen
In Harderinne ſchijn, voor uyt na 't beeckje treen;
Ick ſal ſoo langh hy komt, met voedende gedachten
Mijn Zielens afgod hier patientelijck verwachten;
Of in dit kluyſje, by dees Oude Kluyſenaer
Alwaer ick ben bevryt, voor prijckel en gevaer:
Hou ſich; waer zijt ghy hier?

Kluyſen. Ick koom; wat 's u begeeren?

Cecilia. Om yets van u perſoon, ach! Kluyſenaer te leeren,
Waerom dus eenich ghy de loop uw's levens tijt,
In woeſte wildernis dus arrem'lijck verſlijt?

Kluyſen. 't Is daerom Herderin, dat ick door rouw' van ſonden
My tot een eeuw'ge dienſt, der Goden heb verbonden;
Om ſonts verdiende ſtraf, door boete weer t'ontgaen.

Cecilia. Waerom dat Vader in de wildernis gedaen?

Kluyſen. Om dat de wildernis my ſtadich in ſoud' beelden
De woeſte wildernis, van mijn verloopen weelden:
De eenſaemheyt om dat ſy geen beletſel geeft,
Wanneer de Geeſt een treck om Godt te dienen heeft,
En dat ick 't dorre kruyt tot ſpijs gebruycken moet,
En water tot mijn dranck, zijn wetten van 't ghemoet:
Die my de overdaet (wel eer gebruyckt) verwyten,
Om Gods verſoeningh moet ick dus mijn leven ſlyten.

Cecilia. Daer ſien ick Vader yets 't gheen my een oorſaeck geeft,
Dat mijn bedroefde hert in duyſent vreſe leeft,
Vaert wel ick gae.

Kluyſen. En ick om mijn gety te leſen.

ALLER-

ALLERDVS uyt.

Cecilia. Is dat Allerdus niet? O Goon! wat wil dit wesen,
'k Tre onbeschroomt tot hem, alſo hy niet en weet,
Dat ick Cecilia ben, door dit verandert kleet,
Om weten wat hy wil, heb ick een groot verlangen:
Wel vrundt hoe dus verbaeſt, hebt ghy noch niet ghevangen,
Van Haes of eenich wilt, dier veel zijn in dees hoeck?
Allerdus. 't Zijn Herderinnetje geen Haeſen die ick ſoeck,
Maer hebt ghy hier in 't Boſch twee menſchen niet vernomen?
Cecilia. Wat menſchen ſouden hier in 't woeſt Boſchagie komen?
Allerdus. 't Soud' zijn een Konincx kindt, die met een Herder vlucht,
Cecilia. Wat yſelijck rumoer, wat jammerlijck gerucht,
Hoor ick ô goede Goon.

FLORIAEN Verbaeſt uyt. FLORENTIVS Met eenige hovelingen volgen hem.

Floriaen. Ick ben in duyſent vreſen,
Waer dat mijn waerde lief, en Konincx kint magh weſen:
Waer zijt ghy? ach! Princes, comt my in deſe ſtaet,
Met u almogentheyt, Cecilia te baet.
Cecilia. Hier ben ick, ach! mijn lief, die 'k niet en ſal begeven,
Gheduerende de tijt van mijn rampſaligh leven.
Floriaen. Wat leytmen my te laſt, waer in heb ick miſdaen?
Florent. Dat ſal zijn Majeſteyt, wel uyt u brief verſtaen.

Binnen.

KONINCK

KONINCK, FLORENTIVS met al 't Hof-ghesin: CECILIA ghevanckelijck.

'T Rampspoedich ongeluck, dat went na my zijn wielen,
En 't volght my (waer ick gae) gestadigh op de hielen;
Mijn ramspoet, het gedacht nau achterhalen ken,
't Schijnt ick tot ongeluck (eylaes!) gebooren ben:
O Goon! hebt ghy 't versien, u droeve knecht te plagen,

En ſent my niet meer toe, als ick vermagh te dragen,
Cecilia wats dit? wat heeft u luſt beſtaen:
Dat ghy u groot geſlacht die ſchant hebt aengedaen?
Cecilia, ghy had behooren u te draghen
Dat het my hadt geweeſt, een luſt, en wel behagen;
Maer nu ghy anders doet, als d'eerbaerheyt gebiet,
Kneuſt ghy mijn ouderdom met ſchandelijck verdriet:
Schoon dat ghy zijt mijn kint, ſoo ſal ick vonnis geven,
Na dat de miſdaet eyſt, die ghy hier hebt bedreven.

Cecilia. Mijn Vader, en mijn Heer, iſt dat ghy 't vint geraen
Met ſware ſtraf mijn jeucht u vonnis op te laen,
Soo ſal ick aen de Goon op-offeren gebeden,
Dat na mijn doodt werden getuyght d'onſchuldicheden
En onrechtvaerde ſtraf, die 'k als miſdadigh boet,
En ſterve ſonder ſchult, iſt dat ick ſterven moet,
De doodt ſal Vader my, ſoo ſwaer niet zijn om dragen,
Als ick uyt liefd' tot u, met rede wel beklagen
Het prijckel uwes Ziel, dat uyt u oordeel rijſt
In dien om ſoo een ſaeck, ghy my ter doodt verwijſt:
Ach! als ghy my dan hebt berooft van 't ſterflijck leven,
Soo wenſch ick dat de Goon de miſdaet u vergeven.

Koninck Wie ſigh in d'eer miſgaet, die acht ick ſtraffe waert.

Cecilia. Die my daer me belaſt, ſegh ick, de waerheyt ſpaert;
Ha! Prins, waert dat ghy deed als Princen wel betamen,
Ghy ſout van deſe daedt ſtilſwygende u ſchamen,
Dat ghy onſchuldichlijck, ſoo wreed'lijck my aentaſt,
En met oneerbaerheyt mijn vroom gemoet belaſt,
En ſteelt mijn eer, en faem, door loghentael; fy ſchande,
Dat ick onſchuldich draegh dees boeyens om mijn hande.

Fy

Fy Roover van mijn eer
De werelt ſal, ick ſweer
Eer t'onderſt boven keren,
Ia raken gantſch te niet
Eer ick door dit verdriet,
Sal toeſtaen u begeren.
V dreygen ſtraf en wreet
Die acht ick niet en beet,
Ia, d'alderſwaerſte plagen,
Die ghy tot ſtraffe meught
Bedencken, voor mijn jeught
Sal ick geduldigh dragen.

Florent. Fy u Cecilia, dat ghy dit wilt miſſaken,
En door u logentael mijn waerheyt logen maken:
Siet hier u eygen ſchrift, dit maeckt u doen bekent,
Dit is 't getuygenis, als dat ghy ſchuldich bent;
En hebt ghy deſen Brief den Herder niet gegeven?

Cecilia. Maer geē oneerbaerheyt (gelijck ghy ſeght,) bedreven.

Koninck Ick raed' u dat ghy ſwyght, u woorden die zijn vals,
Brenght de gevangen voort, en ſtraft hem aen den hals:
Leght haer gevangen weer, ick ſal mijn recht bethoonen
V met gevanckenis, hem met de doodt beloonen.

Cecilia. Eer ick vertreck mijn Heer, en Vader laet my toe
Dat ick geknielt voor u, noch eene bede doe,
Gewaerdight my ſoo veel, te openen u ooren,
Dees mijne redenen aendachtelijck te hooren:
Soo is mijn laetſte be, mijn Vader u te raen,
Laet doch u gramſchap niet boven de wijſheyt gaen:
Soo ſeecker als de Son het Aertrijck komt beſchijnen,
Soo ſeecker ſult ghy my, hier in onſchuldigh vijnen:

Soo ſeecker Vader als ghy hier op aerden leeft,
Soo ſeecker iſt dat Floriaen gheen ſchult en heeft;
Noch ick in 't minſte deel oneerbaerheyt bedreven,
Maer hem mijn weder-min uyt goede gunſt gegeven
Beken ick: heb ick hier het ſterven me verdient,
Soo ſterf ick dan alleen ter liefden van mijn vrient.

Koninck Brenght haer uyt mijn geſicht, en vordert voort de ſaeck
Den Herder boeten ſal (na zijn verdienſt) mijn wraeck.

CECILIA *wert binnen ghebracht.*

FLORIAEN voor den KONINCK.

Floriaen. Grootmogend' Majeſteyt, mijn ſterven of mijn leven,
Staet in het boeck alleen van uwe wil geſchreven,
En wat van dees zijn Majeſteyt my acht verdient,
Genaden, of de doodt, nae dat hy dan verlient
Ick duldich dragen ſal, en trooſten my door reden,
Iſt dat ick ſterven moet, de re'en ſtelt my te vreden;
Niet dat ick na verdienſt de doodt my ſchuldigh acht,
Maer dat getrouwe liefd' my heeft ter doodt gebracht.

Koninck V reden my verveelt, u miſdaet is beweſen,
Dies wert tot vonnis u ſentency voorgeleſen,
Als dat ghy u bereyt en totter doodt begeeft:
Brenght hem gevangen weer daer hy geſeten heeft.
Koninck met al de anderen binnen.

FLORIAEN blijft met een des Konincx Dienaers.

Ha albeſiende Goon! mijn ſinnen en gedachten
Vliegen ten Hemel op met geeſtelijcke krachten:

De

De Werelt loos en boos,de menſchen valſch en quaet,
Die ſchroomen geen bedroch, maer oordeelen uyt haet;
De Vromen dickwils vuyl, en fielen vaeck voor Vromen,
Doch die't gemoet voldoet, hoeft laſteringh niet te ſchromen,
Verweſen tot der doodt, Cecilia Godin
Om dat ick eerelijck u heuſche Godtheyt min,
En ghy my minne draeght: nu wy vereenicht beyde
Lichamelijcke zijn, moeten de Zielen ſcheyden:
O ſcheyden al te wreet; niet wreet door doodes pijn,
Maer wreet, om dat ick moet van u geſcheyden zijn:
Cecilia vaert wel, vaert wel mijn uytverkoren,
Ick ben tot u vermaeck mijn Engel niet geboren,
Wanneer mijn Ziel (Godin) uyt 't lichaems wooningh gaet,
Deckt dan u teere leen, lief, met een rou gewaet
Ter eeren van u ſlaef, wiens trouwicheyt ſal blijcken,
En vuyr, noch ſwaert, noch doodt, noch geen tormenten wijcken,
Ciert u Altaren op, ô Moeder vande Min,
Dat ick gebeden ſtort, ter eeren mijn Godin:
Godinne wilt om laech van boven komen dalen,
Verſelſchappen mijn lief, die eenich hier ſal dwalen
Verſchoven en veracht, als ick hier Zieloos ben,
Van 't leven af gerooft en haer niet trooſten ken;
Brenght my van daer ick quam, mijn reden zijn gedaen,
'k Sal mijn ghedacht nu voort, met Godt bekommeren gaen.

Binnen.

C'HOOR.

O Redelijck geſlacht,
Met goet vernuſt geſchapen,
Godts mogentheyt en kracht
In 't Coor van u gedacht,
Sorghvuldighlijck betracht,
Zijn Goddelijcke macht
Ontwaeckt van 't ſondigh ſlapen.
Ey! Matícht u begeer,
Door 't rijckelijck genoegen,
't Genoegen maeckt u Heer,
Dient wellust niet te ſeer,
Betracht het eeuwigh meer:
V Zielen, wilt tot eer
En dienſt der Goden voegen.
Want niemant ken zijn luſt
Na zijn begeert verwerven,
Maer luſt teelt hem onruſt,
Ten ſy begeerte bluſt
Het geen begeerte luſt:
Dies laet u zijn bewuſt,
De ſekerheyt van ſterven.
Wat baet de overvloet,
In heerſchappy van ſtaten?
Wat baet het gelt en goet:
Dat veel ellende voet,
Het lichaem ſchade doet;
De Ziel wanneer ſy moet
Dit lichaem hier verlaten. Binnen.

Seſ

Seste Handelingh.

FLORIAEN inde gevanckenis.

VVIe hindert haet, wie ſchaet de logen?
Die, die door nijt minnedicht lieght,
Den menſch, wert van den menſch bedrogen,
Maer ach! geen menſch, die Godt bedrieght.
In u (ô Heer) ſtaet mijn vertrouwen,
Ick vrees noch ſtraffe, pijn, noch doot,
Ick ſal mijn hoop verſekert houwen,
Dat ghy, Heer, niemant laet in noot.
Met boeyens ſwaer om mijne handen,
Gelijck miſdadich niet miſdaen;
O Godt verlicht mijn ſware banden,
Laet my van u genae ontfaen.
Iſt dat ick moet onſchuldich lyen
De ſtraf, die 'k niet en heb verdient,
Magh maer mijn Ziel met Godt verblyen
Tot ſtraffe my de doodt verlient.
Salige Zieltjes die hier boven
In vrede ruſten, vrolijck zijt,
Daer ick hier noch veracht, verſchoven,
Haeck na de aengename tijt.

CECILIA gekluyſtert, komt met eenen des Konincx Dienaers voor de gevanckenis.

Rechtveerde Goden, ken u Goddelijck vermogen,
Dit ongelijck (eylaes!) verdragen, en gedogen?

De

De oorſaeck van dit feyt ben ick die u aenbit,
Verloſt my tweede Ziel die hier gevangen ſit,
Onſchuldigh, ſwaer belaſt, met onverdiende plagen,
Volmaeckter Iongelingh mijn ooghen noyt en ſagen,
V lijden is u trooſt, u hoop ſtaet in den Heer,
Die inde noot verlaet de zijne nimmermeer:
Ghy quaemt daertoe door mijn, dies wil ick voor u boeten,
Als ſchuldigh aen de ſtraf my werpen voor u voeten,

Geknielt

Geknielt eylaes ! ter neer leyt u bedroefde Bruyt,
Ach Floriaen ! mijn lief, ſteeckt doch u hooft eens uyt ;
Siet wie hier voor u leyt met knien neer geboogen,
Met d'armen opgerecht, en tranen in de oogen :
De handen t'ſaem gevoecht, en uytgereckt tot dy,
Alſoo ick ſchuldich ben (mijn lief) vergeeft het my.

Floriaen. Staet op, mijn lief ſtaet op, ghy hebt my niet miſdreven,
Het knielen ſtaet aen my, aen u lief het vergeven,
Dat ghy om mijnent wil, ô loffelijcke Maecht,
Dees yſere boeyens om u ted're handen draecht ;
Dooght af Cecilia u nat betraende wangen,
't Geen my beſwaren doet, hier ſwarelijck gevangen :
Ey ! ſtaeckt u naer geſucht, de wangen nat betraent,
Het wont mijn hert noch meer, 't onçiert u ſchoon ghedaent,
Ick bid u, ach ! mijn lief, hier met beſloote banden,
Laet doch dit ſchreyen, en het wringen vande handen,
Want yder traentjen lief, dat uyt dijn ooghjes parſt
Benaut my 't herte ſo, dat het van droefheyt barſt ;
De ſuchten die ghy braeckt, en uyt u hartje ſwellen,
Doen mijn benaude Ziel noch meer, en meer ontſtellen,
Soo dat ick door u rou gevoel, (eylaes !) een ſmert
Die als een ballaſt leyt, op mijn benaude hert.

Cecilia. Ach ! Lief, waert dat ick mocht u van dit pack bevryen,
De onverdiende doodt ſoud' ick gewilligh lyen,
De traentjes die ick ween, en biggelend' neder giet,
Zijn niet om mijn ellent, maer (laes !) om u verdriet:
V lyden valt mijn ſwaer, u droefheyt knelt mijn hert,

Om dat ick (leyder !) ben de oorſaeck van u ſmert,
O Goon ! als ick bedenck dat ick u heb gegeven
Een oorſaeck, datmen u ſal ſtraffen aen het leven :
Hoe iſt my mogelijck ; ach ! dat ſonder ſchreyen ick,
Gheduuren ken de tijt, de tijt eens oogenblick ;
't Is al, 't is al vergeefs, dit hert geparſt door rouwe,
En ken de oogen (laes !) geen watervloet onthouwen,
't Lijf is de Ziel te nau, de werelt my te bangh,
Soo ick ach goede Goon ! mijn vonnis niet ontſangh,
Om met mijn waerde lief hier door de doodt te ſcheyden,
Waer onſe Zieltjens ach ! de Goden ſelfs verbeyden.

Floriaen. Godin ; noch eens Godin, Godinne voor altijt,
Soo bid ick u mijn lief, dat ghy gedachtich zijt
Dees reden : daer ick ſoeck mijn Engel mee te peyen,
Wat Godt te ſamen voeght, en ſal de menſch niet ſcheyen,
Iſt dat de doodt mijn Ziel (Godin) voert vander aert,
Trooſt u, en denckt mijn lief, ick ben u liefd' niet waert,
Trooſt u met Godes wil, die niet en is te ontvlieden,
Wat Godes wille wil, mijn lief, dat moet geſchieden.

Cecilia. Mocht tot verlichtenis u onverdiende pijn,
(Mijn hertſen lief) met u in een geſmolten zijn,
Dat ick u deſe laſt en onverdiende plagen
Na mijn vermoghen, mocht ghetrouw'lijck helpen draghen,
Soo waer mijn lyden dan ten deele wat verlicht.

Floriaen. Mijn lief u medely getuyght mijn u geſicht,
Aenſiend' u trouwicheyt, u trouheyt boven maten,
Die ghy tot noch toe hebt aen mywaerts blijcken laten,
Veroorſaeckt my mijn lief, dat ick met hert en Ziel,

Voor

Voor u met danckbaerheyt ter aerden nederkniel,
En bid, ſoo veel ick ken, dat ghy dit treuren ſtaeckt,
Godt ſalt wel voegen, dat de ſaeck, ten beſten raeckt;
Mijn lief.

Cecilia. Mijn tweede Ziel.

Floriaen. Wat baet het bitter ſchreyen?

Cecilia. Het valt mijn Ziel te ſwaer van d'uwe af te ſcheyen.

Floriaen. Het is der Goden wil, dies ſtelt u lief te vreen.

Cecilia. Ick heb de ſtraf verdient, die ghy lief hebt geleen;
Dies bid ick u, verſoeckt het leven te verwerven,
Laet my (die oorſaeck ben) voor u mijn Herder ſterven;
Ghy hebt na u verdienſt de ſtraffen al voldaen,
Dies wil ick voor het ſwaert nu nederknielen gaen.

Floriaen. Mijn Enghel, ſtaeckt die reen, ick ſal mijn gaen bereyen
Om mijn getrouwe Ziel van 't lichaem te doen ſcheyen
Na d'Hemelen, wiens vreucht ick boven 't aertſch verkies.

Cecilia. Daer ſal gheen vreuchde zijn, door rou van mijn verlies.

Floriaen. Princeſſe ſtaeckt u rou, u treuren en u weenen,
Het lichaem blijft u by, de Ziel wil Godt verleenen
Een plaets in 't Hemels Hof: vermogen Goon ick kniel,
En offer willich u mijn onbeſmette Ziel,
Mijn ziel geef ick de Goon, en 't lichaem u Godinne,
Om dat ick ſterven moet door dien ick u beminne.

Als ick ben doodt, door liefde groot,
Laet op mijn graf met letters houwen,
Een Herder ſocht, maer niet volbrocht,
Een Konincx-kint (als bruyt) te trouwen.

Cecilia. Als ghy verſcheyt, en mijn verbeyt
In d'Hemel, by Godts uytverkoren;
Sal ick mijn hert, in bittere ſmert
Oock ſoecken te verſmoren.
Dat ick u drae, magh volghen nae
Mijn lief, door liefd' getrouwe,
'k Sal na u doodt, mijn ſuyvere ſchoot,
Lief, ſoo langh ſuyver houwen.

KONINCK met al 't Hof-geſin.

Gaet brenght haer voort van hier, en d'Herder voor het recht.

Cecilia. Beweeght u Vader, ach!

Koninck. 'k Wil niet dat ghy yets ſeght.

CECILIA wert binnen ghebracht.

FLORIAEN voort recht.

Koninck. Ten aenſien u miſbruyck, in vuyl en ſnode ſeyten
Roep ick ter vierſchaer u, alſoo men naer het pleyten
Wt wyſende het recht, bevonden u verdient
Te hebben 't ſwaert des doodts.

Floriaen. In dien ghy 't dan ſoo mient
Grootmogent Majeſteyt, ſoo ſal ick naer u wetten,
(Alſt doch ſoo weſen moet) ghehoorſaem'lijck my ſetten,
Ick die moet lijden als miſdadigh niet miſdaen,
Onnoſel als een Lam ſal ick ter ſlachbanck gaen,
Ter liefden van mijn lief, ſal ick ghewilligh ſterven,

Adieu

Adieu mijn waerde lief, mijn Engel moet ick derven
De wel gewenschste vreucht, uw's liefsden hier op aert;
Adieu tot dat u Ziel met my in d'Hemel paert,
Alsoo mijn levens tijt ten eynde is geloopen,
En datter geen genaed' voor my en staet te hoopen
Bereyd' ick my ter doodt, en kniel ter aerden neer,
Op dat zijn Majesteyt mach boeten zijn begeer:
Adieu mijn lief voort laest, met Godt geselschapt weest,
In uwe handen Heer beveel ick mijne geest.

FLORIAEN knielt voort swaert.

DIANA comt in Herders gewaet.

Hout op scherp-rechter; hout, ick die als Ambassade
Eerst wat te seggen heb, zijn hoogheyt, en genade:
Naest heusche groetenis, aen zijne Majesteyt,
En al het Hof-ghesin, soo wert u aengheseyt,
Ha! Griecxsche Vorst, en Prins, dees gifte te aenveerde.

Florent. Hoe Herder, wat is dit?

Diana. Mijn Heer de groote waerde
Van dit Iuweel, of schat, te wege brengen sal,
Dat ghy beklagen sult u eygen ongeval:
Ghy die hier voor het recht de misdaet straf verlient,
Treet eens in u gemoet, die selver straf verdient;
Ghy die misdadich zijt, schoon machtich in vermogen,
Door 't snoot bedrogh, daer ghy een vrou mee hebt bedrogen,
Opent dees spiegel eens, u selven daer besiet
Ghy die misdadich zijt, veroordeelt anderen niet;

Florent. Sacht Herder; niet te hoog, oft mocht u licht berouwen,

Diana. Het geen ick segh, (mijn Heer) dat sal ick staende hou-
wen,
Aenschout 't geen ick u brocht, ghy sult in u gemoet
Bevinden de misdaet, die u veroordelen doet.

FLORENTIVS ontdeckt het doots-hooft.

Florent. Ach! Hemel, wat is dit? O Goon! ick ben vol vresen,
Met sorge in 't gemoet, wat sal dit Herder wesen?
Diana. Een aenspraeck tot de Ziel, hoe 't met de Mensch ver-
keert,
Ey! Prins, ick bid hier aen u eygen selver leert;
En denckt wanneer de doodt u desgelijck sal maken,
Hoe 't met de Ziel sal staen, door u vervloeckte saken:
Dat ghy u Eedt en Trou, en waerde lief verliet,
Die my tot u te gaen van harent wegen riet:
Om een bedroefde klacht u hoogheyt voor te houwen,
Of u ontrouwicheyt u niet en is berouwen;
Dies wegen sy, ach Prins! dit doots-hooft u verthoont,
Om zien of in 't ghemoedt gantsch gheen beweging
woont.
Florent. Ick stae gelijck versuft, en in 't gemoet verslagen,
Niet waerdich op mijn zy dit staele punt te dragen:
Legh daer onwaerdigh neer, 't is niet ghebruyckt als
hoort,
Mits het tyrannelijck heeft menich Ziel vermoort:
Berou, hoe schielijck komt ghy my 't ghemoedt omro-
ren,
Ick ben niet waert de naem, de naem eens Prinste vo-
ren,

De ſonden die en had my ſoo veer niet ghebrocht,
Had ick het ſterven (laes!) wat beter overdocht,
Ach! dat den Hemel gaf, of thoonden my een teecken,
Dat ick noch eenmael mocht met mijn Diana ſpreecken,
Eerbiedich viel ick haer met nedricheyt te voet,
Tot een getuygenis van 't leedtweſent gemoet:
Waer ſpraeckt ghy Herder haer, en is ſy noch in 't leven?

Diana. Sy ſal op deſe vraegh u ſelver antwoort geven,
Beſiet my Prins te recht, en of ghy my niet kent.

Florent. Diana, hoe; zijt ghy 't?

Diana. Florentius ick bent,
Siet hier Diana ſelfs, die deſe Boere kleden
Aen hare lichaem trock, door de genegentheden
Die ſy tot uwaerts draeght, Florentiu gewis,
(Soo ghy dat weten wilt) is de getuygenis
Dat ghy my hebt getrout, getrout met ſware Eeden,
En na 't genot uw's mins beloften overtreden;
Gedenckt u niet den tijt, Florenty dat u tongh,
Met ſchoone woorden my, tot u begeerte dwongh?
Gedenckt u niet den tijt dat ghy ſwoert trou te houwen,
Soo langh daer ſterren aen den Hemel weſen ſouwen?
Gedenckt u niet den tijt van de verſekerheyt,
Die om der eeren wil, nu niet en dient geſeyt?
Wat wreetheyt port u wraeck te boeten aen een Herder?
Treedt maer in u gemoet, ô Prins en loopt niet verder
In ſtricken van de ſond', het is genoch aen mijn,
Ghedenckt te ſterven, en ghy ſult te vreden zijn.

Florent, Vermogend' Majeſteyt, mijn miſdaet wilt verſchoonen
Gelijck ick bid, dat my gelieve te bethoonen
Den Herder zijn ghenaed', die niet en heeft miſdaen,

Maer

Maer ick, die van u soeck genade te ontfaen.
Ha! Hemel, wat ick sie, ô Godtlijck vermogen,
Kunt ghy dit ongelijck aenschouwen, en gedogen,
Gedogen aen de Mensch, ick schricke van de daet,
Verdoolt soo is den mensch, die op den mensch verlaet;
Ghy vromen Herder, die in 't minst niet hebt misdreven,
'k Wil den verrader aen den Rechter overgeven,
Op dat men na verdienst hem straffe mach verlienen,
Ghy sult voortaen zijn staet in 't Koninckrijck bedienen.

Floriaen. Grootmogend' Majesteyt 't staet u my te gebien,
En na gehoorsaemheyt so moet u wil geschien,
In al wat ick vermach, ten dienst van u begeeren,
Maer niet in het gebien, laet my mijn schaepjes heeren,
In vryheyt na mijn wensch, soo 't u believen sy,
Is mijn versoecken, stelt den Prins voor ditmael vry.

Koninck O Spiegel aller deucht, ten aensien u begeeren,
Sal ick al wat ghy eyst toestaen, en concenteren?
't Berout my dat ick u heb dit verdriet gedaen,
Ick was verleyt, den Prins hadder my toe geraen;
Verhaelt my u gheslacht, en waer ghy zijt gheboren.

Floriaen. In Vranckrijck, daer ick laest mijn Ouders heb verloren,
Mijn Vader van geslacht uyt Konincklijcke stam,
Doch (ongunst) door de krijgh ons dat geluck benam;
Soo dat ick nu door noot dool als een Schapen Hoeder:
Cyrus mijn Vader was, en Isabel mijn Moeder;
Dit draegh ick tot ghetuygh, mijn Vader in zijn leven
Heeft tot gedachtenis, my desen Rinck gegeven,

Diana. Die namen, en die Rinck, zijn mijn oock wel bekent,
't Waren mijn Ouders mee, dies ghy mijn Broeder bent,

Mij

Mijn broeder Floriaen, wat wonder brenght den tijt?

Floriaen. Ha Hemel! wat ick ſie, dat ghy Diana zijt,
Mijn ſuſter wie ſal u getrouwe trouheyt prijſen,
'k Moet broederlijcke liefd' met deſe kus bewijſen.

Florent. O Goden groot van macht wat laet ghy niet al toe?
Wat iſſer toch in my daer ick u mee voldoe,
Deught-rijcke Koningen, lofwaerde Floriaen,
Niet waerdigh mijn geſicht tot uwaerts op te ſlaen,
Mijn miſdaet is ſoo groot, dat ick niet kan bethoonen
Eenighe dienſten, die mijn vuyligheyt verſchoonen;
Dus offer ick my op in u genaed' en macht,
Straſt my niet na verdienſt, maer na u goetheyt acht
Mijn daden waerdich zijn, ick heb te veel miſdreven,
De miſdaet grooter is, als ghy my kent vergeven.

Floriaen. Florentius ſtaet op en u beloften hout,
't Is u vergeven, overmits ghy hebt getrout
Tot uwe echte vrou, mijn Suſter, wiens begeeren
Is, dat ghy echtelijck haer wederom ſult eeren.

Florent. De eer die mijn geſchiet komt mijn oneer niet toe
Doch billick iſt mijn Heer, dat ick u wil voldoe;
Diana Konincx kint heb ick u yets miſdreven,
Ick kniel ootmoedigh neer, ach! wiltet my vergeven:
Ick ſal ſoo langh ick leef, met alle dienſtbaerheyt
Beloonen uwe deught, vergeet dit ſnoode ſeyt.

Koninck Treedt al te ſaem met my, ghy Floriaen na deſen
Alleen ſult erfghenaem mijns Rijcks, en Kroone weſen,
Voor u volmaeckte deught, geniet ghy tot een loon
Mijn dochter, en daer toe Rijck, Scepter, en de Kroon.

C'HOOR.

Hoe ſchielick thoont het blint geluck
Haer trooſt, na langh geleden druck,
En met haer gaven meeſt verblijdt,
Die met onſchult geduldich lijdt.
O die maer troulijck Godt betrout,
In Godt zijn hoop verſekert hout,
In dien hy vaſt op Godt blijft ſtaen,
Geen nijt, noch logen kan hem ſchaen.
Wie ſmaet lijt van zijn even menſch,
Het lijden brenght hem tot zijn wenſch,
Hoe ſeer den ſmader hem beſtrijt,
Trots al de geene die 't benijt.
't Onlijdtſaem hert door vals beſluyt,
Soeckt leedt met leedt te drijven uyt;
Verwinningh 't lijdtſaem hert beklijft:
Soo hy in 't lijden willigh blijft.
Den ſmader lijdt geen meerder ſmaet,
Dan dat hy 't hart van die hy haet,
Met wrake, als een wreet Tyran,
Niet na zijn luſt verwinnen kan.
Maer wie zijn lijden duldich draeght,
Sijn Ziel door 't lijden Godt behaeght,
En maeckt hem vande wraeck een Heer,
Die komt altijt tot zijn begeer.
Door valſch beleyt den booſe menſch
Geraeckt hier ſelden aen zijn wenſch,
Maer wie zijn onſchult duldigh lijdt
Die wert verwinner van zijn ſtrijdt.

De wraeck zijn eyghen Heer bedrieght,
Als hy zijn even menſch belieght,
De ſchande wert zijn Over-heer:
En doet hem derven zijn begeer.
De leugen heeft vaeck ſulcken ſchijn
Dat waerheyt heel verdruckt moet zijn,
Maer 't vroom gemoet trooſt ſich daer aen,
Dat ſy niet ken gedurich ſtaen.
Hy brenght zijn Ziel in Godes haet,
Die valſch na zijn begeeren ſtaet,
En om 't verkrygen vinnigh ſtrijt,
Gewapent met een valſchen nijt.
Hy doet op 't hooghſt zijn ſelfs te kort,
Wiens wraeck het valſch begeeren port,
Dat goet is ſnoot te achten dan,
Als luſt geen wraeck verkrijgen kan.
Hy heeft een valſch en quaet beleyt,
Die van zijn even menſch yets ſeyt:
Dat hem in eer en ſaem geraeckt,
Soo hem de daet niet vuyl en maeckt.
Maer ach! een vuyl met logentael,
Dat ſietmen dagelijcx menighmael,
Sal vromen dickwils ſchand' op laen,
Om ſoo zijn vuylheyt voor te ſtaen.
Ach! die de deughde meeſt ontbreeckt
Meeſt vande deughde roemt, en ſpreeckt,
Op dat ſoo door een goede ſchijn
Zijn ſnooden daet,bedeckt ſoud' zijn.
Soo 't naet gemene ſpreeck-woort gaet,
Het ſchurſte ſchaep het luytſte blaet,

Die 't meeste gort heeft op zijn tongh,
Dickwils de schoonste deuntjes songh.

Florentius den Prins
Dacht gisteren geensins
Dees schande te verwerven:
Dus wilt ghy zijn gerust,
Schept inde deught u lust,
O mensch: *Ghedenckt te sterven.*

EYNDE.

J. H. Krul.

PASTOREL BLY-EYNDEND-SPEL, VAN CLORIS en PHILIDA.

OP DE SIN,

Een Maeght die voor haer kuyscheydt strijdt
Noyt af-breck in haer Eere lijdt.

t'AMSTELREDAM,
Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker
op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

SPELS-INHOVDT.

Loris zijnde een Hovelingh: (komende op seecker tijdt met den Koninck ter jacht) verlieft aldaer op een Harderin, ghenaemt *Philida*, welcke Harderin, door haer bevalligh singhen, als schoonheyt, ende and're aentreckelijckheden des natuers, den Koninck in ongheoorlofde minne-lusten doet ontsteken: den Koninck (om daer van gheen vermoeden aen *Cloris* te gheven) veynst, versoeyende de Minne, gaet met *Cloris* wederom ten Hove.

Cloris (verlieft zijnde op *Philida*) versmaet alle Hoofsche eer, doet van hem Swaert, en Wapens, neemt aen een Harders ghewaedt, begheeft sich te Lande, om sijn Liefde aen de Harderinne *Philida* oprechtelijck te bewysen.

Cloris komende by *Philida* vint haer veynsende *Philander* te beminnen, *Cloris* gaende (om *Philander* tot afstant van de Liefde tot *Philida* te beweghen) komt *Philander* mistrostich in 't Bosch hem teghen, beklaeght aen *Cloris* 't verlies van sijn *Lerinde*, met beloften noyt Liefde tot eenighe Vrouwen ter werelt meer te draghen, maer sich in eensaemheyt, uytlandigh te begheven.

Lerinde, na dat sy veel vryicheydt en Liefde met *Philander* ghepleeght hadd', ontseyt *Philander* haer wederminne, ende Trout met *Thirsus*, welcken *Thirsus*, na dat hy op Harders maniere met sijn gheliefde *Lerinde*, ten offer ghebracht heeft, eenighe bloem-kranskens, de Goddinne *Venus* ter eeren ghemaeckt, dese wereldt komt te overlyden.

 Cloris

Cloris zijnde by *Philida*, krijght toeſeggingh haers wederminne, ondertuſſchen komt den Koninck af-gedwaelt van eenighe Adel op de Iacht, ter plaetſe daer hy *Cloris* en *Philida* vindende, haer aenſpreeckt, ontſteecken in Minneluſten tot *Philida*, veynſt voor *Cloris* hem om eenighe Landſaecken, een tijdt langh uyt het Hof te moeten begheven: verſoeckt aen *Cloris*, alſoo hy (langh ten Hoof verkeert hebbende) de gheleghentheydt van dien wel wetende, het ghebieden ſoo langh aen wil nemen; 't welck *Cloris* na eenighe weygheringhe, den Koninck toe-ſeyt.

Cloris, afſcheydt nemende van zijn gheliefde *Philida*, reyſt na 't Hof, daer komende werdt in heghteniſſe gheſtelt, den Koninck ſich kledende in ſchijn van *Cloris*, reyſt na *Philida*, veynſende hem *Cloris* te weſen, ende ſoeckt door ſoodanighen middel ſijn onkuyſſe luſten aen *Philida* te volbrenghen, de welcke met alle redenen ſulcx ſoeckt te ontlegghen, tot de tijdt ſy wettelijck met *Cloris* mochte getrout zijn.

Den Koninck met gheen ſmekingh tot ſijn begheerte komende, ſoeckt met dwangh haer kuyſheyt te ſchaken: doch wert verhindert door *Philander* die in vremt ghewaet (van *Cloris* komende) die hy inde gevanckenis gheſproken hadde, den Koninck door zijn komſte vreeſachtich maect, en doet vluchten, verhalende *Philida*, in wat manier hy *Cloris* ghevanckelijck gheſproken hadt.

Philida, op 't ſpoedichſt, kleedt haer in Manne kleedingh, reyſt met *Philander* ter plaetſe, daer ſy den Koninck voor de ghevanckenis by *Cloris* vint, de welcke zijn voor ghenomen luſten ontdeckt hebbende, den Harder om vergiffenis bidt: 't welck *Cloris* in ſulcker voeghen aenneemt,

dat

dat ſoo ſijn *Philida* onbeſchadicht in haer kuyſheydt waer ghebleven, ſoude het hem vergeven zijn.

Philida vermomt zijnde, beſtraft den Koninck over zijn voorghenomen Godtlooſheydt, doch eyndelijck haer bekent makende, breeckt *Cloris* de gevanckenis, omhelſende ſijn gheliefde, verſoeckt aen haer den Koninck zijn miſdaet te vergheven, 't welck gheſchiedende, werden te ſamen ghetrout.

Lerinde vermomt van kledingh, komt by haer, veynſt haer vreemt, vraghende na *Philander*: *Philander* haer niet kennende, vraeght door wat oorſaeck.

Ontdeckt eyndelijck dat het gheſchiet uyt Liefde, die ſy wel eer tot *Philander* ghedraghen hadde; nu weder-geſint was na de Doodt van *Thirſus*, aen hem, op't hooghſte te bewijſen.

Philander vreemt toehoorende, en *Lerinde* in zijn hert beminnende, vraeght oft het ſeecker is, dat *Lerinde* hem noch Mint, waer op *Lerinde* haer bekent maeckende, wert van *Philander* ontſanghen, ende tot zijn beminde Bruyt aenghenomen, ende ghetrout, hier mede eyndight het Spel.

Namen der Personagien.

KONINCK.
CLORIS, Een Hovelingh, daer na Harder.
PHILIDA, Een Harderin.
LERINDE, Een Harderin.
PHILANDER, Een Harder.
THIRSUS, Een Harder.
PAGIE, Stom.
VENUS.
CUPIDO.

Het Thoneel is Bosschagie.

PASTOREL

BLY-EYNDEND-SPEL, VAN CLORIS en PHILIDA:

OP DE SIN,

Een Maeght die voor haer kuyſcheydt ſtrijdt,
Noyt af-breeck in haer Eere lijdt.

Eerſte Handelingh.

Eerſte uytkomſte.

KONINCK, CLORIS, Met eenighe Hovelinghen op de Iacht.

GAntſch moed' en mat gherent, ben ick door 't vluch-
tich Iaghen,
Soo dat het ruſten my ſal zijn een welbehaghen
Hier in dit dichte Boſch; ick ſet my gins wat neer,
Op dat ick (heel vermoeyt) my mach bedaren weer.
Cloris In dien ſijn Majeſteyt, begeerich om te ruſten
Een aengename plaets begheert; hy ſal met luſten
En wel vernoeghde vreucht, hier in dit lieflick groen
Sijn welbehaghen, na ſijn luſt kunnen voldoen:
Indient ghelieven ſal, ſijn Hoocheyt noch wat verder
Te nemen ſijne gangh, alwaer dat menich Herder
Met ſoet vermaeck en luſt, ontſchuylt de heete Son,

Verfriſ-

Verfriſſende ſich, door de koele Beeck, en Bron.

Koninck Waer doch?

Cloris Niet verr' van hier.

Koninck Wel Cloris ſpreyt de Bomen
En telghen dicht van een, op datmer door mach komen.

Cloris Groot mogend' Majeſteyt, 'k volbrengh u heus gebiet;
Dit is de plaets die 'k meen, die ghy hier voor u ſiet:
Aenſchout dees Lomm're groen, ghepronckt met Roos en Bloemen,
En machmen niet met recht dees plaets een vreucht-Hof noemen:
De boompjes om en tom, met bladertjes gheçiert;
En lieffelijck begroet van 't quelende ghediert,
Dat door de tackjes ſwiert, al ſchaterend' door de bomen
Waer onder 't ſoet gheruys der beeckjens waterſtromen
Soo lieffelijcke vliet: en met haer vloetjes ſlaet
De laghe groente, die dicht om haer loop-plaets ſtaet.

PHILIDA, *ſinghende uyt.*

Koninck Wat aenghenaem gheluyt verheft ſich door de Bomen?

Cloris Het is een Harderin, die herwaerts ſchijnt te komen.

Philida *Ey ſoete ſuchjes vliet,*
VVaer heen? ach minne!
Na THIRSVS? *neen, ey niet!*
Verliefde ſinne:
Vaert voort, 't is beſt, O neen; beſt iſt gelaten,
't Js niet ach! PHILIDA,
Laet ghy u ſuchjes na:

VVa

VVat segh ick neen, of ja,
't Ken al niet baten.

Schoon dat ick suchjes loos, 'k sal gheen verlichtingh krijghen,
Soo langh ghy Thirsus wilt vant soete Minne swijghen:
V aenschijn van het mijn is (leyder!) nu soo vert:
Dat het ghehoor niet brenght mijn suchjens in u hert.

U hertje van het mijn
Te verdt ghescheyde,
Mijn suchjens kost het zijn,
Dat ghy gheleyde?
Mijn hertje by het sijn, oft 't zijn by mijne:
Soo soud' ick tot de smert
Van mijn verliefde hert,
Dat u gheoffert wert,
VVel hulpe vijne.

Maer ach! nu 't anders is, wil ick mijn suchjes staken,
En hier in 't bosch alleen mijn hertje wat vermaecken:
De wijl mijn Lammertjes gaen graesen in het groen,
Sal ick mijn Ziel, en sin, op Thirsus Minne voen.
Wie sien ick daer in 't Wout, gins achter d'elsen bomen,
Het schijnen Edellien, die hier te jaeghen komen,
Ick gae, en spreeck haer aen: mijn Heeren met verlof,
Dat ick u steuren kom, neemt my niet qualijck of,
Verschoont my dat ick u (wel licht vermoeydt) door 't jaghen,
Te lastich vallen mocht, met mijn onnodich vraghen:
Soo ick bespeuren ken, schijnt ghy versuft van moet,
Wat oorsaeck? hoe na valt de vanghst niet al te goet.
Koninck De moet ghesoncken, door u heusselijck aenschouwen,
En sal voort aen de lust het jaghen wel onthouwen,
Waer vond' men soeter Iacht? noyt soeter vangst dunckt mijn,
Als van soo Lieven proy ghevangen selfs te sijn.
Hoe Herderin: wats dit, van waer komt u 't vermoghen,

Dat ghy my levend' Doodt? O tintelende ooghen!
Die my de Ziel ontvoert, en 't herte ſtoockt met brant,
De tongh van veynſen vry, 't hert herteloos ontmant,
Barſt uyt, wat doch! eylaes! Ach! Cloris, zijn u ſinne
Niet meed' verandert als de mijne?

Cloris. 'k Brandt van Minne:
De tongh verflaeut in ſpraeck, mijn hert beſwijckt zijn moet.

Philida. Hoe Edellien wats dit.

Koninck. Een grillingh, die my 't bloet
Doet ſtyghen van beneen tot boven, daer de ſinne
De herten van het bloet keeren in brant van Minne;
Ick Brand' eylaes ick brandt, de Min wroet in mijn borſt,
Ick noemden u mijn Lief, ach Engel; dat ick dorſt,
V aenghenaem gheſanck heeſt my de Ziel ontoghen,
V ſchonheydt my ontmant van 't Konincklijck vermoghen,
Ick ruyl de Croon aen 't Vee, indien u 't ruylen luſt:
Ach ſoete kaeckjens, waert ghy eens van my ghekuſt,

Cloris. Ghenadich Vorſt, heeft Min u hert ſo inghenomen,
Of veynſt ſijn hoogheydt?

Koninck Neen.

Phillda. Ghy doet een bloosje komen,
Op mijne kaeckjes (door u boerten moghend' Heer)
Een bloosjen, 't welck ghetuyght mijn ſchaemt.

Koninck Ey; ſit wat neer.

Philida, 'k Miſdeedt u Hoogheyt licht.

Koninck Waer in ſoud' dat gheſchieden?

Philida, Maer dat mijn needricheydt mocht ſchaden u gebieden,
Ten voecht in ſulcker wijs, my in het minſte deel,

Maer waert met dienst te doen, al waert oock vry wat
veel,
'k Voldeedt dan u versoeck, maer wijl ghy spreeckt van
Minne,
Past aen sijn Hoogheyt niet de dienst eens Herderinne:
Met u verlof ick gae, vaert Edellieden wel.

Koninck. Soo haestich Herderin?

Philida. Ghenadich Heer, ick sel
Vergissen al mijn tijdt: de wacht is my bevolen,
Om sien waer dat mijn lieve Schaepjes moghen doolen.
Binnen.

Koninck. Ach? Cloris, brandt u hert niet in de soete Min?
Wat aenghename vreucht gaf my die Herderin,
Als ick haer soet ghesangh, haer minnelijcke rede
Vol Lieflijck vermaeck, en 't Lichaem braef besnede
Hier in dit Lom're Wout met fiels vermaeck ontfingh,
Vond' ick, ach! Cloris, my oock vol veranderingh;
Ick speur dat hy niet min (als ick in Min ontsteecken)
Met listen trachten sal mijn voornemen te breecken:
Dies veyns ick, als of ick, de Min versoeyen wou.

Cloris. Wat seyt sijn Majesteyt?

Koninck. Maer dat een schoone Vrou,
Soo door de schoonheyt, als wat meer, in haer gebooren,
Het mannelijcke hert licht ken tot lust bekooren:
En dat d'antreckelijckheyt beweeght, en is niet vreemt,
Maer wyslijck ist wanneer men 't hert de lust ontneemt;
Door 't aensien waer ick laes, in lust op haer vervallen,
Maer nu ick my bedenck, acht ick het niet met allen:
Ick ban de Min uyt my, en thoon een meerder hert,
Dan of ick door de Min verviel in kinder smert,

't I

'tIs Cloris tijt om gaen, laet ons ten Hove keeren.

Cloris. Naer u ghebieden Heer, ſoo voegh ick mijn begeeren.

Binnen.

LERINDE.

GEurighe kruytjes, die de groene Beemden ciert,
Bepronckte telghjes, daer 't ghevogelt tiereliert:
Ruyſchende beeckjes, die u Criſtalyne vlieten
Door ſandighe Duynen dringhen doet, en ſchieten
Tot voor dit Elſen Boſch, en bloeyend' Wout,
Met bloem, en kruydt gheciert, cierlijck bedout:
Met ſilv'rich nat dat d' Hemel neer doet dalen,
En over bloem en kruyde lieflijck ſtralen,
De ſchitterende glans, van d'ochtent Son,
Op bomen, bloempjes, Beeck, en Bron,
V vreucht verweckt mijn Ziel met luſten,
Onder u lom're ſchau wat neer te ruſten:
Soo langh mijn Schaepjens gaen in 't klaver groen,
Sal ick hier by de Beeck een ſlaepjen doen.

Philand. Velt-Goddinne:
Die in 't Wout u Schaepjens weyd', en voet:
Al mijn ſinne,
Mijn Ziel, mijn leven ſelfs ick u geven moet,
Ia mijn hert,, vol pijnelijcke ſmert,
Looft duyſent ſuchjes.
Als ick de vruchjes,
Van ſoete Min,
Sie cierlijck bloeyen, in mijn ſchoone Herderin,
Gaet Echo! gaet en draeght, dees ſuchjes aen die geen,

 Om

Om wien dat ickſe loos, ey gaet, en voertſe heen,
Of is het niet ghenoech: ick ſal wat meerder klaghen.
Indient 't u Echo luſt; mijn klaechjens voor te draghen,
Mijn Lief, mijn waerde helft, ſoo antwoort Echo dan,
Soo ick u dienſt verſoeck, neemt ghy de bootſchap an ?

Lerinde. An.

Philand. Neemt ghyſe Echo an ? 't is wel: ach Herderinne,
Nu ick hier ben alleen, ſal ick mijn klacht beginne:
Ey Minne ſuchjes gaet, verſelt mijn klachjes doch,
't Gheen ghy my hebt belooft: houdt ghy dat Echo, noch ?

Lerinde. Noch.

Philand. Hout ghy dat noch ? wel aen, ſo moet ick u dan vragen,
Of ick vrypoſtich mach mijn hertens gront uyt klaghen ?

Lerinde. Klaghen.

Philand. Klaghen, wel ick klaegh, om dat ick (leyder!) mis
Lerinde, die mijn Lief, mijn Ziel, mijn leven is,
Waer ſijt ghy ſchoonſte Nimph ? waer doolt ghy met u ſchapen ?
Of zijt ghy vrolijck nu met and're Herders knapen ?
In het gheſelſchap daer een yeder draeght ſijn krans
Ter eeren vande Mey, om ſinghen aen den dans ?
Lerinde, ach ! hoe droef ben ick, daer ghy in weelde
Met and're Herders ſijt: wiens luck hun blyheyt teelde,
Door 't aenghenaem vermaeck, dat haer u by-ſijn geeft,
Wijl u Philander (laes !) in duyſent pijne leeft:
Lerinde Nimph; kent zijn (dat buyten onſe Minne)
De vreucht u vreucht verſterckt: ach ſchoone Herderinne,
Iſſer tot u vermaeck meer vreucht als is de luſt ?
Luſt die mijn Zieltje voedt, waer in u Zieltje ruſt ?

Ick

Ick waenden tot geen vreucht (als my) u sinnen neygen:
En dacht, Lerinde wert gewis Philanders eyghen.

Lerinde. Eyghen.

Philand. Wert sy mijn eygen, ach: ick sweer, 't wert haer beloont,
Met sulcke Liefde, als oyt Herder heeft bethoont.

Lerinde. Thoont.

Philand. Thoont (seght ghy) wel ick sal 'k sal sulcke Liefd' doen blijcken,
Datmen ter werelt noyt ghesien heeft dier ghelijcken:
Maer Echo: voert toch eerst mijn klachjes aen Lerind,
Die selver niet en weet hoe haer Philander Mindt.

Lerinde. Mindt.

Philand. Mint; ja ick Min haer soo dat ick de trouste herte,
Die 't Minnen oeffenen, in trouheydt wel mach terte:
Ach Echo; bootst aen haer mijn Minne klachjes nae,
Mint sy my laet dan sijn u lieve weerklanck jae.

Lerinde. Iae.

Lerinde. Philander, Lief mijn hert.
Philand. Lerinde, Lief mijn leven.
Lerinde. Ick sal u soete smert,
Een vroolijck voedtsel geven.
Philand. De tijt mijns levens tijdt.
Lerinde, velt-Godinne,
Die ick met vrees, en strijdt,
Ghesleten heb, door 't Minne,
Vergeet ick nu ghy mijn,
Hebt tot u Lief verkooren,
En uyt voorleden pijn,
Een nieuwe vreucht ghebooren.

Lerinde. Hoe sit ghy nu dus stil! Philander, 't dunckt my vreemt.

Wat

Philand. Wat Lief?

Lerinde. Dat ghy niet eens van my een kuſje neemt,
Het woortjen iſſer uyt, och hadt ick doch gheſweghen;
Ghy denckt licht dat ick om u kuſſen ben verleghen,
Philander, ſoo ghy 't denckt, ſo ſpeurt ghy wien ick Min.

Philand, Dats recht gheſeyt mijn Lief, de neygingh uwes ſin,
Die thoont ghy ongevalſt (tot my) op 't hooghſt genegen.

Lerinde. Tot u mijn Lief alleen, mijn hertje woelt en wroet
Vaſt in zijn legher ſtee: ach! ſoete Minne, moet
Ghy duycken onder ſchaemt! Philander: watſer tegen,
Ghy ſwyght, en antwoort niet, 't ſchijnt u de ſpraeck ontbreeckt,
Daer ick u antwoort eys: hoe komt dat ghy niet ſpreeckt,
Siet ghy niet wat ick wil? wilt ghy niet 't geen ick wou,
Philander, wel hoe iſt, en is u Trou gheen Trou?
Beveſticht ghy die Liefd', die ick u looſte thoonen,
Niet met het loon waer med' men Liefd' behoort te loonen.

Philand. Wats dat;

Lerinde. Een kus.

Philand. Mijn Lief, 't ghedacht was wegh, ick ſweer,
Die s geef ick twee voor een.

Lerinde. Sleghs kuſſen, en niet meer!

Philand. Soo veel alſt u ghelieft.

Lerinde. Ach? ſinneloſe ſinne,
Beſtaet in 't kuſſen Lief, alleen de vreucht van 't Minne,
Philander, 't ſchijnt ghy noch mijn meningh niet verſtaet,
Noch niet en weet wat onder 't Minnen omme gaet,
Aey my.

Philand. Hoe iſt?

Lerinde. Eylaes: mijn vryheydt wilt verschoonen,
De Liefde wil dat ick mijn vryheydt sal bethoonen,
Philander, weet ghy noch niet wat ick seggen wil.
Philand. Ia Nimph, ick weet u wensch.
Lerinde. Philander, soetjes, stil,
Dat niemant ons en siet, ach! rover van mijn schaemt,
Veel meer laet ick u toe als maeghden plicht betaemt,
Kust, streelt, en wat u lust te doen ick salt gedogen,
Ach! Min, ach! soete Min, hoe groot is u vermogen.
Philand. Ach! Min, ach! soete Min, wat teelt ghy lieve vreught,
Lerinde. Philander, boet u lust ter wijle dat ghy meught.
Philand. Wijl my de Min ghebiedt te volgen Liefdens wette,
Sal ick, wat doch? de schaemt wat aen een syd' gaen sette,
Nu my gelegentheyt soo gunstich presenteert,
Sal ick de Min voldoen, na dat haer lust begeert.

Lief: sal ick u lusjes boeten,
En de soete Min voldoen,
Laet my eerst met kusjes groeten
Vwe lipjes hier in 't groen,
Soo veel kusjes, als ick kusse,
Op u kaeckjes, tweede ziel,
Soo veel brandt als ick ken blusse,
Af-godin: voor wien ick kniel;
Soo veel lonckjes; soo veel lachjes,
Soo veel gleurtjes, als ick ken
Offeren met soete prachjes,
Mijn Lerindt wiens slaef ick ben.
Soo veel vreughjes, soo veel lusjes:
Als ghy NIMPH van my gheniet,

Soo veel soentjes, soo veel kusjes,
Alsser sijn by ons geschiet,
Soo veel Trou wil ick u sweeren,
Lief, mijn lieve Lief, die 'k Min,
'k Hoor gerucht, aey laet ons keeren,
Noch wat verder boschwaert in.

Sy gaen wat verder, sitten weder neer, ondertusschen komt THIRSUS uyt.

THIRSUS.

VVAer dwaelt ghy ach! mijn Lief? Lerinde die ic Min;
Waerom drijft ghy dus ver u schaepjes boswaert in?
Waerom Lerinde steedts van Thirsus afgescheyde?
Waerom u Lammertjes gedreven aen de Heyde?
En niet in 't klaver gras, dat soeter voedtsel geeft
Als doet de dorre heyd', die schrale drooghten heeft:
Of ist om dat ghy daer (gescheyden vande menschen,)
Liefd's handel pleghen meucht, naer u begheert, en wen-
schen?
En stelt ghy Thirsus Liefd', en trou beloofde Min,
Soo klackeloos Lerind', lichtvaerdich uyt u sin?
Denckt ghy niet dat het bosch, de bloempjes, en de bomen
Daer onder ghy soo vaeck met Thirsus sijt gekomen,
Verwijten sullen u de Eeden die ghy swoert;
Lerinde hebt ghy my, (eylaes!) my soo vervoert:
Dat ghy mijn lichaem hebt de Ziel, en sin ontogen,
Soo klaech ick, dat ick ben door Vrouwen Min bedrogen:
O Min! 't is u bekent: u die de Min gebiet,

Wat vryheyt tusschen haer, en mijn wel is gheschiet,
Wat Eeden datter sijn geswooren op ons trouwen,
Lerinde: sult ghy u beloft, en eedt niet houwen?
Hoe Thirsus: beelt u selfs niet in sulcx te gheschien,
Want ghy noyt ontrou hebt in u Lerind' ghesien:
Veel tijdts doet Ialousy de Liefde quaet vermoeden,
Maer trouwe Liefde moet dat duyden weer ten goeden:
Ick gae het dichte Bosch wat ver, en dieper in,
Om sien of ick mijn Lief, Lerinde daer niet vin:
Sit daer Lerinde niet? verselt, met wie? Philander,
Ach! Hemel wat ick sie, ô Goden, ick verander
Mijn leven in de doodt: Lerinde hoe kent sijn,
Dat ghy Philander geeft? het geen ghy swoert aen mijn,
Wil ick haer spreecken aen? wel jae: neen best gelaten,
Lerinde is de mijn, hy selse niet bepraten.

Binnen.

Tweede Handelingh.

CLORIS in een Herders kleet, sijn
Hoofsche kleedingh by hem hebbende.

O Min! die my de Eer van 't Hof verwisselen doet,
De Wapens, Helm, en Swaert, die ruyl ick aen het soet,
En rustich leven, 't geen men hier te lant mach leyden,
Daer ick met Philida de Lammertjes wil weyden,
Hier door 't geboomt, en bosch, ach! schoone Herderin,
Ick segh het Hof adieu, en voegh my tot de Min,
Verandert van gewaedt (de Hoofse pracht verlaten,)
Kies ick u kleenicheydt, voor Koninckliicke staten,

Voor'tHoofs het herders kleet: daer leyt het trotse swaerd,
't Geen ick voor desen hieldt, mijn glory op de Aerd,
Daer al de oorloghs eer, de pronck, de hoverdye:
De opgeblasen trots: die Werelts Monarchye,
Ghestelt hebt in haer stant, leght daer al t'samen neer,
Ick acht u glory niet, maer 't soete Minnen meer.

PHILIDA, Singht op de wyse,
Ghy Lodderlijcke Nimphje soet.

AL is het Konincks Hof vol lust,
De Herdertjes hebben meerder rust,
In 't onbenyde leven,
Alst Koninckrijck ken geven.
De sorgen maecken Koninck slaef,
Al heeft hy over-vloet van haef:
VVat kent hem anders geven,
Als ongerustich leven?
Ick ruylde noo mijn Herders Staedt,
Mijn stroyen hoet, mijn slecht gewaedt,
Om Konincks syde klede,
Als Goden aengebede.
De wellust (door gewoonte) geeft
Geen Koninck lust, door dien hy heeft,
In als sijn wensch voor spoedigh,
Door wellust over-vloedich.
Maer dingen die men selden siet,
Ja selden, ofte niet geniet,
Die teelen wel behagen,
Gewoont maeckt wellust plagen.

Cloris. 't Shijnt d' Echo door het Bosch, u lieve stem nae bootste,
En uwe soete sangh uytgallemde op 't grootste,
En 't soetste dat sy kost; soo dat de nachte-gael,
Sijn held're stem verheft: 't gevogelt altemael,
Dat in 't beboomde wout op dicht betackte linde,
By 't ruyschen vande blaen, en 't soet ghedruys der Winde,
Queelt, schatert, tiereliert, en lieve deuntjes singht,
Dat my het hert in 't lijf van vreughde danst en springht:
Ha! PHILIDA; hoe soet en lieflijck ist om wesen,
Daer Vyolet, en roos met bloemtjes uytghelesen,
Op 't cierlijcxt cieren dese groen begraesde paen?
Die vol van soet ghewas, en keurige kruytjes staen:
Daer 't Kristalyne nat met silverige stroompjes
Wt enge-beeckjes vliet, verquickende de boompjes,
Diens telgjens dichte blaen by 't vlieten vande bron
Een dichte hut verstreckt, voor 't steecke vande Son:
Lucksal'ge Herderin, hoe luckich ist te leven,
In sulck een Staedt als ghy: gheen Vorst hoe hoogh verheven,
Geen Konincks Monarchy, noch hoogh verheven huys,
En overtreffen u geruste Herders kluys:
't Is waer: men eert een Vorst, men acht hem door 't ghebiede:
Nochtans, soo luckigh niet, als kleyn geachte liede,
Acht ick zijn groot geluck, sijn Staet, sijn Rijck sijn Eer,
't Schijnt weelde, 't schijnt vermaeck, maer u vermaeck is meer.

Philida. Hoe Hovelingh; wats dit? waerom in Herders schijn.

Cloris. Om dat my meer behaecht op 't lant als 't Hof te ſijn:
'K verfoey de woeſte krijgh, en dien de Godt der Minne,
En word' een Herder, om u ſchoone Herderinne.

Philida. 't Schijnt dat ghy boert met my! mijn aenſchijn krijght een bloos.

Cloris. Wiens ſchoonheydt ſchaemt ghetuyght, beſchaemt de ſchoonſte roos,
Oyt die Provens geteelt heeft op haer lieve blade,
O ſoetheyt ongemeen, die naulijcx kunt verſade
Mijn ſoete grage luſt.

Philida. Mijn Zieltje voelt ontroerte.
V naem is Cloris, doetſe niet.

Cloris. Ia Philida.

Philida. V boerte,
V ſoete veynſery, gaen mijn bedenckingh na,
Hoe ghy te weten komt, dat ick heet Philida.

Cloris. Dat heb ick door de Min hier laeſtmael ingenomen,
Doen ghy al ſinghende ſijt in dit Boſch gekomen,
Alwaer ick ſulcken wond' in dit mijn hert ontfingh,
Soo dat ick altijt blijf by dees veranderingh:
Ick kies voor 't Hof het velt, de Schaepjes voor de ſchat,
Die d'alder grootſte Prins, oft Koninck oyt beſat;
Geen ſoeter ſoetheyt, als het ſoet, jae ſoetſte leven,
Als in een Herders ſtaet dit groene boſchken geven.

Philida. 't Schijnt Cloris, dat het landt, en 't aenghename groen,
V luſten nauwelijcx ten vollen kunnen doen:
Ghy hebt ten Hoof geleyt een ruym en weelich leven,
En nu van Hovelingh tot Herder u begeven,
Ey ſeght wat oordeelt ghy voor u te zijn het beſt.

Mijn

Cloris. Mijn antwoort is gereet: ick geef het eerſt om 't leſt,
't Hofs welluſt is verdriet, bekleet met welluſt ſchijn,
't Hof is ſoo weligh niet, alſt menich waent te ſijn:
't Hof heeft zijn Hoofs verdriet, 't ſy Princen, Vorſten,
Graven,
Sy zijn dickmaels ten Hoof niet meer als arme ſlaven:
Ia 't groots ghemoedt is ſteedts ſoo aen de ſorgh geveſt:
Dat luſt vergaet door luſt, tot het gemeene beſt:
De ſorgh, begeert, de Eer tot hooger eer te komen
Die hebben met gewelt het Hof ſoo ingenomen,
Dat men ten Hove nau een Prins, oft Koninck ſiet,
Die niet gebonden is aen ſtaet ſuchts ſtrengh gebiet:
De ſlechte hutjens van de Herders (hoe verſchoven)
Ver overtreffen 't hoogh gebou der Princen Hoven.
Heeft Alexander den vermaerden Philoſooph,
Niet achtien Iaren langh by Craſſium ten Hoof,
Sijn trouwe dienſt getoont? en daer nae ſich begeven
Van 't Hof, en op het landt geleydt een ruſtich leven.
Oock Cato den Romeyn (ſoo ons Plutarchus ſchrijft)
Verlaet het Roomſche Hof, en langer niet en blijft
Ten hove: daer hy 't Hof ſoo wel heeft leeren kenne,
Dat door 't landt leven, hy 't Hofs leven woudt ontwenne,
Wat Vorſten ſijnder al niet uyt het Hof gegaen,
Ia ſelfs dien grooten Vorſt, Keyſer Deocletiaen,
Met noch veel and'ren meer: die ons hier meed' bewyſen,
Dat boven 't Hofs welluſt 't landts leven is te pryſen.
Philida. 'k Heb Cloris, door u ſoet en aenghename praet,
Mijn tijdt by na vergiſt, de Son al onder gaet,

En treckt ſijn glanſich hooft na d'onder aertſe kimme.
Al waer hy in het Ooſt ſal morgen vroegh op klimme;
't Is tijdt dat ick vertreck.

Cloris. Indien u luſt te ſcheyden,
Gundt my de Eer, dat ick u (Philida) geleyde,
Tot aen u wooningh toe.

Philida. Ach! Cloris, wat een kal,
Wie ſoud' mijn Lammertjes dan drijven na de ſtal?

Cloris. Laet dat op Cloris ſtaen: ick ſal te Boſchwaert treen,
V Lammertjens alt'ſaem vergaderen by een.

Philida. Neen Cloris: dat en ſal ick nimmermeer gedogen,
Maer u geboden dienſt beloonen na vermogen,
Waer dat ick kan oft mach, ach! Cloris, ach! wat iſt?
Ick draegh yets in mijn hert, ick wilde dat ghy 't wiſt,
Ick wenſte dat ick u mijn wenſch mocht openbare.

Cloris. Ick bidt u Philida, wilt mijn u wenſch verklare.

Philida. Verklaren?

Cloris. Iae.

Philida. O neen; neen Cloris: 'k gecker mee.

Cloris. Ey ſoete Philida, gund' Cloris doch een bee,
En ſeght my wat ghy wenſcht.

Philida. Neen Cloris 't mocht me rouwe.

Cloris. Hoe kunt ghy ſoo beveynſt u doch voor Cloris houwe?

Philida. Ach Cloris ſoud' ick niet? het veynſen is een deucht.

Cloris. Ick weet niet Philida; wat ghy al praten meucht,
Waer toe is veynſen nut, een voetſel van bedriegen,
Wie veynſt, genootſaeckt is in ſijn gemoedt te liegen,
Den veynſaert niemant (als die veynſt) bedriegen mach,
Want wat men veynſt het moet, en 't komt oock aenden dach,

Dies

Dies bid ick, Philida, ontſlaet u 't ſchadelijck veynſen,
En melt aen Cloris eens 't verborgen uw's gepeynſen:
Hoe na iſt Thirſus Liefd' die u om 't herte ſlaet?

Philida. Ick Thirſus Lieven?

Cloris. Iae.

Phillda. Ey; Cloris, wat een praet,
Soudt Thirſus na mijn ſien? neen, die Vrijdt ſijns ghelijcke,
Men ſeyt, en 't voeght oock beſt, de Rijcken by de Rijcken,
Ick ben voor Thirſus niet, noch Thirſus niet voor mijn,
Indien ick Minden, het moſt al een ander ſijn,
De tijdt eyſt mijn vertreck, wel Cloris, ſijt gegroet.

Cloris. Vaert wel.

Philida. Eylaes.

Cloris. Wat iſt?

Philida. Ach! Cloris: ach! ick moet,
Sacht Philida, ick wil, wat doch? 't geheym mijns ſinne.
Ghetuygen; Cloris.

Cloris. Lief.

Philand. Vaert wel,

Cloris. Ach! Herderinne.

Philand. Wat ſeghje.

Cloris. Niet adieu, adieu mijn Philida.

Philand. Ick gae tot wederſiens.

Cloris. Ick oogh u ſtapjes nae.

Philand. Ick wil, en ken niet gaen.

Cloris. Beſt dat ick u geleyde.

Philand. Een kusjen ſchorter aen, en daer meed' ſal ick ſcheyde.

Cloris. O ongeveynſde Min! wat is u ſoetheyt ſoet.

Philida. O ſoetheyt aengenaem, die 't ſoetſt met ſoetheyt voet.
Cloris. O voedtſel ongemeen: ô ſoetheydt ſonder mate.
Philida. Nu gaen ick.
Cloris. Sult ghy mijn dan hier alleenich late?
Philida. Ia, Cloris.
Cloris. Seght ghy ja! ſoo blijſt dan noch wat ſtaen.
Philida. Waerom?
Cloris. 'k Sal mijn geſicht wat op u ſchoonheyt ſlaen,
En drucken in mijn Ziel, u Zieltjen op getogen,

Da

Dat uyt u lichaem ſchijnt, al by het mijn gevlogen:
Gunt my, ach! Philida, dat mijn gheſicht wat ſpeelt
Op d'alder ſchoonſte pronck, van de natuer ghetelt:
Vergunt my Philida, u ſchoonheydt aen te ſchouwen,
Op dat mijn Ziel van u gedachtenis mach houwen:
Mijn ooghen drucken in mijn hert u beeltenis,
Soo dat mijn hert alleen u beeltens wooningh is.
Iſt dat ghy nu vertreckt, en laet mijn eenich blijven,
Soo ſal, ach Philida! 't ghedacht de ſinne drijven
Op 't Pronck cieraet dat mijn geſicht in 't herte toogh,
En ſpeelen met u beelt door het gedacht ſo hoogh,
Dat my d'inbeeldingh van u ſchoonheydt ſal verſtrecken,
Soo veel, dat ick de tijt uw's af ſijns ſal doen recken,
Tot tijts geluck aen my u by zijn weer verleen,
En miſſend' Philida, met haer mijn tijdt beſteen.
Philida. Ach! wel beſtierde tongh, die al ſeght wat u luſt.
Vaert wel voor 't alderlaeſt.
Cloris. En noch niet eens ghekuſt?
Philida. Hout, Cloris, wat te goedt.
Cloris. Ick wilt u wil gehengen,
'k Sal houden wat te goed', en nochtans oock volbrengen.
Philida. Wel Cloris; dat comt ſoet, en was 't niet al te ſtout.
Cloris. Te ſtout; ach neen! ick bidt my dat ten goeden hout.
Binnen.

LERINDE, THIRSVS.

ACh Thirſus! waerde Lief, hoe kundy mijn vertrouwen,
Dat ick Philander Min! En dat ick niet ſoudt houwen,

De Eeden dien ick heb gesꝟooren u alleen.
Te houden voor mijn Lief, en dat niet ſonder reen:
Wat waent ghy dat ick ſoo lichtvaerdigh ben van ſinne,
Dat ick my d'eene verloof, en d'ander ſoud' beminne?
Geenſins, dat ghy my flus hier met Philander ſaeght,
En dat ſoo ſchots verwijt, weet vry dat my miſhaecht,
Dat u de jalouſy ſoo ſeer heeſt ingenomen,
Dat niemandt meer als ghy, ſoudt mogen by my komen,
Dat waer te trotſen dwang, neen Thirſus hout voor wis,
Dat ſulck een wet te wreedt voor u Lerinde is.

Thirſus. Mijn Engeltje, mijn Lief, heb ick u yets miſdreven?
Het is mijn Liefdens ſchult, ey wilt het doch vergeven
De Liefd' is ſoo van aert, dat als men is verlooſt,
De Liefd' vermoede doet een ander t' hare rooft.
De Liefde waerde Lief, en mach geen lievers lyen.

Lerinde. Dat mijn Philander ſprack, en was niet om te Vryen,
Dat ick my minſaem thoon, en vriend'lijck aen Philander,
Aen hem alleenich niet, maer oock wel met een ander:
Geſchiet alleen (mijn Lief) om daer door te verhoen,
Dat niemandt ſoudt van ons verloofde Liefd' vermoen.

Thirſus. Noyt heb ick (waerde Lief) ſo veer niet kunnen dencken,
Dat dit geſchieden om het quaet vermoen te krencken,
't Is wel, en recht gedaen, mijn hertjen is geruſt.

Lerinde. Mijn Zieltjen uyt het u, ſchept al haer hooghſte luſt.

Thirſus. Mijn ſoetert wou die tijt dat ick noch wat mocht blyven.

PHILAN-

PHILANDER uyt: luyſtert na haer ſegghen.

Lerinde. Wel waerom mooght ghy niet?
Thirſus. Ick moet mijn ſchaepjes drijven,
Aen 't Suyd' eynt van het Boſch, dewijl 't mijn Vader ſeyt,
En datter ſoeter gras tierige Lammers weyt:
Een ſoentjen eer ick gae.
Lerinde. Nou Thirſus niet te groſ.
Thirſus. Lerinde, noch al eens, je raeckter ſoo niet of.
Lerinde. Sacht Thirſus niet te ſtout.
Thirſus. Ick hebje Steedts niet veur,
Kus ick je wat te veul, dat moeter ſoo me deur;
Vaert wel, en blijft noch wat hier onder deſe linde,
Want tegen t'avondt ick u hier ſal komen vinde.
Binnen.

PHILANDER.

LErinde, hoe, wats dit? mijn Mint ghy inde ſchijn,
Maer inder daet ſoo ſalt alleenich Thirſus ſijn,
Wat baet my doch de gonſt, en al het welbehagen,
Dat ghy uyt Liefde my dus langh hebt toegedragen,
Ten aenſien ick in 't minſt noch niet beſpeuren ken,
Dat ick verſeeckert van een goede uytkomſt ben,
Dewijl ick u dan heb gelieſt als mijn beminde,
Verſocht dat ghy u door beloften ſout verbinde,
Met my te tre'en in d'Echt, (maer laes!) tot noch ontſeyt
Doch ſoo dat ick het hieldt, voor dochters eerbaerheyt:
Hadt

Hadt ghy in erenſt my, mijn Liefdts verſoeck verboden
Ick hadt u niet gelieſt, dat ſweer ick by de Goden:
Hadt ghy op mijn verſoeck, my ſoo niet aengehaelt,
Ick hadt mijn leven na Lerinde niet getaelt;
Dan doch: voor u onthael, en vruntſchap my gebleken
Sal noyt vergeldinge van danckbaerheyt ontbreken,
Lerinde, u verdienſt te loonen nae waerdy,
Sult ghy (ſoo langh ick leef) willich bevinden my:
Voor dees tijdt ben ick dan geperſt van u te ſcheyde,
Nae lange vryery, gepleeght tuſſchen ons beyde;
Adieu met deſe kus, adieu dan voor het laeſt,
V beeltenis blijft in mijn Ziel eeuwich geplaeſt;
Den Hemel gundt mijn Lief Lerinde wel te varen.

Lerinde. Ick wenſch Philander, dat ick my met u mocht paren.

Philand. Lerinde, dits alweer, alweer u oude vondt
Waer door dat ghy mijn hert queſt met een nieuwe woudt.

Lerinde. Philander, ach! ick ſweert indien ick anders meene,
Sult ghy veel eerder ſien de ſpraeckeloſe Steene
Opſpringen uyt der Aerdt, en ſtijgen naer om hoogh,
De Goden klagen, dat Philander ick bedroogh,
Die ick nochtans bemin, en hou voor mijn beminde.

Philand. Ick achtent waer te zijn, ſo ghy u wout verbinde,
Oft my toeſeggingh doen, van wettelijcke trou.

Lerinde. Den Hemel weet het ach! hoe garen dat ick ſou,
Maer dat ick niet en ken, door al te ſtrickte wetten,
Doch wilt ghy u op hoop een wijl te vrede ſetten,
Om ſien, of ons de tijdt gelegenthede brocht,
Waer door dat ick mijn Liefd' aen u verbinden mocht:
Ick ſweert ick trachten ſal met u mijn Lief te trouwe
Philander u, die ick voor mijn beminde houwe.

Philand. Genomen ick verbeyd' op ho op van tijts toeval,
Kunt ghy verseeckeren my, de tijt soo lopen sal,
Dat ongetwijffelt ick 't gewenste sal genieten,
Ick ben te vreden: en soo niet, salt my verdrieten,
Dat ick een ure wacht, ick laet de Iaren staen,
Dat ick vertrouwen soudt op sulck een ydelen waen,
O neen, 't is langh genoegh my daer me op gehouwen,
Ten sy dat ghy my doet belostenis van trouwen,
Ick sal na dese uyr, noyt dencken om de Min,
Maer van u trecken af, mijn trou verliefde sin,
Lerinde. Philander sout ghy dan Lerinde soo vergeten?
Philand. Lerinde, 'k heb mijn tijdt te vruchteloos versleten,
In sulcke schijn Liefd' als ghy aen Philander thoont,
Waer door ghy my ghebracht hebt in een quae ghewoont:
Dit is de laeste mael, dat ick het u sal vragen
Of ghy verloven wilt, u Liefd', u welbehagen,
Te thoonen niemant als Philander, die geen meer
V Min versoecken sal, na dese reys ick sweer;
Nu seght my hoe ghy wilt, nu seght my of, oft an,
Op dat ick weet waer na dat ick my voegen kan.
Lerinde. Philander, 't schijnt ick sal met Thirsus moeten trouwe,
Philand. Waerom (Lerinde) my dan dus langh opgehouwe?
Waerom Philander dan soo vele gunst verleent,
Indien (Lerinde) ghy Philander niet en meent?
Waerom soo menichmael met my alleen geseten?
Waerom mijn schoone tijt soo vruchteloos versleten?
Waerom mijn aengehaelt, gehouden menich nacht?
Tot dat Aurora ons de blonde morgen bracht:

Waerom

Waerom ſoo gunſtich my geoffert uwe leeden?
Waerom (ſegh ick) waerom ſoo vele vryicheeden?
Die ick van u genoot, en ghy genieten liet,
Daer ghy u Thirſus Mint, en meent Philander niet?
Heb ick niet menichmael Liefd's wetten overtreden?
Hebt ghy die vryigheyt niet willichlijck geleden?
Heb ick u Maeghden ſchoot (Lerinde) niet genaeckt,
En buyten Liefdens wet u lichaem aengeraeckt?
Al wat de ſoete Min, mijn grage luſt gebiede,
Dat liet Lerinde ghy, als ſlapende gheſchiede,
Treedt eens in u gemoedt, ſiet watter is gedaen,
En of u d'eer gebiedt Philander af te gaen,
Doch 't is mijn wil, dewijl ick twijffel in het weten,
Hoe ghy Lerinde, u met and'ren hebt gequeten;
Ick eyndich mijn verhael, het is u wel bekent,
Indien ick hadt gewilt, u eere waer geſchent;
Fy my, ick haet de uur, dat u lichtvaerde treecken,
Tot ſulcken eynden dan Philander ſijn gebleecken.

Lerinde. Philander ick en hadt u heuſheyt noyt vertrout
Dat ghy mijn op het vuylſt, en 't ſnootſt verwyten ſout
Dat ick mijn lacy, in mijn eer ſoo heb vergeten:
De Boſch goon hier in 't Wout die kennen ons ſecreten,
Die wetent, hadt ghy my tot ſulcx niet gebracht,
Ick ſweert Philander, ick en hadt het noyt gedacht,
Hadt ick u niet beſint, ick hadt het niet geleden.

Philand. Lerinde 't geen ghy ſeght ſtrijdt teghens uwe reden
Hadt ghy my wel beſint, waerom my dan ontrooft,
Het geen mijn Minne ſocht, aen anderen belooft?
Hadt ghy mijn wel-bemint, gelijck ick vaſt vertroude
Waerom geen trou belooft? ach! dat de Goden woude,

Dat ick Lerinde noyt mijn leven hadt gekent,
Soo hadt ick niet u Eer, noch oock de mijn geſchent.

Lerinde. Vertreckt, vertreckt van my Philander, uyt mijn ooghen,
Mijn ſchaemte langer ken u aenſchijn niet gedogen,
Vertreck, of ick vertreck, gaet wech, laet my alleen,
Dat ick (ſoo achterhaelt) mijn droeve ramp beween.

Philand. Lerinde u bedaert.

Lerinde. Ick ken ſoo niet bedaren,
Eylaes! wat ſpoockery, komt voor mijn oogen waren,
Sie daer Philander, daer geſeten op een ſtier,
En drijſt Lerinde wegh, wegh ſpokery van hier:
Wegh met u nare ſchrick, wegh met u booſe grille,
Daer Thirſus! daer wat mach den ſchelm hebben wille?
Gaet wegh ick wil u niet, ô neen; ick wilder van,
Wech Thirſus, Thirſus wech, Philander is mijn man:
Philander? ja, ô neen! ô neen; 'k moet Thirſus trouwen,
'K heb my aen hem verlooft, 'k moet mijn beloſten houwen.

Philand. Lerinde, ach! hoe iſt?

Lerinde. Philander, hoe ſout weſen,
Mijn hertjen is belaſt met angſt, met ſorgh, en vreeſe,
Philander, ach! het ſchijnt my 't hert aen ſtucken barſt,
Philander 't ſchijnt de Ziel my uyt het lichaem parſt,
Philander, 't ſchijnt de Doodt my Doodt met duyſent plagen,
Philander, 't rout my dat ick mijn ſoo heb gedragen,
Philander, 't rout my dat ick heb mijn Liefd' verſeyt,
Al eer ick u oyt ſach, of kreegh genegentheyt,
De Goon ſijn mijn getuygh, hoe wel ick u mach lijden

Waer door inwendich ick ghevoel een bitter ſtrijden,
't Is al een wijl verleen, dat Thirſus mijn verſocht
Tot Mins beloften, die ick aen hem heb volbrocht:
Soo dat ick (buyten weet mijns Vaders) my verloofde,
't Gheen, door een langh vertreck, allengſkens weer verdoofde,
En ondertuſſchen viel mijn ſinnelijckheyt op dy,
Op hoop dat Thirſus mijn ſoud' weder ſtellen vry:
En wijl ick niet en ben van ſijn beloft ontſlaghen,
En u (ſonder verlooft) mijn Liefde heb gedragen,
Bid ick (Philander) ach! dat ghy mijn doch verſchoont,
Dat ick (buyten mijn plicht) mijn heb te vry gethoont:
Der halven bidt ick u met uytgeſtorte tranen,
Dat ghy ons vryigheyt aen niemant wilt vermanen,
Maer dat ghy my vergeeft al wat ick u miſdeet.

Philand. 't Geen ick u heb miſdaen, is my van herten leet,
Philander nimmer ſal ſoo reed'loos ſijn bevonden,
Dat hy (die d'oorſaeck ſocht) ſoud' melden anders ſonden:
Lerinde, wilt ghy noyt van welvaert zijn berooſt,
Trout niemant als die ghy u trouwe hebt belooſt.
Geluck, en 't geluck wil u den Hemel gunnen,
Dat ick (Lerinde) ſoud' op aerdt bedencken kunnen:
Leeſt ſoo met uwe Lief, u lieve Thirſus bly,
Dat het de Goden ſelfs een wel gevallen ſy:
Vaert wel met deſe kus, hier mee ſal alles ruſten,
'k Wenſch u met deſe kus, de wenſch van al u luſten.

Binnen.

Derd

Derde Handelingh,

Eerste uytkomste.

PHILIDA, CLORIS.

VVEl Cloris, kundy noch mijn wenschingh niet ver-
finnen?
Cloris. Wel dat ghy Mint, maer niet wie dat ghy mooght bemin-
nen.
Philida. Een die my niet en Mint, ach! Cloris, ist niet vreemt
Dat ongemint te zijn, mijn Minne oorsprongh neemt?
Wat is 't eylaes, ick wil, en kan mijn grontniet seggen,
Vermits geen Dochter voecht haer Liefde eer te leggen,
Eer sy verseeckeringh van Minnaers Liefde heeft,
Dies Philida bedroeft in Liefdens quellingh leest.
Cloris. Wie is daer oorsaeck van? ey! geeft my dat te kennen.
Philida. Neen Cloris.
Cloris. Waerom neen?
Philida. 'k Sou daer mijn Eer me schennen.
Cloris. V Eer (in dese saeck) en lijdt gansch geen gevaer.
Philida. Te melden van de Min, voeght hem, maer geensins haer.

Neen *Cloris*, best sal 't sijn,
Dat ick de Min met pijn,
Met quellingh, en met smerte,
Doof in mijn lievend' herte,
Eer mijn verliefde sin,
Soud' tuygen wien ick Min,

En soo (door Minnes hette)
Mijn eerbaerheydt besmette.

Cloris. Ey! *Philida*: bedenckt,
Dat dat geen Eer en krenckt,
Te melden sulck begheeren,
Doet Liefde meer vermeeren,
Mits dan u Liefde thoont, een onbeveynst bemoet,

Philida. Een Dochter quest haer Eer, (segh ick) soo sy dat doet,
Cloris. Wel waerom staet het dy,
Soo wel, als mijn, niet vry?
Te thoonen dat u sinnen,
Ghenegen zijn te Minnen.
Philida. Om dat het ongebruyck ons sulcke wetten geeft.
Cloris. Daer Liefde keur gebiet, 't gebruyck geen plaets en heeft:
De Liefd' verwint het al, waer vindtmen sulcke wetten,
Die Liefdens sinne keur ter syde kunnen setten?
Indien oprechte Liefd' u sinnelijckheyt beheert,
Waerom vermeught ghy niet te melden sulck begeert?
Ghy draeght verholen Min, wie sal u Min beloonen,
Of ken het doen, ten sy die ghy Mint, wilt bethoonen,
Dat ghy hem Liefdt: want wat is Liefde sonder daet?
Niet anders (Philida) als vruchtelose baet:
Hoe ken Liefd' Liefde sijn, ten sy Liefd' Liefde doet,
En dat men Liefde draeght uyt Liefde blijcken moet,
Of hy, of sy eerst Lieft, is daer wat aen gelegen?
Als tusschen beyden Liefd's voldoeningh wert verkreghen?
Soo veel vermach de Liefd', in u, als oock in mijn,

En

En waer ſy eerſt begint, daer moet haer werckingh ſijn:
Genomen Philida, kreegh ſin om my te Minne
(Wt goe genegentheyt,) met hert, met Ziel, met ſinne,
't Welck ghy bethoonden my : ſoo bleeck der Liefden
kracht,
En door Liefd's werckingh wert van my Liefs waert vol-
bracht,
Als ick ſoo uwe gunſt geneyght tot mijn moght vinden,
Ick Liefde, 't geen ick niet ſoudt derven onderwinden:
'T en waer de Liefdens gunſt aen my voorſeyde, dat
V goe genegentheyt tot mijn behagen hat:
Dan loond' ick Liefd' met Liefd', wat ſchande koſt dat we-
ſen?

Philida. Ach! Cloris 'k heb het al te veel geſien voor deſen,
Dat Dochters ſinnelijckheyt, en aengeboode Min
Een ſpot was over ſtraet: ſoo dat, Cloris, mijn ſin,
Oft Liefdens ſinnelijckheyt, ſoo veer noyt ſullen dwalen,
Dat oyt beveynſt Minnaer, mijn Liefd' ſal achter-halen.

Cloris. De wijl de ſoete Min, mijn Minnent hertje drijft,
Dat het niet langer in zijn ſoete ſmerte blijft,
Soo bidt ick, neer geknielt, uytmund' Herderinne,
Dat ghy eens proeve thoont van ongeveynſde Minne,
't Schijnt met mijn ſtoute eys of ick de Goden tergh,
Dat ick u, Philida, om mijn te Minne vergh;
Moght Cloris dat geluck van Philida geſchien,
Dat Cloris waerdich waer u gunſt tot hem te ſien:
Moght Cloris, goede Goon, dat luckich luck genieten,
De Bergen, Bomen, ja de Criſtalijne vlieten
Van friſſche Beecken, en van ſuyvere water bron,
Ia alles wat in 't Wout vermakingh geven kon:

Dat ſoud' om Cloris luck, geluckelijck verblyen,
De Vogeltjes in 't boſch : de bloempjes, daer de byen
Haer ſoetheyt ſuygen uyt de dichte lom're blaen :
Waer roos : waer Vyolet gemarmert onder ſtaen :
Dat al te ſamen, ſoud' in dubble vreucht geraecken,
En over Cloris luck, een blyde loffangh maecken.
Indien ghy Herderinne
Getuychden my u Minne.

Philida. Of ick van Minne ſprack,
En datter dan ontbrack
De gunſt : die ghy mocht meene,
Dat ick u ſoud' verleene.
Wat batent Cloris dan, als hy mijn Min mocht vijne,
Miſgunſtich aen de zijne.

Cloris. Dan ſoud' ick, Philida,
Op hoop van u gena,
In dienſten, en ghebeden,
Mijn Leven langh beſteden :
Op hoop, dat metter tijt, ick u verliefde ſinne,
Tot my waerts moghte winne.

Philida. Maer : oft dan waer ſoo vert
Dat ick mijn Ziel, en hert,
Al over hadt gegeven :
Om Echtelijck te leven :
Wat middel, Cloris, dan om die begonne ſaecken,
Tot een goedt eyndt te maecken ?

Cloris. Geen middel, als de doodt
Hulp Cloris uyt de noodt.
'k Soud' al mijn Leve dagen
Mijn droef verlies beklagen :

En

En over 't ongeluck van Philida te derven,
Thien duysent dooden sterven.

Philida. Neen Cloris stelt door reen,
V passy wat te vreen.
Denckt wat de Goden voegen,
Dat moet ons wel genoegen.
Ach! 't is mijn selfs verdriet dat ick na mijn behagen,
Tot u geen Liefd' mach dragen.

Cloris. Gundt ghy u Liefde mijn,
Waerom kent dan niet sijn,
Dat ghy na keur uw's sinnen,
Soud' Cloris mogen Minnen?

Phillida. Om dat ick niet en ken,
En self mijn selfs niet ben.
Door een verloosde trouwe,
Die ick sal moeten houwe.

Cloris. Verkeert u vreught in rou, ghy Velden en Rivieren
Staeckt pluym ghevogelt, staeckt u vrolick tierelieren,
En schrilt met droeve galmt, en eyssclijck geluyt,
Mijn onverwacht ellent op 't alder droevighst uyt:
Ghy Nimphjes van het Bosch, en van de waterstroomen,
Beheerschers van het Wout, ghy Berghen, Bosschen Boo-
men;
Ghy alles syt getuygh, dat ick te Boschwaert quam,
Alleen (om Philida;) op 't Hof mijn afscheyt nam;
O ydele hoop gegrondt, op sinneloos behagen.
Bedroefde uur, en stondt, die ick wel mach beklagen,
Dat mijn gedachten oyt vertrouden op de Min.
O Min! in welcker hoop, ick my bedrogen vin.
O Min! hoe sal mijn hert u heete brandt uyt smooren?
" Nu

" Nu my ſoo ſchielijck ſlaet een donder in mijn ooren,
" Een Blixem in mijn Ziel, een onweer in het hert,
" Waer door ick als een Schip op ſtrandt geſmeten werdt,
" Berooft van levens hoop: door kraght van woeſte golven:
" En Schip-breuck aen mijn Min, ſoo dat ick ganſch bedolven,
" Bedompelt in een Zee, van woeſte Baren ſmoor;
Ten ſy, ick Philida u anders ſpreecken hoor:
Ick loof niet Philida, als ick my reght bepeynſe,
Of ghy (om d' eerbaerheyt,) voor Cloris ſchijnt te veynſe:
Om eens een proef te ſien, hoe ick my in mijn rou,
Van Mins verlies, aen u, ach! ſchoonſte dragen ſou:
Luſt u daer teecken van, ghy ſult niet meer behoeve
Als my in Doodts gevaer, te ſtellen om te proeve:
Oft ick ſoo Lief het lieve leven wel bemin
Als d'aengename Ziel, van u: mijn Herderin:
Siel die mijn Ziel gebiet, ootmoedich neer te buyghen
Mijn ongevalſte Min: een Herderin te tuygen:
Een Herderin, die meer vermach als eenich Vrou,
Die ick de waerdichſte op ſwerelts bodem hou:
Al waert dat my Fortuyn, ten Hemel hadt verheven:
't Ghebiedt van Volck, en Landt: ja Koninckrijck gegeven,
'k Verliet het al te ſaem, ach! Philida, alleen,
Om u, (als mijn Godin, geeert en aengebeen.)

Philida. Wiens wangheloof ſoo groot dat ſy niet ſoud' vertrouwe,
't Geen Liefd' u ſpreken doet, dat ghy daer woordt ſoudt houwe.

" Den

" Den loſen Angelaer het bitter deckt met ſoet,
" Nochtans het Visjen niet en weet waerom hy 't doet,
" Wert met het ſoet bekoort, en met het ſoet gevangen,
" En ſonder 't ſoet genot, blijft aen het hoeckjen hangen;
Soo 't Cloris u gelieſt met mijn wat voort te gaen,
'k Sal u van deſe ſaeck wat breder doen verſtaen.

t'ſamen Binnen.

CLORIS komt (nae weynich Pauſeringh,) weder uyt.

ALs ick flus met mijn Lief, en lieve Herderin
In reden was geraeckt, aengaende onſe Min,
Bevondt ick dat ſy tot Philander is genegen,
En mijn (eylacy,) op het alderwreetſte tegen,
Ach! dat den Hemel gaf, aen mijn rampſaligh menſch
Dat van Philander ick verkrygen moght mijn wenſch,
Dat hy ſijn Liefde niet op hare Liefd' woud ſetten;
Soo koſt ghy Philida, my 't Minnen niet beletten:
Ick ſpreeck als onbedocht, door Liefde, buyten reen,
Beſt dat ick ſelver gae eens nae Philander treen,
Om hooren, oft ſo is, als Philida mijn ſeyde;
En oft hy op Lerind' zijn Liefde niet en leyde:
Derhalven wil ick gaen ſpreken Philander an,
Philand. uyt, Philander is de geen die Cloris helpen can.
Sie daer ſeer wel te pas comt my Philander moeten:
Verplicht ben ick (mijn Vrundt) eerbiedigh u te groeten,
Cloris. En van ghelijcken ick, my Cloris 't uwaerts draegh.
Philand. Danck ſy mijn Vrunt, die ick uyt ware vruntſchap vraegh,

Nae 't welvaren uw's Lief, hoe ist met haer gelegen?
Sal u gewenste wensch noch niet haest sijn verkregen?
Philand. Vrund Cloris, dien ick als een goede vrunt vertrouw,
Onmog'lijck, dat ick yets voor u verborgen hou.
Weet dat ick heb ghemint, gevrydt in sulcker voegen,
Dat Minnaer aen sijn Lief, noyt meerder kost genoegen
Van vriendelijck onthael, van gunst, van Vryery,
Iae alles wat ick kost bedencken deed sy my.
Ick (op haer soet bedrogh) gingh stellen mijn vertrouwen,
Op een onvaste gront mijn vaste Liefde bouwen,
En meenden ick gingh vast, maer doen ick vastheyt soght,
Bevond', dat ick niet hadt op 't achterste gedoght:
Lerinde wast mijn Vrund, die my door hoop toeseyde
't Geen sy my naderhant met listen weer ontleyde:
Lerinde (Cloris Vrundt) met Thirsus trouwen sel.
Cloris. Met Thirsus?
Philand. Iae, met hem.
Cloris. Ick loof het niet.
Philand. Ick wel.
Cloris. Soo Sien ick wel, men mach op menschen niet vertrouwen;
Seyd' my haer Suster niet, dat sy veel liever wouwen,
Dat haer Lerinde met een slechte Herders knecht,
Als met dien Thirsus soud' begeven in de Echt.
Doch Vrundt, stelt u te vreen, 'k heb stof om u te peyen,
'k Weet eender die u Lieft, en graegh om Min soud' vleyen,
Waert dat de eerbaerheyt haer sulcx niet ontriet.
Philand. Mijn Vrundt, wie ist?
Cloris. Ick derf haer (lacy!) noemen niet.

Maer

Maer weet dat ſy u Lieft, en hertelijck heeft verkooren.

Philand. Sy is dan die ſy is, tis Cloris al verlooren,
Nu ick Lerinde mis, is al het minnen niet:
Al waert een Coningin, het waer mijn maer verdriet;
Dat ick gedachten kreegh om met een aer te trouwen,
Neen Cloris; neen, ick hou voortaen geen meer van Vrouwen,
Ick ban de Minne wegh, en vlucht als Ballingh voort
Daer niemandt van mijn weet, daer niemandt van mijn hoort:
Ick gae door Bergh en Boſch, eenſaem ſlyten mijn dagen,
Ter eeren van mijn Liefd' Lerinde toe gedragen.
Met u verlof mijn Vrundt, met u verlof ick gae,
Daer ick met droeve ſmert beweenen ſal mijn ſchae.

Cloris. Philander, Vrundt hoe dus? waer is de moet gebleven?
Waer meed' ghy anderen plaght ſomtijts wat moets te geven.
Philander, ken de Min ontmannen ſoo een Man?
Soo ſegh ick, dat geen kracht die Min verwinnen can.

Philand. Vaert wel, mijn Vrund vaert wel.

Cloris. Philander, ſoudt ghy 't meenen?

Philand. Ick meent,

Cloris. 't Is te kints, ſoo moedeloos te weenen,
Te ſuffen om een Vrou, daer ſoo veel Vrouwen ſijn.

Philand. 't Verlies van een is my een doodelijcke pijn.

Cloris. Die pijn ghy licht weer met een ander kunt verſoeten.

Philand. Ghy ſpreeckt als onverſocht.

Cloris. Nochtans mijn Vrund, wy moeten
Doen blijcken, dat in noot de kloeckheyt van een Man,
De ſware laſten, vande rampſpoet dragen kan.

Philand. Ha Cloris ! 't is geen kunst een ander troost te geven,
Maer die in rampspoet is, en duldelijck ken leven,
Daer hanght wat meerder aen : dit is 't gheen my ontbreeckt:
En 't is doch al vergeefs, wat ghy my hier van spreeckt;
Nu ick Lerinde mis, nu mis ick sin, en reede.

Cloris. Philander, werter om de Min soo veel geleede ?
't Is meer als ick oyt daght.

Philand. Meer als u is geschiet,
Door d'onervarentheyt, so weet ghy 't leyder ! niet.

Cloris. Nochtans, wie ramspoet treft, moet op 't verand'ren hoopen.

Philand. De rampspoet reden rooft, en doet ons hooploos loopen.

Cloris. De reden (diese wil gebruycken) meer vermagh.

Philand. In een rampsalich mensch, men selden reden sagh.

Cloris. Gheen ramp soo groot, of reen die ken de smert versoeten.

Philand. Ach Cloris ! ramspoet treet de rede met de voeten.

Cloris. Een redelijck mensch die stelt zijn ramp aen redens wet.

Philand. Wie in de rampspoet is, de reen ter syde set.

Cloris. Philander gaet met my, ick moet u moet aen spreken,
De beste vrundtspap is altijt in noot gebleken.

t'samen Binnen.

PHILIDA.

ALs ick met Cloris flus gingh langhs dees groene paen,
Doen gaf hy my sijn Min hart-grondich te verstaen.

Dan doch ick veynsden my Philander te beminnen,
Om daer door eens te sien d'affecti sijnes sinnen :
En of de Min hem oock gewortelt was in 't hert,
Dan oft ick maer uyt luft, daer toe gebeden wert.
Ach ! vind' ick hem stant vast, hy sal mijn Min genieten :
Ick set my hier wat neer : ach ! Cristalijne vlieten,
Hoe cierlijck ist cieraet uw's stroomen suyvere bron ;
Ach ! dat u koele stroom mijn hette blussen kon.
Ey mijn ! verliefde hert, mijn Cloris, mijn beminde,
Ick klaegh vrypostigh uyt hier onder dese linde,
De quellingh dien ick laes, om u mijn Cloris ly ;
Kom Cloris, kom mijn Lief, en rust u wat by my.
Ick wil met vreught mijn hert (tot sijne komst,) vermaec-
ken,
Ick weet een liedtje; kost ick op de Voys geraecken,
Ick songh het, licht de wint tot hem de weerklanck joegh,
En hem de sin van 't Liedt tot op sijn hartje droegh.
Laet sien hoe ist begin ? ick weet, ey pluymde dieren,
Verheft onder 't gesangh u vrolick tierelieren,
Bootst al de woortjes na, geeft Cloris te verstaen,
Dat Philida (uyt Liefd') met Minne is belaen.

Sy singht.

GHy die de staet van 't Hof,
Ghy die de roem, de eer van werelts trots door Min,
Ruylt aen het blaeder lof,
En aen de Liefde van u lieve Herderin.
Js Liefd' soo soet, dat ghy om Liefd' versmaet
Het Hof, en blijcken doet dat Liefd' het al te boven gaet.

 O Min,

O Min, o soete Min!
Die Cloris in het hert, my inde boesem brandt,
En woeckert soo diep in,
Soo dat de Liefde gaet, verr' boven mijn verstandt:
Js Liefd' soo soet, dat ghy om Liefd' versmaet
Het Hof, en blycken doet, dat Liefd' het al te boven gaet.
Soo Sal ick dan tot Loon,
Voor u ghetrouwe Trou, die ghy aen mijn bewijst:
Niet met een Konincks Kroon
Vergelden, maer met Trou, die selfs u trouheydt prijst:
Js Liefd' soo soet, dat ghy om Liefd' versmaet,
Het Hof: en blijcken doet, dat Liefd' het al te boven gaet.

Ach! Cloris, 't schijnt mijn siel, mijn hertjen, en mijn sin
Genieten Hemels vreucht, door 't voedtsel van u Min:
Ach! Cloris is u Liefd soo Trou, dat ghy verlaet
En wisselt Hofse Eer, om slechte herders staet?
Soo sal ick (om u Trou) met Trouwe Min te loonen,
Mijn naer u lieve wil, in 't soete minne thoonen:
Thirsus. uyt, Waer sinje ach! mijn hert? waer dwaelje doch al heen?
En laet u Philida soo langhen tijt alleen,
Sien ick daer Thirsus niet? hy is 't, ick wil vertrecken,
En gaen na Cloris toe, om hem mijn Min t' ondecken.
Binnen.

THIRSUS. voor de deur van Lerinde.

RYst op mijn Lief, ryst op den daeg'raet komt aendrin-
ghen,
Ick hoor den Wachter blaest het daget inden Oost,

Ick hoor de Vogeltjes haer morgen deuntjes ſingen,
Die d'Echo in het Boſch, met ſoet geluyt na bootſt.
Rijſt op Lerinde, rijſt, de nacht die is geſcheyden,
Den ochtent root ghekaeckt, die komt ons weder by:
Ick hoor dijn Lammertjes, al blatend' u verbeyden,
Kom drijft u Schaepjes uyt, en wandelt wat met my.
Hier door dees klaver laen, daer Criſtalijne vlieten
Wtborlen van de grondt, en ſtralen op der aert;
Laet my (Lerinde) daer mijn Lieve luſt genieten,
Nu dat mijn Zieltje, met u Zieltjen is gepaert.
Ach ſoete morgenſtond', en held're Sonnen ſtrale,
Die van den Hemel komt op 't laege Aerdtrijck dale,
En achter Bergh, en Boſch, op ſteeckt dyn glanſigh hooft,
Het nat bedoude gras ſijn vochticheyt ontrooft.
Hoe lieflijck thoont ghy nu u root gebloosde kaecken;
En gheeft het pluym ghediert, een oorſaeck van vermaec-
ken,
De ruyſchende Fonteyn, die ſchiet ſijn ſtraeltjes uyt,
De Vogeltjes in 't Boſch die ſlaen een ſoet geluyt,
Mits d'aengename ſtont in 't kriecken van den dage,
Soo lieffelijck begint, als oyt mijn ooghe ſage:
Dies! ô mijn Herderin, mijn Lief Lerinde rijſt,
Mits ons de ſoete mey, haer ſoeticheydt bewijſt:
De Son die rijſt en klimt, en ſpoeyt ſich naer om hooge,
Ontſluyt mijn Lief, ontſluyt u ſluymerende ooge,
En drijft u Vee te velt, u Schaepjens, geytjes al,
Die ick neffens de mijn, getrouwelijck hoeden ſal.
Lerinde. Mijn Lief.
Thirſus. Mijn waerde Ziel.
Lerinde. Hebt ghy hier langh gheſtaen?

Al eer

Thirsus. Al eer de Son begoſt, die ghy daer op ſiet gaen.
Lerinde. Dats ſchier een hallef uur.
Thirsus. Ten ken ſoo langh niet weſen,
De Son en is ſoo hoogh, mijn Lief, noch niet gereſen:
Lerinde, ach! mijn Lief, hoe langh valt my de tijt,
Eer ſich in eenicheydt mijn Ziel met u verblijt.
Nu door beloofde trou, wy t'ſamen zijn verbonden,
En kender ruſt, noch luſt, voor Thirſus zijn gevonden;
Ten ſy de uur genaeckt dat ick met u vereen,
En dat wy in 't verbont van Venus wetten treen.

Lerinde. Thirſus? ach! mijn waerde Herder,
Loopt met u gedacht niet verder:
Doolt niet dieper in u ſin,
Op de luſ jes van de Min.
Bandt de buyen van Mins vlagen,
Wt Mins ſotte wel behagen,
't Luſt my wel dat Liefde ſoet,
Op haer tijt Liefd's luſt voldoet:
Tijt, die ghy en ick te ſamen
Op 't bequaemſte ſullen ramen,
Om met offerand' te gaen
Daer wy Venus bidden aen,
Daer wy nae Liefd's wel behagen
Roos en bloem ten offer dragen:
Daer wy met ons Herders ſchaer
Eeren Tempel en Altaer.

Thirſus. Ach! Lerinde, mijn Ziels eygen,
Tot wien Ziel, en ſinnen neygen,
Stemt doch eens dien blyden dach,

Dat

Dat ick met u trouwen mach.
'k Dool, ick dwael als ſonder ſinne,
Nergens ken ick ruſte vinne,
Al mijn Schaepjes, al mijn Vee,
Al mijn Geytjes doolen mee.

Lerinde. Thirſus 'k heb voor mijn genomen,
Dat wy t'avondt t'ſamen komen,
En doen maken alles klaer,
Om te raecken by malkaer.

Thirſus. 'k Sal dan Coridon gaen ſpreecken,
En Amintas doen een teecken,
Waer door ſy ons Trou verſtaen,
En met ons ten Offer gaen.

Lerinde. Ick ſal gaen by Amarillis,
Om te vraghen, oft haer wil is;
Dat ſy, en oock Silvia,
Eens met my ten Offer ga.

Binnen.

Vierde Handelingh,

Eerſte uytkomſt.

PHILANDER met een boeren Py.

DE blonde dageraet,
Verſpreyt haer glantſch de telghjes door, en door,
Het morghen ſterretje ſtaet,
En flickert met haer ſtraeltjes lieffelijck voor,
De venſters van mijn Nimphjens tent,

Alwaer ick niemant ſie ontrent.
't Ghevogelt in het Wout,
Van blijtſchap dertel ſpeelt, en tiereliert,
De telghjes nat bedout,
(Met blader loof en bloeyſeltjes verciert,)
Ghetuyghen al de ſoete Min,
Van mijn verliefde Velt-godin.
Wiens leden af-gheſlooft,
Door 't Vryen vande lieve lange nacht,
Leggen door ſlaep berooft,
Van ſoete Min, en Minnelijcke macht,
Sy ronckt met ſoete ſughjes uyt
Kom Thirſus, by u lieve Bruyt.
Wat ſoete dromen ſijnt,
Die ghy ſoo ſoetjes premelt binnens monts,
Eylacy! ſoo het ſchijnt,
Acht ghy Philander niet die ſoo goet ronts,
Hier onder deſe groene tack,
Lerinde eerſt van Min aenſprack.
Wat vrye vryigheydt,
Is in ons Vryage niet geſchiet,
Philander droevich ſchreyt,
Nu dat Lerinde Thirſus Minne biet,
En ſlaet Philander voor het hooft,
Nu ghy ſijn ſinnetjes hebt gerooft.
't Gaet by de Herders om,
En by de Herderinnetjes is 't gemeen,
Soo 'k in 't gheſelſchap kom,
't Is al Philander heeft een blauwe ſcheen,
Philander leeft in ſwaer getreur,

Lerin

Lerinde gaet met Thirſus deur:
Nu heb ick dan (mijn Lief!) nu heb ick voorgenomen,
Dat ick niet meer en ſal by u Lerinde komen,
Maer my tot eenſaemheydt in woeſte wildernis
Begeven, nu ick u mijn Lief, mijn leven mis.
Adieu mijn Lief, adieu mijn Lief, maer anders Vrou,
Mijn Lief, om dat ick van u Liefd' gedachtenis hou,
Ghedachtenis die noyt ſal uyt mijn Ziel geraecken,
Ghedachtenis die my een Tempel ſal doen maecken,
In 't binneſt van mijn Ziel, in 't diepſte van mijn hert,
Daer uwe beeltenis ſteedts aengebeden wert:
Een Tempel, daer het vuyr ſal van mijn Liefde branden,
Een Tempel daer ick u doe daegh'lijcx offerhanden,
Een Tempel, daer u beeldt, ſal op een Altaer ſtaen,
En ſal daer neer geknielt, Lerinde bidden aen;
En ſoo mijn levens tijt mijn Lief ter eeren ſlijten,
Tot my de bleke Doodt ter Aerden neer komt ſmijten:
Adieu dan Lief, adieu, adieu genoten vreucht,
Waer aen Lerinde ghy, noch vaeck gedencken meught,
Adieu verlopen vreught, adieu verlopen luſten,
Adieu ach! ſoete mondt, die my ſoo dickmaels kuſten:
Adieu Lerinde Lief, gedenckt aen mijn vertreck,
En dat ick u daer mee, mijn trouwe Min ontdeck,
Ach Lom're blaetjes, die de woortjes, ja gedaghjes,
En al het ſoet onthael van vriendelijcke laghjes,
Soo menigh duyſent reys, hebt op dees plaets verſpiet,
Adieu, getuygen van mijn over groot verdriet,
Wanneer een ſchrale Doodt my 't vleeſch ſtroopt van de
Beenen,
Wie ſal Lerinde, dan Philanders Doodt beweenen?

Wie d'uytgeteerde romp in d'opgedolven aert?
Wie over mijne Ziel gebeen ten Hemel waert?
Wie ſal de goon ten dienſt het heylich Altaer ſtoocken?
Wie met geheylicht vuyr gewijde Wieroock ſmoocken?
Op dat mijn bleecke ſchim noyt voor u oogen ſweeft,
Maer in een ſtille ruſt der eeuwicheden leeſt:
O luckſalige Goon, ick ſal tot offeranden,
De Wieroock van mijn Liefd', hier in dit hert doen branden,
Al eer d' Hol ooghde Doodt, my met haer ſchichte raeckt,
En van Philanders vleeſch een aes der Wurmen maeckt:
Adieu dan Lief, adieu, adieu, adieu Lerinde,
Adieu mijn lieve Lief, adieu mijn wel beminde:
Adieu, ick ſcheyd' van u, en draegh in deſe ſtee,
(Door een geheugenis,) mijn afgodinne mee.
Adieu voor 't alderlaeſt, nu is het tijdt te ſcheyde,
Adieu, geluck en heyl tot 's levens eeuwicheyde,
Gunnen de Goden dy, ſoo veel als ick u wenſch,
Adieu verlaten Vrou, van mijn rampſalich menſch.

Binnen.

Hier wert gheſonghen, ende gheſpeelt ondertuſſchen dalen VENUS, en CUPIDO uyt den Hemel: beneden ſijnde, hout het ſpelen op, VENUS ſpreeckt.

DEn grooten Godt Iupijn, met al ſijn Hemel liede,
Noyt meerder offerhant als my alleen geſchiede,
Mijn Godtheyt wert ge-eert, mijn maghten aengebeen,

En

En van verliefde Rey, mijn Tempel ſteedts betreen,
De Minnaer eert my meeſt om dat ick hem doe Minne,
En maeck een Aertſche Maecht ſijn ſinnes afgoddinne,
Een af-goddinne die in 't binnenſt van ſijn hert,
Met Liefdens offerhandt, ſteedts aengebeden wert,
Ick (door mijn ſoet ghewelt) maeck vreucht van ſlaver-
nye,
'k Doe menich droevich hert in ſijn verdriet verblye:
Ick brengh alleenich niet de menſchen tot de Min,
Maer ſelfs de Goon, die daer behagen nemen in:
Wat Wetten ſijnder die mijn wetten overtreffen?
Waerdoor ick kleene ken tot hoge ſtaet verheffen;
Indien hy inde Min, ſigh voeght nae mijne Wet,
Die ick hem tot een baeck in woeſte Baren ſet,
Alſt bulderend' onweer raeſt door haet in 't ſoete Minne,
Soo ſal hy door mijn wel een veyle haven vinne.
Den looſen linckert: die de ſauſen kent mijns treecken,
Die is de mogentheydt mijns wetten wel gebleecken,
Wanneer een ſoete ſus haer luſt gevangen gaf,
Daer haer den linckert loos, haer Maeghdom prachten
af.
Dan luckt hem Min, en goet de Minne doet hem kope,
Na ſijn verkreghen luſt, de ſloof met al de hope,
Van wel bedeelde ſchat; die door Fortunas gunſt,
Meer glori brachtop Aerdt, als oyt ſubtijle kunſt
Van liſtich winnaer deedt: hier leyt den Minnaer lagen,
En krijght ſijn Lief door mijn, ſchoon ſonder haer te vra-
ghen:
Iſt wonder dat mijn macht de macht van alle goon,
In macht te boven gaet? de pronck van Iovis Troon,

Heeft niet ſoo veel verſoeck, als onder deſe Bomen,
Mijn kleene Tempel heeft: alwaer dat daeghelijcx ko-
men
Verliefde herten, die haer Liefde ſijn geplant,
Den een uyt luſt tot Gelt, en Goet, ſijn Offerhandt,
Mijn groote Godtheydt biedt: een ander is mins ſlave,
Om dat hy in ſijn Lief beſpeurt Naturas gave:
Wat hoor ick voor geſangh, en aengenaem geſpel?
Ick acht het yemant is die Offer brengen ſel.

Cupido. 't Is Moeder-lief een Rey van Herders die hier komen,
Met Blompjes, en met Kruydt al ſinghend' door de Bo-
men.

Binnen wert gheſonghen, ende gheſpeelt, ondertuſ-
ſchen komt LERINDE, (de Bruyt ſijnde) me
haer gheſpeele, SILVIA, en AMARIL-
LIS, THIRSUS, Bruydegom, verſelt me
AMINTAS, en CORIDON, gaen na d
Tempel van VENUS, om aldaer te Offere
eenige Bloemkranſkens, de Goddinne VENU
ter Eeren, oock CLORIS en PHILIDA
met haer uyt.

Thirſus. *Lof, en Heyl, ſy u Godin,, van de Min,*
Doet u Heylich Altaer branden,
Blaeckt met u gheheylicht vyer,, nu wy hier,
Brenghen onſe Offerhanden.

Lerinde. *Maeghde-Palm, Bloem, en Kruyt,, ick (als Bruyt)*
Koom voor u ten Offer dragen,
VENUS, Moeder van de Min,, ach! Godin,

VV

VVilt voldoen ons welbehagen.

Thirsus. *VVy (Godinne) knielen neer,, t'uwer Eer,*
Om dijn segens Lof te roemen,
Buygen wy met onse schaer,, voor 't Altaer,
Offeren u Roos, en Bloemen.

Lerinde. Bloem, *en Roosjes sullen wy,,brenghen by,*
Tempel, en Altaren ciere,
Eeren onse Offerhandt,, met een brandt,
Van ghewijde Populiere.

Godinne

Philida. Godinne vande Liefd', in wiens verheven Troon,
Ons offerande wert u Godtheyt aengeboon,
Om Tempel en Altaer, ten dienſt der Goon te vieren,
Met ſangh en ſnaer geſpel, na wijſe en manieren,
Als d'Herders zijn ghewoon: dies wy met onſe ſchaer,
Neer knielen (ô Godin) om zegen voor dit paer.

Cloris. Godinne vande Liefd', die wy almachtich noemen,
Aenſchout ons Maeghden palm, ons Roosjes, Kruyde, Bloemen,
Die wy, ten dienſt van u, op-dragen aen 't Altaer,
Om ſegen, en geluck voor dit vereenicht paer.

Philida. Almogende Godin, voor wien wy neder buygen,
Om ons eenvoudicheyt dijn Godtheyt te getuygen,
Ontfanght, ontfanght van ons dees Bloemtjes, en het Cruyt,
't Geen wy aen u Altaer op-offeren voor de Bruyt;
Die met haer Bruydegom, in Liefde traght te leven,
Wilt die door d'Offerhand' u heyl, en ſegen geven.

Cloris. Godinne thoondt u gunſt, aen die, die met ootmoet,
Gebeen, en Offerhand' u Godtheydt valt te voet:
Gundt dit vereenicht paer in voorſpoet lange jaren,
Gheſegent door u gunſt, in Liefde wel te varen:
Dies wegen: (ô Godin!) u heyligh Altaer brandt,
Met Bloemtjes, (krans, en Kruydt) 't gheen wy tot offer-handt,
Ter Eeren van dit paer, u Godtheyt komen thoonen;
Wilt (bidden wy) met heyl ons offerhande loonen.

Venus. V offer wert aenvaerdt, geluck vereende twee,
Treedt tot mijn Tempel in, en brenght dijn offer mee,
Roos, Bloemen, Maegde-palm, wilt op mijn Altaer ſtoken,
En

En uwe offerhand' de Liefdt ter eeren roocken,
Kom Bruydegom, en Bruydt reyckt my dyn handen toe,
Dat ick de wetten van mijn ſoete plicht voldoe:
Voeght uwe handen 'tſaem, tot trou bewijs en teken,
Dat voor de Doodt u ſcheyt, u Liefde niet ſal breken:
Dies ick mijn vuyr ontſteeck, verheft u ſoet geſanck
En lieffelijck geluyt, de hooge Goon ten danck.

THIRSUS, en LERINDE geven malkander de handt, al de anderen knielen: VENUS doet Brandt-offer, ondertuſſchen wert gheſpeelt, ende gheſongen.

Stemme,

Sy tanto gratioſa.

O Twee vereende Zielen,
Verliefde twee, wiens herten in Liefdt branden:
't Ootmoedich neder knielen,
Voor Liefd's Altaer, ter eeren d' Offerhanden,
Gheſchiet alleen,, om met ghebeen,
De Goden te beweghen,
Dat ſy u geven,, in dit rampſaligh leven,
Heyl, en zeghen.
De brandt, van Bloem, en Kruyden,
De ſoete geur, de vlammen, en het blaecken,
Alleenich ons beduyden,
Dat ghy in 't hert moet buyten luſt verſaecken.
En wert gedaen,, op dat ghy aen,

Die brandt soudt leeren brande,
En doen versengen,, al wat de lust mocht brengen,
T' uwer schanden.

Venus. Nu gaet geliefjes gaet, ick wensch u beyde toe,
Dat *Ceres* u gewas, en *Pan* dijn Vee behoe.
Thirsus. Wy dancken u Godin, die onse Liefd' doet groeyen,
Lerinde. Danck sy u (ô Godin) die ons u gunst verleent.
Cloris. V Godtheyt sy gedanckt, die dees twee heeft vereent.
Philida. Godinne gundt dees twee, dat sy in Liefde bloeyen.
al t'samen Binnen.

Vijfde Handelingh,

PHILIDA.

Sy spreeckt. 'K ontwyck het stralen vande Son,
Gins achter Bergh, en Bomen,
Dicht by de overschaude bron,
Daer Cloris placht te komen.
Sy singht *Die of sijn Minne van my treckt,*
Of op een aer gaet stellen,
Of met de Minne spot, en geckt,
Om Philida te quellen.
Sy spreeckt. Lust u te quellen, quelt me vry,
Mijn Liefd' salt al verdraegen,
Indient uyt rechte Liefde sy,
Ten sal my noyt mishaegen.
Sy singht *Jck sal hier ginder in het groen,*
Mijn Cloris comst verwachten,

En daer een middach slaepjen doen,
'Om voeden mijn gedachten.

Sy spreeckt.
Met droomen die 't verliefde bloet,
Tot in 't gedacht doet stijghen:
Geef Goon dat ick van Cloris moet,
Yets in mijn dromen krijgen.

Sy singht
Jck sal gaen drucken met mijn hant
De naem, van mijn beminde,
Hier met mijn staf in 't natte sant,
Of snyens op een Linde.

Sy spreeckt.
Of vlechten aen een Roosen-hoet,
Mijn Cloris naem met Bloemen,
Op dat hy siet wat Liefde doet,
Om hem mijn Lief te noemen.
Saght; sien ick daer mijn Cloris niet,
Gins achter geene Linde?
Het schijnt dat hy mijn niet en siet,
Of niet sal kunen vinde.

CLORIS.

Kost ghy (lieve Lommer) spreecken,
Of bethoonen eenigh teecken,
Van mijn overtrouwe Min,
Die ick met een welbehagen
Heb getrouwelijck gedragen,
Tot mijn lieve Velt-Godin:
Heb ick niet de Hoofsche staten
't Hof, en Hoofsche Eer verlaten?
Ia mijn selver soo verneert,

Dat ick d'Eer van Swaerd', en Wapen,
Socht te ruylen aen u Schaepen,
Maer tot noch toe niet begeert.
Philida, al mijn gepeynſen,
Achten al u weygeren veynſen,
Niet ſoo koel als ghy u hout.
Niet ſoo angh voor Cloris Minne,
Weygerigh met verliefde ſinne,
Schoonſte Herderin van 't Wout.
Schoon ghy waert een Koninginne:
Meerder koſt ick u niet Minne,
Waerder koſt ghy my niet ſijn,
Meerder Liefd' koſt ick niet thoonen,
Hooger koſt ghy 't noyt beloonen,
Als met weder Min aen mijn.
Hoor ick daer niet in de linde,
Yet wat ritſſelen, of ſijnt winde?
Die daer ruyſchen door de blaen.
Philida. Cloris, och ick ſchijn te ſwijme,
Cloris, Cloris, komt doch bij me,
Al mijn veynſen is gedaen.
Cloris. Philida, mijn Lief! wat ſeghje?
Soete beckjen, och! waer leghje?
Lief, wat doeje by de ſloot?
Philida. Ick pluck bloempjes in mijn ſchoot,
Cloris. Staeckt u ſuchten, ſtaeckt u karmen:
Philida: ruſt in mijn armen.
Philida. Cloris, Cloris, och! wat raet?
Voelt eens hoe mijn hertje ſlaet,
Voelt eens hoe mijn leeden trille:

Wat mach dit beduyden wille?
Cloris: och ick ſterf van pijn,
Wilt ghy niet mijn hulper ſijn:
Och! ick koom weer tot bedaren,
'k Weet niet waer mijn ſinnen waren,
Dat ick hier dus neder ſeegh,
Cloris riep, en mijn ontreegh,
Cloris, Cloris, voelt mijn handen,
Voelt toch eensjes hoeſe branden,

Cloris, Cloris, 'k hou voor wis,
Dat het Liefdens koorsjen is.

Cloris.

Herders Kint oprecht in 't Minne,
Niet geveynst noch valsch van sinne:
Niet gelijck het Steedts gebroet,
Wispelturigh van gemoet,
Loos, en valsch in Minne treecken,
Anders meenen, als sy spreecken,
Anders dencken als sy doen,
Opgevult met quaet vermoen,
Valsch van herten, schoon voor d'oogen,
Trotsen op haer groot vermogen.
Snorcken op haer weytse pracht,
Roemen op haer Adels dracht:
Op haer afkomst moedich pralen,
Op haer Tytels, diese halen
Ick en weet niet waer van daen,
't Is te vreemt om te verstaen.
't Steedts gebroedt is niet met allen,
't Gaeter altijt op een kallen,
Met een schamper, schots verwijt,
Menigh Vryer tot sijn spijt:
Menigh moet het quellen lyen,
Van sijn Minne, van sijn Vryen:
Heeft hy wat te hoogh gesien,
Dat verwijt hem elck ien.
Ismer sleghjes inde kleeren,
Niemant selje trouwheyt eeren.
Pronckje niet met Hoofsche pracht,
Soo en wordje niet geacht:

Daer

Daer en gelt geen trou in 't Minne:
Maer als Liefde Gelt ken winne,
    Maecktmen ſtracx een Heylick klaer,
    Met het ongelijckſte paer:
Philida mijn uytgeleſen,
Die waſt, die iſt: die ſalt weſen:
    Philida Mint pracht noch Goet:
    Maer een oprecht vroom ghemoet
Dat in Cloris is te vinde.
Philida mijn wel beminde,
    Noyt by Philida en hadt,
    Eenich Iuffrou van de Stadt:
Niet laetdunckend: niet hovaerdigh:
Openhertich en goet aerdich:
Onghevalſt in al u reen,
Minſaem tegens yeder een:
Wiſt ghy, als ick hier wat eet,
Dat ick nimmer ſoete beet,
Nimmermeer een dronckje doe,
Of ick wenſcht u hallef toe.
Heb ick een verſnaperingh,
Van het een oft ander dingh,
Wiſt ghy hoe dat ick dan ſta,
Och had dit mijn Philida:
Wiſt ghy hoe ick trou en graegh,
Smorgens voor den dou en daegh,
Dicht ontrent u Wooningh blijf,
Als ick eerſt het Vee uyt drijf:
Al mijn Schaepjes blijven ſtaen,
Willen qualick verder gaen.

Stil

Phllida. Stil Cloris, ſoo my dunckt ick hoor in 't Boſch geruchț.

Cloris. 't Sijn Iagers die te Velt vervolgen 't Wilt dat vlucht,
In dicht bewoſſchen ruyght, en door geſpreyde Bomen,
Daer het de graege luſt der winden tracht t'ontkomen:
Wiens viervoetige ſprongh, nadert het vluchtich Wilt,
Indien het (achterhaelt) ſijn ſnelle loop eens ſtilt:
Dies het in 't Boſch ontwijckt in holen, ofte kuylen
De felle Doodt-ſteeck vander Winden ſcherpe muylen.
Sie daer den Koninck ſelfs met eenich Hof-geſin
Vervolgen 't vluchtich Wilt, de Boſſchen uyt en in.
Mijn Lief! ick ben verplicht ſijn Hoogheydt hier te groe-
ten.

Koninck Gheluckich komt ghy mijn (vrundt Cloris) hier ont-
moeten:
Alſoo ick af-ghedwaelt van and're Edellien;
Op d'onbekende wegh ken qualick uytkomſt ſien;
Ten aenſien, ick gedwaelt alhier door Eyck en Linde,
Op mijn verdrooghde tongh, geen laeffenis ken vinde,
Dies bid ick (Cloris u) dat ghy eens gaet met mijn,
Alwaer mijn droge dorſt eens mach verſadicht ſijn,

Cloris. Indien ſijn Majeſteyt, ſoo ſeer niet is gebonden
Aen de gewoonte: dat wat buyten dien gevonden;
Hem geen vernoegingh geeft, ſoo ſal ſoo waert als Wijn,
Noyt onſe ſchrale dranck uyt klare Beeckjes zijn,
Maer weet Natuur haer na gelegentheydt te voegen,
Licht dat ick met mijn dienſt u Hoogheyt koſt genoegen.
Sie daer een friſſche Beeck, een ſuyvere water-bron,
Met lommer overſchauwt, voor 't ſtralen vande Son:
Sie daer genadich Vorſt, en plaets waer al te malen
De Herders hare dranck, (tot laeffenis) uyt halen,

Een

Een dranck die noyt Natuur aen eenich deel misdoet,
Maer door haer soberheyt lichaems gesontheyt voet.

KONINCK drinckt uyt de Fonteyn.

Ach! Cloris, ick bevindt de smaeck is niet gelegē
In Hoofsche dranck: als ick aendachtich overweghe
Natuurs voldoeningh, die door graeghte meerder geeft,
Te smaken uyt het kleyn, als 't alder grootste heeft,

Het krachtich nat geperst, uyt rijnschen Muscadel,
En was mijn noyt soo soet, oft aenghenaem, als wel
Dit soete water mijn gevalt, dat hier komt dringen
Wt dichte heuvels, en uyt dees Fonteyne springen:
Ten aensien my het een, (door de gewoont) niet geeft,
Dat door Natuur alleen, het ander by hem heeft:
Ach! Cloris 't is niet vreemt, dat ghy de Hoofsche staet,
Ruylt aen eeu Herders rust, die 't Hof te boven gaet:
Daer ghy van last, van vrees, van sorghen zijt ontslagen,
En alle lust geniet, daer wyse van ons jagen:
Geluckich die Natuur soo veel gegeven heeft,
Dat hy gelijck als ghy vernoecht, in kleynheyt leeft;
Ghy volght u lieve lust, daer 't Liefdens wet gebiet,
Wy Minnen d'afkomst, daer de Hoogheyt meest opsiet:
Niet Liefde, maer begeert, moet inde Hoogheydt Minnen
Ghy Liefd' daer 't Liefd' gebiet, u schoone Herderinne,
De Liefd' gaet boven staet, ick spreeck 't geen ick bevin,
Ick voel mijn hert gewondt, met Herderinne Min.
Saght Vorst, hier dient gheveynst; wil ick mijn wil ver-
krijgen,
So moet ick dan van 't geen, ick wil voor dees tijdt swijgen
Hoe Vorst? en wilt ghy dan u Paissi niet gebien?
Maer volgen sotte lusten, op u minder sien:
Dats dulle raserny: 't is dan soo 't is, ick moet,
Liefd's wetten volgen, 'k acht voor dees tijt 't veynsen goe
Indient my Cloris lust u heusheydt yets te vragen,
Soud' ick u oock misdoen?

Cloris. Ick hoop my soo te dragen,
Grootmogende Monarch niet min na desen dach,
Als ick voor desen my tot u te dragen plach.

W

Wel wetende dat ick sijn Hoogheydt mach vertrouwen,
Dat ghy in al u doen 't u, sult aen reden houwen.
Koninck Indien ick, Cloris, wist dat ick u vergen sou,
Yets dat u oorsaeck gaf tot swarigheyt, of rou:
Voor u, oft voor de u, dees schoone Herderinne,
Die ghy oft hebt getrout, of noch op trou mooght Minne:
Veel liever had ick mijn versoecken na gebleven.
Als dat ick oorsaeck van verdriet daer mee soud' geven
Alsoo de tijdt soo loopt, dat ick my voor een tijt
Moet scheyden uyt het Rijck, en dat geen uytstelt lijt:
Mijn voorgenomen reys tot het gemeene beste,
En d'uyr van mijn vertreck gheloopen is op 't leste:
Soo is; dat ick 't gebiedt wel overgeven wou;
V die mijn saecken weet, en die'ck 'se toe vertrou.
Cloris. Grootmogent Vorst; en Heer, goetwillich ick beken,
Dat ick gehoorsaemheyt sijn hoogheyt schuldich ben;
Ia 't sy met welcke dienst ick u te pas mocht komen,
Alwaert in Doots gevaer, so soud' ick nimmer schromen;
Voor uwe Majesteyt te stellen selver mijn,
Om u in alle noodt een trouwe hulp te sijn;
Alleen van het gebiedt soeck ick te sijn ontslagen.
Koninck Mijn wensch is machteloos; ontbreeckt u het behagen.
Cloris. Mijn machteloose macht behaeght te doen u Wet.
Koninck Die vry van wetten is, ick geene wetten set.
Cloris. Daer leeft geen onderdaen; hy is aen Wet verbonden.
Koninck Een dienaer buyten dienst wert wetteloos bevonden,
In saecken die de plicht van dienaers wet aengaen,
Waer in ghy my genoegh voor desen hebt voldaen:
Dies moet het door gheen wet, oft gheensins door ghebiede,

Maer uyt een goede wil alleenelijck geſchiede,
En ſoo u die ontbreeckt ick maeckſe door geen Wet.
Cloris. 't Is billick ick mijn wil naer u behagen ſet.
Koninck 't Is billick dat ghy 't laet, ſoo ghy 't u acht tot ſchade.
Cloris. 't Is billick dat ick wil, onwillich, ſoeck genade.
Koninck 't Is billick, Cloris, ick van mijn verſoecken ſwijgh,
Ten aenſien ick berou van dit mijn voorſtel krijgh,
Beſt blijſt ghy by u Lief.
Cloris. Die (hoop ick) ſalt genoegen,
Dat ick na 's Konincx dienſt, my dienſtich ſoeck te voegen.
Koninck Wel Cloris: ſpreeckt met haer, en ſoo ghy 't raetſaem raemt,
Dat ghy een korten tijt maer in 't gebieden quaemt,
Ghedienſtich ſout ghy tot beloningh my bevinne:
Ha! wel te recht geveynſt; tot voordel van mijn Minne.
Was Cloris maer ten Hoof, ick maeckten haeſt dat mijn
Begonnen Min, vernoeght aen d'Herderin ſoud' ſijn.
Cloris. Hoe ſeght ghy mogend Vorſt?
Koninck Niet Cloris dan dat ick,
V komſt verwachten ſal, dies ick mijn voorder ſchick.
al t'ſamen Binnen.

THIRSVS: LERINDE, gaen t'ſamen neder ſitten.

Ach! wat dringht ter door mijn oogen,
't Gheen in 't herte komt gevlogen,
Stud ſijn ſnelle loopen daer,
Goden! wat werd' ick gewaer?

Liev

Lieve lonckjes uyt bruyn oogen
Komen door de mijn gevloogen,
Tot in 't diepste mijnes Ziel,
Daer ick haer gevangen hiel.
Ach ! Lerinde aerts Godinne,
Stoocke brantje van de Minne,
Ach ! wat soete vlamme vloogh,
In mijn Zieltje door u Oogh.
Tintel Sterren, lonck gewemel,
Proncken aen u schoonen Hemel,
Daer 't gekrulde haertje blondt,
Sachjes wemelt om u mondt.
Door u Aesems labber windtje,
't Welck het dertel *Venus* kindtje,
Boven op u lipjes draeght,
En tot in mijn Zieltje Iaeght.
Lipjens, schoonder als Coralen,
Bloosen voor Yvore palen,
Deelen my veel soeter soet,
Als de schoone Venus doet.
Als de nacht, Godin u ooghen,
Heeft met duysternis betoogen,
Niet het oogh (Lief) maer de hant,
Tuyght u soetheyt aent verstant.
Als ghy op gevulde pluymen,
Plaets soeckt aen u sydt te ruymen,
Daer de lust mijn Zieltje rept,
Wt u lust haer lusjes schept.
Als ick dan u Borsjes streele,
Waer door blaeuwe aders speele,

Is het anders, oft ick quam,
En van *Venus* soetheyt nam?
Lief Lerinde kuysheyts hoedster,
Ziel verquickster, Minne voedtster,
Nacht vreuchs dief je, ist niet vreemt?
'k Noem het genen, als ghy 't neemt,
Als ghy naer een soet verlangen,
My (ô schoonste) hebt gevangen,
Voor 't Altaer uw's kuysche schoot,
Offeren doet een soete Doot.
Soete doodt, geen doodt maer leven,
Levend' doodt heb ick gegeven;
Hallef levent, hallef doot,
My ten Offer aen u schoot.
Door de schick van Ziels toe neygen,
Maeckten min u Ziel mijn eygen:
Mijn Ziel u, u Zieltje mijn,
Lief, wat ken der soeter sijn?

Lerinde. Ach! niet soeter (mijn beminde)
Ken men op de Werelt vinde,
Als een wel vernoeghde vreucht,
Onder de vereende Ieught.
't Alder soetste in 't vergaren,
't Alder waertste in het paren,
Is de Liefde, 't soetste soet,
Dat het leven hebben moet.

Thirsus. Lerinde, Lief!
Lerinde. Wat ist mijn waerde?
Thirsus. Ach! ick weet

Niet hoe ſo ſchielick my uytbreeckt dit klamme ſweet:
Oy me, my wort ſoo bangh.
Lerinde. Soo haeſtich, Lief, verkeert?
Ruſt u wat aen mijn ſchoot.
Thirſus. Ick weet niet wat mijn deert,
Oy me! eylaes! 't geſicht dat ſchijnt mijn overtogen,
Mijn ſpraeck begeeft my, en mijn krachten wegh ghevlo-
ghen,
Ghetuygen my, (eylaes!) dees uyr, mijn laetſte ſtondt,
Lerinde.
Lerinde. Lief, hoe iſt?
Thirſus. 't Schijnt of de doodt my wondt.
Lerinde. Ach! Hemel, wat verdriet komt my dus haeſt te voren?
Sal uyt mijn korte vreught, mijn droef heyt zijn geboren,
Help Goden! goede Goon.
Thirſ. ſt. Oy me mijn hertje barſt.
Lerinde. Hy geeft de laetſte ſnack, ey bracke traenen parſt,
En dringht met volle vloet uyt mijn bedruckte oogen,
Op hoope dat de Goon, haer in mijn rou medogen:
Mijn Lief, hoe iſt mijn Lief? mijn alderwaerſte man,
Indient u mogelijck is, ſoo ſiet my noch eens an,
De oogen heel verdreyt, de wangen kout, en bleeck,
De Aeſem is ewech, bloedige tranens beeck,
Stroomt langhs mijn kaecken neer: ick wil my gaen be-
reyen,
Om mijn te droef verlies, op 't droevigſt te beſchreyen:
Waer ſal ick, ach! eylaes! dit Lichaem dragen heen?
Waer ſal ick hooge Goon, de romp met aerd' bekleen?
Sal ick met ſchop, of ſpa, de ſwarte aerd' opwroeten?
Sal ick u met mijn arrem te grave dragen moeten?

Ach!

Ach! Hemel, al te wreet u ſtraf mijn op ghelaen.
Wat plagen, ſijnder, die de mijn te boven gaen?
Ey! mijn benaude Borſt, doet langhs mijn kaken zullen
Door d'ooghen Trane, en het nare Boſch vervullen
Met jammerlijck gheſchrey, over u droeve doot:
Com wrede Gode, kom helpt my uyt deſe noot,
Ach Goden, geeſt mijn moet, maticht mijn droeve ſinne,
Dat Paſſi nimmer mach mijn reden overwinne:
Dat ick nu yemant hier mocht vinden die voor mijn,
Cloris. uyt. Mijn afgheſtorven Lief, droegh daer hy hoort te zijn.
Daer ſien ick Cloris, ach! wat ſal hy vreemt op hooren.
Cloris. Lerinde, hoe dus droef?
Lerinde. Ach! waer ick noyt ghebooren,
Soo waer ick, Cloris niet in deſe groote noot.
Cloris. Wat reeden?
Lerinde. Ach! mijn Lief, mijn Thirſus die is doot.
Cloris. Hoe doot, Lerinde raeſt.
Lerinde. Ach! hy is over lede.
Cloris. Lerinde, na my dunckt, ſoo zijt ghy buyten rede.
Lerinde. Dat dat den Hemel gaf, en Thirſus noch eens ſprack.
Cloris. O Goden, wat ick ſie, wat is een Menſch? ſoo ſtrack;
En weynich tijdt verleen, heb ick hem noch gheſproken,
Nu leyt dien Ionghen Helt met Ooghe toe gheloocken:
Het leven iſſer uyt: o Spieghel dat de ſtaet;
Van s'Menſchen leven, als een Bloem tot niet vergaet:
Lerinde 't is Natuur die u beweeght tot ſchreye,
Doch door de redelijckheyt ſo moet ghy u weer peye:
Ick neem het doode Rif, com laet ons 'tſamen gaen,
Op dat met aller eer, 'tLijck wert te graef ghedaen.

Binnen.

CLORIS.

CLORIS: PHILIDA.

DEwijl de tijdt ſoo loopt (mijn Lief) dat ick niet ken
Ontſeggen 's Konincx dienſt, daer 'k aen verbonden ben:
Soo iſt; dat ick als nu (mijn Engeltje!) mijn waerde,
Mijn voorgenomen reys, op 't ſpoedichſt ſoeckt t'aenvaerde:
Om my (ſoo haeſt ick ken) te voegen weer by u,
En ſegh met deſe kus, mijn Engeltjen adieu.
Doch eer ick noch vertreck, hoe wel met droeve ſmerte,
Neemt (bid ick Philida) mijn bede doch ter herte:
In 't af ſijn, laet mijn Ziel beheerſchen u gedacht,
Gelijck ick met het mijn by u te weſen tracht;
Denckt aen de Liefd', mijn Lief; die ons t'ſaem heeft verbonden,
Laet buyten onſe Liefd', geen Liefde ſijn gevonden:
Mijn Lief, ick ſegh ick adieu.
Philida. Ach! Cloris 't valt te ſwaer,
Dat wy dus ſchielick moeten ſcheyde van malkaer;
Ach! Cloris kent ghy dus u Philida vergeten?
Ach! Cloris! looft het vry, indien ick had geweten
Dat ghy ſoo haeſt van mijn geſcheyden had, ick meen
Ick in beloftenis met u noyt waer getreen:
Ick dacht, dat u het Hof niet meer en koſt vermaken,
Maer dat ghy 't voortaen ſout (om mynent wil) verſaken,
En met mijn ſlechte ſtaet u ſtellen wel vernoeght,
Met mijne Schaepjes, vande Goon, my toegevoecht:
Mijn Schaepjes, die door rou van hare Herderinne,

Druyloorich ſullen gaen, ach! Cloris, nu ick minne:
Soo minne, dat ick (laes!) nau levend' blijven ken,
Indien ick niet verſelt, met u (mijn Cloris) ben;
Doch, nu 't ſo is beſtemt dat ghy van my moet ſcheyde,
Wenſch ick dat u de Goon (mijn Lief, mijn Ziel) geleyde,
En hout in u gedacht, mijn lief, mijn laeſte bee,
Draeghd' in u Zieltje, Lief, mijn lievend' Zieltje mee.

Cloris. Mijn Lief, mijn Ziel, mijn hert, mijn ruſt, mijn luſt mijn leven,
Om uwent wil vind' ick my nutter hier gebleven,
Als dat om 's Konincx dienſt ick my ten hoof ſoud' ſpoen
Indien ick daer me ken u lieve Liefd' voldoen.

Philida. Ach neen, nu 't is beſtemt, nu laet het ſo geſchiede,
Maer keert ſoo haeſt ghy kent.

Cloris. Ick ſal na u gebiede,
Mijn Lief, mijn afgodin op 't alder vlytichſt ſpoen,
Om u genoegen Lief, op 't hooghſte te voldoen:
Had ick geweten dat het my ſoo ſwaer ſoud' vallen,
Al 't Koninckl ijck verſoeck waer aen my niet met allen:
Doch nu 't ſo is geſeyt, drijſt mijn beloſt mijn voort,
Mits ick mijn Engel, ben niet beter als mijn woort:
De wijl 't dan ſoo moet ſijn, een kusjen voor 't vertrecken
Een kusjen ach! mijn Lief, mijn uytverkoren Ziel,
Ha! vlugge tijdt: wilt doch u taye dage recken,
Soo langh ick voor het beelt mijns, Herderinne kniel;
In 't af zijn vluchtigh vliet, de dagen maeckt tot uuren,
Het ſoet verlangen van mijn lieve Lief voldoet,
Fortuyn begonſtight my, Liefd', wilt my vorder ſtuuren,
Op dat Liefd' aen mijn Lief, Liefd's lieve luſt haeſt boet,

Philida. Adieu mijn Lief vaerd' wel,

Vaer

Vaerd wel mijn Ziels beminde,
Ick ſal van dach, tot dach, hier onder deſe linde
Vernieuwen door 't gedacht, ons ſoete vryery ;
En, van uyr, tot uyr, verwachten weer by my:
De ſoete morgen ſtond' en ſal ſo dra de rooſen
Door't ſtralen vande Son, op 't cierlijcſt niet doen blooſen,
Als noch de ſilv're dau beperelt Blom en Kruyt,
Of ick ſal al mijn Vee, en Schaepjes drijven uyt,
Soo langh ſy weyden ſullen, weyden mijn gedachte,
En tot de nare nacht begint, u komſt verwachte :
Alſt immers weſen moet, vaert wel dan Lief, vaert wel.

Cloris. V beeltenis ick in mijn Ziel me dragen ſel,
Mijn Philida ick gae, blijſt ghy de Goon bevoolen.

Philand. Ick gae en ſie waer dat mijn lieve Schaepjes doolen.

Binnen.

Seſte Handelingh.

Derde uytkomſte

Koninck : Page.

DE gaven van Fortuyn , my dus langh toeghevoeght,
Met graege luſten ſijn by my tot noch ontfangen,
Soo dat my aen de gonſt van het gheluck genoeght,
Genoegende nochtans, krijgh weer een nieu verlangen :
Hoe iſt Fortuyn, dat die ghy dickmaels 't meeſte geeſt,
Daer die het minſt geniet, noch thoont het meeſt ghenoegen ?

En die door uwe gunst, het meest ontsangen heeft,
Sigh vaeck tot danckbaerheydt, het alder minst sal voeghen:
Die al heeft wat hy wenscht, noch dickmaels meer ontbreeckt,
Als die, die niet en wenscht, nochtans wel soud' behoeven,
Mits hy (die 't alles heeft) van geen genoegen spreeckt,
Maer hoe veel dat hy heeft, om meer leeft in bedroeven:
Die al heeft wat hy wenscht, ontbreeckt noch veel tijdts yet,
En hy (die veel ontbreeckt) sal nochtans niet meer wenschen,
Die veel heeft, en meer wenscht, hoe ist datmen dat siet,
Soo vaeck gebeuren onder wel bedeelde menschen?
Den een die volght Natuur, en d'ander volght een Wet,
Wie onder Wetten staet, die is ghelijck verbonden.
Want door Natuur de mensch, meest op 't begeeren let,
Daer den vernoeghde hout de overvloet voor sonden.
Als ick my reght bedenck, te veel en ken niet baten,
Soo doen die dan verr' best die haer genoegen laten.
Wanneer behoefticheyt wert van Fortuyn voldaen,
Neemt het genoegen dat voor soete wellust aen.
Gaet Page, u vertreckt: ben ick nu niet alleen?
Om van mijn soete Min te spreecken, soo 'k het meen:
O Min! ô Philida! die my in Min doet branden
Soo seer, dat ick de Kroon, besmetten moet met schanden;
In Cloris schijn sal ick betrachten Herderin,
V soete Maeghdom te verkrijgen, door de Min:
Ha! Cloris, aen u komst sal al mijn Minluck hangen,
Want

Want voor een wijl tijt ſult ghy weſen mijn gevangen,
In heghtenis geſtelt: tot dat ick heb volbroght,
Mijn voorgenomen feyt, en grillige Minne toght:
Ick haecke na de uyr van mijn gewenſte Minne,
Die ick te bluſſen hoop, aen Cloris Herderinne,
Cloris uyt. Daer komt hy, maer hem is de waerom onbewuſt,
Zyt (Cloris wellekom, 't is my een groote luſt
Ick u ſoo vlijtich ſie volbrengen mijn begeeren,
Soo 't u believen ſy, laet ons ten Hove keeren.
Cloris. Al wat ſijn Majeſteyt van Cloris wil gedaen,
Dat neem ick als een Wet in ſijne dienſten aen.

Binnen.

KONINCK.

Wat doet ghy (Min) niet al om aen u luſt te raken?
Nu dient geen tijdt verſuymt, om voorgenome ſaken
Te brenghen tot een eynt, nu heb ick Cloris vaſt,
Waer door mijn grage luſt te meer, en meerder waſt,
Om mijn ontſteken Min aen Philida te boeten,
Indien dat ſy my moght hier in dit Boſch ontmoeten,
Waer ick mijn veynſen ſal, (in ſulck een ſchijn gekleet)
Als oft ick Cloris waer, ick gae en maeck my reet,
In alles ſoo gelijck, dat Philida van beyde,
Den een voor d'ander niet ſal kunnen onderſcheyde,
En onder dit beleyt ſal mijn ontſteken Min,
Betrachten Mins genot aen Cloris Herderin:
Ick gae; om tot een eynd' op 't ſpoedichſte te komen,
Van 't gheen ick (door de Min) by my heb voorgheno-
men.

CLORIS inde ghevanckenis, ſpreeckt aen den Koninck.

Wat hebt ghy mogendt Vorſt met Cloris in de ſin?
Wat waent ſijn Majeſteyt ick een verrader bin?
Wel anders iſſer in mijn trouwe dienſt gebleken,
Wat leydtmen my te laſt? thoont (bid ick) eenich teken,
Waer in ick heb miſdaen: op dat ick klaerlijck mach,
Mijn onſchuldighe ſtraf doen komen aen den dach:
Onſchuldich ſluytmen my dees boeyens om de handen;
Onſchuldich wert mijn eer bevleckt met deſe ſchanden,
Gheen reght, maer groot ghewelt wert Cloris aenghedaen,
En valſchelijck onthaelt, en op het Hof ontfaen:
O fauſen vol bedrogh, wie ſal ſich voor u hoede?
Wat hebt ghy voor met mijn? ſpreeckt, en beſchermt de goede,
Straft die, die ſtraf verdient; en volght der Goden Wet,
Op dat ghy 't heylich recht, ô Koninck! niet beſmet,
Met onſchuldige ſtraf (door wraeck,) van die my haten
En mogen vredich my, in kleenicheyt niet laten:
Ken ick noch niet voldoen? daer ick door eer van kracht,
Niet na de hoogheyt, maer nae laege ruſte tracht:
Of gund men my die niet: hoe ſal ick my dan dragen?
Dat ick mijn haters mach (ô hooge Goon!) behagen.
Eerbiedich kniel ick neer voor uwe Majeſteyt,
Om weten wat mijn vroom gemoet wert opgeleyt:
Dat ſich in dienſten van 't ghemeen ſoo heeft ghequeten,
Het geen ſijn Majeſteyt, (indien hy wil,) ken weten.

Wat

Wat dienften zijnder voor 'tghemeene nut verfocht,
Die Cloris niet en heeft met grage vlijt volbrocht?
Wat perijckel? wat gevaer? wat Liefde? ja mijn leven
Heb ick voor het gemeen ten befte niet gegeven?
Is dit den Loon daer van? hoe Koninck; kent ghy mijn
Vertrouwen metter daet dees ftraffe waert te zijn?
Vertrout ghy Cloris toe yets by der handt te nemen,
Dat hem van Godes Wet, en d'eere foud' vervremen?
Vertrout ghy Cloris toe te doen een fulck een daet,
Die noyt een eerbaer hert,het vroom gemoet toelaet:
O neen 't is verr' van daer: noyt falt de daet bethoonen,
Noyt falder fulck gefpuys in Cloris boefem woonen;
Noyt fal ick fchuldich fijn bevonden in het gheen,
Dat men my leyt te laft, ick Offer mijn gebeen,
Om eens de oorfaeck van mijn fnoode ftraf te weten,
En wat ick heb misdaen,of waer in niet gequeten,
Gelijck een vroom ghemoet betaemt,mijn hater fpreeckt,
Waerom dat ghy (met ftraf) u dus op Cloris wreeckt.

Koninck. De faeck loopt gheen ghevaer, u Paffy toomt met reden,
En ftelt u Cloris voor een korten tijt te vreden:
Ick fal u faecken felfs gaen nemen by der hant,
Ick felver, Cloris, fal verdedigen de fchant,
Die men u heufheydt doet: foo'k u ontfchuldigh vinne,
Sult ghy tot uwaerts fien d'affecti mijnes finne:
Dies peyd' u dan met hoop, dat ick in alle vlijt
Voorftander van u eer, fal fijn voor defe tijt.

Binnen.

PHILANDER voor de ghevanckenis, in Eremyts ghewaedt.

Cloris. PHilander! waerde Vrundt! door Liefd' dus verr' ghedwaelt?
Daer ick so valschelijck met laster af-gemaelt,
Ach! tot mijn onschult werd'.
Philand. Vrund Cloris ghy gevangen?
Cloris. Het Mannelijcke hert dringht tranen op de wangen,
Door 't onrecht dat my is (Philander Vrundt) geschiet:
Daer ick in 't minste deel misdeed aen niemant niet.
Philand. Wat leyt men u te last?
Cloris. Men weet gansch niet te seggen,
'k Heb selfs verlangh wat my den Koninck op sal leggen,
Ach! Vrund! ick moet aen u den oorspronck doen verstaen,
Op wat manier dat dit is in sijn werck gegaen.
Ghy weet hoe ick in Min (met Philida verbonde)
Mijn aldersoetste vreught in haer bywesen vonde,
Eens als ick met mijn Nimph sat in het Bosch verselt,
Begaf den Koninck sich te jagen in het Velt;
En komende by ons, soo was sijn groot begeere,
Dat ick een korten tijdt noch soud' ten hove keere,
Om het gebiet soo langh, te oeffenen als hy
Sich uyt het rijck begaf: ter oorsaeck soo hy my
Wijsmaeckte: dat hy most, om eenige Landts saecken,
Op 't alder spoedichste te reysen vaerdigh maecken:
Ick (die door 't aensoeck ben van sijne Majesteyt)
Bewillicht, dat ick heb 't volbrengen toegeseyt.

Hier komende, doet my den Koninck (tot mijn ſchanden)
In boeyens ſluyten, en met ketene mijn handen
Belaſten, als of ick, op 't hooghſte had misdaen,
Gelijck ick niet en heb, maer ach! ick ben begaen,
Dat onder dit beleyt, den Koninck ſal betrachten,
Mijn kuyſche Herderin, on-eerlijck te benachten:
En dat in ſchijn van my, dit leyt my op de Leen;
Dies bid ick waerde Vrundt, Philander dat ghy heen
Op 't ſpoedichſt keeren wilt, om onheyl voor te komen,
't Geen ick vertrou den Koninck vaſt heeft voorgenomen,
Spreeckt ghy mijn Lief, ick bid (naeſt lieflijcke groet,)
Van mijnent wegen haer, die droeve bootſchap doet:
Ick ſal met hoop op God, een goede uytkomſt wachten,
En ſeght mijn Philida, dat ſy uyt mijn gedachten
Noyt oogenblick en is: en hoe 't verlangen mijn
Op 't alder hartſte preſt, om weer by haer te ſijn:
Gaet Vrund, hier mede gaet, en wilt het beſte wercken,
Ghy ſult my wederom, tot uwen dienſt bemercken
Gewillich en gereedt: ey! gaet Philander gaet,
Dat ghy met Philida beſluyt een goede raet.

Philand. Ten aenſien dit bedrogh, ten aenſien deſe treken
Sal aen mijn dienſticheydt, Vrunt, Cloris niet ontbreken;
Ick ſal met alle vlijt en middel ſoecken gaen,
Waer door dat ick u hoop van deſe laſt t'ontſlaen:
Mijn trou ſal ick (mijn Vrunt) u inden noot doen blijcken,
Soo dat ghy daer in noyt geſien hebt mijns gelijcken;
Stelt u ghernſt, ick gae, en maeck door mijn beleyt
Dat ghy haeſt wert verlicht. Binnen.

Cloris. Den Hemel u geleyt.

Binnen.

PHILIDA.

VVAt vreucht, wat Ziels vermaeck, wat herts verquickingh geeft
Ons d'aenghename Mey, door wien het alles leeft,
In blye blyheyt datter leven heeft ontfangen?
Door 't soet verthoonen, van u root gebloosde wangen:
Godin des dageraets, verrijckt met Phœbi gloet,
Soo dat ghy Bosch en Velt seer çierlijck çieren doet:
O aengenaem vermaeck van soete somer dagen,
Die 't dor gheboomte doet weer nieuwe vruchten dragen;
En çiert de Telghjes op met groen bepronckte blaen,
En inde soete Mey neemt nieuwe spruytjes aen;
't Soet geurich kruytje dat sich spreyt langes de velde,
Ken ons 't getuygenis van uwe soetheyt melde:
Verstreke Lenten die met u verliefde rey,
De blyde bootschap brenght van d'aengename Mey:
Een tijt, een soete tijt, een tijt, die men mach noemen
Een vreuchde voor de Ziel, door 't çiercel uwer Bloemen,
De Kruyden soet van geur, die ghy te voorschijn brenght,
Die sijn met alle vreucht, en soeticheyt vermenght:
O aengename Mey, die Velden, en Rivieren,
Die Bosschen vol geboomt, met schaterende dieren,
Het oogh, en oor verleent, waer door d'aenschouwers hert,
In 't hooren, als in 't sien met vreucht onsteken wert,
Aensiende 't schoon ghebloemt, de Bosschen en de Boomen,
Geberchte, en valley, met klare water stroomen,

En ruyſchend' ſoet gedrangh dat door de Bergen vliet,
En uyt de beeckjes ſteets zijn ſnelle driften ſchiet:
Aenſiende 't pluym gediert, met volle kropjes uyten,
Een ſoet getierelier, en lieve deuntjes fluyten:
Wat hert verheugt ſigh niet, wann eer het maer aenſchout,
Hoe dat het ſoet gediert (gepaert) te ſamen hout?
In 't luſt gebruycken, ſo dat mijn verliefde ſinne,
Als door een voorbeelt doen, gedencken aen mijn minne,
Min dien ick Cloris draegh, wiens af-ſijns bittere ſmert,
Benaut mijn droeve Ziel, beknelt dit ted're hert;
Elck uyr dunckt my een dagh, de dagen lange jaren,
Door 't by ſijns ſoet verlangh, om met mijn lief te paren:
Maer laes! wat iſt? of ick om Cloris min mijn tijt
Met vruchteloos beklach, in treuricheyt verſlijt:
Alſt anders niet en mach, verandert dan gedachten
De droefheyt in vermaeck, van Cloris te verwachten,
Met aengename hoop verſekert van ſijn trou,
Aen wiens oprechte gront ick my geanckert hou:
Gelijckerwijs een Schip van d'Haven afgedreven,
Sal ſich aen 't Ancker op een goede ree begeven,
Tot dat bequame tijt en wel gelegen wint,
Den Schipper dienſtich tot ſijn reys, nae 't onweer vint:
Soo ſal ick (Cloris) oock gelegentheyt verbeyde,
Tot u de Goon by my, weer luckelijck geleyde.

Dies wil ick gaen,, van telgh en blaen,
Het alder keurichſt keuren,
Cieren een hoet,, van bloempjes ſoet,
En alderley koleuren.
Die ick (door min) aen de Godin,
Ten Offer ſal gaen dragen,

Kom Flora by „ en helpt my,
Voldoen mijn wel-behagen.
Vult ghy mijn ſchoot „ met Rooſjes root,
Die ick te ſaem ſal hechten ;
Kom Flora by „ en help my,
Mijn Lief een kransje vleghten.

Sy vlecht een kranſken, ſittende onder de Bomen : onder-tuſſchen komt den Koninck, in kleedingh van Cloris.

Koninck. VVIe ſoud' nu niet vermoen als oft ick Cloris waer ?
Ey ! Goon : in deſe ſchijn ſoo voeght my doch by haer,
Nu ick verſekert ben, dat Cloris niet ſal komen,
Waer door verhindert wert, 't geen ick heb voorgenomen :
Vergund my (Cipria) dat ick ſoo veynſen mach,
Dat doch mijn ſoet bedrogh noyt kome aen den dach :
Godin, vergund my doch de ſoete brandt van minne
Na wenſch te bluſſchen, aen die ſchoone Herderinne :
Wiens ſchoonheyt brenght te weegh, dat ick in dit gevaer
Mijn ſelver ſtellen gae, en dat alleen om haer ;
O min ! ô ſoete min ! wat hebt ghy looſe treken,
Met wat een liſt kunt ghy u ſoet bedrogh beſteken ?
O min ! ô ſoete min ! die 't machtighſt hert ontmant,
En inde wijſte menſch de reed'lijckheyt uyt bant,
Want wijſheyt, wet noch re'en, kunnen de Liefd' verwinnen,
Ha ! Vorſt ; ſult ghy 't beſtaen ? ach ! derſt ghy 't wel beginnen ?
Beginnen ; waerom niet ? de ſaeck ſoo wel beleyt,
En heeſt in 't alderminſte deel geen ſwaricheyt,

Vaert

Vaert met u voorneem voort, vermijt het na bedenken,
Dat door kleynherticheyt, eē goede ſaeck doet krencken:
Alleen gedenck ick nu met vreuchde aen de pijn,
Die door de min (hoop ick) haeſt ſal geeyndicht ſijn;
Wanneer ick Philida om-hels, mijn ſoete luſ jes
Op 't alder ſoetſte ſal bethoonen, eerſt met kusjes:
Met kusjes, 't root korael haers lipjes mond', aen mond',
Dan ſtreelen met mijn handt de blancke borsjes rond';
Die ſelfs 't Albaſter wit in ſchoonheyt doen beſchamen,
En voor de reſt ſal my het ſeggen niet betamen,
Als ick met haer alleen (ſtil achter 't dichte groen,
In ſoete minne toght) mijn lusjes ſal voldoen:
De Leden cidderen my, 't ſchijnt dat ſy mijn ſiet komen
(Met Bloempjes beſich) gins onder de groene Bomen.
Ach! Venus ſtiert mijn tongh, op datter niet ontbreeck,
Wanneer dat ick met haer (in ſchijn van Cloris) ſpreeck:
Mijn Lief, mijn Philida, de Goon my dus verr' brochte
In mijne wederkomſt, veel eerder als ick dochte;
En ſyt met deſe kus mijn Engeltje gegroet.

Philida. Ghy wellekom mijn Lief, mijn lievend' Zieltje moet
Getuygen, u mijn Liefd' vermenght met duyſent lusjes,
Die ghy genieten ſult met aengename kusjes;
Nu haeck ick na die uyr, nu wenſch ick om den dach,
Dat ick met u (mijn Lief) in d' Echt ver-eenen mach.

Koninck Soo haeſt en ſal des tijts gelegentheyt niet dienen,
Soo haeſt 't geluck ons geen bequaemicheyt verlienen,
Of mijn verliefde Ziel, door wettelijcke trou,
Sal trachten Philida te maken Cloris Vrou:
Doch eer die tijt genaeckt, mijn hert ſmoort in verlangen
Soo ſeer heeft my de Min in u ſchoonheyt gevangen,

Dat Liefde, die ghy Lief, tot uwe Cloris draeght,
De oorsaeck is, dat hy u om een bede vraeght:
Wat vraegh ic? (Ziels voogdes) voor wien ick neder kniele,
En noem mijn waerde bruydt, de Ziele van mijn Ziele:
Die ick als minne slaef, vley, smeeck, uyt Liefde bidt,
Dat ghy hier in het groen by my wat neder sit.

Philida. Hoe soud' ick u (mijn Lief) die bede niet vergunnen?
Hoe soud' ick (Cloris) u mijn Lief dat weygeren kunnen?
Soo ick u daer me ken (mijn Liefste) vrientschap doen,
Sal ick wat aen u sy, gaen sitten hier in 't groen.

Koninck Ach! Philida mijn Lief.

Philida. Stil Cloris, houd u handen.

Koninck Ey Liefje!

Philida. Niet te stout.

Koninck De minne doet my branden.

Philida. Ey Liefste! dooft de brandt van u ontsteken Min;
Hout lust soo langh in toom, als ick u eygen bin,
Door wettelijcke trou.

Koninck Mijn waerde uyt-verkoren,
Heeft Cloris u sijn trou (mijn Engel) niet gesworen?
Wat trouwe wilt ghy meer.

Philida. Een Goddelijck verbont.

Koninck Ach! Philida, mijn Lief, hoe ken u lieve mont
Soo harden vonnis op mijn soete lusjes strijcken?
Heeft Cloris u sijn trou, (mijn Engel!) niet doen blijcken?
Heeft Cloris niet versmaet het Hof, om uwe Min?
Heeft Cloris niet gethoont hoe sijn verliefde sin,
Geen schat, geen eer, geen pracht, geē glory kē vermaken?
Maer Philida alleen, waer wilt ghy vaster saken
Tot trous verseeckeringh, genieten lieve Vrou?

Die tot den eynde ſal gedueren even trou:
Wat trouwe wilt ghy meer? als dat hy in ſijn brandt
Gheſworen heeft zijn ziel, te ſtellen tot een pandt:
Wat trouwe wilt ghy meer? dat hy op 't hooghſt gheſworen
V voor zijn waerde Bruyt, alleenich heeft verkoren:
Wat weygert ghy de luſt te geven haren eys?
Ontſeght mijn ſoete min, u aengename vleys.

Philida. 't Voeght niet, mijn ſuyvere ſchoot met mins onreyne hette,
Voor dat wy ſijn gepaert, met minne te beſmette:
Maer als wy (door de trou) in d'Echte ſijn vergaert,
Soo wil ick (Liefdens) luſt voldoen na Liefdens aert,
Wat is de min? (Eylaes!) een voedtſel van qua luſten,
Die een oprechte Ziel, beneemt haer hooghſte ruſten;
Een voedſter van bedrogh, een oorſpronck van ellent,
Een dief-egh vande eer, die maeghden kuyſheyt ſchent:
Een doolhof vol verdriet, een welluſt ſonder vreuchde,
Een ſoetheyt ſonder ſoet, een kancker inde deuchde:
Een broedſel van veel ſond', wiens luſt het vleeſch bekoort,
Een beul, een wreet tyran, die ſelfs de liefde moort:
Soo Cloris mijn bemint, moet hy met mijn bekennen
Dat mins gebruycken is, op rechte Liefde ſchennen:
Het is Liefd's rechte aert dat ſy de min verſmaet,
Eer dat het recht gebruyck van d' Echt de luſt toelaet:
Iſt (Lief) dat ghy mijn mint, moet ghy de luſt verwinnen,
Soo niet, en iſt geen Liefd', maer prickelingh van minne:
Die ghy (bid ick) mijn Lief uyt uwe ſinne ſet;
En na de trou voldoet Liefd's luſt door heyl'ge wet.

Koninck Hoe kundy doch de luſt van minne tegen ſpreken?

Is Cloris trou verbont niet trou ghenoegh gebleken?
Ten is geen min: 't is Liefd' als lust op trou geschiet,
Maer dat is min, die lust betracht, en 't trouwen niet:
Maer Cloris soeckt met u, en anders geen te trouwen:
Van wiens beloften ghy verfekert u meught houwen.

Philida. Weet Cloris dat die geen die trouwe Liefde draeght,
En voert een heus gemoet, noyt vergen sal een Maeght,
Dat sy haer schoot misbruyckt, om min haer lust te thoo-
nen:
Voor dat de wet van trou, de lusten doet verschoonen;
Hoe schoon dat ghy met schijn u reden (Lief) bekleet,
Ach Cloris! inder daet en is het niet een beet:
Schoon ick versekert ben, dat ghy beloofde trouwe,
My hebt gesworen, al u leven langh te houwe,
En ick oneghtelijck met u noch niet vereent,
Waer op dat u 't genot mijns minne wert verleent:
Wat waert als u de doodt, wiens uyr wy niet en weten:
Seer schielijck (alst gebeurt) ter aerden had gesmeten?
V lichaem, en de Ziel gevoert hadt vander aert,
Eer dat wy echtelijck, mijn Lief waren vergaert:
En ick in dese staet een Vrucht van u mocht dragen,
Wat waer mijn leven dan een hel vol wrede plagen?
Van yeder een veracht, getreden met de voet,
Gelijcker wijs men een oneerbaer Vrouwe doet:
Wat soud' dit Cloris sijn? een beul in mijn geweten,
Dat men my, na u doot, dan soud' een hoere heten;
Neen Cloris, neen, ô neen! 't wert van my niet geleen,
Koninck Al soud ick nimmermeer met u in d'echte treen.

Philida. Wat wilt ghy u beloft dan breken? dats meer schandt.
Seght eer, om dat de eer wil houden d'overhandt,

Hoe

Hoe Cloris: 't ſchijnt ghy mijn met praten wijs wilt maec-
ken,
Dat het mijn vry ſoud' ſtaen, de eere te verſaecken:
Is Cloris van dien aert, is Cloris ſoo gheſint?
Soo rout het my, dat ick oyt Cloris heb gemint:
Wech hater van mijn eer, ſijn dit u Hooſſche treken?
Die buyten ſchoon, maer vol bedrogh inwendich ſteken;
Mijn Liefd' verkeert in haet, ick Liefden u wel eer,
Maer wilt ghy die wegh uyt? ick Lief u nimmermeer.
Koninck. Ghy Liefd', oft Liefd' my niet, ick volge mins gebiede;
En wat mijn minne wil, dat wil ick ſal geſchiede:
Ick wil mijn wille doen eer ghy van hier vertreckt,
Al ſouden al de Goon tot wraeck zijn opgheweckt:
Den ſtrengen donder, Godt en ſal met al ſijn wetten
Mijn voorgenomen luſt, niet breken, noch beletten:
Pluto, die d'afgronts rijck beheerſt met groot gebiet,
Die lachter ſelver om, en wil dat het geſchiet;
Daer helpt noch dit noch dat, ghy ſult voor dit mael moe-
ten
V neygen na mijn wil, mijn geyle tochte boeten:
V lichaem dat en ſal niet ruſten door de Doot,
Voor dat mijn minne luſt haer wil heeft van u ſchoot;
Niet eer ſal u de doot ter aerden neder vellen,
Voor dat de luſten ſoet mijn wil te vreden ſtellen:
Niet eer heb ick mijn wil, niet eer ben ick voldaen,
Voor dat ghy mijn begeer, in als hebt toegeſtaen:
Mijn handen ſullen eerſt omhelſend' u vermaecken,
Mijn lippen ſullen eerſt bedrucken uwe kaecken;
Niet eer en ſal de doodt verminderen u rou,
Eer u mijn manne kracht, gemaeckt heeft tot een Vrou:

't Sa voeghd' u na mijn wil, en lusten voorgenomen.

Philida. Ach! goede goon, waer toe is Cloris doch gekomen?
Ach! Goden, sal mijn eer door Cloris sijn geschent?
Ick hoop niet Cloris, dat ghy soo ontsinnich bent:
Ach! Cloris ick en ken in 't minste niet geloven,
Dat ghy my tegens danck mijn cuyscheyt wilt ontroven,
Eer dat geschied', ick bid, dat mijn mach sijn gegondt,
Dat my een wreede doot bevrijde van de sont;
Is u verstaelde hert van eenige medoogen?
Bevrijd' mijn eer, en doet mijn sterven voor u oogen:
Geen Maecht bemint haer eer, indien sy niet en kan
Onkuysche handelingh, weer-staen van eenich man:
Dies Cloris kniel ick neer, geboogen voor u voeten,
Ach! wilt door mijne doot u heete tochten boeten:
Let eens op het vervolgh van u voornemen quaet;
Ken 't menschelijck ghemoedt handt-haven sulcken daet?
Meedooght door mijn gebeen, laet my van oneer vry.

Koninck. Ten ken niet sijn.

Philida. O Goon! hebt deerenis met my,
Waer mede sal ick doch rechtvaerde Goden stryden?
Wat wapens sullen my in dit verdriet bevryden?
Wat weerstant sal ick doen? ick ben een Maecht alleen
Die van geen vechten weet, als met een droef geween:
En eyschelijck gekerm, het nare Bosch te vullen,
Waer my de Monsters wreedt te hulp komen sullen;
Is vleesch lust dan soo strengh, eer dievery so groot,
Dat ickse niet en ken weer houden met de doot?
Is geyle vlam soo hoogh, dat ick die ondertusschen
Met volle overloop van tranen niet ken blusschen?
Was oyt tyran soo wreet, en wreef'lich van gemoet,

Da

Dat hy geen Maeghden eer, wil ſparen om haer bloet?
Gewillich Cloris, ach! wil ick mijn bloet uyt ſtorten,
Wilt doch in 't minſte deel mijn eere niet verkorten:
Ootmoedich kniel ick neer, en bid u Cloris aen,
Dat ghy medogend' wilt op mijn u oogen ſlaen.

Koninck Meent, mijn u ſlim beleyt met ſulck een ſchijn te peye?
Meent ghy geblinthockt my van 't ſpoor ſo af te leye?
Dat ſal, noch ken niet ſijn, dus Philida ſwyght ſtil,
En doet in deſe ſaeck mijn wetten na mijn wil:

Wat let my ? dat ick niet versadich minne dorsten,
En ruck de kleeders op voor u sne witte borsten ?
Wat let my, dat ick u ter aerden niet en vel ?
Mijn lieve lust voldoe, die ick haest boeten sel.

Philida. Ach ! Cloris, ach ! bedaert.
Koninck Sijt Philida te vrede.
Philida. Ach ! laet mijn ongeschent.
Koninck 't Sijn al verloren rede,
'k Heb langh ghenoegh gewacht.
Philida. O Goden geeft mijn raet.
Koninck Wat sucht ghy ?
Philida. Doot my ach !
Koninck Dats al vergeefs gepraet,
Sit neer.
Philida. Ach ! laet my staen.
Koninck Gaet voort je moet.
Philida. Ey niet !
Koninck Nou, nou.
Philida. Oy me !
Koninck Kom kom.
Philida. O booswicht van mijn vliet.
Koninck Hoe dus ?
Philida. O Goon !
Koninck Wat ist ?
Philida. Bedaert.
Koninck Wel aen.
Philida. Mijn eer.
O almogende Goon gedooght het nimmermeer,
Ghy sult mijn, Cloris noyt in eer, en faem verdrucken,
Al soud' ghy my dit hert uyt dese boesem rucken :

Ghy

Ghy ſult my Cloris noyt doen komen tot dien val,
Soo langh een druppel bloets in d'aders blijven ſal.
O deughd' lievende Goon, geeft uytkomſt in elenden,
Nu mijn in deſe noot het leven ſchijnt te enden:
O al vermogen Goon! laet mijn oprechte ſmert
Bewegen 't boos gemoet, en dringen hem in 't hert:
O Goon! ô goede Goon! aenhoort mijn droevich kermen:
Ach! ſoo 't u wille is ſoo wilt mijn eer beſchermen:
Of machticht door u macht: ſoo ſterrick mijn geklach,
Dat ick ſijn boos opſet met tranen breecken mach:
Behoed' mijn door 't beleyt uw's Goddelijck vermogen,
Dat ick mijn Vyandt mach bewegen tot medogen:
De vyandt van mijn eer: de rover die mijn pranght,
Om yets waer aen mijn eer, ja ſelfs mijn Ziele hanght:
Bevrijt my voor dit quaet, ghy weet het goede Gode,
Ick ſterf veel liever, als te breken u gebode:
En ſterf ick niet (ô Goon!) maer wert de daet vervult,
Ick neem u als getuygh, ick ſondich ſonder ſchult:
Moedicht mijn moed'loos hert; ô ghy rechtvaerde goon:
Dat ick om d'eer my laet gelijck Lucretia doon:
Nu dan ick ben getrooſt van beyden een te kieſen,
Het ſy mijn leven, oft mijn eere te verlieſen:
Het leven voor de eer, ſo thoont mijn kuys gemoet,
Dat d'eer behoort te gaen, voor leven, goet en bloet:
Ghy Cloris, nimmer ſult tot uwen wil geraecken,
Ghy Cloris, ſult my noyt u Hoer, noch Boele maecken;
Doet alles wat ghy wilt, ick ſal mijn voor mijn eer,
Met Vrouwelijcke kracht gaen ſtellen dan ter weer.

PHILANDER uyt.

Holla; wie ſien ick daer? 't is raedſaem ick vertreck,
Eer ick aen yemant hier mijn voornemen ontdeck.
Binnen.

Philida. De Goden hebben u ach! Vader hier doen kome,
Het leven, of mijn eer, waer ſonder u genomen:
Ick ſie, die Godt vertrout, al is hy vaeck in noot,
Omcingelt van ellent, beſtreden tot der doot,
In d'alderſwaerſte druck, die hem mach overvallen,
Die ſegh ick, God vertrout, en ſchaet het niet met allen.

Philand. Gods vrees, iſt eenigh dingh, waer uyt alleen ontſtaet
Een wellust ſonder vreucht, die 't al te boven gaet:
Die ſich in handen van dien Leytſman heeft bevoolen,
Wat wegen dat hy gaet, hy ſalder nimmer doolen,
Luckſael'ge Herderin, waer uyt was doch ontſtaen,
Het pryckel van u eer, oft leven te beſchaen.

Philida. Een dertel Hoveling, heel ſeedich in ſijn praeten;
En heus van ommegang, gingh willich 't Hof verlaten,
En voeghden ſich hier by de Herders op het landt;
Al waer hy meer vermaeck, als inde Hove vandt:
Was yder aengenaem, beleeft en ſeer lieftalligh,
En wel bemint by my: door 't weſen heel bevalligh,
Waer door de ſinnelijckheyt van mijn verliefde Ziel,
Te haeſt door ſijn verſoeck, ach! leyder op hem viel;
Soo dat ick aen hem met beloftenis van trouwen
My had verbonden, dat ick werden ſoud' ſijn Vrouwe:
Op welck beloft dat hy in dertelheyt verſoght,
Dat hy ſijn geyle luſt aen mijn volbrengen moght;
En ſiende dat ick niet en wou ſijn luſt gehengen,

Soght

Soght hy met wrede dwangh tot ſonden my te brengen,
Dies Vader ick in 't end' met rijp beraet beſloot,
Te ſterven voor mijn eer, een overwreede doot.

Philand. Ha! Goden wat ick hoor, gelooft ghy wel met mijn,
Dat Cloris nimmer ſal ſchuldich bevonden ſijn?
Aen dit bedreven feyt, gelooft niet waerde Vrou,
Dat Cloris hem tot u, ſo godloos dragen ſou.

Philida. Hoe Vader kent ghy hem?

Philand. Ach! ſoud' ick hem niet kennen,
Daer wy ô Philida, ſoo goede Vrunden bennen:
Onmogelijck dat dien helt ſoud' ſulcken fout begaen.

Philida. Hy noemt my by mijn naem, Goon! ben ic ooc verraen?

Philand. Verraden; neen; ô neen! ick weet ghy mijn wel kent.

Philida. Philander, ach! ſyt ghy 't?

Philand. Ia Philida ick bent,
En ſal u al het geen dat u is wedervaren,
Met korte reden gaen, uytleggen en verklaren:
'k Heb Cloris ſelfs geſien, die groot verlangen had
Om weer by u te ſijn, als hy gevangen ſad;
Wanneer hy zijn beklach my deed met deſe rede,
Soo haeſt en was hy binnen 't Hof nocht niet getrede,
Den Koninck die gaf laſt datmen hem vangen ſou,
Waer van dat Cloris voort de oorſaeck weten wou:
Maer lacy! mits ment niet en wiſt, mocht hy 't niet weten,
En heeft tot noch ſijn tijt gevanckelijck verſleten,
't Vermoeden dat hy had, beweenden hy ſoo ſeer,
Om dat hy ſorge droegh, den Koninck u in eer,
Op 't minſt niet mocht miſdoen, wanneer hy hier mocht komen,
En dat u eer door liſt, van hem mocht ſijn genomen.

Philan-

Philida. Philander: 't ſchijnt een droom die my het hert beſwaert,
Doch wederom verblijt, door 't geen ghy mijn verklaert:
Ick voel mijn heel verblijt, doch 't hert niet vry van vreſe,
Verblijt; om dat mijn Lief, vry van dit feyt ſal weſe,
Bevreeſt om dat hy is in heghtenis geſtelt,
Daer men hem 't leven licht beneme door gewelt,
Ick gae, en heb geen ruſt, voor dat ick met hem ſpreke,
En van dit vals bedrogh my op het hooghſte wreke.
Philand. 'k Gae Philida met u op 't alderſpoedichſt heen,
En wenſch den Hemel ons hier toe geluck verleen.
Binnen.

KONINCK.

De aenſlach is miſluckt, hoe nu beſt aengeleyt?
Eer dat het ſnel geruchte mijn ſnoode daet verbreyt:
Wil ick nu Cloris gaen ontſluyten uyt zijn banden?
En oft hem Philida, ontdeckte dan de ſchanden
Door mijn aen haer geſchiet, 'k weet niet hoe ick het klaer,
Ick maeck het ſoo 'k het maeck, de ſaeck die loopt gevaer:
Beſt dat ick Cloris ſpreeck, aen hem ontdeck de ſaecke,
Om ſien, oft ick met hem het ken ten beſten maecke:
Ach! Cloris dien ick heb op 't alder hooghſt miſdaen,
Een groot berou komt my in mijn gewiſſe ſlaen:
Ick die de quade ſtraf, heb ſelver quaet bedreven;
En kniel ootmoedigh neer, dat ghy 't my wilt vergeven:
Of zijt ghy niet genoeght als met een wreeder wraeck,
Leeft met my ſoo ghy wilt, beſtraft mijn quade ſaeck:
Ick koom om met berou, mijn miſdaet te bekennen,
Ick had int ſin de eer uw's Herderins te ſchennen:
Dits d'oorſaeck ick u heb in Heghtenis gedaen,
Doch

Doch't ſnode feyt noch niet volbroght,(hoe wel beſtaen :)
Door toeval vande Goon, die 't ſelſde my beletten,
Soo dat ick in het minſt haer eere niet beſmetten :
Ick bid u Cloris, Vrundt neemt het ten beſten af,
En naer 't u wel gevalt,voldoet aen my de ſtraf.

Cloris. Iſt droom ? iſt ſpokery ? wat komt my hier te vooren ?
Hoe vreeſt ſijn Majeſteyt dan niet der Goden tooren ?
Hoe dorſt ghy 't Vorſt beſtaen, te ſchende Cloris Vrou ?
Niet wettelijck vereent,maer door beloofde trou :
Indien ſy mogend' Vorſt is onbeſmet gebleven,
Ick ſweert ſijn Majeſteyt het is hem al vergeven,
Maer is haer eer gequetſt,haer kuyſheyt yets miſdaen,
Ick ſalt met wraeck voldoen,al ſout my eeuwich ſchaen.

Philida ghewapent, in manne kleedingh, komt
met Philander voor de gevanckenis.

Waer zijt ghy Cloris nu, die 't minnen ſo wel luſten ?
Dat ick om uwent wil my inde wapens ruſten :
Waer ſijt ghy booſwight nu ? waer ſy dy ſnoden ſchelm ?
Om wien dat ick dit hooft deck met een yſeren helm :
Waer zijt ghy Cloris, die met Philida in 't groen,
En dichte Boomen wout u troetelingen doen ?
Ick daghvaerdt u ten ſtrijdt, en veght om vrouwen eer,
By d'opperſte der Goon, ick Cloris loof en ſweer,
Dat ick my wreken ſal, en met dit ſtael bepleyten,
De ſno verradery uw's voorgenomen feyten,
Hoe wel ſo niet volbroght als ghy wel had gemeent ;
Wat let my dat ick 't vleeſch niet hack van u gebeent :
De ſlooten, hoe ſy ſijn geſlooten, 'k ſalſe breecken,
En ſtellen Cloris vry, en my op Cloris wreecken :

Op Cloris ? neen; op hem die Cloris was in ſchijn:
Wie denckt den Koninck wel, dat hier by hem mach zijn
Een die de valſcheyt haet, voorſtander van de goede.

Koninck. Waer toe kloeckmoedigh Helt, dit ongeruſtich woede ?
Wat iſſer dat u let ?

Philida. Dat hebt ghy wel verſtaen,
'k Wil dat men Cloris voort doet uyt de Boeyens gaen:
Die tot ſijn onſchult heeft tot noch toe hier geſeten,
Ha! Koninck, knaecht u niet de kancker uw's geweten ?
Dat ghy de Vromen ſoeckt met ſchanden te verraen,
Treet eens in u gemoet, ſiet wat ghy hebt gedaen;
V doent is my bekent, ick waſſer dichte by,
Als ghy aen Philida, verſocht u ſchelmery.

Koninck. Wie zijt ghy ?

Philida. Wie ick ben ? die, die ick placht te weſen,
En geenſins ſal voor u, ô Godloos Koninck vreſen:
Die, die de valſcheyt heeft van u bedrogh geſien,
Die, die gemoedicht u ſijn hooft te wraeck komt bien:
Wien u ſubtijl bedrogh, te valſlijck is gebleecken,
Soo dat ick ben geperſt op u mijn leet te wreecken:
Door valſcheyt dien ick u, ha! Koninck, tuygen kan.

Koninck Ghy ſchelt onſchuldich mijn, en liegter valſchlijck an:
Heeft Cloris niet miſdaen, gelijck hy niet en heeft,
't Is reden dat hy gaet daer hy in vryheyt leeft.

Philida. 't Is daer me niet genoegh.

Koninck Niet hooger 't ſal u rouwen.

Philand. Het geen hy ſeyt (mijn Heer,) dat ſal ic ſtaendẽ houwen.

Koninck Ick raedt u dat ghy ſwijght.

Philand. 't Is billick 't geen ick doe,
Het ſpreken ſtaet mijn vry, u komt het ſwijgen toe.

Wat

Koninck. Wat trots, wat ſmaet, wat ſpijt, wat komt my niet te vooren?
Wat moet ick hier van u ſegh Lompen rekel hooren?
Philand. 't Geen dat ſijn Majeſteyt op 't lelicſt heeft bethoont,
Geeft oorſaeck dat men hem met ſulcke glory kroont.
Philida. Daer leyt den Helm, daer 't Swaert, daer 't Harnas dat een Vrou,
Gedragen heeft tot een getuyg'nis van haer trou:
Die Cloris is belooft, die ick hem ſwoer te houwen,
Mijn Cloris die ick nu ſal voor mijn eygen trouwen:
Kom Lief, kom hier by my, ontfanght mijn Zieltjen, ach!
Dat van mijn ſuyvere Liefd' u noch getuygen mach:
Waer toefdy, ach! mijn Lief, en iſſer niemant dan,
Die u een reys by my, ach! Cloris helpen kan?

Cloris ſiende Philida, breeckt de gevanckenis op, en komt by haer.

Mijn Lief, mijn Philida getrouſte Herderinne;
In wien dat ick beſpeur de aldertrouſte minne:
De aldertrouſte Liefd', de aldertroutſte trou;
Die oyt ter werelt is gebleecken in een Vrou:
Waer me ſal Cloris doch beloonen 't trou bedrijf:
Mijn Lief.
Philida. Mijn Ziel.
Cloris. Mijn hert, wiens Lief ick eeuwich blijf;
Ick heb den Koninck (Lief,) ſijn miſdaet al vergeven,
Indien ghy ſuyver in u eere ſijt gebleven.
Philida. Mijn eer, mijn lief die is in 't minſte niet miſdaen.
Cloris. Soo neemt den Koninck dan weer in genade aen.
Philida. 'k En wil geen quaet met quaet, maer doe na u behagen,

Grootmogend' Majesteyt, alsoot de Goon voorsagen,
Dat door haer schickingh u voornemen wert belet,
Ken ick sijn Hoogheyt vry, mits ick niet ben besmet.

Koninck. Ick buyg ter aerden neer, ootmoedich my te thoonen,
Om u goetdadicheyt, ten vollen te beloonen:
Van al wat ick besit, eyst wat u lust, begeert,
Al waert mijn halve Rijck, 't wert u gegont, ick sweert:
Ach! Cloris waerde Vrundt, voor wien ick neder buyge,
Al waer de schaemte my mijn misdaet comt getuygen,
Dat ick onwaerdich ben, te voeren Konincx naem,
Door d'overboose daet waer van dat ick my schaem:
Ach! Hemel hooge Goon, waer me sal ick beloonen,
De over groote deucht die ghy aen mijn comt thoonen;
Ach Cloris! Philida, getrouwe Herderinne,
Wt-muntend' in de deucht, deuchts voorbeelt in de minne:
Eyst bid ick, wat u lust, tot beyder u versoeningh,
Ick sal tot Offerhandt van mijn misdaet voldoeningh,
Op-Offeren al 't geen, u wensch wil van mijn macht.

Cloris. 't Berou heeft ons voldaen, van 't werck noch niet volbracht.
'k Heb mijn genoegen Heer, dat ick mijn levens dage,
Mach slijten met mijn Lief na Liefdens welbehage:
Mijn lieve Philida, wiens Liefde overwint
De aldertrouste Vrou, die men ter werelt vint:
Laet ons de Goden gaen met Offerhandt bewegen,
Dat sy ons inde Eght verlenen, heyl, en segen,
Op dat van dagh, aen dagh, ons Liefd' vermeert, en groeyt
Gelijck het Eg'lentier dat inde Liefde bloeyt.

Koninck. Ach Cloris! 'k acht als slaef my onder u gebiede,

'k Ver-

'k Versoeck dat my die gunst voor ditmael magh geschiede:

Dat ghy in blye vreucht met mijn ten hove treedt,
Daer ick sal maken doen, ter eeren u gereedt
Een Hoofs en soet vermaeck, van alle Bruylofs vreuchde,
Op dat u Zieltjens haer vereenigen in deuchde.

Cloris. Danck sy sijn Majesteyt voor 't geen hy ons aenbiet,
Philida. Voor u geboden gonst wy danckbaerheyt bethoonen,
Cloris. By d'Herders voeght het best, en by den Koninck niet.
Philida. Dies ons sijn Majesteyt gelieve te verschonen.

Koninck. Alst anders niet en mach,
Soo wensch ick Cloris, ach!
Dat u de Goden geve,
Heyl, voorspoet, Liefde, vreucht,
Al wat ghy wenschen meucht,
In dit rampsalich leve.

Cloris. Wy aen sijn Majesteyt,
(Voor gunst en) danckbaerheyt,
Sijn schuldich te bethoonen.

Koninck. Door schult soo vind' ick mijn
Aen u verplicht te sijn,
De deucht met deucht te loonen.
Gundt, Goddelijcke schaer
V segen aen dit paer,
En isser yets misdreven,
Soo bid ick aen u twee,
En oock de Goden mee,
Dat het mijn wert vergeven.
Vaerd wel vereende twee,
Leeft langh in heyl en vree,

 Dewijl

Dewijl ghy tracht te ſcheyde,
Ey ! voert een heuſche mondt,
Van 't gheen dat ick beſtondt,
Verſoeck ick aen u beyde.

Cloris. Nu ick na wenſch geniet
Mijn lief; is al 't verdriet,
Ha ! Vorſt, verkeert in vreuchde;

Philida. Vergeten iſt met my,

Cloris. Vergeven is het dy,
Nu ick vereen in deuchde.
Met u verlof wy gaen,
En dencken niet meer aen
Het geen nu is verlede.

Philida. Ten ſal noyt ſijn gedoght,
Alſoo 't niet is volbroght,
Stelt Liefden ons te vrede.

Koninck gaet binnen. Lerinde comt uyt, vermomt in onbekende kleedingh.

Lerinde. Sien ick daer Cloris niet, Philida, en noch een ?
Ick ſal in deſe ſchijn vrymoedich tot haer treen,
Mijn houden onbekent, en ſeggen dat ick ſal
Wt Liefde tot Lerind', door Bergen, Boſch, en Dal,
Philander ſoecken gaen : die ick eerſt had verkooren,
En weer beminnen ſal, nu 'k Thirſus heb verlooren :
Ick gae, en ſpreeck haer aen ; naeſt vrundelijcke groet,
Soo bid ick Vrunden, dat ghy my eens kennis doet,
Oft ghy hier in het Boſch oock eender hebt vernomen,
Die men Philander noemt.

Van

Philand. Van waer sou dese comen?
Lerinde. Niet verr' van hier, het is een Herder, dien ick meen.
Philand. En d'oorsaeck ghy hem soeckt?
Lerinde. Geschiet niet sonder reen.
Philand. Wat reden?
Lerinde. 'k Salse u mijn Vrund, op 't nauste segghen.
Philand. Soo 't u belieft wilt ons de rechte gront uytleggen.
Lerinde. 't Is langen tijt verleen, Philander heeft gemint
Een Ionge Herderin, wiens name is Lerint,
En my seer wel bekent: dees Herderin genegen
Tot eenen Thirsus was, eer dat sy had gekregen
Kennis aen hem, oft die, die men Philander heet,
En was met Thirsus eerst in minne al besteet;
Dit teelde haer verdriet, en inwendige smerte,
Om dat Philander was de waerdste in haer herte:
En dat sy door beloft, met Thirsus trouwen most,
Het geen (soo garen sy) doch niet weer houwen kost:
En na dat sy in Echt met Thirsus was getrede,
Is hy een dagh daer an de Werelt overlede:
En soo de eensaemheyt in 't leven haer verdriet;
Kost ick (uyt Liefd' tot haer) dees dienst nalaten niet:
Alsoo ick seecker ben, dat sy op 't hooghst genegen
Noch tot Philander is.
Cloris. Mijn Vrundt, ick heb te degen
Op dese reen gelet, dat Thirsus overleen,
En langh gesturven is, is waer; ick ben die geen,
Die sijn Zielloose Rif heb uyt het Bosch gedragen;
Als ick Lerinde vond' aldaer zijn Doodt beklagen:
En dat Philander sy bemint, houd' ick voor wis.
Philida. Ick weet het seecker sy tot hem genegen is.

Philand. Ha! Hemel wat ick hoor; wat wonderlicke dingen
Brenght ons de vlugge tijt, met haer veranderingen?
Ghy die Philander soeckt, heeft sy u toegeseyt,
Dat tot Philander streckt haer Ziels genegentheyt?
Heeft sy derhalven u, doen nae Philander gaen.

Lerinde. Och jae.

Philand. Ist seecker?

Lerinde. Iae't, hier sult ghy 't mercken aen,
Sie daer ick ben die geen van wien ick heb geseyt,
Ick ben Lerinde selfs.

Cloris. De groote Majesteyt,
Des hooghen Hemels wil u ô Lerinde geven,
Dat met Philander ghy veel jaren langh mocht leven.

Philand. 'K danck Cloris voor sijn wensch, Lerinde voor haer trou,
Siet hier Philander, ach! Lerinde is mijn Vrou.

Philida. Den Hemel segen uwe Liesde menich jaer.

Lerinde. Wat God voeght, sal den mensch noyt scheyden van malkaer.

Tot eyndelijck besluyt,
Cloris. Sal ick gaen met mijn bruyt,
Daer al de Herinne,
't Geselschap vande jeught,
Philand. Blijd' sullen sijn door vreucht,
Van ons vereende minne.

Eynde.

ROSEMONDT
en
RANICLIS,

Bly-eyndend-spel.

OP DE SPREUCK:

De Liefde is een wonder dingh,
Sy werckt veel veranderingh.

t'AMSTELREDAM,
Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker
op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

SPELS-INHOVDT.

CYpriaen (Trous beloftenisse ghedaen hebbende aen Juffrou Celestina) versoeckt Mins lust met haer te pleghen, sy de kuysheydt lievende, wil 't selfde niet ghedooghen: waer over Cypriaen misnoecht zijnde, sich datelijck begheeft nae Juffrou Rosemonde, doet versoeck om haer te Minnen, ende tot sijn Liefde e beweeghen; doch werdt haer weder Liefde hem ontseyt, en af-gheslaghen: alsoo sy haer Liefde op Raniclis ghestelt hadde.

Raniclis komende (naer Ouder ghewoonte) vindt Ciprien voor de deur van Rosemondt, is grootelijcks misnoeght, ende door jalousy, Rosemondt beschuldigende voor ontrou, dies Rosemondt vleyende, soeckt sulcks hem niet te gheloowen, aen te praten; doch is zijn jaloersheydt soo groot, dat gheen bedinghe, noch ghevley, van zijn gheliefde Rosemondt, hem sulcks kunnen ontraden, derhalven Rosemonde (gram werdende) hem haer Liefde ontseydt.

R*aniclis* dit ter herten nemende, beklaeght hem over sijn jeloersheydt, valt R*osemondt* te voet, bidt aen haer dat sijn misdaet hem vergheven mochte werden: doch is vergheefs, aenghesien dat R*osemondt* hem eenich latende, vertreckt: ende beklaeght R*aniclis* alsoo zijn ongheluck.

Cypriaen een Lietje gherijmt hebbende, komt voor de deur van R*osemondt*, laet het selfde aldaer door eenighe Speelluyden, op 't çierlijcxt speelen ende singhen, dit ghedaen zijnde, komt R*osemondt* by hem, haer ghelatende groot misnoeghen daer over te hebben, segghende, soo sy haer lusten moght ghebruycken, soud' sy *Cipriaen* wraeck, in plaets van Liefde, tot recompenci verleenen.

Cypriaen sich neder buyghende, presenteert zijn gheweer aen R*osemonde*, opent sijn boesem, aenwijsende de plaetse, daer R*osemonde* haer wraeck-lust mach volbrenghen, hem ghewillich Offerende uyt Liefde ter Doodt.

Rosemondt verwondert over zijn ghewillicheydt, aenvaert zijn Deghen, driecht hem te doorstooten, sy C*ypriaen* onversaecht siende, dreyght hem eerst de ooghen uyt te steecken, ende daer nae het leven te benemen, hy even standtvast blyvende, beweeght hier mede het hert van R*osemonde*, die in plaets van wraeck 't gheweer ter neder smijt, C*ypriaen* omhelsende, wreeckt haer met een kus, waer over C*ypriaen* verblijdt, en sich in dienst haers Liefde begheeft.

Raniclis niet wetende hoe hy wederom in ghenade van zijn gheliefde R*osemondt* sal gheraecken, neemt voor hem in Boere kleedingh sich by haer te begheven, raetslaghende met C*elestina*, die op seecker tijdt, als R*aniclis* in Boere kleedingh sijnde, by hem komt, wanende met een Huysman te spreken, ontdeckt haer Liefde tot *Cypriaen*, ende dat hy (na belof-

teniss[e]

teniſſe aen haer ghedaen) nu in vryagie is, met eenen *Roſemonde*, 't welck *Raniclis* hoorende, in achtingh neemt, ontdeckt wie dat hy is, ende dat hy ſich (uyt Liefd' tot *Roſemondt*) in dit Boere ghewaedt begheven hadde, om door 't ſelfde beleyt yets vruchtbaers (tot voordeel ſijns Liefde) te wercken: *Celeſtina* aenradende haer in Herderinne kleedingh te veranderen, om alſoo aen *Roſemondt* in onbekende ſchijn te ghetuyghen, de vryagie van *Cypriaen* ghepleeght met *Celeſtina*, voordraghende ſijn ghebroocken beloſteniſſe aen *Celeſtyn* ghedaen, op hoope daer door een af-keer in *Roſemondt* te brenghen, waer uyt dat licht gheviel *Cypriaen* ſijn *Celeſtina*, en *Roſemondt* haer *Raniclis* wederom beminde.

Roſemondt, in haer eenicheydt ſijnde, ſinght het Liedtjen, dat ſy van *Cypriaen* begeert hadde, ondertuſſchen komt *Raniclis* in Boere kleedingh, ſpreeckende met *Roſemonde*, eyndelijck ſegghende verſtaen te hebben van een ſeecker Herderin, dat eenen *Juffrou* (ghenaemt *Roſemondt*) ghelieſt wert van eenen *Cypriaen*, welcken *Cypriaen* de Herderin beloſten ghedaen hadde om te trouwen, maer niet en wilde na komen, om dat ſy hem onthieldt de Minnens luſten.

Roſemondt verwonderende, koſt ſulcx niet ghelooven, *Celeſtina* in Herderinne ſchijn komende, ſweert aen haer ſulcx gheſchiet te ſijn, *Cypriaen* komt op het ſlach: het ſelfde verſtaende, ontkent het, ſegghende ſijn leven geen Herderin gheſproken te hebben.

Celeſtina ontdeckt haer, *Cypriaen* dit ziende, is verwondert, ende werdt van *Celeſtina* met ſoo veel waer-teeckenen overtuyght, dat *Roſemondt*, ſijn valſcheydt ghewaer wordt, ende hem verbodt doet (in 't byweſen van *Raniclis*, en *Celeſtina*,) noyt ſijn Perſoon na deſen meer by *Roſemondt* te laten

 vinden,

vinden , waer mede R*osemondt* (onwaerdigh) van hem afscheydt, ende R*aniclis* , en *Celestina* middel raemen om haer voorghenomen werck te volvoeren.

R*osemondt* mistroostich over *Cypriaens* valsheydt , krijght berou dat zy haer R*aniclis* heeft afgheslaghen, resolveert eyndelijck aen R*aniclis* te Schrijven : vreesachtigh zijnde , weet niet hoe zy wil , *Cupido* by haer komende, raedt haer voort te varen , belovende haer vry versecckert te zijn , sulcks by R*aniclis* aenghenaem , en waerdich ontfanghen sal werden, haer presenteerende den Brief in handen van haer gheliefde R*aniclis* te gheven.

R*aniclis* den Brief ontfanghen hebbende , gaet daer mede by *Celestina* , haer troostende met hoop , door hem en R*osemonde* soo veel te weegh te brenghen dat sy (ghelijck hy met zijn R*osemonde*) oock met haer *Cypriaen* gheluckelijck sal comen te trouwen.

R*aniclis* openbaert hem aen R*osemonde* , werdt seer aenghenaem by haer ontsanghen , met beloften van Echtelijck te Trouwen.

R*aniclis* ghedachtigh zijnde, *Cypriaen* en *Celestina*, besluydt met R*osemondt* , dat R*osemondt* haer verkleeden sal int Herderinne Kleedt van *Celestina* , ende dat C*elestina* haer verklede in schijn van R*osemondt* , om te sien , oftmen door die middel koste wercken om C*ypriaen* tot C*elestina* te beweghen, dit ghe schiedende , komen by C*ypriaen* , die sich verandert vindende van ghemoedt : Valt voor R*osemondt* ter Aerden meende die selfde C*elesteyn* te wesen : haer biddende zijn misdaet te verschoonen, ende hem in ghenaden aennemende, haer Liefde ende Trouwe wilde waerdich kennen , R*osemondt* (om C*ypriaen* te proeven) seydt met den Huys-man ghetrout

te

te ſijn, alſoo *Cypriaen* haer verlaten hadde, ende dat hy nu ſoude moeten ghenootſaeckt zijn met *Roſemondt* te Trouwen, waer over hy miſtrooſtich ſijn ontrou beklaeght, neemt voor hem eenſaem te leven, ter oorſaeck hy ſijn trou ghebroken hadde, ende niet wilde met een ander vereenen, als met zijn gheliefde *Celeſtina*.

Roſemondt haer ontdeckende ſeydt hem *Celeſtina* te ſullen ghenieten, *Celeſtina* haer ontdeckende, omhelſt *Cypriaen*.

Raniclis het Boere ghewaedt uyt doende, ghetuyght *Cypriaen* hem met *Roſemondt* ghetrout te zijn, ende eyndicht alſoo.

F I N I S.

Namen der Spelende

PERSOONEN.

CYPRIAEN verlooft, aen CELESTYN.

CELESTINA, een Amſteldamſche Dochter.

ROSEMONDT, woonachtich tot Amſteldam.

RANICLIS, verlieſt op ROSEMONDT.

CUPIDO.

MARGRIET, Kamenier van ROSEMONDT.

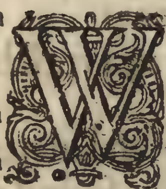

ROSEMONDT
en
RANICLIS,
Bly-eyndend-Spel.

Eerste Handelingh.

Eerste uytkomste.

CIPRIAEN, CELESTINA.

Cipriaen Aerom hebt ghy, mijn Lief, van mijn Liefd' mi-
strouwe?
Celestyn Wt vreese dat ghy u belofte niet sult houwe.
Cipriaen Wat oorsaeck heeft u vrees, dat sulcks soud' ghe-
schien?
Celestyn Maer door d'ervarentheyt, ghelijck wy daechlijcx sien.
Cipriaen V vrees is ongegront, en buyten wet van rede.
Celestyn Gelijck mijn Lief daer seyt, so seyden dickwils mede
Die geen, die minnens lust volbrachten, maer soo dra
De lust geboet was, ach! dan most op haer gena
De Dochter leven, neen, ick laet u toe te vryen
In alle eerbaerheyt, maer stelt de Min ter zyen:
Denckt om de lust niet eer, voor d'eere dat toe laet;
't Gebruyck van Min, eylaes! een teere Maget schaet:
Al wat de Liefd' vereyst, in d'eer, dat moocht ghy kry-
ghen.
Cipriaen Mijn Liefd' wil minnens lust.
Celestyn Ick bid mijn Lief wilt swyghen,
Soo ghy, mijn trouw'lijck Liefd', so thoont u Liefd' getrou,

Houdt luſt ſoo langh in dwangh,tot dat ick ben u Vrou,
Bedwinght u Paſſy doch, tot dat bequame tijden
De Lenten onſes jeuchts, in luſt ſullen verblijden.

Cypriaen Ick die ſoo menich dach, ick die verſcheyde jaren
getracht heb, met mijn lieve Celeſtyn te paren:
Ick die door trouheyts pant u ſwoer ſoo menich eedt,
Dat ick u trouwen ſoud' ſo ghy mijn wille deedt:
Ghy hebt van dach, tot dach, ghevoedt mijn mins vertrouwen,
En my tot noch de luſt, ach! Celeſtyn onthouwen:
Waerom ey! ſeght my doch u minne niet verleent,
Indien ghy Cypriaen uyt recht Liefde meent?

Celeſtyn Ghy vraeght het gheen ghy weet, daer zijn verſcheyde wetten
Die 't minnen wel ghebien, maer minnens luſt beletten:
Men ſiet, wanneer een Maecht een Iongman ſo veel geeft,
Dat hy zijn minnens luſt van haer verkregen heeft:
Sijn vryen is ghedaen, wat volghter? ach! ellende,
Een knagingh in 't ghemoedt, die Maechden kuyſheydt ſchende;
Men laet de arme Maecht beweenen hare rou,
En die haer had ghevrijt, die ſoeckt een ander Vrou.

Cypriaen Wat ſeeckerheydt hebt ghy, dat Cypriaen ſoud' haten
Sijn Celeſtyn, na ſy de Min hadt toegelaten
De luſten ſijnes wenſch: veel eer vertrou ick dat,
Als luſt genooten is, men meerder oorſaeck hadt:
Om in de Liefd' ſtant-vaſt ſijn lief getrou te blijven.

Celeſtyn Wat ſoud' mẽ menich boec van deſen handel ſchrijven
Wat hadmen menich dagh van noode, eermen ſou
Bewijſen het vervolch, van mins plicht voor de trou?

So

Soo veel ken Cypriaen niet ſweeren, noch beloven,
Of 't is wel-eer gheſchiet, datmen onwaert verſchoven
Een eerbaer Dochter liet, 't mocht oock ſo gaen met mijn,
Daerom en ſalt van my doch noyt gheleden zijn:
Hoe wel 't is waer ghy my vaeck hebt belooft te trouwen,
Soo ghy u Ziele mint moet ghy beloften houwen:
En 't zy dat ghy de min al na u luſt volbracht,
Ghy hielt u trouwe niet, ſoo ghyſe nu niet acht.

Cypriaen 'k Heb Celeſtina, u mijn Liefdens trou geſwooren,
't Is waer, 'k heb u voor mijn Ziels afgodin verkooren;
Ick draegh u in mijn hert, ick min u in mijn Ziel,
Gelijck mijn af-godin, voor wien ick dagelijcx kniel:
Soo ick met mijn verſoeck, mijn Engel heb miſdreven,
Aey! wilt uyt Liefde dat u Cypriaen vergeven,
't Is maer verſocht, en ſoo 't verſoecken u miſhaecht,
Iſt billick dat u ſlaef ſich naer u wille draecht.

Celeſtyn V heuſheyt (waerde lief) kẽ duyſtmael meer verdienen
Als mijn eerbiedingh weet u heuſheyt te verlienen,
Mijn lievert, ach! 't is tijt dat ick vertrecken moet,
En zyt met deſe kus van Celeſtyn gegroet.

Cypriaen Vaerd wel, mijn Lieſ, vaerd wel.

Celeſtyn Eylaes! mijn Lieſ, hoe dus.

Cypriaen Wat iſt?

Celeſtyn En geeft ghy my niet eens?

Cypriaen Wat doch?

Celeſtyn Een kus.

Cypriaen Verſchoont my Lief, ick wenſch indient u luſt te ſcheyde,
Dat u de goede Goon met deſe kus gheleyde.

Celeſtyn Binnen.

Gaet Celeſtina, gaet, de kus dien ick u gaf,
Daer me ſal ick van u mijn Liefde trecken af.
Ick minden Celeſtyn wel eer,
Maer nu Min ick een ander weer:
O Min! ô ſoete Min! u krachten
Die ſpeelen ſteedts in mijn gedachten:
O Min! u ſchicht heeft my gewondt
Met Liefd',tot Iuffrou Roſemondt:
Ick gae,en voegh my by haer deur,
Daer ick uyt ſoete Minne treur.

Ach! Roſemont,ghy die met ſoete droom, uyt minne
De lieve ſlape voedt: uytmuntende Godinne,
Die niet u Cipriaen, wiens hert met Min gewondt,
Wt Liefde lieven wilt, wreedt, wrede Roſemondt.
Die Raniclis alleen u gunſten ſchijnt te thoonen,
En mijn getrouwe dienſt onwaerdich te beloonen:
Ach! wrede *Venus*, ach! hoe pynicht my u brandt,
Daer leyt mijn roem, ick ſla de Wapens vander handt:
En ſal in plaets van dien, als ick my placht te wreecken,
Niet meer dien ſtrengen *Mars*, maer u, ô *Venus* ſmeecken:
In plaetſe van dit Swaert,dat d'alderwreetſte dwongh,
Sal ick, ach! *Cipria* gebruycken nu mijn tongh;
Om met gevley,geſmeeck, u hertje, Lief te trecken
Ter plaets, daer ick het mach mijns hertens wont ontdec-
ken:
Op hoop, dat u genaed', ach! Waerde Roſemondt
Geneſingh thoonen ſal,aen mijn verliefde wondt;
Ey! flucxſe Beenen, mijn gheboeyde hert wilt dragen
Ter plaets, daer Roſemondt, mijn tongh mach hooren
klagen:

Van al de droeve ramp, van al het wreedt verdriet,
Dat my om harent wil, (leyder !) alleen geschiet:
Ach min ! ach soete min ! ach minne ! drijft my heene
Voor 't venster van mijn Nimph, op dat mijn droevich weene
Mach raecken haer gehoor, en dalen in haer hert,
Op dat sy eens gevoelt, mijn nieu ontsteken smert:
Mijn Lief, mijn Rosemondt, wiens hertje leyt gedoocken
In sachte pluymen, met u ooghjes toe geloocken:
Ick roep, ick roep noch eens, mijn Lief, mijn Rosemondt,
Mijn Lief, mijn lieve Lief, aenschout de soete Wondt,
Die my de minne (Godt) heeft in het hert gedrongen.

ROSEMONT uyt het Venster.

Rosem. VVEl Cipriaen, ghy hier?
Cipriaen Godin, ick ben ghedwongen
Dat ick hier inde nacht, met moedeloos getreur,
Kom doolen over straet, en kermen voor u deur:
Aensiet u slaef, Princes, die leeft als sonder leve,
Soo ick u yets misdoe, wilt het mijn Lief vergeve.
Rosem. Noemt ghy my Lief? dats vreemt, 'k heb u noyt Liefd' ghethoont.
Cipriaen. Ist wat te vry? ick bid mijn vryigheyt verschoont.
Rosem. Te vry, en oock te stout.
Cipriaen. Mijn Engel moet vertrouwen
Dat waer de Liefde heerst, geen reden maet ken houwen.
Rosem. Wie buyten redens maet liefd's lusten volgen wil,
Die volcht geen Liefde, maer een reddeloose gril:
Op Vrundtschap ick versoeck, vertreckt u Cipriaen,

Vermits ick niemant wil by nacht te ſprake ſtaen.

RANICLIS uyt.

cypriaen Dit u verſoecken ſal ach! Roſemondt geſchiede,
V onderdaen, en ſlaef volbrenght u heus gebiede;
Vaerd wel, ha! Ziels vooghdes, ſchoon dat ick van u gae,
Ick draegh u beelt' nis mee, ick oogh u ooghjes nae.
Binnen.

Raniclis. DIts meer als ick oyt ſach, dits buyten de gewoondt,
Dat yemant inde nacht ſich voor u deur verthoondt:
Mijn Lief, mijn Roſemondt, dit oorſaeckt my veel vreſe,
Dat onder onſe Liefd' een valſch bedrogh moet weſe:
Wil ick gaen kloppen aen, en ſpreken eens met haer?
Hy klopt Ick doe 't; dat hoort ſy licht.

ROSEMONDT uyt het Venſter.

Roſem. VVEl Lieffſte zijt ghy daer.
Raniclis. Ia Roſemondt, wilt ghy dat ick my ſal vertrecken?
Roſem. So moet mijn ſonnens glans met nevels damp bedecken,
Neen Lief; ick Koom beneen:
Ach! Raniclis mijn waerde.
Raniclis. Ick achten u wel eer mijn glory op der Aerden,
Maer leyder nu mijn hel.
Roſem. Mijn hertje wel hoe dus,
Dat ghy my niet ontfanght met een gewoone kus?
Waer in miſdeed' ick Lief?
Raniclis. Die vraecht het geen hy weedt,

Onno-

Onnodich datmen die beleefden antwoort deedt,
Ontrouwe Rosemondt.
Rosem. Hoe dus mijn Lief?
Raniclis. Ontrouwe.
Rosem. Hoe, ist u errenst, of sal ick het spotswijs houwe?
Raniclis. Doet soo 't u best ghevalt.
Rosem. Ey! doet my doch verstaen,
Waer in dat ick u heb, mijn eygen hert misdaen:
Ey! secht doch is van my u eenich leedt geschiet?
Raniclis. O neen; oft alsoo waer dat acht ghy immers niet.
Rosem. 't Schijn Lief ghy boert met mijn.
Raniclis. 't Is waer, ghy raet te degen,
'k acht Rosemondt is om mijn boertery verlegen:
Ghy noemt my uwe lief, ha! Hemel ken het sijn?
Hoe Lief dat ick u ben, bethoont ghy wel aen mijn.
Rosem. Mijn hertjen, ach! wat ist?
Raniclis. V hertje?
Rosem. Iae, mijn hert.
Raniclis. Noemt hem so, die in 't hert van u geliefkoost wert.
Rosem. Dat doen ick, want ick Lief geen liever als die geen
Die voor mijn ooghen staet, en steelt mijn 't hert alleen:
Mijn Raniclis, mijn Lief.
Raniclis. Ha! licht verkeerde Vrou,
V flicke floyery, ick voor beveynstheyt hou,
Ha! wispelturige die met u losse sinne,
Speelt yder uur op uur, in nieu ontsteken minne;
De eerste die ghy mint, is die ghy 't laeste siet,
Het oogh dat voedt u min, maer 't hert dat gevoeltse niet;
Onluckiger als ick, en leefter wrede Goden,
Ick die mijn dienst, mijn Ziel, mijn leven aengeboden,
Wt

Wt gulle Liefden heb, haer, die uyt liefde mijn,
Haer liefde thoonde, maer 't was Liefde inde schijn:
Ha! Rosemond is dit 'tgheen ghy mijn swoert te houwen?

Rosem. Van waer, ach! Raniclis comt u dit valsch mistrouwen?

Raniclis. Van waer, ach! Rosemondt, comt u die sotte sin
Dat ghy lichtvaerdich dus verwisselt in u Min?

Rosem. Lichtvaerdich?

Raniclis. Iae.

Rosem. O Goon! wat moet ick hooren;
Wat laster komt my tot mijn onschult hier te vooren?
Wat dulle raserny heeft Raniclis ontmant?
Wat Ialousy heeft hem berooft van zijn verstant?
Ghy weet het, ach! helaes, dat mijn verliefde sinne,
Noyt yemant meerder gunst betoonden in het minne,
Als u, die nu mijn gunst, mijn Liefde, en mijn trou,
Voor soo lichtvaerdich schelt, ach! dat den Hemel wou,
Dat ick de Min soo niet ter herten hadt ghenomen.

Raniclis. Ach! dat den Hemel wou dat ick noyt waer gekomen
Ter plaets, daer my de min eerstmael het Hart ontstack,
En u beveynsde tongh, van 't veynsend' minne sprack:
Ick haet den dach, de uur, dat wy (ô Goden) 'tsamen,
Voor d'alder eerste mael, van Min te spreken quamen,
Ick haet die Sotte lust, en wensch op my een straf,
In plaets ick Rosemondt, het eerste Kusje gaf,
O kus! ô valsche mondt! ô oorsaeck mijnes minne,
Ontroofster mijnes vreuchd', ô Dief-egh mijnes sinne,
O kus! 'k versoey de kus, die eerstmael 't vuyr in 't Hert
Ontsteken heeft, en nu bethoont haer brandt, en smert.

Rosem. Is dit de loon mijns diensts, vergeldinge mijns trouwe?
Ach! Hemel, hoe is mijn, mijn vryicheyt berouwe:

Hier

Hier me ſtaeck ick mijn Liefd', hier me iſt lieven uyt;
Vaert wel, mint daer 't u luſt, 'k verſoey die *Venus* guyt.

Raniclis. Meent ghy het gheen ghy ſeght?

Roſem. Och jae.

Raniclis. Ick niet mijn ſchoone.
't Sijn liefdens treeckjes lief, die ick uyt liefde thoone,
Mijn waerde Roſemondt, een kuſjen.

Roſem. Wegh van mijn,
V kuſſen? neen, ô neen, 't ſal nimmermeer niet ſijn.

Raniclis. Mijn Roſemondt, ick ken u doch niet toe vertrouwen,
Dat ghy die wreedtheyt ſteed's ſult in u hertjen houwen,
Vertrout mijn (waerde Lief my) doch niet anders toe,
Als dat ick dit (mijn Lief) uyt rechte liefde doe.

Roſem. Acht ghy dat liefd'? ick niet, wegh met u ſotte treken,
Mijn liefde is gedaen, u laſter deedſe breken:
Soo lief, lief-kooſt ghy niet, dat ick in liefd' verval,
Soo verr', dat ick u oyt weer liefde thoone ſal.

Raniclis. Ach! Roſemondt, mijn lief, mijn ſoete vyandinne,
Ick kniel voor u ter aerd', en bid u om de minne
Die ick u heb gethoont, en thoonen ſal, dat ghy
V wraeck luſt boet aen mijn, met liefdens tyranny:
Ach ziele Voedtſteres, hert boeytſter, pronck der aerde,
Mins glory, liefdens roem, is Roſemondt mijn waerde;
Met neer gebogen knien val ick voor u te voet,
En Offer Roſemondt mijn leetweſend' gemoet:
Ick kent ick heb miſdaen, maer miſdoen ſonder weten,
Heeft (buyten kennis) lief, Raniclis doen vergeten:
O min! hoe min ick dus? ô brandt! die my ſoo brandt,
Dat ick (door liefde) ben als redeloos ontmandt,
Ick bid u Roſemondt, met ſprakelooſe ſpraeck,

Wreeckt u op Raniclis met wraeckelooſe wraeck:
Doet wat u luſt te doen, ghebiedt lief u ghebiede
Sal door berou mijn lief, mijn Roſemondt geſchiede.

Roſem. Noemt my u lief geen meer, mits ick u liefd' verſaeck,
En thoon af-keerlijckheydt (als proeve van mijn wraeck.)

Raniclis. Moordereſſe, neen, beulin: oock niet, ha! Roſemonde,
Sal in ſoo lieven hert die wreedtheydt ſijn bevonde?
Sal in u ſacht gemoedt ſoo ſtraffe ſtraf-heyt ſijn,
Dat ghy my dooden ſult? ha! Hemel is op mijn
Der Goden haet ſoo groot? neen Roſemondt mijn leven,
Vlucht niet, ey! laet ick u eerſt noch een kuſjen geven:
Een kuſjen waerde Nimph.

Roſem. 't Sal nimmermeer geſchien.

Raniclis. Waerom mijn Roſemondt?

Roſem. 'k Wil Raniclis niet ſien.

Binnen.

Raniclis. Vlucht ghy, ha! Moorderin, en wreetſte aller Vrouwen:
Nu ſchu voor Raniclis, wie had oyt ſulck vertrouwen?
Iſt (Goden!) dus verkeert, heb ick ſoo veel miſdaen,
Dat al de liefden is ſoo ſchielijck weer vergaen?
Dan doch; 't ſchijnt Roſemondt veel meer vermaecken vindt,
In Cypriaen als my: almachtich *Venus*-kindt,
V Goddelijcke macht aenbid ick met eerbiede,
Laet mijn genade van mijn Roſemondt geſchiede:
'k Heb Roſemondt miſdaen, ick ſelfs de oorſaeck ben,
Dat ick van Roſemondt geen gunſt meer krijghen ken:
Vervloeckte jalouſi, door u is dit gekomen,
Ick gae om ſien wat beſt tot hulp, dient voorgenomen.

Binnen.

Twee

Tweede Handelingh.

CYPRIAEN komt met eenighe Speel-luyden, voor de deur van ROSEMONDT.

DE nacht, de bruyne nacht, beſchaduwt Bergh, en Boomen;
O nacht! ghewenſchte nacht, vreucht voedtſter voor die gheen,

Die met geruste slaep haer vreuchde schept in 't droomen:
Daer ick hier voor haer deur op-offer mijn gebeen,
't Bedroefde hert vol pijn soeckt yets tot sijn vermaken;
De Min, eylaes! de min mijn geest tot rijmen dreef,
Op hoop met vreucht mijn smert u hertje moght gheraecken:
Dies op ghevoysde maet, ick dese vaersjes schreef,
Dees veersjes, die voor u mijn Rosemondt met snaren,
Met lieffelijck geluyt al mijn bedroest verdriet,
Al klagende met vreucht, mijn smert sullen verklaren,
Vangh aen, en queelt met vreucht, de pijn die ick gheniet.

Wert dit navolghende ghesonghen, ende ghespeelt.

Vliedt heen droeve sughjes,
Na mijn Rosemondt, wiens hertje brandt (eylaes!) van soete minne,
VENUS uwe vruchjes
VVortelt ghy in 't hert, van mijn verliefde lieve moorderinne.
Droeve traentjes mocht ick u menghen in haer bloedt,
Rosemondt, ick weet,
Mijn smert, mijn leedt
Beweeghden u ghemoedt.

Maer wat ist (ô Goden)
Of ick klachjes, traentjes, suchjes Offer aen mijn Rosemonde,
Ghy (door u gheboden)

Hebt

Hebt haer inde Min, met trous beloften waerdigher verbonde,
Vlieght ten Hemel, droeve fughjes, tuyght aen de Goon,
Dat ick om de Min
Van mijn Godin,
Moet fterven duyfent doon.

Ach! hoe ken ick leven,
Als ick Rofemondt, bedenck hoe ghy in luf jes van de Minne,
Sult ten Offer geven
Lipjes, borsjes, hartje, zieltje, ja u felfs aertfch Godinne,
Droeve ghedachjes fullen mijn tuyghen wat u ghefchiet,
Lieve minnens vreucht,
Mijn lentens jeught,
Moet fmooren in verdriet.

ROSEMONDT uyt haer Venfter.

Wie daer?
Cypriaen 't Is Cipriaen, ha! voedfteres mijn's leven.
Rofem. Ghy hebt mijn met u doent, oorfaeck tot wraeck ghegheven.
Cypriaen Voldoet Iuffrou het gheen, ick heb aen u verdient,
't Sy wraeck, 't fy wat het fy, al 't gheen ghy mijn verlient,
Neem ick ghewillich aen.
Rofem. Vertoeft ick koom beneden.
Cypriaen Speel-Luyden u vertreckt.

Speel-Luyden Binnen.

Rosem. Wel Cypriaen wat reden
Beweghen u, dat ghy in 't midden van de nacht,
Met vruchteloos ghespel mijn hert te winnen tracht?
cypriaen Iuffrou het is de liefd'; liefd' doet my sulcx plegen,
Rosem. Wat oorsaeck?
Cypriaen Om u hert tot liefde te bewegen.
Rosem. Tot liefde?
cypriaen Iae, tot liefd', ha! lieve Rosemondt,
Op hoope dat u slaef daer door bewegingh vondt.
Rosem. Indien ick na mijn wensch, u Cypriaen moght loonen
'k Soud' my aen u.
cypriaen Hoe doch?
Rosem. Een wree beulinne thoonen:
In plaets van liefd', die ghy u hier me ach verdient,
Soud' u een wreede wraeck tot looningh sijn verlient.
cypriaen Thoont u, naer u belieft, soo wreedt alst u behaecht,
Doodt my, 't sal glo ry zijn, dat soo een lieve Maecht
Een Minnaers Ziele doet uyt 't lievend' lichaem varen,
Ach! Rosemondt, verkort, verkort mijn levens jaren,
Indien ick niet en mach genieten uwe min,
Gundt dat ick van u handt de doodt ontfangh, Godin:
Ick Offer u met vreucht; om mijn ellent te korten,
Dit stale lemmet om 't getrouwe bloet te storten;
Ontfanght het, 't geen wel eer beschermer was van mijn;
Laet dat nu Rosemond', u wraecks voldoender zijn:
Laet dit sijn Meesters bloet, uyt hert en aeders suygen,
Laet dit geverude stael met bloet mijn trou getuygen:
Ick kniel sie daer mijn lief, en lever u dit swaerdt.
Rosem. Soo lieven doodt, acht ick u Cypriaen niet waerdt,
Meer wreedtheyt wil mijn wraeck.

Lust

Cypriaen Luſt u wraeck mijn te villen ?
Voldoetſe, graech ſal ick, wat ghy wilt, willich willen :
Is dat noch niet ghenoech, ſoo doet my deſe ſmert,
Ruckt levend' uyt mijn lijf mijn op-geoffert hert :
Oft kapt van lidt, tot lidt, al mijn verliefde lede,
Ha ! Roſemondt, wat ſal ick tot verſeeckerthede
Van mijn getrouwe min meer thoonen, als dat ghy,
Bereyt en willich ſiet om uwe liefd' in my.

Siet hier de plaets bereyd,
Daer 't lievend' herte leyd
Ha ! lieve moorderinne,
V wreedtheydt noem ick ſoet,
Kom Roſemondt voldoet,
V wraeck-luſt aen mijn minne.

Ruckt uyt ſijn Legher ſtee
Mijn hertje : 'tgeen al ree
V willighe ſlaef doet buyghe ;
Op dat het aen me-Vrou
Sijn liefde, en ſijn trou,
Getrouwelijck mach getuyge.

Roſem. Reyckt my u ſwaert.
Cypriaen Sie daer almogende Godin
Mijn trouwe borſt ontbloot, en ſtooter vrylijck in.
Roſem. Wel aen hou daer; ô neen; lecht daer vervloecte degen.
Cypriaen Heeft Roſemondt berou, van haer opſet gekregen ?
Roſem. V moorden , 't waer te wreedt : neen 'k wil my anders wreecken.
Cypriaen Hoe doch ?

Maer

Rosem. Maer met dit sweert de oogen u uyt steken.
Cypriaen Mijn oogen, waerom doch? ach! Rosemondt mijn oogen?
Rosem. Om dat ghy daer door hebt de Liefd' in 't hert ghetooghen.
Cypriaen V slaef ghewillich is te doen 't gheen u behaeght.
Rosem. In plaets van wraeck ist Liefd', die Rosemonde draeght;
Mijn wraeck dat is een kus, ô rover van mijn ziele,
Op wien Liefd's keurige oogen krachteloos verviele:
Wanneer u soet ghespel, en 't aenghename liedt,

Op

Op 't çierlijcxt gerijmt, na bootsten u verdriet,
O pijne vol van vreuchdt, ô vreuchde vol van klachte,
Hoe waerdich doet ghy mijn in 't hert die waerde achte:
Ach! als ick noch bedenck u Liedtjen soet van sin,
Soo brandt mijn hertje, (laes!) in vlamme van de min.

Cypriaen Veynst Rosemondt met mijn?

Rosem. Het veynsen moet ick staecken.

Cypriaen Sal Cypriaen (Iuffrou,) dan aen sijn wensch gheraecken?

Rosem. Spreeckt op, en seght u wensch.

Cypriaen Ick wensch (mijn waerde Vrou)
Te sterven van u handt, tot teecken mijnes trou.

Rosem. En ken u trou aen my geen ander teecken geven?

Cypriaen Het alder sekerst is, dat ick verlaet het leven.

Rosem. Soud' ick dan moorderin van u ghetrouheyt sijn,
En dooden Cypriaen?

Cypriaen Op dat daer door in mijn
Mach blijcken wien ick ben, en hoe dat ick beminne.

Rosem. Waendt Cypriaen, in mijn soo wreeden hert te vinne?
Waendt Cypriaen, dat ick een, die my soo getrou
Bemint, als een beulin van 't leven roven sou:
Waendt Cypriaen dat ick soo godloos my wil thoonen,
En u ghetrouwicheyt soo ondanckbaerlijck loonen:
Ach! neen, mijn teer ghemoedt is van een ander aerdt,
Mijn voorstel was tot proef, ick acht u trou soo waerdt,
Dat ick tot loon van dien, indien ghy most verliesen
Het leven, graegh de doodt voor u wilde verkiesen.

Cypriaen O goon! ô goede goon! wat luck thoont ghy aen mijn?
Dat Rosemondt mijn trou haer doodt acht waert te zijn:
Iuffrou, u slaef die knielt eerbiedich voor u voeten,

De gansche werelt sal die glory weten moeten,
Dat d' Amstel roemen mach van een Bataessche Maecht,
Die om getrouwicheyt, getrouwe Liesde draecht:
Wat segh ick? ick segh recht, ten sy my het vertrouwen,
In liefde niet bedriecht, mits in 't gemeen de Vrouwen
Te licht veranderen, het gheen ick niet vertrou,
In Rosemondt, die 'k voor standtvast in liesden hou:
Bataessche Nimph, çieraet, en pronck van alle Maechden
Ach! mocht het sijn verschoont, indien ick u yets vraechden?

Rosem. Seer gaeren, mits ick u oock yets te vragen meen,
Dies vraecht 't gheen u ghelieft.

Cypriaen Neen Rosemonde, neen;
Vraecht ghy eerst.

Rosem. Waerom ick?

Cypriaen Op dat ick eerst door 't vraghen,
Met antwoort mach voldoen, mijn Iuffrouws wel-behaghen:
Die (soo sy mijne vraech) met antwoort my voldeedt,
Mocht oordelen, dat ick tot voldoeningh, gereedt
Van hare vraech soud' sijn: door haer voldoen verbonden
Dies laet my tot voldoeningh d'eerste sijn bevonden,
Op dat mijn wil'ge dienst aen Rosemondt geschiet,
En my (in als wat sy gebiede) willich siet.

Rosem. Nu ick sal d'eerste sijn, mijn vrage dat is dese,
Mach my de eer geschien het Liedtjen eens te lese,
Het gheen ghy Cypriaen deed speelen voor mijn deur?
Het Liedtjen, waer door ick verwissel in mijn keur;
'k Min die ick heb gehaet, 'k haet hem die ick beminde,
Door 't soet gevry, dat ick in uwe Rijmpjes vinde:

Ey

Ey! geeft my 't Liedtje doch, waer door mijn Zieltje leeft.
ypriaen. Niet tegenstaende het niets destichs by hem heeft,
Geef ick het Rosemondt, 't is slecht van stijl, en rede.
osem. Het sy dan hoe het sy, 't stelt mijn begeert te vrede.
ypriaen. Ontfanght het Rosemondt, ontfanght het waerde Vrou;
Ooght niet op 't nietich rijm, maer achtet door de trou:
Die 't selfde my (uyt liefd') tot Rosemondt deed schrijven,
Wiens wil'ge slaef ick ben, en eeuwich hoop te blijven.
osem. V Geesticheydt, u deucht, ach! heusche Cypriaen,
Die hebben my (op 't hooghst) in mijn begeert voldaen,
Soo 't u believen sy laet ons wat t'samen wandelen:
'k Heb yets secreets met u in stillicheyt te handelen.
Binnen.

RANICLIS.

ACh! waert my niet ghechiet, ick had het noyt ghe-
dacht,
Dat soete liefde was van sulck een wreede kracht;
Dat ick mijn Rosemondt, door jalousy verstoorde,
Was oorsaeck dat sy na mijn smekingh niet en hoorde:
Dat ick mijn Rosemondt soo dwarsen antwoort gaf,
Als sy mijn vleyde, ach! dat werckt mijn eygen straf:
Waer waren Raniclis doch u gedacht, en sinne?
Hoe quaemt ghy dus verdoolt tot nadeel uwes minne?
Dat ghy u aertsch Godin, aendeed jaloers verdriet,
En haer, oy me! aen mijn onwaerdich smeecken liet:
O spijt! ô nae berou! ô knagingh van leetwesen,
Vervloeckte jalousy, uyt u is dit ghereesen:
Ick die by Rosemondt soo waerdich placht te zijn,
Sy die haer liefdens dienst soo dienstelijck aen mijn:

Aen mijn te thoonen placht, is nu mijn Vyandinne,
Ia thoont my wreede ſtraf, en wraeck in plaets van minne;
Ach! Roſemondt, ſchoon ghy u liefde treckt van mijn,
Soo ſult ghy noch mijn Lief, mijn ziels voochdeſſe zijn:
Ick ſal (ſoo langh mijn ziel, ſal in dit lichaem woonen)
V alle Liefd', en dienſt eerbiedelijck bethoonen:
Ick ſal mijn Roſemondt (ſoo langh ick leef) getrou
Beminnen: haer alleen verkieſen tot mijn Vrou.
Wat middel ſal ick beſt gebruycken in mijn minne?
Om Roſemondt (eylaes!) de neygingh mijnes ſinne
t'Ondecken: Ach! hoe ſal ick dit beſt leggen an?
Dat ick als (onbekent) haer ſomtijts ſpreken kan,
In vreemt gewaedt, hoe doch; wil ick my gaen verkleede?
In Boere ſchijn, en dat om veel verſcheyde reede
Die 'k daer toe noodich acht, dit is de rechte vondt,
Te ſpreken met mijn lief, en waerde Roſemondt;
Ha Hemel! gund aen mijn, dat ick mijn ſoo mach dragen,
In deſe ſchijn, dat ick mijn Iuffrou mach behagen:
Ey Goden! door u macht, my ſoo veel gunſt verleent,
Dat Raniclis doch met ſijn Roſemondt vereent:
Cupido, God der min, ô *Venus* liefd' Godinne
Thoont uwe gunſt aen mijn, ick bid u laet mijn minne,
Laet mijn gewonde hert, mijn lyf, mijn ziel, en bloedt,
V zijn een Offerhandt, ick open mijn gemoedt,
En geef u al de grondt van mijne min te kennen,
Laet ick my door u gunſt, mijn leven langh ghewennen,
Ten dienſte van mijn lief; ter liefd' van Roſemondt,
Ha! Roſemondt, mijn Lief, mijn zieltjen is gewondt,
Mijn hartje blaeckt, en brandt, 't ghedacht en ſinne haec-
ke,

Dat ick op 't ſpoedichſt my verkleede, en vaerdich maec-
ke
Om in een Boere ſchijn te ſpreecken, haer die 'k min,
En thoonen onbekent de neygingh mijnes ſin.

Binnen.

RANICLIS in Boere ghewaedt.

Dit arme hert ghewondt
Met Liefd' tot Roſemondt;
Gaet Boere kleedingh kieſen,
Die 'k ben wil ick niet zijn,
Maer (laes!) door deſe ſchijn
Mijn eyghen ſelfs verlieſen.

Wat doet de Liefd' niet al,
Waer mee den lievert ſal
Liefd's lieve kuuren ſpeele?
O Liefd'! u liſt is vreemt,
't Gegeven ghy beneemt,
En acht het voor geen ſteele.

Staet liefde 't ſteelen vry?
Soo neem ick dan voor my
Liefd's dievery te plegen,
Mijn hert (met Min ghewondt)
Sal trachten Roſemondt,
Tot weer min te bewegen.

Binnen.

CELESTINA.

NV mijn lief een ander Vrijt
Heb ick reden om te klaghen,
'k Ben mijn ruſt, en vryheydt quijt,
Treurende ſlijt ick mijn daghen:
Cypriaen, hoe komt het by
Dat g' u liefde treckt van my?

Is den Hemel dan ſoo wreedt?
Sijn de Goden my ſoo teghen?
'k Sal tot teecken van mijn leedt,
Storten bracke tranens reghen,
Nu dat Celeſtyn verlieſt,
Cypriaen die'n ander kieſt.

Cypriaen, ha! Cypriaen,
Is u liefd' ſoo haeſt vergheten?
Denckt ghy nu niet langher aen
Al de tijdt die wy verſleten
Hebben, menich nacht aen nacht,
In Vryagie door ghebracht.

Ranielis uyt.

In Vryagie, in de min,
In veel duyſent ſoete luſjes,
Stelt ghy 't alles uyt u ſin,
Denckt ghy niet meer op de kuſjes?
Op de lonckjes, op 't ghevry:
En op al de minnery.

RANI-

RANICLIS.

VV At Iuffrou ſien ick daer, in onbekende klede?
Sal ick vrymoedelijck wat nader tot haer trede?
En onderſtaen of ick oock yets vernemen ken,
Waer door ſy twyffelen mocht of ick Raniclis ben:
Me Iuffrou goeden dach.
Celeſtyn Ick danck u Huyſman ſeer,

Voor

Voor u beleefde groet, en onverdiende eer.

Raniclis. Iuffrou; u heus ghemoedt gheeft door de tongh te kennen,
Dat ſich de Steeluy meer tot goede zeeden wennen,
Als 't grove Boere volck, of ſlecht gemeene lien,
Die ſelden men ſoo heuſch, ghelijck de Rijcke ſien.

Celeſtyn V woorden ſijn ghetuygh van goedt verſtant, en reede.

Raniclis. Maer niet gheacht Iuffrou; want huydendaechs de kleede
Meer eer verdienen, als de wijſte man zijn reen,
Ick ben een Boer ghelijck de Huyſluy in 't ghemeen:
Van oordeel weynich, en in kennis onervaren,
Slecht van verſtandt, ten aenſien wy de jaren
(Ons levens) meeſt beſteen, in woelge ſlovery,
Als dagelijckſe plicht, 't gheen is landt bouwery.

Celeſtyn V redeneringh my ſeer goet gevallen teelt,
Hoe luckich heeft het luck haer gaven u gedeelt,
Dat ghy na ruſt, en luſt met arbeydt ſlijt u dagen,
En 't werck niet ſwaerder neemt, als ſelfs het welbehagen
V willighe luſt ghebiedt.

Raniclis. Men ſiet vaeck hoe verkeert
Dat menich oordeelt, daer hy dickmaels ongeleert,
En niet ervaren is, van 't gheen hy derſt wt-ſpreecken,
Iuffrou 't Landt leven heeeſt al mee ſoo veel gebreecken:
Van ſinne quellingh, hertſeer, en oock droeve ſtrijdt,
Vol ſorgh, vol kommer, onruſt, en noch ſoo veel dat ghy 't
Op duyſenſt niet en ſout bedencken, noch vermoede,
Ben ick wat plomp, ey! hout mijn Boerſheydt wat te goede,

Celeſtyn Neen Huyſman: 't gheen ghy ſpreeckt is redelijck, en wel,

Ia

Ia, ſoo dat ick in 't minſt my daer niet tegen ſtel.
'k Wenſch my de laſt uw's ampts (hoe ſwaer die ſy) te dra-
ghen,
En dat ick eens mocht ſijn van 't laſtich juck ontſlagen:
't Gheen my dit herte druckt.

Raniclis. Hoe Iuffrou, deerdt u yet?

Celeſtyn Eylaes!

Raniclis. Wat doch?

Celeſtyn Eylaes! een overgroot verdriet.

Raniclis. Verdriet?

Celeſtyn Och jae.

Raniclis. Hoe kent verdriet u Iuffrou quellen?

Celeſtyn Ach! Huyſman ick en ken u d'oorſpronck niet vertellen.

Raniclis. Hoe na iſt liefd' Iuffrou, die u dus treuren doet?

Celeſtyn 't Is liefd', eylaes! 't is liefd', wiens bittere quel ick moet
Verlichten door de tongh, en melden door het ſpreecken,
Vermits het klagen ſchijnt de droefheyt wat te breecken,
Wanneer men onbeſchroomt, 't herts grondt te kennen
gheeft.

Raniclis. 't Is wonder Iuffrou, dat ghy om de liefde leeft
In ſulck een quellingh, 'k bid dat ghy my doch verklaert,
Op wat manier ghy ſyt uyt liefde dus beſwaert.

Celeſtyn. Ach! Huyſman als ick maer in mijn ghedachte krijghe,
De tijt mijns vryery, onmogelijck dat ick ſwijge:
Van al de ſoete vreucht dien ick uyt liefd' genoot,
Als mijn geliefde my ſijn trouwe dienſt aenboot,
Noyt gaf hy my een kus, noyt druckten hy mijn handen,
Of ſeyden, lief, dit ſijn de ketenen, en banden
Waer mede ick mijn Ziel, aen uwe Zieltje bindt,
Dat u tot in de uur mijns doodts ghetrou bemindt:

Eylaes! hoe menich nacht in deser wijs versleten,
En nu, eylaes! en nu onwaerdelijck vergeten,
Word ick van hem, die my soo vaeck zijn trouwe swoor,
Vergeet sijn liefd', en stelt mijn liefde gansch te loor:
O droef heyt al te droef, ô lijden! niet om lijden,
Ach! dat de doot de draet mijns levens af woud' snijden,
En senden my te graef, soo waer mijn quel gedaen.

Raniclis. Iuffrouw, mijn deert u quel, dan doch ghy moet verstaen,
Dat ghy de Goon misdoet, uyt Passy soo te spreken.

Celestyn Misdoen ick, om dat ick wensch 't eynde mijns ghebreken?

Raniclis. Neen; maer om dat ghy wenst te sijn uyt u verdriet,
Door 't sterven, welck gebreck men in veel menschen siet
Wanneer de Godtheydt haer om beter schijnt te plagen,
De swacke mensch terstondt, wenst om het eyndt sijns daghen,
Soo hy na wensch niet wert van sijne plaech bevrijt,
Wenst hy, gelijck als ghy, dat hem de doot af snijt
De draet sijns levens loop: ô ongodtsalich wenschen,
En sijn de Goden niet beheerschers van de menschen?
Beschicken sy 't niet al wat dat den Mensch geschiet?
En oft ghy duystmael wenst te sterven, 't baet u niet,
Ten aensien, ghy niet kent voor dat de Goden willen,
Dies is het best sich met der Goden schick te stillen,
Tot dat haer mogentheyt een uytkomst ons verleen,
Dies bid ick Iuffrou, stelt door reden u te vreen:
En secht my wien het is die Iuffrou soo beminde,
't Geviel wel licht dat ick voor u kost hulpe vinde,
Vertrout my als een Vrundt, en geeft my te verstaen,

Ho

Hoe men dees Ionghman noemt.

Celestyn. Men noemt hem Cypriaen:
't Is Cypriaen eylaes! wiens liefd' ick heb genooten,
Maer nu een ander vrijdt, en is voor vast besłooten
Met haer te treen in d'eght.

Raniclis. Met wie doch ist verbondt?

Celestyn Een Amsteldamsche maecht.

Raniclis. Hoe hiet sy?

Celestyn Rosemondt.

Raniclis. Mijn beyde wel bekent, maer hebt ghy van haer trouwe
Eenighe seeckerheyt?

Celestyn Die sal ick by mijn houwe,
Doch soo veel moet ick u ontdecken, waer door ghy
Sult speuren Cypriaen, en Rosemondts ghevry,
Sy is wel eer gelieft van eender die met rede,
Sijn afscheydt nam van haer, door eenighe tegenhede
Die hem ontmoeten, na hy haer langh had gevrijt,
Soo dat dees Cypriaen, eens op een seecker tijt,
De eer van Rosemondt versocht by haer te wesen,
't Gheen Raniclis aensach, waer uyt dat is geresen,
Een haedt, (door jalousy) waer meed' hy oorsaeck gaf,
Dat Rosemondt haer liefd' van Raniclis trock af:
Want soo was die genaemt.

Raniclis. O wonderlijcke dinghen,
Wat brenght de vlugge tijt ons al veranderinghen,
Wat sietmen langer niet door tijts, en toevals schick,
Dien Raniclis van wien ghy seggen wilt, ben ick:
Wy beyde met een wondt gepynicht.

Celestyn. Wat ick hoore,
Syt ghy dit Raniclis?

Raniclis. Och jae, tot ramp ghebooren.

Celestyn. Wat doet de Liefd' niet al, ghy in dit Boeren kleedt,
Seght om wat reden ghy (ach Raniclis!) dit deedt?

Raniclis. Wt liefd' tot Rosemondt.

Celestyn. Hoe; wilt ghy uwe sinne,
Met vruchteloos practijck noch stellen om te minne?
V lief die is ghetrout, u lief die heeft de mijn,
En Rosemondt die sal een anders Vrouwe sijn.

Raniclis. De hoop (ach! Celestyn) mijn trouwe liefd' toeseyt,
Hoe dat de liefde noch sal onder dit beleyt
Yets vruchtbaers wercken: dies ick heb voor mijn ghenomen,
In dese schijn noch eens by Rosemondt te komen:
Om hier door te verspien, en wel te onder staen,
Of Rosemondt getrout is, met u Cypriaen:
Ghenomen ick bevindt de saeck alsoo ghelegen,
Soo isser evenwel noch goede middel tegen,
Indien ghy neffens my, wilt volgen mijne raedt,
En kleden u als ick, in onbekendt gewaedt:
Om soo by Rosemondt met listelijcke trecken,
De trou van Cypriaen aen u ghedaen, t'ondecken;
Waer door dat Rosemondt gewis, door dit geval,
Haer liefd' van Cypriaen verseecker trecken sal:
Te meer als ghy u kleedt in Herderinne klede,
En haer ontdeckt op wat manier, en door wat rede
Hy trous belofte brack: sy sal bespeuren dat
Hy u uyt geyle lust, belooft te trouwen hadt:
En voorders wat daer by meer hoort, de tijt sal leere,
Wanneer ghy by haer sijt in Herderinne kleere,
Gaet (Celestyn) met my.

Celestyn. Ick gae, en volgh u raet,
't Wert licht verschoont mits liefd' het al te boven gaet.

Binnen.

Derde Handelingh.

ROSEMONDT.

GHevleugelt *Goodtje*, ach! ghy blinde *Venus* jonge,
Door uwe macht zijn my de sinnen soo bedwonge,
Dat ick niet kan, noch wil, 't geen ick wel gaern sou,
Mijn wil is willich te versmaden, 't gheen ick hou:
En keur voor d'opperste mijns herts, en Zielens vreughde,
O wispelturige liefd', ghy die d'elent mijns jeughde
Met bittere quyningh dort: ô soete brandt van min,
Hoe vaeck verwissel ick de neygingh mijnes sin:
Hoe vaeck verkies ick wel, en sonder te verkiesen,
Doet my de min, (eylaes!) 't verkooren weer verliesen,
Hoe vaeck heeft lust haer lust, genooten in 't gevry,
Vryagie ach! gepleecht met Raniclis en my:
Maer nu ist Cypriaen, ach! Cypriaen mijn waerde,
Mijn eenichste vermaeck, en wellust op der aerde,
O Af-god mijnes Ziels, ô dwinger mijns ghemoet;
O Huys-heer van mijn hert, ghy die my knielen doet
Eerbiedelijck ter aerdt, met bedingh aen de Gooden,
Dat ghy (door haer bestier) liefd's opperste gebooden,
Wt liefd', mijn lief volbrenght: en op een kort verschijnt,
Daer ghy u Rosemondt, om 't af zijn, treurich vijnt,
Vermits bestemde tijt nu langh al is verloopen,
Van welck de liefde my u by sijn deed verhoopen,

Hoe wel ghy noch vertoeft, vertrou ick vast dat ghy
Door 't een of 't ander wert soo langh verlet van my:
De liefde dwinght mijn lust om stillen het verlangen,
Door 't soet gerijm waer aen mijn hert, en sinnen hangen,
Van u (mijn lief) gemaeck: want waer ick sit of stae,
Ick queel en neury steedts u soete vaersjes nae:
De woortjes schijnen my tot minnen te bewegen,
En 't soete Voysje maeckt tot singen my genegen:
Wel op dan droeve gheest, laet mijn liefs klaghjes sijn,
Een voedtsel mijnes liefd', getuyge sijnes pijn,
Kunstrijcke Cypriaen, soet vloeyende Poët
Die door u Rijmpjes 't hert, en Ziel te steelen weet
Van uwe Rosemondt: u Rijmpjes sijnt die dwinge
V Rosemonde, om u vaersjes na te singhe,
O vaersjes soet gerijmt, ô rijmpjes soet van sin,
O woortjes die my dwinght tot grondeloose min:
Singht Rosemonde singht: aey! liefde doet my singhe,
Wijl dese Rijmpjes my tot vrolickheden dwinghe.

Sy singht, RANICLIS in Boere gewaedt uyt.

VLiedt heen droeve sughjes,
Na mijn Rosemondt, wiens hertje brandt (cylaes!)
van soete minne,
VENUS uwe vruchjes
VVortelt ghy in 't hert, van mijn verliefde lieve moorde-
rinne.
Droeve traentjes mocht ick u menghen in haer bloedt,
Rosemondt, ick weet,
Mijn smert, mijn leedt

Beweeghden u ghemoedt.

Maer wat ist (ô Goden)
Of ick klachjes , traentjes, suchjes Offer aen mijn Rosemon-
de,
Ghy (door u gheboden)
Hebt haer inde Min, met trous beloften waerdigher verbon-
de,
Vlieght ten Hemel, droeve sughjes, tuyght aen de Goon,
Dat ick om de Min
Van mijn Godin,
Moet sterven duysent doon.

Ach! hoe ken ick leven,
Als ick Rosemondt, bedenck hoe ghy in lusjes van de Min-
ne,
Sult ten Offer geven
Lipjes, borsjes, hartje, zieltje, ja u selfs aertsch Godinne,
Droeve ghedachjes sullen mijn tuyghen wat u gheschiet,
Lieve minnens vreucht,
Mijn lentens jeught,
Moet smooren in verdriet.

Raniclis. Iuffrou dus eenich hier in vreuchden opgetogen?
Door 't lieffelijck gesangh, schijnt my dit hert ontvlogen,
De Ziel verlaet haer plaets, al watter is in mijn,
Wenscht aen die soete vreucht deelachtich steed's te sijn:
Soo lieven stem (Iuffrou) ick langhe niet en hoorde.
Rosem. Maer huysman, hebt ghy wel met aendacht op de woor-
de

En

En ſin van 't Liedt ghelet?

Raniclis. Och ja, de ſin is goet,
Het Voyſjen aerdich, en de woorden overſoet,
Na ick beſpeüren ken iſt voedſel uwes minne.

Roſem. Vermits het heeft ghemaeckt, de vooghd-heer mijnes ſinne.

Raniclis. Soo hoor ick wel Iuffrou, dat ghy liefd's handel pleecht.

Roſem. Dit Lietjen (Huyſman) heeft tot liefde mijn beweecht.

Raniclis. Heeft Iuffrou dan geen liefd' voor deſen meer gedragen?

Roſem. Wat reden hebt ghy om mijn ſulcx af te vraghen?

Raniclis. Geen reden anders als dat ick wel heb verſtaen,
Dat Iuffrou wert ghevrijt van eenen Cypriaen.

Roſem. Dats waer: maer ſeght my eens wie dat u ſulcx ſeyde.

Raniclis. Een Herderin.

Roſem. Dats vreemt.

Raniclis. Noch vreemder, dat hy ſcheyde
(Na trous beloftenis,) van deſe Herderin,
Om dat hy niet en mocht ghebruycken geyle min.
Daer komt ſy ſelver aen, mijn deert haer droevich treuren.

CELESTYN uyt in Herderinne kleedingh.

Die haer ghelaet aenſchout, de oorſpronck ken beſpeuren,
Van haer wemoedicheyt: Godt groet u Herderin,
Noch even treurich? ey! ſtelt droefheyt uyt u ſin.

Celeſtyn Ach! Huyſman dat ghy wiſt, (helaes!) wat dat ic drage,
Met reden ſout ghy mijn, mijn leedt helpen beklaghe.

Roſem. Bedroefde Herderin, het ſchijnt aen u ghelaedt,
Dat ghy inwendich voeldt een quellingh die u ſchaedt:

Wat

Wat oorsaeck?

Celestyn. Ach! Iuffrou indien ick van mijn quellen
Mocht sijn verlicht, ick soudt u alles gaen vertellen:
Maer (leyder!) of men klaeght, een ander sijn verdriet,
Het spreeckwoort seydt, men hinckt van een anders seere niet:
Best dat ick heel mijn smert.

Rosem. Best ist u die t'ondecken,
Licht ick in dit gheval u kost een hulp verstrecken:
Ick heb ten naesten by de oorsaeck al verstaen,
Na dat dees Huysman seydt, soo ist om Cypriaen:
Heeft hy u toegheseyt als Echtelijck te trouwen?

Celestyn. Och jae.

Rosem. En wil hy sijn belofte nu niet houwen?

Celestyn. Ach neen! maer elders Vrijdt.

Rosem. Seer qualick komt in mijn
't Geloof, dat Cypriaen soud' soo lichtvaerdich sijn,
En dat hy sijne liefd' door neygingh sijnes sinne,
Soo laegh soud' stellen, op een sleghte Herderinne,
Niet dat ick slechtheydt haet, maer segh alleen daer by,
Ten aensien sijn persoon, een hooge eers waerdy,
De braefste Iuffers weet, soo door sijn geestich leven,
(Als groote Rijckdom) een oorsaeck tot Liefd' te geven:
Dies dunckt my vreemt dat een so heus en Rijck van goet,
Soud' minnen eender, die soo arrem op-ghevoet
En sober leven leyt, ick kent niet wel vertrouwe,
Dat hy een Herderin versocht heeft tot sijn Vrouwe.

Celestyn. Iuffrou indien ick maer eens sprack met Cypriaen,
'k Soud' in zijn by sijn u, de oorsaeck doen verstaen,
'k Weet dat ick sijn gemoedt met reden soud' bewege;

Dat hy in 't minste deel niet hebben soud' daer tegen.

CYPRIAEN uyt.

celestyn. Daer komt hy aen, eylaes! 'k verander in 't gemoet,
De leden trillen my, met grillingh door het bloet.
cypriaen Vind ick mijn lief hier by eẽ huysman, en zijn Vrouwe
Raniclis. Neen heerschop, na ick hoor, sult ghy se moeten trouwe.
Rosem. 't Is billick, mits ghy syt aen d'Herderin verlooft.
Cypriaen Hoe lief, sijn dese luy van haer verstant berooft?
Wech kinckel, gaet van hier, voort of ick maeck u voeten
Celestyn Ghy placht my (Cypriaen) op ander wijs te groeten,
Ghy die dees lippen hebt so menichmael gekust,
Ghy die u lust daer meed' soo dickwils hebt gheblust;
Ghy die in u ghemoedt, het al, en al kent weten,
Wat datter tusschen u, en mijn altijt versleten
In liefdens handel is: sult ghy niet dencken an,
Beloften die ghy deed te werden mijne man,
Is dit de eer genoch? bedenckt u wel te deghen.
Cypriaen Waer heeft u valsch beleyt dees middel doch gekregen
Ghy liecht al 't geen ghy seght, want ick u niet en ken,
Maer sal bethoonen dat ick een voorstander ben
Van waerheydt, en mijn eer: waer kent ghy mijn doe
blijcken,
Dat ick oyt heb gesien, u ofte uw's gelijcken?
Ick vraegh waer ick by u oyt was, en op wat tijt?
Celestyn Ick vraegh, of ghy dan noyt u leven hebt gevrijt?
cypriaen Ick vraghe oft ghy my wel hebt tot eeniger stonden,
By eenich Herderin u leven lanck gevonden?
Celestyn Ick vraegh al weer oft ghy noyt handelde van min?
cypriaen Ick vraegh u of het oyt was met een Herderin?

Ic

elestyn Ick vraegh u noch, of ghy u leven niemandt minde?
ypriaen Ick vraech u waer dat ghy getuygenis sult vinde,
Dat ick oyt Herderin, of u tot min versocht?
elestyn Ick salt bewijsen, dat ghy 't hebt aen mijn volbrocht,
Denckt ghy niet Cypriaen, dat selfs de Goden weten
Hoe ghy u hebt met mijn, in vryery ghequeten?
Denckt vrylijck Cypriaen, dat ick ghetuygen ken
Van 't geen, waerom ick hier by u gekomen ben:
Hebt ghy my niet belooft als echte Vrou té trouwe?
Hebt ghy my niet belooft (met Eden) woort te houwe?
Swoert ghy niet by de Goon, by Hemel, en by Aerdt,
Dat ick in liefd' met u (door trou) soud' sijn gepaert?
Swoert ghy niet meer als eens by't drucksel uwer handen,
Als dat, dat waren onse liefd's verplichte banden,
Waer meed ghy seyden, ick mijn liefd' aen d' u verbind',
Dees kus is tot ghetuygh, dat Cypriaen u mindt:
En wat ghy seyden meer, dat swijgh ick om der eeren,
Vermits dat het de tijt noch alles wel sal leeren.
ypriaen Wat let my dat ick my niet op u valscheyt wreeck?
Wat let my dat ick u niet hals, en beenen breeck?
Wat let my dat ick niet verdedich mijne saecken?
En u in't geẽ ghy spreeckt, gansch logenachtich maecken:
Waer, en wanneer heb ick mijn leven u ghesien?
Seght snoode pry.
lestyn. Ach! Goon, kent goede Goon gheschien?
Dat ick dees laster sal onlijdelijck moeten hooren,
En vreest ghy Cypriaen, dan niet der Goden tooren?
Dat ghy ontkennen wilt het geen ghy swoert aen mijn,
Doch licht zijt ghy verdoolt, door d'onbekende schijn:
Waer in ick my (uyt liefd') tot uwaerts heb begeven.

cypriaen Ick vrees 't is Celeſtyn.
Roſem. Wat vreeſt ghy?
cypriaen 'K ſegh het leven
Des menſch, is anders niet als quellingh en ellent.
Celeſtyn Van uwe quel ghy ſelfs alleen de oorſaeck bent,
Eylaes! hadt ghy my niet u trou ſoo hoogh geſworen,
Soo waer u quellingh niet uyt mijn verdriet geboren,
Om dat ghy trouheydt ſwoert, ſoo thoon ick nu mijn trou,
Aenſchout eens Cypriaen, wat lieſd' werckt in een Vrou.

Hoe

Cypriaen. Hoe Celeſtyn, ghy hier in dit Boerinne kleedt?
Wat oorſaeck, dat ghy dees verloren arbeyt deedt?
't Is waer, dat ick wel eer met Celeſtyn verkeerde,
En handelde van liefd': doch mits ghy niet begeerde,
Dat ick in mijn gevry met u ſond' verder gaen,
So heb ick oock met re'en geen meer verſoeck gedaen.

Raniclis. Wat ken liefd' niet al doen, een Iuffrou in dees kleeren?

Celeſtyn. Ach! Cypriaen ghy kent met reden niet verweeren
De oorſaeck, waerom ghy u liefde trockt van mijn,
't Was om dat ick niet wou tot uwen wille zijn:
Ghy trachten na mijn eer, ghy ſocht u luſt te boeten,
En mijn onwaerdelijck te treden met de voeten:
'k Sal my geenſins ontſien, te melden wat ghy deedt,
De waerheyt ſpreeck ick uyt, het ſy u lief, of leedt;
Mijn hebt ghy trou belooft, mijn ſwoert ghy trou te houwen,
En ſoo ghy 't niet en doet, ick ſweert u, 't ſal u rouwen.

Roſem. Ick ſie ach! Cypriaen, en ſpeur aen u gelaet:
Dat deſe ſaeck met u, niet al te wel en ſtaet.

Raniclis. Mijns oordeels, ſalt ſoo zijn ghelijck de Iuffrou ſeyde.

Cypriaen. De Iuffrou, en de Boer, die liegent (ſegh ick) beyde.

Roſem. 't Is daer me niet genoch, doet blijcken ſulcx met reen.

Celeſtyn. Dat ken hy Iuffrou niet, want ick ſal hem alleen
Met een woort ſijne trous beloftenis getuyghe,
Soo ſeecker als ick hier ter Aerde neder buyge,
In kenniſſe der Goon; wiens wetentheden al,
Bekent zijn onſe doent, en droevich ongeval:
Die Goon, voor wien dat niet en ken verduyſtert werden;
Die gunnen eeuwich my in droefheydt te volherden,
Die Goon, voor wien ick legh geknielt ter aerden neer,

Die gunnen my de vreucht haers Hemels nimmermeer,
Indien ghy my niet hebt belooft als Bruyt te trouwe,
Ach leyder! welck beloft ſchijnt Cypriaen berouwe,
Om dat mijn eerbaerheyt ontſeyden hem mijn min,
Tot wiens onkuyſche luſt ick niet genegen bin,
Voor dat ick in de liefd' door 't trouwen ben verbonden,
Dies ſproot u haet alleen uyt mijne vrees der ſonden:
Iſt anders als ick ſegh, beſtraft my Cypriaen.

cypriaen Ten is geen antwoort waert, aey lief com laet ons gaen.

Roſem. Schaemt u lichtvaerdich menſch; wat waent ghy dat mijn ſinne
Niet ganſch ſijn af-gekeert, van u Godloſe minne?
Ick danck die goede Goon, dat ick noch niet en ben
Soo verr' in liefd' met u, of dat ick ſcheyden ken:
'k Onſegh u mijn verſoeck, en raedt u noyt te komen
V leven meer by my: vermits ick heb vernomen
V ſnoode valſcheyt, ach! gaet eere ſchender gaet,
Denckt niet dat ick u lief, maer op het bitterſt haet.
Binnen.

cypriaen Vlucht daer ghy wilt, ick ſal mijn ſaken ſoo beleggen,
Dat ghy u liefde niet ſult kunnen my ontſeggen,
Ick heb u verd' genoch ghy ſult mijn Vrouwe zijn,
Het ſpijt dan wie het wil.

Raniclis. Daer tegen ſtel ick mijn.

cypriaen Wat ſeydt dees lompen loer?

Raniclis. Ghy ſult dees Iuffrou trouwen.

cypriaen Dat ſal een Boer wel doen, dies laet ick ſ' u behouwen.
Binnen.

celeſtyn. Ach! Raniclis hoe ſal 't geval noch met ons leven?

Raniclis. Seer wel, ick hoop 't geluck ſal ons goe uytkomſt geven,
Kom

Kom laet ons t' ſamen gaen beſluyten goede raet:
Ick ſie dat deſe ſaeck in goede doene ſtaet.

Binnen.

Vierde Handelingh.

ROSEMONDT met haer Kamenier.

MArgriet.
Margriet Me Vrou.
Roſem. Ghy ſult eens in mijn Kamer gaen,
En halen 't Liedtjen, 't welck ick heb van Cypriaen
Begeert: maer ach! hoe is 't begeeren mijn berouwen,
Gaet haeltet, want ick wilt niet langer by mijn houwen:
Brenght oock papier en inckt.
Margriet Ghelieft me Vrou yets meer?
Roſem. Voor dees tijt niet.
Margriet Ick gae, en doe na u begeer.

Binnen. En weer uyt.

Roſem. Daer komt Margriet, ick ſal my ſetten om te ſchrijven.
Margriet Ghelieft Me-Vrou dat ick vertrecken ſal, oft blijven
Roſem. Blijft vry.
Margriet Seer wel Me-Vrou.
Roſem. Neen, gaet, maer komt flus weer.
Margriet Ghelieft Me-Vrouwe dan te hebben oock yets meer.

Binnen.

Roſem. Neen; gaet, laet my alleen: wat wil ick nu bedrijve,
Wat wilt ghy Roſemond', aen Raniclis doch ſchrijve?
O valſche woorden die mijn Zieltjen hebt bekoort,
Ick ſend' u weer te rugh, en gaet daer ghy behoort;

V valſcheyt.

V valscheydt oorspronck is van dees mijn ongelucken,
Dies scheur ick u tot wraeck, aen hondert duysent stuc-
ken,
Ey! trouwe liefde, wilt met bloet mijn traentjes menge
En dit papier eylaes, met lettertjes besprenghe,
En woortjes voeghen t'saem, stelt lettertjes by een,
Van bloedighe coleur tot teken mijns gheween,
Tot teken mijns berou sal ick al schrijvend' klagen,
Ey! letter drager wilt de droeve bootschap dragen
Aen hem: die in mijn hert sijn beeltens woonsteed' heeft,
Wiens Zieltjen in het mijn, door trouwe liefde leest:
't Is hy die ick mijn Liefd', door jalousy ontseyde,
Als hy getrouwelijck my om weder liefde vleyde,
Door liefdens jalousy, rees eerstmael onse haet,
Die nu een oorsaeck is van mijn bedroefde staet:
Ach! dat ick seecker waer, en vasticheydt mocht vinden,
Dat noch mijn Raniclis, sijn Rosemondt beminden,
Hoe graegh soud' dese Ziel verhuysen uyt haer stee,
Tot teecken mijnes liefd' mijn hertje voeren mee,
En Offerent hem op; ick weet als hy mocht weten,
Hoe ick hem noch bemin, sijn smaet waer weer vergeten,
Nu dan, wat schaet versocht, ach! staet het mijn al vry?
Ick weet niet wat het doet, ô liefd'! hoe plaeght ghy my,
Wil ick? wel jae; ick doet, ach my! ick ben in vrese,
Als Raniclis dan sal mijn hertens menich lese:
Wat sal zijn antwoort zijn? bespotten mijn bedrijf,
Dat ick uyt liefde soo vrypostich aen hem schrijf:
En soo mijn schrijven hem dan mocht, (eylaes!) mishag-
ghen,
Soo had ick oorsaeck al mijn leven langh te klaghen,

'k Weet

'k Weet niet hoe dat ick ſal, ach liefde ! ach ! wat raet ?
Beſt Roſemondt ghy u bedenckt, eer ghy 't beſtaet :
Na dat ick met beraed, en kennis heb ghewege
Dees ſaeck ; vind ick daer in veel ſwarigheyt gelege :
Beraden iſt geluck van 't gheen men wil beſtaen,
Want dickmaels teelt een ſaeck veel droefheyt onberaen,
't Schijnt achterdocht, en lieſt, die willen t'ſamen ſtrijden ;
De liefd' wil dat ick ſchrijf, 't geen d'ander niet wil lijden :
Wiens wil ſal ick voldoen ? hoop is vermenght met vrees,
Ick volgh de liefd' ; vermits de achterdocht meer rees
Wt ſchroom, als rede : want indien ick gae na rede,
Soo ſtellen hoop, en liefd' de achterdocht te vrede :
Dies ick uyt liefd' begin : ey liefde hout doch maet,
Dat ghy niet al te verr' buyten u palen gaet.

ROSEMONDT ſchrijft : CVPIDO uyt.

Cupido. Wat wonder wat nieus, wat wonder wat nieus, heeft deſe nieuwe Kramer.
Roſem. Wie komt mijn ſteuren hier ?
Cupido. Iuffrou, noyt aengenamer
Of liever vruntſchap u geſchieden, als van mijn,
Nu op een kort Iuffrou u ſal beweſen zijn,
Ey ! laet ick mijn by u wat ruſten : 'k ben van 't loopen
So moe : doch ſeer verſteurt, dat ick niet ken verkoopen
Van dees mijn kramery : ey ! lieve Iuffrou ſiet,
Daer is wat ongemeens, u leven looſt ghy 't niet.
Roſem. Wech, wech, van hier ghy boef.
Cupido. Wel meyſje, wat is ditte ?
Ey ! lieve Iuffertje, laet mijn hier noch wat ſitte,
Al deſe Kramery ſal ick u laten ſien,
'k Heb yets dat u ſoo aengenaem ſal zijn, ick mien

Dat van u leve ghy noyt liever gift mocht krijghen:
Doch van wien dat het is, dat ſel ick liever ſwijghen,
Vermits ghy 't ſelfs ſult ſien: ſie daer ick weet gewis
Dat ghy haeſt raden ſult, van wie dit Liedtjen is.

Roſem. Wat Liedtjen?

cupido. Dit.

Roſem. Waer hebt Ghy boefjen dit gekregen?

cupido. Van hem, tot wien ick weet ghy Iuffrou zijt genegen.

Roſem. Hoe ick genegen ben, daer weet ghy weynich van.

Cupido. Wat meent ghy dat mijn Godtheyt,dat niet weten kan?
Hoo,hoo,ghy zijt verdoolt,ick ken u hert,en ſinnen,
En dat ſy zijn geneyght om Raniclis te minnen:
Ick wiſt (eer ghy begoſt) dat ghy hem ſchrijven wout,
Doch ghy wiſt niet hoe ghy den brief beſtellen ſout:
Nu, nu kom tijter aen,en ſtelt u om te ſchrijven,
Want ick ſal hier ſoo langh by u wat ſitten blijven.

Roſem. *Cupido* dat ick wiſt dat ick vertrouwen mocht,
Te ſchrijven aen mijn lief,het geen mijn liefd' goet docht,
Ick ſchreef, oy me! ick ſchreef.

Cupido. Schrijft vry,ick wil u ſweere,
By deſe Boogh,en pijl,dat ghy zijn hert ſult keere
In alle Liefd' tot u: want ick verſekert ben,
Dat ſonder uwe liefd',u lief niet leven ken.

Roſem. Ach! dat het ſoo mocht ſijn.

cupido. Ontſlaet u dies te vreſen. (weſen.

Roſem. Hoe welkoom waert ghy mijn, ach! dat het ſoo mocht

Cupido. 't Is ſoo,en twijffelt niet.

Roſem. Wel aen,ick neem voor mijn
Te ſchrijven: maer wie ſal dan mijn liefs boode ſijn?

Cupido. Ick Iuffrou Roſemondt,ſal hem u brief toedragen.

Roſem. *Cupido*:

cupido. Wat gelieft u Iuffrou, my te vragen?

Roſem. Niet; maer ick ſchrijf aen hem,die 'k heb in liefd' miſdaen.

cupido. En ick ſal hier ter wijl ſoo langh wat ſpelen gaen,
En halen ſoo eens al mijn goetjen voor den dach,
Daer heb ick (Iuffrou) yets dat noyt yemant meer ſach.

Cupido. Wat iſt?

Roſem. 't Sijn Rijmpjes,van een braef Poët geſchreven,
Die tot vereeringh my dit Boeckjen heeft gegeven.

Rosem. Hoe ist getituleert?

Cupido. Hy noemt het *Venus* jeucht,
Om dat den inhout is van liefd',en minnens vreucht:
Daer is een Raedtseltjen, noyt soeter van u leven,
Dat heb ick Rosemondt, seer dickwils uytgegeven.
Onder de Iuffertjes: die 't noyt en kosten raen,
Ick moet versoecken eens, oft ghy 't wel kent verstaen:
Ist dat ghy 't raet, ick sal u kloeckheyt hoogh waerdeeren,
En tot belooningh met het Boeckjen u vereeren.

Rosem. Cupido, 'k ben te vreen; kom aen en geeftet uyt,
Ick sal u seggen wat het Raetseltje beduyt.

Cupido. Het Raedtseltjen is dus, hoort toe ick salt eens lesen,
Mijn dunckt Iuffrou, 't sal licht voor u te raden wesen.

Men achtet voor een schat op Aerdt,
't VVert dickwils tegens danck bewaerdt,
't VVert met moeyten verkooren,
Met vrolijckheydt verlooren.

Rosem. Het is seer soet ghesejt,'k heb lust daer na te raden,
Of ick het niet en wist.

Cupido. Dat ken Iuffrou niet schaden,
Doet maer u best, en let te degen op de sin,
Ghy raedt het lichtelijck.

Rosem. Cupido: 't is de min.

Cupido. Soo 't Iuffrou u gelieft, soo geeft daer reden van.

Rosem. Seer wel, vermits ick u daer me believen kan:
Men acht de min dicmaels veel meer als Rijckdoms schat,
En tegens danck wert sy bewaert somwijl, om dat
Gelegentheyt ons geen bequame middel stelde,
Dat die men mint, de gront sijns minne niet ken melde:
De weder min die wert met moeyten vaeck verkooren,

En

En als men 't ja woort geeft, wert min met vreucht verloo-
Cupido. 't Is Iuffertje na by : maer dat en ist noch niet, (ren.
Mijn leven vond' ick geen die daer soo nae by riedt ;
Bedenckt u noch eens wel, indien ghy 't durft seggen,
Ick weet voorseecker, dat ghy 't raedsel uyt sult leggen.
Rosem. Cupido : 'k raed geen meer.
Cupido. Wel gheeft ghy 't dan soo op ?
Ey ! raedt noch eens, ghy slaet de spijcker op zijn kop.
Rosem. Ist so niet als ick segh, laet ick het raden blijve,
Op dat ick raeck ten eyndt van mijn begonnen schrijve.
Cupido. Wel raedtje dan geen meer ?
Rosem. O neen, ick kent niet raen.
Cupido. Soo moet ick Iuffrou doen het Raedtseltje verstaen,
't Is hier noch noyt geraen, maer als ick inden Haeg kom,
Daer wort het wel geraen.
Rosem. Wat ist dan ?
Cupido. 't Is de Maegh-dom :
Ey siet hoe lachtse daer, dat moeter wel behagen;
Wel Rosemondt, wil 'k u noch een raedtseltje vragen ?
Rosem. Neen loose guytje, swijght, ick heb terstont gedaen,
Wilt dan met dese brief na mijn beminde gaen :
Om reden heb ick daer geen op-schrift op geschreven ;
Hou daer.
Cupido. Seer wel, ic sal den brief Raniclis geven. Beyde binnen.

RANICLIS hebbende den Brief.

ACh ! aengename gift van mijn gewenste Lief,
Ach ! oorsaeck van mijn vreucht, ick kus de waerde brief,
Ach ! soete woortjes, die u Raniclis doet leven,

Ach! ſoete lettertjes, ſeer kunſtelijck geſchreven,
Ach! lieve Roſemondt, vooghdeſſe mijnes Ziel,
Ach! af-godin mijns herts, de liefd' wil dat ick kniel,
En ſoo veel danckbaerheyt de Goden ſal bethoonen,
Als u verdienſten lief, ſijn waerdich te beloonen:
't Schijnt dat der Liefden God, na langh geleden pijn,
Op 't onverwachſt ſijn gunſt ten vollen ſtort op mijn;
Dies ick u Godtheyt ſal met lof, en vreuchde loven,
Liefd's Altaer çieren op van onderen tot boven
Met vuyr en Offerhandt, op 't ſtatighſte gedaen,
Op dat mijn danckbaerheyt ten Hemel op mach gaen;
Dies kniel ic voor liefd's Troon, om ſtorten mijn gebede,
V machtich minne Godt, alleen tot danckbaerhede.

RANICLIS knielende voor de Tempel, alwaer hy (CUPIDO ſtaende) met Offerhande ſijn Godtheyt is danckende: ondertuſſchen moet hier Muſicael gheſonghen, ende ghe-ſpeelt werden.

CELESTINA.

BEweghelijck geſpel, ô aengenaem geſanck,
O lieve liefdens vreucht, ô blijdelijcke danck:
't Schijnt Raniclis ghy zijt tot uwe wenſch gekomen,
Wat dienter nu voor mijn eylacy! voorgenomen?

Raniclis. Mijn vreuchde is ſoo groot dat ick niet laten ken,
Te thoonen aen de Goon de dienſt die 'k ſchuldich ben,
Ick ſchijn ach! Celeſtijn, als van de doot verreſen,
Kom wilt uyt deſe brief mijn blijde blijtſchap leſen;
Dits oorſaeck mijnes vreucht, dit ſal de oorſaeck zijn,
Dat Cypriaen zijn liefd ſal thoonen Celeſtijn:
Nu weet ick Celeſtijn ſoo goeden vondt te maecken,
Dat ghy gewiſſelijck aen Cypriaen ſult raecken.

Ghy

Ghy ſiet uyt deſe brief dat Roſemondt my mint,
En om te trouwen my van herten is geſint,
Waer door ick weet dat ſy my willich ſal gehengen
Een middel: waer door ick ſoo veel te weech ſal brengen,
Dat Cypriaen ſijn trous beloſt ſal komen nae,
Dies ick van ſtonden aen na Roſemonde gae:
Met deſe mijn verſoeck, dat ſy om uwe minne,
Haer met dees kleedingh kleedt in ſchijn van Herderinne,
En ghy ſult u ghewaedt veranderen in ſchijn-

Van

Van Rosemondt: en gansch in hare kleedingh sijn,
Ick (in mijn Boers gewaet) weet liefdens plicht te plegen,
En Cypriaen tot uwe liefde te beweghen.

Celestyn Dees middel wel bedacht, my licht een uytkomst geeft.

Raniclis. 't Is ongetwijffelt, 'k bid, dat ghy gherustich leeft.

ROSEMONDT uyt.

Daer komt mijn Rosemond, ey lieve! wilt vertrecken.

Celestyn Ick gae, vaerd wel Binnen.

Raniclis. 'k moet sien, of sy yets sal ontdecken.

Rosem. Oy me! hoe seer ben ick (uyt liefde) in verlangen,
Om weten of mijn lief de brief wel heeft ontfangen,
Hoe haeck ick na die uur, hoe wensch ick om dien dach,
Te weten, hoe hem doch mijn dienst behagen mach,
Daer komt het loose wicht, het machtich minne *Gootje*.

Cupido. Sijt Rosemondt gegroet.

Rosem. Ick danck u *Cupidootje*,
Ey! seght nu of mijn Lief de Brief van u ontfingh.

Cupido. Hoort Iuffrou, hoe het my met dese Brief noch gingh,

Rosem. Hoe, is die niet bestelt?

Cupido. O jae: maer selje seggen
Op wat manier Iuffrou, dat ick dit aen gingh legghen:
De Brief die ghy my gaeft, die gaf ick aen een Boer,
Die groote kennis heeft met Raniclis, en swoer
My by zijn keel, de brief aen Raniclis te geven,
Met middel, dat u daer op antwoort wert geschreven.

Rosem. Eylaes! ick ben bevreest, en houdę voor gewis,
Dat dese Brief, in handen niet gekomen is
Van hem, aen wien dat ick die heb (door u) gesonden.

Cupido. Daer komt den Huysman selfs.

Raniclis. En heb die gheen ghevonden,
Aen wien de Brief most ſijn: dees gaf hy mijn weerom.
Rosem. O aengename Brief ghy zijt my wellekom.
Cupido. Iuffrou ick laet u t'ſaem, en gae, wilt my verſchoonen.
Binnen.
Rosem. *Cupido*, 'k ſal u dienſt mijn leven lanck beloonen.

Sy leeſt den Brief: gheleſen
hebbende ſpreeckt.

Sijt ghy dien Huyſman niet, die heden Celeſtijn
Van wegen Cypriaen, deed komen hier by mijn?
Raniclis. Iuffrou ick ben die gheen.
Rosem. Mach ick u wel vertrouwen
Te vragen yets, het geen ghy ſult by u behouwen?
Raniclis. Ghy vraecht, oft vraecht my niet, doet Iuffrou u begeer,
Doch van het geen ghy vraecht, ick u mijn trouheyt ſweer.
Rosem. Soo ſeght my doch of ghy dees Raniclis lang kende,
En hoe het quam dat hy by u dees Brief dorſt ſende,
Oock waer dat ghy hem ſpraeckt.
Raniclis. De tijt ick hem eerſt ſach,
En kennis kreegh, ſoo langh is als mijn heugen mach:
Dies hy my onbevreeſt den Brief wel mocht vertrouwen,
Dies ſpreeck u hertens gront, ick ſalt verborgen houwen.
Rosem. Doe hy mijn Schrijvens las, hoe was doch ſijn gelaet?
Raniclis. Als of voor ſijn geſicht op rees den dageraet.
Rosem. Ach! hoe geliet hy hem, als hyſe had door leſen?
Raniclis. G'lijck of hy vande doodt in 't leven waer verreſen.
Rosem. Maer ſprack hy niet, als hy mijn meningh had verſtaen?
Raniclis. Och! jae; als dat ſijn Ziel ten Hemel ſcheen te gaen.
Rosem. Soo ben ick ſeker dan dat hem mijn doent behaechde?

Raniclis. Hoort Iuffrou, wat hy ſich op't aldergrootſt beklaech-
Roſem. Wat was dat? (de.
Raniclis. Maer dat hy u had op 't hooghſt miſdaen,
Ten tijden als hy u eens ſach by Cypriaen:
Waer uyt de jalouſy in d'hooghſte top gereſen,
Hem nu een oorſaeck geeft van uwe liefd' te vreſen;
Soo hy verſeeckert waer dat ghy noch even ſeer
Hem minden: ja hy ſwoer te minnen u ſoo weer:
Ach! als ick noch bedenck, de vreuchde die u lief
Bethoonde, als ick hem behandighden u brief;
Hy gaffe kus op kus, hy boogh hem neer ter aerden,
Ontfingh u lieve brief, in grooter eer, en waerden.
Roſem. Doet doch ſoo veel om mijn, by Raniclis weer gaet,
Getuyght hem hoe dat hy in 't hert gewortelt ſtaet:
Seght hem ('t geen ghy ſult ſien) ter liefde van ſijn minne,
Dat ick ter aerden boogh, aenbad de liefd' Godinne;
Dat ick mijn hert en Ziel, mijn lief ten dienſt mach bien,
En dat ick op een kort hem weer by my mach ſien:
Om mijn getrouwe liefd' hem trouwelijck te tuygen,
Al knielende ter aerd', mijn voor ſijn voeten buygen;
Seght dat ick hem miſdaen, maer hy niet heeft aen mijn,
En dat ick bid dat het mijn mach vergeven ſijn:
Seght hem dat ick ſijn brief ſo langh voor hem ſal kuſſen,
Tot ons de eer toe laet der liefden brandt te bluſſen:
Seght hem dat ick den dach, de uyr, minuten tel,
Verwachtende (op hoop) dat ick met hem verſel.
Raniclis. Ick gae Iuffrou en ſalt hem alles wel verklaren.
Roſem. Den Hemel u gheleydt.
Raniclis. De Goden u bewaren,
Maer hebt ghy Iuffrou oock te ſeggen hem yets meer.

Rosem. 'k Weet anders niet.

Raniclis. Wel aen ick gae; noch kom ick weer,

Maer sal ick Raniclis voor vast toe mogen segghen,

Dat ghy genegen sijt op hem u liefd' te leggen?

Rosem. Och jae; en dat ick sweer, het sy in wat geval

Ick raecken mocht, dat ick hem eeuwich minnen sal:

Raniclis. Heeft Iuffrou, my oock meer te seggen voorgenomen?

Rosem. 'k En weet geen meer.

Raniclis. Ick gae, noch moet ick weder komen.

Vooghdesse mijnes Ziel, Voedstresse mijns gemoet,
Nu ick u trouheydt sie, siet wat mijn trouheyt doet:
Mijn liefde, waerde lief, in 't hooghste top gevlogen,
En siet u Raniclis nu staen, lief voor u oogen.

Rosem. Mijn lief, mijn waerde hert, mijn uytverkooren Ziel,
Voor u ghetrouwe liefd' ter Aerd' ick neder kniel,
Wat doet de liefd' niet al, ghy in dees Boere kleere?
V trouwicheyt verdient u liefde lief te eere.

Raniclis. V liefde lief verdient dat ick (die om u leef)
Mijn Ziel, en leven u lief tot belooningh geef,
Behaecht u mijne liefd', ick sweer u trou te houwe.

Rosem. Soo 's Raniclis mijn Man.

Raniclis. Soo 's Rosemondt mijn Vrouwe.

Rosem. Dees kus mijn lief, laet die getuygen hoe 'k u min.

Raniclis. En dees dat ick tot u uyt liefd' genegen bin:
Mijn waerde Rosemondt, uyt goe genegenthede
Bid ick u, dat ghy my verleent, lief, noch een bede.

Rosem. Al wat mijn lief van my begeert, dat sal geschien.

Raniclis. 't Volbrengen komt my toe, en u lief het gebien.

Rosem. 't Gebieden staet aen u, aen mijn lief het volbrengen,
Dies spreeckt wat u geliest, ick salt mijn lief gehengen.

Raniclis. Alsoo my Celestyn (door schijn van Herderin,)
Behulpsaem is geweest ten dienste van mijn min,
Ist billick dat ick haer mijn hulpe weer verleene,
Dat sy met Cypriaen, in liefd' me mach vereene:
In welcke saeck mijn lief haer ken seer dienstich sijn,
Mits dat ghy u verkleet in schijn van Celestijn:
En Celestina haer in schijn van Rosemonde,
'k Weet dat door dit beleyt een oorsaeck wert gevonden,
Dat Cypriaen sijn liefd' aen Celestina thoont,

En

En hy aen haer, en ſy aen hem, haer liefde loont.

Roſem, 't Is wonder wel bedacht, ick ſal mijn lief genoegen,
En my ten dienſt van deſe twee gelieve voeghen.

CELESTINA uyt.

Daer 's Celeſtina ſelfs.

Celeſtyn. Vind' ick u beyde t'ſamen?

Raniclis. Tot dienſt uw's liefd's, mijn lief en ick, goe middel ramen.

Roſem, Ick ſal als Herderin verthoonen Celeſtijn,
En ghy als Roſemondt, ſult in mijn kleedingh zijn,
Op dat door dit beleyt u liefd' ten eynd' mach raecken,
Kom laet ons gaen, en ons op 't ſpoedichſt vaerdich maec-
ken. Al t'ſamen Binnen.

Vijfde Handelingh.

CYPRIAEN.

ONluckich is den menſch, die niet bedenckt ſijn ſtaet,
Hoe 't menſchen leven als een teere blom vergaet:
Onluckich zijnſe die niet dencken op dees ſaecken,
En zijnde wel te pas, haer rekeninge maecken;
Onluckich is de menſch die nimmermeer betracht,
Het alder grootſt geluck: maer (leyder!) minſt geacht:
Onluckigh leeft die menſch, die 't leven acht in waerde,
Als oft het lichaem noyt ſal rotten inde aerde;
Onluckich leeft die menſch, die ſoo ſijn dagen ſlijt,
Als oft na deſe Eeuw, noyt komen ſal een tijt,
Een tijt van rekenſchap: onluckich aertſche menſchen,
Die alle valſcheyt pleeght om tijtelijcke wenſchen,
Onluckich leeft die menſch, die eer, die ſtaet, die pracht,
Die dit aertſch leven meer, als 't Hemels leven acht:

Onluckich leeft die mensch die selfs sich derf in beelde,
Dat hy 't aertsch leven mach gebruycken in de weelde:
Ach! wat veranderingh getuyghden my 't gemoedt,
Als ick flus overdacht, mijn afgestorven bloedt:
Waer zijnse, die voor mijn op aert plachten te leven?
Rijck, arrem, edel, slecht, out, jongh, waer doch gebleven?
Waer hy, die Gelt en Goedt met hoopen kreegh by een?
Waer hy, die door zijn macht trotseerden het gemeen?
Waer hy, die door sijn kracht soo menich Ziele velde,
In kloecke feyten sich, als Mars ten strijden stelde?
Waer zijn sy al die op haer daden droegen roem?
Gebroocken als een glas, verdort gelijck een bloem,
Wat baedt den Minnaer nu die voor tijts placht te wesen,
Seer aengenaem onthaelt, en by sijn lief gepresen:
Wat baet dien Minnaer nu 't geẽ hem doe was sijn vreucht?
Dat was sijn liefs aen schijn, 't wel leven in haer jeucht:
Waer ist gout geele hayr gekrult en soet bestrengelt,
Met Sijde snoertjes, en met strickjes dicht door mengelt?
Waer 't hooge voorhooft wit, waer wangẽ bloosent blanck?
Waer 't lieffelijck gespel? waer 't aengenaem gesanck?
Waer al het soet gevry, waer doch al dese dingen,
Tot stof en as vergaen door tijts veranderingen?
Ach! als ick dit bedenck, en slae mijn oogh op mijn,
Soo werd ick overtuyght, dat ick mijn Celestijn
Heb grootelijcx misdaen, 'k heb haer belooft te trouwen,
'tGeen ick te breken socht, maer ach! 't is mijn berouwen:
Ick wil mijn Celestijn met heusche dienst, en groet
Eerbiedich spreecken aen, en vallen haer te voet:
Met bedingh dat sy my, mijn misdaet wil vergeven,
En dat ick haer getrou sal dienen al mijn leven.

CELE.

CELESTYN in de kleedingh van ROSEMONT,
ROSEMOND' in de kleedingh van CELESTYN,
RANICLIS in Boere ghewaedt.

DAer komt mijn Celeſtijn: ach! Hemel doet mijn tuyge
Aen haer mijn groot berou; eerbiedich ick my buyge
Voor uwe voeten neer, deuchd' waerde Celeſtijn,
'k Bid u, dat mijn miſdaet mijn mach vergeven ſijn.:
Indien ghy waerdich kent u liefde my te thoonen,
'k Sal die met trouwe dienſt mijn leven langh beloonen;
Ontfanght my in genae, en neemt mijn liefde an.

Roſem. 't Is nu ſoo verr', eylaes! dat het niet weſen kan,
Ten aenſien ghy van my onwaerdichlijcke ſcheyde,
En vrijden Roſemondt, en mijn u liefd' ontſeyde:
Heb ick dees Huyſman nu gegeven mijne trou,
Soo dat ghy Roſemondt, betracht voor uwe Vrou.

Cypriaen Ach! Celeſtina, ach! waer ſal ick my dan keere?
Ach! Hemel goede Goon laet deſe Ziel uyteere
In quyningh en geknaegh, in quellingh en verdriet,
Dat mijn ontrouwicheyt is aen mijn lief geſchiet:
Ick bid u Celeſtyn, ſoo 't is in u vermooghen,
Ontfanght my in genae, en thoont mijn u medooghen:
Sijt ghy noch niet getrout, ſoo thoondt u trou aen mijn,
Ick ſal ter doot getrou in alle dienſt u zijn:
Medooghd u waerde lief, thoont mely (door 't berouwe,)
En 't geen ick heb belooft, mijn lief, laet my dat houwe.

Celeſtyn. Ten ken niet ſijn, vermits dees huyſman is haer man,
Die voor ſijn Herderin haer neemt in d'echte an,
Ach! Cypriaen is u mijn liefde nu dan tegen?
Daer ick op 't hooghſte ben tot Cypriaen genegen.

'k Heb

cypriaen 'k Heb geen genegentheyt als tot mijn Celeſtijn,
En ſoo 'k die niet geniet, ſoo ſalt oock niemant ſijn,
Dies ick in eenſaemheyt wil ſlijten gaen mijn daghen,
In bittere quijningh, en in droeve quellingh knaghen,
Tot boete mijns miſdaets, en ſtraffe mijnes ſond',
Vaerdt Celeſtina wel.
celeſtyn. Meendt ghy 't?
cypriaen Iae 'k Roſemondt.
Celeſtyn Is u genegentheyt ſoo groot, om haer te trouwen?
Cypriaen Och jae.
Celeſtyn Soo ſult ghy dan u Celeſtijn behouwen.
cypriaen Mijn lief, hoe dus mijn lief?
Celeſtyn Noch meer ſult ghy bevinden,
Ick kus mijn waerde lief.
cypriaen En ick mijn wel beminde.
Roſem. Ick ben niet die ick ſchijn, aenſchout eens Cypriaen,
Wat wy uyt liefde niet al hebben onderſtaen;
In dit Boerins habijt heb ick mijn lief gevonde.
Raniclis. Daer leyt het Boere kleedt, ick kus mijn Roſemonde.
Roſem. Ick kus mijn Raniclis.
Celeſtyn En ick mijn Cypriaen.
Cypriaen En ick mijn Celeſtyn: hier meed iſt al gedaen.
Raniclis. Vergeefs iſt niet geſeyt, liefd' is een wonder dingh,
Vermits wy ſien dat liefd', werckt veel veranderingh.

J. H. Krul.

Ghedenckt te ſterven.

EYNDE.

HELENA

BLY-EYNDEND-SPEL,

OP DE SPREUCK.

VVat Godt te ſamen voeght,
Dat ſal den menſch niet ſcheyden.

t'AMSTELREDAM,
Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker
op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

ALs *Rogier* (na zijn drie jarige minne tusschen hem ende *Helena* gepleeght, sonder hoop van geluckige uytkomste) van haer zijn afscheyt neemt, beklaeght sy hare Ouders als oorsaeck over sulcx, ende begeeft haer als Ballinck (in Kluysenaers gewaet) na een seker Bosch, alwaer sy voor haer neemt een Eremyts leven te leydē; om door sulcke middel haer eere te bevryen.

Rogier (om het vervolgh van *Casandraes* Godloose minne) begeeft hem uytlandigh, na dat *Casandra* misbruyckt hebbende hare schoot in oneer, hem als Vader de vrucht op-gheswooren heeft, ende geraeckt eyndelijck (niet wetende van *Helena*) ter plaetse alwaer hy haer vindt; ende niet anders wetende als dat hy by een Kluysenaer is, ontdeckt aen haer de oorsaec zijn's vertreck, ende werdt in sulcken schijn van zijn Lief *Helena* bemint.

Casandra (verstaen hebbende het vertreck van *Rogier*) vervolght hem (door raed eens *Toveres*) gewapent, in manne kleedingh, ontmoet haer onder weghens een Edelman, in vryagie zijnde met *Elisabeth*, gekleedt in Hoveniers gewaedt, ende na uyterlijcke gedaente schijn hebbende met *Rogier*, waent hem die te zijn; ende hem aensprekende, schelt voor verrader; die zy tot gramschap verweckt, slaeghs raeckende, werd van hem doorstooten.

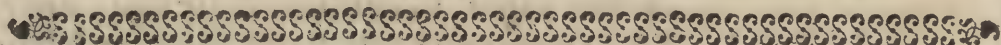
Elisabeth ontstelt ende swaermoedigh, door eē benaude droom, (de welcke aen haer de ontrou van haer Lief voorseydt) begeeft haer droevigh voor zijn oogen; *Karel* waenende dese droefheydt uyt zijn doodtslagh ontstaen te zijn, soeckt haer te troosten, ende maeckt haer (van 't selfde niet wetende) sulcx onbedochtelijck bekent; waer door sy haer Liefde aen hem ontseyt, ende zijn versoecken op dat pas af-slaende, van hem af-gaet. *Karel* (over sijn onbedochtelijck melden) versoeyt hem selven; bedroeft ende mistroostigh zijnde, valt in wanhoop, ende doorstoot hem.

Elisabeth (in haer voornemen verandert zijnde) besluyt by haer

selven, *Karel* nimmer af te gaen, maer haer leven gedurende, minne toe te draghen, gaet om sulcx hem te adviseren; comende ter plaetse alwaer sy van hem af-gescheyden was, vindt aldaer zijnen Geest waaren voor haer ooghen, maeckt groot misbaer: haer schuldigh achtende over zijn doodt, werdt heel kranckſinnigh; eyndelijck stelt *Elisabeth* haer gelaten: aennemende een Nonnen habijt, en doet beloften in suyverheyt haer leven te eynden.

Rogier is gesint weder te vertrecken, doch van *Casandraes* doodt niet wetende, werdt hem van zijn onbekende Lief (als Kluysenaer) sulcx afgeraden, maer te wachten, tot dat hy versekertheyt heeft van K*asandraes* doodt, ofte tot hem 't geluck aldaer met een goed partuur vereene, om also met blydschap weder na zijn Ouders te reysen. C*asandraes* geest komt rijsen van onderen, ende voor haer verschijnende, verklaert de oorsaeck hares doodts.

Helena ontdeckt aen R*ogier* wie dat sy is; haer bekent gemaeckt hebbende, doen malcanderen beloften van te trouwen, eñ keeren beyde wederom naer huys. Dit geschiet sijnde, eyndigt het Spel.

Namen der Personagien.

KAREL, *een Edelman.*

ELISABETH, *een Edel Juffrou.*

HELENA, *een Edelmans dochter.*

CASSANDRA, *verlieft op Rogier.*

ROGIER, *een Burgers Soon.*

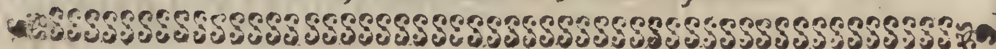
JGNATIVS, *Vader van Helena.*

CATARINA, *Moeder van Helena.*

TOVERES.

HELS GEEST.

LUCIA, *Staet-dochter, van Elisabeth.*

HELENA

BLY-EYNDEND'-SPEL,

Eerste Handelingh.

Eerste Wtkomst.

KAREL, ELISABETH.

NOyt had ick lief ghedacht, het gheen ick nu be-
vinde:
Hoe vast dat aen een dingh de menschen haer
verbinde;
't Verloop des tijts getuyght haer tijts veranderingh,
En maeckt een nieu begeert na 't een, oft ander dingh,
Mijn alder-hooghste lust (Me-Iuffrou) was wel eer
De oeffeningh des Krijghs, en d'hand'lingh van 't geweer:
Als ick den Stalen klingh moght voor mijn Vyandt trec-
ken,
'tLichaem rondsom met Stael, oft Harnas-plaet bedecken,
En een gewapent Helt moght hacken op de huyt,
Dat (als een Blixem) daer de voncken stoven uyt,
Dan hadt mijn lust haer wensch; en 't hooghst dat sy be-
geerde,
Wanneer men (om het lof van wapens) Karel eerde;
Maer ach! hoe ist verkeert? nu dat my heeft verthoont
De minne tovery, die in Elijsbeth woont:
Hoe mild'lijck heeft natuur begaeft dees trotse lede?

Hoe

Hoe kunſtrijck bootſt u tongh de kloecke ſchranderhede,
Die u diepſinnich breyn in d'herſenen beſluyt,
En deelt (wanneer 't u luſt) haer gaven mild'lijck uyt:
Ach! ach! ſoo haeſt als my, de tintelende ooghjes
(Omcingelt, en beſet, met twee git ſwerte booghjes)
Verſcheenen: jae, ſoo haeſt ick maer mijn ſchoone ſach,
Was ick vervallen in een eyndeloos geklach:
Vergeefs waert (ô mijn Zon) dat ick voor u ſoud' veynſen,
Ghy ſiet mijn weſen, thoont het diepſte mijn's gepeynſen:
Vooghdeſſe mijnes ziel, hoe is mijn hert ontmant.

Eliſabeth Bedwinght u Paſſy (Heer) door 't mannelijck verſtant;
De min ken inde menſch vaeck wercken vremde kuuren,
Wat al te haeſt begint ken in 't gemeen niet duuren:
Men ſiet het dagelijcx, wie al te licht vertrout,
Dat het vertrouwen haer oock lichtelijck berout:
Veel tijts een Dochter doolt door al te licht vertrouwen,
So langh een minnaer mint ſal hy zijn woort wel houwen,
Maer zijn veranderingh, gewent men door de tijt;
Men ſiet zijn liefde duurt niet langer als hy Vrijdt.

Karel. Mijn lief, waer toe geveynſt? ey! wilt het veynſen ſtakẽ,
In mijn getrouwe liefd' ſal noyt verand'ringh raken:
Ick min u als mijn ziel, jae dat ick meerder kon,
Ick ſout bewyſen, ach! mijn uytgheleſen Son:
Thoont my een treeckje, lief, van lieve wederminne,
Dewijl ick Beedel aen u hoogheyt Aertſch Godinne:
Godinne, ja Godin; vergunt u ſlaef genae,
Dewijl ick (levend' doodt) voor uwe ooghjes ſtae;
Ghy die my vryheyt naemt kent my die weder geven,
Indien u gunſt my gundt in uwe dienſt te leven.

Eliſabeth Ghy eyſt meer van mijn gunſt als ick u geven kan,

Ghy

Karel. Ghy geeft my 't gheen ick eys, neemt my voor dienaer an.
Elisabeth 't Geen Karel ghy verfoeckt, ken ick u niet beletten.
Karel. Soo wilt my (Iuffrou) dan in 't dienen wetten fetten.
Elisabeth 't Waer onbeleeft, mits ghy zijt buyten mijn gebiet.
Karel. Ach! neen Elisabeth, in 't alderminfte niet.
Elisabeth Mijn dunct, Heer Karel doolt, en wil 't geẽ hy niet wille.
Karel. Wel waerin foud' mijn wil met d'onwil dan verfchille?
Elisabeth In 't wenfchen fonder wil; ghy feght ick neem u af
V vryheydt, die ghy wenfcht mijn gunft u weder gaf:
Ken ick die geven, als ghy wilt dat mijne wetten
V wil gebieden, die u wils vryheyt beletten?
't Strijdt tegens het verfoeck van 't ghene ghy begeert.
Karel. 'tDoet niet, dewijl de dienft (volbrocht) 't gebieden eert,
Als liefd' 't gebiedt behaeght, foo telen wetten blyheyt,
En blywillighe dienft valt voor een dienaer vryheyt.
Elisabeth De woorden, Karel, die verfchillen met de daet.
Karel. Die woorden niet vertrout hoopt op geen toeverlaet.
Elisabeth Die woordẽ licht gelooft die heeft eẽ quaet vertrouwen.
Karel. Nochtans wie niet belooft, die ken fijn woort niet houwẽ.
Elisabeth 't Volbrengen van de daet beftaet in woorden niet.
Karel. Hoe kender fchulde zijn, daer geen beloft gefchiet?
Elisabeth Beloften moeten niet maer 't werck de daet beloonen.
Karel. Waer niet belooft en is, behoeft men niet te thoonen.
Elisabeth Nochtans wert wel goe daet fonder beloft volbrocht.
Karel. 'tVolbrengen teelt meer gunft, wanneer het wert verfocht.
Elisabeth 't Is waer; maer het verfoeck en 't herte vaeck verfchille.
Karel. Door 't herts genegentheyt verfochte woorden wille.
Elisabeth Waer toe fijn woordẽ nut, fo 't hert goe meningh heeft?
Karel. Om dat men door de woorden 't hert te kennen geeft;
Ach! lief Elifabeth, waer toe dus hoogh getreen?

Ick

Ick mymer daer ick ſtae, dwael ſelver in mijn reen,
Ick pleyte met mijn ſelfs, hoe ick beſt in het minne,
V ſtraf heyt mijn party bequaemſt ſal overwinne;
V maghteloose ſlaef ſmoort in een heete vlam,
Die uyt u ooghjes eerſt, haer eerſte oorſpronck nam;
beweeght u ach! mijn lief, mijn hertje, en mijn waerde,
Die ick beminnen ſal ſoo langh ick leef op Aerde.

Eliſabeth Denckt (Karel) dat een Maegt gebondẽ is aen ſchaemt,
Waer door de vryicheydt haer ſoo wel niet betaemt,
Voorwaer een eerbaer Maeght die ſchijnt haer plicht te breecken,
Indien ſy ſtaet gereedt, mits als de Vryers ſpreecken,
V eerlijck liefd's verſoeck, ick gunſtich danckbaer ben,
Voorts mach Heer Karel ſien, wat luck tijt brengen ken.

Karel. Ick danck Eliſabeth, voor haer vergunde eer,
't Vernoegen my ontbreeckt, de liefde eyſt wat meer:
Almaghtige Godin, ick buygh my voor u voeten,
Door u vermogen kunt ghy al mijn quel verſoeten;
Gundt my 't geen ick verſoeck met liefdens lief geklach,
Verkeeringh (lief) met u, verſellingh veel vermach:
En ommegangh teelt liefd'.

Eliſabeth Ghy ſchijnt van liefd' te ſpreecken:
Heer Karel doet een bloos van ſchaemtroot my uytbreecken,
Heer Karel 't is voor mijn, voor dees tijt tijt om gaen.

Karel. Verſchoont my (Iuffrou) heb ick u in yets miſdaen.

Eliſabeth In 't minſte niet mijn Heer, 't was liefdens koſery:
Vaerdt wel.

Binnen.

Karel. Vaerdt wel mijn lief, maer 't hert dat blijft u by,

Hoe

Hoe Karel; wel hoe dus, wat voel ick door mijn lede?
Wat rooft mijn kennis my, wat moort in my de rede?
Wat maeckt my dus vergeckt? wat maelt my inde kop?
Wat ryster uyt mijn borst, en stijght na boven op?
Wat rabraeckt mijn dus fel met mymerende grille?
Wat raserny schijnt hier met my te pleyten wille,
Wat draegh ick op mijn zijd', dees stalen Deeghe dan?
Wat wapens baten my als ick niet veghten kan?
Hoe Karel, dus versot alleenlijck door de oogen,
De liefde van een Vrou, soo diep in 't hert ghetogen?
Hoe Karel, dus ontmant door Vrouwelijck gewelt?
Dat ghy u moedt, u macht, u kraght ter zyden stelt,
Hoe Karel, dus ontsint, hoe dus in min ontsteecken?
Hoe Karel dus versot, zijn reden u ontweecken?
Hoe Karel is de min dan Karels Over-heer?
Hoe Karel, ick vertrout mijn selver nimmermeer?
Hoe Karel, inde min, in kinder-spel vervallen.
Hoe Karel, dat ghy wilt in sotternye mallen
Was nimmer u begeer: hoe Karel; ach! ick gis
Dat langer nu geen hert in Karels boesem is:
De min, eylaes! de min, die quelt my met geknaegh,
En wil dat ick om min Iuffrou Elysbeth vraegh,
Ach! was de lust ghepeyt, was minnens graeght verkre-
ghen,
'k Verwisselde terstont in afkeer, het genegen,
Eylaes! 't gheneghen hert: dat nu in pijne smelt,
Betracht mins lusten, door de brandt van mins ghe-
welt.

Binnen.

HELENA, ELISABETH, CASSANDRA, met eenigh ghebloemt.

GHeſpeelen; laet ons hier onder dees dichte linde
(Om ſoete tijt-verdrijf,) eens graeſjes t'ſamen binden;
Om ſien wie van ons drie, dat eerſt ſal ſijn de Bruyt.

Eliſabeth Wat ſeydt Caſſandra?

Caſſand. Gheſpeelen, ick beſluyt
't Geen ghy (Helena) ſeght.

Helena. Soo 't u geſpeelen luſt, laet ons wat neder ſitte.

Eliſabeth Ick ben te vreen.

Caſſand. Ick mee.

Helena, Caſſandra neemt ghy 't witte
Lavender bloempjen, ick de Egelentiere roos,
Eliſabeth Provens, de oorſaeck dat ick koos
Dees bloempjes; is alleen, om daer me af te beelde,
Ghelijck ick mijn geſpeele deſe Bloempjes deelde;
Dat na gebonde Kranſjes, ons de blom beduyt
Met welck Ionghman datmen 't huwelijck beſluyt.

Caſſand. Kē uyt de kleur des Bloms beduyt zijn trouwens teken?

Helena. Niet inder daet, maer by de kleur ſal zijn geleken
De Ionghman, die men elck tot partuyr toeleyt.

Eliſabeth 'k Verſtae ſeer wel het geen Iuffrou Helena ſeyt,
Yder ſal op zijn Bloem, het graeſe kranſje binde,
Gelijck of men de bloem, in plaetſe van beminde
Gingh ſtellen: houdt de knoop, ſoo ſal men dan daer deu[r]
Een Ionghman kieſen, na d'uytleggingh van de kleur.

Caſſand. 'k Verſtae nu hoe ghy 't meent, ey! kom laet ons beginne[n].

Helena. 't Is ſoete korſwijl, en een oeffeningh voor die minne.

Eliſabeth Dat ondertuſſchen ons de eere mocht geſchien

Dat ghy een Liedtjen songht Helena.

Helena. Wel, indien
Ick daer me Speel-genoot voldoen ken u behaghen,
Ick wil ghewillich my, naer u believen draghen :
'k Heb daer een Liedtjen, 't welck my eens een Minnaer gaf,
Die 't selver rijmde, door zijn liefs te wreede straf:
Dit sal ick singhen, 't is seer soet van voys en rede,
Vol kunst van Rymery, als minnens destichede.

HELENA singht.

SPoeydt vluchtigh vlugge voetjes,
Na mijn moorderinne,
Ach! al te traegh, en soetjes,
Om mijn Ziel (uyt minne,
Door trou, die Vrou, wiens hert, mijn smert niet ghevoelt) te geven,
Sy die mijn Ziel, voor wien ick kniel, sy die mijn Ziel doet leven,
Heeft (eylaes!) mijn doodt beschreven.
Stoockt (*VENUS*) *u Altaren,*
Laet tot Offerhande
Mijn Ziel ten Hemel varen,
't Lievend' lichaem branden,
Godin, die 'k min, thoondt recht, u knecht, die uyt liefd' wil sterven,
Om dat de Min, ach! Aertsch Godin, om dat de min moet derven,
't Geen de min soght te verwerven.
Eylaes! ick mijn bereyde,
(Nu ick mins luck derve,)
Van u (mijn lief) te scheyde:
Liefde doet mijn sterve,
Vaedt wel, ick sel, dit hert, vol smert, gaen ten Offer draghen,
De liefd' Godin, sal ick door Min, sal ick door (Min met klaghen,)
Eynden doen mijn's levens daghen.

Vaen-

Elisabeth V aengenaem gesanck, mijn speelgenoot, verdient
Dat men u eer, en lof, op 't alderhooghst verlient:
Noyt hoord' ick soeter voys, noyt sulcke lieve woorde,
Noyt sulck een destich Rijm, als ick u singen hoorde:
Soo wie met aendacht let volkomen op de sin,
Die treckter uyt met smaeck, het voedsel vande min.

Helena. 't Is Speelnoot als ghy seght.

Cassand. Helena mach wel roemen
Van al die minnen, de geluckighst haer te noemen:
Om dat het Liedtjen is ghecomen van die gheen,
Die haer getrouwelijck lieft.

Helena. Cassandra, met wat reen
Sout ghy beweeren dat het is gelijck ghy seyde?
Dan doch dat sy soo 't sy, ey! kom wilt met u beyde
V graesjes brenghen voort, sie daer heb ick het mijn:
Nu kom, en laet ons zien, wie eerst de Bruydt sal zijn.

Cassand. Daer is mijn graese krans.

Elisabeth En daer de mijne mede.

Helena. Nu vande Cransjes sal ick geven mijne rede:
Cassandraes graesjes zijn gantsch los.

Cassand. En d'uwe?

Helena. Vast,
Elisabeth ghy hebt het oock niet wel gepast.

Elisabeth Hoe houden mijne niet?

Helena. O neen; daer zijnder geene
Die wel ghebonden zijn, (dunckt my) als mijn's alleene,
Het is om dat mijn Blom is van het Egelentier.

Cassand. En dat ghy wert gelieft (Helena) van Rogier.

Helena. Wat rede dat Rogier wert by mijn blom geleken?

Cassand. Om dat de telgen (die dees Bloem teelt) zijn als teken,

Dat deſe Blom moet zijn met moey'lijckheyt gepluckt,
Ten aenſien, dat die geen die onverſichtich ruckt
Het Egelentier van een, om 't Bloempjen af te breecken,
En eer hy 't krijght, ghevoelt, hoe ſcherp de doorens ſteec-
ken:
Ghy zijt het Egelentiere blompje, dat met pijn
En moey'lijckheyt ſal van Rogier verkregen zijn.

Eliſabeth. V Emblema is goet, Caſſandra.

Helena. Ick Vertrouwe
Dat u Lavender-blom, meer op Rogier ſal houwe.

Caſſand. Geeft reden.

Helena. Wel ick ſal;
De witte blom die ſeyt
Met ſpraeckelooſe reen, dat ſy de ſuyverheyt
En onbeſmette deught alleenlijck af doet beelde;
'k Heb vaeck van u verſtaen, dat deughde liefde teelde
In u: en dat om deught alleenelijck ghy mint,
Soo iſt (mijn's oordels) dat men meerder geen en vint
In deughden, als Rogier: doch hy is van geen rijcken,
Dit acht Caſſandra niet; ſoo dat ick ken doen blijcken
Dat uw' Bloem op Rogier, veel meer paſt als de mijn,
Om dat ick garen ſou getrout met rijcker zijn.

Caſſand. Helena, wat het ſy ſal ons de tijt beſt leere;
Laet van Elyſ beths blom ons oock eens redeneere,
Mijn liefde met Rogier is niet met al gepaſt.

Helena. Waerom?

Caſſand. Dat weet ghy wel, de graeſ jes zijn niet vaſt.

Helena. Eliſabeth, en d'uwe zijn oock niet gebonden,
Nochtans wert uyt de kleur uw's bloms dees zin ghevon-
den,

Het

Het lieffelijck provens getuyght u liefdens teecken,
Dan doch, de kleur des bloems, doet uwe liefde breecken:
Om dat hy (die u lieft) meer min als liefd' betracht,
En door bloet-ſtortingh ſal zijn tot een val gebracht;
Sult ghy niet lieven, maer de minne gantſch verſaecke,
En in een Maeghde ſtaet aen 's levens eynd' geraecke;
Dat mijn voorſeggingh u dees prophetie brenght,
Komt dat u blom met root, en wit t'ſaem is door-menght.

ROGIER, KAREL.

Sacht ſpeelgenoots, ick ſie daer ginder Ionghmans komen,
Na 't ſchijnt ſoo hebben ſy haer koers naer ons genomen.

Caſſand. 't Is Karel, met Rogier.

Rogier. Zijt Iuffertjes gegroet.

Karel. Eerbiedelijcke dienſt ick u bethoonen moet,
Eliſabeth ick moet my neffens u gaen voegen.

Rogier. Helena (hoop ick) ſal haer met mijn dienſt genoegen:
Laet ons het Elſen Boſch wat verder wandelen door,
En ſtellen daer yets ſoets tot kortſwijl, t'ſamen voor.

Helena. Caſſandra, gaet ghy meed'?

Caſſand. Voor dees tijt niet.

Rogier. Wat rede?

Caſſand. 'k Heb yets te doen.

Eliſabeth. Wy gaen terſtont al t'ſamen mede.

Al t'ſamen binnen.

CASSANDRA, ROGIER.

ROgier, mijn lieve lief, ken 't maeghdelijck gemoet
Bewegen niet u hert, met dienſten die 't u doet:

Rogier,

Rogier mijn lieve lief, ghevoelt ghy geen medoogen,
Daer ick mijn neder buygh al knielend' voor u oogen ?
En bedel om het ſoet genot van weder min,
Vermits dat ick (uyt liefd') tot u genegen bin :
Hoe menich ſoud' zijn dienſt op-offeren de Goden,
Om te verkrijgen 't geen u ſelfs wert aengeboden ;
't Geen u betamen ſou te doen, geſchiet van my,
Om dat ick (onghevalſt) tot u genegen ſy :
Hoe zijt ghy doch ſoo koel, en my in 't minnen tege ?

Rogier. Om dat ick niet en ben tot minne noch genege,
V dienſt is ſonder danck, meer eer ſoud' my gheſchien,
Dat ick u ongheneyght (in min) tot my moght ſien ;
Caſſandra, de min die ghy aen my komt thoonen,
Daer wenſch ick dat ghy meugt een ander meed' belooneẽ :
Ten aenſien my de min, in geender wijs gevalt.

Caſſand. Hoe druygh gaet u dat of, het ſchijnt lief dat ghy malt,
Om daer door eens te zien, hoe ſeer ick u beminne,
Ghy ſiet Rogier, ghy ſiet, d' affecti mijnes ſinne
Tot uwaerts zijn geneyght : dies jondt my doch het geen,
Mijn Maeghdelijck verſoeck u offert met ghebeen :
Hoe mach u harde hert, een Maeght ſoo laten pracche,
Speurt ghy niet uyt mijn oogh, en 't vriendelijck lacche
Wat dat mijn jeught begeert ? wiens luſt de minne port :
Rogier ; verſtaet ghy niet wat dat Caſſandra ſchort ?

Rogier. Caſſandra minnens luſt, wiens geylheyt ick verſaecke.

Caſſand. Rogier, wilt ghy Rogier u dan een Ioſeph maecke ?

Rogier. In daden hem gelijck, een Vyandt aen de luſt.

Caſſand. 'k Vertrou Rogier, ghy veynſt, ick bid u lief, ey ! kuſt
Dees lippen, die na 't ſoet van uwe kus verlangen.

Rogier. Caſſandra çiert met ſchaemt u Maegdelijcke wangen,

En

En denckt dat schaemt moet zijn het wapen van een
Maeght,
Die op haer kuysheyts lof haer hooghste glory draeght;
Bandt de vervloeckte lust (Cassandra) uyt u sinne,
Versoeyt de Godtloosheyt van vuyl onkuysche minne.

Cassand. Rogier, ken in u jeught soo dorre koutheyt zijn,
Dat ghy u niet beweeght door minne lust in mijn?
Rogier, als ghy u oogh maer slaet op dese ooghen,
Ghevoelt ghy daer door niet mins opperste vermoogen?
Rogier, ick offer u dees lippen, en dees Ziel,
Ontfanght mijn offerhandt, waerom ick neder kniel
Voor 't Altaer uw's waerdy: ô wellust van mijn leve,
De min Cassandra dwinght haer selven op te geve,
Om na den eys des mins van u te zijn voldaen;
Dies neemt mijn doch Rogier, voor uwe wellust aen.

Rogier. Eer sal den donck're nacht den held'ren dach bedecken,
Eer ick mijn Ziele sou met vuyle lust bevlecken:
Neen, neen Cassandra, neen, 't sal nimmermeer geschien,
Dat ghy genegen my tot minnens lust sult sien.

Cassand. Ten lust my langer niet, u weygeringh te verdragen,
Maer sweer Rogier, dat hy (eer langh) 't hem sal beklagen.
Binnen.

Rogier. Gaet vry Godloose Maeght, doet alles wat ghy meught,
Noyt sal u boos beleyt my trecken vande deught:
Noyt sal u vuyle min tot wellust my bekooren;
Noyt sal door uwe sondt mijn Zielens leven smooren,
Maer in oprechte liefd', betracht ick voor mijn Vrou
Helena, die 'k drie jaer bethoont heb liefdens trou.

Helena uyt. Daer komt mijn Ziels vooghdes, na dat ick ken bespeuren,

C Soo

Soo is haer yets gheſchiet het gheen mijn lief doet treuren,
Helena, lief ick ſie, ick ſie 't aen u gelaet,
Dat ghy miſmoedich zijt; ſeght my waer uyt ontſtaet
De oorſaeck uwes druck?

Helena. Rogier, (eylaes!) dit hert
Moet u getuygen, ach! de nieu begonnen ſmert,
Geſprooten uyt ons liefd'.

Rogier. Wat is u wedervaren?

Helena. Tot mijnder leet (eylaes!) moet ick het u verklaren,
Mijn Vader ach! die wil dat ick mijn minne ſtaeck,
En dat ick van dees uyr u liefde gantſch verſaeck:
Mijn Vader ach! die wil dat ick u by zijn vliede,
En ick veel liever ſterven wil, als dat geſchiede:
Dies weet ick niet hoe wy dit ſullen leggen an,
Bequamer middel (lief) ick niet bedencken kan;
Als dat wy t'ſamen (lief) in ſtillicheyt vertrecken.

Rogier. Helaes! ick ſie dat u genegentheden ſtrecken
Wt rechte liefd' tot mijn, dies ick u raden ſal
Dat ghy u onderwerpt geenſins het ongeval
Dat hier uyt ſoud' ontſtaen: maer doet u Vaders wille,
Ghewillich ſal ick my met deſe hoop (lief) ſtille;
Ick weet, ghy anders geen bemint mijn lief, als mijn,
En ick ſal niemants lief, mijn lief, als d'uwe zijn:
Wy ſullen met beleydt een goede middel ramen,
Waer door uyt liefde wy, vaeck ſullen komen t'ſamen:
En voeden ſoo ons liefd' ter tijt 't geluck ons brenght
Gelegentheyt, waer door u Vader ons gehenght
Te trouwen,

Helena. Ach! Rogier, ach! dat ken niet geſchieden,

Maer

Maer volgt mijn raet, en laet ons ſtil van hier gaẽ vlieden,
Wanneer mijn Vader ſal bedencken ons geval,
Weet ick, dat hy in 't eyndt ons lieſd' vergunnen ſal:
De neygingh zijnes herts.

Rogier. Seer garen voegh ick my, mijn lieſ, naer u begeere,
Maer als wy vluchten, ach! waer ſullen wy ons keere?
Waer trecken wy beſt heen? wat plaets verkieſen wy?
Daer niemant ons verſpiet, maer daer wy leven vry.

Helena. Ick weet gelegentheyt, laet dit aen mijn bevoolen,
Gebruyckt dees middel lief, en laet ons t'ſamen doolen;
Op Morghen komt by my in 't kriecken vanden dach,
Alwaer den Hemel ſelfs de Zon voort brengen mach:
'k Sal alles tot ons reys van node, vaerdich maecke.

Rogier. En ick om u (mijn lieſ) te dienen in dees ſaecke.

Binnen.

Tweede Handelingh.

CASSANDRA.

ROgier, de trots die my door 't weygeren is geſchiet,
Sal u een oorſaeck zijn van quellingh en verdriet:
Ick ſal om mijn op u, na luſt, en wenſch te wreecken,
De wetten van de eer, en plicht der Maeghden breecken,
Miſbruycken gaen mijn ſchoot, en ſpelen u een pert
Waer door u yd'le roem van eer verduyſtert wert:
Ick ſal, Rogier, ick ſal uyt ſpijt my doen beſlapen,
Op dat uyt mijn een Vrucht in onecht wert geſchapen:
Van welcke daet ick u op 't hooghſt beſchuld'gen ſal,
En brenghen al u eer (door dit beleyt) ten val.

Binnen.

HELENA leydt te bedde. ROGIER komt by haer.

HElena lieve lief, de duyſtere nacht verlopen,
Ach! ſlaept mijn Engel noch? mijn waerde lief, doet open
V ooghjes: en aenſchout de ſoete dageraet,
En hoe de blonde Son vergult zijn ſchoon gelaet:
Vooghdeſſe mijnes Ziel, hoe dus tot ſlaep genegen?

Ont-

Ontwaeckt, rijſt op mijn lieſ, ontwaeckt, ick overwege
Met ſorge, dat de ſaeck van onſe liefd's beleyt,
Door al te langh vertreck, moght teelen ſwaricheyt;
't Is tijt, 't is over tijt, mijn Engeltje, mijn waerde,
Dat met de morgen vroegh, wy onſe reys aenvaerde:
Ontluyckt u ooghjes lieſ, de lieve ſlaep verdrijft,
De tijt en wil niet lieſ, dat ghy hier langer blijft:
Ach! mijn Helena, lieſ, Helena lieſ.

HELENA ontwakende, ſeyt.

Wat vreeſe
Doen u manhaft gemoedt nu dus ſorghvuldich weeſe?
Rogier. De liefd' die ick u draegh.
Helena. Rogier, mijn lief, wat raet?
Ons liefde is te niet, mijn Vader is te quaet,
Soo ick met u vertreck, ick ſalt met ſtraf betalen,
Ick vrees, waer dat ick vlught hy ſal mijn achterhalen,
En hem met wraeck voldoen, al waert ſchoon met mijn doot,
Dit was het laeſt mijn lief, 't geen hy met my beſloot.
Rogier. Onluckighe Rogier, hoe iſt geluck u teghen?
Wat baet het, lief, dat ghy (uyt liefde) zijt ghenegen
Met my te treen in d'echt? als Vaders ſtrenghe ſtraf
Verbodt doet op den hals, u liefd' te trecken af
Van my, in wiens gevry, drie jaren zijn verloopen,
Van welck my yder dach hoops uytkomſt deed' verhoopen,
Maer is (naer dat verloop) noch als het was in 't eerſt,
En hoe ick nader koom, hoe ick my vind' op 't veerſt:

Ten aensien my de hoop geen uytkomst en voorseyt,
Gebieden reden my, te nemen mijn afscheyt:
Ick danck u voor de eer, en deughdt aen mijn bewesen,
Waer uyt danckbaerheyts plicht (Helena) is geresen;
Die tot vergeldingh my in eeuwicheyt verbint.

Helena. Ghy weet dat ick u heb getrouwelijck bemint,
Gedurende de tijt uw's liefd's my toegedraghen,
Mijn goede gunst tot u ghetuyght het welbehagen:
Dat ick in al mijn liefd' (Rogier) u heb gethoont,
Ghy weet, met welcke gunst u liefde is beloont:
De Goon zijn mijn getuygh, dat ick in 't eerbaer vryen
Behaghen had, en u van herten wel moght lyen;
Niet in geveynstheyt, maer met een oprecht begeer,
Gelijck ick voor de Goon, in d'hoogen Hemel sweer:
Dies is het niet mijn schult, maer 't zijn mijn Ouders wetten,
Die 't huwelijck (Rogier) van u, en mijn beletten.

Rogier. Dewylt dan soo moet zijn, ben ick gesint te scheyden,
Nae 't eerbaer Vryen langh gepleeght tusschen ons beyden:
Adieu met dese kus, vaert wel mijn lief voor 't laest,
V beeltenis blijft in mijn Ziel eeuwich geplaest:
Den Hemel gundt mijn lief, Helena, wel te varen.

Helena. Den Hemel gundt Rogier, met waerdiger te paren.

Rogier. De Goden gunnen my mijn doodt nu ick u derf.

Helena. De Goden gunnen my dat ick uyt liefde sterf.

Rogier. Verschoont my, ach! in al het geen ick heb bedreven.

Helena. Heb ick u yets misdaen dat wilt my oock vergeven.

Rogier. Vaerdt wel dan met dees kus.

Helena. O al te droevich scheyden.

Adieu

Rogier. Adieu mijn lief. Binnen.

Helena. Vaerdt wel, de Goden u geleyden.

KAREL, ELISABETH.

Elisabeth HOe veel vermach de tongh daer lieft haer ſprekẽ doet,
Sy is een Toveres in 't maeghdelijck gemoet:
Ach! Karel wiſt ghy hoe dat ick met lijf, en leven
Ghenegen ben, aen u mijn ſelver op te geven;
Doch, of ick u al min, wat iſt meer als verdriet,
Mijn Vader wil (eylaes!) ons liefd' gedogen niet,
Dies oft ick u al min, ten ken u doch niet baten,
Vermits mijn Ouders my ghebieden u te haten.

Karel. Dats Ouders oude praet, lief ſteurt u daer niet an,
Denckt dat de liefde veel verand'ringh wercken kan;
Soo ghy mijn liefd' toedraeght, weet ick ons voor te wendẽ
Een middel, die de haet uw's ouders wel ſal enden.

Elisabeth Ach! Karel 'k ſorge neen, de haet is al te groot.

Karel. Geen trouwe liefde wert door Ouders haet gedoot.

Elisabeth Helaes! ghy Karel ſpreeck als hier in onervaren.

Karel. Ick ſalt Eliſabeth, met reden u verklaren,
Iſt dat liefd' mijn verſoeck ten goeden duyde ken,
Van uwe Ouders gunſt ick wel verſeeckert ben.

Elisabeth Ach! Karel, koſt dat zijn: ach! koſt ghy dat beleggen,
Ick ſoud' u mijne liefd' niet weygeren noch ontſeggen:
Maer ach! ick weet gheen raedt die ons ſoud' dienſtich zijn.

Karel. Ick moſt Eliſabeth mijn kleen in and're ſchijn,
Ick moſt ganſch onbekent mijn kleedingh doẽ verand'ren
In ſchijn van Hovenier, eens door u Boomgaert wand'ren,

En met beleeft verſoeck u Vader ſpreecken an,
Of ick in d'hof hem oock gedienſtich weſen kan;
't Is ongetwyffelt, mits het nu gaet na de Lenten
Dat men de Boompjes ſnoeyt, oft elders lootjes enten,
In-griffen op de ſtam, oft planten nieu gewas,
Of mijn bequame dienſt ſal komen hem te pas;
Dewijl ick my verſtae ſeer wel op ſulcke ſaecke,
Waer in mijn oeffeningh ſoght veel-tijts haer vermaecke.

Eliſabeth V voorſtel is wel goet tot bykomſt, maer geen trouwe.

Karel. De hoop van dien ſal ick mijn lief te vooren houwe,
Wanneer dat my de min (door liefd's bedroch) in ſchijn
Van Hovenier, mijn lief ſomtijts by u doet zijn:
Moſt uwe liefd' aen mijn ſoo veele gunſt verleene,
Dat ghy lichamelijck my deed' met u vereene.

Eliſabeth Ach! Karel, ſoeckt ghy my dan in verdriet te brengen?

Karel. In geen verdriet lief, maer dat u Ouders gehengen
(Door ſulcx) onſe liefd'.

Eliſabeth 't Waer oorſaeek van meer haet,
Neen Karel, my gevalt in 't minſt niet aen die raet.

Karel. Bedenckt u wel mijn lief, hoe ken men beter ramen,
Om onſe Zieltjes in de eght (lief) te verſamen,
Denckt lief, hoe menichmael dees middel is geſchiet.

Eliſabeth Denckt eens hoe menichmael waſt menich tot verdriet.

Karel. 't Verdriet geeft ſoet, wanneer 't ſoet ſuur'lijck wert verkregen.

Eliſabeth Wat prijckel iſſer in dat ſoet dan weer gelegen?

Karel. Wat p'rijckel, ach! mijn lief, ken doch daer uyt ontſtaen?

Eliſabeth Wat p'rijckel Karel, ken de ſond' de Ziel niet ſchaen?

Karel. Sond' die om beter ſchiet, ken die tot ſtraffe dyen?

Eliſabeth Geen goet komt door de ſond', dies moetmē ſonde myen.

Maer

Maer op dat ick mijn liefd' aen u bethoonen ſou,
En niet te min mijn ſchoot van oneer ſuyver hou,
Stem ick u voorſtel toe in vreemt gewaet te kleede,
Voor Hovenier u by mijn Vader te beſteede:
Voorts moghen wy beſien, wat luck tijt brenghen kan.

Karel. Eliſabeth ick kniel, en bid u hoogheydt an,
Was ick in mijn voorſtel wat onbedacht, ô ſchoone,
(Dewijl't om beter ſchiet) wilt mijn genade thoone:
Ick danck u om de gunſt die ghy u ſlaef bewijſt,
Waer door begeerte tot vergeldingh ſoo hoogh rijſt:
Dat ick de Aerd', de Son, den Hemel, en de Gode
Tot een vergeldingh uwes dienſt te hulpe node;
De Aerde, dat ſy mocht voort-brenghen ſulck een ſtam,
Dat daer een lieve ſpruyt ſijn oorſpronck weer uyt nam:
De Son, op dat zijn glanſch de Aerde mocht genaecke,
En 't bloeyend' ſpruytje tot bequame rijpte maecke;
De Goden, dat haer macht met Hemels melody
Vereeren uwe gunſt, tot danckbaerheyt van my.

Eliſabeth De tijdt eyſt dat ick gae, tijdt ſal de uyr vervullen,
Dat wy op and're wijs malkander ſpreecken ſullen:
Vaerdt wel mijn lief, vaerdt wel.

Karel. En ghy mijn Afgodin,
Ontfanght van my dees kus ſoo ick u minnaer bin,
Ach! lief, noch ken mijn Ziel van d'uwe niet wel ſcheyde,
Noch eens mijn lief, daer me wil d'Hemel u geleyde.

Eliſabeth binnen.

Karel. Liever uyr, noch blyder dach
Had ick oyt mijn's levens daghen;
Blyder ick noch krijgen mach,
Dient het luck my na behaghen:

Als ick in u lieve ſchoot,
Sterven ſal een ſoete doot.
Spoeyd u ganghen ſnelle tijt,
Vluchtich vliedt ha! vlugge uyren,
Die ſoo vaeck te vluchtich zijt,
Nu ſult ghy te langhe duyren,
Eer die lieve uyr ghenaeckt,
Die mijn blydtſchap blijder maeckt.
Tijt, als ick u tijt geniet
In 't verkrijghen van mijn luſten,
Dat ghy nu te ſnelder vliet,
Meught ghy dan te trager ruſten;
Maer nu ſpoeydt u ſnelle tijt,
En als dan vry tragher zijt.
Hemel ſal u loop dien dach,
En dat ſoete uyrtje brengen,
Dat ick mins luſt plegen mach,
't Welck mijn Engel ſal gehengen:
Dat ick van te trouwe ſwijgh,
En nochtans haer Maeghdom krijgh.
VENUS, ſoo ick daer toe raeck,
Sal de glory mijn gebiede,
Dat ick u een Tempel maeck
Daer u Offerhand' geſchiede;
Daer ick u ALTAREN ſtoock,
En de min ter eeren roock.
Duyſent vreughjes voelt mijn hert,
Alſt gedacht my in komt beelde,
Dat ick (na een korte ſmert)
Swemmen ſal in ſoete weelde:

Als ick in een vremde ſchijn,
Hovenier van u ſal zijn.

Binnen.

IGNATIVS, CATARINA, HELENA.

DE onbedachte Ieught doolt blind'linghs in het oordeel,
Soo dat zy ſchade vaeck verkieſen voor het voordeel:
Door kennis miſſingh ſy uyt domme keur verkieſen,
't Geen dat haer 't noodichſt is, ſy door haer keur verlieſen;
't Is Ouders reghte plicht, 't is trouwe Ouders aert,
Dat haer ſorghvuldicheyt der kind'rens welvaert baert:
De Ouders komt het toe, en 't is de Ouders eyghen
Dat hare herten tot der kind'ren lucke neygen;
Het is des Ouders plicht, met arbeyt ſorgh, en raet
Te trachten, datmen brenght de kinderen tot goe ſtaet:
't Is d'Ouders hun beroep van jonghs de kind'ren wennen,
Met deught te leeren, dat ſy d'ouders ſchuldich bennen
Gehoorſaemheyt: die 'k wil dat ghy mijn dochter thoont,
En met gehoorſaemheyt u Ouders ſorgh beloont;
Ghy weet wel dat Quirijn u mint ſoo ſonderlinghe
In welcke ſaeck ick niet gheſint ben u te dwinghe:
Maer tot u welvaert ick ſulcx garen ſach geſchien,
Dies is mijn wenſchen, dat ick u moght willich zien,
In 't gheen dat ick, en oock u Moeder garen ſaghen.

Catarina. Ick hoop ons Kindt haer ſal in als ghehoorſaem draghen;
Doet doch u Vaders ſin, mijn Dochter, lieve kint,

Dewijl u Vader op het hooghſt u welvaert mint,
En ick genegen ben, dat ghy tot u welvaren,
Niet met Rogier, maer met Quirijn u ſoeckt te paren.

Helena. Mijn Vader, Moeder, weet dat willich ick beken,
Dat ick gehoorſaemheyt mijn Ouders ſchuldich ben;
Dewijl 't u wille is dat ick geen liefd' ſal thoonen,
Rogier: ſal ſulcx gheſchien, gelieft my te verſchoonen;
Dat ick Quirijn in 't minſt gheen liefde thoonen kan,
Maer 't leven ſlijten wil, al levend' ſonder man.

Catarina. Haer voorneem, metter tijt ſal door zijn liefd' wel breecken.

Helena. Ick bid u Moeder wilt my van geen liefde ſpreecken.

Catarina. Waerom (mijn Dochter) niet?

Ignatius. Wat ſalt dan met u zijn?
Hoe na in 't Klooſter, om te werden een Bagijn.

Helena. Veel liever (Vader) als dat ick Quirijn ſou trouwen.

Ignatius. V obſtinaticheyt, die ſal u licht berouwen.

Vader, en Moeder, Binnen.

Helena. Ghy Vader ſoeckt de Son mijn's liefde te doen dalen,
En wilt dat ick mijn vreught uyt mijn verdriet ſal halen:
Ghy wilt dat ick bemin, een die ick bitter haet,
En die ick hart'lijck lief, dat ick zijn liefd' verlaet;
Verlaten mijn Rogier? ach! neen, och! ja, 't moet weſen,
Vaerdt wel mijn lief, vaerdt wel, Rogier (ghy die voordeſen
In liefde waert onthaelt,) op 't hooghſt by my geſien,
Nu ſoo verandert, dat ick ſal uytlandigh vlien:
Ter liefde van mijn lief, nu ick Rogier moet derven,
Sal ick door trouwe liefd' in ballinghſchap gaen ſwerven.

Binnen.

HELE-

HELENA weder uyt, by haer hebbende een Kluysenaers kleedt, met een valsche Baert.

VAerdt wel, noch eens vaerd wel mijn Vader, en mijn
Moeder,
Nu scheyt u eenich kint, dat Suster nochte Broeder,
Dat vriendt, noch maegh meer sal om hulpe smeecken
gaen,

Mijn trooſt alleen voortaen ſal in dien hulper ſtaen;
Die van mijn liefde weet alleen de reghte gronden,
Die my in mijne liefd', oprechtich heeft ghevonden:
Ha! mogend' Hemels vooght, ghy die het al regeert,
Buyght mijne wil dat ſy naer u gebooden keert;
Gundt my de wegh des deughds oprechtich te betrede,
De loop mijn's levens tijt te ſlijten in gebede:
Gundt my (Almachtich Godt) dat ick na deſen dach,
My uyt de booſe ſtrick des werelts ſcheyden mach;
Gundt my (ô Hemels Godt) na Geeſtelijck aenrade,
Te lieven ſuyverheyt, de werelt te verſmade:
De wetten vande deucht, in deughtſaemheyt altijt
Op 't hooghſt te komen na, in dit veracht habijt,
In woeſte wildernis my eenſaem'lijck begeven,
In ſchijn van Eremijt, om t' eyndighen mijn leven:
O liefd'! nu ick niet mach genieten liefd's begeer,
Niet in onſuyverheyt, maer Goddelijcke eer;
Met mijn ghewenſchte lief, (Rogier) die 'k liefde draghe,
Sal ick gaen dienen Godt, mijn liefd's verlies beklaghe:
In mannelijck gewaedt, en ſchijn van Eremijt,
Op dat door dit beleyt, mijn eer geen ſchantvleck lijt.

Binnen.

ROGIER.

HOe vrolijck en geruſt zijn ſy, die haer begheven
Wt 's werelts ſlaverny, en gaen gheruſtich leven,
Daer eendracht veylich woont, oprechticheyt omgaet,

Daer

Daer nimmer vroom ghemoedt zijn naeſte plaeght met
haet:
Hoe ruſtich leeſt een menſch hier met een kleyn te vree-
de,
Na wetten des Natuurs, niet na begeerlijckheede:
Caſſandra, 't is om u, om u Godlooſe min,
Dat van mijn Ouders ick mijn afgheſcheyden vin;
Caſſandra, om wiens luſt, om wiens oneerlijck minne,
Moet ick my eenich hier in vremde lande vinne:
Caſſandra temt de tocht, die u de Ziele ſchaet;
Caſſandra, bluſt het vuyr van u Godtlooſe haet,
Waer mede ghy de glants mijn's eere ſoeckt te dove,
Dat yder een van my een quade daet gelove:
Ghy doopt u laſter tongh in ſchadelijck venijn,
En ſpuw't u boos vergif volmondich uyt op mijn;
Beſlapen liet ghy u, onkuyſſchelijck onteere,
Om mijn (uyt ſpijt) de Vrucht als Vader opte ſweere;
Ten aenſien ick u min vol geylheyt heb verſmaet,
Thoont ghy u valſcheyt my met onverdiende haet;
Dits d'oorſaeck dat ick vlught, en blijf de Goon bevoo-
len,
Dits d'oorſaeck dat ick ſal in eenſaemheyt gaen doolen
In eenſaemheyt: (eylaes!) ſal ick nu doolen gaen,
Doch met een vaſte hoop in Godt, ghewortelt ſtaen;
Een vaſte hoop in Godt, verſterrickt mijn vertrouwe,
Dat by de vroomen ick ſal worden vroom gehouwe:
Schoon ghy u laſter tongh doopt in een boos fenijn,
En ſpuw't u ſnoot vergif volmondich uyt op mijn;
Soo ſal nochtans mijn Ziel onſchuldich zijn bevonden,
Die ghy ſoo ſchandelijck bemorſt met laſter ſonden:
Hy

Hy die in zijn ghemoedt gheen ſchult van ſchant-vleck
ziet,
Die ſchaet de magere nijdt in 't alderminſte niet.

HELENA in Kluyſenaers gewaedt.

Wat gaet u aen in 't Boſch dus eenſaem hier te dwalen,
Daer u gheen vreughde, maer verdiet uyt is te halen?
Wat pordt u dat ghy hier dus eenich u verthoont,
Daer nauw'lijcx God, noch menſch, noch reed'lijck Schep-
ſel woont:
Maer wel een groot getal van eyſſelijck Beeſten,
En nare ſpokery van veel vermoorde Geeſten;
Van welck ſoo menich hier (in 't dicht beboomde wout,)
Vol ſchrick, vol anghſt, ghevaer, in quyningh ſich ont-
hout.

Rogier. Ach! grijſe Vader, hoe kent hert bekommert weſe,
Wanneer de Ziel ſich heeft ghewapent met Godts vreſe?
Waer iſſer yets op aert, dat vreſens oorſaeck geeft,
Als ſich een vroom gemoet Godt opgheoffert heeft?
Geen leven is ſoo ſoet, als 't Hemels hoop ken peyen,
Oft wil om 't Hemels wel van 't Aertſch gewillich ſcheyē.

Helena. Wtwyſend' uwe reen beſpeur ick Godtlijcx yet,
Nochtans onſeecker, of het ſeecker Godtlijck hiet:
" Gheſchiet u doent door dwangh, te weten, dat u rede
Alleen gegrondtveſt zijn, op eenighe tegenhede:
Die u ontmoeten in 't betrachten uwes wenſch,
Soo is deught ſonder liefd', door ſwackheyt vande menſch;
De menſch is ſoo van aert, wanneer hy leeft in luſten,
En dat hy inde vreught des werelts 't hert mach ruſten:
Soo

Soo wenſcht hy om geen doodt, hy wenſcht noyt om den dach
Dat zijne Ziel verhuyſt, maer by hem blijven mach:
En ſoo de kans verkeert, loopt het geluck hem tege,
Hy is (door tegenheyt) tot ſterven wel genege:
Ia roept de Godtheyt aen, en wenſcht om 's levens ent,
Alleen op dat hy wert bevrijt van zijn torment,
Dits Paſſy, en geen deucht.

Rogier. Vreden die zijn klaerlijck,
En 't geen ghy Vader ſpreeckt, bevind' ick recht, en waerlijck:
De oorſaeck mijnes komſt hier in dit woeſte wout,
Sal Vader u, van mijn vry werden toe vertrout;
Ten tijden, als de luſt een geyle maeght bekoorde,
Heeſt ſy haer ſchoot miſbruyckt, 't gheen d'eere niet behoorde:
Soo dat natuur haer heeſt (door toedoen van een Man)
Verleent, het geen natuur alleen niet geven kan;
Om door dit valſch beleyt te ſtijven haer begeere,
De Vrught (als Vader my) onſchuldich op te ſweere:
Mijn Ouders veel bejaert waer meeſt de ſorgh by woont,
Hebben haer liefde my in deſe ſaeck bethoont;
Mijn Vader vondt geraen een tijdt langh my te ſennen,
Daer my (in vreemt gewaedt) geen menſchen ſoude kennen:
Op hoop dat metter tijt veranderingh mocht gheſchien,
Dies Godt geleyden my, ach leyder! dus allien
In woeſte eenſaemheyt, door nare vremde wegen.

Helena. Bedroefde Iongelingh, ick ben op 't hooghſt genegen
Te weten waer van daen ghy komt, en wie ghy zijt.

Rogier. Ach ! Vader, eender die van 't luck (laes !) wert benijt,
Het bitter ongeval doet mijn haer noodlot ſmaecken,
Doch ; moet (ghelijck ghy ſeght) uyt noot gheen wetten maecken :
Maer met geduldicheyt de ſware ramſpoets laſt
Lijdtſamich draghen ; want een ſalich Chriſten paſt
Gehoorſamelijck zijn wil, onder Godts wil te buygen,
En ſich een dienaer van zijns Heer en wil te tuyghen :
Ach leyder ! wien ick ben, en waer ick koom van daen,
Sal ick (mijn Heer) u doen te weten, en verſtaen :
Mijn naem die is Rogier, aen d' Amſtel ſtroom gebooren,
Tot ongeval, en ramp, (na 't ſchijnt) van Godt verkooren ;
Twee ſaecken zijnder Heer, indien ick ſ' u verhael,
Sult ghy bevinden dat ick heel rampſalich dwael :
Doch willich, mits Godts wil my dat heeft op-geladen,
Dies ick verloſſingh ſoeck, aen d' Hemelſche genaden :
De oorſprongh mijnes ramp, de liefde heeft ghewrocht,
En minne heeft (eylaes !) het werck ten eynt gebrocht :
In 't kort ick heb ghevrijt, ghelieft in deught, en trouwe,
Maer 't werden my benijdt van een Godtlooſe Vrouwe
Of Maeght, ghelijck ick flus mijn Heer gaf te verſtaen.

Helena. 'k Hoor wel, u liefde is door haer te niet gedaen.

Rogier. 't Is ſoo mijn Heer, ick moſt door haer Godtlooſe ſtreecken
Mijn lief verlaten, ach ! bedroefde hert, doet breecken
Een bracke trane ſtroom, nu ick Helena mis,
Helena, die mijn Ziel, en levens voedtſel is.

Helena. Ghy noemt haer naem Heleen ?

Rogier. Helena ick beminde.

Helena. En minden ſy u niet ?

Ach !

Rogier. Ach! hoe ſy mijn beſinde
Ken God, voor wien dat niet verborgen is op Aerdt,
Caſſandra alleen heeft lieſd's verlies gebaerdt.

Helena. Caſſandra?

Rogier. Ia Heer, Caſſandra is die gene,
Die and'ren liet met haer oneerlijck vereene;
Waer mede ſy mijn eer bekladde, daer by ſwoor
Ick haer beſlapen hadt: waer door dat ick verloor
Het luck mijn's lieſd', (eylaes!) licht dat ick u ontſtelle,
Mits ick u heylicheydt met ydele reden quelle:
Beſt ſwijgh ick, en met u yets Godtlijcx redineer.

Helena. Vaerdt voort in uwe ſaeck.

Rogier. Miſdoen ick oock mijn Heer?

Helena. In 't minſte niet, laet my het eyndt van deſen hoore,
Waert ghy verſeeckert van die geen die ghy verkoore
(Wt rechte liefde) had, dat ſy u hadt beſint?

Rogier. Och! jae.

Helena. Dewijl ſy u, en ghy haer had bemint,
Verwondert my dat ſoo de liefde van u beyde,
Door valſche loghen (van Caſſandra) moſte ſcheyde.

Rogier. De valſcheydt, was mijn lief (ach leyder!) onbekent,
Wanneer de leughentael, mijn eere had geſchent;
Dies ſy om deſe ſaeck, als ballingh is gaen doolen,
In welcke ſtaet ick my de Goon oock heb bevoolen:
Ick bid u Vader laet ons na u Kluyſjen gaen,
Daer ſal ick u de ſaeck op 't breetſte doen verſtaen.

Binnen.

Derde Handelingh.

CASSANDRA.

DE langh gheleden trots ſoeckt wraecke vande ſpijt,
Dat ghy noch even dreuts in't minnen 't mijnwaerts zijt:
Het lof van ydel eer waer meed' ghy ſoeckt te brallen,
Sal door Caſſandraes macht verſtroyen,en vervallen:
Ha! trotſchen dwingelandt,die my aendoet meer leet,
Als oyt tyran op Aerdt, aen zijne Vyant deedt;
De ſpijt valt my te ſwaer,mijn minne te verſmade,
Verrijckt met goet,en gelt, ſal ick om u genade
Meer pracchen? 't is te kints, ja 't aldergrootſt verdriet,
Om min te ſmeecken,een,die gantſch niet overſchiet:
Wat heb ick nu gewracht door mijn bedeckte laghen?
Vervloeckte baſtaert negen maenden langh gedragen,
In tegenheyt geteelt: op dat ick daer door ſou
Beletten u verſoeck tot eenich ander Vrou,
En ſwoor de Vrught u op:'t geen ick ſoo koſt beleggen,
Dat yder ſchande wiſt van u (Rogier) te ſeggen:
Soo dat ghy naemt de vlucht, 't geen u berouwen ſel,
Al ſoud' ick mijne reys aenvaerde na den Hel,
En door Godtlooſe raet van d'onder aertſche Geeſten
Vervolghen u tot inde poel der Helſcher beeſten:
Om wraecke, na mijn wenſch, te nemen trotſchen fiel,
Wiens lichaem dat ick wil doen ſcheyden vande Ziel:
Dan doch, hoe ſal ick beſt Rogier te vinden komen?
Daer ſchiet my yets in 't ſin, en dient wel waer genomen,

En

En voort in 't werck gestelt: hier woont een Toveres,
Een oude swarte kol, die sal my een expres
Wel dadelijck senden uyt, die my de maer verbreyt:
Ick gae, en spreeck haer aen, om hooren wat sy seyt:
Hier dunckt my dat sy woont, hier ist, ick wilse spreecken,
Om mijn, door haer beleyt, op mijn Vyant te wreecken:
Waer sydy Toveres? wat maeckt ghy oude Kol?
Ontsluyt de deure van dit donckere nare hol,
En staet my eens te spraeck, u isser aen gelegen.

Toveres van binnen. Wie isser op belust, of my te sien genegen?
Vertoeft, ick koom u by, schrick niet voor mijn gelaet:
Wat is u seggen?

Cassand. Ick koom hier by u om raedt,
Doch, acht het noodich eerst mijn voorneem t'openbaren,
Sal ick u seggen wat dat my is wedervaren:
Mijn hooghste neygingh drijft my op het spoedichst hier,
Om weten waer mach zijn gevlucht, trotschen Rogier:
Hoor wyse Propheters, dus is de saeck geleghen,
Ick ben in liefd' gheweest tot een Rogier genegen:
Die mijn geboden min onwaerdich heeft versmaet,
Als 't lichaem socht in lust van hem te zijn versaet:
Voor min genoot ick haet, voor vrundtschap stuure woorden,
Wat diensten dat ick deed', geen diensten hem bekoorden,
Dit speet my 't meest van al, dat hy my deed' dees spijt,
Dats dat hy vluchten: dies ick wil dat ghy my zijt
Hier in behulpsaem; doet my blijcken u vermoghen,
En maeckt dat ick noch eens den schelm zie voor mijn ooghen.

Toveres. Begeert ghy anders wat?

Cassand. Voor ditmael niet Godinne.

Toveres. Vertoeft; ick ſtelt in 't werck, en ſal terſtont beginnen.

Sy maeckt eenighe Sermonyen, met leſen ende branden op het TONEEL, *ondertuſſchen komter eener der* HELSCHER GEESTEN *van onderen.*

Helſche Geeſt. Ick die mijn reys aenvaerd' (door Plutonis bevel)'
Wt d'onder aertſche kolck, en afgront vander Hel:
Weet dat ick ben op reys, gheçiert met ſwerte Slanghen,
Heb ick mijn Helſche pruyck afgrijſ'lijck omhangen;
Wat iſſer dat ick dus, met geeſſels werdt geplaeght,
En dat my d'Oude Kol dus ylich opwaerts jaeght?
Met haer bepeckte ſweep, mijn vluchtich op doet ſtijghen?
Soo dat ick (heel vermoeyt) naeu aſem weet te krijghen,
Wat wilt ghy ſpreeck, en ſegh Tovereſſe ſnoodt, en out?

Toveres. Seght my waer een ghenaemt Rogier, ſich nu onthout:
En waer hy is, verlanghen wy op 't hooghſt te weten?

Helſche Geeſt. Gins in een wildernis, het moorders boſch geheeten,
Verſelt, doch onbekent bevindt hy ſich aldaer,
By zijn verlaten lief, in ſchijn van Kluyſenaer;
Met u verlof ick gae, van daer ick ben ghekomen.

Toveres. Noch niet.

Helſche Geeſt. Wat hebt ghy meer te vraghen voorgenomen?

Toveres. Begerich ben ick om te weten of hy daer
Sich noch een langhen tijdt verhouden ſal by haer?

Helſche Geeſt. Soo langh ſal hem Rogier by zijne lief verhouwe,
Tot nae (Caſſandraes doodt) Helena hem ſal trouwe.

Vertreckt

Toveres. Vertreckt, nu, 'k weet ghenoch: Iuffrou ick heb verstaen
Dat u in dese saeck 't geluck wil tegen gaen,
Indien ghy trachten wilt by u Rogier te raecken;
Soo moet ghy u bereyt tot 's levens eynde maecken:
De saeck loopt groot ghevaer, de plaetse daer hy is,
Die hiet men 't Moorders Bosch, en woeste wildernis.

Cassand. De saeck sy soo se wil, ter werelt is geen wet
Die my de reys (om wraeck te nemen) nu belet:
Daer is geen doodt soo wreet sy sal mijn blijdtschap telen,
Indien ick met Rogier mach na mijn lusten spelen;
Ick weet met wat beleyt ick dit sal onderstaen,
Al soud' mijn Ziel daerom in 't Rijck van PLVTO gaen:
Ick sal in mans ghewaet ghewapent my toerusten,
Om wraeck te nemen aen de Vyant van mijn lusten;
En thoonen my aen hem een monster, Tygerin,
En achten hem niet meer ghelijck hy deed' mijn min:
Ick gae, en stelt in 't werck.

Toveres. Gaet met my, 'k sal u leere,
Op wat manier, en wijs ghy derwaerts heen sult keere.

Binnen.

KAREL by hem hebbende een Hoveniers
Py, met een spae, ofte schop.

HA! Karel, ken de min de reden soo verr' brengen,
Dat selfs een reed'lijck mensch, de minne ken ghehenghen
Te stellen in ghevaer het leven, Ziel, en al?
Och! jae; Elisabeth, mijn Afgodin ick sal:

Ick

Ick ſal door dit beleyt, mins lieve kuuren ſpeelen,
En mijn Eliſabeth haer ſoete maeghdom ſteelen:
O ooghen, ooghen die mijn hebt ſoo verr' gebracht,
Dat min mijn reed'lijckheyt oneerlijck heeft verkracht:
O lonckjes, lief gegluur, dief-egge mijnes trouwe,
Hoe Karel, wilt ghy u beloft, en eer niet houwe?
Maer uyt een ſotte luſt, en minnelijck begeer,
Te ſchenden ſoo een Maeght door 't ſteelen van haer eer:
O neen; te deuchtſaem is Eliſabeth ghebooren,
Dat door mijn (minnens luſt) haer eer ſoud' zijn verlooren:
Neen, Afgodinne neen, mins luſten ick verſoeck,
Maer u te ſchenden ick op 't alderhooghſt vervloeck:
Ha! Perle, pronck, çieraet, ha! ſchoonſte aller ſchoone,
Getrouwelijck ſal ick u genooten min beloone;
Dienſtwillich ſal ick zijn, ſoo ghy mijn dienſtich zijt
Eliſabeth, mijn Ziel haeckt na die ſoete tijt:
Dat ick in dit gewaedt, mins luſt met u mach pleghen,
Waer toe, op 't hooghſte zijn mijn ziel, en zin genegen:
O vonckje van het vuyr 't gheen my het herte brandt,
O wonderlijcke kracht die Karel ſoo ontmandt,
't Genaeckt de lieve uyr, die waer dient zijn genomen,
Dat ick als Hovenier ſoeck in den Hof te komen:
Treckt Karel aen het kleedt, deckt het inwendich vier,
En zijt geen Karel meer, maer voortaen Hovenier:
O welbedachte vondt, wat heeft min looſe treecken,
Ick ſal dit Edel hert in boere kledingh ſteecken;
Wie ſal in 't minſt vermoen dat ick nu Karel ben,
Nu gaen ick voort, om zien oft ick haer ſpreecken ken.

KAREL treckt het Hoveniers kleet aen, ende doet een valſchen baert voor ſijn mont, ondertuſſchen komt CASSANDRA ghewapent.

Karel. HOlla! wie ſien ick daer?
Caſſand. Een daer ghy niet op dacht.
Karel. Dat ken wel zijn, ick had gheen Krijghſman hier verwacht,
Wat is u ſeggen?
Caſſand. Yets, 't geen ghy wel licht kunt raden.
Karel. Ick raden?
Caſſand. Ia, ghy raen; verrader, door u daden.
Karel. Verrader, wat is dit? ſiet voor u wat ghy ſeght,
Licht zijt ghy heel verdoolt, oft qualick onderrecht:
'k Hanthaefde noyt verraet, dat mach ick vrylijck ſweere.
Caſſand. Soo ghy 't niet weten wilt, ick ſalt u weten leere:
Wat waent ghy, dat ick u in dit ghewaet niet ken?
Karel. Ghy kent, oft kent my niet, verrader ick niet ben:
Wie zijt ghy?
Caſſand. Een die u het vluchten ſal verleere.
Karel. Ick vluchten noyt om quaet, maer ben die 'k ben met eere.
Caſſand. Mint ghy de eer, hoe maeckt dan liefd' in u verander?
Karel. Die mijn mint, min ick weer, dies lieven wy malkander.
Caſſand. Hier vind' ick 't gheen ick ſocht, wel eer zijt ghy ghemint
Van u Caſſandra, die u dreuts, en weygerich vint,
Verſmadende haer liefd': dit is 't gheen ick wil wreecke.
Karel. Ghy zijt hier niet by die, met wiẽ ghy waent te ſpreecke.
Caſſand. Hoe na vreeſt ghy de ſtraf van u bedreven daet,

Nu dat ghy wert gewaer dat u de wraeck na gaet;
Ontkennen ſult ghy niet u naem door deſe klede,
Ghy zijt Rogier, van wien Caſſandra heeft gelede
De meſte ſpijt, en trots, die yemant lijden mach,
Het geen ick wreecken ſal op heden deſen dach:
Ick ſal u leeren doen Caſſandraes min vergeten.

Karel. Ick heb mijn leven van Caſſandra niet geweten.

Caſſand. 't Is valſch geloogen, 't geen ick u hier ſpreecken hoor.

Karel. Ghy lieght het ſelver, en ghy hebt een onreght voor.

Caſſand. 't Sy reght, oft onreght, ſoo ghy mijn niet met de daet,
En dat op ſtaende voet, oock klaerlijck blijcken laet:
Oft ghy die geene zijt, Rogier, Rogier die 'k meene,
Soo ſal ick u het vleeſch af-hacken vande beene.

Karel. Ick, die ſoo menich daet, ick, die ſoo menich feyt
Van wapens heb verricht, door mannelijck beleyt;
Sal ick nu deſe trots van ſulck een bloet gedoogen?
't Is wonder dat ick u hier lyde voor mijn ooghen:
Ghy bengel, die de vlagh (te kints) op krachten roert,
Aen wien niet blijckt, dat ghy oyt Degen hebt gevoert;
Zijt ghy die man, die 't vleeſch ſal hackē van mijn beenen?
Ick ſorgh ghy ſult veel eer u trotſe roem beweenen:
Mits ghy my dwinghen wilt te ſeggen wien ick ben;
Een Hovenier, ghelijck dit kleet ghetuygen ken:
En ſoo ghy 't niet glooft, ſoo doet mijn anders ſegge.

Caſſand. Dat ick dees Degen u niet om de oore legge
Is wonder valſchen fielt; 'k ſegh noch ghy zijt de man.

Karel. So ghy om proef hier quaemt, beproeft mijn magtē dan,
't Is langh genoch getroſt.

Caſſand. Geen dreygen doet my ſuffen.

Karel. Grootſpreecken ken in 't minſte deel mijn niet verbluffen,

Doet

Doet my de eer en ſeght doch eens wie dat ghy zijt?

Caſſand. Ghy vraeght het geen ghy weet, dies barſt mijn gal van ſpijt:
Sie daer verrader, dit ſal u doen kleynder ſingen.

Karel. 't Schijnt ick gedwongen word', tot ongenegen dingen,
Doch; als het weſen moet, iſt korſte padt het beſt,

KAREL loopt haer onder, en doorſteeckt haer.

Caſſand. Oy me.

Karel. Dit is u loon, neemt dat noch voor het leſt. Binnen.

Vierde Handelingh.

ELISABETH, met haer Staet-Dochter.

Elisabeth LVcy.
Lucia. Me Vrou.
Elisabeth Eylaes! ontſtelt is mijn gedacht
Door een benaude Droom, van dees voorleede nacht.
Lucia. Door Droom?
Elisabeth Door droom (Lucy) vind' ick mijn ſoo verſlaghen,
Dat deſe Beenen my, van anghſt nau kunnen draghen:
Ick ſchrick, Eylaes! ick ſchrick, waer dat ick kom oft gae,
De ſpoock die'k ſach door droom, die volght mijn ſtappen nae.
Lucia. Me Vrou? Droom is bedroch, wilt u daer niet in quellen.
Elisabath Lucia luyſtert toe, ick moetſe u vertellen,
Mijn docht dat ick een Duyf gheneycht te paren ſach,
Waer by een Sparwer (op ſijn wijſe) met geklach
Sich voeghde: ſoo dat hy het teere Duyf je groete,
Op hoop, aen 't Beeſje zijn verhitte luſt te boete,
Om aen 't onnoſel dier te toonen (ongepaert)
Met ſlim bedrogh, zijn vuyl en roofachtighe aert:
En dat my dit ontſtelt (Lucia) 't heeft zijn rede,
My leyt (meer als ick ſegh) yets ſwaerlijcx op de lede:
Dan doch ick hoop dat God voor eenich ongheval.
Karel uyt Mijn (door zijn mogentheyt) genadich hoeden ſal,
Lucy?
Lucia. Me Vrou.
Elisabeth Vertreckt.

Ick

Lucia. Ick doe 'tgheen ghy gebiet,

Binnen.

Elisabeth Doch dat ick hier vertoef,en meld' aen niemant niet.

Karel. Wat bracke dou ontçiert (mijn lief) u roode wangen?
Wat heeft u lieve hert soo droeffelijck omvangen?
Wat drijfter uyt u borst,oft Maeghdelijck ghemoet,
Soo menich sucht,op sucht? segh my wat tegenspoet
Dat u bejegent is, sedert mijn laest bywese?
Eylaes! u wesen doet my quade tydingh vrese;
Wat let u lief? ey segh.

Elisabeth Ach! Karel, ach! ick sterf
Veel liever duysent doon,eer ick het seggen derf.

Karel. Hoe lief; ick bid u wilt voor mijn doch niet verborgen.

Elisabeth Verborgen ken ick niet,hoe wel ick ben vol sorgen.

Karel. Wat sorght ghy lieve lief? de saeck ist licht niet waert.

Elisabeth Ach! wou dat Godt,ick sorgh.

Karel. Sorght niet mijn lief, bedaert.

Elisabeth Bedaren, ach! ick ken tot geen bedaren komen.

Karel. Ick weet de oorsaeck licht die 't seggē u doet schromen,
De saeck loopt geen gevaer,stelt ghy u maer te vreen.

Elisabeth Het leyt my al te swaer (ach! Karel) op de leen.

Karel. Gantsch niet mijn lief, wie ken yets van mijn daet verklaren?

Elisabeth De tijdt, eylaes!

Karel. De tijt?

Elisabeth De tijt salt openbaren.

Karel. In 't minste niet mijn lief, daer sal noyt yemant zijn,
Die dit bedreven feyt vermoeden sal op mijn,
Genomen 't quam al uyt dat ick hem heb besprongen,
't Gheschieden mits het my werd' op den hals gedrongen.

Elisabeth Hoe Karel, wat is dit, wat hebt ghy doch bedreven ?
Karel. En weet ghy 't niet mijn lief, dat ick hem nam het leven ?
Elisabeth Ach ! Hemel, wat ick hoor, wat hoor ick hooge Goon ?
Hoe Karel ; wat deed u een Zielich schepsel doon ?
Dat ick weemoedich was, dat deden and're reden,
Hebt ghy u soo misgaen, soo salt noyt zijn geleden
Dat ick met u in liefd' vereene: neen, ô neen,
Soo langh ick leef op Aerd' ontsegh ick u met reen :
'k Wist niet van dese saeck, maer (laes!) mijn droeviche-
den
Die waren meest ontstaen, alleen uyt dese reden;
Want my inbeeldingh hadt ontrou van u voorseyt,
En nu ontsegh ick u om dit Godloose feyt.
Karel. Droom ick, hoe ist met my ; hoe ist met my ghelegen ?
Fy onbedachte tongh, fy had ick doch geswegen :
Fy reuckeloose handt, fy onbedachte daedt,
Fy vruchteloos berou, fy klachten al te laet ;
Sal Karel nu de naem van moorder zijn gegeven ?
Daer my dit snode seyt is op den hals gedreven :
Hoe Karel, sult ghy nu ghevoelen dubb'le pijn :
Een moorder heten, en sonder Elijsbeth zijn ?
Veel eer door 't stael, dat dees de moort steeck heeft ghe-
gheven,
Mijn eyghen moorder zijn, en brengen my om 't leven :
Ick wil door 't blancke stael, dat dees de moortsteeck gaf,
Mijn droeve levens draet ontydich snijden af ;
Veel liever wil ick mijn verliefde borst ontblooten,
En door dit minnend' hert, dees stale degen stooten :
Als sonder u (mijn lief,) en waerde Afgodin,
Te leven op der Aerdt, te derven uwe min ;

Soo my ulieve min, u min niet mach gebeuren,
Soo ſal de werelt dan mijn droeve ramp betreuren.

Eliſabeth Die reden (Karel) ſtaeckt, miſtrout niet op Gods maght,
Waer door ghy lichtelijck tot kennis wert gebraght;
Wilt u tot ware boet van u miſdaet begeven.

Karel. 't Is mijn vergeefs getrooſt, ſoo 'k ſonder u moet leven.

Eliſabeth En ſoo 't niet anders mach, wat iſſer om te doen?

Karel. Soo ſal dan Karel na het eyndt zijn's leven ſpoen,
Twee beulen plaghen my, en pijnighen de ſinne,
Den een dat is berou, en 't ander is de minne:
Ick min Eliſabeth, doch afkeer is mijn loon,
O ſtraf heyt al te ſtraf, ô overwreede Goon;
Dat mijn Eliſabeth haer Karel ken verſmade,
Nu hem het ongheval haer laſt heeft opgelade:
Nu my de meeſte trooſt op 't hooghſt van noode ſy,
Nu thoont ghy al te wreet, u wreetheyt tegens my;
Looſt banghe borſt, ey loos! een overvloet van ſughten,
Nu mijn Eliſabeth, haer Karel wil ontvlughten:
Ontvlughten, hoe kent zijn?

Eliſabeth Twee ſaecken (Karel Heer)
Beletten mijn de min, en willent nimmermeer,
't Een is mijn Ouders wet; ſoo dat ick u voor deſen
Heb menichmael geſeyt, dat niet ſoud' willen weſen:
Het tweede is (eylaes!) u Goddelooſe val,
Waer door ick nimmermeer, met u vereenen ſal:
Eerbiedich danck ick u voor d'eer aen mijn beweſen,
Ick bid u voor het laeſt, der Goden ſtraf te vreſen:
Met ootmoet en berou, u ſondich hert verneert,
Verſoent de Goden, en u Ziel ten Hemel keert.

Binnen.

Vlught

Karel. Vlucht ghy? ha! moorderin, en wreeste aller vrouwe;
Vlucht niet Elisabeth, het vluchten sal u rouwe:
Nu karel kort beraet, daer 's hulpe voor u pijn,
Hoe doch? te sterven, ach! wie sal mijn reghter zijn?
Ick selfs, ghy selfs? ô neen, waerom ô neen? 't moet wesen,
Hoe wesen? wilt ghy dan de groote Goon niet vresen?
Wat vreese? ick vrees gantsch niet, holla; ick vrees 't ghe-
spuys
Dat eeuwich Zielen plaeght, in 't onder Aertsche huys,
Ha! ha! wat fantasy soeckt my dus om te leye;
En met een viese schrick van helsche plaegh te peye?
Wegh grillen, Karel 't sa scheyd' af van 't vies geteul,
Kom stier u Ziel ter hel, en zijt u eygen beul,
Neen, Karel; neen, ô neen, bedaert, moort niet u selven,
Laet wanhoop doch soo diep u Ziele niet bedelven,
In 't nare duyster rijck waer strenghe Pluto heerst,
En Helsche slaven dwinght dat yder om het seerst
Sondige Zielen plaeght: wat mach ick doch bedencken?
Vaer met u saecken voort, geen Duyvel ken my krencken,
Raeck ick in Plutoos rijck, het heyr set ick soo om
Dat ick licht inde plaets van Pluto selver kom:
Ick sal (als Iupijn self) ter hellen neder dond'ren,
Waer van mijn komste selfs, Prins Pluto sal verwond'ren;
Wiens strafheyt mijn gewelt in geender wijs ontsiet,
Maer sal den Hel-Godt selfs vermorsselen tot niet:
Kom Cerbre Helschen hondt, u hulp aen my verleene,
En scheur dit knagend' vleesch van dese teye beene;
Proserpina Princes, kom (segh ick) voor den dach,
Op dat ick u 't geschenck mijn's Ziel vereeren mach;
Barst nare af-grondt op, en spalckt u keelgat open,

Kom Vngjers altemael om Karels Ziel te kopen:
Kom (Caron) met u boot wat leggen aen de wal,
En laed'ſe met een Ziel, die ick haeſt loſſen ſal;
Geen ſtraf is my te ſtraf, mijn ſnode daet te wreecken,
Nu uwe ſtraf heyt mijn (Elijſbeth) is gebleecken:
Wel aen dan droeve borſt, bereyd' en maeck de plaes
Daer 't vinnich ſtael zijn luſt boet in u bloet, eylaes!
Eylaes! Eliſabeth, nu ghy my hebt verlaten,
Moet Karel, Karel ſelfs, zijn eyghen ſelver haten:

Adieu voor 't laeſte dan, dit ſwaert ſal uyt mijn borſt
Doen ſtralen een Rivier : op dat u graege dorſt
In wraecke ſy geleſcht: ha ! wrede moorderinne,
Ick ſterf, ick ſterf, ick ſterf, nu ghy my niet wilt minne.

Hy doorſteeckt hem : ende het doode Lichaem wert binnen ghebracht, ondertuſſchen komt na weynich pauſeringh ELISABETH uyt.

ELISABETH.

ALs ick van Karel flus voor 't laeſt geſcheyden ben,
Heeft my 't berou beweeght, dat ick niet laten ken ;
Om mijn berouwich hert aen Karel t'openbare,
En mijn genegen Ziel (uyt liefd') hem te verklare :
Is hy in ongeluck vervallen, 't was door noot,
Wel deed' hy die uyt liefd', luckloofe byſtant boot :
O Afgod mijnes Ziel, of ick u al wil haten,
Het is vergeefs, de liefd' en wilt my niet toelaten ;
In plaets van haet, ſit min gewortelt in mijn hert,
Die mijn verliefde Ziel ghevoelen doet u ſmert :
Soo haeſt, ach ! Karel, als mijn ooghen 't luck genieten,
Dat ſy haer loncken op u grage luſten ſchieten,
Soo ſal mijn will'ghe Ziel, door liefd' zijn aengheport,
Dat ſy haer liefd' alleen hertgrondelijck uytſtort,
En offeren's u op : ô Karel, 'k ſal my voeghen,
Om u, in uwe min ten volle te ghenoegen :
Natuur verkraght mijn Geeſt, en wil dat ick met luſt
Hier onder 't Elſen loof, my ſlapende wat ruſt :
Op hoop, of Karel ondertuſſchen hier mocht komen,
Van wien ick in mijn ſlaep, hoop heughelijck te dromen.

Buygh

Buyght teere voetjes buyght, ruſt neder in het groen,
Daer mijn verliefde Ziel haer middach ſlaep wil doen.

Sy gaet neder ſitten, ende geraeckt in ſlapen, ondertuſſchen komt de Gheeſt van KAREL *voor haer verſchijnen.*

Waeck op Eliſabeth, waeck op, waeck op van 't ſlapen,
En ſiet u Karel hier (Eliſabeth) wanſchapen,
Met wangen bleeck; waeck op, aenſchout wie dat ick ben,
Een die u niet ghenoch voldoen met bidden ken:

 Om

Om tot vergiffenis zijns misdaets te bewegen,
Eylaes! eylaes! eylaes! Elisabeth, 't genegen
Streckt op het alderhooghst om u te bidden an,
Te bidden soo, dat ick niet meerder bidden kan
Om u vergiffenis; hoe kent my zijn vergeven,
Het geen ick heb misdaen in mijn voorgaende leven?
Ach! bidden al te laet, de sond' heeft my gedoot,
Dies is mijn arme Ziel in d' aldergrootste noot,
Schrickt niet Elisabeth, 'k heb geen macht u te deeren,
Maer u door mijne komst stan tvasticheyt te leeren:
Aenschout dees bloed'ghe borst, aenschout mijn diepe wondt,
Die 'k eeuwich dragen moet tot straffe van mijn sondt;
Door geylheyt die my heeft aen d'eene kant bestrede,
Ten and'ren heb ick 't ghebodt Godts overtrede;
Daer by mijn selfs gedoodt, ô bitterlijck gequel,
O knagingh mijn's gemoet, ô pijne vanden Hel:
O eyselijck geween, ô knerselingh der tanden,
O Helsche tyranny, ô Hel, ô eeuwich branden:
Mijn Geest (Elisabeth) most ghy voor ditmael sien,
Stelt u gerust, ten sal na dese noyt geschien,
De oorsaeck is om u rechtvaerdich te verklaren,
Dat ick u socht tot lust van min, maer niet te paren:
Dies ick in geylheyt, niet in Godts vrees heb gemint,
Ick heb geen meerder tijt, de droeve uyr begint;
Dat ick weer keeren moet nae d'onder Aertsche kuylen,
Daer nimmer eyndt en is van kermen, en van huylen:
Door d'onverdragelijcke pijn van d'Helsche vlam,
Mijn bootschap is ghedaen, ick gae van daer ick quam.

Binnen.

ELISA-

ELISABETH.

ICk sucht, ick schrick, ick schroom, (eylaes!) mijn leden trille,
Anghstvallich vreest mijn Ziel, ick wil, en ken niet wille;
Had ick geweten, ach! dat dit soud' zijn geschiet,
Ghy had u niet gebracht in dit bedroest verdriet:
Had my bewust gheweest, ghy om mijn liefd' u leven
Verliesen wilde, 'k had s' u overlangh gegeven;
Mijn Ouders hebben schult, ick spreeck als onbedocht,
Zijn eygen boosheyt heeft hem selfs hier toe gebrocht:
Sijn boosheyt? jae, (eylaes!) zijn boosheyt ist te wijten,
Berst bracke tranen uyt, doet nare stemme krijten
Ten hooghen Hemelwaert, om hulpe vande Goon,
't Hert my van droefheyt berst, ick sterve duysent doon;
Hoe dus, wat schrick, wat schroom doen my de Ziel ontroere,
En schijnen my, eylaes! eylacy! te vervoere?
Wat sweefter om en d' om, soo schrickigh voor my heen,
Wie daer, wie (segh ick) komt daer ginder na my treen?
Ick schrick, sie daer, sie daer, daer komter een aen kermen,
En soeckt my met ghewelt te vanghen in zijn armen:
Wie ist? mijn lief, eylaes! voor zijn gelaet ick beef,
Wel Karel; ach! ach! ach! ick my gevangen geef;
Kom (segh ick) uwe lief, kom segh ick mijn ontzielen,
Die niet en hebt ontsien u selver te vernielen:
Waer vlucht ghy Karel, ach! mijn Karel, dus verkeert?
V ooghen opghespalckt, u kaken uytgeteert:

Daer komt mijn Karel aen, ſie daer, hoe komt hy trappen,
Daer leyt wat inde weegh, hy wilder over ſtappen,
En treden tot my toe: ha! Karel ſtoute gaſt,
Sie daer, daer Pluto daer, daer hout hem Pluto vaſt:
Sie daer het ſnoot gebroet, de Nickers met hun allen,
Ach! Karel, hoe zijn u de ooghen ingevallen:
Ha! ſchelm, moordenaer, laegh-legger na mijn eer,
Vertreckt, ha! fielt vertreckt, en komt hier nimmer weer.

Binnen.

Vijfde Handelingh.

HELENA, ROGIER.

Rogier. 'T Verlangen drijft my aen om weder t'huys te raken,
Dies geeſt my (Vader) raet hoe ick het beſt ſal maken;
En wat my dient bequaemſt in deſe ſaeck gedaen.
Helena. 't Ghemoedt ghetuyght mijn u vertreck noch niet gheraen;
Na dat ick heb beſpeurt de oorſaeck uw's vertrecken,
Door valſcheyt die ghy my op heden ginght ontdecken,
Wt geyle min gebroedt: Caſſandra, ſoo ghy ſeght,
Soeckt u door ſlim beleyt te brenghen tot de Eght:
Caſſandra die ghebruyckt veel duyſtre ſlimme treecken,
Om haer Godloos verraet (uyt ſpijt) op u te wreecken;
Sy ſoeckt haer ſnoode luſt te pleghen na begeer,
Sy tracht door boos bedrogh te krencken uwe eer;
Indien ghy u (Rogier) voor ſullicx wilt verhoede,

Soo

Soo bid ick volght mijn raet, en hout het my ten goede:
Dat ick u voorneem soeck te breecken, 't schiet om best,
De Goden wetent, ach! hoe mijn gemoedt my prest;
Om u (wat ick vermach) oprechtelijck te thoonen,
Raed' ick u qualick, wilt (bid ick) mijn raedt verschoonen:
Mijns oordeels, 't waer u best, als dat ghy wel versaemt,
En met een goet partuyr, weer by u Ouders quaemt.

Rogier. Ach! Vader, kost dat zijn, het waer mijn hooghste wenschen,
Soo ick genieten moght de deughdsaemst aller menschen:
Helena die ick heb soo trouwelijck gemint,
En sy van herten my had wederom besint;
Wat luck waer boven 't luck van mijn geluck te achten,
Als mijn mijn Vader moght so weder t'huys verwachten;
Wat blijtschap, en wat vreugt, soudt voor mijn Ouders zijn,
Dat sy mijn soo vol vreucht weer saghen na mijn pijn:
Wegh reden sonder hoop, wegh ydele gedachten,
Die my onluckighe, doen soo geluckich achten;
Dat my 't luck soud' geschien te trouwen noch met haer.

Helena. Het soud' geschieden wel, soo ick Helena waer,
O Almogende Goon, door u almogenthede,
Vergundt my doch mijn wensch.

Rogier. Ach! Vader, u gebede
Ghetuygen my de gunst, die ghy u dienaer draeght,
Doch, denckt het geen ghy bid, de Goden selfs mishaeght.

Helena. Mishaghen?

Rogier. Ia.

Helena. Wat reen?

Rogier. De reden die zijn dese,
Dewijl ghy bid om 't geen onmogelijck niet ken wese,

Ver-

Vertoorent ghy de Goon, onmogelijck ken niet zijn.

Helena. En kent ghy dan Rogier gelooven niet met mijn,
Dat wat onmoghelijck ſchijnt, de Goden mogelijck maecken.

Rogier. Och neẽ mijn Heer, door ſchijn veranderen de ſaecken
Niet hare eygenſchap : die blijven ſoo ſy zijn,
't Onmogh'lijck dat wort niet, of 't is maer door de ſchijn :
Neemt by ghelijckenis, dat ghy u manne lede,
Met Vrouwelijck gewaedt uytwendich ginght beklede,
En maeckten u ghelijck in kledingh als een Vrou,
Ghelooft vry dat men u daer voor oock oordelen ſou,
Maer 't waer alleen door ſchijn.

Helena. Ghy ſpreeckt van menſchen ſaecke,
Maer 't gheen ick ſeggen wil dat ſoud' de Goden raecke :
't Onmogelijck moog'lijck wert door Goddelijcke maght
Den menſch eerſt zijnde niet, die werden door de kraght
Van Gode, 't geen hy is : doch 't Godtlijck redineere,
Moet ick (voor dees tijt) in Poëtery verkeere ;
Tot tuyghe mijnes gunſt, ſoo gund' ick u, u wenſch,
En my getransformeert heel in een ander menſch :
Ick wenſchten dat ick waer Helena.

Rogier. Door wat rede ?

Helena. Om u te thoonen, 't hert en Ziels genegenthede,
Met welcke dat ick u hertgrondelijck bemin,
Rogier ick beeld' my in dat ick Helena bin ;
Soo terght liefd's neygingh my, en 't ſchijnt ick door deughde
Genootſaeckt ben dat ick met Goddelijcke vreughde,
Den Hemel, en de Goon op-offer mijn gebeen,
Dat hare Godtheyt dy verleene u Heleen.

Ach

Rogier. Ach! Vader, ick bespeur met welck een goet ghene-
ghen,
Dat ick u hulp, en gunst, tot mywaerts heb ghekreghen:
Indien u gunstich hert gheen macht ontbrack, 'k vertrou
Dat my, na wil, en wensch van u geschieden sou;
Schoon my u goede wil, die macht niet ken bethoonen,
Soo sal ick niet te min u even danckbaer loonen,
Voor alle eer, en deucht, die ghy my hebt gedaen;
Dewijl mijn hert my treckt om weder t'huys te gaen,
Versoeck ick u verlof.

Helena. 'k Heb u niet te gebiede,
Indien ghy scheyden wilt, u wille moet geschiede:
Maer ach! (Rogier) eer ghy van hier vertreckt, soo
moet
Ghy volgen mijne raedt, en vallen eerst te voet
De groote Majesteyt des Hemels; laet ons hede
Hier in mijn Kluysjen gaen op-offeren gebede;
Dat u in uwe wegh den Hemel gunstich sy,
Op dat ghy veylich meught geraecken weer, daer ghy
V lieve Ouders meught in goede welvaert vinde,
Tot welckers dienst ick my in eeuwicheyt verbinde:
Kom doch Rogier, ey! kom, en laet ons beyde gaen,
Op dat met ons gebeen de Godtheyt wert voldaen:
Om Hemels gunst tot uwen voordeel te verlene.

Rogier. En dat ick (nae mijn wensch) mijn waerde lief He-
lene
Genieten mach, ick ben gewillich en bereyt,
Te dienen in ghebeen Goodts groote Majesteyt.

De Gheest van CASSANDRA.

STaeckt, droeve kommernis, deughd' lievend' Ionghelingh,
Die ick drie jaren langh in geyle lust nae gingh,
Tot my dees diepe Wondt het leven heeft benomen
Wanneer ick onder stond' u valslijck nae te comen,
Door raet eens Toveres: my moeten onder weegh
Die gene, waer van ick dees sware wonden kreegh;
Vermits ick waenden dat ghy 't waert Rogier, wiens minne
Met dulle Raserny verwerden my de sinnen:
Soo dat ick onbedacht, door Goddeloose raet
Opt hooghst vervallen ben in een vervloeckte staet,
Mits ick het Helsch gespuys te hulp socht u te quellen
Soo lijd' ick nu de straf, en wreede pijn der Hellen;
k'Ben door u deught geparst te comen voor den dach,
Op dat ick daer door u mijn doodt getuygen mach;
En dat ghy weten soud' mijn leven is ten ende
Most dees mijn comst geschien: dies ick my weder wende
Ter plaets, daer naer geween, en bitterlijck geschrey
De Helsche Poel beswalckt met suchten veelderley.

Binnen.

Rogier. Ick schrick in mijn ghemoedt, rechtvaerde straf doet blijcken
Dien God, van wien mijn hoop sal nimmermeer beswijcken,
O wonderlijck bedrijf, ick speur (o God) u macht
Met welcke ghy my hebt in het gemoedt verkraght,
Dat ick als machteloos, Heer, dijn Almogentheden

Ghenoot-

Genootsaeckt ben nochtans met krachtige gebeden
Te loven: Vader ach! wat voor een danckbaerheyt
Sal ick bethoonen God, mijn Hemels Majesteyt?
Voor dit gheluck, 't welck my gheschiedt is door het ster-
ven,
Van dees Cassandra, om wiens wille ick most swerven
Als ballinck achter landt, ghescheyden van die geen
Die ick soo trouw'lijck heb gelieft; mijn lief Heleen:
Nu sal ick dach, noch uyr versuymen, maer my stellen,
Om my in d'Echte met Helena te versellen;
Dies weghen laet ons gaen, ter plaets daer men Godt
eert,
Op dat mijn droeve druck, weer in gheluck verkeert.

Binnen.

ELISABETH by haer hebbende een Nonne-kleedt, met een Doodts-hooft.

OM in eensaemheyt te zijn
Wil ick mijn
Wt de boose werelt scheye:
En met een oprecht begeer
Inden Heer
Een Godtsalich leven leye.
Daer het herte (na zijn wensch)
Vanden mensch
Afgesondert is (om rede;)
Dat men van des werelts strijdt
Is bevrijdt
Godt te eeren met gebede.

Want die onder menſchen ſweeſt
Selden heeft
Goe gedachten, Godt te loven:
Want de Werelt treckt begeer
Altijt neer,
Eenſaemheyt de Geeſt na boven.
Ach! als my de vlugghe tijdt
Wiſſe ſtrijdt
Vande doodt brenght in gedachten:

Dan

Dan voel ick mijn wel getrooſt
't Alder grootſt
Vande werelt kleyn te achten.
  Wat ter werelt ſoet gelaet
Inder daet
Zijn 't maer ſnoode ydelheden:
Als men overdenckt hoe ras
Dat het glas
Van het leven daelt beneden.
  Die (wat hem den Heer toevoeght)
Wel vernoeght
Danckbaerheyt aen Godt ken geven:
Deughtſaem is in zijn ghemoet
En wel-doet
Ach! hoe ſalich is diens leven.
  Werelt, ick ſegh u adie
Mits ick ſie
Al u looſe, booſe ſtreecken:
Die door u ghevalſte ſchijn
Heunich zijn,
Maer in 't eynd' als gal op-breecken.
  Al u glory, roem, en pracht
Al u macht,
Al u welluſt, en vermaecke:
Al u gaven (hoe begeert)
Het verkeert,
Dies ick werelt u verſaecke.
  Nu ban ick de vuyle min
Wt mijn ſin,
Geyle luſten ick verfoeye:

Maer in plaets van dien ſal deucht,
In mijn jeucht
Salich in de *Liefde Bloeye.*
En dit ſuyver wit gewaet
Sal de ſtaet
Van mijn reynicheyt ghetuygen,
En in deſe ſuyv're ſchijn,
Sal ick mijn
Voor mijn Schepper nederbuyghen.
Dat hy my in deſe ſtaet
Doch toelaet,
Al mijn leven te volherden:
Op dat ick na deſen dach,
Eeuwich mach,
(Heer) by u ontfanghen werden.
Laet dit Beckeneel voor mijn,
Spiegel zijn,
Om mijn ſelfs te leren kennen:
Dat wy (na het vleeſch) van Aert
Stof ghebaert
Niet dan ſtof, en as en bennen.
Adieu dan ſnoode Feecx met u bedriegery,
Adieu, werelt, adieu, ghy heerſt gheen meer in my:
Met al u ſnoot verraet, en booſe liſticheden,
Die hier ſoo menich menſch met ſmerten heeft gheleden:
Wat zijt ghy werelt doch? een Poel vol damp, en ſtanck,
Der Goddeloosen vreucht, der deuchden onderganck:
Een ſtrick, een Helle ſelfs, die niet uytbraeckt dan plaghe,
Een

Een Hoer, een ſnode Feecx, die vruchten ſchijnt te dra-
ghe
Van vreuchde: maer eylaes! die op u vruchten ſiet,
Die vint in uwe vreucht, een helle vol verdriet:
O werelt, wat zijt ghy een Voedſter van Godtlooſheyt,
En queeckt de menſchen op, in overgeven booſheyt;
O werelt hoe ſtreelt ghy de herten naer u ſin,
En blaeſt den gierigert u loſe ſtreecken in:
Ghy werelt, ſtoockt het hert, en ſcherpt de bitſe tan-
den,
Der gener die door nijt opſlocken, alle ſchanden:
En ſpuwen laſter uyt, van vromen, werelt ach!
't Is wonder dat ick u bedroch verhalen mach,
O ſpiegel, waert ghy vaeck voor veeler menſchen oogen,
Onmoghelijck dat den menſch, wiert vanden menſch be-
droghen:
Onmoghelijck werelt, ach! onmoghelijck ſout u zijn,
Te zaeyen in den menſch, u wrede Ziels fenijn:
Adieu werelt, adieu, dit ſal mijn leydtſman weſen,
Door wien ick niet en ſal u liſt, u valſheyt vreſen:
Dit kleet, dit Nons ghewaedt, ſal weſen mijn habijt,
Dit Bakeneel een baeck, waer na mijn Ziel met vlijt
Sal ſtieren 't ſinnen C'oor, om niet te moghen dwalen,
In 's werelts woeſte Zee, waer in niet is te halen
Als quellingh, liſt, bedrogh, verdriet, ellent, en pijn,
Adieu werelt, mijn vreucht voordaen in Godt ſal zijn.

Binnen.

Seste Handelingh.

HELENA, ROGIER.

Helena. VVAt isser dat op Aerden leeft,
't Gheen niet zijn haest verand'ren heeft,
En schielijck ken verkeren?
Gheen dinghen hier ter werelt zijn
Hoe groot van macht, hoe vast in schijn
Die geen verand'ringh leeren.

Rogier. Den Hemel, die op 't geurich Cruyt
Dat in de groene velden spruyt
De koele dau laet dringhen;
En çiert het lieffelijck ghebloos
Van Lely, Vyolet, oft Roos,
't Tuyght al veranderinghen.
Wanneer sy buyen neder stort,
En met een felle wint omgort,
Of senght met blixem vlaghen,
Een Roos, oft Lely schoon ontdaen
Als men die in haer fleur sach staen,
Leydt schielijck neer gheslaghen.

Helena. Den mensch (ghelijck men heden siet)
Is heden wat, en morgen niet,
Door doodes felle donder:
Besit hy heden schatten waert,
Al is hy Koningh op der Aert
Hy leyter morghen onder.

Die

Rogier. Die gist'ren met ghewelt bequam
Veel steden door zijn kracht in nam,
Met kloeck beleydt in 't strijden:
En trotst op zijn gewonnen eer,
Leydt morgen selfs verslagen weer
En moet verwinningh lijden.
Wat baet doet staet, oft machts ghewelt,
Oft op gehoopte schat van gelt,
Kent een uyr levens baten?
Wanneer de doodt haer vonnis strijckt,
Oft als haer komst ghenaeckt, dan blijckt
De nieticheyt van staten.
Bequame tijdt, en stondt gebien my te vertrecken,
Laet u mijn danckbaer hert, tot een vergheldingh streccken
Voor u bewesen deught; die ghy my hebt bethoont,
Wensch ick ach! Vader, u op 't alderhooghst beloont;
Nu is de uyr vervult dat ick van u moet scheyde,
Nu is 't den rechten tijdt dat ick my moet bereyde
Te keeren wederom, daer ick mijn Ouders vind',
En daer ick mijn Heleen drie jaren heb ghemind:
Ach! welcke min ick hoop met Gode te volherde,
En dat Helena sal noch mijn ghetroude werde;
Dies wegen Vader, ach! ick van u scheyden moet,
Vaerdt wel, vaerdt wel voor 't laest, met een danckbare groet.

Helena. Holla; blijft hier by my, 'k wil niet dat ghy sult scheyde,
Voor dat ick selver sal u wederom geleyde:
Want sonder mijn (segh ick) sult ghy van hier niet gaen.

Rogier. Hoe Vader; wat wil dit,hoe ſal ick dit verſtaen?
'k Acht niet dat ghy het meent, my langher op te houwe,
Dat ghy mijn nadeel ſoeckt, en ken ick niet vertrouwe,
Dat ghy mijn ſchade wilt, met quellingh, en verdriet,
Door 't hind'ren mijn's vertreck, dat hoop ick ymmer niet.

Helena. Ick wil dat ghy by my, hier in dit Boſch ſult leven,
En u alleen ten dienſt (Rogier) van mijn begheven:
Ick wil al wat ghy wilt, u wil ſal zijn de mijn,
Ick lief Rogier, vermits ick niet en ben, die 'k ſchijn.

Rogier. Niet die ghy ſchijnt, hoe dat?

Helena. De ſchaemte doet my ſchromen.

Rogier. Wat hebt ghy (Vader) met dit ſegghen voorghenomen?

Helena. Op dat ghy hier uyt mooght mijn eyghenſchap vermoen,

Rogier. Kent ghy my anders (als ghy zijt) vermoeden doen:
Te weten Eremijt.

Helena. Nae 't uyterlijcke kleet,
Ick ben gheen Eremijt, hoe wel ghy my ſoo heet.

Rogier. Gheen Eremijt? 't is vreemt, en oorſaeckt my veel vreſe,
Door dien ick denck, by wie dat ick hier dan mach weſe.

Helena. By eender die met u wel wenſcht ghepaert te zijn.

Rogier. Hoe Vader, 't ſchijnt ghy raeſt.

Helena. 'k wil dat ghy blijft by mijn,

Soo

Soo ſult ghy ſien (Rogier) Helena met u paren,
De Goden ſullen u haer werckingh openbaren;
Ghy ſult (Rogier) hier ſien Helena die u mint,
Indien ghy na mijn raet u wil ghenegen vint;
Ghy ſult (Rogier) haeſt ſien hoe ſchielijck alle dinghe,
Hellen (door tijdts verloop) na veel veranderinghe:
Helena, hout haer hier, en leeſt ghelijck ick doe.

Rogier. O Goden wat ick hoor? ey! Vader ſeght my hoe;
En op wat plaets ick haer, eens ſal te ſpraecke komen.

Helena. Eer dit gheſchiet, Rogier, heb ick voor mijn ghenomen
t' Ontdecken u (uyt naem van haer) hoe ſy begeert
Dat ghy hier blijſt, en niet weer naer u Vader keert:
Voor en al eer ghy zijt in d'Echt met haer verbonden,
Op dat u Ouders vreucht werdt in dees vreucht ghevonden.

Rogier. Iſt droom?

Helena. Ach! neen Rogier, het zijn der Goden wercken.

Rogier. Indien den Hemel my, die gunſte doet bemercken
Dat ick hier in dit Boſch, Helena trouwen mach,
Soo ſal ick, al de tijt mijns levens, dach, aen dach,
Den Hemel, en de Goon op-off'ren danck ghebede,
Die my (door u) ach! Vader, deſe waerdichede
Verleenden: dies ick bid, dat my u hulp geſchiet,
Dat mijn ghewenſchte lief Rogier noch eenmael ſiet:
Ey! Vader laet ons gaen, 'k en ken niet langer beyde,
Of deſe Ziele moet van 't lievend' lichaem ſcheyde;
Waer vind' ick mijn Heleen? om wien ick ſtervend' leve,
Ach! Vader, wilt my doch een goede uytkomſt geve;

Dat ick haer ſpreecken mach , laet my het luck gheſchien,
Dat ick Helena mach eens voor mijn ooghen ſien,
Indien ick langher moet mijn afgodinne derve,
Soo doet ghy (Vader) my,hier voor u ooghen ſterve:
Dies bid ick (neer-gheknielt) dat ghy my doch ontdeckt
Waer mijn Helena is.

Helena. Rogier u ſmeeckingh treckt
Mijn hert, mijn Ziel, mijn ſin, u wenſch te verghenoeghe,
Doch ſchaem belet de ſpraeck.

Rogier. Hoe ſeght ghy?

Helena. 'k Sal my voeghe
Om u in 't gheen ghy wenſcht, op 't hooghſte te voldoen,
Ick ben ten eynden,hem met veynſery te voen;
Ach! tonghe, melt, ey! melt, het gheen de ſchaemt verbiet.

Rogier. Wat ſeght ghy Vader?

Helena. Ben ick u Helena niet?

Rogier. Hoe vader, ghy Heleen?

Helena. Die als een Kluyſenaer
Hier in dit eenſaem Boſch vol ſorghe, en ghevaer,
Ter liefde van Rogier, in dees Eremitage
Mijn ſinnen heb gevoedt op ons oude Vryage:
Waer in ick hoop (Rogier) ghy noyt verand'ren kent,
Siet hier Helena ſelfs.

Rogier. Zijt ghy 't mijn lief?

Helena. Ick bent.

Mijn

Rogier. Mijn lief een Kluyſenaer? ô wonderlijcke wercken,
V groote moghentheydt ha Goden! wy bemercken:
Helena, lieve lief, voor wien ick neder buygh,
Mijn nieu-ghebooren vreuchdt met blijde blijdtſchap tuygh:
Door liefd' die ick u draegh, ſoo wil mijn Zieltje nu
Verhuyſen uyt haer ſtee, en varen by het u:
De liefd' ghebied' my lief, dat door beloofde trouwe,
Ick aen u dienſt my ſal eeuwich verbonden houwe,

Soo u mijn liefd' behaeght, ghetrouheyt ick u ſweer.

Helena. Als uwe Dienares buygh ick ootmoedich neer,
En had ick niet ghekent u deughdelijcke daden,
V kloeckheydt en verſtant, u wijs voorſichtich raden:
Ick had het minne my, mijn lief noyt onderſtaen,
Gelijck ick nu door God's toeſchickingh heb gedaen.

Rogier. Heeft den Hemel 't ſoo gevoeght,
V in d'Echt met my te pare,
Iſt u wille?

Helena. My genoeght.

Rogier. Hemel gund ons wel te vare,
Seght de Goden haer beſtel,
Is vervordert, en gaet wel.

Helena. Voor u ſchickingh (Hooge Goon,)
Sijn wy ſchuldich u te loven;
Opwaerts ſteyght, ey! Hemels boon
Spoeyt u ſnelle reys na boven:
Hooge Goden, u beſtel
Is vervordert, en gaet wel.

Rogier. Hooge Goden, 'k moet u moeye,
Gundt my doch mijn lieve bee,
Laet ons herten in *Liefd' Bloeye*,
Gundt ons voorſpoet, heyl, en vree:
Goden, dus verr' u beſtel,
Is vervordert, en gaet wel.

Wat

Helena. Wat den Hemel t'ſamen voeght,
Dat en ſal de menſch niet ſcheyde;
Liefd' moet zijn door liefd' vernoeght,
Lieve liefde, bindt ons beyde:
Lieve liefde, wilt ons voen,
Soo blijft liefd' in *Eelen doen.*

Eynde.

J. KRUL.

PASTOREL
MVSYCK-SPEL
VAN
JULIANA, en CLAUDIAEN.

t'AMSTELREDAM,
Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker
op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

Juliana Koninghs Dochter van Athenen: komt in Boerinne kleeding vluchten op het landt, ter oorsaeck haer Vader (Oorlogh voerende met een Griecx Hartogh) sijn Rijck af-ghewonnen werden van den selven Hartogh, die *Juliana* achtervolghende, soeckt in hechtenisse te krijghen, van ghelijcken haer Broeder, om haer beyde, (neffens den Koninck hare Vader) in boeyens te sluyten, ende met Ghevanckenisse te belasten, doch misluckt hem.

Claudiaen, in Bedelaers gewaed, raeckt na lange dolinge by sijn Suster *Juliana*: op wien hy schielijck in liefde wert ontsteken, sonder hy van haer, ofte sy van hem bekent wert, doen malkander liefd's beloften: ondertusschen haer generende met eenige Harders, ende Harderinne, die welcke, oeffenende de *Musijck*. *Claudiaen*, ende *Juliana* tot die selfde oeffeninge soo seer aenvoeren, dat sy beyde seer uytmuntend' in die selve Kunsten zijn gheworden: in voeghen, dat sy door dien den Hartogh haren Vyandt tot liefden van *Juliana* hebben beweeght, ende van ghelijcken den Hartoghs Suster, die niet minder op *Claudiaen*, als den Hartogh haer broeder op *Iuliana*, in Liefden is ontsteken geweest, hem oock bemint, ende ghelieft heeft, doch *Claudiaen*, ende *Juliana* niet kennende, als voor een Harder, ende Harderinne.

Juliana, veranderende de Liefde die sy haer Broeder gedragen had, tot den Hartogh, geeft daer door oorsaeck aen *Claudiaen* dat hy sich bekent maeckt, ende wert met believen des Hartoghs aen sijn Suster *Apolonia* getrout: *Juliana* dit siende, doet van gelijcken, werd van den Hartogh voor sijn Echte ende wettelijcke Echt-gemalinne aenghenomen, ende ghetrout, ontslaet den Koninck van zijn ghevanckenisse, ende levert hem wederom, sijn beyde kinderen, ende sijn af-ghewonnen Rijck, met het aenkleven van dien.

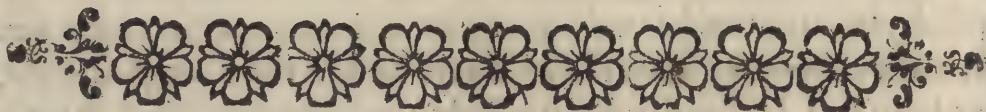
Eynde.

PERSONAGIEN.

AMARILLIS, GRUCELLA,	*Harderinnen.*
CORIDON.	*Harder.*

JULIANA, *Coninghs dochter van Athenen.*
PHYLOMENUS, *Griecx Hertogh.*
MARCELLUS, *Coninck van Athenen.*
CLAUDIAEN, *Konincx Soon van Athenen.*
DE MUSYCK.
PALLAS.
APOLONIA, *Des Hartoghs Suster.*

PASTOREL
MVSYCK-SPEL.

Eerste Uytkomste.

AMARILLIS.

ICK ſal op u begraeſde kant
Met Elſen tackjes dicht beplant
Ha! Criſtalijne vlieten,
Wat ruſten mijn vermoeyde leen,
In ſoete vreughd mijn tijt beſteen,
Wt vreucht mijn vreuchd' genieten.

Wel op, wel op mijn ſoete fluyt,
En blaeſt het lieve deuntgen uyt
Het welck ick onlanghs hoorde;
Dat deuntge 't welck mijn geeſje dwongh,
Dat het in vreughde ſoo ontſprongh,
Dat my de luſt bekoorde.

Te neurien de woortjes na
Die ick nu uyt mijn Fluytje ſla,
Op maet, op Rijm, op Nooten;
O Voyſje dat my ſpeelt in 't hooft,
Veel ſoeter als ick had gheloooft,
O vreuchd' in 't hert gheſlooten.

 Hoe

Hoe waſt, hoe iſt? ick weet, laet ſien;
De thoon begint uyt, en ſoo 'k mien
En hoop ick ſalt wel raecke:
Wel aen dan *Amaril* vangh aen,
'k Sal met mijn voet de maet wel ſlaen
Wilt ſelfs u ſelf vermaecke.

AMARILLIS ſpeelt op een Fluytjen, ondertuſſchen komt GRUCELLA verſelt met CORIDON, by hem hebbende een Vyool.

Coridon GRucella lieve Nimph, wat aenghenaem geluyt
Verſpreydt ſich door 't gheboomt?
Grucella 't Schijnt *Amarillis* Fluyt.
Coridon Soo iſt, kom laet ons gaen, en *Amaril* verſellen;
Ick ſal *Grucella* mijn Vyool daer onder ſtellen,
En ghy met uwe ſtem, wy maecken ſoet party.
Grucella 'k Ben *Coridon* te vre'en, wy ſijn hier dichte by
De Lommer, wel verſien van Eyck, van Elſ', en Linde,
Wa er onder 't ſoet geruys van ſoele Zuye winde
De ſtercke hetten breeckt, en 't ſteecken vande Son
Verhindert door de Vliet, van koele water Bron:
Daer ſien ick *Amaril*: die (ſoo langh hare Schape
In klaver graſe gaen) ſchijnt ſorgheloos te ſlape.
Coridon *Grucella* dat is waer, ick gae eens ſoetjes heen,
(Wijl *Amarillis* ruſt) gins inde Lommer treen,
Om ſamelen Bloem, en Kruydt, daer 'k *Amaril* me graſe,
Die uyt haer lieve mondt Vyolen ſchijnt te blaſe;
Indien (*Grucella*) ick eens op haer Borſjes raeck,

Snlt

Sult ghy oock klappen, segh?

Grucella Hoe *Coridon*, die saeck
Gaet my in 't minst niet aen.

Coridon Sult ghy 't oock yemant seggen?

Grucella Wat soud' ick seggen?

Coridon Maer dat ick mijn neer gingh leggen
Hier neffens *Amaril.*

Grucella Waerom, wat raeck mijn dat?

Coridon Wat vreuchde soudt my zijn als ick haer borsjes vat?

Grucella Dats *Coridon* te hoogh.

Coridon *Grucella* meughjet spreecke?
Ick moet.

Grucella Wat moetje?

Coridon Maer by haer boesem steecke
Dit Roosje, wit als snee.

Grucella Waer toe dit malle spel?

Coridon Om sien wat witter is, dit Roosjen, of haer Vel:
Dan heb ick noch een bloem, een vers gepluckte Roose,
Die sal ick legghen op de kaeckens lieve bloose
Die *Amarillis* draeght, verr' boven eenich Mens,
Om sien wat schoonder bloost, haer Kaeckjens, of Provens:
Ick weet, *Grucel*, ick weet haer bloos, en wit te samen
Ghemengelt onder een, sal selfs de Roos beschamen.

Grucella Tijt *Coridon* te werck, en doet ghelijck ghy seght.

Coridon *Grucella* dat ick dorst.

Grucella Niet durven, Arme knecht,
Indien ick u recht ken, en salt u daer niet letten,
Kom *Coridon* 't is best dat wy ons neder setten;
Weckt *Amarillis* op, de tijdt die gaet vast voort.

Coridon Mijn dunckt *Grucella*, dat u *Amarillis* hoort,

s* Ont-

s' Ontwaeckt, en na het ſchijnt, ſoo wilſe weder ſpeelen.

Grucella Wel *Amarillis*, hier dus eenigh?

Amaril Ach! ick heele
De oorſaeck die my doet in eenſaemheyd ſteeds zijn,
Ghy komt ſeer wel te pas *Grucella*, hier by mijn;
Laet ons met ſangh, en ſpel den ander wat vermaecken.

Coridon Wel *Amarillis*, ſoo 't u luſt in deſe ſaecken
V luſten te voldoen; ick ben voor 't mijn te vreen.

Amaril Laet ons de Veel, en Fluyt dan ſtellen onder een;
Grucella vat u thoon.

Grucella 'k Weet niet wat ick ſal ſinghe.

Coridon 'k Heb yets met dryen, dat mijn dunckt ſeer fraye dinge,
Oock aengenaem te zijn.

Amaril Wat iſt?

Coridon Yet nieuws.

Amaril Laet ſien,
Wel *Coridon*, ick bid u ſeght my eens van wien
Ghy dees Parthye kreeght.

Coridon Van eender die de woorden
Nu onlanghs Rijmden als hy 't voyſjen ſinghen hoorden:
Kom aen *Grucella* ſingh, ey! lieve ſlae de maet,
En hoor een reys hoe ſoet dat dit met dryen gaet.

Sy ſpeelen ende ſinghen, ondertuſſchen komt IULIANA *in Boerinne kleedingh ſeer verbaeſt uyt.*

Iuliana OY me! eylaes! waer heen, waer heen ſal ick my wenden?
Den Hartogh heeft de Stadt, en ſoeckt mijn eer te ſchenden;

'k Ben

'k Ben van mijn goet berooft,mijn eere lijdt gevaer:
Ey Hemel! Heerſcher; ſtiert my in het herte, waer
Dat ick mijn berghen ſal,en dit gevaer ontkomen;
Krijght my den Hartogh, ach! mijn leven wert genomen:
Oy me! waer keer ick heen? daer ginder Huyſliens zijn,
Die ſal ick ſpreecken aen,verſoecken dat ſy mijn
In 't een of 't anders huys ſoo langh willen verſteecken,
Op dat ick doch ontkoom des Hartoghs ſnoode treecken:
Luck wenſch ick u te ſaem,zijt hertelijck gegroet
Ach! van een Koninghs Kint,dat droevigh ſwerven moet
In dees Boerinne ſchijn; ick bid u lieve vrinden,
(Indien my yemant mocht vervolghen, ende vinden,)
Dat ghy my doch niet melt, maer ſeggen wilt,dat ghy
Mijn Broeder bent, en ick u aller Suſter zy;
Om daer door 't leven,en mijn Eere te verſchoonen.
Coridon Wy ſullen u in als ons trouwicheydt bethoonen:
Seght ons u naem,en wie ghy zijt, bedroefde Vrouwe.
Iuliana 'k Hoop immers (Harder)dat ick mach op u vertrouwe,
Coridon In alles vryelijck,ghetrouwicheyt ick u ſweer,
En ſal (waer dat ick ken) beſchermen uwe eer.
Iuliana 'k Ben *Iuliana*,Koninghs Dochter van Athenen.
Coridon Zijt ghy des Koninghs kint,wy ſullen u verleenen
In alles onſe hulp, waer dat ghy die begheert.
Iuliana Ick danck u op het hooghſt,mijn Vader is verheert,
Berooft, van Croon,en Rijck,van erfdeel,en Landen,
Den Hartogh *Phylomeen*, die heeſt het in ſijn handen:
Mijn Vader vlucht als ick,mijn Broeder van gelijck,
Dwaelt droevich achter landt,verſtooten uyt het Rijck;
Den Hartog ſpeurt ons na, hy ſoeckt mijn eer te ſchenden;
Dies ick bedroefde Maeghd by na ſmoor in ellenden,

Ick hoor gherucht, oy me ! dit ſal den Hartogh zijn,
Ick bid u meld my niet, maer thoont u gunſt aen mijn.

Den Hartogh met eenighen Adel, hebbende MARCELLVS *ghevanckelijck.*

Hartogh GHY Huyſluy, ſeght my eens, oft ghy niet hebt vernomen
Ghevluchte luyden, van Athenen af-ghekomen.
Coridon 'k Heb deſen dagh (mijn Heer) geen and're luy geſien
Als hier den Hartogh ſiet, ghenadigh Vorſt, indien
V Majeſteyt gelieſt wy op de ſaecke letten,
Sullen ghedienſtigh achtervolghen uwe wetten.
Hertogh Wat Harderin is dit?
Iuliana Een armen Boermans kint,
Dat met Landt-bouwery het ſchamele koſ je wint:
V dienareſſe Heer.
Hartogh Soudt ghy my willen dienen?
Iuliana Mijn dienſt (waert u ghelieft) wil ick aen u verlienen
Grootmogend Majeſteyt; wat dienſt ken ick u doen,
Die niet ge-oeffent ben als Vee, en Schapen voen.
Hartogh V heuſheyt is te eel, u waerde is meer waerdigh;
'k ſach onder Harders noyt een Harderin ſoo aerdigh
Als u.
Koninck Ach ! 't is mijn Kindt (eylaes !) Hoe wil dit gaen.
Hartogh Ach ! ſchoone Harderin, ick ben u toegedaen,
Kom reyſt met my ten Hoof, ick ſal u ſtaet verheffen.
Iuliana Eylaes ! het ongeval dat wil my noch eerſt treffen;
Ick ſie mijn Vader daer ghevangen.
Hartogh Harderin,

Wat

Wat ſpreeckt ghy dus alleen?

Iuliana Ghenadigh Vorſt, ick bin
In overpeynſingh hoe dat ick mijn beſt ſal dragen,
Om met mijn dienſten uwe Hoogheydt te behagen;
Dewijl ick ben getrout, dees Harder is mijn man,
Soo dat ick qualick my ten Hoof begeven kan;
Oock heb ick Kinders Heer.

Koninck Seer wel gheveynſt:

Hartogh De ſaecke,
Bevind ick ſoo, dat ick niet wel ſal kunnen raecken
Tot mijne wenſch, om van u dienſt gedient te zijn;
Vaert al te ſamen wel.

Hartogh met al de ſijnen binnen.

Iuliana 't Luck dient in onluck mijn,
Mocht nu mijn Vader, ach! in ſijne oude dagen,
Van ſijn gevanckenis bevrijt zijn, en ontſlaghen:
En dat ick weten mocht hoe 't met mijn Broeder gaet,
Soo waer ick wel gheruſt in dees bedroefde ſtaet;
Ick hoop den Hemel ſal het al ten beſten voeghe,
Ick ſal met Godes wil mijn willigh vergenoege:
Wel doet hy die als 't luck niet wil gelijck men wou,
In ongeval aen God ſijn dienſt thoont even trou;
Ghy opper Hemel Godt, hebt my mijn luck benomen,
Alſt u belieft ſoo ken ick tot geluck weer komen:
Iſt niet in werelds eer, 't ken weſen in een ſaeck
Die mijn bedroefde ſtaet ken trooſten met vermaeck:
Aey! Harderinne wilt mijn vryigheydt verſchoone,
Ick bid u wilt my doch u hulp en byſtant thoone;
't Is my een ſware pijn dat ick van Konincks bloet
Gheteelt, eylaes! eylaes! om nootdruſt bedelen moet:

Ey! brenght my doch ter plaets, waer ick mijn dorſt mach
laven.

Amarillis Ick wenſchten ons Princes ſoo wel bedeelt met gaven
Van het gheluck, dat wy, u wiſten te voldoen.

Iuliana Ick heb ghenoch als ick het leven weet te voen,
Al waert maer Kaes, en Broodt.

Coridon ô wonderlijcke dinghe!
Dat 's Menſchen leven is ſoo vol veranderinghe:
Genadige Princes, luſt u met ons te gaen?
Ghy ſult naer onſe macht van ons werden voldaen.

Al t' ſamen binnen.

CLAUDIAEN in Bedelaers ghewaedt.

SOO langh de voorſpoedt dient, en 't luck blijſt by de
Menſchen,
En deelt haer gaven uyt naer wil, en hartens wenſchen:
Soo langh, eylaes! ſoo langh, ſoo langh, en langher niet,
Bevind' ick dat een Menſch van Menſchen hulp geſchiet:
O wonder wanckel radt, hy doolt in zijn vertrouwen,
Die op het hooghſt gebracht, u hooghte waent te houwen:
Hy doolt die in 't gheluck 't verand'ren niet be-ooght
Dat hy weer dalen ken ghelijck hy is verhooght;
Wel doet hy die in luck, het onluck ſtelt voor ooghen;
Wel doet hy die ſich niet vertrout op ſijn vermooghen,
En bind' ſijn luſten aen de gaven van 't geluck,
Op dat, als 't nood-lot komt, een onverwachte druck
Hem niet en overvalt; maer dat hy ſich na mate
In onluck dragen ken, als 't luck hem heeft verlate:
Trooſt nu, ha! *Claudiaen*, in 't onluck, u met reen,

Hebt

Hebt ghy niet 't geen ghy hadt, zijt evenwel te vreen:
Indien ghy wel door-ſiet de wereld, en haer ſaecken,
Ghy keunt van 't ongheluck noch u gelucken maecken:
'k Acht werelds luck, gheen luck, 'k acht werelds eer gheen
Eer,
Die als ſy ſijn op 't hooghſt, ſeer ſchielijck dalen weer:
Wat heb ick menigh Vorſt, en Prins, op deſer Aerde
Ghekendt, die zijn gheweeſt in luck, en grooter waerde:
Ge-acht, ge-eert, ontſien, als Gooden aengebeen,
Maer (leyder!) op een kort gleedt al die glory heen:
Soo gaet het met de Menſch, die heden is verheven,
Wert morghen uyt ſijn ſtaet verſtooten, en verdreven;
En die den oorſpronck wil van dit ellent ontgaen
Die moet niet al te vaſt op zijn vermogen ſtaen;
Luckſaligh is dat landt, Godtſalich ſulcke Menſchen
Die niet uyt anders nood haer luck, en glory wenſchen;
Godtſalich ſulck een Prins, gezegent ſulck een Landt,
Daer men de bittere krijgh onthoudt een wrede handt:
Maer daer de vrede bloeyt, en daer de Vorſten trachten
Meer luck door vrede, te verkrijgen als door krachten:
Daer rijckt Rijck, Landt, en Stadt, een yeder leeft na luſt,
En d'Eelſte ſtaet op Aerd' gaet nimmer boven ruſt;
Hoe ruſtich ſoud' ick zijn dat ick mijn mocht begeven
Te leyden op het landt een arrem Harders leven:
Had ick mijn Suſter *Iuliana* hier by mijn,
En waer mijn Vader wel ick ſoud' gheruſtich zijn:
'k Betracht geen Hoogheydt meer ſoo lange als ick leve:
Ick ſal in ſooberheyt mijn ſoecken te begeven
Hier op het Landt, en by de Harders in het groen,
Daer ick mijn luſten ken in kleynicheyt voldoen.

Juliana uyt.

'k Sie daer een Harderin, oft Boermans Vrouwe komen:
Ha *Claudiaen*! by u dient wel in acht genomen
Te veynsen; op dat ghy u niet en maeckt bekent,
Oft yemandt mercken ken, ghy 's Konincx Soone bent.

Iuliana Ghy die dus achter landt loopt bidden ende bedelen,
Hebt beter daghen als wel hebben veele Ed'len,
Oft Koningen op Aerd'.

Claudi. Indien mijn niet ontbreeckt
Boerinnetje, het geen waer van men dickmaels spreeckt;
Dat is 't genoegen, 't welck ick in my wel bevinde:
Voorwaer gheen Konincx staet oyt yemand soo beminde
Als ick wel doe de mijn.

Iuliana 'k Geloof het geen ghy seght,
Versoeck aen u dat ghy my doch eens onderrecht
Oft wel soo Goddelijck, als 't gerustelijck is, ken wese.

Claudi. Wat dat belanght, ick sal Boerinnetjen in dese
(Na mijn vermoghen) beantwoorden uwe vraegh:
't Is Godlijck als gerust.

Iuliana Nochtans men alle daegh
Veel menschen in dat oordeel anders hooren segghen.

Claudi. Wanneer men dese saeck in redens schael wil leggen
En ballanceeren die, soo ist gelijck ick spreeck,
Ick oordeel van mijn selfs; ick die in d'armoed steeck,
Soud' gaerne (soo ick kost) yets eerelijcx beginne,
Om mijn nootdrufticheyd met meerder eer te winne;
Dan doch gelegentheyt, 't zy hoe veel dat ick doe,
En laet my in het minst geen and're middel toe,

Midts

Midts ick niet anders ken, voegh ick my na de rede,
Daer ick het meeste derf, stelt my het minst te vrede;
Maer soo ick meerder kost, daer ick het minder socht,
Om dat het minder my het meest gemack aenbrocht,
Soo waert soo Godlijck niet.

Juliana De waerheyt doet het blijcken,
Dat wijsheyt soo wel is in Armeluy, als rijcken:
V reden die zijn klaer, en grondigh gefondeert,
Soo dat ghy door u reen aenprickelt mijn begeert,
Om meerder redeneringh (Vrund) met u te maken.

Claudi. 'k En dacht noyt op het landt so grooten luck te raken,
Dat ick soo rijcken schat in d' Armoed vinden sou,
Dat om mijn redeneringh my soo lieven Vrou
Soud' smeecken, schoon ghy zijt een Harderin, u zeden,
V kennis, u verstand, u wijsheydt, en u reden
Doen my bedencken, ost wel soo een heus gemoedt
Soud' kunnen werden, by de Harders opgevoedt.

Juliana De gaven des verstants sijn voedtsels van goe zeden,
Ghelijck als uyt verstant voort-comen wijse reden;
Soo ist verstandt het geen de wetenschappe voedt,
En uyt de wetenschap, soo komt een heus gemoedt,
Des heusheyts oorspronck, is verstant van God gegeven,
Soo wel die, die te Landt, als inde Hoven leven
Genoten dese gaef: dies oordeel ick voor mijn
Dat wel goe zeden kunnen by de Huysliens zijn,
Indien sy met verstandt begaeft zijn.

Claudi. Wijse Vrouwe,
Wat luck ist my dat ick hier spraecke met u houwe,
Al schijn ick ongeacht, soo is nochtans mijn hert
Geneyght tot wetenschap, die by de Wijse wert

De

De grootste schat ge-acht die yemandt ken bekomen:
Ick ben een Bedelaer, maer heb steedts by de vromen
(Als wijse) mijn vervoeght; ten tijden als het luck
My noch bevrijdt had voor des Armoets droeve druck.

Juliana Zijt ghy ghetrout?

Claudi. O neen.

Juliana Meent ghy u jonge Iaren,
Te slijten, sonder dat ghy Echt'lijck soeckt te paren?

Claudi. Ick weet niet Harderin, hoe dat noch loopen ken.

Juliana Hoe hiet ghy?

Claudi. *Celidon*.

Juliana Van waer?

Claudi. Van waer ick ben
Sal ick u Harderinne, garen openbare;
Ick ben een Fransman, doch heb sint mijn vijfthien Iaren
Den Oorloch ghedient.

Juliana Wel *Celidon* dat's vreemt,
Wijl ghy een Krijgsman zijt, dat ghy geẽ dienst en neemt;
't Waer meerder Eer, als dus te beed'len achter lande;
De Krijgh geeft Edeldom, en 't Bed'len dat is schande.

Claudi. 'k Soeck Edeldom, noch Eer, noch Staet, noch Werelds pracht;
Maer sulcke Edeldom, die Godt self Edel acht;
Ick soeck mijn wille, na de wille Godts te voeghen,
'k Heb in mijn arremoedt een rijckelijck ghenoegen:
'k En soeck geen Hoofsche Staet, 'k en wensch gheen werelds Eer,
Maer dat ick hebben mocht van Gode mijn begeer;
Een Goddelijcke wensch soud' ick van Godt betrachten.

Juliana Wat soud' dat zijn?

Mae

Claudi. Maer dat ghy mijn woud' achten
Soo waerdich, indien ghy noch zijnde onghetrout,
My in u liefdens dienst voor slaef aen-nemen wout:
Hoe wel op 't duysenst ick mijn selfs onwaerdich kenne,
Soo grooten gunst van u, sal ick nochtans gewenne
Mijn leven t' uwen dienst, mijn wille na u wet
Te voeghen: lieve Vrou, indien my niet belet
Eens anders trou verbondt, mijn trou aen u te thoonen.

Iuliana d' Aenbiedingh uwes dienst is waerdich te beloonen
Met danckbaerheyt: wat trous verbondt aengaet,
Ick ben noch vry en los, en leef een Maeghden staet;
En draegh u gunst, midts ick speur u genegenthede,
Die even ghelijck ick, in kleynheyt zijt te vrede:
Wilt ghy een Harders staet aenvaerden neffens mijn,
En met mijn kleyne macht, en gunst te vreden zijn;
Ick sal u (waer ick ken) dat meught ghy vry vertrouwen
Mijn hulpe bieden: diets dat ghy u sult verhouwen
Hier op het landt, en my in als u diensten doen.

Claudi. Ick sal (ha! lieve Nimph) met u de schaepjes hoen:
Ick sal u alle dienst, en alle liefd' doen blijcken,
Ick sal u eeren, en soo eeren dat geen rijcken
Ia Princen op der Aerdt, meer eere kunnen bien
Aen haer Princessen, als ghy wel van my sult sien,
Ick bid u (waerde Nimph) dat ghy my doch laet weten
Hoe dat ghy zijt genaemt.

Iuliana 'k Ben *Silvia* geheten,
Een ouderloose Maeght, by d' Huysliens op-gevoet,
En by de Harders, die seer aengenaem, en soet
Hier oeffenen de *Musyck*: verkeer ick alle dagen,
Dewijl ick in die vreucht heb groot'lijcx mijn behagen.

Claudi. Die Kunſt,(ha! lieve Nimph) ick metter harten min,
En redelijcker wijs ick oock ervaren bin:
Ick ſingh, en ſpeel wel me,'t zy wat my voor mach komen.

Iuliana Wy hebben *Celidon* op heden voorgenomen
Een treftige Muſyck te maecken, dies ghy meught
V voegen neffens ons, op dat de ſoete vreught
Te aengenamer ſy.

Claudi. Ha *Silvia*! die ick minne
Wt goe genegentheyt, met hert, met Ziel, en ſinne;
De Liefde tot de Kunſt, teelt Liefde die u mindt,
Soo mindt, dat *Celidon* ſijn Liefde vaſt verbindt
Om *Silvia* alleen, als een Santin te eeren.

Iuliana Kom (*Celidon*) laet ons na het geſelſchap keeren;
Neemt aen een Harders Kleedt, en voeght u na de tijt;
Veynſt waer ghy komt, en ſeght dat ghy mijn Broeder zijt:
Houdt onſe Liefd' ſecreet, en gantſchelijck verborgen,
Van kleedingh, en van als ſal ick u wel verſorgen.

Binnen.

Tweede Handelingh.

CLAVDIAEN *in Harders kleedingh*, JULIANA, AMARILLIS, GRVCELLA, CORIDON, *de* MVSYCK, *met Rey van Muſicanten: by haer hebbende eenigh gheblomte, 't welck ſy draghen na den Tempel van* PALLAS, *alwaer ſy die ſelvighe op-offeren met een Muſyck gheſangh, ende ghespel.*

Grucella VRundt *Coridon*, ick hoop dat onſe Offerande
Yets vrughtbaers wercken ſal.

Te

Amaril Te meer wanneer wy brande
Dees Bloempjes uyt-ghekeurt.
Coridon Met Lauw're blaen gheçiert:
O Maeght, ô Eedele Maeghd, wel waerdigh Gelauriert,
Kom, ſoet geſelſchap kom, laet ons dees Tempel groeten,
De Kunſt-Godin ter Eer, met neer-gheboogen voeten;
Vereenigh ſnaer, en ſtem, een yder vat zijn thoon,
En kniele nevens my voor *Pallas* waerde Troon:

Ey! offer op met vreuchd' de Kunst-Godin, Kunsts schat-
ten,
Strijck doch eens op de Veel op dat wy mogen vatten
Den thoon recht na den eys: strijck noch eens op de ge,
't Is wel, kom laet ons gaen, en dragen d' Offer me:
Goddinne vande Kunst, wy proncken u Altare
Met Bloempjes, en Laurier, op dat wy onse snare
Door soet gheluyt, en geur van 't aengename groen,
Naer u behagen onse offerande doen:
Versmaedt de diensten niet die wy uyt liefde thoonen;
Maer wilt met uwe gunst, ô Kunst-Godin beloonen
Ons dienst aen dese Maeght, *Musica* ons Vrundin.

Pallas Ghy zijt my wellekom, treedt na der tot my in,
V stemmen offert op, vangh aen, vangh aen u vreughde,
En Goddelijcke Kunst vermenght met alle deughde.

Hier moet Musicael ghesonghen ende ghespeelt werden, dient ghelet, dat yder ordentelijck neder knielt voor den Tempel; na datter gesongen is, werter ghesproocken.

Pallas MVsica mijn Vrundin, u Kunst ick soo hoogh acht
Dat ick u waerdich houd' om onder het geslacht
Der groote Goon te zijn: ô Kunst, ô Edele vreughde
O Goddelijck vermaeck, ô vrolijckheyt vol deughde:
O sangh, ô soet geluyt, ô lieffelijck gespel,
V vreughd' ick boven al, naest 's Hemels vreughde stel:
O vreughde door de lust u kracht alleen ghekregen,
O stemmen wiens vermaeck de Goden selfs bewegen:
O Snaren soet gheklanck, ô lieve melody
Die selfs de Goon beweeght, en treckt mijn gunst tot dy:
Ick

Musyck Ick speur, ô Kunst-Godin, de Goon ons vreught betrachten,
Daer t' Aertsch ghestachte die in teghendeel verachten;
Ia treden nu by na mijn waerde met de voet,
Dies ick ô Kunst-Godin, om gunst u smeecken moet:
Wel eer waer ick geacht in Konincklijcke hove,
Nu door een snoot gebroet onwaerdelijck verschove:
Wel eer ben ick geweest van grooten aengebeen,
Nu van een bot geslacht als met de voet getreen;
Der-halven (ô Godin) ons Musicale Schare
Ootmoedigh buygen neer, en proncken u Altare
En Offeren u op de gaven van ons Kunst,
Op dat wy door de vreucht bewegen u tot gunst;
Gunt ons (ô Kunst-Godin) soo in de Kunst te groeye,
Dat onder ons de Kunst in rechte Liefd' mach bloeye.

Pallas Vrundin, Edel vrundin, 'k en heb niet in mijn macht,
Dat u niet zy gegunt indien ghy 't maer betracht;
Dies spreeckt wat ghy begeert.

Musyck 'k Sal op gevoysde maten,
Ons soet versoecken u in Rijmen hooren laten;
Ghy *Coridon*, die vry meer als uytmuntend zijt,
Singh op ons Vaersjes dees Goddinne toegewijt.

CLAUDIAEN singht alleenigh dese navolghende vaersjes, dat ghedaen zijnde, worter Musicael met volle stemmen op vervolght.

VVT die ter Aerden buyghe
Tot een Offerande:
Soo dese Bloempjes tuyghe

Die op 't Altaer brande:
Door Kunst, u gunst, Godin, wy in,, onse vreucht betrachten,
Dat nijdt noch haet,, ons nimmer schaet, dat nijdt noch hae[t]
verkrachten
De Musyck, die wy hoogh achten.

Hier op volght de Musijck met volle Stemmen.

Coridon ONS uyt-ghestorte vreucht, ons spelen en gesanck,
O wyse Kunst-Godin, neemt (bidden wy) in danck
Ick twijffel niet oft ghy (ô wijsheydt aller Wijsen)
Sult onse oeffeningh, en Eerb're kunste prijsen:
En om u goede gunst ick mijne dienste doe.
Pallas Ick stier u waerdigh Lof tot aen de Wolcken toe:
Vaer voort, ey! vaer soo voort, de Ieucht in deucht te ler[en]
Doet d' *Amstel* met het Lof van uwe kunst Florere:
Voedt harten in u lust, queeckt Zielen in u vreucht,
Zijt leersaem in u Kunst, en stichtend' aen de Ieught:
Mijd laster, haet, en nijdt, ontucht, lichtvaerdichede,
Tot niemandts nadeel wilt in Rijmen, oft in rede
V Eele Kunst misdoen: maeckt dat ghy met u Kunst
De deuchde blijcken doet, ghy krijght der Goden gunst:
Mijn hulpe waer s' u dient, salt altijdt zijn ten besten.
Musyck Dijn groote Majesteyt bedancken wy voor 't lesten.
Al t' samen binne[n]

AMARILLIS, GRVCELLA.

VVAT of Coridon bedrijft,
Dat hy dus langh van ons blijft,

Wa

Waer mach hy ſijn op-ghenomen?

Grucella *Amarillis* 't is noch vroegh,
En wy hebben tijdts genoech,
Coridon die ſal wel komen.

Amaril. Die de Liefde niet en proeſt,
Weet niet wat de Liefd' behoeft:
Ach! *Grucella* als men Minne,
Als men Liefde pleeght, en vrijt
In het groenſte vande tijt
Heeft men qualijck halve ſinnen.

Grucella *Amarillis* jonghe Meyt,
Laet u zijn van mijn gheſeyt,
Wilt mijn woorden wel onthouwen:
„ 't Is de Eer te licht ghewaeght,
„ Als een Ionghe teere Maeght
„ Hare liefde veylt op trouwe.

Amaril. Hoe Grucella, dits te ſlecht
Ghy dient beter onderrecht,
't Schijnt u ouwe kouwe daghen
Niet ghevoelen Liefdens aert,
Ghy weet niet wat Liefde baert,
't Schijnt ghy noyt hebt Liefd' gedragen?

Grucella *Amarillis* wulleps dier,
Weet ghy wel dat by het vyer
Meeſt de Min wert vergeleecken?

Amaril Ia *Grucella* ick beproeſt

Dat

Dat dat vuyr verkoelingh hoef,
Sal't zijn hete krachte breecken.

Grucella Door wat middel?
Amaril Door de Min.
Grucella Losse woorden, sotte sin
Amaril't gheen u doet branden
Soeckt ghy tot verkoelingh, ach!
Amarillis, noyt men sach
Sulcke minne sonder schanden.

Amaril Is het schande dat men Mint
En uyt Liefde is gesint,
Om in d' heylighe Echt te trouwe?
Grucella Neen, ô neen dat segh ick niet,
Maer het misbruyck datter schiet,
Onder dies wert schant gehouwe.

Dit is misbruyck dat een Maeght
Vryers hare liefd' op draeght;
Vryers staet het toe te vryen,
Vrysters sulcx schaden kan
Soecken Vrysters Vryers an
Dat sal haer tot schande dyen.

Amaril Dat beken ick, Vrysters Min
Heeft veel schandt, en opspraeck in,
Maer wert sy gevrijt; wat rede,
Dat sy niet weer lieven sou
Siende hare Vryer trou,

Door

Door des Liefd's genegenthede.

Grucella Noch en ſtaet het haer niet vry
Datſe blijcken laet dat ſy
Graeghten heeft, om Liefd' te loonen.
Amaril 't Is de Eere niet miſdaen,
't ken der Maeghden Eer niet ſchaen,
Op 't verſoeck, weer liefd' te thoonen.

Grucella *Amarillis* is noch ſlecht,
Weet niet dat een looſe knecht
Maeghdens ſinnen ken bekoore,
En haer vryen met de mondt
Tot dat hy haer Maeghdom vondt
Die door vryheydt gaet verloore.

Amarillis jonghe Meyt
't Gheen dat ick u heb gheſeyt
Om u beters wil gheſchiede.
Coridon uyt. Daer 's u Lief, *Grucella* gaet,
Doet met hem ſoo ghy 't verſtaet,
Ick en ken u niet gebiede.

Binnen.

Coridon Hoe Nimphje dus alleen?
Amaril Alleenich en verſelt
Met ſulck geſelſchap 't welck mijn hertjen heel ontſtelt;
Ghedachten zijnt die my de Lieſde doen beproeve.
Coridon Hoe *Amarillis*, kan de Liefde u bedroeven
Door werckingh van 't gedacht?

Amaril 't Gedacht bestraft mijn ach!
Dat ick de liefd' niet meer soo licht gheloven mach.
Coridon 't Is fantasy ick moet u hertje wat vermaecken,
Ick hoorden flus een voys je, kost ick het wel raecken
Ick speeldent op mijn Fluyt; 't is *Amaril* heel soet,
Soo dat ick u het Liedtjen nu eens speelen moet.

Hy speelt op de Fluyt, dat ghedaen sijnde spreeckt hy.

VVAt dunckt u *Amaril*?
Amaril V speelen steelt mijn sinne.
Coridon V vriendelijcke lonckjes doen my u beminne,
Ach! lieve *Amaril*, dat ick soo speelen kon,
Dat ick het hertje van mijn *Amarillis* won;
Wie soudmen luckigher als *Coridon* dan achten?
Amaril Ghy *Coridon*, behoeft van mijn niet te verwachten
Dat ick u lieven sal.

Coridon Hoe *Amaril*, wat reen,
Dat ghy niet zijt te vreen
Met mijn ghetrouwe Minne?
Amaril Mint (*Coridon*) mijn niet,
Maer na een ander siet
Daer ghy meer gunst meught vinne.

Coridon Ick Min om Schat noch Goedt
Maer uyt een trou ghemoedt,
Mijn *Amaril*, mijn eyghen:
Na wien mijn Zieltjen haeckt,
Mijn Ziel haer Zieltje maeckt

Doet

Doet Ziel, na Ziele neyghen.

Mijn dunckt dat hier in 't wout
Een Echo sich verhout:
'k Moet sien of ick die vinde;
Hier, of een weynich voort
Heb ick die lest ghehoort,
Het was ontrent dees linde.

Hy fluyt eens.
Hier isset *Amaril*,
Ey! weest een weynigh stil,
En let eens op dit queelen,
Wat speelen ick besta,
Dit bootst mijn Echo na,
En salder teghen speelen.

Coridon
Was 't *Amaril* niet soet?
Amaril
't Beweeghden mijn ghemoet.
Coridon
't Gheeft my een lust tot spelen.
Amaril
Het treckt mijn hert tot Min.
Coridon
Dies ick noch eens begin.
Amaril
Wat doch?
Coridon
Op nieu te quelen.

Amaril
Queelt *Coridon* ey! queelt,
Mijn Ziel, en hertje steelt,
Steelt 't gheen u wert ghegeven:
Steelt mijn geheel, ick lijt,
Ick ben mijn selver quijt,
En leef, als sonder leven.

Coridon
Ick Leef na u begeer,
Ick steel u, steelt mijn weer.
Amaril
Ach *Coridon* mijn eyghen,
Ick steel 't gheen ghy mijn geeft.
Coridon
Door u mijn Zieltje leeft.
Amaril
Na u mijn sinnen neyghen.

Binnen.

JULIANA.

Juliana.

Als ick mijn droeve Staet aendachtich overweegh,
Soo vind' ick (laes!) mijn hert van alle vreughde leegh :
Ick ben een Koninghs Kint geteelt van Edel bloede
Berooft van Erf en Landt, van Schat, van Staet, van goede;
Waer toe (ach leyder!) ist ghekomen nu met mijn ?
Dat ick (eylaes!) moet een verwurpen Dienst-Maeghdt zijn
Hier op een vreemde plaets, by ongeachte liede,
Daer ick in ballinghschap (om straffe te ontvliede)
Het Arme Vee moet hoen: en dat my meest berout,
Ick heb een Bedelaer tot mijne man getrout;
Hoe *Iuliana*, dat ghy dus u hebt vergeten,
En sonder achterdocht, of kennis af te meten:
Hoe door 't verloop des tijdts, het luck noch keeren ken;
V ist (ô Goon !) bewust in wat verdriet ick ben:
'k Heb *Celidon* belooft, maer ach! wat wil het wesen ?
Door hem en ken ick noyt tot staet weer zijn geresen:
Wat beeld ghy *Juliana* steedts u selver in ?
Waer toe u dus ontrust door een verwerde sin ?
Drijst dees ghedachten uyt, en voeght u na de rede,
Ghy hebt al wat ghy meught indien ghy zijt te vrede;
Wanneer ghy u bedenckt, en wijsselijck beraedt,
Soo gaet de kleynicheyt verr' boven hooge Staedt:
In my ontbreeckt doch niet, als maer een goet ghenoeghen,
Dies ick my daer na hoop te neyghen en te voeghen.

Ick ſal, ha! lieve Lomm're Bomen
Wat nader uwe groente komen,
En ſetten my wat neer op u begraeſde kant:
Daer beecxkens Criſtalyne vlieten
Al ruyſchend langhs u oever ſchieten;
V Oever die met Elſen tackjes ſtaet beplant.

Ick ſal in u begraeſde dalen,
Mijn droevich hertjen wat op-halen:
En plucken Bloempjes, uyt het natte Criſtalijn,
Wiens driſ jes ruyſſchend' neder vallen,
Voen Bloempjes, kruytjes, aen de wallen,
Waer van ick plucken ſal mijn Lieſ een kranſſelijn.

Om hem mijn Ziels Apol te noemen,
Sal ick hem met een Krans van Bloemen
Bekranſſen, hem die ic keur voor mijn waerde Man,
En Offeren 't hem op met vreughde,
Die my doet minnen om ſijn deuchde,
Sijn deuchde die ick na waerdy niet loonen kan.

Nu *Juliana* voedt u ſinne
Hier in 't Belommert groen met minne,
Dewijl ghy *Juliana* hier alleenich bent,
V droeve ſinnen wilt verpooſen,
Verſchuylt u onder deſe Rooſen,
Een Liedje ſinght, op 't aerdichſt Voyſje dat ghy kent.

JULIANA gaet in de groente neder-ſitten : ſingende dit navolghende Liedtjen, ondertuſſchen komt den HARTOGH *uyt, luyſtert na't ſinghen.*

L*Aura* ſat laeſt by de Beeck,
Onder't ſchau van Elſen Bomen,
Sachjes ſy in 't water keeck,
Is daer na in ſlaep ghekomen;
En begoſt heel ſoet te dromen
Van de Liefde, van de Min,
Slapend' is ſy neer gheſegen,
Met haer boeſem los geregen
Lach die ſoete Veld-godin.

Wijl ſy daer alleenich ſat
Coridon gingh by haer ſitte:
Midts hy na haer Borſjes vat
Roept zijn *Laura* wat is ditte;
Ach! mijn boeſem brandt van hitte:
Hier me zijght ſy weder neer,
En begint op nieu te dromen
Soo je wilt ſoo meughje komen;
Neen, ô neen; het krenckt mijn eer.

Voort neemt hy een handt vol groen,
't Geen door-mengelt was met Rooſen:
Laura riep wat wilje doen?
Ick begin van ſchaemt te blooſen:
Daer gingh ſy een ſuchje looſen

Viel

Viel weer ſoetjes neer in 't gras;
Och! ick ben door droom bedroogen
Riep ſy met beſloten ooghen:
'k Meend' ick ſonder Maeghdom was.

Hartogh O lieffelijck geſangh, ô ſoete minne reden
Die my tot Min beweeght? ick koom vrymoedigh treden
Hier in dit Lomm're groen, daer ick (ô Harderin)
Met een genegen Ziel op-offer u mijn Min;
Een *Hartoghs* hert hebt ghy ô Harderin gevangen,
En met de blooſjes die op u ſnee-witte wanghen
Soo ſchoon gemormert ſtaen: beweeght ghy mijn, dat ick
Mijn hert ghevangen voel in Liefdens ſoete ſtrick:
Een *Hartogh* knielt voor u, een *Hartogh* wiens vermoghen
Is minder als een ſlaef, alleenlijck door u ooghen:
V ooghen: ja, daer by een aenghename klanck
Vol ſoete melody, van treffelijck gheſanck:
Die doen my in u dienſt ootmoedigh neder buygen,
Om u de neygingh mijnes herte te getuyghen:
't En is gheen wulpſche Min, t en is gheen yd'le tocht,
Die maer voldoeningh van mijn Mins genot verſocht:
't Is Liefd', oprechte Liefd' die ick tot uwaerts drage,
't Is Liefde wiens ghelijck men noyt ter werelt ſage,
't Is Liefd', voorwaer 't is Liefd', 't is Liefde ach! wiens kracht,
(Ha! ſchoone Harderin) u weder Liefd' betracht.
Iuliana Den *Hartogh* die miſdoet ſich ſelver.
Hartogh Door wat rede?
Iuliana Vermidts ſijn Majeſteyt verkleent ſijn waerdichede,
Ont-Eelt ſijn Eedeldom, en ſpreeckt van Liefd' met haer,

Di

Die nutter dient ghetrout met eenen Bedelaer.

Hartogh Neen Harderin, ô neen, ghy moet met mijn belye,
Dat Liefd's keur niet en ſiet alleen op de waerdye
Van Adel-Rijcke pracht : maer Liefd' volght Liefdens wet,
En Liefd' betracht weer Liefd', daer Liefd's ſin keure ſet;
Geen Adeldom ſoo Eel, gheen Edelheyt ſoo waerdt,
Als de genegentheydt die rechte Liefd's keur baerdt:
Ghy moet (ach! Harderin,) dit neffens mijn vertrouwen,
Indien dat ghy u wilt aen reen gegrondt-veſt houwen;
Dat niet Liefd' overtreft hier op dit Aerdſche Dal:
Oft ſpreeck-woord waer vergeefs, de Liefd' verwint het al:
Wilt ghy u weder-liefd' aen mijne Liefd' doen blijcken,
Ick ſal u Echtelijck bedelen met twee Rijcken;
Dat's 't Griecxſche Hartoghdom, 't Atheenſche Koninck-Rijck,
d'Welck ghy beſitten ſult, en weſen mijn's ghelijck.

Juliana Eerbiedigh buygh ic neer om dancbaerheyt te thoonen,
't Vermoghen my ontbreeckt, dees eere te beloonen;
Ick kniel ootmoedigh neer, buygh dancbaerlijck ter Aerd,
Ia u Slaefin te zijn is *Silvia* niet waerd:
Grootmogend' Majeſteyt, ick bid u leeſt na rede,
En ſtelt u Liefdens keur door achterdocht te vrede;
Dat ghy u niet vergeet in Liefde-looſe Min
Tot my een Huyſmans Kindt, en ſchamele Harderin.

Hartogh Hoe ghy u meer verkleent, hoe ick u meer verheffe,
Ghy ſult in Eer en Staet gantſch Griecken overtreffen:
Ghy ſult ſijn Koningin van Griecken, en Atheen:
Rijſt Harderinne rijſt, laet knielen met ghebeen
Die 't knielen voeght, om u tot Liefde te beweghen;

Vergund my (ſoo u gunſt van my mach zijn verkregen)
V weder-liefd', ick bid.

Iuliana Grootmogend Majeſteyt
Die 't bidden niet en voeght, aen mijn onwaerdicheyt;
Oock iſt ſoo verr' met mijn, dat door beloft van trouwe
Ick my verbonden heb, te zijn een Harders Vrouwe.

Hartogh Iſt maer beloft, ach! die beloft ken zijn ontdaen.

Iuliana Ick vrees de Goden my met ſtraffe ſoude ſlaen.

Hartogh En iſſer dan geen hoop u weer-liefd' te verwerven?

Iuliania Veel liever hier ter plaets den doodt (eylacy!) ſterven.

Hartogh Bedenckt u Harderin, wat het verſchillen ſou
Te zijn een Koningin, oft arme Harders Vrou;
Te hebben alle luſt, en in de Weeld te leve,
Oft ſich in d'arremoed tot ſlaverny te geve:
't Verſchil dat is te groot.

Iuliana Hoe veele dit verſcheelt,
Soo ken nochtans de luſt, de overvloet, de weelt
My niet meer geven als een tijtelijcke vreughde,
Die ick ſoo hoogh niet acht als ick wel doe de deughde:
Deughd die niet ooght op Staet, oft groot geachte dingen,
Die onderworpen zijn des tijdts veranderingen:
Deughd', die de Ziele baerd een onverganckelijck ſoet;
Deughd', die in 's Hemels vreuchd de Ziele brengen moet:
Daer komt mijn *Celidon*, 't is tijt voor mijn te ſcheyde.

CLAUDIAEN *uyt*.

Hartogh Wat oorſaeck?

Iuliana Om het Vee (Genadigh Heer) te weyde.

Hartogh Indien ick dan van u niet meer verkrijgen kan,

Soo

Soo bid ick Harderin, doet my die eer doch an
Dat ick u lieve ſtem, en ſangh noch eens mach hooren.

Juliana Ick die mijn acht te zijn Slaefin voor u gebooren,
Doe wat u wil ghebiedt, in onderdanicheyt,
Stel ick my willich te voldoen ſijn Majeſteyt:
Daer is mijn *Cilidon*, die met ſijn aerdigh ſpeelen
Yets treftighs maecken ſal; als ick begin te queelen:
Kom *Celidon* ſit neer hier in 't belommert groen,
Om ſijne Majeſteyts believen te voldoen.

Claud. Grootmogend Vorſt, indië u Hoogheyt ſchept behagen
In Kunſt van goet *Muſyck*: 't is billick wy ons dragen
Als onderdanen, om ſijn Hoogheydt met vermaeck
En vreughde te voldoen.

Hartogh 't Is Harder ſoo een ſaeck,
Die ick op Aerden houd' het Eelſte aller Kunſten,
En ſal derhalven u bethoonen alle gunſten:
Veel meerder luck hebt ghy, als ick, een Vorſt gebooren:
Ach! had den Hemel my tot ſulck een luck verkooren
Als u; ick waer vernoecht: doch dit ſtel ick ter ſy,
En met u ſoet *Muſyck* verheught een weynich my.

CLAVDIAEN ſpeelt onder het ſinghen van JULIANA, ondertuſſchen komt APOLONIA luyſteren.

JULIANA ſinght.

O Liefde wiens vermoghen
Doet mijn keurigh kieſen,
O keur gevoedt door d'oogen

Ghy doet mijn verliesen,
Mijn Troon, en Kroon, Ia 't Hof, vol lof wil ick gaen versaecke,
Ach *Floriaen* Liefd' pordt my aen, ach! *Floriaen*, ick haecke
Koninghs schat u deel te maecke.

Hoe Hoofsche Koniginne,
Dat ghy 't Harders leven
Sout boven 't Hof beminne,
Goude Kroon begeven:
Mijn Staet, vol smaet, oprecht, maer slecht, niet gheacht op Aerde,
Daer 't Hof, en Troon, ja Konincx Kroon, daer 't Hof en Troon vol waerde,
Sijn te Eel mijn Staet t'aenvaerde.

Hoe Edel dese schijnen
Kunnen sy wel geven,
Het gheen men weet te vijnen,
In een Harders leven:
Dat 's lust, vol rust, daer Min, na sin, *Floriaen* moet Minnen,
Cecilia, siet hoe ick sta, *Cecilia* mijn sinne
Vallen op u Koniginne.

Hartogh Wtmuntend' soet ghesangh, van Stem, van Voys, van woorden,
Dit Liedtjen ick met sulck een lust en aendacht hoorden
(O soete *Silvia*,) dat ick genootsaeckt ben

Te mel-

Te melden mijne vreucht, die 'k niet verborghen ken.

Apolonia Heer Broeder even ist met my, als u gelegen,
Ick heb door dit ghesangh genegentheyt gekregen,
Die mijn (ghelijck wel eer *Cecilia* heeft gedaen)
Doet minnen dese Harder, ghelijck sy *Floriaen*
Gelieft heeft, en gemint; u hoogheyt, ach! (Heer Broeder)
Vergun my dat ick mach met desen Schapen-hoeder
Yets redineeren.

Hartogh Doet wat u hoogheyt gevalt,
Ten aensien dat ick my bevind in een gestalt
Als ghy zijt: 't schijnt de Goden
Ons herten trecken na de wet van liefd's geboden:
Ick Min dees Harderin; en sal haer tot mijn Vrou
Verkiesen, door d' Echt; en wettelijcke Trou.

Apolonia En ick dees Harder, ach! de Liefde heeft geen wetten,
Ick weet niet wat my doet soo schielijck Liefde setten
Op desen Harder, die ick noyt en heb ghesien.

Hartogh Het geen onmogelijck schijnt (bevind' ic) ken geschien:
Spreeckt ghy den Harder aen; ick sal de Harderinne
Met reden soecken te bewegen tot mijn Minne:
O schoone *Silvia*, ten aensien Liefdens wetten,
Moet ick my nevens u in 't groen wat neder setten?
Ey! seght my eens, hoe is dees Harder doch ghenaemt?

Iuliania Grootmogend' Majesteyt, ic ben op 't hoogst beschaemt
Om Liefd's reen te voldoen; aen u, aen u genade.

Hartogh Ey! stelt de schaemt ter sy, 't schijnt Goddelijc aenrade,
My, en mijn Suster me, ons beyde drijft tot Min;
Haer na dees Harder; my tot u, schoon Harderin:
't Schijnt wonder, 't geen hier blijckt, dat uyt een goet genegen

Ick en mijn Suster beyd', genegentheden kreghen
Wt Goddelijcke Liefd', en lust tot Echte Trou:
Dat d'Harder sy haer Man, en d'Harderin mijn Vrou:
Ick bid u seght sijn naem.

Iuliana. Hy 's *Celidon* geheten.

Hartogh Ha! *Celidon* de Goon sijn tuyge mijns geweten
Dat ghy my groote dienst sult op het hooghste doen,
Dat ghy u voegen wilt hier in dit lommer groen,
Om met een Hartoghs Susters, van de liefd' te spreecken.

Apolonia Wel *Celidon* het schijnt u aenschijn geeft een teecken
Van schaemte.

Claud. 'k Ben beschaemt, Me-Vrouwe.

Apolonia Schaemt u niet
Dewijl ghy onbeschroomt mijn openhertje siet,
Dat sich soo laegh verneert, om uwe gunst te trecken,
Sal 't binnenst dat het draeght, u ongheveynst ontdecken.

Claud. V Hoogheyt is verdoolt, en dwaelt van 't rechte spoor,
't Is seecker dat u hoogheyt haer geluck verloor,
Als sy my liefd' toedroegh.

Apolonia 't Sijn redeloose reden.

Claud. Ten doen Me-vrou.

Apolonia Met reen thoont dan u tegenhede.

Claud. Ick sal Me-vrou, ick sal met redelijck beleyt
Bethoonen op dees reden mijn reens tegenheyt;
Voor eerst u hoogheyt moet met aendacht over-wegen
Haer groote Mogentheyt, met Lof, en Eer verkregen:
Haer Af-komst, Staet, Geslacht, haer Konincklijcke bloedt
Van Adelrijcke Stam in d'Hoven op-ghevoedt:
En aengesien (Me-vrou) wy seeckerlijck bevinde,
Een redelijck ghebruyck onder de Hof-ghesinde,

Dat

Dat rechte Adeldom, na hooger Adel ſiet,
Wanneer de Echt-luſt Liefdens wille keur gebiet;
En ſoo in teghendeel den Adel hier mocht dwalen,
En uyt haer minder meerder Liefd's genoegingh halen:
Men ſiet dat Hoogher Adel haer dan lager acht,
En minder eere thoondt, als ſy te vooren placht;
Dits luck verlieſingh door vervolgingh van de rede.

Apolonia 't Is luckelijck gewin, als d'Hoogheydt kleynichede
Voor groote ſtaten kieſt: ghy *Celidon* ſeght wel,
Maer beter zijn de reen die ick daer teghen ſtel;
Doch, 't luſt voor dees tijt my van die ſaeck niet te ſpreken,
Indien 't my voeghde *Celidon* om u te ſmeken
Ick deed, gelijck wel eer *Cecilia* heeft ghedaen,
Die boven 't Koninckrijck beminde *Floriaen.*

Claud. Wthemſche groot Princes, ick die ter aerde buyge
Om mijn ootmoedicheyt u Majeſteyt te tuyghe,
Bid u ghenade aen, dat ſy op 't hooghſt verſchoont,
De plompigheyt die u een botten Harder thoont,
Die u niet na den eys van uwe waerdichede
Vernoeghen ken Me-vrou, met redens deſtichhede:
Ick die een Harder ben, by Harders heb verkeert,
Soo dat ick noyt meer heb als Harders plicht gheleert;
'k Weet niet op wat manier dat ick my ſal verſchoone,
Dat ick u heuſheyt na waerdy niet ken beloone:
Doch op mijn Harders wijs, ſal ick ha! waerde Vrou,
Bedancken u voor d'Eer die 'k my onwaerdich hou.

Apolonia Ghy hebt mijn *Celidon* in 't minſt te dancken niet,
Dewijl u noyt van my is eenich eer geſchiet.

Claud. Meer eer, en tienmael meer als ick weet te vergelden.

Apolonia. Ghy ſoudt my vrundſchap doen, indien dat ghy u ſtelden

Tot

Tot mijnen dienſt.

Claud. Tot uwen dienſt Me-vrou
Ick my (gelijck u ſlaeſ) eeuwich verbonden hou.

Apolonia Siet ghy niet wat ick wil?

Claud. Ick wil wat ghy gebiedt.

Apolonia Mijn wille ſoeckt u dienſt.

Claud. V dienſten weyger ick niet.

Apolonia Wilt *Apolonia* dan dienen.

Claud. Stelt hem wet.

Apolonia Die weet ghy, indien ghy hebt op mijn reen gelet.

Claud. Ick ſweert Me-vrou 'k en doe.

Apolonia Ha! *Celidon* mijn ſinne
Die neygen na het gheen, men noemt de ſoete Minne.

Claud. Me-Vrou.

Apolonia Ha! *Celidon.*

Claud. Me-Vrou, ick bid u ſiet
Dat ghy in Minne doch u wilt vergeten niet;
V waerde is te waert, ghy kieſt ſonder berade:
V Hoogheydt doolt, en dwaelt, en mint haer ſchant, en ſchade;
V Eer, u Eel gheſlacht, u Koninckl ijcke bloet,
Ha! hoogh-gheabooren Vrou, ghy al te veel miſdoet:
Had mijn Fortuyn begaeft met Koninckl ijcke waerde,
Hadt my 't gheluck geſtelt in *Monarchy* op Aerde:
Had ick voor d'Harders ſtaf, een Scepter in de handt;
Beſat ick 't Koninckrijck, en waer een Vorſt van 't Landt:
Dan ſoud' ick my (Me-Vrou) ter Aerden neder buygen
En my in Lieſdens dienſt u trouwe Dienaer tuygen:
Maer nu (eylacy nu!) een armen Landtmans Soon
Die maer een ſtroyen Hoed in plaets draegt van de Kroon.

De

Apolonia De Kroon, de Monarchy, de Adeldom, de prachten
En ken ick waerder niet, als deuchd en wijſheydt achten,
Die ſpeur ick beyd' in u; de wijſheyt, en de deught
Die doen my *Celidon* beminnen.

Claudi. Ach! hoe meught
Ghy *Apolonia*, een ſlaef om minne ſmeecken?

Apolonia Hoe meught ghy *Celidon* u ſelver tegen-ſpreecken?

Claudi. 't Is wonder een Princes op Harders Minne ſiet.

Apolonia Meer wonder iſt, dat ghy die wilt ontfangen niet.

Claud. Me-Vrou, ick bent niet waert.

Apolonia V waerd ken mijn vernoege.

Claud. Ick bid Me-Vrou, laet ick mijn by mijn Suſter voege,

Hartogh Wat ſeght ghy *Celidon*, dat dit u Suſter is?

Claud. Ia Heer.

Hartogh Mijn herte dan te meer geruſter is.

Iuliana Mijn Heer *Celidon* veynſt, en ſchaemt ſich in ſijn minne.

Apolonia Hoe na is hy verlooft?

Iuliana Ia Edel Hartoginne.

Apolonia Aen wie?

Iuliana Aen my.

Apolonia Aen u?

Iuliana Aen my.

Claud. Och! ja Me-Vrou,
Dees Harderinne ick voor mijn beminde hou.

Hartogh Dees Harderin en ghy, zijt ſelfs u ſelven tegen,
Dat ghy 't gheluck niet wilt, daer 't is tot u ghenegen;
Ghy wilt niet nu ghy kent.

Iuliana Ick ken niet ſoo ick wil.

Hartogh Ach! tuſſchen uwe wil, en macht is geen verſchil,
Indien ghy macht en wil, wilt t'ſamen evenare.

Iuliana Verbonden trou heeft my verbonden om te pare
Met *Celidon*, en hem verbonden weer aen mijn,
Dat tusschen onse Liefd' noyt and're Liefd' sal zijn.
Hartogh Nochtans soo moet en sal den Hartogh *Silvia* trouwen.
Claud. Eer sal den Hartogh my de Kop van 't Lichaem houwen,
Eer ick mijn trous verbondt sal breecken.
Iuliaen Ach! bedaert,
Swijght *Celidon*, wy zijn noch echt'lijck niet gepaert,
Noch door beloft van Eedt soo veer, oft kunnen scheyde;
En dat behoudens eer.
Claud. O Menschen, ydelheyde
Zijn 't daer u sin op speelt, hy mistrout die vertrout,
En die aen eenich mensch hem vast verseeckert hout:
O *Silvia*, soo licht u Liefd's beloft vergeten?
Schoon sonder te misdoen, 't is waer, onse geweten:
't Beloft ken sijn ontdaen, soo had ick nochtans niet
Vertrout in u het geen aen *Celidon* geschiet:
Trout met den Hartogh vry, en leeft met zijn genade;
Soo my den Hartogh kost, wie weet met welcke dade,
Met welcke sware straf hy my bestraffen sou;
In plaetse dat hy mijn sijn Suster geven wou:
Schoon dat ick sterven most, soo sal ick openbare
Wie dat ick ben, en wat dat my is wedervare:
Ick vrees noch straf noch doodt, noch lijden, noch verdriet
Nu ick de Liefde van mijn *Silvia* niet geniet:
Ghenadich Vorst, en Heer, ick gheef my in u handen,
Ick die in Ballinghschap most swerven achter-landen,
Als u groot achtbaerheyt verwon mijn's Vaders Rijck,
Dat in gantsch Griecken-Landt en heeft niet sijns gelijck
Ick ben geen *Celidon*, maer *Claudiaen* gebooren

Een

Een Edel Koninghs Soon, maer luck, en landt verlooren ;
Marcellus out en grijs Mijn Vader is.

Hartogh. Hoe vreemt,
Dat na het ongheluck, 't geluck weer oorsprongh neemt :
O Goddelijck toeval, dat ons in werelds saecken
Na 't ongeluck weer kent tot het geluck doen raecken ;
Ick stel u Vader vry behoudend Rijck, en Kroon,
'k Hoop dit soo is versien van d'opperste der Goon ;
Na dat de rampspoet quam u, en u Vader treffen,
Wil ick u weer tot staet, en Konincks eer verheffen ;
Indien mijn Suster *Apolonia* u trout.

Claud. 't Is mijn mijn hooghste wensch, soo sy 't mijn waerdich hout ;
Vrou *Apolonia* u ick van herten minne,
Te meer ick door dit luck mijn Vaders luck ken winne.

Apolonia. Ach ! Edel *Claudiaen*, hoe gaet het met den Mensch ?
Ick sie die God vertrout die krijght het na sijn wensch :
V wijsheydt, en u deught, u oeffeningh in kunste,
V aengenaem *Musyck*, verdienen mijne gunste
In Liefde t' uwaerts ; wijl den Hemel het soo voeght,
Kies ick u Echtelijck soo ghy u hout vernoeght.

Claud. Vernoeght, ja soo vernoeght, dat ick in mijn genoege
Soo langh ick leef, my sal in alle saecken voeghe
Om *Apolonia* te eeren, dagh, aen dagh,
Met sulcke Liefd' als men op Aerde noyt en sagh :
Had ick nu het gheluck dat ick maer mochte wete
Hoe 't met mijn Suster gaet ; soo mocht ick luckigh hete.

Iuliana Het luck voldoet u wensch, mijn Broeder *Claudiaen*,
Siet hier u Suster *Juliana* voor u staen.

Claud. O wonderlijck toeval, mijn Suster, hoe kent zijn ?

Dat ick u heb gelieft in d'onbekende schijn.

Hartogh Ha! *Juliana* Lief, wat ken den Hemel wercken?

Claud. Een Goddelijcke schickingh wy hier in bemercken.

Apolonia Ach! *Iuliana*, 't schijnt den Hemel met gheluck
V weer verlossen wil uyt ongeval, en druck.

Hartogh *Juliana* is mijn Vrou.

Apolonia En *Claudiaen* mijn Man.

Iuliana Hier sietmen wat dat de tijdt door menschen wercken kan.

Hartogh Laet ons al t'samen gaen ten Hoof, op dat wy meugen
V Vader met dees vreuchd op 't heugelijcxt verheugen;
Laet al het Hofghesin uyt-springhen in vermaeck,
Tot vreuchde van dit werck, en Goddelijcke saeck;
Laet vrolijcke *Musyck*, laet sangh en soete snare
Getuygen van de vreuchd die ons is wedervare,
Laet ons in onse vreuchd' het Hof met vreuchde voen:
Ghy die vertreden waert, *Ie blijft in Eelen doen.*

Al t'samen binnen.

Eynde.

J. KRUL.

Ghedenckt te sterven.

INLEYDINGHE:
Gedaen op de Amſteldamſche
MVSYCK-KAMER.
IE BLYFT IN EELEN DOEN.
In Mayo 1634.

t'AMSTELREDAM,
Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker op de Nieuwe-zijds achter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

GONST-OFFER,

Aen den Geest-Rijcken, ende seer Soet-vloeyende Poët:

IAN HARMANSZ. KRUL.

Over de Inwyding vande Amsteldamsche *Musyck-Kamer.*

IE BLYFT IN EELEN DOEN.

In Mayo des Iaers Anno 1634.

Oor haeck-lust 's vreuchts begeer deuchts schakel liefdens zegel
Konst's prickel Sangers galm in maet van zedens regel:
Gegrond op 't Speel-thooneel, blyhertich nieuw verquickt
Daer's levens woel en swarm, sijn Oude botjes schickt;
Kom ick meer als vergraeght op hooger drift gedreven,
Om d'oorspronck hants beleen, sijn hulpers lof te geven;
Die woecker Moms vervuyl baets giersucht rechts versnorck,
Wil wettich wijs heydts vlies, Al-wercker vriendtschaps vorck
Veracht, verstoot, verlaet, op woeste druyl-oors baren:
Daer Wijn-tandt, Biervlieghs-treck, Tabacks gesellen varen:
Waer Biete-bauw wat schreuwt, en t'ratel-volckje leyd,
In 't klap-school brabbels brod, snibschraver uyt-gegreyd;
Daer wijse raet met Geldt, wat plicht op plicht mocht smeden,
Maer als de Nacht-spoocks uyl steeds duysten voor de reden;
O Ziel-loos woest verkeer, wat baet u Zon en dagh?
Een nietich niet: doch ons 't bewijs van Spin en Ragh.
Ey voordeels toesicht siet, Wy sien de luyster schiffen,
De welstandt soeckt de Gloor van 't onkruydt uyt te siffen,
O siffingh, soet verheugh, heugh-aerdich kuyssche cier,
De Spruytjes roepen 't blos op dorre Eg'lentier:
Ha! Bloeysem snick snacks geur het reuck-werck komt my tegen,
En zeyd' 't verhouwen loof heeft weder kracht gekregen:
Ghekregen soet begin, ick rijs op nieuw gevoel,
En set mijn teere struyck, in 't hooghe Bloey-hofs doel:
Doel segh ick, die de keur verheft, in alle keuren,
Daer 't Lichaem Oogh en Oor ontsluyt haer vreughden deuren,

Niet deuren in't versterf: maer 't Geesje schept ghenucht,
En vlieght met soet gequeel, tot boven in de lucht:
De voorsmaeck reyckt de lust in alle lusts verweckingh,
En krijght tot haer verquick een wonderlijcke treckingh,
Treckt onweerhouwich Goedt: treckt segh ick, treck op treck,
Des blyheyts vaste deught, uyt grover morzel dreck;
Dreck die het al vereet, verroest, verteert, inslindingh,
Dat vroomheyt waer vertrouw, op-droegh by's liefd's verbindingh:
Verbindingh, d'welck hem Krult *om't suyver bloeyigh groen,*
Wt't lastich swaer verlos, Ie blijft in Eelen doen:
Siet blyvingh, siet ick Brul *des Donders galm basuynen,*
En heff de glory krans, op't hooft van alle kruynen:
Kruyn, die de Fama-schaldt, in kennis, vroomer leer,
Soet drijvich zins bekoor pronck van des luysters eer;
O Stapel van de Konst: Ontschuldicht dees ghedaeghde,
Die tot soo hoogen stoel sijn swacke Stempel waeghde:
Ick waegh, en draegh wat kleens met mond en tonges lagh,
Maer meerder wierp de gonst, quam't hartje voor den dagh:
De wil is groot, en laes! de kleynheyt hond my onder,
In Iagingh des verloops, door strickjes van het wonder:
Doch hoe of wat voor kracht, ick dryf tot een ghehul,
En schreuw, de Eeuw vol Roem, van een gevlochte Krul.

IE BRULLE, EN DIEU VIVE.

Namen der Spelende Persoonagien.

*M*USICA.
*R*ETHORICA.
*L*IEFDE.
*A*POLLO.

INLEYDINGHE:

Gedaen op de Amſteldamſche

MVSYCK-KAMER.

IE BLYFT IN EELEN DOEN.

In Mayo 1634.

Eerſte Uytkomſte.

MUSICA, met Rey van MUSICANTEN.

NAeſt heuſſche groetenis, en hert-grōdige gunſte,
Die ghy (uyt liefde) draegt tot eerelijcke kunſte:
(Kunſt-lievers hier vergaert) wenſch ick dijn heuſheyt toe,
De ſelfde liefd' die ick (uyt liefde) blijcken doe:
Dat ick met dees mijn Rey, u ſoeck tot vreught te weſen,
Dat is alleen uyt liefd', tot uwe liefd' gereſen:
Ick pleegh mijn kunſt door liefd', mijn liefd' u liefde voet,
Soo dat de kunſt u liefd' (door mijne liefd') voldoet:
'k Verthoon my hier voor u, en tracht met ſoete vreughde
Te peyen oor, en hert, en voeden Kunſt met deughde:
'k Verthoon my hier voor u, op dit ons kunſt *Thooneel*,
Waer liefde blijcken ſal met ſangh, en ſoet geſpeel:
Eerbiedich bid ick u (ſoo langh daer wert geſongen)
Thoont yver in 't gehoor, en ſtilſtant inde tongen,

Op dat mijn lieve vreughd' met vreughd' ontſanghen wert,
Soo thoondt een open oor by u kunſt-lievend' hert.

Hier moet muſicael gheſpeelt, ende gheſongen werden, ondertuſſchen komt RETHORICA.

Rethor. HOe vreughde Voedſteres, wat oorſaeck, en wat rede,
Dat ghy met uwe REY komt dit THOONEEL betrede?
Wat drijſt u lieve luſt dat ſy ſoo ſoeten vreught
Wtſtort, en eert mijn Kunſt, die in de ware deught
Haer oeffeningh betracht, en ſoeckt voor alle ſaecken
Niet min te ſtichten, als ſy hoop heeft te vermaecken
De herten van die geen, die deughdſaem ſijn geſint
Tot eerlijcke kunſt, die ware deuchd bemint:
Dat ick de deughde min, ſal aen mijn kunſte blijcken
Ick ſoeck niet (als wel eer) ghewoont van 't Rethorijcken
Te maecken: dach, aen dach, te ſpelen ſpel op ſpel,
En ſonder onderſcheyt van eerelijck, oft wel:
Ick tracht met vreughd', en deughdt Kunſt-lievers te vermaecken,
Ick tracht in eer, en lof, mijn eerelijcke ſaecken
Te brengen: Dies ick my op 't hooghſtt genegen vind,
Dat ick aen uwe kunſt, mijn kunſte nu verbind'.

Muſica *Rethorica* Princes, gelieft by alle wijſen,
V aengenaem verſoeck ſal al de werelt prijſen,
Dies acht ick mijn ghe-eert, door 't gheen ghy my aenbiedt,

En 't geen ghy wenſcht wenſch ick, dies uwe wil geſchiedt:
Rethorica Vrundin, mijn vreughde ſal vermeeren,
Als ghy mijn vreuchde ſult met uwe kunſt vereeren,
Rethorica Vrundin, Vrundinne voor altijt,
Gheluckich acht ick my nu ghy my gunſtich zijt.

Rethor. 't Luſt my (ſoo 't u ghelieſt) party met u te ſpeelen.

Muſica Soo ſit (Vrundin) wat neer; wy ſullen ons verdeelen
Naer eyſch van de parthy, en ſtellen ſtem, en thoon;
Wat ſinght, *Rethorica*?

Rethor. Een boven-ſangh.

Muſica De Goon,
Sijn voor het luck ghedanckt ſy u met ons verſellen,
Kom; laet ons Stem, en Snaer, wel op malkander ſtellen;
Alſt u ghelieſt begint, begin, en vangh vry aen,
En wilt (na de gewoont) beginnen maet te ſlaen.

Hier moet weder Muſicael gheſongen, ende gheſpeelt werden: ondertuſſchen komt de LIEFDE.

GHezeghent ſy de vreughdt, ha! Vreughde Voedſteresse,
Die ghy te voorſchijn brengt: en plant u ſoete leſſe
Kunſt graghe herten in, lockt luſten tot u vreught,
Treckt Zielen tot u luſt, queeckt herten inde deught,
Ghezegent ſy de uyr, luckſaligh ſijn die dagen
In welck men eerſt de luſt, en rechten *Yver* ſagen,
Om dees u lieve vreughdt te brenghen aen den dagh,
O Vreugd'! van welck men noyt noch uw's gelijcken ſagh,
O Vreughd'! ô ſoete vreught, ô luſt voor oogh, en ooren,
O Vreughd'! ô ſoete vreughdt alleen uyt liefd' gebooren,

O Vreugh-

O vreughde! na wiens vreucht mijn grage Zieltjen haect,
O vreughde! die uyt liefd', u lief hebbers vermaeckt:
Met u verlof koom ick vrymoedich tot u trede,
G'laurierde Maeghden, ey! ontfangh, ontfangh mijn rede:
Mijn voorſtel neemt in acht, en weeght met rijp beraet
Den oorſpronck uw's begin, een wortel uwes ſtaet:
In u bedenckingh neemt, met overlegh van ſinne,
Dat ghy de oeffeningh uw's kunſten wilt beginne
Tot eer, tot vreuchdt, tot deughdt, tot welluſt van die gheen
Die u beminnen, en de ledicheyt vertreen:
Dies-wegen ſtel ick u (*Rethorica*) dees wetten,
Verſoeck dat u ghelieft oock wel daer op te letten:
Alſoo uyt liefden is gheſproten u begin,
Soo opent het gehoor, en neemt mijn reden in:
In alles wat ghy doet laet rechte liefde blijcken,
Schuwt miſbruyck, 't welck gemeen is onder 't *Rethorijcken*,
Dats laſter, vuyle reen, ontucht, lichtvaerdicheyt
't Welck in een eerbaer hert vaeck valſche gronden leyt;
Schuw't deſe niet alleen, maer wilt oock buyten ſluyten
Die gheen, uyt wien men ſiet van dien den oorſpronck ſpruyten,
Menght u geſelſchap niet met ſulcken, maer 't geſlacht
Dat eerbaer Kunſte liefd', en Kunſt door deughden acht:
Brenght niet op u *Thooneel*, als Kunſt gegront op deughde,
Speelt ſoete boertery vol eerelijcke vreughde:
Leert fauten en gebreck vertreden; wat je doet
Niet uyt een bitterheyt, maer liefd' dragend' gemoet;
Wt liefd' u deugd'-luſt dwingt tot rechte deught te leyden,
Soo ſal de vlugge Faem u lof baer lof verbreyden,

En blasen uyt met vreuchd' hoe d'Amstel glorieert
Door oeffeningh van kunst, die vreucht met deughde leert;
Wilt ghy in u vermaeck, en oeffeninghe groeyen?
Soo tracht met naersticheyt in rechte *Liefd' te bloeyen*:
Al wat in de kunst tot vreughde wert gedaen
Dat moet (segh ick) alleen in ware liefd' bestaen;
Indien u liefd' ontbreeckt, zijt seecker dat u saecken
Als op een losse grondt wel licht aen 't syghen raecken,
Want sonder liefd' duurt niet liefd'-loos teelt ongheval,
Hier om in *Liefde Bloeyt*, en soo verwint ghy 't al:
De vreughde dien ick heb in uwe Kunst bevonden,
Die houden mijne lust hert-grondelijck verbonden
Aen u Kunst-rijcke twee, en houdt ghy 't aenghenaem
Soo laet een vast verbondt ons drie verbinden t'saem,
Op dat *Musyck* vreughd' mocht in hooger glori raecken,
Sult ghy *Rethorica* soet Rijm, en Vaersjes maecken
Die d'Eed'le *Musyck* uyt-queelt, op voys, en maet,
En tot geduricheydt van dees ons nieuwe staet,
Sal ick met al mijn vlijdt gediensticheyt bewysen,
Soo dat de wijse selfs ons oeffeningh sullen prijsen.
Rethor. Heylige *Liefde*, let, en speurt uyt dese groet
Dat ick u draegh uyt gunst in 't binnenst mijn's ghemoet:
Ick buygh my voor u neer, verplicht om danck te thoonen,
De weldaet ons gheschiet, betracht ick te beloonen
Na waerde, en na recht, soo veel als ick vermach,
Door u (ô liefde!) komt ons glory aen den dach;
Ten waer ghy uwe kracht ons niet en openbaerde,
Al onse voorstel was van kleen, oft geenen waerde,
Maer wijl u groote macht getrouwe hulpe biet,
Ken onse Kunst bestaen, en sonder u, gantsch niet:

Dies ick Eerbiedigh u omhels, ô mijn vrindinne,
Soodanigh ick u min, wensch ick u my te minne.

Liefde. Soodanigh ghy my mint, sal oock mijn minne zijn.

Musica In sulcke minne soeck ick oock u gunst tot mijn
Hert-grondighe Vrindin, 'k omhels u neer-gebogen,
En wensch dat onse staet vast blijft door u vermogen:
Ey! voeght u neffens ons, en zijt ghy van de Kunst?
Soo thoont (gelijck als wy) de Lief-hebbers u gunst:
Kom singh, of speel met ons, na dat u sal gevallen.

Liefde Wat aengaet de *Musijck*, verstaen ick niet met allen
Om yets bequaems te doen: maer min de Kunst in 't hert,
Versoeck dat my die eer noch eens bewesen wert,
Dat ick u lieve vreught noch een-mael mach genieten.

Rethor. Ey! goude Son, wilt uwe stralen neder schieten,
En met u gulde glants beproncken ons *Thooneel*,
Mits Liefde vreughde schept in 't lieffelijck gequeel:
Vangh aen, Vrundin, vangh aen, queelt, speelt Kunst-rijcke Reye,
En wilt met uwe vreught Kunst-grage herten peye:
Ten aensien het versoeck ons waerdichste Vrundin.

Musica Een yeder vat sijn thoon, en maeck een goet begin.

Hier wert weder Musicael ghesongen ende ghespeelt, ondertusschen komt APOLLO *met* MERCURIO *verselt, by hun hebbende het* BLEYSOEN.

Apollo WAt schepsel draeghter Ziel, d'welck niet en schept sijn vreughde
In grondeloose vreught die 't hert smelt in geneughde?
Wat schepsel, 'k segh wat Mensch gevoelt niet dat sijn hert

(Door

(Door dees u ſoete vreucht) tot vreucht getrocken wert?
Geen wonder iſt dat men de ſterffelijcke wijſe
V loffelijcke Kunſt als Goddelijck hoort prijſen,
De groote Goden ſelfs genoegen: 't heylich Hof,
Der Muſæ is vol vreucht; men yvert om met lof
V voorgenomen werck voor wonder uyt te roemen,
En *d'Amſtel* het palleys van alle Kunſt te noemen:
't Is wonder dat men onder 't ſterffelijcke geſlacht
Kunſt-rijcke Gheeſten vindt, wiens liefd' ſoo groot van kracht
Is, dat ſy om de Kunſt Kunſt-lievers voor te dragen,
Noch laſter nijt, noch ſpijt, noch Vyanden ontſagen,
Maer uyt een gulle liefd', en yver tot de Kunſt,
Bethoonden met haer gelt de krachten van haer gunſt,
Dit Kunſt-thooneel geſticht om Kunſten t' exercere,
(En niet voor het gemeen,) maer die de Kunſt hantere:
Te pleghen tot vermaeck, en eerelijcke vreucht,
Muſijck met *Rethorijck* vermenght in alle deught;
Ontfanght mijn heuſche groet ghy *Gelaurierde* Maeghden,
Ten aenſien uwe Kunſt mijn Godtheyt ſoo behaeghden
Dat ick (ghelijck wel eer) is voor gebruyck geweeſt,
Dat yemant ſoo om kloecke Feyten, als ſijn geeſt
Begaeft is, en ge-eert, van Koningen, oft Heeren,
Met wapens, oft geſchenck, ſijn daden te vereeren;
V met een kleen geſchenck vereer, op datmen weet
Veel Iaren na dees dach wat Kunſt uyt liefde deet.
Rethor. O groote Godtheydt, die ons doet ootmoedich buygen
Om groote danckbaerheydt u Godtheydt te ghetuygen:
O groote Majeſteyt, Kunſt-heerſcher, ons geſchiet
Soo grooten eer, dat wy 't vergelden kunnen niet:

Ick ſal met Offerhandt van ſoete Rijmerye,
V Godtheydt, groote Godt, op 't Goddělijcxt toe-wye,
Gherijmde danckbaerheydt,in Rijm, en maet gheſtelt,
Op dat mijn danckbaer hert Kunſt-looninge vergelt.

Muſica Ick ſal (tot danckbaerheyt van dijne milde gunſte,
Wt liefde ons bethoont, in deſe onſe kunſte,
O groote Majeſteyt) vergelden uwe deught,
Met aengename ſanck, en Goddelijcke vreught.

Liefde Noyt ſalder aen mijn gunſt (ô Kunſt-Godt) yets ontbreecken,
Om met een deftich rijm, u glory uyt te ſpreecken,
Of met een ſoet gheſangh, door lieve Poëſy
V lof te roemen uyt, tot danckbaerheyt van my.

Rethor. 't Soud' my op 't alderhoogſt een luſt ſijn aen 't behagen,
Indien ick met verlof, u Godtheydt af dorſt vragen;
Van dit ons Wapen-ſchilt,d'uytleggingh, oft den ſin.

Apollo Vraeght wat u luſt gelieſt.

Rethor. Verbonden ick my vin,
V grootheyt groote Godt *Apollo* danck te thoonen,
Voor dijn eerbiedingh die aen ons ſtaet te beloonen:
'k Verſoeck (ſoo mijn verſoeck u niet te laſtich vil)
Om weten wat u Godtheyt hier me ſeggen wil.

Apollo Dees Maegden,die ghy ſiet dit oude Boompjen dragen,
Die ſtaen ghelijck bedroeft, en in 't gemoet verſlagen;
Den een is *Rethorijck*, en *Muſyck* is den ander,
Als twee geſuſters t'ſaem verbonden aen malkander,
De af-gekapte Stam,alleen te kennen geeft
Hoe dat de Kunſt van outs by wyſen heeft geleeft,
En nu door haet,en nijt berooft van Telgh,en Looten,
Door rechte liefde heeft weer ſpruytjens uyt-geſchooten,

Soo

Soo dat dees Oude Stam (beroost van 't oude groen)
Door 't nieuwe bloeyen seyt *Je blijft in Eelen doen.*

Rethor. Met groote danckbaerheyt, wy dit *Bleysoen* aen-vaerden,
En buygen ons al t'saem gelijckelijck ter Aerden,
En geven eer, en lof, u groote Majesteyt,
Die ons in dese saeck, thoont u Almogentheyt.

Apollo Voor afscheydt wensch ick u, u Kunsten soo te plegen,
Dat yder diese siet tot deughden mach beweghen;
Dat yder deugdsaem Mensch, daer lof, en deught van geef,
Op dat in langh geheugh u lofbaer Kunste leef;
Vermaeckt, leert deught in vreught, singht Rijmen, en gedichten,
Verthoont op u *Thooneel*, waer mede ghy mooght stichten
En leyden tot de deught; soo krijght ghy (door u Kunst)
By alle wijsen lof, en aller Goden gunst. Binnen.

Rethor. Vaert wel, ghy (door wiens gunst) de liefde Kunst doet groeye;
Vaert wel, ghy door wiens gunst wy hoopen soo te bloeye,
Dat van de bloeysels die ons Kunst voort brengen sal
Door zegen, ende gunst van 't driemael drie getal,
Die zielen, die in deught de ware Kunst beminnen,
Ziel vreughde, herts vermaeck in deughde sullen vinnen:
Vaert wel, ghy (door wiens gunst) en Goddelijcke macht,
Dit voor-ghenomen werck ten eynd' moet sijn gebracht;
Apollo, wilt u gunst in dese saeck bethoonen,
En met u lieve hulp, ons grooten arbeyt loonen,
Op dat ons oude Stam nu bloeyend' door nieuw groen
Mach blijven soo sy is, dat is, in *Eelen doen.*

EYNDE.

Wort voor 't laest MUSICAEL ghespeelt, ende ghesonghen: dit navolgende.

Stemme:

'k Sie den Hemel vol van.

I.

GELAURIERDE *Kunst-Goddinne*
*R*ETHORYCK,
*Nu vereenicht met M*USYCK:
Ghy die u de Goon doet minne
Door u kunst,
Krijght der Goon, en Menschen gunst;
Lof, en danck,
Sy den Hemel met gesanck.

2.

Ciert u soete R*ijmeryen,*
RETHORICK,
*Ciert u rijmpjes met M*VSYCK,
Op dat nu in onse tyen,
Onse Kunst,
Groeyd, en bloeyd, door Goden gunst:
Lof, en danck,
Sy den Hemel met ghesanck.

3.

Danckt den Hemel voor sijn zeghen
Lieve Ieught,

Nu

Nu ghy met u soete vreught
Selfs APOLLO *kunt bewegen,*
Dat sijn gunst
Zegent onse soete Kunst:
Lof, en danck,
Sy den Hemel met ghesanck.

4.

VVilt ons blijde blijdtschap tuygen
Pluym-ghediert,
Soete deuntjes tiereliert,
VVilt met sangh, en speelen juyghen
Lieve Jeught,
Dees u eerelijcke vreught
Hier in 't groen,
Daer GHY BLYFT IN EELEN DOEN.

EYNDE.

KRACHT DER

DEVGHDEN:

Bestaende in de overwinninghe van

TEGEN-STRYDENDE MINNE-LUSTEN.

tusschen PROPHYRUS, en ROZETTE.

t'AMSTELREDAM,

Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker op de Nieuwe-zijdsachter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

Niet min ist waerachtigh als gemeen, dat Eer gaet boven goed, aengesien de rijckdommen so seer valsch als verganckelijck zijn. Hoe waerachtigh dat het selfde zy bewijst ons het verhuysen des Ziels uyt den Lichaem, wanneer de vlugghe tijdt ons brosse levens-draed ten eynde ghereckt heeft. Yemandt sijnde van de Fortuyn des Werelds mildelijck begaeft met tijdelijcke Eere, Lof, ende Rijckdom, dervende de Deught, Naem ende goede Faem; Ruymende dese wereldt, wat keunen die selfde baten? In der waerheyt, zy ghetuyghen selfs, dat sy ymmer so valsch ofte valscher zijn als verganckelijck. Valscher door reden deses: Sy schijnen der Menschen leven met beloften als oock machten die zy hebben van wellust, eer, ghemackelijck leven te behagen. Ondertusschen, men neemt haer beloften aen; men ghebruyckt haer gaven: Noodsakelijcke oeffeningh der deughde werter door vermindert. Eyndelijck, de dood doet de Ziele desen kercker des lichaems ruymen. Onse Eere is ten eynde. Onse glory is te niet. Onse wellust is verdweenen. Somma, 't is daer mede alles ghedaen. Seght my eens, sijn wy niet onderworpen vele miserien, ellendigheden van eeuwighe tormenten. Ick sorghe Ia, indien 't saecke is dat de Heylige Schrifstuure by redelijcke Christenen plaets hebben mach. Ter contrary, de Deughde dervende de gaven des Fortuyns, ofte tijdelijcke Rijckdommen, en is niet onderworpen de valscheydt der selfde. Hier omme alle deughd-lievende persoonen en Lief-hebsters der kuyscheydt, dese kracht der deughden toe-eygenende, als een Spiegel, hoe

ſtandtvaſtigh een Eerbare Maeght behoort te ſtrijden, om te wederſtaen de aenvechtinge van geyle luſten, in onnuttigheyd van reden ofte onbehoorlijcke handelingen. Alle Minnaers leerende niet te treden buyten 't ſpoor van Eerlijcke vryagie, maer yeder met deſen te bewegẽ tot alle behoorlijckheyt van dien. Vertrouwende alle Deugd-lievende mijn vermaninghe ten goeden te nemen.

JNHOUDT.

PROPHYRUS op-ghequeeckt by Adel, en in pracht:
(Ghetreen tot hooghe ſtaet, by veelen groot gheacht)
Ghevoelt een tocht des vleeſch, met luſten aenghedreven,
Waent ſijn vermoghen hem 't ghenot van luſt ſal gheven;
Ontſteecken met een brand, door 't Goddelijcke licht
Dat in Rozette ſchijnt, en ſtraelt uyt het gheſicht
Op d'onverſtaelde borſt van Prophyro, die heden
Sijn geylheydt hier verthoont met Minnelijcke reden.
Rozette ſlecht van ſtaet, in Deughden op-ghevoed,
In ſchoonheydt recht volmaeckt; doch ſoberlijck van goed:
Lijdt aenſtoot van de Min; die Prophyrus voor ooghen
Stelt aen een ſwacke Maeght (ſterrick in Deughts vermoghen)
Hy biedt ſijn gaven aen; Sy ſlaetſe van der hand.
Hy ſtoockt het vuur vaſt op; Sy bluſt de geyle brand.
Hy (om het Eerbaer hert met luſten te bekooren)
Leyt haer al wat hy weet, en wat hy kan te vooren.
't Bedrogh ſijn's tongh vermach in 't minſte niet by haer.
Hy (op een aer manier) leyd heur het vyer wat naer.
Hy ſiet dat vleyery haer hert niet ken verwecken:
Hy ſoeckt door gaven haer tot zijn wellust te trecken.
Hy thoont meer als hy wil. Hy looft meer als hy heeft:
Dat's trou, die 't ontrou hert belooft, maer niet en gheeft.
Hy vleyt. Sy ſmeeckt. Hy bidt. Sy ſucht. Hy klaeght. Sy ſchreyt:
Dat hy haer ſuyv're ſchoot ſoo valſche laghen leyt.
Als hy (na langh verſoeck) van haer wierdt af-gheſlaghen:
Sijn dwangh tot Vooght-Heer ſtelt, om boeten zijn behaghen,
Deughd' perſt uyt haer ghemoedt een bracke Water-beeck.
Hy demptſe met het ſlijck van een onkuyſche treeck.
Doch wat hy doet, 't is niet: haer Deughd' verwint ſijn trots
En blijft ſtandvaſtich ſtaen, ghelijck een harde rots
Het gillen van de Wind in 't minſt niet ken bewegen,
So houdt haer vaſte Deught ſijn geyle buyen teghen.

KRACHT

KRACHT DER

DEVGHDEN:

Bestaende in de overwinninghe van

TEGEN-STRYDENDE MINNE-LUSTEN.

tusschen PROPHYRUS, en ROZETTE.

PROPHYRUS.

SOo wie een schoone Roos op 't eelste siet ontdaen,
En in sijn soetste fleur aen sijne Distel staen;
Soo wie een aerdich Fruyt, siet aen de Boomen hanghen,
Die sal door lieve lust, naer het ghenot verlanghen;
Rozette; schoone Blom, gheen Vrucht, gheen eelder Fruyt,
Als 't Roosje dat alleen aen uwe Distel spruyt.
Rozette; schoone Maeght, u Lentens Somer daghen,
Verheughen my het hert, en voeden mijn behaghen:
Om van u lieve vrucht mijn wellust te voldoen,
En mijn ontsteecken lust met Minne lust te voen,
Rozette; lief, en schoon, ick heb een vast vertrouwen,
Dat ghy my niet en sult 't ghenot mijn's lusts onthouwen:

ROSETTE.

Wanneer een vuyle tocht in lust soeckt te begaen,
Soo isser gheen meer lust, als lust te weder staen;
Niets ken een Christen Ziel, soo goddelijck vermaecken,
Als in een reyne gheest de lusten te versaecken:
Daer werdt geen soeter vreucht de Zielen op geleydt,
Als daer men vleesch-lust vlied, en leeft in suyverheyt;
Hoe ken de Ziel doch sijn gequetst met swaerder wonden
Als is een vuyl vergif van goddeloose sonden:
Waer ken de Ed'le Ziel meer glory meed' begaen,
Als toghten van het vleesch in deughd' te weder staen?
Wat ken de Ed'le Ziel met meerder vuyl besmetten,
Als een godlose lust van onbeschofte hetten?
Gheluckich is de Ziel die sulcke laghen mijdt,
Waer toe dat nodich is, een Christelijcke strijdt.

PROPHYRUS.

Me-Vrou ghy hebt ghelijck; Maer zijt te jongh van Iaren
Dat ghy met sulcken last u Ionckheydt soud' beswaren.
Me-Vrou (schoon dat ghy spreeckt met Goddelijck vermaen)
V Ieught vermach het niet de lust te wederstaen.
Schoon dat u kuys ghemoed veracht de minne-treecken;
V schoonheydt voeght het niet de soete lust te wreecken;
V Ionckheydt al te swack tot sulcken swaren last.
Me-vrou, bedenckt u eerst; daer is te veel aen vast.
Rozette, ach! ghy zijt noch al te jongh van dagen,
Dat ghy u gheest alreed' verght sulcken last te dragen.

V schoon

V ſchoonheydt (als party) en acht dat vonnis niet:
Dat ghy luſt ſoud verſmaen die u het vleeſch aen-biet.
Dat luſt vertreden werdt by die, die Echt'lijck leven,
De rede my gebiet u ſullicx toe te geven.
Wie (buyten Echt) luſt ſoeckt, ſijn Zielens welvaert rooſt:
Om dat hy s' elders pleeght als daer hy 't heeft belooſt,
Door Wetten van de Trou aen de beloſt verbonden:
Luſt buyten Man en Vrou, ick ſtae het toe, 't is zonde.
Maer dat Rozette ſoud' gelooven oft verſtaen,
Dat zy door luſt van Min haer ſoud' te buyten gaen;
Ick laet my duncken dat dat licht'lijck is te boeten:
Ten aenſien dat de Trou dat weder ken verſoeten.
Dies ſtelt Rozette deſe grillen uyt u ſin.
Ghebruyckt u trotſe Ieught. Ey! pleeght de ſoete Min.
Verſmaed gheen Ionckeydts Eer. Rozette ſlaet u ooghen
Eens op mijn groot ghebied, mijn Haef, en mijn vermoghen.
Aenſiet mijn groote macht; mijn af-komſt, ſtaet, en goed;
Mijn leven Ridderlijck, by Princen op-gevoed;
Mijn aen-ſien, en ghebiedt; de grootſte pracht mijn's leven,
Die ick vrywilligh wil u hallef over-geven,
Soo luſt genieten moght de aenghename vreught
Die my de Min in-beeld, door't aenſien van u Ieught.
„ Rozette die ghelijck een Bloempje op ſijn ſtruycken
„ Staet prachtigh op-gedaen, bequaem om af te pluycken.
„ Rozette, lieve Nimph, ghelijck een Roosjen eel
„ Seer çierlijck ſtaet en pronckt op ſijne Diſtel-ſteel

„ Geen

Gheen nut oft voordeel doet, als d'ooghen van de Menschen
Die sien, en moghen 't niet ghebruycken na zy 't wenschen.
Rozette, ick gevoel door uwe ooghs-gelonck
In 't diepste van mijn hert een soete Minne-vonck.
Rozette, ick gevoel mijn heete boesem blaecken.
Rozette, 't hert ontsteeckt als ick aensie u Kaecken
Ghepronckt met bloosjes Root: door Goddelijcke schaemt
Te segghen 't gheen ick denck, voor dees tijdt niet betaemt.
't Is al verlooren, ach! ick ken door listigh veynsen
Verberghen langher niet de grond van mijn ghepeynsen.
Rozette, ach! ick voel, ick voel my heel vermant,
Rozette, ach! mijn hert, my in het lichaem brant.
Rozette, ken ick u bewegen tot medogen,
't Sy door gebeden, of door eenige vermogen,
Waer mede dat ick ken u lieve gunste voen
Ick salse lieve Maeght eerbiedelijck voldoen.
Met alle dienstigheydt sal ick my tot u neygen:
Al wat mijn is sult ghy gebruycken als u eygen.
Al wat u lieve lust op Aerd' bedencken moght
Dat al (ô waerde Vrou) sijn na u wensch volbroght.
Al wat u groot begheer stond yemand te ghebieden,
Dat soud' (naer uwe wil) ghehoorsaemlijck gheschieden.
Dies bidd' ick (lieve Nimph) besteed u jonge Ieught.
Tast toe, Me-Vrou, tast toe, terwijle dat ghy meught.

ROZETTE.

Wat waent ghy Prophyre, dat ſchoonheydt niet ſou voeghen
Te weygheren de Min, de gheeſt niet te vernoegen
In luſt van ſuyverheydt? Ghy dwaelt. Ghewis, ghy dwaelt;
Dat ghy hier ongegrond veel reden tegen haelt.
Prophyre, 't is ghewis (ſoo yeder af ken meten)
Schoonheydt met vuyl beſmet, en mach geen ſchoonheyt heten;
Godt heeft de ſchoonheydt niet (door de Natuur gheteeldt)
Ghegeven aen de Menſch, dat hy na luſt in weeldt
Door een onkuyſche brandt, of onbeſuyſde hette,
Het alderſchoonſte ſoud' onkuyſchelijck beſmette.
Meent Prophyrus, dat het de jonckheydt niet betaemt,
Dat leelijckheydt van luſt een Eerbaer hert beſchaemt?
Waent Prophyrus dat ons de Ionckheydt ken verſchoonen?
Gheenſins, ſo ons 't verſtand kennis van 't quaed ken thoonen.
Schoon dat ghy waent (door trou) te boeten dat verdriet
't Staet evenwel niet vry: Beloſten gelden niet.
Wat waent ghy Prophyre, dat ick om groote hoopen
Van Zilver ofte Goud mijn Ziele wil verkoopen?
Meent Prophyrus dat ick de kuyſcheydt mijnes Ieught
Verkoopen wil om goed? Voor goed, kies ick de Deught.

Waent Prophyrus dat ick (om tijdelijck gewinne)
Mijn lichaem maecken wil onkuyſcheydts ſnood' ſlavinne?
Waent ghy mijn onbekent te zijn u loos beleyt:
De ſchoone woorden, daer u gladde tongh meed' vleyt,
Om de beſcherm-Heer onſes kuyſcheydt te doen ſwichten;
Ghewapent moet een Maeght ſijn teghen ſulcke ſchichten:
Om met een kloeck beleyd te wederſtaen 't ghewelt,
Dat ghy met ſoete dwangh een Maeght te vooren ſtelt.
De Wapens die een Maeght tot deſen ſtrijdt moet draghen,
Dat is: dat ſy niet acht een Minnaer in ſijn klaghen,
Als hy door Minne-luſt te boeten ſoeckt de brand,
Die voor de Echte trou een Maget dijt tot ſchand.
Exempel, hoe een Maeght in kuyſcheydt haer moet draghen
Laet ons Diana na, als Acteon gingh jaghen
In een vallay, daer hy Dianam naeckt ſagh ſtaen,
Dat heeft den Koninck daer alleen zijn dood ghedaen.
Een Eerelijcke Maeght behoort voor alle ſaecken,
Door gheen beloften haer yets wijs te laten maecken
Van 't gheen de Eere ſchaed, of tot een na-deel ſtreckt
Voor en al eer de trou (in d'Echt) tot luſt verweckt.
Dus alles wat ghy bied, 't en ſal my niet bekooren.
De moeyten die ghy doet, 't is al moeyten verlooren.
In geeſtelijcke ſtrijdt houd' ick de beſte ſin:
De tocl:.en van het vleeſch te dempen in 't begin.
Indien die meerder word, ſoo ſal zy dieper kruypen,

En

En baeren voor de Ziel noch wreeder doodes ſtuypen.
De zond', alleen de zond', die ſpruyt uyt Duyvels liſt,
Die ons thoont ſchoon voor 't oogh, inwendigh vuyle giſt,
En etterigh gebuyl, daer aers niet ken uyt ſpruyten
Als vuyle booſe ſtanck. Wat wilt ghy dit beſluyten
Dat ick die Minnen ſoud'? (met u verlof) ey! leght
Dit op een ander boegh. Voorwaer, het is te ſleght.
Sal ick mijn goede Godt (door zonde) gaen bedroeven,
En om ſoo korten vreughd' de vrees van 't eeuwigh proeven.
Ghy weet dat mach niet zijn. 't Is mijn de beſte vond
Dat ick mijn reyn gemoed beſcherme voor de zond.
Voor Hoffelijcke pracht wil ick veel liever kieſen
Een rouwe Boeren Py, als dat ick ſoud' verlieſen
Mijn alder-waerſte pand van Gode my verleent,
Och! neen. Mijn kuys gemoet blijft met mijn hoop vereent.
Wie ſich tot zond' begeeft, haer zielen zy verkoopen,
En hebben na dees tijdt geen vreughde te verhoopen.
Dat wil mijn goede Godt gehengen nimmermeer.
Ick offer Godt mijn Ziel. Strijd is de geeſt een Eer,
Wie gheeſtelijck hier ſtrijdt, heeft Godt belooft te gheven
't Onſterffelijck geluck van 't Hemels eeuwigh leven.

PROPHYRUS.

Rozette (lieve Nimph) laet alle ſorghen varen,
Ghebruyckt de ſoete Min: Het voeght u jonge Iaren,
't Is vieſe vaſery dat ghy u ſelven qnelt

De luſten van de Min te weerſtaen met ghewelt.
Wanneer u lieve hert tot luſt werd aenghe dreven
Waerom wilt ghy de luſt het ſoet gheweld niet geven,
Maer als een Boompje groen , dat Dau en Reghen ſchort,
Verwellickt en verdooft? Ghy doet u Ieughd te kort.
Rozette, jonghe Maeght, al ſachjes, wilt u leven
Tot ſulcken laſtigh pack noch ſoo betijdts niet geven:
Schoon dat u teere ſchoot haer deur voor welluſt ſluyt,
Het is om niet ghepraet, de Ieught die moeter uyt.
De Ieughd wil jonckheyds recht; geen geeſtelijcke klaghten,
Maer eer het ſoet onthaël van minnelijcke naghten.
't Waer ſchaed' ſoo ſchoone Bloem op ſijne ſtruyckjen hingh
Tot dat het vruchteloos verdorden, of vergingh.
„ Wat vreughde ken een Boom de ſoete Mey meed-deelen
„ Soo hy gheen bloeyſels draeght, om vruchten al te teelen,
Wat wil een Ieughdigh Lijf. wat wil een vrolijck hert
Verquiſten ſijnen tijdt met Geeſtelijcke ſmert.
Rozette, 't is vergeeſs. Rozette, 't is verlooren:
V Ieught is voor het vleeſch, niet voor de gheeſt gheblooren.
„ Gheen Fruyt is voor de Boom, maer voor die gheen ghejont
„ Die door het plucken boet 's herts luſten met de mont.
Wy ſijn in 't alderſoeſt', in 't groenſte van ons leven,

Om tot de ſoete Min ons beyde te begeven.
'T Is nu de beſte tijdt, die niet en dient verſpilt,
'T Is nu de beſte tijdt, indien ghy Minnen wilt.
Wel dan Rozette, comt, ghebruyckt ū jonghe daghen
Laet varen alle ſorgh, 't is hier gheen tijdt van klaghen.
Laet treuren met ghequijn, wiens tijdt na 't eynde preſt.
Laet ſuffen wie der wil. V voeght het Minnen beſt.
Ey! kom, Rozette kom: laet ons voor alle ſaecken
Het pleyten voor de geeſt, voor dees tijdt (bidd' ick) ſtaecken.
Laet ons alleen het recht der Minnen wijſen aen:
Dat op het beſt nu voeght van ons te ſijn gedaen.
Wat ſtady dus bedeeſt, en twijffelt om te keuren?
Wat pord u groene Lent ſoo druyl-oorigh te treuren?
Wat ſtady dus en peynſt, en weet noch hoe, noch wat?
Stelt twijffel aen een zijd'. Schoon Lief, ſlaet om dat blat.
De roem van heyligheydt, is maer een ydel praetje,
Rozette (jonghe Maeght) tapt uyt een ander vaetje.
Verquiſt ſoo quackloos niet het Roosje van u Ieught,
Gebruyckt de ſoete Min, behoudend' uwe Deught.

ROZETTE.

Hoe ken mijn Mins ghenot mijn Deughden doen behouwen?

PROPHYRUS.

De Faut, die Min begaet, verſchoont het heyligh Trouwen.

ROSETTE.

De luſten die de Trou voort-brenght, houd' ick voor goet,
Dan (dat ghy 't recht verſtaet) 't is op een ander voet.
Schoon dat ick door u luſt tot luſten werd' gedreven,
Op hoop dat mijn de Trou die miſdaed ſoud' vergeven:
Wat ſoud' het anders ſijn? wat was het meer ghedaen
Als nuttigen vergif, op hoop van niet te ſchaen?
Wech, met u zotte klap; want ick tot genen dage
In minnelijcke Trou ſal ſcheppen mijn behage.
Och! neen. Luſt baerd mijn Trou, om ſuyver in den Heer
(Door een oprechte Trou) te Trouwen aen 't begeer,
Dat luſt in reynheydt ſchept; Dies is het al verlooren
Hoe ſchoontjes dat ghy praet, 't en ſal my niet bekooren.
Ghy raedt my al te ſlecht: dat ick mijn jonghe Leen
Soud' tot een vuyl bejagh van geyle Min beſteen.
Waer ſalder oyt ghemoed zijn ſonder ſtraf bevonden
Daer luſt met vrye wil ten dienſte ſtaet de zonden,
Die met een ſtrengh vergif (na doodes wreed verniel)
De luſten van het vleeſch vergelden aen de Ziel?
Neen Prophyre, och! neen: Noyt ſal mijn gheeſt gehenghen
Dat vleeſchelijcke luſt haer luſten ſal volbrenghen.
Noyt ſalder kriele tocht zijn wulleps heden ſnoot
(Door dertelheydt des vleeſch) uyt-ſtorten in mijn ſchoot.
Soud' ick een vuyl bejagh om Werelds Eer gedogen?
De reden ſeyd my neen, door 't Geeſtelijck vermogen.

Gaet

Gaet bied u gaven aen, daer Eer-ſucht, ſtaet, en pracht
Op 't hooghſte ſijn geſien, en op het grootſt' geacht.
Ick achtſe min als niet. Schoon ghyſe weet te prijſen:
Begeerte ſal tot luſt mijn luſten noyt doen rijſen.
Hoe ſoet dat ghy de vreughd' acht van de dert'le Min,
Ick vinder anders niet als bitterheden in.
Wech met u ſoet vergif. Wech met u looſe treecken:
Ghy ſult in mijn ghemoed de luſten noyt ontſteecken.
Ghy ſult mijn door bedrogh van Gaven, oft u Tongh,
Noyt brengen tot die luſt, daer u de luſt toe dwongh.
Ghy ſult my nimmermeer tot luſt van Min verkrijgen.
Dies raed' ick u voor 't beſt (Prophyre) ſtil te ſwijgen.
Gaet Prophyre, daer is voor u begeert geen hoop,
Mijn Eer, noch lichaem zijn om geld of goed te koop.
Ick wenſch veel eer te zijn berooft van 't ſoete leven,
Als dat ick ſoud' u luſt mijn reynheydt over-geven.
Mijn lichaem in bedwanck van u onkuys bejagh:
Hoe of luſt tot verſoeck u tongh dat verghen magh?
Ghy tracht my tot de Min met ſchoone praet te drijven,
Ick hoop Rozette ſal onwinnelijcke blijven.
Schoon dat ghy met een ſchicht van vleyerye ſchiet,
Mijn borſt ghewapend is; V pijlen quetſen niet.
Schoon dat ghy Prophyre vaſt blaeſt van groote dingen,
Ick voel in mijn ghemoedt gantſch gheen veranderinghen.
Soud' ick gedoogen dat mijn onbevleckte ſchoot
Beſmet ſoud' worden? En mijn ziel gequetſt ter doot?
Wech, wech. 't Is zotterny. 't Sal nimmermeer gheſchieden
Dat mijn een vuyl bejagh de luſten ſal gebieden,

Of in het minste deel bewegen sullen tot
De tochten van het vleesch, die walgingh sijn voor Godt.

PROPHYRUS.

Ick sie wel, wat ick doe, het schijnt al niet met allen;
Doch ('t Spreeckwoord seyd:) de Boom wil d'eerste slagh niet vallen.
En dat het seecker is, men dagelijcks bevint:
Die bidt, die werd verhoort; Die aen-houdt, die verwint.
Rozette (Nimph) hoe dus. Hebt ghy noyt hooren seggen,
Schoonheyt, met trots vermenght, laet al de schoonheydt leggen?
Of schoon een jonghe Maeght om schoonheydt werdt ghevjert
En blijftse nors en stuur, haer schoonheydt is ontçiert.
Dies sal ick mijn gebeen voor uwe voeten storten:
Dat ghy u schoonheydt selfs niet trachtet te verkorten.
„Wat is een schoone Maeght, wanneer zy weder-streeft
„'t Ghenot van schoonheydts soet te weyg'ren 't gheen sy heeft?
„Wat is de soete treck van het bekoorlijck lacchen:
„Indien men't niet verkrijgt als door gestadigh pracchen?
„Wat is een schoone Maeght, die 't soet vermenght met suur
„Als d' obstinaetheyd krenckt de gaven van Natuur?
„Wat is de schoonheydt doch? ken schoonheydt, schoonheydt heten

„Soo

„ Soo trots, als vooghd-Heer ſigh van ſchoonheydt gaet vermeten

„ Wat is een ſchoone Vrou? wat is haer trots gelaet?
„ Een donder binnen 's huys, een blixem op de ſtraet.
Rozette, 't is een aert (ons van natuur gegeven)
't Gebruyck van ſoete Min te minnen in ons leven.
Het is een eygen aert te ſtoocken onſe ſin
Met kriele kittelingh tot tochten van de Min.
Schoon dat den eyghen aert de luſten moght verſaecken:
Wat luſt laet ſich door 't geld en goed niet willigh maecken?
Geen hert en is ſo herd, 't ſy in wat wilde kuſt.
Geen ſuffert is ſoo koel, Natuur verweckt tot luſt.
Gheen plaets, hoe woeſt of wild, men ſieter met krioelen
De Vogeltjes gepaert haer lieve luſjes koelen.
Het Kruyd (dat uyt de grond' door Phœbi hitten ſpruyt)
Ey! ſeght my wat het aers als ſoete Min beduyt?
Rozette, de Natuur bepronckten uwe leden
Niet te vergeefs (ô neen) met ſulcke ſchoonigheden,
Maer heeft haer gunſt ghethoont (ghelijck ick ſeecker houw)
Om dat u ſchoonheydt my tot luſt bekooren ſouw.
De ſchoone Aders blaeu, die door het wit verſpreyen,
Sijn niet geſchapen om der Goden luſt te peyen.
Natuur heeft u die gunſt (ô ſchoone) niet gedaen
Dat ghyſe vruchteloos ſoud' laten ſoo vergaen.
Der Goden hovaerdy is gheen ſchoonheydts ghevallen.

Genomen 't is alſoo, 't en voeght haer niet met allen.
En of de Goon wel eer, door brandt van Minne-vier,
Verſchenen op der Aerd', dat is nu gheen manier.
Soo dat ick ſeggen wil, Me-vrou, dat u ghedachten
En ſchoonheydt, vruchteloos der Goden Min verwachten;
Maer ſullen (door de tijdt) geraecken tot dien dagh
Dat weyg'ringh teelt berou, als 't u niet baten magh.
Sal u een Schrale dood (ontbloot van alle luſten)
In een bedompte kuyl (na deſen dagh) doen ruſten?
Sal ſo een ſchoone Roos geſtopt ſijn in een graf
Eer dat haer jonghe ſtam oyt vrucht of bloeyſel gaf?
Sult ghy met weygeringh een Menſch'lijck hert bedroeven?
Sal 't knagende gediert de eerſte ſoetheydt proeven
Van u ſchoon blancke vleeſch? Dat met een ſtrengh ghebit
Sal knauwen van 't ghebeent', u lichaem blanck en wit.
Hoe! ſal de ſwarte aerd' met levende omcingers
Af-ſtroopen 't ſneeu-wit wel, en vleeſch van uwe vinghers?
Sal daer 't gekrulde hayr? Sal daer u lieve mond
Tot ſtof en as vergaen, verderven tot de grond?
Sal daer u blancke Beeld een doode Rey verſellen?
V ſullen (om u vleeſch) veel Roovers komen quellen.
Sal 't tintel-oogens-licht (ſoo helder op-geklaerd)
Daer niet verduyſtert zijn met ſtof en ſwarte aerd?
Sal daer d'hol-ooghde dood, na 't af-geloopen leven,
Een vuyl Ziel-loos gheſpuys u ſchoot ten beſten gheven?

Sal

Sal daer voor ſulck geſpuys u lichaem eyghen ſijn?
Waerom Rozette (ſegh) voor dees tijdt niet voor mijn?
Ghy doolt in u voorſtel. Gewis een quaed voornemen
Doet u van 't rechte ſpoor der kennis heel vervremen.
Ghy weet den Hovenier meeſt ſulcken Boom behaeght
Die ſchoon is in het oogh, en goede vruchten draeght.
Wat doet hy doch al niet: Hy ſal ſijn Lootjes deelen,
En enten op een aer: om meerder vrucht te teelen
Van 't aengename Fruyt; op dat hy na dien dagh
Door 't lieffelijck gewas veel vrienden maken magh.
Rozette, ſoo u Ieught werd Minneloos verſleten:
Wie ſal na dees tijdt eenigh danck u ſchoonheyd weten?
Wat is een ſchoone Boom ſoo hy gheen vruchten draeght?
't Is by gelijckenis een minnelooſe Maeght,
Wiens ſchoonheydt menigh hert, ghelijck de Boom met bladen,
't Gheſicht verheugen ken, maer niet door ſmaeck verzaden.
De luſten van het hert. So oock Rozette iſt
Als yemand ſiet een Maeghd, daer hy haer wille miſt.

ROSETTE.

Ghy ſoeckt my dit, en dat, met praten wijs te maecken,
Maer mijn ghemoed en kan tot gheen verand'ren raecken.
Ghy tracht in al u doen te breecken mijne ſin.
Ick ben noch dien ick was, en blijf oock dien ick bin.

't Is waer, dat ick verſelt met ziel en lichaem beyden
Niet langher blijven ſal, tot dat de doodt die ſcheyden?
Waer van den een om hoogh, en d'ander op dit dal,
Een yeder ſijnes weeghs van hier vertrecken ſal:
De Ziel moet door de doodt van hier na boven ſtijghen,
Alwaer ſy na verdienſt van Gode loon ſal krijghen:
Een loon van eeuwigheyd, in vreughden, of gequel,
Na datter is gedaen, in Hemel of in Hel.
Ghenoot oyt 't lichaem vreught, die geylheydt ſich voorſtelde.
't Is ſeecker dat dat Godt ſal aen de ziel vergelde.
't Is waer, mijn lichaem ſal verrotten in de aert;
Maer eer daer 't lichaem komt: denckt waer de Ziele vaert.
Heb ick niet liever dan een Aerdſche luſt te derven:
Om 't eeuwigh leven (door een Aerdtſche doodt) te erven?
Heb ick niet liever dan te ſtrijden voor mijn Eer
Met Wapens van gheloof, en Chriſtelijck geweer?
't Is waer: Godt heeft de Min gheheylight met ſijn zeghen,
Maer veele wederom ſijn tot geen Min genegen.
Soud' ghy dan daerom wel bewijſen metter daed
Dat die gheen Min en pleeght, den zeghen Godts verſmaed?
Voor mijn: ick oordeel neen; En acht het veel bequamer;
Te leven ſuyverlijck, is Godt oock aengenamer.
'k Miſprijs niet d'Heyl'ge ſtaet, van Gode ingeſtelt,
Te weten 't Houwelijck, waer meeſtendeel na helt

Het

Het Menſchelijck gheſlacht, maer houdſe hoogh van
waerde,
Mids 't alles goed van Godt gheſchapen is op Aerde.
Ghy waent (doch doolt in waen) en wijſt u oordeel an:
Hoe dat mijn ſchoonheydt u, gheen Goon behaghen
kan;
Ghy waent dat Godt niet heeft in ſchoonheydt welgheval-
len.
De Goden voeght het beſt, maer u gantſch niet met allen.
Heeft mijn Natuur gheteelt in ſchoonheydt: Godt de
Heer
Die gaf de ſchoonheydt my, tot proeve van mijn Eer.
Godt gaf de ſchoonheydt my om aenvechtingh te lijden,
En dat ick met de gheeſt het vleeſch ſoud' teghen ſtrij-
den.
En ſoo de geeſt verwint de luſten, door haer kracht,
Ick vraegh u, is by Godt dan ſchoonheydt niet gheacht?

PROPHYRUS

Me-Vrou, het kloeck beleydt van woorden, ſin, en re-
den
Verdooven (ick beken 't) voor dees tijdt mijn gebeden.
't Sy dat ick bidd', of ſmeeck, het is al min als niet.
Queel ick een nieuwe voys, ghy ſinght u oude Liet.
Laet ſien wanneer een Paerdt den teughel niet wil hoo-
ren
Of't gheen beweginghs ſal gevoelen door de Spooren.
Ken ick verkrijgen niet met bidden en geklagh:
Laet ſien of ick met dwangh aen u dan niet vermach.
Na d'hetten van de Zon gheen Wolck te deeghen watert

Voor dat een fel gedruys van Donder daer by klatert.
Niet eer en ſal mijn luſt ghenieten u begeer
Voor dat ick (door de wil mijn thoon u over-Heer.
En ken ick met ghebeen by u dan niet uyt-rechten,
Soo ſal ick deſe ſtrijd met and're middel ſlechten.
Mijn wil is nu mijn Wet; En door dwangh van mijn macht
Sal oock de Wet mijn's wils van u werden volbracht.
Ick geef u een van tween naer uwe ſin te kieſen,
Dat is: mijn wil te doen, of 't leven te verlieſen.
Soo ghy de luſt mijn niet toe-laten wilt om geld,
Om ſmeecken, noch ghebeen, ſoo ſal 't ſijn met gheweld.
Daer baet gheen ſuchten aen. Ghy ſult door 't droevigh ſchreyen
Begeerte tot de luſt (Rozette) doch niet peyen.
De brandt die blaeckt te heet. Het vuur dat is te groot.
Eer ick de luſt verdoof, ick ſterf veel eer de doot.
't En baet Rozette niet u tegen-ſtrevigh woelen.
Het ſy u lief of leed, ghy ſult mijn luſten koelen.
Tſa, volght de wet mijn's wils. Beproeſt mijn ſoete dwanck
Die niet als vreughden teelt, hoe wel tegens u danck.

ROZETTE.

Ghy ſtelt mijn wille-keur, van twee het een te keuren;
Ick kniel ootmoedigh neer; Magh't Prophyre ghebeuren
Dat het mijn werdt verleent, dat het my werd gejond:
Laet Mijn een lieve dood bevryen van de zond.

Is u

Is u verstaelde hert van eenige medoogen:
Bevrijd mijn Eer, en doet my sterven voor u ooghen.
Gheloost dat mijn u macht tot sterven blijder maeckt
Als te gedoogen dat oyt hand mijn lichaem raeckt.
Soo ick niet met de doodt mijn schande derf bedecken,
Hoe soud' ick dan op Aerd' een Eerb're Maeght verstrecken?
Geen Maeght bemint haer Eer, indien sy niet en can
Onkuysche handelingh weerstaen van eenigh Man.
Dus Prophyre geknielt legh ick hier voor u voeten.
Ach! wilt door mijn gebeen u herdigheyd versoeten.
Let eens op het vervolgh van u voornemen quaed;
Ken't Menschelijck gemoed hand-haven sulcken daed?
Niet dat ick hier door soeck mijn leven te verschoonen;
Maer denckt met welcke straf dat ons de Goden loonen.
Gheen dood en baerd my schrick. Geen sterven acht ick pijn
Soo ick door 't sterven mach bevrijd van zonde sijn.
Maer Prophyre bedenckt: als ghy na u behagen
Af-kort de brosse draed van mijn begonnen dagen;
Denckt als ghy al u lust tot zonden hebt geboet
Wat slaverny dat ghy u onderwerpen moet.
Denckt als ghy mijne ziel onschuldigh doet verscheyen
Wat swarigheydt dat ghy daer voor hebt te verbeyen.
Denckt Prophyre dat ghy sult boeten uwe schult,
Wanneer ghy met de dood ter Vierschaer komen sult.

PROPHYRUS.

Heeft noch u vies geklap en zotte praet geen ent?
't Vermanen is vergeefs; ick ben dit niet gewent.

Daer

Daer helpt noch dit noch dat; ghy ſult voor ditmael moeten
V neyghen na mijn wil: mijn geyle tochten boeten.
V lichaem dat en ſal niet ruſten door de doot
Voor dat mijn lieve luſt haer wil heeft van u ſchoot.
Niet eer ſal u de dood ter Aerden neder vellen
Voor dat de luſten ſoet mijn wil te vreden ſtellen.
Niet eer heb ick mijn wil. Niet eer ben ick voldaen
Voor dat ghy mijn begeert' in alles toe ſult ſtaen.
Mijn handen ſullen eerſt omhelſen met vermaecken.
Mijn lippen ſullen eerſt bedrucken uwe kaecken.
Niet eer en ſal de dood verminderen mijn rou
Eer u mijn Manne-kracht ghemaeckt heeft tot een Vrou.

ROZETTE.

Ken oyt ghemoedt ſoo wreed in 't ſtraffen ſich bethoonen,
Dat traenen van een Maeght in 't minſte niet verſchoonen?
Is vleeſch-luſt dan ſoo ſtrengh? Eer-dievery ſo groot?
Dat ickſe niet en ken weer-houden met de doot?
Is geyle vlam ſoo hoogh, dat ick die ondertuſſchen
Met volle overloop van traenen niet ken bluſſchen.
Was oyt Tyran ſoo wreed, en onvertſaeght van moed
Dat hy gheen Maeght verſchoont haer Eere, om haer bloed?
Gewilligh Prophyre wil ick mijn bloed uyt-ſtorten
Soo ghy in 't minſte deel mijn Eer niet wilt verkorten.
Ootmoedigh buygh ick neer (als uwe onderdaen)

Wilt met medogentheyt op mijn u oogen ſlaen.
Siet eens op u ſlavin, wiens hallef-doode leden
Met angſt-vallige ſchrick, ſo vinnigh ſijn beſtreden;
Dat ick door ſwackheyt nau mijn tonge roeren ken.
Ach! Prophyre het ſchijnt dat ick mijn ſelfs niet ben.

PROPHYRUS.

Meent my u ſlim beleyd met ſulcken ſchijn te peyen?
Meent ghy geblind-hockt ſo my van mijn ſpoor te leyen?
Dat ſal niet willen ſijn. Dus ſwijght daer van vry ſtil.
Nu kom Rozette, kom, en voeght u na mijn wil.
Rozette Ach! Prophyre bedaert.
Prophyr. Rozette, zijt te vreden.
Rozette Ach! Prophyre, gaet wech.
Prophyr. Het ſijn verlooren reden.
'k Heb langh genoegh gewacht.
Rozette ô Goden! geeft mijn raet.
Prophyr. Ey! ſucht niet.
Rozette Dood mijn doch.
Prophyr. Wel waer toe deſe praet?
Sit neer.
Rozette Ach! laet my ſtaen.
Prophyr. Gaet voort, je moet.
Rozette Ey! niet.
Prophyr. Nou, nou.
Rozette Gaet wech.
Prophyr. Com, Com.
Rozette Ick bidd' u van mijn vliet.
Prophyr. Hoe dus?
Rozette O God!

Prophyr. Wat nou?

Rozette Bedaert.

Prophyr. Wel aen.

Rozette Mijn Eer.

O Almogende Godt! gedooght het nimmermeer;
Ghy ſult mijn (Prophyre) in Eer noch Faem verdruc-
ken,
Al ſoud' ghy mijn het hert uyt deſe boeſem rucken.
Ghy ſult mijn (Prophyre) niet brenghen tot een val,
Soo langh een druppel bloed in d'Aders blijven ſal.
ô! Deughd-lievende Godt: geeft uytkomſt in ellenden
Nu een benaude vlaegh mijn leven ſchijnt te enden.
Thoont u Almoghentheydt; Gheeſt uytkomſt in ver-
driet.
Verlaet in tijdt van nood (ô Heer) de uwen niet.
Beweeght het ſtael gemoed tot mely en medoogen
Door een oprecht geſucht, en nat betraende oogen.
O! Al-vermogen God: laet mijn oprechte ſmert
Door-dringen ſijn gemoed: Ontlaten 't harde hert.
O! Goden (iſt u wil) aenhoort mijn droevigh kermen.
Och! iſſer eenigh kans, ſoo wilt mijn Eer beſchermen,
Of machtight, door u macht ſoo ſterrick mijn geklagh
Dat ick ſijn booſe luſt (ô Goon!) betemmen magh.
Regeert mijn door 't beleydt uw's Goddelijck vermo-
ghen,
Dat ick mijn vyand mach bewegen tot medogen:
De vyand van mijn Eer; De Roover die mijn pranght,
Om yets daer al mijn pracht, mijn Lijf en Ziel aen
hanght.
Bevrijd mijn voor dat quaed, dat ick door ſulcke ſtricke

Niet

Niet ſmoore,oft vergae,vermoord werd, oft verſticke.
Soo niet genadigh Godt, of werd de daed vervult,
Ghy weet het dat ick dan moet zond'ghen ſonder ſchult;
Wie ſonder ſchuld miſdoet,mach die miſdadigh heten?
Ick hoope neen, na het gevoelen mijn's geweten:
Maer die met dwangh tot faut van zonden oorſaeck gaf.
't Onwilligh hert is vry, 't verdubbelt doeners ſtraf.

PROPHYRUS.

Hoe ſtaen ick dus en dut? Hoe ben ick dus verſuft?
Hoe komt mijn groot begeer ſoo Manneloos verbluft?
Rozette! ben ick blind? Of ben ick ſonder reden?
Wat ſpoor heb ick (verblind in zotte luſt) betreden?
Rozette, is het droom? Rozette, wat macht ſijn?
Mijn onbetoomde luſt. Mijn God! vergeeft het mijn.
O! Schild des Eerbaerheyds. O! Fondament der Deughde.
O! ſuyv're kuyſheyds-Bron. Fonteyn van zielens-vreughde.
Borſt-weeringh voor verraed: Ick offer mijn getraen,
En kniel voor u,gelijck ghy hebt voor mijn gedaen.
Vergeeft,vergeet,vergunt,drie wenſchen, of drie ſaecken:
't Verſoeck, mijn luſt, en dwangh, die mijn een zondaer maecken.
Ick ſchaem my van mijn daed. Ick voel hoe mijn ghemoet
Door ware kennis my mijn zondigh ſchamen doet.
Ick draegh getuygh by my,die met een vinnigh wrijten

Van dagh tot dagh mijn ſal die booſe daed verwijten.
Ick voel mijn eyghen Beul, die mijn miſdadigh hert
Sal daegh'lijcks pijnighen met veel bedroefde ſmert.
Vervloeckte ſtond, dat ick van luſt ſo ben verovert,
Dat ick in achterdocht van ſtraf was als betovert.
Berou, leed-weſen, ſmert, de ſtraf van kennis pijn,
Rozette, laten die tot een voldoeningh ſijn
Van mijn miſdadigh feyt. Al wat ick heb miſdreven
Wil my de goede Godt (ghy neffens dien) vergeven.
Rozet, vergeeſt het my: dat ick u ſoght te ſchaen;
Maer door u vaſte Deughd' (God lof) noch niet beſtaen.

NOODSAKELYCK VVERELD-HATEN,

op

De woorden Christi.

Ghy sult my Heylich zijn, want ick de Heere Heylich ben: Ende heb u luyden gescheyden van andere volcken, op dat ghy mijn toe behooren soudt. Levit. Capit. 20.

t'AMSTELREDAM,

Ghedruckt by PIETER IANSZ. SLYP, Boeck-drucker op de Nieuwe-zijdsachter Borch-wal, inde Goude Knoop. 1634.

IN-LEYDINGH

tot het

Noodsaeckelijck VVerelt-haten.

At baet vernuft, wat naerstich ondersoecken
Van wel gheleerde boecken?
Wat schranderheyt van Gheest, en wijse weten-
schap,
Indien men op den trap
Van 't recht ghebruyck niet stijght tot sulcke saecken,
Die wijsheyt inder daet, reght wijsheyt maecken?

Wat ist geleert? wat ist al veel te weten,
Ia kloeck, en wijs te heten?
Wat ist of men met roem u wijsheyts glory prijst,
Wiens lof ten Hemel rijst:
Wat ist? een handt vol roock, door wint gedreven,
Mist u het wijs gebruyck van wel te leven.

Waer in bestaen dan meest wel levens wetten,
Waer na men sich moet setten?
Ist om in slaverny te hoopen overvloedt
Van schat, van Gelt, van Goedt?
O neen, hier in is wijsheyt niet gheleghen,
Soeckt verder, en gaet dieper redens weghen.

't Is niet van nood', geleertheyt te verkrijghen,
Door luck tot staet te stijghen:
Indien 't geluck niet wert als tot een ydel eer,
Verkregen door 't begeer;
Wat ist gheleert te zijn? als de geleerde
Geleertheyt sochten, om dat men haer eerde.

Recht wijsheyt dan is hier in meest gelegen,
Aendachtich 't overweghen,
Hoe Ziel, en lichaem t'saem (door Godes kracht)
Ter werelt zijn ghebracht;
Hoe wel geleert is die, die weet te leere
Dat recht geleertheyt is, de Ziel te eere.

O Haters van dijn Ziel, die 't lichaem strooct in weelde,
Wat meught ghy dwaes gheslacht u selven wel inbeelde;
Dat ghy soo reuckeloos met dijne Zielen malt?
Waer door ghy in een strick van eeuwicheyt vervalt,
O mensch; wat 's mensch geseyt? wilt mensch eens overleggen,
Wat in sich selven is het woortje mensch te seggen;
O mensch; als ick bedenck wat mensch al is geseyt,
Soo

Soo valt my in de ſtaet van 's levens eeuwicheyt:
O menſch, ô ſterff'lijck menſch, ô ſterven ſonder leven,
O leven ſonder dood, hoe werd ghy doch beſchreven
Te weſen die ghy zijt? ô mens, wat zijt ghy menſch?
Ick ſoud beſchrijvē waer mijn macht als icſe wenſch,
Menſch maeckt het lichaem ons, menſch door de ziel geheten,
Want ſonder ziel de menſch koſt van dē mens niet weten:
Ten aenſiē dan (ô mens) dat ziel de menſche maeckt,
So denckt doch eens (ô menſch) hoe verr' dit woort u raeckt,
Mijn's oordels, menſch geſeyt geeſt ons ſo veel te kennen,
Dat wy verganckelijck, gelijck onſterff'lijck bennen
Door tweederleye ſtof, waer van wy zijn gebaert,
De ziel na Godes Beelt, het lichaem uyt der aert;
Op dat wy na de Ziel, aen 't lichaem ſoude leeren,
Wt aert gemaeckt te zijn, in aerde weer te keeren:
Te brengen 't aertſche vleeſch door dwang van ootmoets wet,
Onder de ziel die Godt in 't lichaem heeft geſet,
Tot leven vande ziel, die eeuwichlijck moet leven,
Na dat zy ſeecker eens het lichaem ſal begeven.
O menſch, ô dwaſe menſch, die ſelfs u ſelf niet kent:
O mens die ſelfs niet weet, dat ghy eē menſche bent;
O menſch, die menſche zijt, maer door u aertſch behagen
Niet waerdich zijt de naem, de naem van mens te dragen,
Om dat ghy Aertſche menſch al inder aerde wroet,
Niet ſo de mens betaēt, maer ziel-loos ſchepſel doet;
Wat levē leeft ghy mens? ick ſchaem het my te ſchrijven:
O menſch, die leeft als oft ghy eeuwich hier ſoudt blijven:

Wat leven leeft ghy menſch? om leven inGods rijck,
Leeft ghy de ziele niet,maer 't ziel- loos eer gelijck;
Eylaes! te recht eylaes! ô menſch, dat ghy u lede
Alleen ten dienſte geeft,tot overdadichede;
Die niet gheſchapen zijn voor 't Aertſche lichaems luſt,
Maer tot der zielen dienſt,die in het lichaem ruſt:
De ooghen die ons zijn als poorten om te ſluyten,
Die moeten alle luſt in 't aenſien houden buyten:
Door d'ooghen moeter niet tot in het herte gaen,
Dat ons in eenich deel ken aen de ziele ſchaen;
Een loos, een liſtich dier heeft ſulcke ſlimme vonden,
Dat het ons leert ontgaen de ſtricken van de ſonden:
Wanneer't eẽ ſoet geluyt,oft klanck van ſnarẽ hoort,
Op dat het daer me doch niet werden ſoud' bekoort,
Oft door die ſoete vreught in geen verdriet te raecken,
Sal 't oore met zijn ſtaert,dicht en beſlooten maecken:
Wanneer ô menſch, wanneer 't werelts ſpel bekoort,
Soo ſtopt dijn ooren toe op dat ghy 't niet en hoort;
Al wat de werelt u gehoor geeft tot vermaeckn,
Laet dat tot ſchae dijns ziels doch nimmer binnen raecken,
En ſo ghy(menſch)begeert hier toe mijn kleene raet,
Soo bid ick ghy u oogh op 't werelt-haten ſlaet;
Waer in ick heb (ô menſch) uyt liefde voorgenomen,
Met mijne Rijmpjes u 't ontwecken uyt het dromen
Der ſonden: lieve menſch, iſt niet gelijck het moet,
Wel doet hy die zijn beſt om beters wille doet;
Denckt yemant,leert u ſelfs, die and'ren ſoeckt te leere,
In 't gheen ick dool, wel aen, hoop ick weerom te keere,

Doen

Doen ick niet als ick moet, ick hoope dat ick ſal,
En ghy die ſulcx denckt, leert aen u eygen val:
Ick voor mijn eyghen ſelfs, ſal tot mijn ſelven keere,
En my mijn eyghen ſchult als voor mijn ſelve leere:
Wat waer 't of ſchoon mijn tongh gheleerde reden ſprack,
Als my 't beſtraffe van mijn eygen ſchult ontbrack?
Wat iſt, (eylaes!) wat iſt yemant tot deucht te raden,
Indien den rader ſelfs gaet op verkeerde paden?
't Is aen zijn even menſch bethoonen Chriſten min,
't Ontſetten hem 't vergif, en ſuypent ſelver in:
't Is niet genoech gedaen een ſchoone les te ſeggen,
Veel goe vermaninghen een ander voor te leggen:
't Is niet genoch gedaen veel deught te brengen by,
Indien men metter daet gheen deught beminner ſy.
't Is niet ghenoch gedaen, een ander deugh te leere,
Indien den Leeraer ſelfs niet wil tot deuchde keere:
't Is niet genoch gedaẽ, dat yemant heylich ſpreeckt,
Soo hem in zijn gemoedt de heylicheyt ontbreeckt;
Niemant ſtoot ſich aen my, oft aen mijn ſlechte woorde,
Het ſy dat hy die leeſt, oft yemant leſen hoorde;
Ick ſtraffe niemant dan mijn eygen ſelven meeſt,
En hem, die in ſijn hert met my dit Rijmpje leeſt.

't Gheen ick ben wil ick niet weſen,
'k Hebt gheweeſt, en bent nu niet:
't Gheen mijn vreughde was voor deſen,
Dat 's mijn Ziele nu verdriet.

Voor

Voor desen heb ick (Heer) geleeft in veele sonden,
Nu heb ick (door berou) verdriet daer in gevonden.
Voor desen heb ick (Heer) de werelt lief geacht,
Nu walghtse my, om dat ick ken haer boos geslacht;
Nu my de deuchde pord de sonde te verlaten,
Nu dwinght de geest my tot *Noodsakelijck VVerelt-haten*:
Noodsakelijcke haedt, dient noodich nu in mijn,
Soo ick niet inden haedt wil van mijn schepper zijn:
Hierom, wie neffens mijn tot rechte deught wil keere,
Die kom, en wil met mijn uyt dese Rijmpjes leere
Wat datter dient gedaẽ, wat datter dient volbrocht,
Van eender die uyt liefd', de wegh der deughden soght.

Corte VRAEGH, ende ANTWOORT

over

De Plaghen Godts, in dese Eeuwe tot ons.

Vraegh. WAT dwinght den Godt der Goon, zijn ſtraf op ons te laden?
Antw. Der Menſchen quaed' begeert', gheneyght tot overdaden.
Vraegh. Waerom verſoeckt ons Godt met veelderley verdriet?
Antw. Om dat hy overvloedt van vele ſonden ſiet.
Vraegh. Waerom beweeght de Menſch ſich niet door deſe plagen?
Antw. Om dat hy ſich te vaſt verbindt aen 't Aertſch behagen.
Vraegh. Hoe komt het dat het Aertſch het Hemels hem ontrooſt?
Antw. Om dat hy meer in 't Aertſch, als 't Hemelſche gelooſt.
Vraegh. Wie leefter doch ſoo ſlecht die 't Hemels ken verſaken?
Antw. Die door een quaet miſbruyck op d'Aerd' hun Hemel maken.
Vraegh. Wie maect door quaed miſbruyck een Hemel opter Aert?
Antw. Die hier wellustich leeſt, en tijd'lijck goedt vergaert.
Vraegh. En zijn 't geen gaven Gods, als 't Eerlijck werd verkregen?
Antw. Och ja; maer in 't gebruyck iſt altemael gelegen.
Vraegh. Waerom werdt het geluck dan in ſich ſelfs veracht?
Antw. Om dat men door 't gheluck tot miſbruyck werdt ghebracht.
Vraegh. Die welluſt niet ghebruyckt, miſdoet die in 't vergaren?
Antw. Ghewiſſelijck, 't miſbruyck is oock onnutt'lijck ſparen.

Vraegh. Straft God ſpaerſame wel, wanneer hy ſober leeft?

Antw. Och! ja.

Vraegh. Waerom?

Antw. Om dat hy geen vernoegingh heeft.

Vraegh. Straft Godt de rijcken wel die ſich vernoegen laten?

Antw. Ontbreeckter goed gebruyck, 't vernoegen ken niet baten.

Vraegh. Waer in beſtaet het goed gebruyck van Werelts Eer?

Antw. Te minnen boven al ons Schepper Godt den Heer.

Vraegh. Wie zijn ſy die na God niet aldermeeſt verlanghen?

Antw. Die aen het Gelt en Goedt, haer hert en zielen hangen.

Vraegh. Wie hanght zijn hert en ziel aen 't tijdelijcke goet?

Antw. Die 't overvloedich heeft, geen Armen byſtant doet.

Vraegh. Wie miſbruyckt het gheluck den menſch van Godt gegeven?

Antw. Die om een Werelts-eer in welluſt daer van leven.

Vraegh. Wat hy, die 't rijck'lijck heeft, en leefter ſober van?

Antw. Noch meerder miſbruyck die daer meed' ghetuyghen kan.

Vraegh. Hoe ſal ſich dan den menſch in het gebruycken dragen?

Antw. Maer ſoecken door 't geluck d' Algever te behagen.

Vraegh. Op wat manier ken Gods behagen daer meed' ſchien?

Antw. De naeckte kleeden, en den Armen mild'lijck bien.

Vraegh. Wanneer ſal eens de menſch die ſeeckerheydt gelooven?

Antw. Als hem een ſchrale doodt het leven ſal berooven.

Vraegh. Wanneer ſal men te recht beklagen ſulck een daet?

Antw. Als 't ſuchten is vergeeſs, en 't klaghen komt te laet.

Vraegh. Wat middel om die ſtond gewiſſelijck te derven?

Antw. Dat men Godtſaligh leeft: levend' *Gedenckt te ſterven.*

Nood-

NOODSAKELYCK
VVERELD-HATEN.

op

De woorden Christi.

Ghy sult my Heylich zijn, want ick de Heere Heylich ben: Ende heb u luyden ghescheyden van andere volcken, op dat ghy mijn toebehooren soudt. Levit. Capit. 20.

Anneer de Heer zijn wil het Ioods Geslacht liet weten,
En onderscheydt ghemaeckt hadt om 't Gediert te eten,
Dat reyn of onreyn was: soo wijst ons Moyses an
Lev. 11. *Cap.* Dat Godt de Heer geboodt haer daer te wachten van:
So heeft hy wederom (na veel onsuyv're dingen
Alwaer de Heydenen haer in te buyten gingen)
Wt ware Liefd' geboon, hy af-gescheyden wou
Te hebben zijn geslacht, dat hem behooren sou,
19.*Cap.* Beval Godt Moyses self aen Israel voor te lesen,
Want ick u Heyligh ben, sult ghy oock Heyligh wesen.
't Gheen Moyses heeft volbracht, 't gheen Moyses heeft gedaen,
En geeft Godts goede wil den Mensche te verstaen.
Wie naerstigh overleyt den sin van dese reden,
Moet af-ghescheyden zijn van alle onsuyverheden.

Maer, ô versteent geslacht, bewoonders van der Aerd',
Godt betert, dat ghy dees houd' van soo kleynen waerd';
Godt betert dat u hert soo seer is ingenomen,
Dat quaedt vertrouwen u Gods straffe niet doet schromen,
Maer u te vast verbindt op een onvaste grond,
Alleen aen u geloof, verlossingh van u zond'.
ô Menschelijck gheslacht! leeft na de Wet van reden;
Godt wil men 't hert af-treckt van de onsuyverheden:
Dat is in 't generael de werelt, houd' ick wis,
Want 't is onsuyver al watter ter werelt is.
Na dat ick heb bespeurt, waer dat ick heb gelesen
Het Wereld-haten dient noodsaeckelijck te wesen:
Wilt ghy met ware pracht van rijckdom zijn beperelt,
En wilt ghy Heyligh zijn, soo scheyd' u van de Werelt:
Laet u schijn-heyligheydt (ô menschen) niet verleyen,
En om des werelts wil met haer beloften peyen,
Ten aensien dat zy in beloften schoon verthoont,
Maer waerlijck in der daed haer Dienaers bitter loont:
Rijcke man. Schoon dat sy alle lust de menschen stelt voor oogen,
Luc.16. cap. Het blijckt, diese gebruyckt, vind sich in 't eynd' bedrogen.
Tot bewijs O valsche Toveres, die de begeert' versot:
wat loon de wellust Dat men om u meer doet als om de wil van Godt.
geeft. Denckt om de korte tijdt, die Godt u heeft gegeven:
Denckt op d'onsekerheyt van 't sterffelijcke leven,
Dat dickwils menich mensch schoon voor de oogen staet,
Maer als een bloem op 't veld verdort, en haest vergaet.
Te haestigher wanneer de Werelt ons wil dienen,
De gunsten des Fortuyns haer gaven ons verlienen:
Dan lockt de werelt ons met lieve lusten an,
En 't soet behaghen maeckt daer een gewoonte van.

En soo

Augusti. En ſoo gewoonte dan niet tegen werdt geſtreden,
Als men de welluſt dient worter een gewoontevã, en als men de gewoon te niet en wederſtaet werdt ſy noodwendigheydt.
Verandert de gewoont' in luſts-noodſaecklijckheden,
Wiens ſchijn-ſchoon ſoeticheydt ontſteelt door valſche luſt,
De waere ſoetigheydt van ons ghewenſchte ruſt.
Ons tijdt die gaet verby, ons daghen die paſſeren,
Men leeft welluſtelijck met vrolijck triumpheren,
Men drinckt in ſoetigheyt den over vloedt van wijn:
De tongh moet na den eyſch van 't hert ten dienſte zijn;
De ſnoode gulſicheydt, in 't lecker ſpijs ghebruycken,
Dat onder de begeert ſelfs de natuur moet duycken.
Iob 21. Maer ach! Lief-hebbers, die de werelt dus bemint,
De Lief-hebbers der Werelt leydẽ haer leven in goede dagen, maer na eẽ korte ſtondt dalen zy ter Hellen.
Denckt eens wat vonnis ghy by Iob geſchreven vint:
Ghy leeft een korten tijdt, een korten tijdt van daghen
In weelden, en in luſt gebruyckt u wel-behagen;
Maer ach! de welluſt die verkeert in korten ſtond,
En doet u arme Ziel dalen na d'Helſche grond.
Noch iſſer een gheſlacht (ſo Moyſes ſeyd) van menſchen,
Die om een wereldts-loſ, en ydel glory wenſchen:
*Gen.*11. En ſeggen; Kom laet ons gebruycken onſe Schat,
En timmeren (tot loſ) Kaſteelen, Kerck, en Stadt:
Om groote Naem en Faem, ſoo laet ons Thoorens maecken,
Wiens ſteyle ſpitſen tot den hoogen Hemel raecken:
Dit is de werelt, ach! daer Babel werdt gebout;
Maer hy bedrieght ſich ſeer die 't met den Babel hout:
Dees put met waken uyt zijn geeſt, om te bekooren
Het oordeel van den menſch, zijn eer en loſ te hooren
't Is een gheleerde Man: den ander bid en waeckt,
Op dat hy loſ baer hem (in deught) by menſchen maeckt,

Dees thoont zijn naersticheydt in Godsalige wercken:
Om dat des menschẽ oogh zijn heylicheyt soud' mercken.
Een ander voeght zijn tongh tot pluymstrijckende praet
Alleen (door vleyery) te treen tot hooghe staet.
Dees sal geen moey'lijckheyt, noch slavernye schromen,
Om Wereltlijcke Eer (door rijckdom) te bekomen.
Dees deckt zijn snoode vleysch met overdaedt van pracht,
Om dat hy by den mensch ontsien werd en geacht;
Maer wie dit doet die bindt zijn ziel aen d'Helsche kabel,
Verwerpen haer van Godt, en timm'ren 't snoode Babel:
Noodsaeckelijck Wereld-haet; so ghy u het verdriet,
Van d'Helsche slaverny wilt onderwerpen niet.
Veel die in schijn van heyl het heyligh Outaer Eeren,
Dickmaels meer om 't genot als om ziels-heyl begeeren.
Wat staet u boven 't hooft, die selver draeght de schult,
En na Godts Wet (tot deught) and'ren vermanen sult?
„ Wat sich in hooghte laet uytmunten boven allen
„ Het meeste p'rijckel loopt van d'alderswaerste vallen:
„ En die Godt (door zijn geest) de meeste gaven gaf,
„ Die sal hy (dat gaet vast) het meest oock eysschen af.
Waer sijn de Meesters van de Babiloonsche Wallen?
En zijn sy niet verstroyt met Babilon vervallen?
Esaia.26. En wie haer volgen na, in wereldsche begeert,
Die werden al verstroyt, gelijck God selver leert:
Augusti. De Heer sal door zijn hand te niet doen het vermoogen,
Alle sterc-te bestaet in ootmoe-digheyt, aengesien dat alle ho vaerdic-heyt swack is.
Tot niet vernederen die woonen in de hooge;
En tot een pulver toe af-trecken onder een,
En de behoeftigen die sullense betreen.
Wilt dit aen-mercken doch ghy Eer-gierighe Menschen,
Die niet als hoogheyt soeckt met u verkeerde wenschen.

Leert

Leert den Apoſtel niet: wat voor den menſch is hoogh,
1.Cor.2. Dat is een walging voor Gods rechtvaerdige oogh.
Nu iſſer noch een ſoort van menſchen, wiens begeeren
Om tijdelijcke Haef den Afgod Mammon eeren:
Dat 's der Rijckdommen Godt, die d'Helſche vlam vermenght,
Die ſelfs daer buyten blijſt, alwaer hy and're brenght:
Een onverſtandich Volck, die altijt ſloven, ploegen,
En roepen, brengh al by, en nimmermeer vernoegen.
Als 't al is by gebracht, daer haer de luſt toe riet,
Soo iſſer dickwils noch het recht vernoeghen niet.
Onredelijck gheſlacht, doet ghy te recht niet blijcken
't Bloed-ſuygend-Echel (in begeerte) te gelijcken,
Dat nimmer ſich vernoeght; En is van ſulcker aert
Hoe 't meer zijn luſt geniet, hoe 't meer begeerte baert.

Het ghemeene ſpreeckwoordt luyd aldus: Het geldt brengt den Menſch in de Hel, en 't blijfter ſelver buyten.

Ovidius. Te recht ſeydt een Poët: Nademael dat de Dieren
Met haer geſicht om laegh ſteeds na der Aerden ſwieren,
Heeft Godt des Menſchen mondt gheſchapen na om hoogh,
Geboon den Hemel aen te ſchouwen met zijn oogh;
En dat gewis alleen om anders geene ſaecken
Als onderſoeckingh tot het Hemelſche te maecken,
En ſoecken die alleen die eeuwigh blijven ſtaen,
Als d' Aerdſche dingen hier verdwijnen, en vergaen,
Vermits zy ydel ſijn, en ware rijckdom rooven,
Dat 's onſer ſalicheydt, die ſy ons vaeck belooven,
Maer kennen 't geven niet. O Aerdſche luſt verdoemt,
Te recht de wijſheydt u heel logenachtich noemt.
Pſalm 4. O Menſchen Kinderen! hoe lange ſuldy weſen
Met ſwaerder herten, en vol anghſt-vallighe vreſen?

Waerom volght ghy de luſt, die u begeert' bereyd?
Waerom, (eylaes!) waerom bemint ghy ydelheyd?
Waerom, (eylaes!) waerom ſtaet ghy ten dienſt de ſonden?
Waerom zijt ghy met liefd' van 't tijdelijck verbonden?
Verblinde herten, ſeght, die aldusdanigh zijt,
Dat ghy u Ziel verkoopt om tijdelijck profijt,
Die open ooghen hebt om 't Werelts aen te ſchonwen,
Keunt tot het eeuwigh ghy die toe-gheſloten houwen?
Hebt ghy ter wereld meer als 't naeckt lichaem gebracht?
Gedenckt dees reden wel (ô ſterffelijck geſlacht!)
Zijt ghy niet naeckt en bloodt ter Wereldt voort-ghecomen?
Sult ghy niet naeckt en bloot daer werden uyt-genomen?
Waer toe vergadert ghy dan ſoo een hoope ſlijck?
Het wereld-haten is te recht noodſaeckelijck.
Waer toe acht ghy het Goud en Silver hoogh van waerde?
Dat u niet meer verſtreckt als geel en witte Aerde.
„ Wie met begheerlijckheydt zijn hert tot rijckdom ſet,
„ En ſtelt hem daer in veur zijn wille tot een Wet;
„ En die met eyghen wil in Rijckdoms pracht wil brallen,
„ Die ſal (ſeyd de Schriftuur) in Duyvels laghen vallen,
„ In veel begeerlijckheydt, waer uyt het eeuwigh quaet
„ Van de verdoemenis, en ſelfs de doodt ontſtaet.
Leert dan (ô menſch!) u ſelfs van deſen af te trecken,
En 't hert tot matigheyds vernoegingh op te wecken.
Bind niet u ziel aen 't Aertſch wellustigh leven ſnood,
En overvloet van Schat, wiens ſtrick de ziele dood;
Wilt u tot maticheydt, niet d'overvloedt begeven,
Want vluchtigh vliedt de tijdt van 't ſterffelijcke leven;

Beklagelijck iſt by de Godſalige, dat de verblintheyt der menſchen hedē ſdaegs ſoo groot is dat ſy hun ooghen tot Hemelſche dingē ſluyten, haer ooren voor Godlijcke vermaninge ſtoppen ende alſoo ziende blint, hoorende doof de begeerte tot tijdelijcke ydelheyt achtervolgen, eñ niet ſoo Timotheus ſeyt. 1,6. Gedachtig ſijnde dat ſy naeckt eñ bloodt ter werelt voorghebragt ſijn, eñ dat zy weder naeckt en bloot van hier ſcheyden ſullen. 1. Tim. 6.

Ja als

Wat vrugten dat de Wereldt teelt, ende hoe bitter dat haer wellusten loonen, bevindt men eerst te recht, wanneer de ziele soeckt te scheyden, door de doodt.

Ia als een Wevers-spoel vlucht haestich tot een end.
O Wereld! die u dan eerst maeckt te recht bekend.
O Wereld! die alsdan 't gemoedt eerst doet beproeven:
Hoe dat u soetigheyd verandert in bedroeven.
O Wereld! die alsdan de Mensch beklagen doet
Dat hy in 't vuyle slijck der zonden heeft ghewroet.
O Wereld! die alsdan doet bracke traenen schreyen
Wanneer dat men de Ziel gevoelt van hier te scheyen.
O Wereld! die alsdan 't ghemoed te bitter plaeght,
En als een Kancker 't hert (door de gewisse) knaeght.
Wat kan de overvloet dan onrechtvaerdigh baten?
En moet men 't dan niet al wat dat men heeft verlaten?
Hy denckt vaeck niet, (eylaes!) wat dat het hem al baet
Die hem in 't kleyn vernoeght, en d'overvloed verlaet.
Verlaten moet hy (ach!) die rijckelijck wil leven
De wereld, end' Rijckdom des wereldts eerst begeven.
Wat dat de wereld is, Ioannes claerlijck seyd
Ioan. 2. In dryen te bestaen 's werelts bedriegh'lijckheyd:
Ten eersten (soo wy by Ioannem leeren moghen)
De wereld (seyd hy) is begeerlijckheyd der ooghen.
Ten tweeden, hy verklaert, na der Schriftuuren eysch,
Hoe dat de wereld is begeerlijckheyd des vleysch.
Ten derden, heeft hy ons uyt-druck'lijck voor-gheschreven
Hoe dat de wereld is Hovaerdigheydt des leven.

Die Godt soeckt te behaghen, moet zijn hert aen 't Werelts niet hangen, maer af-gescheyden houden: Want niemant ken twee Heeren gelijck dienen, ofte hy sal den een ofte den anderen haten, Mat. 6. Cap.

Hierom die saligh soeckt te leven, die betracht
Gheen wereldtlijcke Eer, maer Goddelijcke macht,
Wilt ghy ten Hemel niet u zielen houden buyten,

Soo wilt u ooghen dan voor 't Aertsch behaghen sluyten,
Dat door de poorten vaeck van onse ooghen sluypt,
En in het diepste van ons Herten-kamer kruypt;
Wiens ingangh tot het hert wy lichtelijck gehenghen;
Wiens snood' bedrogh daer is weer qualijck uyt te brenghen.
Liest (om de Liefd' van Godt) u Schepper en u Heer,
Tot uwer saligheydt, ontslaet u quaedt begeer,
Dat u tot Hoogheydt treckt, en ydel wel-behagen,
Om op u hovaerdy een trotse moed te draghen.
Ghedenckt (ô Mensch!) ghedenckt hoe God de Heer haer dreyght
Al die tot hovaerdy en hoogheyd sijn geneyght.
Isaia 16. Ken u Godts waere straf (aen Lucifer bewesen)
Niet voor Laet-dunckentheydt en hovaerdy doen vresen?
Isidorus Saligh is hy die wel geloost, geloovende wel leeft, de sulcke en sal in 't oordeel niet komen. Beklaghelijcke saeck, 't geloof te veel vertrout,
Waer door ghy deugds-vermaen voor spot en fabels hout.
Ick sorgh die haer te seer aen Gods genade binden
Die sullen haer in 't eynd' deerlijck bedroghen vinden.
Hierom wie dat sich selfs in-beeld, of waent, of meent
Dat hy de goeden die hem zijn van Godt verleent
Mach bruycken na sijn lust, en daer niet van wil scheyden,
Die sal hem self in 't net van zijn verderref leyden;
Maer wie hem van al dees voorgaende dingen scheyd,
En treckt sijn herte af des werelds sterff'lijckheyt,
En na het eeuwich stelt sijn ziele met verlangen,
Op dat hy Godt sijn Heer alleenigh mach aenhangen,
Die sal voldoen het gheen hem 't Godd'lijck Woord ghebiet:
Ghy sult my Heyligh sijn, en minnen 't werelds niet,

Gelijck

Versmaders der Wereldt zijn gheweest de Patriarchen. Ghelijck ons blijcken doen de oude wijse Vaders,
Hoe sy op aerden zijn gheweest wereld-versmaders.
Sprack Godt tot Abram niet: Gaet en verlaet het al,
Komt in een Land, dat ick, dat ick u wijsen sal;
Genes. 12 En hy is uyt-gegaen (in *Genesi* wy lesen)
En heeft ghehoorsaemheydt aen Godt den Heer bewesen,
Niet wetend' waer hy gingh, met een oprecht gemoedt,
En was ghebonden niet aen eenigh vleys of bloedt:
Dat is dat hy bevond' veel grooter zijn behagen
Aen Gods geselschap, als aen vrienden, of aen maghen,
Heeft willigh aen Godts wil sijn goede wil gethoont,
En is gegaen daer hy in arme Hutjens woont.
Waerom? Om dat ons Godt Almachtigh soude thoonen
Als vreemde gasten op gheen vaste plaets te woonen,
't Gheen Abraham bewijst, volbrengende God's Woord:
Paulus in zijn Epistel vot den Hebreen 11. Hoe hier gheen vaste plaets de vreemde toebehoord,
Maer 't is een ander plaets, een ander Vaderland,
Dat kunstigh is ghebout met Godes heyl'ge hand:
Het is een plaets waer zijn sal een oprecht verblijden
Voor die, die willigh hier om Godes wille lijden.
Wel dan verblint geslacht, wilt met een wijs op-merck
Gaen stellen u verstand eens wijselijck te werck;
Niet op mijn slecht vermaen, maer op de waere daet
Die Gode aen sijn volck rechtvaerdigh blijcken laet.
Wat is doch Godes Volck? Die haer van 't onreyn scheyen,
Haer leven na Gods wil niet na de wereld leyen;
't Sijn niet die nacht en dagh (met groote slaverny)

Hoe reuckeloos (God betert) hoe leeren de Menschen door liefde tot het tydelijc, met haer ghesworen vyandt den Duyvel. Mijns oordeels ken een armen Rijckert niet beter ghenoemt worden als een Lief-hebber der Hellen, een woeckenaer, Satans Erfghenaem, en een Rijcken slampamper, vyandt des saligheydts.

Betrachten 's werelts goed, tot lust van d'hovaerdy.
't Sijn niet die met bedrogh, en listigheyt betrachten
De valsche rijckdom, tot een staet van hooghe prachten.
Niet die om woecker-winst haer ziel draghen te koop,
En halen Schat van Goudt en Silver over hoop.
't Zijn niet die van het goedt ghebruycken haer behaghen,
In leckerheydt van spijs, in lust van goede daghen.

't En is niet die (ô neen! die overdadigh eet,
Zijn overvloedt ghebruyckt, en d'Armen heel vergeet.
't En zijn niet die so zijn met gierigheyd om-vanghen
Dat sy aen 't tijd'lijck goed haer hert en zielen hanghen.
't En zijn niet die (ô neen!) die heyligh in een schijn
Voor d'ooghen van den Mensch, valsch in der herten zijn.
't En zijn niet die op haer schijn-heyligheyd selfs steunen.
't En zijn niet die (ô neen!) die op haer rijckdom leunen;
't En is niet die (ô neen!) niet die zijn naesten haet
Om een'ge fauten, die hy selver meest begaet:
't En is niet die (ô neen!) die na sijn lust ken leven,
En door een schoone schijn voor heylich hem uyt-geven,
Dit is Godts volck niet. Maer wie dees vlied, thoont wis
Dat hy van Godes volck, en selfs God-heyligh is.
Dit zijn sy die haer door de Wereld doen verleyen.
Dit zijn sy daer ons Godt wil hebben van gescheyen,
En wil dat men van alle dese geen vertout;
Alleen om dat ghy Mensch Godt toe-behooren sout.
Ey! laet u niet vergeefs, ô menschen dese reden

Die hem op zijn rijckdom verlaet, die sal vallen, maer de gerechtige sullen vruchten voort brengen, gelijc een groen groeyend' bladt. Pro. 11. Cap.

Hier

Hier werden voor-gestelt, tot smeeckende gebeden;
Laet tot u saligheydt (om Gods-wil, niet om mijn)
V herten van dit quaed' verr' af-gescheyden zijn.
Wilt om dit Aerdsche goed het Hemelsche niet geven.
Verkiest de eeuw'ghe doodt niet om dit beetje leven.
Phil. 3. Aen de Propheten leert, die door der geesten kracht
De wellust, wereld-eer, rijckdom hebben veracht;
Hoe-wel als sotten haer bespot ten en verstieten
Het vleeschelijcke volck: de boose Israliten.
Sy achtent min als niet dat sy werden bespot;
Sy leden 't al uyt Liefd', en om de wil van Godt.
O menschen! laet u oogh altijdt na deughden doelen,
En van u selven hebt altijdt een kleyn gevoelen;
Doet niet gelijck wel eer den Phariseus deed, *Luc. 18. C.*
Maer met den Publicaen thoont uwer sonden leed.
Wilt niet laet-dunckend' op u goede deughden wesen,
Want door laet-dunckentheydt werd alle deughd'-mispre-
sen,
Alsoo 't gebleecken is aen desen Pharisee,
Die in zijn leven veel deughd' en goed' wercken dee;
Hy roemde van zijn heyl, ons Heyland tot mishagen,
'k Heb in goed' wercken, (Heer) besteed mijn's levens da-
ghen;
Ten vollen ick u lof (Heer) niet bewijsen ken
Dat ick gelijck als vele menschen niet en ben:
Als onrechtvaerdigh, of gelijck als Moorders, Steelders,
Of als dees Publicaen, en and're overspeelders,
Ick vaste tweemael 's weeck, 'k geef thiende van mijn goet

Hoe menigh werter huyden met de Propheten om haer oprechtigheyt gelastert: om verachtinge des werelts voor simpel en zot gehouden, om miltheydt uyt liefde tot den Armen, voor goetspillers ende quanselaers gereeckent, maer gheluckigh zijn sodanighe die dat selfde (om de Liefde Godts) patientelijck lijden, en met Godt over zetten, want het is seker dat yeder loon na zijn wercken ontfangen sal. Ende niemandt werter meer bespot dan die geene die 't spotten gewent is.

Dat uwe miltheyt my (ô Heer) verleenen doet.
Liet hier den Pharisee niet trots hovaerdigh blijcken
Als dat hem niemant docht ter wereld te gelijcken
In heyligheydt, in deughd, wanneer den Publicaen,
Dat is den sondaer, die zijn ooghen niet dorst slaen
Ten hooghen Hemel op; maer met ootmoedich kermen
Sloegh voor zijn zond' ge borst: O God wilt mijn's ontfermen.
Werden van Godt ontfaen, so de Schrifture seyd,
En hy is af-gegaen in veel rechtvaerdigheyd.
'k Heb door mijn swackheyd u geboden overtreden
Heer! comt my weer te goed' met u bermhertigheden,
Als soo een zondaer klaeght met een oprecht geween:
Ick ben niet waerdigh, Heer, de Aerde te betreen,
Ezech. 18 En gaet in sijn gemoedt, en doet Revieren springen,
Bekeert u (seyd God) en doet penitenti, uwe boosheydt en sal u tot geen val zijn.
En bracke stroomen uyt zijn's ooghens Beecke dringen
Door persingh van berouw, en bid in zijn gedacht:
Niet dat hy werelds Lof, maer Gods genaed' betracht;
Ghewisselijck wie hem in desen soo ken dragen
Hy sal om gheene zond' zijn goede Godt mishagen,
Maer aengenamer zijn, soo hier gebleecken heeft,
Als die, die hem beroemt, schoon dat hy Heyligh leeft.
Ach! soo ootmoedigh heeft Manasses Godt gebeden,
Waer over hy ontfingh Godes barmhertigheden
Nae al het snoode quaed, hoe veel hy 't had gedaen,
Godt nam hem (door berou) weer in genaden aen.
Heeft Esdras van gelijck by Christum niet bevonden
Als hy met groot berou hem schaemden van zijn zonden?
Noch meer de goede Godt zijn goedtheydt blijcken dee
(Door haer ootmoedicheyd) 't Vroutje van Cananee.

Leert

Leert dit niet hoe 't gebed van ootmoedighe Volcken
In Godes ooren vlieght, en dringht tot door de Wolcken?
De grootheyd van u macht ghy groote Godt bethoont,
Maer blijcken doet dat ghy by d'ootmoedighe woont.
Is David niet van Godt in Overſpel bevonden?
En heeſt hy niet beweent (met groot berou) ſijn zonden?
Heeſt hy ootmoedigh niet getreurt om al zijn doent?
En heeſt hem Godt met hem niet wederom verſoent?

Augusti. *Heere, ghy zijt een groot God, maer u wooningh is by den ootmoedighen.*

Heeſt Chriſtus niet ontſaen Maria Magdaleene
(Hoe zondigh datſe was) om haer ootmoedigh weene?
Thoont God niet naeckt en bloot, en wijſt hier mede aen
Het oordeel by den Menſch, dickmaels qualijck gedaen?
Hoe ſwaer dat yemandt ſchijnt met zonden opgeladen
Men ſal hem om zijn zond' verſtooten noch verſmaden,
Om 't uyterlijck dat ghy vaeck aen ſijn leven ſiet;
Wie kent zijn's herten grond, want dat en ſiet men niet.
Om wederom tot mijn voorgaend' propooſt te comen;
Hoe menigh zondaer heeſt Godt weder aengenomen?
Want hy niet wil den dood van die in zond' miſgaen.

Augusti. *Ootmoedigheyt in quade ſakẽ behaegt God meer als hovaerdigheyt in goede ſaken.*

Maer ach! wat wil hy dan den zondaer weer ghedaen?
Een af-ſtand van ſijn quaed, berou van 't zondigh leven,
De wereld te verſmaen, de welluſt te begeven,
In ſoberheydt begeert t'ontrecken haeren eys,
De geeſt als over-Heer te ſtellen over 't vleys,
Te waecken in gebeen, leedweſen te bewijſen,
Ontrecken ſmaeck de luſt in d'overdaed van ſpijſen,
En voe'n den Armen mild, een Alomis tot loon
Aen de behoeftighen, ghelijck Godt heeſt geboon,

Augusti. *Een af-ſtant van zijn quade wercken is niet ghenoegh, ten zy dat men oock Godt voldoet voor 't quaet datter gedaen is, door ootmoedigh ghesught, en door 't Sacrificij van een berouwigh hert, werckende Aelmiſſen.*

Het

Het wereltſche gemack met walging te miſhagen,
En Chriſtum volgen na, om 't Cruys te leeren dragen ;
Kaſtijden onſe vleeſch met waecken en gebeen,
Ghelijck om hare zond' de Ninivijten deen.
Quam over Ninive Godts ſtem niet ſelfs verſchijnen ?
Doet pœnitenti, of ghy ſult al t'ſaem verdwijnen.

Augusti.

Wilt ghy dat u gebedt tot in den Hemel vliege, maeckt het twee Vleugels : Vaſten, en Alomiſſen

Leert Auguſtinus niet, dat het gebed niet is
Ten zy men 't vleugels maeckt : Vaſten, en Alomis.
Leert dan (ô Menſch !) de luſt des Werelds te verlaten,
De Wereldt (na Godts Woord) noodſaeckelijck te haten.
Leert dat ghy u in tijds van 's werelds luſt af-wend,
Want hy vermoordt ſijn ziel wie die bruyckt tot het end,
En daer op zondight , en 't ghemoedt ontſlaet van ſchromen :
Dat met den Moordenaer hy vroegh ghenoegh ſal komen,
Die treedt verr' buyten 't ſpoor. Let op de Medecijn :
„ Wat nut of voordeel doet zy voor der krancken pijn,
„ Wanneer verſochtheydt hem heeft ſelver laten weten
„ Hem eenigh Spijſe tot zijn ſieckt' qualijck gegeten,
„ Die hy gheenſins en mijdt ; gebruyckt daer luſt na treckt
„ Boven de Medecijn, een wond' op nieuws verweckt.
„ Wie dat oock heeft vergif Fenijnigh inghenomen,
„ Wel wetende den aert , ghebruycktſe ſonder ſchromen,
„ Om dat hy die wed'rom verdrijft met eenigh dranck ;
„ Maer ach ! 't is hem zijn doodt, indien hy wacht te lanck.
Dus laet u door gheen ſmaeck van Werelds-luſt bekooren ;

Plutarch.

Schrijft het vergift Aconitum van ſulcker aert te zijn dat haer vergif door veel Wijns verdreven wort.

Wilt na den Medicijn tot uwer zielen hooren ;
Gebruyckt geen boos vergif , dat ghy door hoop verdrijft,

Maer

Maer thoont terſtondt berou, eer 't aen u Ziel beklijft.
Valt ghy, ſtaet weder op, en houd' u aen de zonden
Niet tot het laetſte eynd', (ô ſwacke Menſch !) verbonden.

Ambroſ. Ghy ſoeckt Medecijnẽ eñ ſchuwt het Vaſtẽ, als oft ghy een beter gheneesmiddel koſt vinden.

Wie hem op 't uyterſte vertrouwt, zijn Ziele ſchaet.
Wie vroegh genoegh oock comt, comt dickwils al te laet.
Denckt aen de Medecijn, geneſingh onſer wonden,
Denckt aen de Medecijn, vergiffenis der zonden.
Soo wie oprechtelijck (na eys) ſich houd' daer an,
Ick ſegh dat die ſijn ziels-heyl recht bekomen kan.
Dan nu, 'k heb ander ſtof: Ick bid u om de tranen
Die Chriſtus ſtorten, om Ieruſ'lem te vermanen,
Tot boetingh van haer ſond', tot af-ſtand van het quaet,
Dat ghy noodſaeckelijck oock ſo de wereldt haet.
Slaet niet u oogh op mijn, die licht met u ken doolen,
Maer by u ſelven denckt: De wacht is mijn bevoolen.
Iſt dat ick ſelver dwael in 't geen ick and'ren leer,
't Is my ten minſten leedt; de miſdaed ſchaed zijn Heer.
Die werdt in Godes Throon met Hemels-Schat bepereld
Hy die rechtvaerdich leeft, en ſober in de wereld.

Crates heeft zijn rijcddommen inde Zee gheworpen, ſeggende: 't Is beter dat ick u verdrenck, dan dat ic van u verdroncken worde.

Geeft ons den Philoſooph, den wijſen Crates niet
Een goed Exempel, om te ſchuwen veel verdriet:
„ Hoe dat de overvloed van Schatten 't hert beſwaren;
„ Begraeft hy die niet al in 't diepſte van de baren?
Waer uyt men mercken mach, waer uyt men ken verſtaen
Dat hy 't om voordeel heeft, en niet om ſchaed' ghedaen:
Leert niet * Pythagoras met wercken, en met reden:
Hoe met een weynichje Natuur wel is te vreden,

* *De ſpijſe van* Pythago. *zijn gheweeſt wilde Kruyden, ende zijn dranck een tooghje Waters.*

En wie dat meer betracht als de Natuur behoeft
Ontsteelt zijn's herten rust, en maeckt sijn Ziel bedroeft.
Wat baet het dat men schoon Exempels stelt voor ooghen
Als sy in het ghemoedt der Menschen niet vermoghen?
Hoe seer dat men tot deughd' met goed' vermaningh strijt,
Men achtse voor onnut, om 't wereldsche profijt.
Komt ons aen d'eene kant de geest tot deughde raden,
Het vleesch aen d'ander kant thoont ons veel overdaden
Van Wereldlijcke lust, die het gemoed om-roert,
Waer mede dat zy strijd, en swaere oorlogh voert.
De gheest die raed ons vaeck de wereld te verachten,
Het vleesch dat prijst ons aen de wereld te betrachten,
En stelt ons schoontjes veur de wellust die sy geeft:
Hoe hy met vreuchde loont die na zijn wetten leeft.
Waer toe de snood' natuur (met sterff'lijck vleesch omhanghen)
Stracx de begeerte port zijn gaven te ontfanghen,
Verdrijft de goede geest, en geeft het snoode vleys,
Doch niet het vleys alleen, den Duyvel oock sijn eys,
Men maeckt weer goed propoost de Wereld te versaecken:
Men sal een goed opset somtijts in 't herte maecken:
Dat men de wil niet meer hier op dit Aertsche Dal
's Werelds begeerlijckheyd sijn lusten geven sal.
Men voelt somtijds berou van dit of dat bedreven,
't En sal niet meer gheschien, Heer! wilt het mijn verghe-ven.
Doch na een korten tijdt soo comter weer een gril,
Maeckt tusschen dit propoost dan weer een nieu verschil:

Waerom

Waerom ſoud' ick de Bloem en Lely van mijn daghen
Niet met een ſoete luſt gebruycken na behaghen ?
Waerom ſoud' ick de Lent, en 't bloeyen van mijn Ieugt.
't Vermogen van mijn Haef, verſpillen ſonder vreught ?
Waerom en ſoud' ick niet de ſchoonheyt van mijn leeden
Verçieren met het ſchoon van koſtelijcke Kleeden ?
Waerom en ſoud' ick niet (nu 't mijn de macht toe-laet)
Soo wel als die en die gaen leven na mijn ſtaet ?
Wech malle ſotticheyt van geeſtelijcke ſinnen,
Mijn Ieught is noch te ſwack om ſullicx te beginnen.
Dat voeght den Ouderdom, en niet het Ieughdigh Lijf,
Dat liever in de Min ſoeckt ſoete tijdt-verdrijf.
Daer drijft men weder wech de geeſtelijcke tochten,
En neemt de luſten aen die ons de wereldt brochten,
Als by gelijckenis: Men ſiet daer yemand gaen,
Men ſlaet zijn oogen op, men ſchouw't het Lichaem aen,
Men werd terſtond met luſt van liefde aengeſtreden
Wanneer men het geſicht ſlaet op de ſchoone Leden;
Wiens over-brave Leen; wiens Lichaems ſchoon geſtalt
(Door 't uyterlijck geſicht) u zotte ſin gevalt.
Men glorieert in 't ſchoon van d'aengename Leden:
Een trotſe gangh behaeght u zotte ſinn'lijckheden;
Men ſluyt de poorten op van d'oogen, waer door 't hert
Met overvloed van dees totl uſt geterright wert.
Daer komt terſtond een toght in uwer herten binnen:
Ick voel eylaes! ick voel een ſoete brand der Minnen
Door 't uyterlijck gelaet van uwe ſchoonheydts kracht,
Noch ſchoonder op-gepronct in nettigheyt van pracht;
Niet ken mijn teere Ieught met meerder luſt vermaec-
-ken

„ Als het ghekrulde hayr om u ghebloosde kaecken :
„ Niet isser daer ick my voel meerder meed' ghewond
„ Als met het ooghs-ghelonck,en rood' corale mond.
Daer volght men stracx de Wet van sinn'lijckheyts-begeeren :
Men moet Vrou Venus dan na haeren eys gaen Eeren;
De neus moet in de Kroes,de lust moet by de Wijn,
De tongh moet door haer kracht los en ontbonden zijn.
De schaemt' moet aen een kant, vrypostigheyt moet woonen
In 't herte,dat zijn dienst Vrou Venus soeckt te thoonen:
Men doet haer Offerhand met Bacchi claere vocht:
Daer werd op 't goed succes een Santë om-ghebrocht;
Het moeter nu toe staen een volle Kroes te drincken,
Wy willen by den Wijn niet kreupel gaen noch hincken,
Maer leven na de lust,maeckt u de sorghe quijt,
Denckt om gheen swarigheydt, 't is nu gheen sorghens tijt;
Begeeft u tot de vreughd', en laet het vies beswaeren
Van Goddelijcke reen,en 't geestelijcke vaeren.
De voght raeckt in het hooft; het Lichaem werd' ghewond,
De ziele werd' ghequetst van d'een of d'ander zond,
Die d'overvloed dan teelt; Want Bacchi overdaden
Die sijn ghelijck wy sien de wortel aller quaden:
Doch 't is een kleyne faut, seyd daer het zondigh hert,
Want door de Biecht ons alles weer vergeven wert;
En hier-en-tusschen staet hy daer veracht, verschoven,
Die 't alles toe-behoort op Aerden,en hier boven,

Het is een quaedt vertrouwen, te zondighen op sulcken gheloof: Ick sal 't door de Biecht weer suyveren.

Wiens

Wiens macht men niet ghedenckt die ons het leven geeft,
En die van alle dingh 't begin ghevonden heeft;
Die onse leden aen malcanderen ghebonden
In 's Moeders Lichaem heeft, verthoorent men door zonden,
Waer ghy tot Helsche straf zijn Majesteyt mee port,
Die in u Lichaem heeft des levens geest gestort.
Ick moet (na mijn verstand) verclaren hier met reden
Waer door wy Godts gheboon soo dickmaels overtreden:
In 't misbruyck van het goed (door groote overdaed)
Dat ons de Heer verleent tot goed, en niet tot quaed:
Godt geeft sijn gaven ons om matigh van te leven,
En van het overschot de Armen meed' te geven,
Want overvloedt die schaed, en maticheydt doet goet,
Die Ziel in salicheyt, gesond het lichaem voet.
Chrisost. Nu soo ghy weten wilt van desen eens de reden
Waer door wy Godts gheboon en Wetten overtreden.
Ick spreeck het vry'lijck uyt, u luyden tot vermaen;
't Ghieschiedt: om dat wy niet met aendacht mercken aen
Godts groote Majesteyt, sijn Goddelijcke wercken,
Die wy (eylaci!) niet aendachtelijck bemercken;
Die ons door zijn genaed' bevrijd van alle nood,
Godt die een Meester is van 't leven en de dood,
Wiens Majesteyt is waerd t'ontsien, en hoog te Eeren
Als d'alderhooghste Prins, als Koninck, Heer der Heeren;
Wiens Naem dat Heyligh is, en vreeselijck niet min.
Laet dit (ô brosse Mensch!) beweeghen hert en sin.
Soo hy voor ooghen waer, hoe soud 't keunen geschieden
Het geen men nu bestaet? soud' men alsdan wel vlieden,
En van 't ghheselschap ons af-scheyden (ick voor 't mijn)

Maticheyt is voedsel, Wellust, en gesontheyt, maer overdaed verderf moey'lijcheydt en zieckte.

Op dat wy Gode al dus Heyligh souden zijn.
Wilt Aertsche Creatuur met kennis eens besporen
Hoe dat ons rijcker Godt in armoed' is geboren.
Bespeurt aendachtelijck met yver in u geest
Hoedanigh op der Aerd' sijn leven is geweest:
De plaets van sijn geboort is open bloot gevonden,
Alwaer hy (als versmaed) in doecxkens is gewonden;
Alwaer hy lijden wou in sijne teere Ieught,
Op dat ghy (Mensch) daer uyt Exempel nemen meught:
Dat hy de wereld heeft versmaed met sijn aencleven
Tot een verwonderingh des Werelds gaen begeven
Van teere Kinds-been af. Al 't schoon in 's Werelds oogh
Dat's rijckdom, wellust, eer, die God den Heer verspoogh.
Na desen heeft den Heer tot sijne dertich Iaren
Gheleeft, eer hy hem liet de Wereld openbaren;
Marci 1. En heeft hem niet ontsien, noch moeyten, arbeyd, pijn,
Maer is gheweecken by de Beesten in d'Woestijn,
Alwaer de goede God met waecken, vasten, lijden,
Met langhe hongers nood 't onnoosel vlees castijden.
Verlatend' de Woestijn, der Dieren wild gesangh
Heeft Godt ten naesten by gepreeckt drie Iaren langh,
In honger, kommer, dorst, in waken, vasten, braecken;
Om 't Menschelijck gheslacht yv'righ in Deughd te maec-
ken.
Math: 8. De Vos die heeft sijn Hol, de Vogeltjens haer Nest,
Maer waer heeft Godt gherust van 't eerste tot het lest?
Wanneer hy heeft volbracht met Geestelijcke gratie
Het Heyligh werck van sijn Leer en Predicatie:
Hy heeft hem (uyt genaed') voor onse zonden groot
Begeven tot het kruys, ge-offert in den doot:

Een

Een ſchandelijcke dood heeft Chriſtus willen ſterven,
Om onſe glory (door zijn ſchanden) te verwerven;
En heeft van aenbegin tot in het laetſte ent
Het Wereld-haten ons noodſaeck'lijck ingheprent;
Laet ons ootmoedigh eens tot Godt neygen ons ooren,
Laet ons ootmoedigh eens ons Schepper ſpreken hooren.
Wat ſeyd hy doch aen ons,'t gheen niet bewegen ken?
Weeſt Heyligh, want ick Godt de Heere Heyligh ben.
't Gheen niet bewegen ken (ô Menſchen!) onſe herten,
Die wy (door geyle luſt) ſoo dickmaels laten terten
Tot toghten van het vleeſch; het Goddelijck geluyt
Gaet ons het een oor in, en 't ander weder uyt.
Ick heb (ſeyd God de Heer) rijckdom, welluſtigheden
Verſmaet. Verſmaetſe mee, en wiltſe oock vertreden.
Verwerpt u herten doch begeerlijckheyt des vleys;
Onkuyſheyd, gierîcheyt, ſtaet nimmer toe haer eys.
Maer ach! 't is al vergeefs, en waerdigh te betreuren;
Wat ſiet men dagelijcks onder den Menſch gebeuren?
Van 't geen ons God verbied, en niet wil dat men doet,
Tot heyl van onſe ziel, tot trooſt van ons gemoet.
Het hert werd tot de luſt ghetrocken van de vlaghen,
Die met een geyle tocht het ſnoode vleeſch behagen.
Iſt niet der Hoeren aert? die met een ſlimme treck
Vaeck lieven met het oogh, en minnen met de neck;
Haer vriendelijck onthael, de loncken van haer oogen,
Wtwendigh als oprecht, inwendigh niet en doogen;
Prov. 5. Cap. Haer lippen zijn gelijck een ſoeten Heunigh-raet;
Diens ziele daelt ter Hel die op haer weghen gaet.
Wat is haer looſe tongh, tot lock-luſt wel gehangen?
Iſt anders als een ſtrick om zielen meed' te vangen?

Wat

Wat is haer gluurend' oogh aers als een valsche Wet
Die zy met geyl gelonck de lust te vooren set?
Haer vriendschap is vergift; soo is oock haer onthalen;
Haer Huys een Helsche wegh, die d'arme ziel doet dalen
Tot in doods-kamer toe. Haer vriendschap is een pil,
Die met haer krachten dood, diese gebruycken wil.
Schoon dat sy met een schijn u vriendtschap ken bewijsen,
Schoon dat haer gladde tongh de Deughde weet te prijsen,
Schoon dat zy roemt van heyl; Denckt dat het strecken kan
Niet anders als met schijn u lust te locken an.
Gheen Mensch begrijpen ken de list der geyler Vrouwen,
Die zy (in schijn van heyl) verborghen keunen houwen.
Wie kent de dubbelheyt van haer verkeerde mond?
Haer tonghe prijst de Deughd, maer 't hert bemint de zond.
,, Een Appel laet sich vaeck van buyten soo aenschouwen
,, Dat men die (na het oogh) sal voor de beste houwen
,, Die keur oyt picten uyt; maer als men binnen siet,
,, Hoe schoon 't uytwendigh scheen, 't inwendigh deughter niet.
,, Wat baet de smaeck het soet van spijse die men derven?
,, Wat soetheydt ken de tongh door inbeeldingh verwerven?
,, Schoon dat men een vergif, bekleedt met soete schijn,
,, 't Wtwendigh dat bedrieght door 't innerlijck fenijn.
Soo gaet het met den Mensch, die met veel slimme treecken
Versoeten haer fenijn met deughdelijck te spreecken;

Van

Van binnen als een Wolf, van buyten als een Schaep,
En wiegen ſoo haer Ziel (Godt betert) in den ſlaep.
Veel ſullen voor het oogh van die geen die zy haten
(Door een geveynſd bedrogh) als vrienden haer gelaten.
Veel ſullen (als een vriend) ons thoonen ſchoon gelaet,
En weſen met het hert een vyand in der daet.
Veel ſullen ons (als vriend in ſchijn) tot welvaert raden,
Tot welvaert van haer ſelf, ons in der daed tot ſchaden.
Veel weten met de mond ons alles goeds te doen,
Veel ſullen haer met vlijt tot onſen voordeel ſpoen,
Om ons door ſtaet en Eer te brengen tot gelucken,
Maer ſoecken in der daed ons heel te onderdrucken.
Thoont ons Fortuyn haer gunſt, en dat men weet niet hoe,
Dees trotſt ons dan met roem: 't komt by mijn wijſheydt toe.
O valſch laet-duncken, uytverkeerde grond geſprooten,
Waer 't naer u wil gegaen, men waer veracht, verſtooten,
En gantſch'lijck onder u vertreden, en verdruckt,
Waer 't ons (door Godes wil) ten beſten niet geluckt.
't Geluck dat comt van Godt. Dies ſijn u zotte praten,
En 't valſch laet-duncken mee noodſaeckelijck te haten.
Ghy ſult (verdoolde Menſch) beſpeuren metter daet
Dat beyde Lijf en Ziel voor u noch open ſtaet,
Om u tot Werelds-haet noodſaeckelijck te raden,
Op dat ghy niet en ſoud' u Ziel-heyls-recht verſmaden.
Laet varen dees die u ſtreckt tot een wreed verniel,
't Geluck des werelds is een Kancker voor de Ziel.
Het is een reyn verbond 't gemoedt met God te paren,
Om 't Hemelſche geluck het Werelds laten varen.
Wat iſſer voor een ziel ter wereld meerder vreught

Dat men uyt liefd' vermaent ſijn even-Menſch tot deugt?
Maer ken een quaed' ghemoedt ſich in de deught verma-
ken?
En ken een goed gemoed verheughen in quaed' ſaken?
Ick laet my duncken neen. Waer toe dan mijn vermaen?
Om dat een vroom gemoedt in deughd ſal blijven ſtaen.
,, Wat kender oyt de ziel des menſche meer behagen
,, Als tochten van het vuyl des wereld's te verjagen?
,, Wie dat zijn waerde ziel wil houden ſuyver, vroom,
,, Die geef ſijn dertel vleys niet al te langhen toom.
Nu koom ick eens tot die, die gaerne hare Ieught
Gebruycken in de luſt van Wereldlijcke vreught,
Al waer dat men den buyck ghelijck een Afgod eeren,
Met lecker ſpijs en dranck, wellustigh banqueteeren:
Hier is een Bruylofs-Feeſt, daer alle koſtelheyd
(Tot overdaeds gebruyck) is voor de Ieught bereyd.
Daer klinckt het ſnarenſpel, hier thoont men ſchoon voor
d'ooghen,
Der Menſchen hooghſte luſt in 't Wereldſche vermogen.
'*t Bevalligh roode goud blinckt met een gulde glans,
't Verkeerde ſpel lockt ons aen d'averechtſe dans.
Daer ſiet men d'hovaerdy in d'hooghſte graed gezeten.
Daer ſiet men eerſt te recht hoe ootmoed werd vergeten.
Trots gaeter meeſt in ſwangh, en om de meeſte Eer
Pronckt yeder op het ſchoonſt, praelt yder meer als meer:
't Is zijd' al watter kraeckt, 't is goud al watter blinct,
't Is Eedel datmer eet, 't is Nectar datmer drinct,
't Is Godd'lijck datmer ſpreeckt; Men eerter Godts gebo-
den,
Maer (dat men 't recht verſta) het zijn verzierde Goden;

Auguſti. *De Hovaerdy is een oorſprong alter zonde.*

Iacob 5. *Schreyt in u ellenden die u overcomen ſullen.*

He-

Het een, een Bacchus is, het ander een Iupijn,
Wiens Sacrifici is een gulde Kop met Wijn,
Die eertmer met gebeen van veel onnutte reden
Wt dertelheydt des vleesch; de deught die werd vertreden:
Men leeft na wet, noch re'en, na reghel recht, noch maet,
Maer ongebonden wulps, in vuyl onnutte praet;
Heel wuft, vol wangelaet, broot-droncken, overdaedigh,
Laet-dunckend*, trots van moed, ongodd'lijck, en lichtvaerdigh.
Ach! dees bedriegend' oogh van de verblinde Ieught,
Die haer behagen voe'n met haer schijn-soete vreught.
Is hier de Wereldt niet met haer gevalschte treecken?
Waer door sy ons belet van Godes woord te spreecken,
Maer blaeft de herten in: Wie hier doet deugds-vermaen,
Doet blijcken dat hy geen bequaemheyd weet te raen;
Want alles heeft zijn tijdt; Men moet onderscheydt maecken
Te spreecken op zijn tijdt, na eysch van alle saecken.
Het is een viese geck, die dese wijse gril
Ghelijck de Roosen voor de Verckens stroyen wil;
O Wereld! en ô Mensch! tot Werelds soo genegen:
Hoe onbedacht strijdt ghy u zielens wel-vaert teghen.
't Is waer, de Wijse-man seyd: Alles heeft sijn tijdt.
Doch aen wiens brosse band ghy so verbonden zijt,
Dat ghy niet anders tracht als een gewoont' te maecken,
Na tijdts gheleghentheydt in vreuchd' van wereldts saecken.

Hieroni: *'tLichaem dat hem in veel wel lusten gewentelt heeft, moet men kastyen. Veel gelach ver gelden met geduurich schreyen.*

Pet. 3. *In den lesten dagen sullender (in bedrog) spotters ẽ geckers comen wandelende, na haer selfs lusten: De welcke (indien zy haer by tijdts niet en beteren) oock sullen moeten lijden dat Godt met haer sal spotten ende gecken.*

Seer wel seyd Augustijn met treffelijcke reden,
Dat de ghewoont' ons brenght tot veel noodsaeckelijck-
heden.
't Noodsaeckelijck is goed. Noodsaeckelijck is quaet.
Goed ist noodsaeckelijck, wanneer 't veroorsaeckt haet;
Haet, om de wellust van de wereldt te versmaden.
Quaet, om de wellust te beminnen, t'onser schaden:
En ist (ô Aerdsche Mensch!) niet wel beklagens waert
Dat de gewoonte u noodsaeckelijckheydt baert?
„ 't Gaet heden met de Mensch, ghelijck de Kindsche da-
ghen
„ Boven de soetste lust het Kinder-spel behagen,
„ Wanneer de tijdt verloopt, en dat een rijp verstant
„ Ons 't soete Kinderspel voor malligheydt in-plant.
Wy achten 't sotterny, door 't Mannelijck bedaren,
Wanneer 't herdencken ons vernieuwt de Kindsche jaren.
Soo gaet het toe (ô Mensch!) soo langhe als men leeft
(Door de begeerlijckheydt) 't hert aen de Wereld kleeft.
Maer ach! wanneer de ziel sich voelt versocht van Gode,
Wiens Goddelijcke wil het Lichaem soeckt te doode.
Als dan door een berou 't gemoed met schaemt' beklaeght
Dat ons het Kinderspel ter wereld heeft behaeght.
Wat is het Kinderspel? eylaes! het zijn de gaven
Waer onse herten dickmaels legghen in begraven.
Ist niet recht Kinderspel: dat men om 't werelds goet
Met onversade lust hier op der Aerden wroet?
Ist niet recht Kinderspel: in Mannelijcke Iaren
Met groote slaverny veel Schatten te vergaren?
Ist niet recht Kinderspel: dat men sijn naesten haet
Om 't Wereldse genot, alleen door eygen baet?

Ist

Eccl. 10. *Daer en is niet schelmachtiger als een gierig mensch. Om den gierighen Duyvel te overwinnen (seydt een seker Autheur) salmen dic wils ghedencken te moetē sterven, ende aē te merc ken dit korte vergancke-lijcke leven.*

Ist niet een Kinderspel te stellen sijn vertrouwen
Op wereldlijcke Eer, te minnen schoone Vrouwen?
Ist niet recht Kinderspel: dat men door Werelds-pracht
Soeckt by den Mensch te sijn ghe-eert, en hoogh-ghe-acht?
En is het niet te recht een Kinderlijck bedrijven
Te scheppen onse lust in 't Spel van Goude Schijven?
Het is recht Kinderspel, dat wy om 't Aerdsche goed
Soo bitter en soo wreed pijnighen ons gemoed.
Wanneer wy 't levens-glas gevoelen af te loopen,
Ken dan u heele Schat een uurtje levens koopen?
Ken dan u overvloed u teelen eenigh vrucht
Waerom 't benaud ghemoedt uytbraeckt soo menn' ghen sucht,
En zieltooght na het eynd'. O Mensch! laet u gedachten
Met een oprechten grond op desen doch eens achten.

Math. 5. *Wee u ghy Rijcken.*

Treed eens in u ghemoedt, spreeckt daer u selver an,
Ghy sulter licht meer sien als ick u schrijven kan.
Ghedenckt (ô Mensch!) de dood, het eynde van u slaven,
't Begin van u verdriet, door 't misbruyck van Gods gaven.
Ghedenckt (ô Mensch!) de dood, een eynd' van al u lust,
Een Dief-egh van u vreught, een roof van alle rust.
Laet dit niet min (ô Mensch!) u snoode herten raecken,
Die u vaeck van de nijd veel Logens wijs laet maecken.

Pro. 11. Cap. *Die zijn naesten veracht die is onwijs, maer een verstandigh Man sal swijghen.*

Eer ghy de waerheydts grond dickmaels te recht verstaet:
Stroyt ghy een boos vergift van onverdiende haet;
Spuw 't op u Naesten uyt 't vergif van laster-woorden,
Door 't steelen van haer Eer, 't gheen zielen ken vermoorden,
En stroyt u boos fenijn, met kennis noyt door-sift,

En ſmoort u Naeſtens ſaem in vuyle laſters-driſt.
„Hy moet tot dievery niet werden inghenomen,
Auguſti. „Wiens vreeſe voor de doot der galgẽ hem doet ſchromen,
Gheen ſnooder dievery, als dat men yemands Eer
Steelt met een vuyle kladt, door wraeckgierigh begeer.
Gedenckt dat Godes ſtraf rechtvaerdigh ſal kaſtijden
Die ſulcke faut begaen, en trooſten haer die 't lijden
Geduldigh om de Liefd', daer 't God om heeft geleen,
Die als een Capiteyn heeft ſelfs voor aen getreen;
En bad nochvoor de geen die quaed aen hem bedreven.
Soo doen ick nu: ô Godt! wilt haer miſdaed vergeven.
Vergeeft haer die mijn oyt miſdeden eenigh dingh,
Door oorſaeck: niemant leeft die'm noyt te buyten gingh.
Wy moeten al te ſaem vergeven en vergeten,
Soo wy een Chriſten Menſch oprechtigh willen heten.
'k Treed buyten mijn beſteck: 'k vermaen u al gelijck
Het Wereld-haten ons te ſijn noodſaeckelijck:
Daer werd in onſe tijt van dagh tot dagh bevonden
Hoe licht de Menſchen nu vervallen in de zonden,
En ſeggen tot Solaes: David heeft zond' begaen;
Maer weynigh doender nu dat David heef gedaen.
Ambroſius Men ſal het ſachte Bedd' in harde plaets verkeeren,
De koſtelijcke zijd' in ruwe hayren kleeren.
Een groote zonde moet alleen niet met getraen,
Iſaia 3. Maer wercken van berou oock dickmaels zijn voldaen.
Hoort eens hoe God de Heer hier laet door de Propheten
O Menſchelijck geſlacht! ons zijn beloften weten:
„Aen het hovaerdigh volck, die in het ſchoon geçier
„Van 't Lichaems pronckery genieten haer playſier,
„Die in het ydel ſchoon een groote glori maecken,

De waerheydt ken wel voor een wijl onderdruct maer niet overwonnen werden. De ongerechtigheyt kẽ wel voor een wijl bloeyen, maer niet beſtandigh blijven.

Om den zin van deſen breder teverſtaen, ſal den Leſer gelievẽ Iſaiam te doorleſen int 3. Cap.

„En

,,En 't lichaem haren God. Beklagelijcke ſaecken!
,,Om dat de Dochteren van Syon ſijn geweeſt
,,Trots, opgeblaſen, door een hovaerdige geeſt,
,,Met uytgeſtreckten hals, na hovaerdys vermogen
,,Gingen zy by der ſtraet, met wincken haerder oogen;
,,Met koſtelheyt van pracht haer ſchoone hals bekranſt,
,,En met de voeten zy daer hebben als gedanſt.
,,Hierom ſal God de Heer (ſeyd Iſaias) raecken
,,De toppen hares hooft, en ſalſe kael doen maecken.
,,God ſal oock in dien dagh wech-nemen het çieraet
,,Dat op zijn prachtighſt' aen het vuyle Lichaem ſtaet:
,,De ſchoenē ſchoon geçiert, de maenkens, de halſbanden,
,,Het borſt-geçierſel, de Iuweelen om de handen,
,,De gulde ſnoeren, die de vleghten çieren doen,
,,In 't kort: al het çieraet, waer op men ken vermoen.
,,Ach! voor een ſoete reuck, ſal vuyle ſtanck verſchijnen,
,,En voor de reep, een baſt, om 't Lichaem meed' te pijnen:
,,En voor 't gekrulde hayr, een kael en beenen hooft,
,,Van 't ſchoone ſneeu-wit vel, en kaecken rood berooft.
,,Siet eens hoe God bekent zijn al de pomperyen.
,,Siet hoe hy heeft getelt 't getal der hovaerdyen.
,,Siet eens hoe Godt de Heer ſijn ſtraf rechtvaerdigh geeft,
,,Beſchaemt (in arremoed) haer luſt verandert heeft.
,,Veel rijc ſijnde van macht, wiens luſt, met wil, verſchilde,
,,En door de overvloed niet wiſten wat zy wilde,
,,Die Weer tot arremoed' gecomen ſijn in rou,
,,Niet wiſten wat men van armoed' beginnen ſou.
Laet u door deſen doch (ô Menſch!) ten beſten raden.
En leert noodſaeckelijck de hovaerdy verſmaden.
Leeſt eens met aendacht door dit Chriſtelijck vermaen,
Denćt dat het in den dagh des oordeels dus ſal gaen.

VER-

VERMAENINGH,

om te

Ghedencken het Wterste; Noodsaeckelijck tot profijt van't VVERELD-HATEN; Liedschewijs ghestelt.

STEMME:

Vaert wel Scepters.

E VVereld, of 't cieraet van wereltlijcke lusten,
Is niet dan ydelheyt der ydelheen, eylaes!
't Gheen men te recht bevind' als 't Lichaem soeckt te rusten
(Door doode slaep) in 't graf, daer 't is der wormen aes.

De lust in 't spitste top van mijn vernuft gheresen,
Om af te beelden (na vermoghen van mijn macht)
VVat dat het leven is, of wat het schijnt te wesen,
Soo ick niet te vergeefs vertrou mijn swacke kracht.

Het leven heeft ons Godt op Interest ghegheven,
Ter tijdt toe dat de dood voldoeningh van ons eyst,
En dat zy ons ontrooft de krachten van het leven,
Op dat de ziel van hier na Godes woonigh reyst.

VVaer niet de woorden, maer de daed sal moeten gelden,
Om (na ons wercken) loon van Christo te ontfaen;
VVaer onse zonden ons al selver sullen melden,
Die in het Boeck van ons gemoed geschreven staen.

Gheluc-

Gheluckigh is den Mensch die daer mach zijn bevonden
Suyver, en sonder vleck, voor Godes aenschijn soet:
Dat's die door waer berou van zijn bedreven zonden
Gesuyvert heeft de vleck van't knagende gemoet.

God sal sijn oordeel voor den Mensche gaen bereyden,
En geven yeder loon, na dat hy heeft gedaen:
De Bocken sal de Herder uyt sijn Schapen scheyden,
VVee! die het oordeel moet tot sijne straf ontfaen.

VVat sal (ô trotse Mensch!) wat sal u trotsheyd baten
VVanneer u ziel voor God met zonden is bevleckt?
Een eyselijck geween u stem sal hooren laten:
O Bergen! valt op ons. O Heuv'len! ons bedeckt.

VVat sal dan baten 't schoon geciersel der Paruycke?
Het blond gekrulde hayr dat om de Pruyck verspreyt?
Als ons de wreede dood de oogen doet toeluycke,
VVat is die glory dan anders als ydelheyt?

VVat baet het sneeu-wit vel, verciert met bloosde kaecken?
VVat baet dan schoonheyts-lof, daer men veel moet op draeght?
Ken't schoon, van schoonheyts-lof, met glory yets vermaecken
Als van't geworremt ons het vleesch werd af-geknaeght?

VVat baet dan fiere gangh? wat baten trotse treden?
VVat baet dan pracht van zijd', 't pompeuselijck gepronck?
VVat baet dan 't schoon gestalt van lichaem en van leden?
VVat baet dan 't soet gelach, of vriendelijck gelonck?

VVat baet de rijckdom dan, of macht van machticheden
Een's Konings, Vorst, of Prins, ja Keyserrijck van Haef?
Hoe menigh heeft de dood van desen overstreden,
En door haer macht gemaeckt soo menigh Heer tot slaef.

Hoe ken Natuur noch zijn genegen door't begeeren
Na't geen dat voordeel schijnt, nochtans tot schade streckt?
VVanneer begeert men laet genegentheydt verheeren
Door onversade lust, onrust in't hert verweckt.

VVaer van dat voedster is de giericheyt boos-aerdigh,
Die door haer valsche lust begeert met schijn bedrieght,
Dat sy het meest verkiest 't geen dickwils 't minst is waerdigh
Vertrout haer schalckheyt niet, haer snoode list ontvlieght.

VViens schadelijck bedrogh in waerheydt men kan derven,
VVanneer men het gedaght tot doodes komst verport:
Neemt mijn vermaen in't goed (ô Mensch!) Gedenckt te sterven,
De tijdt die vlieght soo snel, en't leven is hier kort.

LAet u in den slaep niet wieghen
Van de Wereld (Mensch) bedriegen,
Die gelijck een Hoere doet:
Op-ghepronckt, en schoon van vooren,
Om de Menschen te bekooren
Met haer vuyle overvloet.
Voorspoet stelt zy schoon voor d'ooghen,
Doet in desen haer vermoghen:

Ghelijck een Visch door de Wurrem, een Vogbel door 't Net: *Alsoo werdt een gierigh mensch door de ydele gaven des Werelds in den strick van zijn eeuwige qualijck vaert getrocken.*

Rijckdom

Rijckdom zy te vooren zet,
Ydel glory, weeligh leven
Zy ons vaeck belooft te geven,
Om te trecken in haer net
Onse Zielen: door't begeeren;
Maer wie desen af ken keeren,
Met een walgingh tegen staen:
Die sal sijn ghemoed bevryen
Van veel plaghen, en veel lyen,
En des Duyvels strick ontgaen.
Ach! de Wereld is een Hoere,
Die op onse ziel gaet loere,
Even als het Duyf jen vlieght:
Dat door 't locken en door 't fluyten
Vaeck sijn snelle vlught sal stuyten,
Waer door het sijn selfs bedrieght.
Even als een Hoeck, om-hangen
Met een Wurmpjen, om te vangen
't Visjen, dat na desen haeckt:
Door begeerte valsch bedrogen
Werd het in een strick getogen,
Daer het aen sijn dood geraeckt.
Ey! wat is doch 't aes der wereld
Goude Kroonen rijck bepereld?
't Sijn maer Wurmpjes, anders niet:
Daer men ons meed' soeckt te locken,
Daer wy werden door getrocken,
In de strick van 't Helsch verdriet.
Wat zijn Wereld's hovaerdyen,
Zijn't geen snoode toveryen?

Duyvels liſten, ziels torment:
Die ons ſo verr' doen vergeten
Dat men (door het boos vermeten)
Gode, noch ſijn ſelven kent.
   Leert (ô Menſch!) 't noodſaeck'lijck haten,
Werelds-luſten te verlaten.
't Vyer van u begeerten bluſt,
Leert, ey! leert begeerte ſterven,
En het vleeſch zijn welluſt derven,
Dat in ſachte pluymen ruſt.
   Schoon dat ghy mijn leer in 't ſchrijven
Acht voor malle tijd-verdrijven:
Ick acht dat u zot verſtand
(Aen de Wereld ſoo verbonden)
Waent mijn ſelfs te ſijn vol zonden,
Slaet mijn wercken van der hand.
   Hoe ken 't quaed gemoed vermaken
Sich in Deughdelijcke ſaken.
Wederom: Een goed gemoet
Sal het goed niet varen laten;
Goeden ſtaet het quaed te haten:
Wee hem die in ſchijn dat doet.
   Is ter Wereld oyt bevonden
Eenigh leven ſonder zonden?
Och! ick laet my duncken neen.
Maer uyt deughdelijcke wercken
Ken een goed verſtand licht mercken,
Of men uyt dat ſpoor wil treen.

Een oprecht en deugt lievend ghemoet ſalt goet doen van genige zondaers verachten, maer voor goed aennemen. Wederom een quaedt ghemoedt, ofte een ondeugdelijc menſch en ken tot luſt der deughden ende oeffeninghe van goede wercken, ſich niet belegeren noch in goet doen geen vermaeckingh ſcheppen, ten zy door ſchijn, wiens bedrogh de ziele doodt.

Om

Om te treen van zondens pade
Op de wegh van Gods genade,
Moet men leeren eerst versmaen
Rijckdom, wellust, quaed vertrouwen,
Of men ken het spoor niet houwen
Om de rechte wegh te gaen.

Och! de rechte wegh is lijden:
Lijden brenght ons tot verblijden.
Lijden maeckt de zielen rijck,
Lijden ken de zielen baten.
Lijden is het Wereld-haten.
Lijden is 't Noodsaeekelijck.

Komt tot lust de Wereldt raden,
Lijden moet de lust versmaden,
Werd men van wellust bestreen,
Lijden moet het al verdragen,
Lijden moet het al verjagen,
Lijden moet het al vertreen.

Werd men van de nijd bedroghen,
Valsch gelastert, en beloghen,
Lijden neemt het al in 't goet.
Lijden moet het alles helen.
Lijden sal het Godt bevelen.
Lijden maeckt het bitter soet.

Lijden acht ick Wereld-haten.
Lijden doet het al verlaten.
Lijden wil geen wraeck van 't quaet.
Lijden wil gheen quaed, quaed loonen.
Lijden wil het quaed verschoonen.
Lijden soeckt der zielen baet.

Dickmaels ſal de Wereld teelen
Yemandts Eer en faem te ſteelen,
't Geen de vromen niet betaemt.
Lijden leert de wraeck-luſt breecken;
Lijden mijdt het weder-wreecken:
Lijden maeckt den Dief beſchaemt.

Wilt ghy Werelds-ſtricken mijden,
Leert voor alle ſaken lijden:
Lijt, mijt, ſpijt, en trots verdraeght.
Sluyt u ooghen, ſtopt u ooren,
Laet u door geen luſt bekooren,
Die door 't oogh in 't herte jaeght.

Sien ons ooghen quaed' gebreecken,
Hoort men yemandt laſter ſpreecken;
Hoort het, of ghy 't niet en hoort.
Sluyt u ooghen door het lijden,
Om 't geſicht voor 't quaed te mijden,
Dat tot zonden vaeck bekoort.

Wie ken lijden, en verdraghen,
Vind ſijn Vyanden verſlaghen,
Door het lijden hier op Aerd'.
Wie ſijn leed met leed wil wreecken
Sampſons-kracht ſal hem ontbreecken;
Maeckt by Godt zijn ziel onwaerd.

Noch moet ick hier (door het lijden
Meerder zonden leeren mijden)
Eerſt verhalen klaer en naeckt:
Hoe wy (door het quaed ghedreven)
Tot onkuyſheydt ons begeven,
Hoe men tot onkuyſheyd raeckt.

Eerſt,

Eerſt, want wy noch jonck van leven,
Curieus ons gaen begeven,
Buyten order buyten raet,
Alles te doorſien, doorleſen,
Te beproeven ſonder vreſen:
Daer d'onkuyſcheyd uyt ontſtaet.

Herreberghen tot veel ſmerten,
Soo d'onkuyſcheyd eerſt in 't herte
D'eerſte Ionckheyd gepaſſeert:
Sal men door ontſteecken ſinnen
Ydel licht gheſelſchap minnen,
Daer men daegh'lijcks by verkeert.

Dit ſal ons de wegen thoonen
Plaetſen, midd'len, en perſoonen
Ons aen-prijſen (ſonder ſchaemt)
Geyle praetjes, om bekooren,
Somm'ge (ſegh ick) gaerne hooren
't Geen der Eere niet betaemt.

Augusti.
De onkuyſe menſchē zijn ſonderlingh verlieft op dit leven, om hier (waer't mogelijck) altijdt te zijn. Sy zijn ſeer verſot tot de perſoonen, die ſy natuurlijck ofte vleeſelijck beminnen, welck zy dickmael willen zien ende ſpreecken, meynende te bluſſchen den brandt van haer ontſteeckender Natuure.

En men raeckt allengſkens veerder
Tot om-helſen, hand'len, meerder;
Dat dan Nicht of neefjen doet.
Satan ſal daer niet ontbreecken,
Om dat vyer voort aen te ſteecken,
Datter meer uyt volgen moet.

't Is recht den aert der Hoere: de onkuyſche handelingh van yemandt toe te ſtaen, ende alſdan ſich ſelven met een ſchijn van leetweſen te beklagen, om door ſulcx die geene te beſchuldigen, met wien zy haer begeerte voldaen heeft. Maer wie ſich waerachtich wil ontſchuldighen, ende den Naem van een Eerlijcke Dochter draghen, ſal noyt ghedooghen ofte toeſtaen eenighe onbehoorlijcke reden van onkuyſcheydt, veel min onbehoorelijcke handelingh (uyt onkuyſche Begheerten ontſtaen) in dertelheydt te pleghen.

Och!

Och! men voelt noch van de zonden
Gheen berou, hoe diep de wonden
Sijn gepeylt, door ware schaemt,
Soo verblind zijn onse oogen,
Door de wereld soo bedroogen
Dat men dat maer vriendschap naemt.

Zonden werden voor gheen zonden
Op de wereld meer gevonden,
Quaed geloof dat gaet in swanck,
Godts gebod men overtreden
Door de snood' begeerlijckheden
Die ons houden in bedwanck.

Comen lusten ons bestrijden,
't Vlees sal om de geest niet lijden,
Hadt geleen 't vleesch om de geest:
David soud' noyt in de zonden
Sijn van Overspel bevonden
Met Urias Vrou gheweest.

Zondigh wy ons tijdt verspillen:
Om dat wy niet lijden willen,
Als de Wereldt ons bestrijt,
Met begeerte tot haer gaven
Woelen wy als Aerdsche slaven,
Om het wereldsche profijt.

Men siet dees en die brageeren,
Opgepronckt met weytse kleeren:
Alles na het nieu fatsoen.
Onrechtvaerdigheyt sal slooven,
Quaed' begeerte, steelen, rooven,
Om een ander na te doen.

't Gemene seggen is hedensdaegs oorsaeck veler zonden: Waer yets bestaen werdt 't welc onbehoorlijck is men excuseert het: 't Is huyden de manier, en ondertusschen wert onse Ziel van de Wereldt bedrogen.

Op

Op dat ick niet heel vervremen
Van mijn alder-eerst voornemen,
Daer ick weder nu na keer;
En ick sal noch yets doen blijcken,
Dat ick heel noodsaeckelijcken
Voort de wereld-haten leer.

Ouders dickmaels om de Kind'ren
Groot te maecken, zielen hind'ren?
Rapen, Schrapen in haer Nest,
Rooven, sloven, woelen, loopen:
Souden Lijf, en Ziel verkoopen,
Achten 't wereldts voor het best.

Maecken dees geen swaere wonden
Aen haer zielen, door de zonden?
Och! drie-dubbelt dees misdoen:
Dat zy overvloed begeeren,
Wat kent aers de Kind'ren leeren:
Als de hovaerdy te voe'n,

Tot veel lust het hert te trecken,
Tot veel overdaed verwecken
Ons natuur, en snood' begeert:
Ouden gierigh, jonghen milde
Speelen Ruyterlijck den gilde:
Soo ghewonnen, soo verteert.

't Gemeene seggen der gieriger menschen is dese: Die geen gelt en heeft, is niet gheacht noch te wert niet gesien by den mensch. Maer ogh! wel te recht seyt de Wyseman: Daer en is niet ongoddelijcker als een gierig mensch. En ist dan niet beclaghelijck, te sloven om ghe-acht te zijn by den menschen, ende Gode te vergeeten?

Staet een Boom, met duysend bladen
Opgepronckt en fray beladen,
Kapt de stam eens midden deur,

De Boom werdt hier verstaen den Mens, ende de Bladers Rijckdommen, de stam den Eyghenaer van de Rijckdommen, het Loof, de Erfgenamen.

De Doodt werdt hier verstaen by 't Kappen.

Al de

Al de bladers ſullen dorren,
Niet alleen den Boom verporren,
Maer het Loof oock tot getreur.
Och! hoe wijs, met malle ſinnen
Werelds Kind'ren, wereld minnen,
En verbreyden Satans Rijck,
Om den Babel te vergrooten.
Die te recht gehaet, verſtooten,
Dient te ſijn noodſaeckelijck.
Haet en Nijd is ons van nooden:
Om begeerlijckheydt te dooden,
Traegheyt in het Aerdſch gewoel,
Maer men ſiet contrary beuren.
Och! ick ſorge voor u treuren,
Die u maeckt des wereldsBoel.
Och! hoe loopt men, en hoe ſlaeſt men,
Och! hoe woelt men, en hoe draeft men
Om 't vermaledijde goet.
En hoe traegh (waerd te bekermen)
Om Ieruſalem te beſchermen,
Daer 't ons al van komen moet.
Menſchen die in goede ſaecken
Altijdt uytſtel weet te maecken
't Goedt-doen tot een ander dagh:
Soud' ick nou wat goeds gaen hooren?
Neen; mijn comt wat aers te vooren,
Dat het mijn niet beuren magh.

Vele rijcken waenẽ dat het wijſſelijck is: wanneer zy 't lof verdienen, 't welc aldus luyd: Die Luyden hebbent wijſelijck aengheleydt: hebben haer ſober ende nau beholpen waer mede zy haer rijckdommen vercreghen hebben ende haer Nacomelinghen groot ghemaeckt. In der waerheydt het waer een goedt ende groot Lof waer die ſoberheydt geſchiet om den Armen te verſorghen, maer Eylaci 't is beklagelijck, door dien de onnutte beſparingh van de nacomelinghen weder onnuttelijck verteert werdt.

't Is

't Is in 't loopen niet gelegen:
Want wy weten wel wat weghen
Dat ons Godt ghebied te gaen.
Godt kent hert,en mijn gedachten,
Want het mach my nou niet wachten,
De wil neemt Godt voor 't werck aen.

Menſchen! mocht ick met mijn tranen
V bewegen door vermanen:
Ick ſchreef met een traenen-vocht,
En ick ſoud' mijn willigh voeghen
Om u leeren te vernoeghen,
Dat vermanen baten mocht.

Maer ick wil niet verder praten:
Als de Weredt leeren haten,
Die 't behaeght die neemt het an:
Dat ick leer de Wereld haten,
En noodſaeckelijck verlaten;
Daer weet God de oorſaeck van.

Het gheſchied niet ſonder reden
's Werelds overdadigheden
Porren my tot dit bedrijf,
Door een walgingh van de zonden
Ben (noodſaeck'lijck) ick verbonden,
Dat ick van 't noodſaeck'lijck ſchrijf.

Sijnder daegh'lijcks jonghe ſinnen
Die haer voegen tot het Minnen;
't Eerſte dat men vraghen ſel:

Wereldtſche begeerten zijn verhinderniſſen vā veel deughden.

Werdt den Mens ſomtijdts van de geeſt tot eenighe deughde (profytelijc voor de ziel) aengedreven, te weten: om Godts woort te gaen hooren, oft den Armē met een Alomis te gedencken de wereldt ſal onſe begeerte wederom ontſteecken, ende voor oogen houden: Och dat mach mijn nu niet beurē om te kercken te gaē: Ick heb wat anders te doen. Soud' ick wat om Godts-wil geven? neen. Ick mocht dat ſelver gebreck hebben: Onſe lieven Heer weet dat mijn hert goedt is, ende die ſal 't hert voor de daed aen-nemen. O kranck vertrouwen der Menſchen. O Wereldt, noodſaeckelijck te haten.

Ken hy na de Wereld leven,
Heeſt ſy duyten mee te geven,
Iſſer gelt,ſo iſt al wel.
Dickmaels in die ſelfde ſaecken
Sullent't and'ren anders maecken:
Een die lieſt op Deughde bout,
Soo't hem maer gebreeckt aen Schijven
't Hylick dat ſal achter blijven
Om een handeken vol Gout.
Wijſheyt ſal men ſott'lijck laecken,
't Gelt ken wijſe zotten maecken;
Niemand zot, als die niet heeft.
Wijſheyd ſonder Gelt verſchoven,
't Gelt gaet nu de Deughd' te boven,
Hoe ondeughdigh dat men leeft.

De rijckdommen en ſullen niet baten in den daghe der wraecke, maer de rechtvaerdicheydt verloſt vã der doodt. Prov. 11. Cap.

Ontwaeckt (ô Menſch!) met my: 't is nu geen tijd om ſlapen,
Noch om gheen twiſtigh ſlijck van Silver, Gout, te rapen,
„ Daer men verkeert om wroet, en liſt bedroch iſt recht
„ Dan gruwel hovaerdy blijſt 't eynde van 't gevecht,
„ Subtijle liſts gebruyck van yd'le Werelds-kanſjes,
Springht (door een quaed' gewoont) aen averechſe danſjes,
Waer het bekoorlijck ſpel van onſe quaed' begeert
(Door liefde van het gout) in welluſt meeſt brageert,
Doch buyten maets beſteck, en met verkeerde treden
Van herts-tochts ſinn'lijckheydt, door qua gheneegh'lijcheden.
Wie leeft in overdaed, en in een pomp van pracht,
Word voor de Wereld groot, voor Gode niet geacht.
't Herdencken van het quaed om-ſpit ſomwijl de herten,

Het

Het reyn gemoet (door kennis) voelt onghewoone ſmerten.
„ Wie ſal een vuyl bejagh gebruycken tot de zond,
„ En ſonder p'rijckel van ziels doodelijcke wond?
„ 't Is beter dat men 't oor verſtopt, de ooghen ſluyten,
„ Op dat de toghten vuyl ſelfs voor haer deuren ſtuyten.
„ Wie leefter Mannelijck ſoo kinds in ſijn verſtand
„ Die niet weet dat het vuur (die 't aen-raeckt) ſmert met brand?
„ Wie leefter doch ſoo ſlecht, die niet en ken bedencken
„ Dat waters overvloed het leven ſmoort, door 't drencken?
„ Wie ſagh noyt, als een kaers een koele blaes vernam
„ Dat hy ſijn licht verloor, door 't bluſſen van zijn vlam?
„ Wie weet niet, als een vlam van 't vuur is opgedreven
„ Sich daer in went'len wil, hem ſchadight aen het leven?
„ Wie weet niet als een Boom ter neer getrocken wort
„ Dat al ſijn groene Loof verwellickt en verdort?
„ Somma ('t is haeſt ghenoegh tot een bewijs geſchreven)
„ Wie dat vergif gebruyckt vermoord ſijn Lijf en leven;
„ Soo gaet het met de zond': De zond' ſtreckt tot verniel
„ (Gelijck een ſtercke Peſt, of Kancker) voor de ziel.
„ En wie ſich dit niet wil gaen ſtellen ſelfs voor ooghen
„ Die wil moet-willens ſijn aen Lijf en ziel bedrooghen.
„ Bedrogh is hatens waert. Doch hedendaeghs het gaet,
„ Die gheen bedrogh en mint, die lieft geen hooge ſtaet.
Hoe wert dan hooghe ſtaet door ſnood' bedrogh verkreghen?
By die door eyghen-baet zijn tot bedrogh genegen.
Staet-ſucht regneert ſoo ſtrengh, dat een gemeene Man
Tot Hoogheydt vliegen wil, ſchoon dat hy niet en kan,

'tEn zy door macht of liſt, die ſtaet-ſuchts luſt ophitſen,
Dat zy beklimmen willen gebiedens hooghſte ſpitſen,
Waer toe de liſt ons brenght. Wat ſal ick ſeggen ? och !
Men vlieght na hooge ſtaet met vleugels van bedroch.
Gaet heb-luſt niet in ſwangh met averechtſe treecken ?
En is begeerlijckheyt met yver niet ontſteecken ?
Dat heb-luſt (door begeert) in ſnood' bedrogh,en quaet
Op 't alder-uyterſte tot baren ſwanger gaet.
Wat ſal ick doch (ô Menſch !)u meerder blijcken laten
Als dees om 't Wereldſche noodſaeckelijck te haten.
Op dat mijn Pen noch meer tot meer gebreecken comt
Die ons te haten zijn : Wat gaender al vermomt
In ſchijn van ware heyl,die Godt ſchijnen te groeten,
Maer hebben (ſo men ſeyd) de nicker by de voeten :
Haer woorden Heunigh-ſoet,als Engels van gelaet,
In 't af-ſijn bitter roet, door valſcheydt in der daet.
Een Goddeloos geſpuys,die ſoo het quaed verbloemen
Mat. 7. Dat haer ſchijnheyligheydt waer ſchijnt door 't Heyligh roemen,
En in haer's Naeſten oogh altijdt den balck ſien,
De balck van ghebreck,maer in haer eygen gien.
Dragen Zoili Sack, waer in zy de gebreecken
(Die zy van and'ren ſien) in-proppen ende ſteecken,
Die zy (ſoo hier en daer) verſpreyden overal,
Met een gevalſchte tongh van labben en gekal.
Wie weten wil wat quaed uyt Tongen is gereſen
Gelieft Eraſmi Boeck eens (van de Tongh) te leſen ;
Hoe ſchaed'lijck dat zy is, ſal hy daer klaerlijck ſien.

De Ouden ſtellen, dat Zoilus een groote Taſſche voor op zijn Borſt droech, waer in hy de gebreken van andere mẽſchen ſtac, ende een cleen taſken op zijn rugh, waer in hy zijn eygen ghebreecken vulde, tot bewijs : dat hy altijdt ander luyden haer ghebreecken in 't oogh had, ende de ſijne nimmermeer.

Om

Om veele ſchade (noodigh hatende) te vlien.
O Menſchen! leert (gelijck ick voor verhaelt heb) haten
Noodſaeckelijck de Wereld, de Wereld te verlaten.
En wachten u van 't gheen de wereld ons aen-biet,
Tot ſchade van de ziel, het lichaem tot verdriet,
Dat 's levens hovaerdy: begeerlijckheydt der oogen,
Begheerlijckheyt des vleys, waer door men werd ghetoo-
ghen
Tot luſten van de zond'. Maer 't Goddelijck vermaen
Leert ons God-heyligh ſijn, de luſt te wederſtaen.
Men ſiet om Aerdſche luſt, om overvloed'ge hoopen
Van Silver ende Goud ſoo menn'gen ziel verkoopen.
Verblinde herten! door 't bedrogh van quaed' begeert,
Die nimmermeer vernoeght, maer luſt tot meer vermeert:
Slaet eens u ooghen op, en wilt doch eens te deghen
De dagelijckſe loop der tijden over-weghen,
Neemt kennis en verſtand in u op-merck te baet,
En ſiet eens watter inde wereld omme-gaet.
Komt Godts rechtvaerde ſtraf op ons niet alle daghen?
Verſoeckt de Heer ons niet met alderhande plaghen:
Krijgh, Oorlogh, dieren tijd, benautheyd, en ellent,
De waerom (acht ick) is een yeder wel bekent.
Moght yemand d'oorſaeck noch van dees in twijffel leg-
ghen,
Hy treed' in ſijn gemoed, conſcienti ſal 't hem ſeggen.
Of yemand waer ſo plomp, dat hy 't niet koſt verſtaen,
Ick ſal 't hem met mijn Pen wel klaerlijck wijſen aen:
't Geſchiet om onſe zond', waer meed' wy God bedroeven,
't Geſchiet om onſe zond' dat wy Godts ſtraffe proeven;
't Geſchied om onſe zond' dat wy met ongedult
Bewee-

Beweenen onſe ſmert, 't is onſer zonden ſchult.
De herten, door begeert, doen vaeck de Tonghen liegen,
En leughens met bedrogh veel herten weer bedrieghen;
Moet-wil heeft ruyme toom, en rent van 't rechte ſpoor,
Vermaningh tot de deughd' heeft heden geen gehoor.
Wie heden 't quaed' beſtraft moet ſtraffe daerom lijden,
Men dwaelt van 't rechte ſpoor, men loopter los bezijden.
Men ſal om eyghen-baet (door giericheyt gedreven
Met looſe vleyery) ootmoedigh ſich begeven
Onder der Rijcken macht, om wereldlijcke Eer,
En eeren daerom meer den Menſch als God den Heer.
Is ſtaetsſuchts ſieckt' ſoo groot? Och ja! Den menſch verkeerlijck
Is tot het Aertſch veel meer als 't Hemelſche begeerlijck.

Maer ach! den Menſch is ſoo van aert:
't Geen hem de meeſte vreuchde baert
Daer is hy 't minſte toe ghenegen;
Hy draeſt, hy ſlaeſt, hy woelt, hy wroet,
Na hooge ſtaet, om gelt en goet,
Daer niet als ſorgh in is gelegen.
Want als men 't wel en wel door-ſiet,
Sijn werelds-luſten geen verdriet?
Hoe ſchoon zy thoonen voor de ooghen.
Teelt werelds-vreughd' geen bitterheyd
Wanneer de Ziel van 't Lichaem ſcheyd?
Waer door der menigh zijn bedrogen.
De Menſch hier op der Aerden leeſt
Soo langh hy Ziel en Lichaem heeſt,
Staet hem te ſorghen voor dees beyde,

En

En wat van beyden meeſt behoeſt
Hy by ſijn ſelven eens beproeſt,
Met een op-merck'lijck onderſcheyde.
Ick ſegh ſoo veel de gheeſt het vleeſch te boven gaet,
Dat ſoo veel meer voor 't een, als 't aer te ſorghen ſtaet.
Want als de Ziel van 't Lichaem ſcheyd,
Haer weſen blijft in eeuwigheyd.
Dies moet ick eens mijn ſelver vraghen:
Voor wie van beyde dat ick meeſt
't Verganck'lijck Lichaem, of de gheeſt
Ben ſchuldigh ſorghe voor te draghen.
De Ziel acht ick het meeſte waerd,
Om dat het Lichaem rot in d' Aerd;
Dies doolen zy in haer begeeren,
Die om 't genot van werelds Eer
De Menſch ontſien meer als haer Heer,
Haer zielen, en Godt ſelfs onteeren.
Maer 't overheert ghemoedt van tijdelijck ghewin
Drijſt ware kennis ſtrack uyt onſe goede ſin,
Schoon dat wy in de gheeſt het beſte deel beſpeuren
Liefd' (tot het tijdelijck) acht al de reſt maer leuren,
En blaeſt ons in het hooſt het ſtaet de Ieught niet vry;
,, Te leven na de gheeſt is vieſe vaſery.
,, De ſwackheydt van de Ieught vermach niet te doen vlieden
,, De ſoetigheden die de luſten ons aenbieden;
,, Mijn Ionckheydt is te ſwack tot ſulcken ſwaren laſt,
,, Och neen; dat voeght my niet, daer is te veel aen vaſt.
,, Soud' ick verſmaen de Eer van 't Wereldſche vermoghen?

Hoe ſoud 't begheerlijck hert dat toe-ſtaen of ghedooghen?
Soud' ick mijn groote macht van Adels ſtam en bloet,
Mijn Rijckdom, en mijn Haef, vertreden met de voet,
Waer door ick ben ontſien, waer door ick alle daghe
Eerbiedigh word' ghe-eert by Hooghe als by Laghe:
Ick heb al wat ick wil. Al wat ick denck, ick doe;
En wat mijn luſt begheert, brenght my 't vermoghen toe.
Soud' ick dat om de geeſt verſpillen, en verlaten?
Wegh, wegh, 't is ſotterny, het zijn maer malle praten.
Wat iſſer meer ellend', wat iſſer meer verdiet,
Te geven d' Armen 't goed, en houden ſelver niet?
Wat is hy doch ge-acht by treſtighen en rijcken
Die altijdt anderen moet in de handen kijcken?
Wat iſſer meer ellend' als ſlaef en Onderdaen
Ghehoorſaemlijck te dienſt van anderen te ſtaen?
Wie heeft al wat hy wenſcht, die mach na luſt ghebieden,
Die werd ghe-acht, ghe-eert, ontſien by alle Lieden.
Hy doolt die anders zeyt: veel beter iſt (dunckt mijn)
Ghedient te worden, als een Dienaer ſelfs te zijn.
Wie weet hoe langh de tijdt ken recken onſe Iaren,
Het hebben valt dan ſoet, men moeter wel of varen.
Men maeckt my aers niet wijs; Ick neem niet anders aen;
Ick ſie wel watter om het goed al werd ghedaen.
Niet heeft ons Heere Godt gheſchapen op der Aerde,
Of hy heeft alle dingh ghemaeckt elck na zijn waerde,
Tot een ghebruyck voor ons. 't Ghebruyck dat ſtaet ons vry

Van alles dat Godt ſchiep, elck dingh na ſijn waerdy.
Om dat het ſchobbigh Vee ſijn luſten ſoud' bekomen,
Schiep Godt tot haer ghebruyck revieren ende ſtromen.
O Wereldt! wat maeckt ghy der Menſchen Kind'ren wijs.
't Is waer, voor hongher heeft de Heer verleent de ſpijs,
En voor de vaeck heeft Godt tot een ghebruyck gheſchapen
De nacht, tot lieve luſt, om ruſtelijck te ſlapen,
Godt heeft het al ghemaeckt; maer dat ghy 't recht verſtaet
Sijn overvloedicheydt wil nochtans middel-maet,
Want dat ons Godt verleent in overvloed ſijn zeghen
Dat ſtaet met oordeel by ons ſelfs te overwegen,
Of dat geſchied om die in overdadigheyd
Te bruycken na ons wil. Hoort wat d'Apoſtel ſeyd:
Geeft Godt u ſpijs en dranck, tot voedſel van u Leden,
Koſt, Kleeders hebbende, danckt hem, en zijt te vreden.
Gheeft Godt de Heer u meer, Schriftuur bewijſt met reen:
Wy ſullen 't overſchot aen d' Armen mild' beſteen.
Waent ghy dat God de Heer ons geeft na onſe luſten
Het gulde Ledicant, om dertel in te ruſten?
Ghy doolt, ghewis ghy doolt, indien ghy ſulcx vertrouwt,
En 't is quaed fondament daer ſulck gheloof op bouwt.
Ick koom noch eens tot u, die ſelf u wijs keunt maecken
Dat het maer fabels ſijn, de Wereld te verſaecken;
Maer acht het groote Eer, als u 't gheluck gheſchied,
Dat u Fortuna mild haer hooghe gaven bied,

Waer op ghy trotst met macht, ghelijck als groote Goden
De kleyne te ghebien, met dwangh van u gheboden.
De Wet van uwe wil wel woud' dat yeder Man
V eerden als een Godt: u machten baden an.
Trots beeldt u selver in, door hovaerdys vermeten,
Dat men u Hoogheydt hoort een Aerdtschen Godt te heten.
Verdoolt, verblind verstand, inbeeldingh al te slecht,
Wat sult ghy sijn wanneer ghy komt voor 't hooghste recht?
Hoe sal men dan een Boer, of Koningh, onderscheyden?
Wie sal den Adel daer met pracht te Hove leyden?
Wat voordeel sal daer sijn meer voor een Vorst, of Graef,
Als voor een Bedelaer, of d'alderminste Slaef?
Veel die met Lazaro op Aerden sijn vergeten
Sullen in Abrams schoot met Lazaro sijn gezeten.
Veel Rijcken (soo ick sorgh, niet dat ick oord'len kan)
Sullen in armoed' sijn oock met den rijcken Man.
Om dees te wederstaen, tot voordeel onser zielen,
Laet ons ootmoedigh in den Tempel neder knielen
Van een ghebroken hert, en offeren gebeen
Met een oprecht berou, en innerlijck geween:
En storten stroomen uyt van bracke water-plassen,
Om ons onreyn ghemoedt met tranen af te wassen.
Laet ons met vast gheloof vertrouwen in den dood
Die Christus heeft geleen om onse zonden snood.
Laet ons met goed opset oock dooden, en doen sterven
De zonden, die de ziel (gelijck een Pest) verderven.
Laet ons tot Christum gaen belijden onse zond,

Verla-

Verlaten 't oud' misbruyck, en maken nieu verbond:
Om al 't voorgaende quaed, om alle quade dingen,
Waer in voor desen wy ons vaeck te buyten gingen;
Insonderheyd al 't geen ick vooren heb verhaelt,
Leert oock aen mijn vermaen, die altijd schrolt, en smaelt,
Met lasterlijcke schamp u Naesten te bestrijden,
Leert (segh ick) u voor 't quaed van schamper schieten mijden,
't Geen niet als wraeck en teelt: Een onverstandigh Man,
Schoon hy onschuldigh is, treckt hem u schempen an.
By wijsen sult ghy noyt met schempen Lof verkrijgen:
Schoon ghy op Wijsen schiet, wijsheyd sal stille swijgen,
En maken u beschaemt. Dus is de beste vond:
Te snoeren uwe Tongh, te houden uwen Mond.
Maer om 't voorgaende quaed', om alle quaed' ghebreecken,
Laet ons met waer' berou al dese dinghen wreecken:
Versmaden wellust seer, de hovaerdy vertreen,
Om onse naeckte ziel met deughden te bekleen.
Laet ons voor hovaerdy ootmoedigheyd verkiesen.
Laet ons het eeuwigh niet om 't tijdelijck verliesen.
Laet ons de trotse pracht van 't sterffelijcke vleys
Betomen, door de geest, ontseggen haren eys.
Voor blijde wellust, laet ons droeve tranen storten:
Ons leven loopt ten eynd': ons dagen die verkorten.
Och! Broeders na dees tijd sal comen eenen dagh
Dat niet geschieden sal 't gheen nu geschieden magh,
Begeeft u hert tot haet, want haet is ons van noode,

Augusti. *Broeders, so wy ghe-loven datter een Oordeel sal wesen, laet ons wel leven op dat wy niet qualijck en sterven, want nu is het den tijdt der barmhertigheydt, ende dan salt den tijdt des oordeels wesen.*

Om de begeerlijckheyt des welluſt te doen doode.
Soo men voor deſen heeft zijn's levens tijdt gheleyd,
Wellustelijck gheleeſt in overvloedigheyd,
Laet ons dat wederom vergoeden in dit leven:
Den Armen mildelijck van onſe Rijckdom geven.
Wat wy noch hebben meer (door luſt) in zond' beſtaen,
Laet ons dat leeren nu waerachtelijck verſmaen.
Laet ons ootmoedigh neer gaen knielen voor de voeten
Ons Scheppers, en ons Heer, ons Prins, ons Koningh groe-
ten.
Nu met een nieu verbondt doen af-ſtand van het quaet,
Het geen noodſakelijck moet ſijn tot Werelds-haet.
't Gheen ons de Liefde Godts wil gunnen al te ſamen,
Tot heyl van ons ghemoedt, der zielen welvaert, *Amen.*

EYNDE.

J. Krul.

4.50

zeldzaam
prachtig ex

6

